Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

905
44
Ф-34

2010

ԳԱՂԻԵՐԷՆ
ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԸՍՏ
ՕԼԼԷՆՏՕՐՖԻ

24

1210

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

ՋԱԳՄԱԳՃԸԼԱՐ ՓՈՂՈՑ ԱԿՈՐԵԱՆ ԽԱՆ

Թիւ 10, 11, 12, 13.

44
Գ-34

ԳԱՂԻԵՐԷՆ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԸՍՏ

ՕԼԷՆՏՕՐՖԻ

Ա. Մ. Վ. ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆԷ

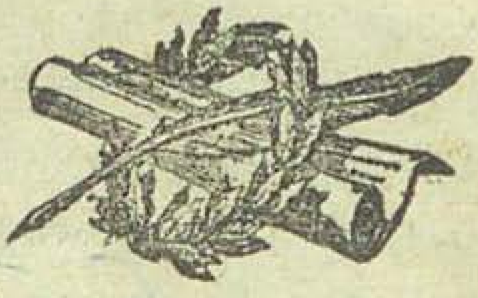

Կ. ՊՕԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

1871

12322

2559
47

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Թէպէտ նշանաւոր առակ է թէ գործնական ճամբան դիւրին եւ կարճ է, իսկ տեսականը դժուարին եւ երկայն, իրաց բնութեանը նայելով երկոքին եւս հաւասարապէս կարեւոր են: Տեսականն ու գործնականը, այսինքն՝ կանոնն ու օրինակը կամ փորձը, ամէն ուսման էական մասերը, իբր թէ հոգին եւ մարմինն են, որոց մին առանց միւսոյն թերի է եւ մեռեալ: Զայս դիտելով արդի կրթիչք կ'ջանան ըստ կարի դասատու-թեանց դրութիւնն յարմարել այնպէս՝ որ երկոցուն միանգամայն ծառայուի: Առ այս կ'աշխատուի գործիս մանաւանդ լեզուաց ուսման մէջ. եւ այս նպատակաւ այլ եւ այլ դրութիւններ մտածուած եւ աւանդուած կը գտնենք: Քերականական ուսման դրութեանց մէջ, եթէ [illegible] միակ, գէթ, կրնանք ըսել, առաջին եւ յաջողագոյն է Օլէնտորֆեան դրութիւնը. եւ առ այս զօրաւորագոյն վկայութիւն է յիշեալ դրութեան ընդհանուր տարածումը: Այս դրութեան ոչ միայն Գաղղիերէն քերականութիւնը բոլոր արեւմտեան հին եւ նոր, մտե-րըս [illegible] եւ արեւելեան լեզուաց թարգմանուած, եւ ոմանց մէջ մինչեւ 15 կամ 20 տպագրութիւնք եղած են հաւասարաւոր օրինակօք, այլ եւ իւրաքանչիւր, եւս եւ մեռեալ լեզուի համար ըստ սոյն դրութեան յատուկ քերականութիւններ շինուած են:

Օլէնտորֆեան դրութիւնը, մանաւանդ 'ի Գերմանիա, շատ տարածուած է: Allgemeine Zeitung

(Ընդհանուր լրագիր դպրոցաց) կոչուած Գերմաներէն օրագիրն (1855 Յունվ. 6 թիւ 3.) Օլէնտորֆեան դրութեան համար մէջ կ'բերէ երեւլի Գերմանացի դասատուաց ոմանց, զորօրինակ՝ Պիւրկէրի, Կէլլէրի, Մահլի, Հաքարի, Հալլի, Կանսի եւ այլոց վկայութիւնները. Սոքա իւրեանց թէ հրապարակական եւ թէ առանձին դասատուութեանց մէջ փորձելով կ'ըսեն թէ ինչ որ աշակերտք, եւս եւ նուազ ուշիմք, ուրիշ քերականութեամբ մէկ տարուան մէջ կ'ուսանէին, սոքա ուսան վեց ամսուան մէջ. եւ առանց վտանգի մոռանալոյ վախու զոր այսօր ուսան.

Այս դրութեան առաւելութիւնն է տեսական ցամաք կանոնները պարարել նաեւ օրինակօք ուսանելի լեզուէն վարժութեան համար, եւ ապա թարգմանութեան համար հարցման եւ պատասխանւոյ ձեւով հրահանգներ յաճախել այն լեզուաւ զոր աշակերտք գիտեն. Այս կերպիւ աշակերտք որպէս թէ երկրորդի մը հետ շարունակ խօսակցութեան մէջ են. եւ ստիպուելով պատասխանել հարցմանց այն կեղծ խօսողին՝ կ'ուսանին լեզուն այնպէս, որպէս կ'ուսանի մանուկն իւր մայրենի լեզուն ստիպուելով պատասխանել իւր մօրկանը կամ դայեկին հարցումներուն. Ասոր կ'տեսնուի թէ Օլէնտորֆեան դրութիւնը լեզու սորվելու բնականագոյն կերպն է. Բացի գործածական անուններէ, բայերէ եւ ասութիւններէ, գրեթէ ամէն սովորական նախադրութիւն, մակբայ, շաղկապ, որ գաղափարներ իրարու կապող եւ շարժող յօդք եւ խաղալիք են, այնպէս պատշաճօրէն ցանուած են դասերուն մէջ, եւ հրահանգներուն խօսակցութեանը մէջ կ'մնեն սկիզբէն մինչեւ վերջը, որ կրնայ ըսուիլ թէ ամբողջ քերակա-

նութիւնն ընտանեկան խօսակցութեան ներկայն պարարուած մի է ուր իւրաքանչիւր դաս իբր թէ իւր նախընթացը յիշեցուցանող եւ նորա հետ կապուած մէն մի տեսարան է ։

Եթէ կայ գթեցուցիչ պարագայ մի այս դրութեան մէջ, սա է որ ոմանք նորա հարցպատասխանիներն ի սկզբան շատ դիւրին եւ տղայական, եւ շատ սոէպ կրկնուած գտնելով, իբրեւ սորին եւ անօգուտ կ'արհամարհեն ։ Բայց պէտք է գիտնալ որ եթէ այն օրինակները եւ հրահանգներն այնպէս պարզ եւ սովորական չլինէին, քերականութիւնը չկարէր լինել արդեամբք գործնական ։ Մինչ ընտիր մատենագիրներէ եւ բանաստեղծներէ առնուած օրինակներով լեցուն քերականութիւններէ սորվող աշակերտք երկու տարի կարդալէ ետքը հազիւ կրնան այն պարզ խօսքերէն ոմանք անսխալ շարադրել, Օլէնտորֆեան դրութեան աշակերտք կարող են վեց ամիս ետքը գրեթէ ամէն սովորական հարցման յարմար պատասխանին տալ, եւ յատնել իւրեանց գաղափարները դիւրաւ եւ անսխալ ։

Գաղիերէն Օլէնտորֆեան քերականութեան այս երկրորդ թարգմանութեան գալով, սաչափ եւեթ ըսել բաւական է թէ՝ սա ճիշդ Օլէնտորֆեան քերականութիւնն է. ոչ կանոններէն, ոչ օրինակներէն եւ ոչ հրահանգներէն ինչ մի թողուած կամ կրճատուած է, եւ ոչ կերպը կամ մեթոտը փոխուած ։

Հրահանգաց Գաղիերէնը որ քերականութեան բաալին կը կոչուի՝ ուրոյն տպել հարկ չտեսանք. քանզի Եւրոպայէն եկածները կրնան գործածուիլ այս քերականութեան համար ։

ԳԱՂԻԵՐԷՆ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԸՍՏ

ՕԼԷՆՏՕՐՖԻ

Ա. ԴԱՍ. Première Leçon.

Որոշեալ յօդ	Article défini
Արական սեռ	Genre masculin

ԿԱՆՈՆ 1. *Գաղիերէնի մէջ երկու սեռ կայ, Արական եւ Իգական* (féminin)։ *Արական բառերը* le *յօդը կ'առնեն։*

Գաղիերէնի մէջ անունը չի հոլովիր, այլ յօդը հետեւեալ կերպով.

Եզակի.	Singulier	
Ուղղական.	Nominatif,	le
Սեռական,	Génitif,	du (de le)
Տրական,	Datif,	au (à le)
Հայցական,	Accusatif,	le

ԿԱՆ. 2. *Բաղաձայնով* (consonne) *սկսող բառերու քով՝* de *Նախադրութիւնն ու* le *յօդը եզակի մէջ միանալով կ'ըլլայ, սեռական՝* du *փոխանակ* de le, *եւ տրա-*

կան՝ au փոխանակ à le․ ձայնաւորով (voyelle) եւ անձայն h ով սկսող բառերէն առաջ նախադրութիւնն ու յօդը չեն միանար․ ուստի կ՚ըլլայ de le, à le․ Բայց

ԿԱՆ․ 3․ Ձայնաւորով եւ անձայն h ով (h aspiré) սկսող բառերէն առաջ le յօդին e ձայնաւորը կը կըրճատուի, եւ ապաթարց (apostrophe) ըսուած սա (՚) նըշանը կը դրուի․ այսպէս՝ l'arbre, de l'arbre, à l'arbre․ l'homme, de l'homme, à l'homme․ փոխանակ՝ le arbre, de le arbre, եւ այլն․

Ունի՞ք ,   Avez-vous?

ԿԱՆ․ 4․ Երբ խօսք մը հարցական է, դերանուն անոր բային բայէն ետքը, երկուքին մէջ տեղն ալ գիծ մը կը դրուի, որ կը կոչուի trait d'union․ խօսքին վերջն ալ հարցական նշանը ? (point d'interrogation) կը դրուի։

Այո, տէր, ունիմ․   Oui, monsieur, j'ai (je ai)

ԿԱՆ․ 5․ Je, էական դերանուն է Ա․ դէմք եւ կը նշանակէ ես․ ձայնաւորէ եւ անձայն h է առաջ ասոր ալ e գիրը կը կրճատուի, եւ տեղը կը դրուի ապաթարց․

Բեղյրը․	Le chapeau
Բեղյրն ունի՞ք․	Avez-vous le chapeau?
Այո, տէր, բեղյրն ունիմ․	Oui, monsieur, j'ai le chapeau․
Հացը․	Le pain․
Աղը․	Le sel․
Աճառը․	Le savon․
Շաքարը․	Le sucre․
Թուղթը․	Le papier․
Իմ բեղյրս․	Mon chapeau․

ГОС. ПУБЛ. БИБЛИОТЕКА Арм. ССР им. А. Мясникяна

Ձեր հացը·	Votre pain·
Իմ գլխարկս ունի՞ք·	Avez-vous mon chapeau?
Այո, տէր, ձեր գլխարկն ունիմ·	Oui, monsieur, j'ai votre chapeau·
Ձեր հացն ունի՞ք·	Avez-vous votre pain?
Այո, տէր, ունիմ զայն·	Oui, monsieur, je l'ai

ԿԱՆ. 6. Le յօդ եւ դերանուն է։ Յօդ է՝ երբ անունէ մը առաջ է· le pain· Դերանուն է՝ երբ բայէ մը առաջ է։ Le դերանունը սեռի խնդիր է, եւ եզակի արական անուն մը կը յարաբերէ։

Գաղղիերէնի մէջ այս դերանուն սեռի խնդիրը միշտ դնելու է, ապա թէ ոչ խօսքն անկատար կը մնայ· զոր օրինակ՝ Հայերէն կ'ըսենք· Հացն ունի՞ք· — Ունիմ։ Գաղղիերէն չըսուիր· Avez-vous le pain? — J'ai, այլ պէտք է ըսել՝ Je l'ai· Ունիմ զայն։

Ո՞ր, ի՞նչ·	Quel?
Ի՞նչ գլխարկ ունիք·	Quel chapeau avez-vous?
Իմ գլխարկս ունիմ·	J'ai mon chapeau·
Ի՞նչ հաց ունիք·	Quel pain avez-vous?
Ձեր հացն ունիմ·	J'ai votre pain·

1. *Հրահանգ*

Հացն ունի՞ք·—Այո, տէր, ունիմ·—Ձեր հացն ունի՞ք·—Իմ հացս ունիմ·—Աղն ունի՞ք·—Ունիմ·—Իմ աղս ունի՞ք·—Ձեր աղն ունիմ·—Աճառն ունիք·—Աճառն ունիմ·—Ձեր աճառն ունի՞ք·—Իմ աճառս ունիմ·—Ի՞նչ աճառ ունիք·—Ձեր աճառն ունիմ·—Ձեր շաքարն ունի՞ք·—Իմ շաքարս ունիմ·—Ի՞նչ շաքար ունիք·—Ձեր շաքարն ունիմ·—Ի՞նչ թուղթ ունիք·—Իմ թուղթս

ունիմ. —Իմ թուղթս ունի՞ք. —Ձեր թուղթն ունիմ. —Ի՞նչ հաց ունիք. —Իմ հացս ունիմ. —Ի՞նչ աղ ունիք. —Ձեր աղն ունիմ.

Բ. ԴԱՍ. Deuxième Leçon.

Իմ բեղոյրս ունի՞ք.	Avez-vous mon chapeau?
Այո, տէր, ունիմ (զայն)	Oui, monsieur, je l'ai.
Աղէկ.	Bon.
Գէշ.	Mauvais.
Սիրուն.	Joli.
Գեղեցիկ.	Beau.
Տգեղ.	Vilain, laid.
Հին, ծեր.	Vieux.
Ասուին. Չուխայ	Le drap.
Մուճակը (գունտուրա)	Le soulier.
Հրացանը.	Le fusil (Ֆիւզի).
Փայտը.	Le bois.
Գուլպան (չօրապ)	Le bas.
Դերձանը.	Le fil (Ֆիլ).
Երկաթը.	Le fer.
Շունը.	Le chien.
Ձին.	Le cheval.
Սիրուն հրացանն ունի՞ք.	Avez-vous le joli fusil?
Ունիմ.	Je l'ai.
Ոչ	Ne—pas
Չունիմ.	Je n'ai pas.
Հացը չունիմ.	Je n'ai pas le pain.
Ոչ, տէր, չունիմ.	Non, monsieur, je ne l'ai pas.

Իմ հին բեղլյրս ունի՞ք·	Avez-vous mon vieux chapeau?
Ոչ, տէր, չունիմ·	Non, monsieur, je ne l'ai pas.

ԿԱՆ· 7· Ne բառին ալ e գիրը, le եւ je ին պէս, ձայնաւորէ եւ անձայն h է մը առաջ կը կրճատուի։

ԿԱՆ· 8· Բան մը այս ինչ նիւթէ, զոր օրինակ՝ երկաթէ, ոսկիէ, արծաթէ ըլլալը ցուցունելու համար, նիւթին անունէն առաջ առանց յօդի de նախադրութիւնը կը դրուի· ուստի՝ de fer, d'or, d'argent կը նշանակեն՝ երկաթէ, ոսկիէ, արծաթէ։

ԿԱՆ· 9· De ին ալ e գիրը ձայնաւորէ, եւ անձայն h է առաջ կը կրճատուի։

Թուղթէ բեղլյրը·	Le chapeau de papier.
Կաշի·	Le cuir.
Փայտէ հրացանը·	Le fusil de bois.
Կաշիէ մուճակը·	Le soulier de cuir.
Ի՞նչ հրացան ունիք·	Quel fusil avez-vous?
Փայտէ հրացանն ունիմ·	J'ai le fusil de bois.
Ի՞նչ գուլպա ունիք·	Quel bas avez-vous?
Իմ դերձանէ գուլպաս ունիմ.	J'ai mon bas de fil.
Իմ կաշիէ մուճակս ունի՞ք·	Avez-vous mon soulier de cuir?
Ոչ, տէր, չունիմ.	Non, monsieur, je ne l'ai pas.

2. Հրահանգ

Իմ գեղեցիկ ձիս ունի՞ք· —Այո, տէր, ունիմ·—Իմ հին մուճակս ունի՞ք· —Ոչ, տէր, չունիմ·—Ի՞նչ շուն ունիք· —Ձեր սիրուն շունն ունիմ· — Իմ գէշ թուղթս

ունի՞ք. —Ոչ, տէր, չունիմ. —Աղէկ աստուլին ունի՞ք. —Այո, տէր, ունիմ. —Իմ տգեղ հրացանս ունի՞ք. —Ոչ, տէր, չունիմ —Ի՞նչ հրացան ունիք. —Ձեր գեղեցիկ հրացանն ունիմ. —Ի՞նչ գուլպա ունիք. —Դերձանէ գուլպան ունիմ. —Իմ դերձանէ գուլպաս ունի՞ք. —Ձեր դերձանէ գուլպան չունիմ. —Ի՞նչ հրացան ունիք. —Երկաթէ հրացաննունիմ. —Իմ երկաթէ հրացանս ունի՞ք. —Ոչ, տէր, չունիմ. —Հին (օթեկ, պայաթ) հացն ունի՞ք. —Հին հացը չունիմ. —Ի՞նչ մուճակ ունիք. —Իմ կաշիէ գեղեցիկ մուճակս ունիմ. —Ի՞նչ աճառ ունիք. —Իմ հին աճառս ունիմ. —Ի՞նչ շաքար ունիք. —Ձեր աղէկ շաքարն ունիմ. —Ի՞նչ աղ ունիք. —Գէշ աղն ունիմ. —Ի՞նչ բեղոյր ունիք. —Իմ թուղթէ գէշ բեղոյրս ունիմ. —Իմ փայտէ տգեղ մուճակս ունի՞ք. —Ոչ, տէր, չունիմ։

Թուղթէ, փայտէ, եւն, այս բառերը գաղիերէնի մէջ անունէն ետքը կը դրուին, ոչ թէ հայերէնի պէս անունէն առաջ. Փայտէ մուճակը, գաղիերէն՝ Le soulier de bois.

Գ. ԴԱՍ. Troisième Leçon.

Բան մը	Quelque chose
Բան մը ունի՞ք.	Avez-vous quelque chose ?
Բան մը ունիմ.	J'ai quelque chose.
Ոչ — բան մը (ոչինչ)	Ne — rien
Բան մը չունիմ.	Je n'ai rien.
Գինին.	Le vin.
Ստակս, արծաթս.	Mon argent.
Ոսկին.	L'or.

Լարը·	Le cordon·
Ժապաւէնը·	Le ruban·
Ոսկի ժապաւէնը·	Le ruban d'or·
Կոճակը·	Le bouton·
Սուրճը·	Le café·
Պանիրը·	Le fromage·
Վերարկուն·	L'habit·
Վերարկուս·	Mon habit·
Արծաթէ աշտանակը·	Le chandelier d'argent·
Անօթի՞ էք·	Avez-vous faim?
Անօթի եմ·	J'ai faim·
Անօթի չեմ·	Je n'ai pas faim·
Ծարաւի՞ էք·	Avez-vous soif?
Ծարաւի եմ	J'ai soif·
Ծարաւի չեմ·	Je n'ai pas soif·
Քուն ունի՞ք·	Avez-vous sommeil?
Քուն ունիմ·	J'ai sommeil·
Քուն չունիմ·	Je n'ai pas sommeil·
Աղէկ բան մը	Quelque chose de bon
Աղէկ բան մը ունի՞ք·	Avez-vous quelque chose de bon?
Ոչ — գէշ բան մը	Ne — rien de mauvais
Գէշ բան մը չունիմ·	Je n'ai rien de mauvais·

ԿԱՆ. 10. Quelque chose, rien, que? (ի՞նչ) բառերէն ետքը ածականը de ով կը գործածուի :

Սիրուն բան մը ունի՞ք·	Avez-vous quelque chose de joli?
Ի՞նչ սիրուն բան ունիք·	Qu'avez-vous de joli?
Սիրուն բան մը չունիմ·	Je n'ai rien de joli·

Ի՞նչ	Que? կամ Qu'? (կրճատ.) Quoi?
Ի՞նչ ունիք·	Qu'avez-vous ?
Ի՞նչ ունիք աղէկ·	Qu'avez-vous de bon ?
Աղէկ սուրճն ունիմ·	J'ai le bon café.

3. Հրահանգ

Իմ աղէկ գինիս ունի՞ք· —Ունիմ. —Ոսկին ունի՞ք· —Չունիմ.—Մատանին ունի՞ք·—Ունիմ.—Ոսկի ժապաւէնն ունի՞ք·—Ոչ, տէր, չունիմ. —Ձեր արծաթէ աշտանակն ունի՞ք·—Այո, տէր, ունիմ.—Ի՞նչ ունիք· —Աղէկ պանիրն ունիմ.—Իմ ասուէ (չուխայէ) վերարկուս ունիմ. —Արծաթէ կօճակս ունի՞ք·—Չունիմ.—Ի՞նչ կօճակ ունիք· —Ձեր ոսկիէ կօճակն ունիմ· —Ի՞նչ լար ունիք· —Ոսկիէ լարն ունիմ·—Բան մը ունի՞ք·—Բան մը ունիմ. —Ի՞նչ ունիք·—Աղէկ հացն ունիմ. Աղէկ շաքարն ունիմ. —Աղէկ բան մը ունի՞ք· —Աղէկ բան մը չունիմ. —Գեղեցիկ բան մը ունի՞ք·—Գեղեցիկ բան մը չունիմ. տգեղ բան մը ունիմ.—Ի՞նչ ունիք տգեղ.—Տգեղ շունն ունիմ.— Սիրուն բան մը ունի՞ք· — Սիրուն բան մը չունիմ. հին բան մը ունիմ.—Ի՞նչ ունիք հին.—Հին պանիրն ունիմ.—Անօթի՞ էք·—Անօթի եմ.—Ծարաւի՞ էք· —Ծարաւի չեմ.—Քուն ունի՞ք· —Քուն չունիմ.—Ի՞նչ ունիք գեղեցիկ· — Ձեր գեղեցիկ շունն ունիմ. —Ի՞նչ ունիք գէշ·—Գէշ բան մը չունիմ.—Ի՞նչ թուղթ ունիք· —Ձեր աղէկ թուղթն ունիմ.—Գեղեցիկ ձին (le cheval) ունի՞ք·—Այո, տէր, ունիմ.—Ի՞նչ մուճակ ունիք·—Իմ կաշիէ հին մուճակս ունիմ.—Ի՞նչ գուլպա ունիք·—Ձեր դերձանէ գուլպան ունիմ.

Դ. ԴԱՍ. Quatrième Leçon.

Այս (ցուցական ածական)	Ce (adjectif démonstratif)
Այս գիրքը	Ce livre
Սեռական հոլով յօդ	Du կամ de le
Շանը.	Du chien.
Դերձակին.	Du tailleur.
Հացագործին.	Du boulanger.
Դրացւոյն.	Du voisin.

ԿԱՆ. 11. Երբ խօսքի մը մէջ յատկացեալը զօրութեամբ է, հայերէն կ'ըսենք՝ Հացագործինը, Դրացւոյնը. զոր օրինակ. Ի՞մ հացս ունիք թէ դրացւոյնը. գաղղիերէնի մէջ զօրութեամբ իմացուած յատկացելոյն տեղ celui դերանունը կը դրուի.

Դրացւոյնը.	Celui du voisin.
Հացագործինը.	Celui du boulanger.
Շունինը.	Celui du chien.

ԿԱՆ. 12. Այսպիսի խօսքերու մէջ թէ շաղկապին տեղ գաղղիերէն ou կամ շաղկապը կը դրուի.

Ի՞մ գիրքս ունիք թէ դրացւոյնը.	Avez-vous mon livre ou celui du voisin?
Այս գիրքն ունիմ.	J'ai ce livre.
Դրացւոյնը ունիմ.	J'ai celui du voisin.
Ի՞մ հացս թէ հացագործինը ունիք.	Avez-vous mon pain ou celui du boulanger?
Ձերինը ունիմ.	J'ai le vôtre.
Հացագործինը չունիմ.	Je n'ai pas celui du boulanger.

Ստացական դերանուն.	Pronom possessif
Իմինս, իմինիս.	Le mien, du mien.
Ձերինը, ձերինին.	Le vôtre, du vôtre.

Votre ածականին o գիրը առանց պարուկի (Accent circonflex) կը գրուի. իսկ le vôtre դերանուան ô գիրը պարուկով. Նոյնպէս իմացիր notre, մեր, եւ le nôtre, մերինը:

Տա՞ք էք.	Avez-vous chaud?
Տաք եմ.	J'ai chaud.
Տաք չեմ.	Je n'ai pas chaud.
Կը մսի՞ք.	Avez-vous froid?
Չեմ մսիր.	Je n'ai pas froid.
Կը վախնա՞ք.	Avez-vous peur?
Կը վախնամ.	J'ai peur.
Չեմ վախնար.	Je n'ai pas peur.
Մարդը.	L'homme.
Բարեկամը.	L'ami.
Մարդունը.	Celui de l'homme.
Բարեկամինը.	Celui de l'ami.
Գաւազանը.	Le bâton.
Մատնոցը.	Le dé.
Ածուխը.	Le charbon.
Եղբայրս.	Mon frère.
Եղբօրս (գարտաշըմընքի).	Celui de mon frère.
Ձեր բարեկամինը.	Celui de votre ami.

ԿԱՆ. 15. Mon, ton, son, notre, votre, ce, ածականներուն հետ որոշեալ յօդ le չի գործածուիր. չըսուիր le mon père, le ce livre.

Գեղեցի՞կ մուճակը թէ հինը ունիք.	Avez-vous le beau soulier ou le vieux?
Այս մուճակն ունիմ.	J'ai ce soulier.
Կաշիէն ունիմ.	J'ai celui de cuir.

4. Հրահանգ

Այս գիրքն ունի՞ք. —Ոչ, տէր չունիմ. —Ի՞նչ գիրք ունիք.—Դրացւոյնը ունիմ.—Ի՞մ գաւազանս թէ բարեկամինս ունիք. —Ձեր բարեկամինը ունիմ. —Ի՞մ հացս թէ հացագործինը ունիք. —Ձերինը չունիմ. հացագործինը ունիմ.—Դրացւոյն ձին ունի՞ք—Ոչ, տէր, չունիմ. —Ի՞նչ ձի ունիք.—Հացագործինը ունիմ.—Ձե՞ր մատնոցը թէ դերձակինը ունիք.—Իմինս ունիմ.—Իմ չանս ոսկիէ սիրուն լարն ունի՞ք.—Չունիմ.—Ի՞նչ լար ունիք. —Իմ արծաթէ լարս ունիմ.—Ի՞մ ոսկիէ կոճակս թէ դերձակինը ունիք. —Ձերինը չունիմ. դերձակինը ունիմ. —Եղբօ՞րս վերարկուն թէ ձերինը ունիք.—Ձեր եղբօրը ունիմ.—Ի՞նչ սուրճ ունիք.—Դրացւոյնը ունիմ.—Ձե՞ր շունը թէ մարդունը ունիք. —Մարդունը ունիմ.—Ձեր բարեկամին ստակն ունի՞ք. —Չունիմ.—Կը մնի՞ք. —Կը մնիմ.—Կը փախնա՞ք.—Չեմ փախնար.—Տա՞ք էք.—Տաք չեմ.—Քուն ունի՞ք.—Քուն չունիմ, անօթի եմ.—Ծարաւի՞ էք.—Ծարաւի չեմ:

5. Հրահանգ

Ի՞մ վերարկուս թէ դերձակինը ունիք.—Դերձակինը ունիմ. —Ի՞մ ոսկիէ աշտանակս թէ դրացւոյնը ունիք. —Ձերինը ունիմ. —Ձե՞ր թուղթը թէ իմինս ունիք. —Իմինս ունիմ. —Ձե՞ր պանիրը թէ հացագործինը ունիք.—Իմինս ունիմ. —Ի՞նչ ասուի ունիք.—Դերձակի-

նը ունիմ.—Ի՞նչ գուլպա ունիք.—Իմինս ունիմ.—Եղբօրս հին մայրը ունի՞ք.—Չունիմ.—Ի՞նչ աճառ ունիք.—Եղբօրս աղէկ աճառն ունիմ.—Ի՞մ մայրէ հրացանս ունիք թէ եղբօրս.—Ձերինը ունիմ.—Ի՞նչ մուճակ ունիք.—Եղբօրս կաշիէ մուճակն ունիմ.—Ձե՞ր դերձանէ (de fil) գուլպան թէ իմինս ունիք.—Ձերինը չունիմ. Իմինս ունիմ.—Ի՞նչ ունիք.—Բան մը չունիմ.—Աղէկ բան մը ունի՞ք.—Աղէկ բան մը չունիմ.—Գէշ բան մը ունի՞ք.—Գէշ բան մը չունիմ.—Ի՞նչ ունիք սիրուն.—Բարեկամիս սիրուն չուանն ունիմ.—Իմ գեղեցի՞կ թէ տգեղ գաւազանս ունիք.—Ձեր տգեղ գաւազանն ունիմ.—Անօթի՞ էք թէ ծարաւ։

Ե. ԴԱՍ. Cinquième Leçon.

Վաճառականը.	Le marchand.
Կօշկակարին.	Du cordonnier.
Մանչը.	Le garçon.
Մատիտը (կապար գրիչ).	Le crayon.
Տուրմ (չօքօլատ)	Le chocolat.
Վաճառականի՞ն գաւազանը թէ ձերինը ունիք.	Avez-vous le bâton du marchad ou le vôtre?
Ոչ — ոչ	Ne — ni — ni
Ոչ վաճառականին գաւազանն ունիմ ոչ իմինս.	Je n'ai ni le bâton du marchand ni le mien.
Անօթի՞ էք թէ ծարաւ.	Avez-vous faim ou soif?
Ոչ անօթի եմ ոչ ծարաւ.	Je n'ai ni faim ni soif.
Տա՞ք էք թէ կը մսիք.	Avez-vous chaud ou froid?
Ոչ տաք եմ ոչ կը մսիմ.	Je n'ai ni froid ni chaud.

Հա՞ցն ունիք թէ գինին.	Avez-vous le vin ou le pain?
Ոչ գինին ունիմ ոչ հացը.	Je n'ai ni le vin ni le pain.
Ոչ ձերինը ունիմ ոչ իմինս.	Je n'ai ni le vôtre ni le mien.
Ոչ իմ դերձանս ունիմ ոչ դերձակինը.	Je n'ai ni mon fil ni celui du tailleur.
Խիցը.	Le bouchon.
Խցահանը.	Le tire-bouchon.
Հովանոցը.	Le parapluie.
Մեղրը.	Le miel.
Բամբակը.	Le coton.
Գաղիացին.	Le Français.
Հիւսին, ատաղձագործին.	Du charpentier.
Մուրճը.	Le marteau.
Երկաթը.	Le fer.
Բեւեռը (գամը).	Le clou.
Երկաթէ բեւեռը.	Le clou de fer.
Ի՞նչ ունիք.	Qu'avez-vous?

6. Հրահանգ

Ոչ անօթի եմ ոչ ծարաւի.—Ի՞մ մուճակս թէ կօշկակարինը ունիք.—Ոչ ձերինը ունիմ ոչ կօշկակարինը.—Ձե՞ր մատիտն ունիք թէ մանչունը.—Ոչ իմինս ունիմ ոչ մանչունը.—Ի՞նչ մատիտ ունիք.—Վաճառականինը ունիմ.—Ի՞մ տուփս թէ վաճառականինը ունիք.—Ոչ ձերինը ունիմ ոչ վաճառականինը. իմինս ունիմ.—Մե՞ղրը ունիք թէ գինին.—Ոչ մեղրը ունիմ ոչ գինին.—Ձե՞ր մատնոցը ունիք թէ դերձակինը.—Ոչ իմինս ունիմ ոչ դերձակինը.—Ձե՞ր խցահանը ունիք թէ իմինս.—Ոչ ձերինը ունիմ ոչ իմինս. վաճառականինը ունիմ։

—Ի՞նչ խից ունիք.—Դրացւոյնը ունիմ.—Երկաթէ՞ բեւեռը թէ արծաթէն ունիք.—Ոչ երկաթէ բեւեռն ունիմ ոչ արծաթէն. ոսկեղէնն ունիմ.—Տա՞ք էք թէ կը մսիք.—Ոչ տաք եմ ոչ կը մսիմ, քուն ունիմ.—Կը վախնա՞ք.—Չեմ վախնար.—Ի՞մ մուրճս ունիք թէ հիւսինը.—Ոչ ձերինը ունիմ ոչ հիւսինը.—Ի՞նչ բեւեռ ունիք.—Երկաթէ բեւեռն ունիմ.—Ի՞նչ մուրճ ունիք.—Հիւսին փայտէ մուրճը ունիմ.—Բան մը ունիք.—Բան մը ունիմ.—Ի՞նչ ունիք.—Գեղեցիկ բան մը ունիմ.—Ի՞նչ ունիք գեղեցիկ.—Գաղիացւոյն գեղեցիկ հովանոցն ունիմ.—Բամբակէ՞ թէ դերձանէ գուլպան ունիք.—Ոչ բամբակէ գուլպան ունիմ ոչ դերձանէն։

7. Հրահանգ

Ի՞մ հրացանս թէ ձերինը ունիք.—Ոչ ձերինը ունիմ ոչ իմինս.—Ի՞նչ հրացան ունիք.—Բարեկամինս ունիմ.—Ի՞մ ժապաւէնս (գօրտէլա) թէ եղբօրս ունիք.—Ոչ ձերինը ունիմ ոչ ձեր եղբօրը —Ի՞նչ լար ունիք.—Դըրացւոյս դերձանէ (թիրէյլէ) լարն ունիմ.—Գաղիացւո՞յն գիրքը թէ վաճառականինը ունիք.—Ոչ գաղիացւոյնը ունիմ ոչ վաճառականինը.—Ի՞նչ գիրք ունիք.—Իմինս ունիմ.—Ի՞նչ ունիք.—Ոչինչ.—Բան մը ունի՞ք.—Բան մը չունիմ.—Կը մսի՞ք.—Չեմ մսիր, տաք եմ.—Ասուի՞ն ունիք թէ բամբակը.—Ոչ ասուին ունիմ ոչ բամբակը.—Աղէ՞կ թէ գէշ բան մը ունիք.—Ոչ աղէկ բան մը ունիմ ոչ գէշ.—Ի՞նչ ունիք.—Բան մը չունիմ։

Ժ. ԴԱՍ. Dixième Leçon.

Եզը, եզան միս.	Le bœuf.
Պաքսիմատ.	Le biscuit.
Նաւապետին.	Du capitaine.
Խոհարարին.	Du cuisinier.
Ունի՞մ.	Ai-je?
Ունիք.	Vous avez.
Չունիք.	Vous n'avez pas.
Անօթի՞ եմ.	Ai-je faim?
Անօթի էք.	Vous avez faim.
Անօթի չէք.	Vous n'avez pas faim.
Կը վախնա՞մ.	Ai-je peur?
Կը վախնաք.	Vous avez peur.
Չէք վախնար.	Vous n'avez pas peur.
Կ'ամչնա՞մ.	Ai-je honte?
Չէք ամչնար.	Vous n'avez pas honte.
Կ'ամչնա՞ք.	Avez-vous honte?
Կ'ամչնամ.	J'ai honte.
Իրաւունք չունի՞մ.	Ai-je tort?
Իրաւունք չունիք.	Vous avez tort.
Անիրաւ չէք.	Vous n'avez pas tort.
Իրաւունք ունի՞մ.	Ai-je raison?
Իրաւունք ունիք.	Vous avez raison.
Իրաւունք չունիք.	Vous n'avez pas raison.
Բեւեռն ունի՞մ.	Ai-je le clou?
Ունիք.	Vous l'avez.
Չունիք.	Vous ne l'avez pas.
Աղէկ բան մը ունի՞մ.	Ai-je quelque chose de bon?

Աղէկ բան մը չունիք·	Vous n'avez rien de bon·
Ոչ աղէկ ոչ գէշ բան մը ունիք·	Vous n'avez rien de bon ni de mauvais·
Ի՞նչ ունիմ·	Qu'ai-je?
Հիւսին մուրճն ունի՞մ·	Ai-je le marteau du charpentier?
Չունիք·	Vous ne l'avez pas·
Ունի՞ք·	L'avez-vous?
Ունիմ·	Je l'ai·
Չունիմ·	Je ne l'ai pas·
Ունի՞մ·	L'ai-je?
Կարագը·	Le beurre·
Ոչխարը·	Le mouton·
Դանակը·	Le couteau·

Ի՞նչ (ածական) Quel? — Ո՞րը (դերանուն) Lequel?

Ի՞նչ դանակ ունիք·	Quel couteau avez-vous?
Դանակն ունի՞ք·	Avez-vous le couteau?
Ո՞րը	Lequel?
Նաւապետինը·	Celui du capitaine·
Խոհարարինը·	Celui du cuisinier.
Գեղեցիկը·	Le beau.
Տգեղը (յոռին)·	Le vilain·

8. Հրահանգ

Ոչ հացագործին շունը ունիմ, ոչ բարեկամինս·—Կ'ամչնա՞ք·—Չեմ ամչնար·—Կ'ամչնա՞ք թէ կը վախնաք·—Ոչ կը վախնամ ոչ կ'ամչնամ·—Դանակն ունի՞ք·—Ո՞րը·—Գեղեցիկը·—Ի՞մ եղան միսը թէ խոհարարինը ունիք·—Ոչ ձերինը ունիմ ոչ* խոհարարինը·—Ո՞րը ունիք·

—Նաւապետինը ունիմ· —Ձեր պաքսամատն ունի՞մ· —Զունիք·—Անօթի՞ եմ թէ ծարաւի·—Ոչ անօթի էք ոչ ծարաւի· —Տա՞ք եմ թէ կը մսիմ· —Ոչ տաք էք ոչ կը մսիք·—Կը վախնա՞մ· —Չէք վախնար· —Ոչ կը վախնաք ոչ կ'ամչնաք·—Աղէկ բան մը ունի՞մ·—Աղէկ բան մը չունիք· —Ի՞նչ ունիմ· —Բան մը չունիք· —Ի՞նչ մատիտ ունիմ· —Գաղիացւոյնը ունիք· —Ձե՞ր մատնոցն ունիմ թէ դերձակինը · —Ոչ իմինս ունիք ոչ դերձակինը· —Ո՞րը ունիմ·—Ձեր բարեկամինը ունիք·—Ի՞նչ հովանոց ունիմ·—Իմինս ունիք· —Հացագործին աղէկ հացն ունի՞մ·—Զունիք·—Ի՞նչ մեղր ունիմ·—Ձերինը ունիք· —Երկաթէ հրացանս ունի՞ք·—Զունիմ· —Ունի՞մ·—Ունիք·—Ձե՞ր ոչխարի միսը թէ խոհարարինը ունիմ·—Ոչ իմինս ունիք ոչ խոհարարինը· —Ձեր դանակն ունի՞մ· —Զունիք· —Ունի՞ք.—Ունիմ· —Ի՞նչ պաքսամատ ունիմ. —Նաւապետինը ունիք· —Ի՞մ սուրճս ունիք թէ մանչունս· —Ձեր աղէկ մանչունը ունիմ· —Ձե՞ր խիցը (թասը, թըղթած) ունիք թէ իմինս.—Ոչ ձերինը ունիմ ոչ իմինս·—Ի՞նչ ունիք·—Եղբօրս աղէկ աշտանակն ունիմ·

9. Հրահանգ

Իրաւունք ունի՞մ· —Իրաւունք ունիք· —Իրաւունք չունի՞մ·—Անիրաւ չէք·—Իրաւո՞ւնք ունիմ թէ անիրաւ եմ·—Ոչ իրաւունք ունիք, ոչ անիրաւ էք, կը վախնաք. —Քուն ունիք·—Ոչ տաք էք ոչ կը մսիք.—Աղէկ սո՞ւրճն ունիմ թէ աղէկ շաքարը· —Աղէ՞կ թէ գէշ բան մը ունիմ· —Ոչ աղէկ բան մը ունիք ոչ գէշ· —Ի՞նչ ունիմ. —Բան մը չունիք· —Ի՞նչ ունիմ սիրուն.—Բարեկամիս սիրուն շունը ունիք· —Ի՞նչ կարագ ունիմ.—Ձեր խոհարարինը ունիք·—Ձե՞ր խցահանը թէ վաճառականինը

2559
47
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ГОС. ПУБЛ. БИБЛИОТЕКА
ՀՍՍՌ Арм ССР

ունիմ.—Ոչ իմինս ունիք ոչ վաճառականինը.—Բան մը ունի՞մ.—Բան մը չունիք.—Ի՞նչ մուճակ ունիք.—Կօշկակարին կաշիէ մուճակն ունիմ.—Ո՞րը ունիմ.—Ձեր հացագործինը ունիք.—Ո՞րը ունիք.—Իմ ծեր դրացւոյնը ունիմ.—Ի՞նչ ունիք.—Կը վախնամ.—Ի՞նչ տուրմ (չոքօլաթ) ունիք.—Գաղիացւոյնը ունիմ.

Է. ԴԱՍ. Septième Leçon.

Ո՞վ	Qui ?
Ո՞վ ունի (որուն քովն է, ո՞վ առած է.)	Qui a ?
Մատիտը ո՞վ ունի.	Qui a le crayon ?
Մարդը ունի մատիտը.	L'homme a le crayon.
Մարդը չունի մատիտը.	L'homme n'a pas le crayon.
Ո՞վ ունի զայն.	Qui l'a ?
Մանչը ունի.	Le garçon l'a.
Մանչը չունի.	Le garçon ne l'a pas.
Վառեակը.	Le poulet.
Արկղը.	Le coffre.
Պարկը.	Le sac.
Բաճկոնը.	Le gilet.
Նաւը.	Le vaisseau, le bâtiment.
Երիտասարդը.	Le jeune homme.
Պատանին.	L'adolescent.
Ան	Il
Ան ունի.	Il a.
Ան ունի արկղը.	Il a le coffre.

Ան չունի արկղը.	Il n'a pas le coffre.
Ան ունի.	Il l'a.
Ան չունի.	Il ne l'a pas.
Ունի՞.	A-t-il?
Դանակն ունի՞.	A-t-il le couteau?
Մարդն ունի՞.	L'homme a-t-il?
Բարեկամն ունի՞.	L'ami a-t-il?

ԴԻՏ. Ա. Գաղիերէնի մէջ հարցական բայերուն դերանուն տէր բային բայէն ետքը կը դրուի։ Եթէ տէր բային անուն է, միշտ խօսքին սկիզբը (բայէն առաջ) կը դրուի, թէեւ խօսքը հարցական ըլլայ, բայց անուն տէր բայէն զատ դերանուն տէր բայ մ'ալ (il, ils, elle, elles) բայէն ետքը կը դրուի, ինչպէս վերի օրինակէն կը տեսնուի։

Հացագործն ունի՞.	Le boulanger a-t-il?
Երիտասարդն ունի՞.	Le jeune homme a-t-ll?

ԴԻՏ. Բ. T գիրը a բային ու il տէր բայիին մէջ տեղ կը դրուի ձայնի անուշութեան համար.

Մարդն անօթի՞ է.	L'homme a-t-il faim?
Անօթի է.	Il a faim.
Ոչ անօթի է ոչ ծարաւի.	Il n'a ni faim ni soif.
Ձեր եղբայրը տա՞ք է թէ կը մսի.	Votre frère a-t-il chaud ou froid?
Մարդը կը վախնա՞յ թէ կ'ամչնայ.	L'homme a-t-il peur ou honte?
Մարդն իրաւո՞ւնք ունի թէ անիրաւ է.	L'homme a-t-il raison ou tort?

Մանչն ատաղձագործին մուրճը ունի՞.	Le garçon a-t-il le marteau du charpentier ?
Ունի.	Il l'a.
Հացագործն ունի՞ զայն.	Le boulanger l'a-t-il ?
Բարեկամս ի՞նչ ունի.	Mon ami qu'a-t-il ?
Որիզը (բրինձ).	Le riz.
Գեղացին.	Le paysan.
Սպասաւորը.	Le domestique.
Անոր կօշիկը.	Son soulier.
Անոր շունը.	Son chien.
Աւելը.	Le balai.
Թռչունը.	L'oiseau.
Ոտքը.	Son pied.
Աչքը.	Son œil.
Ստակը.	Son argent.
Անորը կամ Իրենը (ստացական դեր.)	Le sien
Սպասաւորն ի՞ր արկղը թէ իմինս ունի.	Le domestique a-t-il son coffre ou le mien ?
Իրենը ունի.	Il a le sien.
Մէկը (ոմն. անորոշ դեր.)	Quelqu'un.
Մէկը իմ գիրքս ունի՞.	Quelqu'un a-t-il mon livre?
Մէկը ունի զայն.	Quelqu'un l'a.
Ո՞վ ունի (առած է) իմ գաւազանս.	Qui a mon bâton ?
Ոչ ոք, Մէկը — չ.	Personne — ne.
Ոչ ոք ունի ձեր գաւազանը.	Personne n'a votre bâton.
Ոչ ոք ունի զայն.	Personne ne l'a.

10. Հրահանգ

Ո՞վ ունի իմ արկղս.—Մանչը ունի. —Ծարա՞ւ է թէ անօթի է. —Ոչ ծարաւ է ոչ անօթի. —Մարդն ունի՞ վառեակը. —Ունի. —Ո՞վ ունի իմ բաճկոնս. —Երիտասարդն ունի. —Երիտասարդն ունի՞ իմ նաւս. —Երիտասարդը չունի զայն. —Ո՞վ ունի. —Նաւապետն ունի. —Պատանին ի՞նչ ունի. —Գեղեցիկ վառեակն ունի. —Դանակը ունի՞. —Չունի. —Կը վախնա՞յ. —Չի վախնար. —Կը վախնա՞յ թէ կ'ամչնայ. —Ոչ կը վախնայ ոչ կ'ամչնայ. —Մարդն իրաւո՞ւնք ունի թէ անիրաւ է. —Ոչ իրաւունք ունի ոչ անիրաւ է. —Տա՞ք է թէ կը մսի. —Ոչ տաք է ոչ կը մսի. —Գեղացւոյն որիզը ո՞վ ունի. —Սպասաւորս ունի. —Ձեր սպասաւորն ի՞մ աւելս ունի թէ իրենը. —Ոչ ձերը ունի ոչ իրենը. —Ի՞նչ աւել ունի. —Իր դրացւոյնը ունի. —Ո՞վ ունի իմ հին կօշիկս. —Ձեր կօշկակարն ունի. Ձեր բարեկամն ի՞նչ ունի. —Իր աղէկ ստակն ունի. —Իմ ոսկիս ունի՞. —Չունի. —Ո՞վ ունի զայն. —Հացագործն ունի. —Ձեր հացագործն ի՞մ թռչունս ունի թէ իրենը. —Իրենը ունի. —Իմինս ո՞վ ունի. —Ատաղձագործն ունի զայն. —Ո՞վ կը մսի. —Ոչ ոք կը մսի. —Մէկը տա՞ք է. —Ոչ ոք տաք է. —Մէկը իմ վառեակս ունի՞. —Ոչ ոք ունի. —Ձեր սպասաւորը ձե՞ր բաճկոնը ունի թէ իմինս. —Ոչ ձերինը ունի ոչ իմինս. —Ո՞րն ունի. —Իրենը ունի.

11. Հրահանգ

Մէկը իմ հրացանս ունի՞. —Ոչ ոք ունի զայն. —Պատանին իմ գիրքս ունի՞. —Չունի. —Ի՞նչ ունի. —Բան

մը չունի. —Մո՞ւրճը թէ բեւեռն ունի. —Ոչ մուրճը ունի ոչ բեւեռը. —Հովանո՞ցս թէ գաւազանը ունի. —Ոչ ձեր հովանոցը ունի ոչ ձեր գաւազանը. —Սո՞ւրճս թէ շաքարս ունի. —Ոչ ձեր սուրճը ունի ոչ ձեր շաքարը. ձեր մեղրը ունի. —Մանչը եղբօ՞րս պաքցամատը ունի թէ Գաղղիացւոյնը. —Ոչ ձեր եղբօրը (պաքցամատը) ունի ոչ Գաղղիացւոյնը. այլ իրենը. —Ձե՞ր պարկը ունիմ թէ ձեր բարեկամինը. —Ոչ իմինս ունիք ոչ բարեկամինս. ձերինը ունիք. —Գեղացւոյն պարկը ո՞վ ունի. —Բարի հացագործը ունի. —Ո՞վ կը վախնայ. —Դերձակին մանչը կը վախնայ. —Բուն ունի՞. —Բուն չունի. —Կը մսի՞ թէ անօթի է. —Ոչ կը մսի ոչ անօթի է. —Ի՞նչ ունի. —Ոչինչ. —Գեղացին ստակս ունի՞. —Չունի. —Նաւապետն ունի՞. —Չունի. —Ո՞վ ունի. —Ոչ ոք ունի. —Ձեր դրացին աղէկ բան մը ունի՞. —Աղէկ բան մը չունի. —Ի՞նչ ունի գէշ. —Գէշ բան մը չունի. —Բան մը ունի՞. —Բան մը չունի.

12. Հրահանգ

Վաճառականն ի՞մ ասուխս (չուխայ) ունի թէ իրենը. —Ոչ ձերինը ունի ոչ իրենը. —Ի՞նչ ասուի ունի. —Եղբօրս (ասուին) ունի. —Դերձակն ի՞նչ մատնոց ունի. —Իրենը ունի. —Ձեր եղբայրն ի՞ր գինին ունի թէ դրացւոյնը. —Ոչ իրենը ունի ոչ դրացւոյնը. —Ի՞նչ գինի ունի. —Իրենը ունի. —Մէկը իմ ոսկիէ ժապաւէնս ունի՞. —Ոչ ոք ունի զայն. —Իմ արծաթէ լարս ո՞վ ունի. —Ձեր բարի մանչն ունի զայն. —Իմ թուղթէ՞ ձիս թէ փայտէ ձիս ունի. —Ոչ ձեր թուղթէ ձին ոչ ձեր փայտէ ձին ունի. իր բարեկամին կաշիէ ձին ունի. —Մէկը անիրա՞ւ է. —Ոչ ոք անիրաւ է. —Գա-

գիւղացւոյն աղէկ տուրմը ո՞վ ունի. —Վաճառականն ունի. —Ունի՞. —Այո, տէր, ունի. —Կը վախնա՞ք թէ կ՚ամչնաք. —Ոչ կը վախնամ ոչ կ՚ամչնամ. —Ձեր խոհակերն իր ոչխարը (ոչխարի միսը) ունի՞. —Ունի. —Իմ հա՞ցս թէ իմ պանիրս ունիք. —Ոչ ձեր հացը ոչ ձեր պանիրն ունիմ. —Ձե՞ր աղը թէ ձեր կարագը ունիմ. —Ոչ աղս ոչ կարագս ունիք. —Ի՞նչ ունիմ. —Ձեր ոչխարն ունիք. —Մէկը իմ ոսկիէ կոճակս ունի՞. —Ոչ ոք ունի.

Ը. ԴԱՍ. Huitième Leçon.

Նաւաստին.	Le matelot.
Անոր ծառը.	Son arbre.
Անոր հայելին.	Son miroir.
Անոր գրպահը.	Son porte-feuille.
Անոր խշտեակը (անկողին).	Son matelas.
Ատրճանակը.	Le pistolet.
Օտարականը.	L'étranger.
Պարտէզը.	Le jardin.
Անոր ձեռնոցը.	Son gant.
Այս եզը.	Ce bœuf.
Այս խարը.	Ce foin.
Այս բարեկամը.	Cet ami.

Ձայնաւորով կամ անձայն h ով սկսող անուններէ առաջ cet ածականը կը գործածուի ։

Այս մարդը.	Cet homme.
Այս էշը.	Cet âne.

Այս գիրքը ·	Ce livre-ci ·
Այն գիրքը ·	Ce livre-là ·
Ա՞յս գիրքն ունիք թէ այն ·	Avez-vous ce livre-ci ou celui-là ?
Ասիկա ունիմ, անիկա չունիմ ·	J'ai celui-ci, je n'ai pas celui-là ·
Ասիկա, անիկա	Celui-ci, celui-là ·
Ասիկա՞ ունիմ թէ անիկա ·	Ai-je celui-ci ou celui-là?
Ասիկա ունիք, անիկա չունիք ·	Vous avez celui-ci, vous n'avez pas celui-là ·
Մարդն ա՞յս բեղոյրն ունի թէ անիկա ·	L'homme a-t-il ce chapeau-ci ou celui-là ?
Այլ, բայց	Mais
Ասիկա չունի, այլ անիկա ·	Il n'a pas celui-ci, mais celui-là ·
Ասիկա ունի, բայց անիկա չունի ·	Il a celui-ci, mais il n'a pas celui-là · Il a celui-ci, mais non celui-là ·
Տոմսակը ·	Le billet ·
Յարդանոցը ·	Le grenier ·
Ցորենը ·	Le grain ·
Ձիուն պայտը ·	Le fer de cheval ·
Զոր (յարաբ. դեր.)	Que
Ունի՞ք այն տոմսակը զոր եղբայրս ունի (Եղբօրս ունեցած տոմսակն ունի՞ք.)	Avez-vous le billet que mon frère a ?

Ձեր եղբօրն ունեցած տոմսակը չունիմ.	Je n'ai pas le billet que votre frère a.
Իմ ունեցած ձիս ունի՞ք.	Avez-vous le cheval que j'ai?
Ձեր ունեցած ձին ունիմ.	J'ai le cheval que vous avez.
Այն զոր	Celui que
Չունիմ այն զոր դուք ունիք. (Ձեր ունեցածը չունիմ).	Je n'ai pas celui que vous avez.
Անոր ունեցածը չունիմ.	Je n'ai pas celui qu'il a.
Ձեր ունեցած ձեռնոցն ունի՞մ.	Ai-je le gant que vous avez?
Իմ ունեցածս չունիք.	Vous n'avez pas celui que j'ai.

13. Հրահանգ

Օտարականն ի՞նչ խար (չոր խոտ) ունի. —Գեղացւոյնը ունի. —Նաւաստին ունի՞ իմ հայելիս. —Չունի. —Ա՞յս ատրճանակն ունիք թէ անիկա. —Անիկա ունիմ. Ի՞մ պարտէզիս խարը ունիք թէ ձերինինը. —Ո՛չ ձեր պարտէզինը ունիմ ոչ իմինինս, այլ օտարականինը ունիմ. —Ի՞նչ ձեռնոց ունիք. —Նաւաստւոյնը ունիմ. —Անոր խշտեակն ունի՞ք. —Ունիմ. —Նաւաստին ի՞նչ գրպան ունի. —Իրենը ունի. —Իմ աղէկ տոմսակս ո՞վ ունի. —Այս մարդն ունի. — Ո՞վ ունի այս ատրճանակը. —Ձեր բարեկամն ունի զայն. —Ձե՞ր յարդանոցին ցորենը թէ իմինինս ունիք. —Ոչ ձեր յարդանոցինը ունիմ ոչ իմինինս, այլ իմ վաճառականինս ու-

նիմ. —Իմ ձեռնոցս ո՞վ ունի· —Այս սպասաւորն ունի զայն. —Ձեր սպասաւորն ի՞նչ ունի. —Այս պարտէզին ծառն ունի· —Այդ մարդուն գիրքն ունի՞. —Այդ մարդուն գիրքը չունի, այլ այս մանչունն ունի. —Գեղացին ա՞յս եզն ունի թէ անիկա· —Ոչ ասիկա ունի ոչ անիկա, այլ իր մանչուն ունեցածն ունի· —Այս էշն ի՞ր խոտը ունի թէ ձիունը. —Ոչ իրենն ունի ոչ ձիունը. —Այս գեղացին ի՞նչ ձի ունի· —Ձեր դրացւոյնը ունի. —Ձե՞ր տոմսակն ունիմ թէ անորը· —Ոչ իմինս ունիք ոչ անորը, այլ ձեր բարեկամինը ունիք. —Այս ձիուն խարն ունի՞ք· —Անոր խարը չունիմ, այլ անոր պայտը. —Ձեր եղբայրն ի՞մ տոմսակս ունի թէ իրենը. —Ոչ ձերինն ունի ոչ իրենը, այլ նաւաստւոյնը ունի· —Օտարականն ի՞մ թռչունս ունի թէ իրենը· —Նաւապետինը ունի· —Այս պարտէզին ծառն ունի՞ք· —Չունիմ· —Անօթի՞ էք թէ ծարաւի· —Ոչ անօթի եմ ոչ ծարաւի, այլ քուն ունիմ։

14. Հրահանգ

Նաւաստին ա՞յս թռչունը ունի թէ անիկա· —Ասիկա չունի, այլ անիկա· —Ձեր սպասաւորն ա՞յս աւելը ունի թէ անիկա· —Ասիկա ունի, այլ ոչ անիկա· —Ձեր խոհակերն ա՞յս վառեակը ունի թէ անիկա· —Ոչ ասիկա ունի ոչ անիկա, այլ իր դրացւոյնը ունի. —Իրաւո՞ւնք ունիմ թէ անիրաւ եմ. —Ոչ իրաւունք ունիք ոչ անիրաւ էք, այլ ձեր բարի մանչն անիրաւ է· —Ա՞յս դանակն ունիմ թէ անիկա· —Ոչ ասիկա ունիք ոչ անիկա· —Ի՞նչ ունիմ. —Աղէկ բան մը չունիք, այլ գէշ բան մը ունիք· —Իմ ունեցած արկղս ունի՞ք· —Ձեր ունեցածը չունիմ· —Ի՞նչ ձի ունիք. —Ձեր եղբօրը ունե-

ցածն ունիմ. —Իմ բարեկամիս ունեցած էջն ունի՞ք. —Անոր ունեցածը չունիմ, այլ ձեր ունեցածն ունիմ. —Ձեր բարեկամը ձե՞ր ունեցած հայելին ունի թէ իմ ունեցածս. —Ոչ ձեր ունեցածն ունի ոչ իմ ունեցածս, այլ իրենը ունի։

15. Հրահանգ

Գեղացին ի՞նչ պարկ ունի. —Իր մանչուն ունեցածն ունի. —Ձեր ոսկիէ՞ աշտանակն ունիմ թէ ձեր արծաթէ աշտանակը. —Ոչ ոսկիէ աշտանակս ունիք ոչ արծաթէ աշտանակս, այլ երկաթէ աշտանակս ունիք. —Ի՞մ բաճկոնս ունիք թէ դերձակինը. —Ոչ ձերինը ունիմ ոչ դերձակինը. —Ո՞րն ունիք. —Իմ բարեկամիս ունեցածն ունիմ. —Կը մսի՞ք թէ տաք էք. —Ոչ կը մսիմ ոչ տաք եմ, այլ ծարաւի եմ. —Ձեր բարեկամը կը վախնա՞յ թէ կ'ամչնայ. —Ոչ կը վախնայ ոչ կ'ամչնայ, այլ քուն ունի. —Ո՞վ անիրաւ է. —Ձեր բարեկամն անիրաւ է. —Մէկը ունի՞ իմ հովանոցս. —Ոչ ոք ունի զայն. —Մէկը կ'ամչնա՞յ. —Ոչ ոք կ'ամըչնայ, այլ իմ բարեկամս անօթի է. —Նաւապետը ձե՞ր ունեցած նաւն ունի թէ իմ ունեցածս. —Ոչ ձեր ունեցածն ունի ոչ իմ ունեցածս. —Ո՞րն ունի. —Իմ բարեկամինս ունի. —Իրաւո՞ւնք ունի թէ անիրաւ է. —Ոչ իրաւունք ունի ոչ անիրաւ է. —Գաղիացին աղէ՞կ բան մը ունի թէ գէշ. —Ոչ աղէկ բան մը ունի ոչ գէշ, այլ սիրուն բան մը ունի. —Ի՞նչ սիրուն բան ունի. —Սիրուն վառեակն ունի. —Աղէկ պաքսամատն ունի՞. —Ան չունի զայն, այլ անոր բարեկամն ունի զայն։

Թ. ԴԱՍ. Neuvième Leçon.

ՈՐՈՇԵԱԼ ՅՕԴԻՆ ՅՈԳՆԱԿԻ ՀՈԼՈՎՈՒՄԸ
ԹԷ ԲԱՂԱՁԱՅՆԷ, ԹԷ ՁԱՅՆԱՒՈՐԷ ԵՒ ԹԷ ԱՆՁԱՅՆ h Է ԱՌԱՋ

Յոգ. Ար. եւ Իգ.

Ուղ.	les.
Սեռ.	des.
Տր.	aux.
Հայց.	les.

ՅՈԳՆԱԿԻՆ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԱՆՈՆ. *Անուն մը յոգնակի կ'ըլլայ, անոր վերջը* s *մը դնելով. նոյն կերպով կ'ըլլայ նաեւ յօդին եւ ածականներուն յոգնակին.*

Գիրքերը.	Les livres.
Աղէկ գիրքերը.	Les bons livres.
Գիրքերուն.	Des livres.
Գաւազանները.	Les bâtons.
Աղէկ գաւազանները.	Les bons bâtons.
Գաւազաններուն.	Des bâtons.
Դրացիները.	Les voisins.
Աղէկ դրացիները.	Les bons voisins.
Բարեկամները.	Les amis.
Աղէկ բարեկամները.	Les bons amis.
Բարեկամներուն.	Des amis.
Դրացիներուն.	Des voisins.

ԶԱՐՏՈՒՂՈՒԹԻՒՆ. Ա.

S, X, Z *վերջաւորած անուանց յոգնակին նոյն կը մնայ.*

Գուլպանները.	Les bas. (*եզ.* le bas)

Փայտերը ·	Les bois (եզ· le bois)
Գաղղիացիք ·	Les Français · (եզ· le Français) ·
Քիթերը ·	Les nez (եզ· le nez) ·

ՁԱՐՏՈՒՂ · Բ · au, eu եւ ou վերջաւորած անունները Տ ի տեղ x կ'առնեն յոքնակին մէջ։

Բեղըյրները ·	Les chepeaux (le chapeau) ·
Թռչունները ·	Les oiseaux (l'oiseau) ·
Տեղեր ·	Les lieux (le lieu) ·
Կրակներ ·	Les feux (le feu)
Գոհարներ ·	Les bijoux (le bijou)

ՁԱՐՏՈՒՂ · Գ · al եւ ail վերջաւորած անուններն՝ աս վերջաւորութիւնները aux ի կը փոխեն։

Ձիերը ·	Les chevaux (le cheval) ·
Աշխատութիւնները ·	Les travaux (le travail ·)

	Եզ. ար.	Յփ. ար. եւ իգ.
Իմ.	Mon ·	Mes ·
Ձեր ·	Votre ·	Vos ·
Անոր, իր ·	Son ·	Ses ·
Մեր ·	Notre ·	Nos ·
Անոնց, իրենց ·	Leur	Leurs ·

Իմ գիրքերս ·	Mes livres ·
Ձեր գիրքերը ·	Vos livres ·
Իմ պզտիկ դանակներս ունի՞ք ·	Avez-vous mes petits couteaux?
Ձեր պզտիկ դանակները չունիմ, այլ ձեր մեծ դանակները ·	Je n'ai pas vos petits couteaux, mais j'ai vos grands couteaux ·

Անոր գիրքը, անոր գիրքերը·	Son livre, Ses livres·
Մեր գիրքը, մեր գիրքերը·	Notre livre, Nos livres·
Անոնց գիրքը, անոնց գիրքերը·	Leur livre, Leurs livres·
Ի՞նչ գիրքեր·	Quels livres ?
Որո՞նք·	Lesquels ?
Այս գիրքերը·	Ces livres·
Աչքը, աչքերը·	L'œil, les yeux·
Մկր· ատը	Les ciseaux·
Ի՞նչ ձիեր ունիք·	Quels chevaux avez-vous?
Ձեր բարի դրացիներուն գեղեցիկ ձիերն ունիմ·	J'ai les beaux chevaux de vos bons voisins·
Անոր փոքր ձեռնոցներն ունի՞մ·	Ai-je ses petits gants?
Անոր փոքր ձեռնոցները չունիք, այլ անոր մեծ բեղոյրներն ունիք·	Vous n'avez pas ses petits gants, mais vous avez ses grands chapeaux·
Ի՞նչ ձեռնոցներ ունիմ·	Quels gants ai-je?
Ձեր եղբայրներուն սիրուն ձեռնոցներն ունիք·	Vous avez les jolis gants de vos frères·
Ատաղձագործներուն մեծ մուրճերն ունի՞ք·	Avez-vous les grands marteaux des charpentiers?
Անոնց մեծ մուրճերը չունիմ, այլ անոնց մեծ բեւեռներն ունիմ·	Je n'ai pas leurs grands marteaux, mais j'ai leur grands clous·*

* Քիչ մը առաջ, Թ. Դաս. Զարs. Բ. ըսուեցաւ որ ou վերջաւորած անունները յոգնակիի մէջ x կ'առնեն: Այս զարտուղութիւնը հետեւեալ անուններուն համար է, bijou, caillou, chou, genou, joujou, hibou, pou: Ուրիշ ou վերջաւորեալ անուններ ըստ կանոնի s կ'առնեն յոգնակիին մէջ:

Ձեր եղբայրն իմ փայտէ հրացաններս ունի՞.	Votre frère a-t-il mes fusils de bois?
Ձեր փայտէ հրացանները չունի.	Il n'a pas vos fusils de bois.
Որո՞նք ունի.	Lesquels a-t-il?
Գաղիացիներուն գեղեցիկ հովանոցներն ունի՞ք.	Avez-vous les beaux parapluies des Français?
Անոնց գեղեցիկ հովանոցները չունիմ, այլ անոնց գեղեցիկ գաւազաններն ունիմ.	Je n'ai pas leurs beaux parapluies, mais j'ai leurs beaux bàtons.
Եզերը.	Les bœufs.
Էշերը.	Les ânes.
Իմ պարտէզներուս.	De mes jardins.
Ձեր փայտերուն կամ անտառներուն.	De vos bois.
Իմ պարտէզներուս ծառերն ունի՞ք.	Avez vous les arbres de mes jardins?
Ձեր պարտէզներուն ծառերը չունիմ.	Je n'ai pas les arbres de vos jardins.
Իմ գեղեցիկ պարտէզներուս.	De mes jolis jardins.
Իմ գեղեցիկ ձիերուս.	De mes beaux chevaux.
Իմ կաշիէ կօշիկներս ունի՞ք.	Avez-vous mes souliers de cuir?
Ձեր կաշիէ կօշիկները չունիմ, այլ ձեր ասուէ հանդերձն ունիմ.	Je n'ai pas vos souliers de cuir, mais j'ai vos habits de draps.
Հացը, հացերը (Նկանակները.	Le pain, les pains.

16. Հրահանգ

Ձեռնոցներն ունի՞ք· —Այո, տէր, ունիմ զանոնք· —Իմ ձեռնոցներս ունի՞ք. —Ոչ, տէր, ձեր ձեռնոցները չունիմ· —Ձեր հայելիներն ունի՞մ· —Իմ հայելիներս ունիք· —Ձեր սիրուն գրպահներն ունի՞մ· —Իմ սիրուն գրպահներս չունիք· —Ի՞նչ գրպահներ ունիմ· —Ձեր բարեկամներուն սիրուն գրպահներն ունիք· —Օտարականը մեր աղէկ ատրճանակներն ունի՞· —Ձեր աղէկ ատրճանակները չունի, այլ ձեր աղէկ նաւերը· —Ո՞վ ունի մեր գեղեցիկ ձիերը· —Ոչ ոք ունի ձեր գեղեցիկ ձիերը, այլ մէկը ձեր գեղեցիկ եզերն ունի· —Ձեր դրացին ձեր պարտէզներուն ծառերն ունի՞· —Իմ պարտէզներուս ծառերը չունի, այլ ձեր գեղեցիկ գոհարներն ունի —Ձիերուն խարն ունի՞ք· —Անոնց խարը չունիմ, այլ անոնց պայտերը· —Ձեր դերձակն իմ ոսկիէ գեղեցիկ կոճակներս ունի՞· —Ձեր ոսկիէ գեղեցիկ կոճակները չունի, այլ ձեր ոսկիէ գեղեցիկ թելերը· —Նաւաստին ի՞նչ ունի· —Իր գեղեցիկ նաւերն ունի· —Իմ գաւազաննե՞րս թէ հրացաններս ունի.—Ոչ ձեր գաւազանները ոչ ձեր հրացաններն ունի· —Դերձակին աղէկ բաճկոններն ո՞վ ունի.—Ոչ ոք ունի անոր բաճկոնները, այլ մէկը անոր արծաթէ կոճակներն ունի. —Գաղիացւոյն մանչը իմ աղէկ հովանոցներս ունի՞. —Ձեր աղէկ հովանոցները չունի, այլ ձեր աղէկ մըկրատը.—Կօշկակարն իմ կաշիէ մուճակներս ունի՞.—Ձեր կաշիէ մուճակներն ունի. —Նաւապետն ի՞նչ ունի.—Իր աղէկ նաւաստիներն ունի։

17. Հրահանգ

Նաւաստին ի՞նչ խշտեակ ունի· —Իր նաւապետին
աղէկ խշտեակներն ունի· —Գաղիացին ի՞նչ պարտէզ-
ներ ունի· —Անգղիացւոց պարտէզներն ունի· —Անգ-
ղիացին ի՞նչ սպասաւորներ ունի· —Գաղիացւոց սպա-
սաւորներն ունի· —Ձեր մանչն ի՞նչ ունի· —Իր սի-
րուն թռչուններն ունի· —Վաճառականն ի՞նչ ունի·
—Իր սիրուն արկղերն ունի· —Հացագործն ի՞նչ ունի.
—Իր գեղեցիկ էշերն ունի· —Մեր բեւեռնե՞րը թէ
մեր մուրճերն ունի· —Ոչ մեր բեւեռները ոչ մեր
մուրճերն ունի, այլ մեր աղէկ հացերն ունի· —Ատաղ-
ձագործն իր երկաթէ մուրճերն ունի՞· —Իր երկաթէ
մուրճերը չունի, այլ իր երկաթէ բեւեռներն ունի·
—Հացագործն ի՞նչ պաքսամատներ ունի· —Իր բա-
րեկամներուն պաքսամատներն ունի· —Մեր բարեկամը
մեր գեղեցիկ մատիտներն ունի՞· —Մեր գեղեցիկ մա-
տիտները չունի· —Որո՞նք ունի· —Իր վաճառական-
ներուն փոքր մատիտներն ունի· —Ձեր սպասաւորն
ի՞նչ աւելներ ունի· —Իր աղէկ վաճառականներուն
աւելներն ունի· —Ձեր բարեկամը մեր վաճառականնե-
րուն փոքր դանակներն ունի՞· —Անոնց փոքր դանակ-
ները չունի, այլ անոնց ոսկիէ աշտանակները· —Այս
գոհարներն ունի՞ք· —Այս գոհարները չունիմ, այլ
այս արծաթէ դանակները· —Մարդն ա՞յս տոմսակն
ունի թէ անիկա· —Ոչ ասիկա ունի ոչ անիկա· —Ձե՞ր
գիրքն ունի թէ ձեր բարեկամինը· —Ոչ իմինս ունի
ոչ բարեկամինս. իրենն ունի· —Ձեր եղբայրն ի՞մ ու-
նեցած գինիս ունի թէ ձեր ունեցածը· —Ոչ ձեր ու-

նեցածն ունի ոչ իմ ունեցածս. —Ի՞նչ գինի ունի· —Իր վաճառականներունն ունի· —Իմ սպասաւորիս ունեցած պարկն ունի՞ք· —Ձեր սպասաւորին ունեցած պարկը չունիմ· —Իմ խոհակերի՞ս ունեցած վառեակն ունիք թէ գեղացւոյն ունեցածը· —Ոչ ձեր խոհակերին ունեցածն ունիմ ոչ գեղացւոյն ունեցածը· —Գեղացին կը մսի՞ թէ տաք է· —Ոչ կը մսի ոչ տաք է։

Ժ. ԴԱՍ· Dixième Leçon·

Անոնք	Ceux
Ի՞մ գիրքերս ունիք թէ մարդունները·	Avez-vous mes livres ou ceux de l'homme?
Ձերինները չունիմ, մարդուններն ունիմ·	Je n'ai pas les vôtres, j'ai ceux de l'homme·
Անոնք որ	Ceux que
Իմ ունեցած գիրքերս ունի՞ք·	Avez-vous les livres que j'ai?
Ունիմ անոնք որ դուք ունիք· (Ձեր ունեցածներն ունիմ)	J'ai ceux que vous avez·
Անգղիացին ձեր ունեցած դանակներն ունի թէ իմ ունեցածներս·	L'Anglais a-t-il les couteaux que vous avez ou ceux que j'ai?
Ոչ ձեր ունեցածներն ունի, ոչ իմ ունեցածներս.	Il n'a ni ceux que vous avez, ni ceux que j'ai·
Ի՞նչ դանակներ ունի·	Quels couteaux a-t-il?
Իրեններն ունի·	Il a les siens·

Ստացական դերանուն· Pronom possessif·

Եզ·		Յգ·	
Իմինս.	Le mien·	Իմիններս	Les miens·
Ձերինը·	Le vôtre·	Ձերինները·	Les vôtres·
Անորը, իրենը·	Le sien·	Անորները, իրենները·	Les siens·
Մերինը·	Le nôtre·	Մերինները·	Les nôtres·
Անոնցը, իրենցը·	Le leur·	Անոնցները, իրենցները·	Les leurs·

Այս գիրքերը·	Ces livres-ci·
Այն գիրքերը·	Ces livres-là·
Ա՞յս գիրքերն ունիք թէ անոնք·	Avez-vous ces livres-ci ou ceux-là?
Ոչ ասոնք ունիմ ոչ անոնք.	Je n'ai ni ceux-ci ni ceux-là.

ԴԻՏ. Ա. ce, cet, ces ցուցականներն առանց գոյականի չեն գործածուիր։

Ասոնք·	Ceux-ci (celui-ci ին յոգնակին)։
Անոնք·	Ceux-là (celui-là ին յոգնակին)

ԴԻՏ. Բ. Գաղիերէնի մէջ անուն մը անգամ մը խօսքին մէջ յիշուելէն ետքը, ալ ուրիշ անգամ չի կրկնուիր. անոր տեղ ստացական դերանունները, le mien, le sien, le nôtre, le vôtre, le leur, les miens, les siens, եւն, եւ celui-ci, celui-là, ceux-ci, ceux-là կը գործածուին. եւ եթէ անունը յատկացուցիչ ունի, յատկացուցչէն առաջ միայն celui, ceux կը դրուի. զոր օրի-

նակ՝ Ի՞մ գիրքս կամ գիրքերս թէ Գաղիացւոց գիրքը կամ գիրքերը ունիք, Avez-vous mon livre կամ mes livres ou le livre կամ les livres des Français? ըսելու տեղ կ'ըսուի. Avez-vous mon livre կամ mes livres ou celui կամ ceux des Français? Որպէս թէ հայերէն ըլլար, Ի՞մ գիրքս կամ գիրքերս ունիք թէ Գաղիացինե-րունը կամ Գաղիացիներունները: Մենք Հրահանգնե-րուն մէջ զանց առնուած եղակի անուան, այսինքն՝ Գաղիերէն celui ին տեղ, ը գիրը կը դնենք. ինչպէս՝ Ի՞մ գիրքս ունիք թէ Գաղիացւոյնը. բայց յոգնակի անուանց տեղ ները մասնիկը դնել դեռ անսովոր ըլլալուն համար անունը կրկնած ենք, ուստի կ'ըսենք. Ի՞մ գիրքերս ունիք թէ Գաղիացւոց գիրքերը, փոխանակ ըսելու՝ Գաղիացւոցները.

Ուստի հետեւեալ խօսքերը Գաղիերէն կ'ըլլան.

Ձե՞ր հրացանները թէ իմիններս ունիք.	Avez-vous vos fusils ou les miens?
Ձերինները չունիմ, մեր դրացիներուն հրացանները (դրացիներունները) ունիմ.	Je n'ai pas les vôtres, j'ai ceux de nos voisins.
Ասո՞նք ունիմ թէ անոնք.	Ai-je ceux-ci ou ceux-là?
Ասոնք ունիք, անոնք չունիք.	Vous avez ceux-ci; vous n'avez pas ceux-là.
Գաղիացւո՞ց հայլիներն ունիմ թէ Անգղիացւոց հայլիները.	Ai-je les miroirs des Français ou ceux des Anglais?
Ոչ ասոնք ունիք ոչ անոնք.	Vous n'avez ni ceux-ci ni ceux-là.

ԴԻՏ. Գ. ceux-ci *միշտ վերջի բառը կը ցուցնէ*, ceux-là *առջինը. ուստի վերի խօսքին մէջ* ceux-ci *Անգղիացւոց հայլիները կը ցուցնէ*, ceux-là *Գաղղիացւոց հայլիները*:

Մարդն ա՞յս գոհարներն ունի թէ անոնք.	L'homme a-t-il ces bijoux-ci ou ceux-là?
Ասոնք ունի, բայց անոնք չունի.	Il a ceux-ci, mais il n'a pas ceux-là.
Ձե՞ր հրացանները թէ իմիններս ունիք.	Avez-vous vos fusils ou les miens?
Ոչ ձերիններն ունիմ, ոչ իմիններս, այլ մեր բարի բարեկամներուն հրացաններն ունիմ.	Je n'ai ni les vôtres ni les miens, mais j'ai ceux de nos bons amis.

18. Հրահանգ

Ա՞յս տոմսակները թէ անոնք ունիք. —Ոչ ասոնք ունիմ ոչ անոնք. —Գաղղիացւո՞ց ձիերն ունիք թէ Անգղիացւոց ձիերը —Անգղիացւոց ձիերն ունիմ, բայց Գաղղիացւոց ձիերը չունիմ.—Ի՞նչ եղեր ունիք.—Օտարականներուն եղերն ունիմ. —Իմ ունեցած արկղերս ունի՞ք. —Ձեր ունեցածները չունիմ, այլ ձեր եղբօրը ունեցածներն ունիմ. —Ձեր եղբայրը ձեր պաքցամատնե՞րն ունի թէ իմիններս. —Ոչ ձերիններն ունի ոչ իմիններս. —Ի՞նչ պաքցամատներ ունի. —Իրեններն ունի. —Ձեր բարեկամն ի՞նչ ձիեր ունի. —Իմ ունեցածներս ունի. —Ձեր բարեկամն ի՞մ գիրքերս ունի թէ իրենները. —Ոչ ձերիններն ունի ոչ իրենները, այլ նաւապետիններն ունի. —Ձե՞ր բաճկոնները թէ դեր-

ձակիններն ունիմ. —Ոչ ասոնք ունիք ոչ անոնք. —Մեր էշերն ունի՞մ. —Մերինները չունիք, այլ մեր դրացիներուն էշերը.—Նաւաստիներուն թռչուններն ունի՞ք. —Անոնց թռչունները չունիմ, այլ անոնց գեղեցիկ գաւազանները.—Ձեր մանչն ի՞նչ գոհարներ ունի.—Իմիններս ունի. —Ի՞մ մուճակներս ունիմ թէ կօշկակարներուն մուճակները.—Ոչ ձերիններն ունիք ոչ անոնցները։

19. Հրահանգ

Մարդն ի՞նչ թուղթ ունի. —Մերինն ունի. —Մեր սուրճն ունի՞.—Չունի.—Մե՞ր հանդերձներն ունիք թէ օտարականաց հանդերձները.—Ձերինները չունիմ, այլ անոնցները. —Ձեր ատաղձագործը մե՞ր մուրճերն ունի թէ մեր բարեկամաց մուրճերը. —Ոչ մերիններն ունի ոչ մեր բարեկամաց մուրճերը.—Ի՞նչ բեւեռներ ունի. —Իր երկաթէ աղէկ բեւեռներն ունի. —Մէկը Անգղիացւոց նաւերն ունի՞. —Ոչ ոք ունի Անգղիացւոց նաւերը, այլ մէկը Գաղղիացւոց նաւերն ունի. —Խոհակերին վառեակներն ո՞վ ունի. —Ոչ ոք ունի անոր վառեակները, բայց մէկն անոր կարագն ունի. —Անոր պանիրն ո՞վ ունի. —Անոր մանչն ունի զայն. —Իմ հին հրացանս ո՞վ ունի. —Նաւաստին ունի. —Այդ գեղացւոյն պարկն ունի՞մ. —Անոր պարկը չունիք, այլ անոր ցորենը. —Անգղիացին ի՞նչ հրացաններ ունի. —Ձեր ունեցածներն ունի. —Գաղղիացին ի՞նչ հովանոց ունի. —Իր բարեկամին ունեցածներն ունի. —Մեր գիրքերն ունի՞ —Մերինները չունի, այլ իր դրացւոյն ունեցածները. —Վաճառականին մանչն անօթի՞ է. —Անօթի չէ, այլ ծարաւի (է). —Ձեր բարեկամը կը մսի՞ թէ տաք է. —Ոչ կը մսի ոչ տաք է. —Կը վախ-

նա՞յ. —Չի վախնար, այլ կ'ամչնայ. —Երիտասարդը մեր սպասաւորներուն աւելներն ունի՞. —Անոնց աւելները չունի, այլ անոնց աճառը. —Ի՞նչ մատիտներ ունի. —Իր ծեր վաճառականաց մատիտներն ունի. —Աղէ՞կ թէ գէշ բան մը ունիք. —Ոչ աղէկ բան մը ունիմ ոչ գէշ, այլ գեղեցիկ բան մը. —Ի՞նչ ունիք գեղեցիկ. —Մեր խոհակերին գեղեցիկ եզն ունիմ. —Անոնց գեղեցիկ ոչխարը չունի՞ք. —Ոչ, տէր, չունիմ:

ԺԱ. ԴԱՍ. Onzième Leçon.

Սանտր.	Le peigne.
Գաւաթ.	Le verre.
Իմ փոքր սանտրներս ունի՞ք.	Avez-vous mes petits peignes?
Զանոնք ունիմ.	Je les ai.
Զանոնք	Les (բայէն առաջ)
Իմ գեղեցիկ գաւաթներս ունի՞.	A-t-il mes beaux verres?
Ունի.	Il les a.
Ունի՞մ.	Les ai-je?
Ունիք.	Vous les avez.
Չունիք.	Vous ne les avez pas.
Մարդն իմ գեղեցիկ ատրճանակներս ունի՞.	L'homme a-t-il mes beaux pistolets?
Չունի.	Il ne les a pas.
Մանչը զանոնք ունի՞.	Le garçon les a-t-il?
Մարդիկ զանոնք ունին.	Les hommes les ont.
Մարդիկ ունի՞ն զանոնք.	Les hommes les ont-ils?

Անոնք	Ils.
Անոնք ունին զանոնք.	Ils les ont.
Անոնք զանոնք չունին.	Ils ne les ont pas.
Ո՞վ ունի զանոնք.	Qui les a?
Գերմանացիք.	Les Allemands.
Տաճկները.	Les Turcs.
Գերմանացիք ունին զանոնք.	Les Allemands les ont.
Իտալացիք.	Les Italiens.
Սպանիացիք.	Les Espagnols.
Ռուսիացիք.	Les Russes.

ՄԱՍՆԱԿԱՆ ՅՕԴԻՆ ՀՈԼՈՎՈՒՄԸ

	Եզ.	Յգ.	
Ուղ.	du	des	de l'
Սեռ.	de	de	de
Տր.	à du	à des	à de l'
Հյց.	du	des	de l'

Գ.Ի.Տ. de l' կրճատեալ յօդը ձայնաւորով եւ անձայն h ով սկսող եզ. արական անուններէն առաջ կը գործածուի։

Երբ գաղիերէնի մէջ le, les որոշեալ յօդին տեղ այս մասնական կոչուած յօդը կը դրուի, հայերէնի մէջ ը կամ և գիրը չի դրուիր գաղիերէնին պատասխանող բառին վրայ, եւ մաս մը, քիչ մը կը նշանակէ։

Գինի (այսինքն մաս մը գինի).	Du vin.
Հաց.	Du pain.
Կարագ.	Du beurre.
Կաթ.	Du lait.

Գիրքեր·	Des livres·
Կոճակներ·	Des boutons·
Դանակներ·	Des couteaux·
Մարդիկ·	Des hommes·
Ստակ·	De l'argent·
Ոսկի·	De l'or·
Բարեկամներ·	Des amis·
Գինի ունի՞ք·	Avez-vons du vin?
Գինի ունիմ·	J'ai du vin·
Այս մարդն ասուի ունի՞·	Cet homme a-t-il du drap?
Ասուի ունի·	Il a du drap·
Գիրքեր ունի՞·	A-t-il des livres?
Գիրքեր ունի·	Il a des livres·
Ստակ ունի՞ք·	Avez-vous de l'argent?
Ստակ ունիմ·	J'ai de l'argent·

ԴԻՏ. Ա. Երբ գաղիերէն խօսքին մէջ բայը բացասական է, հայցական du, de l', des մասնական յօդին տեղ de, d' միայն կը դրուի·

Գինի չունիմ·	Je n'ai pas de vin·
Ստակ չունի·	Il n'a pas d'argent·
Գիրքեր չունիք·	Vous n'avez pas de livres·
Բարեկամ չունին·	Ils n'ont pas d'amis·

ԴԻՏ Բ. Եթէ մասնական, du, de l', des յօդ ունեցող անունէ մը առաջ ածական կայ, նոյնպէս de, d' միայն կը դրուի: Բայց եթէ ածականն անունին յետադաս է, du, de l', des կը դրուի·

Աղէկ գինի·	De bon vin·
Գէշ պանիր·	De mauvais fromage·

Ընտիր գինի.	D'excellent vin.
Ընտիր սուրճ.	D'excellent café.
Աղէկ գիրքեր.	De bons livres.
Սիրուն գաւաթներ.	De jolis verres.
Հին գինի.	Du vin vieux.
Աղէկ կարագ ունի՞ք.	Avez-vous de bon beurre?
Աղէկ կարագ չունիմ, բայց ընտիր պանիր ունիմ.	Je n'ai pas de bon beurre, mais j'ai d'excellent fromage.
Այս մարդն աղէկ գիրքեր ունի՞.	Cet homme a-t-il de bons livres?
Աղէկ գիրքեր չունի.	Il n'a pas de bons livres.
Վաճառականը սիրուն ձեռնոցներ ունի՞.	Le marchand a-t-il de jolis gants?
Սիրուն ձեռնոցներ չունի, բայց սիրուն գոհարներ ունի.	Il n'a pas de jolis gants, mais il a de jolis bijoux.
Հացագործն ի՞նչ ունի.	Le boulanger qu'a-t-il?
Ընտիր հաց ունի.	Il a d'excellent pain.
Նկարիչը.	Le peintre.
Նկարը.	Le tableau.

ԳԻՏ. Գ. Հատով առնուած բաներուն անունները գաղիերէնի մէջ եթէ մասնական յօդով գործածուին, յոգնակի կը դրուին. իսկ չափով կամ կշռով առնուած բաներուն անունները եզակի միայն կը գործածուին.

Գիրքեր.	Des livres (ոչ du livre).
Հաց.	Du pain (ոչ des pains).
Ածուխ.	Du charbon.

20. Հրահանգ

Իմ գեղեցիկ գաւաթներս ունի՞ք. —Ունիմ. —Անգլիացւոց գեղեցիկ ձիերն ունի՞ք.—Չունիմ.—Ի՞նչ գաւազաններ ունիք.—Օտարականաց գաւազաններն ունիմ. —Իմ փոքր սանտրերս ո՞վ ունի. —Իմ մանչերս ունին. —Ի՞նչ դանակներ ունիք.—Ձեր բարեկամաց դանակներն ունիմ.—Ձեր աղէկ հրացաններն ունի՞մ.—Դուք չունիք, բայց ձեր բարեկամներն ունին.—Ի՞մ սիրուն ատրճանակներս թէ եղբարցս ատրճանակներն ունիք.—Ոչ ձերիններն ունիմ ոչ ձեր եղբարց ատրճանակները, այլ իմիններս. —Գերմանացիք ի՞նչ նաւեր ունին.—Գերմանացիք նաւեր չունին.—Նաւաստիք մեր գեղեցիկ խշտեակներն ունի՞ն. —Չունին. —Խոհակերներն ունի՞ն զանոնք. —Ունին. —Նաւապետը ձեր սիրուն գիրքերն ունի՞. —Չունի. —Ես ունի՞մ զանոնք. —Ունիք. —Չունիք. —Իտալացին ունի՞ զանոնք.—Ունի.—Տաճիկները մեր գեղեցիկ հրացաններն ունի՞ն. —Չունին. —Սպանիացիք ունի՞ն զանոնք.—Ունին.—Գերմանացին Սպանիացւոց սիրուն հովանոցներն ունի՞.—Ունի.—Զանոնք ունի՞.—Այո, տէր, ունի.—Իտալացին մեր սիրուն ձեռնոցներն ունի՞.—Չունի.—Ո՞վ ունի զանոնք.—Տաճիկն ունի զանոնք.—Դերձակը մե՞ր բաճկոններն ունի թէ մեր բարեկամաց բաճկոնները.—Ոչ ասոնք ունի ոչ անոնք.—Ի՞նչ հանդերձներ ունի.—Տաճկներուն ունեցածներն ունի.—Ի՞նչ չուներ ունիք.—Իմ դրացիներուս ունեցածներն ունիմ.

21. Հրահանգ

Փայտ ունի՞ք. —Փայտ ունիմ. —Ձեր եղբայրն աճառ ունի՞. —Աճառ չունի. —Ոչխարի միս ունի՞մ. —Ոչխարի

միս չունիք, բայց եզան միս ունիք։ —Ձեր բարեկամները սատակ ունի՞ն։ —Սատակ ունին։ —Կաթ ունի՞ն։ —Կաթ չունին, բայց ընտիր կարագ ունին։ —Փայտ ունի՞մ։ —Փայտ չունիք, բայց ածուխ ունիք։ —Վաճառականն ասուի ունի՞։ —Ասուի չունի, այլ սիրուն գուլպաներ։ —Անգղիացիք սատակ ունի՞ն։ —Սատակ չունին, բայց ընտիր երկաթ ունին։ —Աղէկ սուրճ ունի՞ք։ —Աղէկ սուրճ չունիմ, այլ ընտիր գինի։ —Վաճառականն աղէկ գիրքեր ունի՞։ —Աղէկ գիրքեր ունի։ —Երիտասարդը կաթ ունի՞։ —Կաթ չունի, այլ ընտիր տուրմ։ Գաղղիացիք աղէկ ձեռնոցներ ունի՞ն։ —Ընտիր ձեռնոցներ ունին։ —Թռչուններ ունի՞ն։ —Թռչուն չունին, բայց սիրուն գոհարներ ունին։ —Անգղիացւոց գեղեցիկ մկրատներն ո՞վ ունի։ —Անոնց բարեկամներն ունին։ —Հացագործներուն աղէկ պաքսիմատներն ո՞վ ունի։ —Մեր նաւապետներուն նաւաստիներն ունին զանոնք։ —Մեր գրպաններն ունի՞ն։ —Այո, տէր, ունին։ —Իտալացիք ի՞նչ ունին։ —Գեղեցիկ նկարներ ունին։ —Սպանիացիք ի՞նչ ունին։ —Գեղեցիկ էշեր ունին։ —Գերմանացիք ի՞նչ ունին։ —Ընտիր ցորեն ունին։

22. Հրահանգ

Բարեկամներ ունի՞ք։ —Բարեկամներ ունիմ։ —Ձեր բարեկամները կրակ ունի՞ն։ —Կրակ ունին։ —Կօշկակարներն աղէկ մուճակներ ունի՞ն։ —Աղէկ մուճակներ չունին, այլ ընտիր կաշի։ —Դերձակներն աղէկ բաճկոններ ունի՞ն։ —Աղէկ բաճկոններ չունին, այլ ընտիր ասուի։ —Նկարիչը հովանոցներ ունի՞։ —Հովանոցներ չունի, այլ գեղեցիկ նկարներ ունի։ —Գաղղիացւո՞ց նկարները թէ Իտալացւոց նկարներն ունի։ —Ոչ ատոնք ունի ոչ անոնք։

—Որո՞նք ունի.—Իր աղէկ բարեկամաց նկարներն ունի.—Ռուսիացի՞ք աղէկ բան մը ունի՞ն.—Աղէկ բան մը ունին.—Ի՞նչ ունին աղէկ.—Աղէկ եզեր ունին.—Մէկը իմ փոքր սանտրերս ունի՞.—Ոչ ոք ունի.—Գեղացւոյն գեղեցիկ վառեակներն ո՞վ ունի.—Ձեր խոհակերներն ունին զանոնք.—Հացագործներն ի՞նչ ունին.—Ընտիր հաց ունին.—Ձեր բարեկամները հին գինի ունի՞ն.—Հին գինի չունին, այլ աղէկ կաթ.—Մէկը ձեր ոսկիէ աշտանակներն ունի՞.—Ոչ ոք ունի զանոնք.

ԺԲ. ԴԱՍ. Douzième Leçon.

Որոշեալ le, les *յօդ ունեցող հայցական անուն մը յարաբերող դերանունն է* le, les. *ինչպէս՝ Գիրքը կամ գիրքերն ունի՞ք.* Avez-vous le livre *կամ* les livres? *Զայն կամ զանոնք ունիմ.* Je l'ai *կամ* je les ai. *Երբ անուն մը* du, de l', des *մասնական յօդն ունի, այն անունը յարաբերելու համար* en *դերանունը կը գործածուի. ինչպէս՝ Հաց ունի՞ք.* Avez-vous du pain? *Անկէ (մաս մը) ունիմ.* J'en ai. *Գիրքեր ունի՞ք.* Avez-vous des livres? *Անոնցմէ (քանի մը հատ) ունիմ.* J'en ai.

Վաճառականը շաքար ունի՞	Le marchand a-t-il du sucre?
Շաքար ունի.	Il a du sucre.
(Անկէ) ունի.	Il en a.
(Անկէ) չունի.	Il n'en a pas.
Աղէկ շաքար ունի՞.	A-t-il de bon sucre?
(Անկէ) աղէկ ունի.	Il en a de bon.

Աղէկ չունի.	Il n'en a pas de bon.
Աղ ունի՞մ.	Ai-je du sel?
Աղ ունիք.	Vous avez du sel.
Աղ չունիք.	Vous n'avez pas de sel.
Ունիք.	Vous en avez.
Չունիք.	Vous n'en avez pas.
Մուճակներ ունի՞ք.	Avez-vous des souliers?
Մուճակներ ունիմ.	J'ai des souliers.
Մուճակներ չունիմ.	Je n'ai pas de souliers.
Ունիմ.	J'en ai.
Չունիմ.	Je n'en ai pas.
Մարդը ստակ ունի՞.	L'homme a-t-il de l'argent?
Ունի.	Il en a.
Չունի.	Il n'en a pas.
Սիրուն դանակներ ունի՞.	A-t-il de jolis couteaux?
Սիրուններ ունի.	Il en a de jolis.
Սիրուններ չունի.	Il n'en a pas de jolis
Մեր բարեկամներն աղէկ կարագ ունի՞ն.	Nos amis ont-ils de bon beurre?
Աղէկ ունին.	Ils en ont de bon.
Աղէկ չունին.	Ils n'en ont pas de bon.
Աղէ՞կ թէ գէշ գիրքեր ունիք.	Avez-vous de bons ou de mauvais livres?
Աղէկներ ունիմ.	J'en ai de bons.
Աղէ՞կ թէ գէշ թուղթ ունիք.	Avez-vous de bon ou de mauvais papier?
Աղէկ ունիմ	J'en ai de bon.
Գէշ գինի ո՞վ ունի.	Qui a de mauvais vin?
Մեր վաճառականն ունի.	Notre marchand en a.
Հացագործն ի՞նչ հաց ունի.	Quel pain le boulanger a-t-il?

Աղէկ ունի ·	Il en a de bon·
Կօշկակարն ինչ մուճակներ ունի ·	Quels souliers le cordonnier a-t-il?
Աղէկներ ունի ·	Il en a de bons·
Թոյրաբարը (շափկաճը) ·	Le chapelier·
Կահագործը ·	Le menuisier·
Մէկ ·	Un·

Un ԱՆՈՐՈՇ ՅՕԴԻՆ ՀՈԼՈՎՈՒՄԸ

Un բառն անորոշ յօդ կը կոչուի · քանզի առանց որոշելու հատ մը բան կը ցուցնէ ·

Ար ·

Ուղ ·	un·
Սեռ ·	d'un·
Տր ·	à un·
Հայ ·	un·

Ձի մը ·	Un cheval·
Գիրք մը ունի՞ք ·	Avez-vous un livre?
Գիրք մը ունիմ ·	J'ai un livre·
Գաւաթ մը ունի՞ք ·	Avez-vous un verre?
Գաւաթ չունիմ ·	Je n'ai pas de verre·
Հատ մը ունիմ ·	J'en ai un·
Աղէկ ձի մը ունի՞ք ·	Avez-vous un bon cheval?
Աղէկ ձի մը ունիմ ·	J'ai un bon cheval·
Աղէկ մը ունիմ ·	J'en ai un bon·
Երկու հատ աղէկ ունիմ	J'en ai deux bons·
Երկու աղէկ ձիեր ունիմ ·	J'ai deux bons chevaux·
Երեք հատ աղէկ ունիմ ·	J'en ai trois bons·
Հրացան մը ունի՞մ ·	Ai-je un fusil?
Հրացան մը ունիք ·	Vous avez un fusil·

Հատ մը ունիք·	Vous en avez un·
Հատ մը աղէկ ունիք·	Vous en avez un bon·
Երկու հատ աղէկ ունիք·	Vous en avez deux bons·
Ձեր եղբայրը բարեկամ մը ունի՞·	Votre frère a-t-il un ami?
Բարեկամ մը ունի.	Il a un ami·
Հատ մը ունի·	Il en a un·
Երեք հատ աղէկ ունի·	Il en a trois bons·
Չորս·	Quatre·
Հինգ·	Cinq·
Ձեր բարեկամը սիրուն դանակ մը ունի՞·	Votre ami a-t-il un joli couteau?
Չունի·	Il n'en a pas·
Չորս հատ ունի·	Il en a quatre·
Հինգ աղէկ ձի ունի՞ք·	Avez-vous cinq bons chevaux?
Վեց հատ ունիմ·	J'en ai six·
Վեց աղէկ եւ եօթը գէշ ունիմ·	J'en ai six bons et sept mauvais·
Ո՞վ աղէկ հովանոց մը ունի.	Qui a un beau parapluie?
Վաճառականը հատ մը ունի.	Le marchand en a un·

23. Հրահանգ

Աղ ունի՞ք·.—Ունիմ.—Սուրճ ունի՞ք.—Չունիմ.—Աղէկ գինի ունի՞ք·—Աղէկ ունիմ.—Աղէկ սուրճ ունի՞ք·—Աղէկ տուփ չունիմ, բայց աղէկ թուղթ ունիմ.—Աղէկ շաքար ունի՞մ.—Աղէկ չունիք·—Մարդն աղէկ մեղր ունի՞.—Ունի·—Աղէկ պանիր ունի՞.—Աղէկ չունի·—Ամերիկացին տակ ունի՞.—Ունի.—Գաղղիացիք պանիր ունի՞ն.—Չունին·—Անգղիացիք աղէկ կաթ ունի՞ն·—Ա-

ղէկ կամ չունին, այլ ընտիր կարագ ունին.—Ո՞վ աղէկ աճառ ունի.—Վաճառականն ունի.—Ո՞վ աղէկ հաց ունի.—Հացագործն ունի.—Օտարականը փայտ ունի՞.—Ունի.—Ածուխ ունի՞.—Չունի.—Ի՞նչ որիզ ունիք.—Աղէկ ունիմ.—Ձին ի՞նչ խոտ ունի.—Աղէկ ունի.—Կօշկակարն ի՞նչ կաշի ունի.—Ընտիր ունի.—Գոհարներ ունի՞ք.—Չունիմ.—Ո՞վ ունի գոհար.—Վաճառականն ունի.—Մուճակներ ունի՞մ.—Մուճակներ ունիք.—Բեղըյրներ ունի՞մ.—Բեղըյրներ չունիք.—Ձեր բարեկամը սիրուն դանակներ ունի՞.—Սիրուններ ունի.—Աղէկ եղեր ունի՞.—Աղէկներ չունի.—Իտալացիք գեղեցիկ ձիեր ունի՞ն.—Գեղեցիկներ չունին.—Ո՞վ գեղեցիկ էշեր ունի.—Սպանիացիք ունին։

24. Հրահանգ

Նաւապետն աղէկ նաւաստիներ ունի՞.—Աղէկներ ունի.—Նաւաստիք աղէկ խշտեակներ ունի՞ն.—Աղէկներ չունին.—Ո՞վ աղէկ պաքցամատներ ունի.—Մեր բարի դրացւոյն հացագործն ունի.—Հաց ունի՞.—Չունի.—Ո՞վ գեղեցիկ ժապաւէններ ունի.—Գաղղիացիք ունին.—Ո՞վ երկաթէ ընտիր բեւեռներ ունի.—Ատաղձագործն ունի.—Մուրճեր ունի՞.—Ունի.—Ի՞նչ մուրճեր ունի.—Երկաթէ ունի.—Ձեր եղբայրն ի՞նչ ունի.—Բան մը չունի.—Կը մսի՞.—Ոչ կը մսի ոչ տաք է.—Կը վախնա՞յ.—Չի վախնար.—Կ՚ամչնա՞յ.—Չամչնար.—Ի՞նչ ունի.—Անօթի է.—Ո՞վ գեղեցիկ ձեռնոցներ ունի.—Ես ունիմ.—Ո՞վ գեղեցիկ նկարներ ունի.—Իտալացիք ունին.—Նկարիչները գեղեցիկ պարտէզներ ունի՞ն.—Գեղեցիկներ ունին.—Ատաղձագործն աղէ՞կ թէ գէշ բեղըյրներ ունի.—Աղէկներ ունի.—Կահագործն աղէ՞կ թէ գէշ

փայտ ունի․—Աղէկ ունի․—Ո՞վ սիրուն գրպաններ ունի․—Մեր վաճառականներուն մանչերն ունին․—Թըռչուններ ունի՞ն․—Չունին․—Տուրմ ունի՞ք․—Չունիմ․ Ո՞վ ունի․—Սպասաւորս ունի․—Ձեր սպասաւորն աւելներ ունի՞․—Չունի․—Ո՞վ ունի․—Դրացւոյս սպասաւորներն ունին․

25. Հրահանգ

Մատիտ մը ունի՞ք․—Հատ մը ունիմ․—Ձեր մանչն աղէկ գիրք մը ունի՞․—Աղէկ մը ունի․—Գերմանացին աղէկ նաւ մը ունի՞․—Չունի․—Ձեր դերձակն աղէկ հանդերձ մը ունի՞․—Աղէկ մը ունի․ Երկու հատ աղէկ ունի․ Երեք հատ աղէկ ունի․—Ո՞վ գեղեցիկ մուճակներ ունի․—Մեր կօշկակարն ունի․—Նաւապետն աղէկ շուն մը ունի՞․—Երկու հատ ունի․—Ձեր բարեկամներն երկու գեղեցիկ ձի ունի՞ն․—Չորս հատ ունին․—Երիտասարդն աղէ՞կ թէ գէշ ատրճանակ մը ունի․—Աղէկ չունի, գէշ մը ունի․—Խից մը ունի՞ք․—Չունիմ․—Ձեր բարեկամն աղէկ խցահան մը ունի՞․—Երկու հատ ունի․—Բարեկամ մը ունի՞մ․—Հատ մը ունիք․ Երկու աղէկ բարեկամ ունիք․—Ձեր եղբայրը չորս աղէկ բարեկամ ունի․—Ատաղձագործը երկաթէ բեւեռ մը ունի՞․—Երկաթէ վեց բեւեռ ունի․ Վեց հատ աղէկ եւ եօթը հատ գէշ ունի․—Ո՞վ աղէկ եզան միս ունի․—Մեր խոհակերն ունի․—Ո՞վ հինգ աղէկ ձի ունի․—Մեր դրացին վեց հատ ունի․—Գեղացին ցորեն ունի՞․—Ունի․—Հրացաններ ունի՞․—Չունի․—Ո՞վ աղէկ բարեկամներ ունի․ —Տաճիկներն ունին․—Սատակ ունի՞ն․—Չունին․—Անոնց սատակն ո՞վ ունի․—Անոնց բարեկամներն ունին զայն․—Ձեր բարեկամները ծարաւի՞ են․—Ծարաւի չեն,

այլ անօթի։ —Կաշառագործը հաց ունի՞։ —Չունի։ —Ձեր սպասաւորն աղէկ աւել մը ունի՞։ —Հատ մը ունի։ —Ա՞յս աւելը կը փնտռէ թէ անիկա։ —Ոչ ասիկա կը փնտռէ ոչ անիկա։ —Ի՞նչ աւել կը փնտռէ։ —Ձեր սպասաւորին ունեցածը կը փնտռէ։ —Դեղայիններն ա՞յս պարկերն ունին թէ անոնք։ —Ոչ. ասոնք ունին ոչ անոնք։ —Ի՞նչ պարկեր ունին։ —Իրենցիններն ունին։ —Աղէկ սպասաւոր մը ունի՞ք։ —Աղէկ մը ունիմ։ —Ո՞վ աղէկ արկղ մը ունի։ —Եղբայրս հատ մը ունի։ —Կաշիէ՞ արկղ մը ունի թէ փայտէ մը։ —Փայտէ մը ունի։

ԺԳ. ԴԱՍ. Treizième Leçon.

Ո՞րչափ	Combien de (գոյականէ առաջ)
Ո՞րչափ հաց։	Combien de pain?
Ո՞րչափ ստակ։	Combien d'argent?
Ո՞րչափ դանակներ։	Combien de couteaux?
Ո՞րչափ մարդիկ։	Combien d'hommes?
Ո՞րչափ բարեկամ։	Combien d'amis?
Միայն	Ne—que
Բարեկամ մը միայն ունիմ։	Je n'ai qu'un ami.
Հատ մը միայն ունիմ։	Je n'en ai qu'un.
Աղէկ հրացան մը միայն ունիմ։	Je n'ai qu'un bon fusil.
Աղէկ մը միայն ունիմ։	Je n'en ai qu'un bon.
Աղէկ մը միայն ունիք։	Vous n'en avez qu'un bon.
Ձեր եղբայրը ո՞րչափ ձի ունի։	Combien de chevaux votre frère a-t-il?

Հատ մը միայն ունի.	Il n'en a qu'un.
Երկու հատ աղէկ միայն ունի.	Il n'en a que deux bons.
Շատ	Beaucoup de (անուանէ մը առաջ)
Շատ հաց.	Beaucoup de pain.
Շատ աղէկ հաց.	Beaucoup de bon pain.
Շատ մարդիկ.	Beaucoup d'hommes.
Շատ ստակ ունի՞ք.	Avez-vous beaucoup d'argent?
Շատ ունիմ.	J'en ai beaucoup.
Շատ աղէկ գինի ունի՞ք.	Avez-vous beaucoup de bon vin?
Շատ ունիմ.	J'en ai beaucoup.
Զափէն աւելի	Trop de (գոյականէ առաջ)
Զափէն (պէտք եղածէն) աւելի գինի ունիք.	Vous avez trop de vin.
Անոնք չափէն աւելի գիրք ունին.	Ils ont trop de livres.
Բաւական	Assez de (գոյականէ առաջ)
Բաւական ստակ.	Assez d'argent.
Բաւական դանակ.	Assez de couteaux.
Քիչ	Peu de (գոյականէ առաջ)
Քիչ մը	Un peu de (գոյականէ առաջ).
Քիչ մը ասուի.	Un peu de drap.
Քիչ մը աղ.	Un peu de sel.

Ոչ շատ	Ne—guère de, pas beaucoup de (գոյականէ առաջ)
Շատ ստակ չունիմ·	Je n'ai guère d'argent·

Վերի օրինակներէն դիւրին է տեսնել որ, combien, beaucoup, trop, assez, peu, un peu, ne-guère, քանակական մակբայներէն (adverbe de quantité) ետքը եկող գոյականէն առաջ de նախադրութիւնը կը դրուի առանց յօդի· beaucoup du pain, peu de l'argent, assez des livres չըսուիր, այլ պէտք է ըսել beaucoup de pain, peu d'argent, assez de livres·

Քաջութիւն (սիրտ)·	Du cœur (courage)
Շատ քաջութիւն չունիք·	Vous n'avez guère de cœur·
Շատ բարեկամ չունինք·	Nous n'avons guère d'amis·
Պղպեղ·	Du poivre·
Քացախ·	Du vinaigre·
Քացախ ունի՞նք·	Avons-nous du vinaigre ?
Ունինք·	Nous en avons·
Չունինք·	Nous n'en avons pas·
Շատ ստակ ունի՞ք·	Avez-vous beaucoup d'argent ?
Շատ չունիմ·	Je n'en ai guère·
Շատ չունիք·	Vous n'en avez guère·
Շատ չունի·	Il n'en a guère·
Շատ չունինք·	Nous n'en avons guère·
Բաւական գինի ունի՞ք·	Avez-vons assez de vin
Շատ չունիմ, այլ բաւական·	Je n'en ai guère, mais assez·
Ութ·	Huit·

Ինը ·	Neuf ·
Տասը ·	Dix ·
Եւ, ու ·	Et ·

26. Հրահանգ

Ո՞րչափ բարեկամ ունիք. —Երկու աղէկ բարեկամ ունիմ. —Ութ աղէկ արկղ ունի՞ք. —Ինը հատ ունիմ. —Ձեր սպասաւորը երեք աղէկ աւել ունի՞. —Աղէկ մը միայն ունի. —Նաւապետը երկու աղէկ նաւ ունի՞ —Հատ մը միայն ունի. —Ատաղձագործն ո՞րչափ մուրճ ունի. —Երկու աղէկ միայն ունի. —Մանչը ո՞րչափ մուճակ ունի. —Տասը հատ ունի. —Երիտասարդը ինը աղէկ գիրք ունի՞. —Հինգ հատ միայն ունի. —Ձեր եղբայրն ո՞րչափ հրացան ունի. —Չորս հատ միայն ունի. —Շատ հաց ունի՞ք. —Շատ ունիմ —Սպանիացիք շատ ստակ ունի՞ն. —Շատ չունին. —Ձեր դրացին շատ սուրճ ունի՞. —Բիչ մը միայն ունի. —Օտարականը շատ ցորեն ունի՞. —Շատ ունի. —Ամերիկացին ի՞նչ ունի. —Շատ շաքար ունի. —Ռուսիացին ի՞նչ ունի. —Շատ աղ ունի. —Գեղացին շատ որիզ ունի՞. —Չունի —Շատ պանիր ունի՞. —Շատ չունի. —Ի՞նչ ունիք. —Շատ հաց, շատ գինի եւ շատ միս ունինք. —Շատ ստակ ունի՞նք. —Շատ չունինք, այլ բաւական. —Շատ եղբայրներ ունի՞ք. —Հատ մը միայն ունիմ. —Գաղղիացիք շատ բարեկամ ունի՞ն. —Շատ չունին. —Մեր դրացին շատ խոտ ունի՞. —Բաւական ունի. —Իտալացին շատ պանիր ունի՞. —Շատ ունի. —Այս մարդը սիրտ (քաջութիւն) ունի՞. —Չունի. —Նկարչին մանչը մատիտներ ունի՞. —Ունի.

27. Հրահանգ

Շատ պղպեղ ունի՞ք. —Շատ չունիմ. —Խոհակերը շատ եզան միս ունի՞. —Շատ եզան միս չունի, այլ շատ ոչխարի միս ունի.—Գերմանացին ո՞րչափ եղ ունի. —Ութ հատ ունի. —Ո՞րչափ ձի ունի. —Չորս հատ միայն ունի. —Ո՞վ շատ պաքցամատ ունի. —Մեր նաւաստիները շատ ունին. —Շատ տոմսակ ունի՞նք. —Շատ չունինք.—Ո՞րչափ տոմսակ ունինք.—Երեք հատ միայն ունինք. —Չափէն աւելի կարագ ունի՞ք. —Բաւական չունիմ. —Մեր մանչերը չափէն աւելի գիրք ունի՞ն. —Չափէն աւելի ունին.—Մեր բարեկամը չափէն աւելի կաթ ունի՞.—Շատ չունի, այլ բաւական. —Ո՞վ շատ մեղր ունի.—Գեղացիք շատ ունին.—Շատ ձեռնոց ունի՞ն. —Չունին.—Խոհակերը բաւական կարագ ունի՞. Բաւական չունի.—Բաւական քացախ ունի՞.—Բաւական ունի. —Շատ աճառ ունի՞ք. —Քիչ մը միայն ունիմ. —Վաճառականը շատ ասուի ունի՞.—Շատ ունի.—Ո՞վ շատ թուղթ ունի. —Մեր դրացին շատ ունի. —Մեր դերձակը շատ կոճակ ունի՞.—Շատ ունի.—Ձեր բարեկամը շատ սպառէզ ունի՞. —Շատ չունի. —Ո՞րչափ սպառէզ ունի.—Երկու հատ միայն ունի. —Գերմանացին ո՞րչափ դանակ ունի. —Երեք հատ ունի.—Նաւապետը գեղեցիկ ձիեր ունի՞.—Գեղեցիկներ ունի, բայց անոր եղբայրը չունի.—Գոհարներ ունի՞նք.—Շատ ունինք. —Ի՞նչ գոհարներ ունինք. —Ոսկիէ գոհարներ ունինք.—Մեր բարեկամներն ի՞նչ աշտանակներ ունին. —Արծաթէ աշտանակներ ունի՞ն. —Ոսկիէ ժապաւէններ ունի՞ն. —Ունին.

28. Հրահանգ

Պատանին սիրուն ղաւազաններ ունի՞. —Սիրուն գաւազաններ չունի, այլ գեղեցիկ գիրքեր. —Մեր խոհակերն ի՞նչ վառեակներ ունի. —Սիրուն վառեակներ ունի. —Ո՞րչափ ունի. —Վեց հատ ունի. —Խոյրարարը բեղոյլներ ունի՞. —Շատ ունի. —Կահագործը չատ փայտ ունի՞. —Շատ չունի, այլ բաւական. —Գաղղիացւո՞ց ձիերն ունի՞նք թէ Գերմանացւոց ձիերը. —Ոչ ասոնք ունինք ոչ անոնք. —Ի՞նչ ձիեր ունինք. —Մերիններն ունինք. —Տաճիկն իմ փոքր սանտրերս ունի՞. —Չունի. —Ո՞վ ունի զանոնք. —Ձեր մանչն ունի. —Մեր բարեկամները շատ շաքար ունի՞ն. —Բիչ շաքար ունին, բայց շատ մեղր. —Մեր հայելիներն ո՞վ ունի. —Իտալացիք ունին. —Գաղղիացին այս գրպանն ունի թէ անիկա. —Ոչ ասիկա ունի ոչ անիկա. —Մեր փնտռած խշտեակները կը փնտռէ՞. —Մեր փնտռածները չի փնտռեր, այլ իր բարեկամներուն փնտռածները. —Կ՛ամչնա՞յ. —Չամչնար, այլ կը վախնայ:

—o—◆—o—

ԺԴ. ԴԱՍ. Quatorzième Leçon.

Քանի մը գիրք.	Quelques livres.
Քանի մը գիրք ունի՞ք.	Avez-vous quelques livres ?
Քանի մը հատ.	Quelques-uns.
Քանի մը հատ ունիմ.	J'en ai quelques-uns.
Քանի մը հատ ունիք.	Vous en avez quelques-uns.
Քանի մը հատ ունի.	Il en a quelques-uns.

Քանի մը գիրք միայն ունիմ.	Je n'ai que quelques livres.
Քանի մը գիրք միայն ունիք.	Vous n'avez que quelques livres.
Քանի մը սու *) միայն ունի.	Il n'a que quelques sous.
Քանի մը հատ միայն ունիմ.	Je n'en ai que quelques-uns.
Քանի մը հատ միայն ունիք.	Vous n'en avez que quelques-uns.
Քանի մը հատ միայն ունի.	Il n'en a que quelques-uns.
Սու մը, Յփ. Սուեր.	Un sou, Pl. des sous.
Ֆրանք մը, » Ֆրանքներ.	Un franc, » des francs.
Սկուտ մը, » Սկուտներ.	Un écu, » des écus.
Ուրիշ	Autre
Ուրիշ սու մը.	Un autre sou.
Ուրիշ սուեր.	D'autres sous.
Ուրիշ ձի մը ունի՞ք.	Avez-vous un autre cheval?
Ուրիշ մը ունիմ.	J'en ai un autre.
Ուրիշ ձի չունիմ.	Je n'ai pas d'autre cheval.
Ուրիշ չունիմ.	Je n'ai pas d'autre.
Ուրիշ ձիեր ունի՞ք.	Avez-vous d'autres chevaux?
Ուրիշ ունիմ.	J'en ai d'autres.
Ուրիշ չունիմ.	Je n'en ai pas d'autres.
Բազուկ.	Le bras.
Սիրտ.	Le cœur.
Ամիս.	Le mois.
Գործ, ձեռագործ.	L'ouvrage.
Հատոր.	Le volume.
Ամսոյն քանի՞ն է.	Quel jour du mois est-ce? կամ avons-nous?

(*) Գաղղիական դրամի մը անունն է:

Մէկն է · — C'est le premier · Nous avons le premier ·

Երկուքն է · — C'est le deux · Nous avons le deux ·

Երեքն է · — C'est le trois · Nous avons le trois ·

Ա · Ասոյն օրերուն վրայ խօսելով, Գաղղիերէնի մէջ ալ հայերէնի պէս բացարձակ թուականները կը գործածուին . Երկուքն է, երեքն է, չորսն է, եւն, կ՚ըսուի . փոխանակ Երկրորդն է, երրորդն է, եւն . միայն Մէկն է, ըսելու տեղ՝ Առաջինն է, C'est le premier, կ՚ըսուի ·

Տասն ու մէկն է · — C'est le onze (ոչ l'onze) · Nous avons le onze ·

Ի՞նչ կամ ո՞ր հատորն ունիք · — Quel volume avez-vous ?

Չորրորդն ունիմ · — J'ai le quatrième ·

Բ · Դասական թուականները Բացարձակներէն կը շինուին, այս վերջիններուն վերջը ième աւելցնելով : Եթէ թուականին վերջի գիրը e է, այն eն ջնջ կ՚առնուի · ինչպէս՝ quatre, quatrième · Առաջին ըսելու համար, premier կը գործածուի . deuxièmeի տեղ ալ երբեմն second կը գործածուի : Բաղադրեալ թիւերու մէջ unième եւ deuxième պէտք է գործածել, եւ ոչ premier եւ second · Զոր օրինակ՝ le vingt et unième, le vingt deuxième կ՚ըսուի, եւ ոչ le vingt premier, le vingt second ·

Առաջինը,	Le premier.	Յգ.	Les premiers.
Երկրորդը,	Le deuxième le second.	»	Les deuxièmes. les seconds.
Երրորդը,	Le troisième.	»	Les troisièmes.
Չորրորդը,	Le quatrième.	»	Les quatrièmes.
Հինգերորդը,	Le cinquième.	»	Les cinquièmes.
Վեցերորդը,	Le sixième.	»	Les sixièmes.
Եօթներորդը,	Le septième.	»	Les septièmes.
Ութերորդը,	Le huitième.	»	Les huitièmes.
Իններորդը,	Le neuvième.	»	Les neuvièmes.
Տասներորդը,	Le dixième.	»	Les dixièmes.
Մետասաներորդը,	Le onzième.	»	Les onzièmes.
Քսան եւ մէկերորդը,	Le vingt et unième.	» »	Les vingt et unièmes.
Քսան եւ երկրորդը,	Le vingt-deuxième.	» »	Les vingt-deuxièmes.
Երեսներորդը,	Le trentième.	»	Les trentièmes.

Առաջի՞ն թէ երկրորդ գիրքն ունի՞ք.	Avez-vous le premier ou le deuxième (le second) livre?
Երրորդն ունիմ.	J'ai le troisième.
Ո՞ր հատորն ունիք.	Quel volume avez-vous?
Հինգերորդն ունիմ.	J'ai le cinquième.

29. Հրահանգ

Շատ դանակ ունի՞ք. —Քանի մը հատ ունիմ. —Շատ մատիտ ունի՞ք. —Քանի մը հատ միայն ունիմ. —Նկարչին բարեկամը շատ հայելի ունի՞. —Քանի մը հատ միայն ունի. —Ձեր մանչը քանի մը սու ունի՞. —Քանի մը հատ

ունի.—Քանի մը փրանք ունի՞ք.—Քանի մը հատ ունինք.—Ո՞րչափ փրանք ունիք.—Վեց հատ ունիմ.—Սպանիացին ո՞րչափ սու ունի.—Շատ չունի, հինգ հատ միայն ունի.—Իտալացւոց գեղեցիկ գաւաթներն ո՞վ ունի.—Մենք ունինք.—Անգղիացիք շատ նաւ ունի՞ն.—Շատ ունին.—Իտալացիք շատ ձի ունի՞ն.—Շատ ձի չունին, այլ շատ էշ.—Գերմանացիք ի՞նչ ունին.—Շատ սկուտ ունին.—Ո՞րչափ սկուտ ունին.—Տասն ու մէկ հատ ունին.—Անգղիացւո՞ց ձիերն ունինք թէ Գերմանացւոց ձիերը.—Ոչ ասոնք ունինք ոչ անոնք.—Սպանիացւոց անձրեւնոցներն ունի՞նք.—Զանոնք չունինք, այլ Ամերիկացիք ունին զանոնք.—Շատ կարագ ունի՞ք.—Շատ չունիմ, այլ բաւական.—Նաւաստիք մեր փնտռած խշտեակներն ունի՞ն.—Մեր փնտռածները չունին, այլ նաւապետին փնտռածները.—Գաղղիացին շատ փրանք ունի՞.—Քանի մը հատ միայն ունի, բայց բաւական ունի.—Ձեր սպասաւորը շատ սու ունի՞.—Սու չունի, այլ բաւական փրանք։

30. Հրահանգ

Ռուսիացիք պղպեղ ունի՞ն.—Շատ պղպեղ չունին, այլ շատ աղ.—Տաճկները շատ գինի ունի՞ն.—Շատ գինի չունին, այլ շատ սուրճ.—Ո՞վ շատ կաթ ունի.—Գերմանացիք շատ ունին.—Ուրիշ հրացան չունի՞ք.—Ուրիշ չունիմ.—Ուրիշ պանիր ունի՞ք.—Ուրիշ ունինք.—Ուրիշ ատրճանակ չունի՞մ.—Ուրիշ մը ունիք.—Մեր դրացին ուրիշ ձի չունի՞.—Ուրիշ չունի.—Ձեր եղբայրն ուրիշ բարեկամներ ունի՞.—Ուրիշներ ունի.—Կօշկակարներն ուրիշ մուճակներ չունի՞ն.—Ուրիշներ չունին.—Դերձակներն ուրիշ հանդերձներ ունի՞ն.—Քանի մը

հատ միայն ունին. չորս հատ միայն ունին. —Ո՞րչափ գուլպա ունիք. —Երկու հատ միայն ունիմ. —Ուրիշ պաքցամատներ ունի՞ք. —Ուրիշներ չունիմ. —Վաճառականը ո՞րչափ խցահան ունի. —Ինը հատ ունի. —Այս մարդը ո՞րչափ բազուկ ունի. —Միայն մէկ հատ ունի, միւսը փայտէ է. —Ձեր մանչն ի՞նչ սիրտ ունի. —Աղէկ սիրտ մը ունի. —Ուրիշ սպասաւոր չունի՞ք. —Ուրիշ մը չունիմ. —Ձեր բարեկամն ուրիշ թռչուններ չունի՞. —Ուրիշներ ունի. —Ուրիշ ո՞րչափ թռչուն ունի. —Ուրիշ վեց հատ ունի. —Ո՞րչափ պարտէզ ունիք. —Մինակ մէկ հատ ունիմ, բայց բարեկամս երկու հատ ունի:

31. Հրահանգ

Ի՞նչ հատոր ունիք. —Առաջինն ունիմ. —Իմ գործքս երկրորդ հատորն ունի՞ք. —Ունիմ. —Երրո՞րդ թէ չորրորդ գիրքն ունիք. —Ոչ ասիկա ունիմ ոչ անիկա. —Հինգերո՞րդ թէ վեցերորդ հատորն ունիք. —Հինգերորդ հատորն ունինք, բայց վեցերորդը չունինք. —Ձեր բարեկամն ի՞նչ հատորներ ունի. —Եօթներորդ հատորն ունի. —Ամսոյն քանի՞ն է. —Ութն է. —Տասնումէկը չէ՞. —Ոչ, տէր, տասն է. —Մեր սկուտներն ո՞վ ունի. —Ռուսիացիք ունին. —Մեր ստակն ունի՞ն. —Չունին. —Պատանին շատ ստակ ունի՞. —Շատ ստակ չունի, այլ շատ քաջասրտութիւն. —Ատաղձագործի՞ն բեւեռներն ունիք թէ կահագործինները. —Ոչ ատաղձագործիններն ունիմ ոչ կահագործինները, այլ վաճառականինները. —Ա՞յս ձեռնոցը կը փնտռէք թէ անիկա. —Ոչ ասիկա կը փնտռեմ ոչ անիկա. —Ձեր բարեկամն ա՞յս տոմսակները կը փնտռէ թէ անոնք. —Ասոնք կը փնտռէ, այլ ոչ անոնք. —Իտալացին քանի մը ձու ունի՞. —Քանի մը հատ ունի.

Բանի՞ մը ֆրանք ունի՞․ — Հինգ հատ ունի․ — Ուրիշ գաւազան մը ունի՞ք․ — Ուրիշ մը ունիմ․ — Ի՞նչ ուրիշ գաւազան ունիք․ — Երկաթէ գաւազան մը ունիմ․ — Բանի մը աղէկ աշտանակներ ունի՞ք․ — Բանի մը հատ ունինք․ Ձեր մանչն ուրիշ բեղոյր մը ունի՞․ — Ուրիշ մը ունի․ — Այս մարդիկը քացախ ունի՞ն․ — Այս մարդիկը չունին, բայց անոնց բարեկամներն ունին․ — Գեղացիք ուրիշ պարկեր ունի՞ն․ — Ուրիշներ չունին․ — Ուրիշ հաց ունի՞ն․ — Ուրիշ ունին ։

ԺԵ. ԴԱՍ. Quinzième Leçon.

Հատորը, մասը.	Le tome.
Ի՞մ գործիս (գրքիս) առաջի՞ն թէ երկրորդ հատորն ունիք.	Avez-vous le premier ou le second tome de mon ouvrage?
Երկուքն ալ, (թէ մին եւ թէ միւսը).	L'un et l'autre.
Թէ ասոնք եւ թէ անոնք.	Les uns et les autres.
Երկուքն ալ ունիմ.	J'ai l'un et l'autre.
Գիրքս թէ գաւազանս ունի՞ք.	Avez-vous mon livre ou mon bâton?
Երկուքն ալ չունիմ (ոչ մին ունիմ եւ ոչ միւսը)	Je n'ai ni l'un ni l'autre.
Ձեր եղբայրն իմ ձեռնոցներս թէ իրեններն ունի.	Votre frère a-t-il mes gants ou les siens?
Թէ ասոնք ունի եւ թէ անոնք.	Il a les uns et les autres.

Իմ գիրքերս թէ Սպանիա-ցւոց գիրքերն ունի.	A-t-il mes livres ou ceux des Espagnols?
Ոչ ասոնք ունի ոչ անոնք.	Il n'a ni les uns ni les autres.
Սկովտիացին.	L'Ecossais.
Իրլանտացին.	L'Irlandais.
Հոլանտացին.	Le Hollandais.
Ռուսիացին.	Le Russe.
Այլ եւս, տակաւին	Encore (du, de l' եւ des մասնական յօդով)
Այլեւս գինի.	Encore du vin.
Այլեւս ստակ.	Encore de l'argent.
Այլեւս կոճակներ.	Encore des boutons.
Այլեւս կամ տակաւին գինի ունի՞ք.	Avez-vous encore du vin?
Տակաւին գինի ունիմ.	J'ai encore du vin.
Տակաւին ունիմ.	J'en ai encore.
Տակաւին ստակ ունի՞.	A-t-il encore de l'argent?
Տակաւին ունի.	Il en a encore.
Տակաւին գիրքեր ունի՞մ.	Ai-je encore des livres?
Տակաւին ունիք.	Vous en avez encore.
Այլ եւս ոչ	Ne—plus (de կամ d' նախդրութեամբ)
Այլ եւս հաց չունիմ.	Je n'ai plus de pain.
Այլ եւս ստակ չունի.	Il n'a plus d'argent.
Տակաւին կարագ ունի՞ք.	Avez-vous encore du beur- [re?
Այլ եւս չունիմ.	Je n'en ai plus.
Այլ եւս չունինք.	Nous n'en avons plus.
Տակաւին քացախ ունի՞.	A-t-il encore du vinaigre՞

Այլ եւս չունի·	Il n'en a plus·
Այլ եւս գիրք չունինք·	Nous n'avons plus de livres.
Այլ եւս չունինք·	Nous n'en avons plus·
Այլ եւս շուն չունի·	Il n'a plus de chiens·
Այլ եւս չունի·	Il n'en a plus·
Ոչ եւս այլ շատ	Ne—plus guère, (de նախադրութեամբ)
Տակաւին շատ գինի ունի՞ք	Avez-vous encore beaucoup de vin?
Այլ եւս շատ չունիմ·	Je n'en ai plus guère·
Տակաւին շատ գիրք ունի՞ք.	Avez-vous encore beaucoup de livres?
Այլ եւս շատ չունիմ·	Je n'en ai plus guère·
Գիրք մ'ալ·	Encore un livre·
Աղէկ գիրք մ'ալ·	Encore un bon livre·
Քանի մը գիրքեր ալ կամ Տակաւին քանի մը գիրք·	Encore quelques livres.
Քանի մը ֆրանք ալ ունի՞ք.	Avez-vous encore quelques francs?
Տակաւին քանի մը հատ ունիմ·	J'en ai encore quelques-uns·
Տակաւին քանի մը սու ունի՞մ·	Ai-je encore quelques sous?
Տակաւին քանի մը հատ ունիք·	Vous en avez encore quelques-uns·
Տակաւին քանի մը հատ ունինք·	Nous en avons encore quelques-uns·
Տակաւին քանի մը հատ ունին·	Ils en ont encore quelques-uns·

ԴԻՏ. Ա. *Երբ նախադասութեան մը ներգործական բայը ոչ բացասականով է, սեռի խնդրոյն* du, de l', des *մասնական յօդին տեղ,* de *նախադրութիւնը միայն կը դրուի.* J'ai du pain, *Հաց ունիմ.* Je n'ai pas de pain. *Հաց չունիմ.* J'ai de l'argent. Je n'ai pas d'argent. J'ai des livres, Je n'ai pas de livres.

ԴԻՏ. Բ. *Երբ խօսքը հաստատական է,* encore (*տահա*) *կը գործածուի. երբ խօսքը բացասական է,* ne plus (*արթըգ*). J'ai encore du pain. *Տակաւին (տահա) հաց ունիմ.* Je n'ai plus de pain. *Այլ եւս (արթըգ, հիչ) հաց չունիմ: Նոյնպէս հաստատական խօսքերու մէջ կ'ըսուի* encore beaucoup, *տակաւին շատ (տահա չօք). բացասական խօսքերու մէջ* ne-plus guère, *ոչ եւս այլ շատ:*

32. *Հրահանգ*

Անոր գործին (գիրքին) ո՞ր հատորը (մասն) ունիք. —Առաջինն ունիմ. —Այս գործը քանի՞ հատոր ունի (է). —Երկու (հատ) ունի. —Ի՞մ թէ եղբօրս գործն ունիք. —Երկուքն ալ ունիմ. —Օտարականն իմ սա՞նտուքս թէ դանակս ունի. —Երկուքն ալ ունի. —Հա՞ցս թէ պանիրս ունիք. —Ոչ մին եւ ոչ միւսն ունիմ. —Հոլանտացին ի՞մ դաւաթս թէ բարեկամինս ունի. —Երկուքն ալ ունի. —Սկովտիացին մեր մուճակնե՞րը թէ մեր գուլպաներն ունի. —Ոչ ասոնք ունի եւ ոչ անոնք. —Ի՞նչ ունի. —Իր երկաթէ աղէկ հրացաններն ունի. —Հոլանտացիք մե՞ր նաւերն ունին թէ Սպանիացւոց նաւերը. —Ոչ ասոնք ունին ոչ անոնք. —Ի՞նչ նաւեր ունին. —Իրենցներն ունին. —Տակաւին խաղ ունի՞նք. —Տակաւին ունինք. —Մեր վաճառականը տակաւին պղպեղ ունի՞. —Տակաւին ունի. —Ձեր բարեկամը տակաւին

սատակ ունի՞. —Այլ եւս չունի. —Տակաւին գոհարեղէն ունի՞ —Տակաւին ունի.—Տակաւին սուրճ ունի՞ք.—Այլ եւս սուրճ չունինք, այլ տակաւին տուրմ ունինք —Հոլանտացին տակաւին աղ ունի՞. —Այլ եւս աղ չունի, այլ տակաւին պղպեղ ունի.—Նկարիչը տակաւին նկարներ ունի՞.—Այլ եւս նկար չունի, այլ տակաւին գիրք ունի. Նաւաստիք տակաւին պաքսիմատ ունի՞ն. —Այլ եւս չունին. —Ձեր մանչերը տակաւին գիրք ունի՞ն. —Այլ եւս չունին. —Երկաթագործը տակաւին բարեկամ ունի՞.—Այլ եւս չունի:

33. Հրահանգ

Մեր խոհակերը տակաւին շատ եզան միս ունի՞.—Այլ եւս շատ չունի.—Տակաւին շատ վառեակ ունի՞.—Այլ եւս շատ չունի.—Դեղացին տակաւին շատ կաթ ունի՞. Այլ եւս շատ կաթ չունի, բայց տակաւին շատ կարագ ունի.—Գաղղիացիք տակաւին շատ ձի ունի՞ն. —Այլ եւս շատ չունին.—Տակաւին շատ թուղթ ունի՞ք.—Տակաւին շատ ունիմ.—Տակաւին շատ հացեր ունի՞նք. —Տակաւին շատ ունինք. —Գիրք մ'ալ ունի՞ք.—Հատ մ'ալ ունիմ.—Մեր դրացիները պարտէզ մ'ալ ունի՞ն.—Հատ մ'ալ ունին.—Մեր բարեկամն անձրեւոց (հովանոց) մ'ալ ունի՞.—Այլ եւս չունի.—Սկովտիացիք տակաւին քանի մը գիրք ունի՞ն. —Տակաւին քանի մը հատ ունին. —Դերձակը տակաւին քանի մը կոճակ ունի՞.—Այլ եւս չունի.—Հիւսը տակաւին քանի մը բեւեռ ունի՞. —Այլ եւս բեւեռ չունի, բայց տակաւին քանի մը դաւազան ունի.—Սպանիացիք տակաւին քանի մը սու ունի՞ն. —Տակաւին քանի մը հատ ունին. —Գերմանացին տակաւին քանի մը եզ ունի՞.—Տակաւին քանի մը հատ ու-

նի. — Տակաւին քանի մը փրանք ունի՞ք. — Այլ եւս փրանք չունիմ, այլ տակաւին քանի մը սկուտ ունիմ. — Տակաւին ինչ ունիք. — Տակաւին քանի մը նաւ եւ քանի մը աղէկ նաւաստի ունինք. — Տակաւին քիչ մը ստակ ունի՞մ. — Տակաւին քիչ մը (քիչ մ'ալ) ունիք. — Տակաւին շատ քաջասրտութիւն ունի՞ք. — Այլ եւս չունիմ. — Տակաւին քացախ ունի՞ք. — Այլ եւս շատ չունիմ, բայց եղբայրս տակաւին շատ ունի։

34. Հրահանգ

Բաւական շաքար ունի՞. — Բաւական չունի. — Բաւական փրանք ունի՞նք. — Բաւական չունինք. — Կօշագործը բաւական փայտ ունի՞. — Բաւական ունի. — Բաւական մուրճ ունի՞. — Բաւական ունի. — Ի՞նչ մուրճեր ունի. — Երկաթէ եւ փայտէ մուրճեր ունի. — Բաւական որիզ ունի՞ք. — Բաւական որիզ չունինք, բայց բաւական շաքար ունինք. — Տակաւին շատ ձեռնոց ունի՞ք. — Այլ եւս շատ չունիմ. — Ռուսիացին ուրիշ նաւ մը ունի՞. — Ուրիշ մը ունի. — Ուրիշ պարկ մը ունի՞. — Ուրիշ չունի. — Ամսոյն ո՞ր օրն (քանի՞ն) է. — Վեցն է. — Ո՞րչափ բարեկամ ունիք. — Աղէկ բարեկամ մը միայն ունիմ. — Գեղացին շատ հաց ունի՞. — Բաւական չունի. — Շատ ստակ ունի՞. — Շատ ստակ չունի, բայց բաւական խար ունի. — Ամերիկացւոց դերձանէ՞ թէ բամբակէ գուլպաներն ունինք. — Անոնց ոչ դերձանէ ոչ ալ բամբակէ գուլպաներն ունինք. — Անոնց ունեցած պարտէզներն ունի՞նք. — Անոնց ունեցածները չունինք, այլ մեր դրացւոց ունեցածները. — Տակաւին մեղր ունի՞ք. — Այլ եւս չունիմ. — Տակաւին եղ ունի՞ք. — Այլ եւս չունիմ.

ԴԻՏ. Beaucoup, assez, peu, trop, combien, ևն, քանակական մակբայներու քով չափով կամ կշռով առնուած բառերուն անունները եզակի կը դրուին, իսկ թուով կամ հատով առնուած բառերուն անունները յոգնակի. ուստի կ'ըսուի՝ Beaucoup de pain, de sucre, բայց beaucoup de livres, de miroirs, ևն: Նոյնպէս չափով կամ կշռով առնուած բառերուն անունները du, de l' մասնական եզակի յօդով կը գործածուին. հատով առնուած բառերուն անունները des ով. J'ai du pain, de l'argent. J'ai des livres, des miroirs. Je n'ai pas de pain, d'argent. Je n'ai pas de livres, ևն:

ԺԶ. ԴԱՍ. Seizième Leçon.

Ոչ սակաւ	Plusieurs.
Ոչ սակաւ մարդիկ.	Plusieurs hommes.
Ոչ սակաւ տղաք.	Plusieurs enfants.
Ոչ սակաւ դանակներ.	Plusieurs couteaux.
Հայրը.	Le père.
Որդին.	Le fils.
Տղան.	L'enfant.
Կարկանդակը.	Le gateau.
Չայ.	Du thé.
Այնչափ	Autant (de կամ d'ով խնդիր կ'ուզէ).
Որչափ	Que (de կամ d'ով խնդիր).
Այնչափ հաց որչափ գինի.	Autant de pain que de vin.

Այնչափ մարդիկ որչափ տղաք.	Autant d'hommes que d'enfants.
Ունի՞ք այնչափ ոսկի որչափ արծաթ.	Avez-vous autant d'or que d'argent ?
Այնչափ ասկէ (վերջինէն) ունիմ որչափ անկէ (առջինէն, արծաթէն).	J'ai autant de celui-ci que de celui-là.
Այնչափ մէկէն ունիմ, որչափ միւսէն.	J'ai autant de l'un que de l'autre.
Ունի՞ք այնչափ մուճակ որչափ գուլպա.	Avez-vous autant de souliers que de bas ?
Այնչափ ասոնցմէ ունիմ որչափ անոնցմէ.	J'ai autant de ceux-ci que de ceux-là. կամ J'ai autant des uns que des autres.
Ճիշդ այնչափ	Tout autant (de, եւն, խնդրով).
Ճիշդ այնչափ ասկէ ունիմ որչափ անկէ.	J'ai tout autant de celui-ci que de celui-là.
Ճիշդ այնչափ մէկէն ունիմ որչափ միւսէն.	J'ai tout autant de l'un que de l'autre.
Ճիշդ այնչափ ասոնցմէ որչափ անոնցմէ.	Tout autant de ceux-ci que de ceux-là. կամ, Tout autant des uns que des autres.
Թշնամի մը, թշնամիներ.	Un ennemi, des ennemis.
Մատը.	Le doigt.
Քիթս.	Mon nez.
Աւելի	Plus

Աւելի հաց·	Plus de pain·
Աւելի մարդ·	Plus d'hommes·
Քան թէ, քան	Que (de, d'ով խնդիր)
Աւելի հաց քան թէ գինի·	Plus de pain que de vin·
Աւելի դանակ քան թէ գաւազան·	Plus de couteaux que de bâtons·
Աւելի ասկէ քան թէ անկէ·	Plus de celui-ci que de celui-là·
Աւելի մէկէն քան թէ միւսէն·	Plus de l'un que de l'autre·
Աւելի ասոնցմէ քան թէ անոնցմէ·	Plus de ceux-ci que de ceux-là· կամ Plus des uns que des autres·
Աւելի ձեր շաքարէն ունիմ քան թէ իմինէս·	J'ai plus de votre sucre que du mien·
Աւելի մեր գիրքերէն ունի քան թէ իրեններէն·	Il a plus de nos livres que des siens
Աւելի քիչ, նուազ·	Moins (de, d'ով խնդիր)
Աւելի քիչ գինի քան թէ հաց·	Moins de vin que de pain·
Աւելի քիչ դանակ քան թէ գաւազան·	Moins de couteaux que de bâtons·
Անոնք	Eux
Քան թէ անոնք·	Qu'eux
Ինէ քիչ· (աւելի քիչ քան ես)·	Moins que moi·
Անկէ քիչ·	Moins que lui·
Մենէ քիչ·	Moins que nous·
Ձենէ քիչ	Moins que vous·

Անոնցմէ քիչ ·	Moins qu'eux ·
Ձեզի չափ, (այնչափ որչափ դուք) ·	Autant que vous ·
Անոր չափ	Autant que lui ·
Անոնց չափ ·	Autant qu'eux ·

35 . Հրահանգ

Ձի մը ունի՞ք .—Ոչ սակաւ (կամ աղէկ, խել մը , շատ) ունիմ .—Շատ հանդերձ ունի՞ .—Հատ մը միայն ունի .—Ո՞վ շատ հայելիներ ունի .—Եղբայրս շատ ունի . Ի՞նչ հայելիներ ունի .—Գեղեցիկներ ունի .—Իմ աղէկ կարկանդակներս ո՞վ ունի .—Շատ մարդիկ զանոնք ունին .—Ձեր բարեկամը տղայ մը ունի՞ .—Շատ ունի .—Ունի՞ք այնչափ սուրճ որչափ չայ .—Այնչափ սակէ (չայէն) ունիմ որչափ անկէ .—Այս մարդը որդի մը ունի՞ .—Շատ ունի .—Ո՞րչափ որդիք ունի .—Չորս հատ ունի .—Մեր բարեկամները ո՞րչափ տղաք ունին .—Շատ ունին . տասը հատ ունին .—Ունի՞նք այնչափ հաց որչափ կարագ .—Այնչափ սակէ ունինք որչափ անկէ .—Այս մարդն ունի՞ այնչափ բարեկամ որչափ թշնամի .—Այնչափ սանոնցմէ ունի որչափ անոնցմէ .—Ունի՞նք այնչափ մուճակ որչափ գուլպա .—Այնչափ սանոնցմէ ունինք որչափ անոնցմէ .—Ձեր հայրն ունի՞ այնչափ ոսկի որչափ արծաթ .—Աւելի սակէ (արծաթէն) ունի քան թէ անկէ .—Նաւապետն ունի՞ այնչափ նաւաստի որչափ նաւ .—Աւելի սանոնցմէ ունի քան թէ անոնցմէ ։

36 . Հրահանգ

Ունի՞ք այնչափ հրացան որչափ ես . (ինծի չափ հրացան ունի՞ք) .—Ճիշդ այնչափ ունիմ .—Օտարականը մեզի

չափ քաջասրտութիւն ունի՞. —Ճիշդ այնչափ ունի. —Ունի՞նք այնչափ աղէկ որչափ դէշ թուղթ. —Այնչափ մէկէն ունինք որչափ միւսէն. —Մեր դրացիները ունի՞ն այնչափ պանիր որչափ կաթ. —Աւելի ասկէ ունին քան թէ անկէ. —Ձեր որդիքն ունի՞ն այնչափ կարկանդակ որչափ գիրք. —Աւելի ասոնցմէ ունին քան թէ անոնցմէ. —Մարդն ո՞րչափ քիթ ունի. —Մինակ մէկ հատ ունի. —Ո՞րչափ մատ ունի. —Ոչ սակաւ ունի. —Ո՞րչափ ատրճանակ ունիք. —Հատ մը միայն ունիմ, բայց հայրս ինէ աւելի ունի. հինգ հատ ունի. —Տղաքս ունի՞ն այնչափ քաջասրտութիւն որչափ ձերինները (ունին). —Ձերինները իմիններէս աւելի ունին. —Ձեզի չափ ստակ ունի՞մ. —Ինէ քիչ ունիք. (Աւելի քիչ ունիք քան թէ ես.) —Ինծի չափ գիրք ունի՞ք. —Ձենէ քիչ ունիմ. —Ձեր հօրը չափ թշնամի ունի՞մ. —Անկէ քիչ ունիք. —Ռուսիացիք մեզի չափ տղաք ունի՞ն (այսինքն՝ Ունի՞ն այնչափ տղաք որչափ մենք ունինք). —Մենք անոնցմէ քիչ ունինք. —Գաղիացիք մեզի չափ նաւ ունի՞ն. —Մենէ քիչ ունին. —Մենք անոնց չափ գոհարեղէն ունի՞նք. —Անոնցմէ քիչ ունինք. —Մեր բարեկամներուն տղոցմէն քիչ դանակ ունինք. —Անոնցմէ քիչ ունիք.

37. Հրահանգ

Ո՞վ մենէ քիչ բարեկամ ունի. —Ոչ ոք աւելի քիչ ունի. —Ունի՞ք այնչափ ձեր գինիէն որչափ իմինէս. —Այնչափ ձերինէն ունիմ որչափ իմինէս. —Ունի՞մ այնչափ ձեր գիրքերէն որչափ իմիններէս. —Աւելի քիչ ունիք իմիններէս քան թէ ձերիններէն. —Տաճիկն ունի՞ այնչափ ձեր ստակէն որչափ իրենէն. —Աւելի քիչ ունի իրենէն քան թէ մերինէն. —Ձեր հացագործն աւելի քիչ

հաց ունի քան թէ ստակ.—Աւելի քիչ ունի ասկէ քան թէ անկէ.—Մեր վաճառականն աւելի քիչ շո՞ւն ունի քան թէ ձի.—Աւելի քիչ ունի ասոնցմէ քան թէ անոնցմէ.—Ձեր սպասաւորներն ունի՞ն աւելի գաւազան քան թէ աւել.—Աւելի ասոնցմէ ունին քան թէ անոնցմէ.—Մեր խոհարարն ունի՞ աւելի կարագ քան թէ եզան միս.—Այնչափ մէկէն ունի որչափ միւսէն.—Ունի՞ այնչափ վառեակ որչափ թռչուն.—Աւելի ասոնցմէ ունի քան թէ անոնցմէ։

38. Հրահանգ

Հիւսն ունի՞ այնչափ գաւազան որչափ բեւեռ.—Ճիշդ այնչափ ունի ասոնցմէ որչափ անոնցմէ.—Ունի՞ք աւելի պաքսամատ քան թէ գաւաթ.—Աւելի ասոնցմէ ունիմ քան թէ անոնցմէ.—Մեր բարեկամն ունի՞ աւելի շաքար քան թէ մեղր.—Չունի այնչափ ասկէ որչափ անկէ (ունի).—Ունի՞ աւելի ձեռնոց քան թէ անձրեւոց (հովանոց).—Չունի այնչափ ասոնցմէ որչափ անոնցմէ.—Ինէ աւելի ածառ ո՞վ ունի.—Որդիս աւելի ունի.—Մենէ աւելի մատիտ ո՞վ ունի.—Նկարիչն աւելի ունի.—Ունի՞ այնչափ ձի որչափ ես (ունիմ)—Ձեզի չափ ձի չունի, բայց աւելի նկար ունի.—Վաճառականը մենէ աւելի քի՞չ եզ ունի.—Մենէ աւելի քիչ եզ ունի. մենք ալ անկէ աւելի քիչ ցորեն ունինք.—Ուրիշ տոմսակ մը ունի՞ք.—Ուրիշ մը ունիմ.—Ձեր որդին տակաւին գըրպան մը ունի—Ոչ սակաւ ունի.—Հոլանտացիք մեզի չափ պղպեղ ունի՞ն.—Մենք անոնցմէ քիչ ունինք.—Մենք անոնցմէ աւելի քիչ հաց եւ աւելի քիչ կարագ ունինք.—Շատ ստակ չունինք, բայց բաւական հաց, եզան միս, պանիր եւ գինի.—Մեր դրացւոյն որդւոյն

չափ քաջասրտութիւն ունի՞ք. —Ճիշդ այնչափ ունիմ. —Պատանին մեզի չափ տոմսակ ունի՞. —Ճիշդ այնչափ ունի:

ԺԷ. ԴԱՍ. Dix-septième Leçon.

Գաղղիերէնի մէջ չորս լծորդութիւն (conjugaison) կայ, որոնք աներեւոյթ եղանակին (mode infinitif) վերջաւորութենէն կը ճանչցուին:

Առաջինը կը վերջաւորի er, ինչպէս.

Parler, Խօսիլ.
Acheter, Գնել.
Couper, Կտրել.

Երկրորդը կը վերջաւորի ir, ինչպէս.

Finir, Լմնցնել.
Choisir, Ընտրել.
Bâtir, Շինել.

Երրորդը կը վերջաւորի oir, ինչպէս.

Recevoir, Ընդունիլ.
Apercevoir, Տեսնել.
Devoir, Պարտիլ.

Չորրորդը կը վերջաւորի re, ինչպէս.

Vendre, Վաճառել.
Attendre, Սպասել.
Rendre, Ետ տալ.

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. Հետեւեալ դասերուն մէջ այս լծորդութեանց բայերը՝ 1, 2, 3, 4 թուանշանով պիտի նշանակուին. իսկ զարտուղի կամ անկանոն (irrégulier) բայերուն առջեւ աստղանիշ (*) մը պիտի դրուի:

Վախ.	Peur.
Վախնալ.	Avoir peur.
Ամօթ.	Honte.
Ամչնալ.	Avoir honte.
Անիրաւութիւն կամ յանցանք.	Tort.
Անիրաւ կամ յանցաւոր ըլլալ (Ըսածը կամ ըրածը արդար, ուղիղ չըլլալ).	Avoir tort.
Իրաւունք.	Raison.
Իրաւունք ունենալ. (Ըսածը կամ ըրածը արդար, իրաւացի, ուղիղ ըլլալ).	Avoir raison.
Ժամանակ.	Le temps.
Քաջասրտութիւն, համարձակութիւն.	Le courage.
Բաղձանք.	Envie.
Բաղձանք ունենալ (ուզել).	Avoir envie.
Աշխատիլ.	Travailler 1.
Խօսիլ.	Parler 1.

ԴԻՏ Avoir peur, honte, tort, raison, le temps, եւն, խօսքերէն ետքը, եթէ աներեւոյթ մը գայ, աներեւոյթէն առաջ de նախադրութիւնը կը դրուի. ինչպէս օրինակներէն պիտի տեսնուի.

Աշխատելու բաղձանք ունի՞ք.	Avez-vous envie de travailler ?
Աշխատելու բաղձանք ունիմ.	J'ai envie de travailler.

Անիկա խօսելու համարձակութիւն չունի.	Il n'a pas le courage de parler.
Խօսելու կը վախնա՞ք.	Avez-vous peur de parler?
Խօսելու կ'ամչնամ.	J'ai honte de parler.
Կտրել.	Couper. 1
Զայն կտրել.	Le couper.
Զանոնք կտրել.	Les couper.
Անկէ, անոնցմէ կտրել.	En couper.
Ինք իր մատը կտրել.	Se couper au doigt.
Հացը կտրելու ժամանակ ունի՞ք.	Avez-vous le temps de couper le pain?
Զայն կտրելու ժամանակ ունիմ.	J'ai le temps de le couper.
Ծառեր կտրելու բաղձանք ունի՞.	A-t-il envie de couper des arbres?
(Անոնցմէ) կտրելու բաղձանք ունի.	Il a envie d'en couper.
Գնել.	Acheter 1.
Տակաւին գնել (բանէ մը).	En acheter encore.
Հատ մը » »	En acheter un.
Երկու հատ » »	En acheter deux.
Կոտրել.	Casser 1.
Վերցունել գետնէն.	Ramasser. 1
Կարկտել, նորոգել.	Raccommoder 1.
Փնտռել.	Chercher 1.
Ձի մ'ալ գնելու բաղձանք ունի՞ք.	Avez-vous envie d'acheter encore un cheval?
Հատ մ'ալ գնելու բաղձանք ունիմ.	J'ai envie d'en acheter encore un.

Գիրք գնելու բաղձանք ունի՞ք·	Avez-vous envie d'acheter des livres?
Գնելու բաղձանք ունիմ, բայց ստակ չունիմ.	J'ai envie d'en acheter, mais je n'ai pas d'argent.
Գաւաթները կոտրելու կը վախնա՞ք·	Avez-vous peur de casser les verres?
Զանոնք կոտրելու կը վախնամ.	J'ai peur de les casser.
Աշխատելու ժամանակ ունի՞	A-t-il le temps de travailler?
Աշխատելու ժամանակ ունի, բայց բաղձանք չունի.	Il a le temps, mais il n'a pas envie de travailler.
Ձի մը գնելու իրաւունք ունի՞մ.	Ai-je raison d'acheter un cheval?
Հատ մը գնելու իրաւունք ունիք·	Vous n'avez pas tort d'en acheter un.

Դ.Ի.Տ. Vous n'avez pas tort, կը նշանակէ՝ Գէշ չէք ըներ, եթէ եւն. Vous avez tort. Գէշ կ'ընէք, եթէ, եւն Vous avez raison, Աղէկ կ'ընէք, եթէ եւն. Vous avez raison, եւ, Vous n'avez pas tort միեւնոյն իմաստն ունին, եւ իրարու տեղ կը գործածուին. բայց Vous n'avez pas raison ըսելու տեղ՝ սովորաբար Vous avez tort կ'ըսուի։

39. Հրահանգ

Տակաւին բաղձանք ունի՞ք (կ'ուզէ՞ք) բարեկամիս ձին գնել.—Տակաւին կը բաղձամ գնել, բայց ստակ չունիմ.—Աշխատելու ժամանակ ունի՞ք.—Ժամանակ ունիմ, բայց բաղձանք չունիմ աշխատելու.—Ձեր եղբայրը գաւազան կոտրելու ժամանակ ունի՞.—Կոտրելու ժամա-

նակ ունի. —Հաց կտրելու բաղձանք ունի՞. —Կտրելու բաղձանք ունի, բայց դանակ չունի. —Պանիր կտրելու ժամանակ ունի՞ք. —Կտրելու ժամանակ ունիմ. —Ծառը կտրելու բաղձանք ունի՞. —Կտրելու բաղձանք ունի, բայց ժամանակ չունի. —Դերձակը ժամանակ ունի՞ տա-ւլին կտրելու. —Կտրելու ժամանակ ունի. —Ծառերը կտրելու ժամանակ ունի՞մ. —Կտրելու ժամանակ ունիք. —Նկարիչը ձի մը գնելու բաղձանք ունի՞. —Երկու հատ գնելու բաղձանք ունի. —Ձեր նաւապետը խօսելու ժամանակ ունի՞. —Ժամանակ ունի, բայց բաղձանք չունի խօսելու. —Խօսելու կը վախնա՞ք. —Չեմ վախնար, բայց կ'ամչնամ խօսելու. —Հրացան մը գնելու իրաւունք ունի՞մ. —Հատ մը գնելու իրաւունք ունիք. —Ձեր բարեկամն իրաւունք ունի՞ մեծ եզ մը գնելու. —Հատ մը գնելու իրաւունք չունի. —Փոքր եզեր գնելու իրաւունք ունի՞մ. —Գնելու իրաւունք ունիք:

40. Հրահանգ

Խօսելու բաղձանք ունի՞ք. —Բաղձանք ունիմ, բայց սիրտ (քաջասրտութիւն, համարձակութիւն) չունիմ խօսելու. —Քաջասրտութիւն ունի՞ք ձեր մատը կտրելու. —Զայն ընելու (faire) քաջասրտութիւն չունիմ —Խօսելու իրաւունք ունի՞մ. —Խօսելու իրաւունք ունիք, բայց ծառերը կտրելու իրաւունք չունիք. —Ձեր բարեկամին որդին տակաւին թռչուն մը գնելու բաղձանք ունի՞. —Տակաւին հատ մը գնելու բաղձանք ունի. —Տակաւին քանի մը ձի գնելու բաղձանք ունի՞ք. —Տակաւին քանի մը հատ գնելու բաղձանք ունինք, բայց այլ եւս ստակ չունինք. —Մեր դերձակն ի՞նչ (qu'est-ce que) նորոգելու բաղձանք ունի. —Մեր հին հանդերձները

նորոգելու բաղձանք ունի․ —Կօշկակարը մեր մուճակները նորոգելու ժամանակ ունի՞․ —Ժամանակ ունի, բայց բաղձանք չունի (չունէր) զանոնք նորոգելու․ —Մեր բեղույրները նորոգելու ո՛չ բաղձանք ունի․ —Խոյրարարը (le chapelier, չափգաճը) բաղձանք ունի զանոնք նորոգելու․ —Իմ ձիս բերելու (փնտռելու) կը վախնա՞ս․ —Չեմ վախնար, բայց ժամանակ չունիմ բերելու․ —Ի՞նչ (բան) գնելու բաղձանք ունիք․ —Աղէկ բան մը գնելու բաղձանք ունինք․ մեր դրացիներն ալ գեղեցիկ բան մը գնելու բաղձանք ունին․ —Ձեր տղաքը կը վախնա՞ն բեւեռներ գետնէն վերցնելու (ժողվելու)․ —Վերցնելու չեն վախնար․ —Իմ գոհարեղէններս կտրելու բաղձանք ունի՞ք․ —Բաղձանք ունիմ զանոնք գետնէն վերցնելու, բայց ոչ՝ կտրելու․ —Ձեր ձեռնոցները վերցնելու իրաւունք չունի՞մ․ —Իրաւունք ունիք վերցնելու, բայց կտրելու իրաւունք չունիք։

ԴԻՏ․ Գաղիերէնի մէջ արդէն յիշուած բայ մը չկրկնելու համար, անոր տեղը faire բայը կը գործածուի․ զոր օրինակ․ Avez-vous le courage de couper votre doigt? —Je n'ai pas le courage de le faire (փոխանակ de le couper ըսելու)։

41. Հրահանգ

Այս դաւաթները կոտրելու սիրտ ունի՞ք․ —Քաջութիւն ունիմ, բայց բաղձանք չունիմ կոտրելու․ —Մեր հայելին կոտրելու ո՛չ բաղձանք ունի․ —Մեր բարեկամը բաղձանք ունի կոտրելու․ —Օտարականները բաղձանք ունի՞ն մեր ատրճանակները կոտրելու․ —Բաղձանք ունին, բայց սիրտ (այսինքն՝ համարձակութիւն)

չունին կոտրելու․ —Նաւապետին (*) կամ հարիւրապետին առաջնակը կոտրելու բաղձանք ունի՞ք․ —Բաղձանք ունիմ, բայց կը վախնամ կոտրելու․ —Ո՞վ բաղձանք ունի իմ գեղեցիկ չուանս գնելու․ —Ոչ ոք բաղձանք ունի գնելու․ —Ի՞մ գեղեցիկ արկղերս թէ Գաղիացւոյն արկղերը գնելու բաղձանք ունիք․ —Բաղձանք ունիմ ձերիններդ գնելու, ոչ թէ Գաղիացւոյններդ․ —Անգղիացին ի՞նչ գիրքեր գնելու բաղձանք ունի․ —Ձեր ունեցածները, ձեր որդւոյն ունեցածները եւ իմինիս (իմ որդւոյս) ունեցածները գնելու բաղձանք ունի․ —Ի՞նչ ձեռնոցներ երթալ բերելու բաղձանք ունիք․ —Ձերինները, իմինները եւ ձեր տղայոց ձեռնոցները երթալ բերելու բաղձանք ունիմ։

42. Հրահանգ

Թշնամիք (ennemi) ի՞նչ հայելիներ կոտրելու բաղձանք ունին․ —Ձեր ունեցածները, իմ ունեցածներս եւ մեր տղոցն ու մեր բարեկամներուն ունեցածները կոտրելու բաղձանք ունին․ —Ձեր հայրն այս կարկանդակները թէ անոնք գնելու բաղձանք ունի․ —Անոնք գնելու բաղձանք ունի․ —Ձեր տոմսակները վերցնելու (ժողվելու) իրաւունք ունի՞մ —Զանոնք վերցնելու իրաւունք ունիք․ Իտալացին իրաւունք ունի՞ ձեր գրպանն երթալ բերելու (կամ առնելու)․ —Իրաւունք չունի երթալ առնելու․ —Ուրիշ նաւ մը գնելու բաղձանք ունի՞ք․ —Ուրիշ մը գնելու բաղձանք ունիմ․ —Մեր թշնամին բաղձանք ունի՞ նաւ մ՚ալ գնելու․ —Տակաւին ոչ սակաւ գնելու բաղձանք ունի, բայց գնելու կը վախնայ․ —Երկու ձի ունի՞ք —Հատ մը միայն ունիմ, բայց հատ մ՚ալ գնելու բաղձանք ունիմ։

(*) Capitain բառը թէ նաւապետ եւ թէ հարիւրապետ կը նշանակէ։

ԺԸ. ԴԱՍ. Dix-huitième Leçon.

Ընել, չընել.	Faire (*) 4.
Ուզել, կամել.	Vouloir (*) 3.
Կ'ուզե՞ք.	Voulez-vous?
Կ'ուզեմ.	Je veux.
Կ'ուզէ՞.	Veut-il?
Կ'ուզէ.	Il veut.
Կ'ուզենք.	Nous voulons.
Կ'ուզէք.	Vous voulez.
Կ'ուզեն.	Ils veulent.
Կրակս ընել կ'ուզէ՞ք.	Voulez-vous faire mon feu?
Ընել կ'ուզեմ.	Je veux le faire.
Ընել չեմ ուզեր.	Je ne veux pas le faire.
Ձեր ձին գնել կ'ուզէ՞.	Veut-il acheter votre cheval?
Գնել կ'ուզէ.	Il veut l'acheter.
Վառել, այրել.	Brûler 1.
Տաքցնել.	Chauffer 1.
Պատռել.	Déchirer 1.
Արգանակ (միս ջուր)	Le bouillon.
Ձորձս (ճերմկեղէն).	Mon linge (միշտ եզակի).
Երթալ.	Aller (*) 1.
(Մէկուն) քով, տունը.	Chez.
Ըլլալ (եմ).	Etre.
Մարդուն քով, տունը.	Chez l'homme.
Մարդուն քով, տունը երթալ.	Aller chez l'homme.

Իր բարեկամին քով, տունն ըլլալ.	Etre chez son ami.
Իր հօրը քով, տունը երթալ.	Aller chez son père.
Տունը.	A la maison.

ԴԻՏ. Ա. Երբ մէկուն իր տանը վրայ է խօսքը, chez soi, lui, կամ միայն à la maison կը գործածուի. Երբ ուրիշի մը տանը վրայ է, chez նախադրութիւնը միայն կը գործածուի. Où est votre père? —Il est à la maison. Հայրդ ո՞ւր է.—Տունն է, այսինքն՝ Իր տունն է, ըսել է. Je vais à la maison կը նշանակէ՝ Տուն կ'երթամ, այսինքն՝ Իմ տունս ։ Բայց՝ Եղբօրս տունն է, կամ՝ Եղբօրս տունը կ'երթամ, պէտք է ըսել, Il est, կամ Je vais chez mon frère.

ԴԻՏ. Բ. chez նախադրութիւն է, եւ բուն ոչ թէ տունս, այլ մէկուն քովը կամ եղած տեղը կը նշանակէ, այնպէս որ մէկուն խանութին կամ եղած տեղւոյն համար ալ chez կ'ըսուի.

Տունն ըլլալ.	Etre à la maison (chez soi).
Տուն երթալ.	Aller à la maison.
Ըլլալ, երթալ իմ տունս.	Etre, aller chez moi.
» » իր, անոր տունը.	» » » lui (ար.)
» » մեր »	» » » nous.
» » ձեր »	» » » vous.
» » իրենց, անոնց »	» » » eux (ար.)
» » մէկուն »	» » » quelqu'un.
Ոչ մէկուն տունն ըլլալ, երթալ.	» » » personne.

Որո՞ւն տունը·	Chez qui?
Որո՞ւն տունը կ՚ուզէք երթալ·	Chez qui voulez-vous aller?
Ոչ մէկուն տունը կ՚ուզեմ երթալ·	Je ne veux aller chez personne·
Ձեր եղբայրը որո՞ւն տունն է·	Chez qui est votre frère? Chez qui votre frère est-il?
Մեր տունն է·	Il est chez nous·
Տո՞ւնն է· Ի՞ր տունն է·	Est-il à la maison? Est-il chez lui?
Տունը չէ· Իր տունը չէ·	Il n'est pas à la maison· Il n'est pas chez lui·
Է՞ք·	Etes-vous?
Յոգնած·	Fatigué
Յոգնա՞ծ էք·	Etes-vous fatigué?
Յոգնած եմ·	Je suis fatigué·
Յոգնած չեմ·	Je ne suis pas fatigué·
Է՞·	Est-il?
Է·	Il est·
Ենք·	Nous sommes·
Են·	Ils sont·
Խմել·	Boire (*) 4·
Ո՞ւր·	Où?
Ի՞նչ կ՚ուզէք ընել·	Que voulez-vous faire?
Ձեր եղբայրն ի՞նչ ընել կ՚ուզէ·	Que veut faire votre frère?
Ձեր հայրը տո՞ւնն է·	Votre père est-il à la maison?
Գերմանացիք ի՞նչ կ՚ուզեն գնել·	Que veulent acheter les Allemands?

Աղէկ բան մը գնել կ'ուզեն·	Il veulent acheter quelque chose de bon·
Բան մը գնել չեն ուզեր·	Ils ne veulent rien acheter·
Կուզե՞ն գիրք մը գնել·	Veulent-ils acheter un livre?
Հատ մը գնել կ'ուզեն·	Ils veulent en acheter un·
Բան մը խմել կ'ուզե՞ն·	Voulez-vous boire quelque chose?
Բան մը խմել չեն ուզեր·	Ils ne veulent rien boire·

43. Հրահանգ

Աշխատիլ կ'ուզէ՞ք· —Աշխատիլ կ'ուզեմ, բայց յոգ-
նած եմ·—Իմ դաւաթներս կոտրել կ'ուզէ՞ք·—Զանոնք
կոտրել չեմ ուզեր·—Որդիս փնտռել կ'ուզէ՞ք·—Փընտ-
ռել կ'ուզեմ· —Ի՞նչ կ'ուզէք (գետնէն) վերցունել·
—Կ'ուզեմ վերցունել այս սկուտն ու այս Ֆրանք-
ները· —Ա՞յս սուն թէ անիկա վերցունել կ'ուզէք·
—Երկուքն ալ վերցունել կ'ուզեմ· —Ձեր դրացին
ո՞յս սանտրերը թէ անոնք կ'ուզէ գնել· —Ասոնք
եւ անոնք կ'ուզէ գնել·—Այս մարդը կ'ուզէ՞ կտրել ձեր
մատը· —Իմինս կտրել չուզեր, այլ իրենը· —Նկարիչը
թուղթ այրել կ'ուզէ՞·—Այրել կ'ուզէ· —Կօշկակարն
ի՞նչ նորոգել կ'ուզէ·—Մեր հին մուճակները կ'ուզէ
նորոգել·—Դերձակը կ'ուզէ՞ բան մը նորոգել· —Բաճ-
կոններ նորոգել կ'ուզէ·—Ձեր թշնամին կ'ուզէ՞ իր նաւն
այրել·—Իրենը չուզեր այրել, այլ մերինը·—Բան մը ը-
նել կ'ուզէ՞ք·—Բան մը ընել չեմ ուզեր· —Ի՞նչ ընել
կ'ուզէք·—Մեր չայն ու մեր հօրը սուրճը տաքցնել կ'ու-
զենք·—Եղբօրս արգանակը տաքցնել կ'ուզէ՞ք· —Տաք-
ցնել կ'ուզեմ·—Ձեր սպասաւորը կ'ուզէ՞ իմ կրակս ընել·
—Ընել կ'ուզէ, բայց ժամանակ չունի։

44. Հրահանգ

Խօսիլ կ՚ուզէ՞ք.—Խօսիլ կ՚ուզեմ.—Ձեր որդին աշխատիլ կ՚ուզէ՞.—Աշխատիլ կ՚ուզէ.—Ի՞նչ ընել կ՚ուզէ.—Գինի խմել կ՚ուզէ.—Բան մը գնել կ՚ուզէ՞ք.—Բան մը գնել կ՚ուզեմ.—Ի՞նչ գնել կ՚ուզէք.—Գոհարներ գնել կ՚ուզեմ.—Ձորձս նորոգել կ՚ուզէ՞ք.—Նորոգել կ՚ուզեմ.—Մեր որդւոյն գուլպաներն ո՞վ կ՚ուզէ նորոգել.—Նորոգել կ՚ուզենք.—Ռուսիացին այս նկարը թէ անիկա կ՚ուզէ գնել.—Ոչ անիկա ոչ անիկա կ՚ուզէ գընել.—Ի՞նչ գնել կ՚ուզէ.—Նաւեր կ՚ուզէ գնել.—Անգլիացին ի՞նչ հայելիներ կ՚ուզէ գնել.—Գաղիացւոց ունեցածներն ու Իտալացւոց ունեցածները կ՚ուզէ գնել.—Ձեր հայրն իր անձրեւնո՞ցը թէ իր գաւազանը կ՚ուզէ ունենալ.—Երկուքն ալ կ՚ուզէ ունենալ.—Գինի խըմել կ՚ուզէ՞ք.—Խմել կ՚ուզեմ, բայց չունիմ.—Նաւաստին կաթ խմել կ՚ուզէ՞.—Խմել չուզեր, ծարաւի չէ.—Նաւապետն ի՞նչ խմել կ՚ուզէ.—Բան մը խմել չուզեր. Խոհարարն ի՞նչ ընել կ՚ուզէ.—Բեղոյրներ շինել կ՚ուզէ.—Ատաղձագործը բան մը ընել կ՚ուզէ՞.—Մեծ նաւ մը շինել կ՚ուզէ.—Թռչուն մը գնել կ՚ուզէ՞ք.—Կուզեմ ոչ սակաւ գնել:

45. Հրահանգ

Տաճիկը կ՚ուզէ՞ աւելի հրացան քան թէ դանակ գնել.—Աւելի ասոնցմէ քան թէ անոնցմէ կ՚ուզէ գնել.—Ձեր սպասաւորն ո՞րչափ աւել կ՚ուզէ գնել.—Երեք հատ կ՚ուզէ գնել.—Շատ գուլպա գնել կ՚ուզէ՞ք.—Քանի մը հատ միայն գնել կ՚ուզենք, բայց մեր տղաքը շատ գնել կ՚ու-

գեն. —Ձեր տղաքը մեր ունեցած ձեռնոցները փընտռել կ'ուզե՞ն. —Ձեր ունեցածները փնտռել չեն ուզեր, այլ հօրս ունեցածները. —Մէկը կ'ուզէ՞ ձեր հանդերձը պատռել. —Ոչ ոք կ'ուզէ պատռել. —Ո՞վ կ'ուզէ գիրքերս պատռել. — Ձեր տղաքը կ'ուզեն պատռել. — Մեր հայրն որո՞ւն քով (տունն) է. —Իր բարեկամին տունն է. — Որո՞ւն տունը կ'ուզէք երթալ. — Կ'ուզեմ ձեր տունն երթալ. — Իմ տունս կ'ուզէ՞ք երթալ. —Ձեր տունն երթալ չեմ ուզեր, այլ եղբօրս տունը. —Ձեր հայրը կ'ուզէ՞ իր բարեկամին տունն երթալ. —Իր բարեկամին տունն երթալ չուզեր, այլ իր դրացւոյն տունը. —Ձեր որդին որո՞ւն տունն է. —Մեր տունն է. —Մե՞ր բեղոյրները թէ Հոլանտացւոց բեղոյրները կ'ուզէք երթալ բերել. —Ոչ ձերինները եւ ոչ Հոլանտացւոց (բեղոյրները) կ'ուզեմ բերել, այլ իմիններս եւ իմ աղէկ բարեկամներուս (բեղոյրները) կ'ուզեմ երթալ բերել։

46. Հրահանգ

Ձեր արգանակը տաքցնելու իրաւունք ունի՞մ. —Տաքցնելու իրաւունք ունիք. —Սպասաւորս ձեր ձորձը տաքցնելու իրաւունք ունի՞. —Իրաւունք չունի տաքցնելու. —Ձեր հանդերձը պատռելու կը վախնա՞յ. —Պատռելու չի վախնար, այլ այրելու. —Ձեր տղաքը կ'ուզե՞ն մեր բարեկամներուն տունն երթալ. —Ձեր բարեկամներուն տունն երթալ չեն ուզեր, այլ մերիններուն տունը. —Ձեր տղաքը տո՞ւնն են. —Իրենց տունը չեն, այլ իրենց դրացիներուն տունը. —Նաւապետն իր տո՞ւնն է. —Իր տունը չէ, այլ իր եղբօրը տունը. —Օտարականը մեր եղբօրը տո՞ւնն է. —Մեր եղբօրը

տունը չէ, այլ մեր հօրը տունը. —Անգղիացին որո՞ւն տունն է.—Ձեր տունն է.—Ամերիկացին ձեր տո՞ւնն է —Ոչ, տէր, մեր տունը չէ, այլ իր բարեկամին տունը. —Իտալացին որո՞ւն տունն է.—Մէկուն տունը չէ, իւր տունն է. —Կ'ուզէ՞ք տուն երթալ.—Տուն երթալ չեմ ուզեր. դրացւոյս որդւոյն տունը երթալ կ'ուզեմ. Ձեր հայրն իր տո՞ւնն է.—Ոչ, տէր, տունը չէ.—Որո՞ւն տունն է. —Ձեր ծեր դրացւոյն աղէկ բարեկամներուն տունն է.—Մէկուն տունն երթալ կ'ուզէ՞ք.—Մէկուն տունն երթալ չեմ ուզեր։

47. Հրահանգ

Ձեր որդին ո՞ւր է.—Իր տունն է.—Տունն ի՞նչ ընել կ'ուզէ.—Աղէկ գինի խմել կ'ուզէ.—Ձեր եղբայրը տո՞ւնն է.—Տունը չէ, օտարականին տունն է. —Ի՞նչ խմել կ'ուզէք. —Կաթ խմել կ'ուզեմ. —Գերմանացին տունն ի՞նչ ընել կ'ուզէ.—Աշխատիլ եւ աղէկ գինի խմել կ'ուզէ.—Տունն ի՞նչ ունիք.—Տունը բան մը չունիմ. —Վաճառականը բաղձանք ունի՞ այնչափ շաքար գնել որչափ չայ.—Բաղձանք ունի այնչափ մէկէն գնել որչափ միւսէն.—Յոգնա՞ծ էք. —Յոգնած չեմ. —Ո՞վ յոգնած է. —Եղբայրս յոգնած է. —Սպանիացին բաղձանք ունի՞ գնելու այնչափ ձի որչափ էշ. —Աւելի ասոնցմէ (էշ) քան թէ անոնցմէ (ձի) գնելու բաղձանք ունի.—Բան մը խմել կ'ուզէ՞ք. —Բան մը խմել չեմ ուզեր. —Խոհակերն ո՞րչափ վառեակ գնել կ'ուզէ. —Զորս հատ գնել կ'ուզէ. —Գաղիացիք բան մը գնել կ'ուզե՞ն —Բան մը գնել չեն ուզեր. —Սպանիացին բան մը գնել կ'ուզէ՞. —Բան մը գնել կ'ուզէ, բայց ստակ չունի.—Իմ եղբայրներուս տունն երթալ կ'ուզէ՞ք.—Անոնց տունն երթալ չեմ

ուզեր, այլ անոնց տղոցը տունը ։—Սկովտիացին մէկուն տօ՞ւնն է ։—Մէկուն տունը չէ ։—Ո՞ւր է ։—Իր տունն է ։

ԺԹ. ԴԱՍ. Dix-neuvième Leçon.

Ո՞ւր.	Où?
Հոն.	Y (բայի քով).
Հոն երթալ.	Y aller.
Հոն ըլլալ.	Y être.
Զանի հոն.	L'y (բայի քով)
Տանիլ։	Porter 1.
Ղրկել.	Envoyer 1.
Տանիլ.	Mener 1.
Զանի հոն տանիլ.	L'y porter.
Զանի, զայն, զնա.	Le.
Զանի հոն ղրկել.	L'y envoyer.
Զանի հոն տանիլ.	L'y mener.
Զանոնք հոն.	Les y (բայի քով).
Անկէ, անոնցմէ հոն.	Y en.
Զանոնք հոն տանիլ.	Les y porter.
Անկէ, անոնցմէ հոն տանիլ.	Y en porter.
Կ'ուզե՞ք զայն հօրս տունը ղրկել.	Voulez-vous l'envoyer chez mon père?
Զայն հոն ղրկել կ'ուզեմ.	Je veux l'y envoyer.

ԴԻՏ. Վերի օրինակներէն կը տեսնուի որ le, les դերանունները y էն առաջ կը դրուին. en դերանունը y էն ետքը կը դրուի.

Բժիշկը.	Le médecin.
Գալ.	Venir (*) 2.

Ե՞րբ·	Quand ?
Վաղը·	Demain·
Այսօր·	Aujourd'hui·
Տեղ մը (ուրեք)·	Quelque part·
Եւ ոչ տեղ մը (ոչ ուրեք)·	Ne—nulle part·
Տեղ մը երթալ կ'ուզե՞ք·	Voulez-vous aller quelque part ?
Տեղ մը երթալ կ'ուզեմ·	Je veux aller quelque part·
Տեղ մը երթալ չեմ ուզեր·	Je ne veux aller nulle part·
Գրել·	Ecrire (*) 4·
Ժամը քանի՞ն·	A quelle heure?
Ժամը մէկին·	A une heure
Ժամը երկուքին·	A deux heures·
Կէս·	Demi, իգ· demie·
Քառորդ·	Le quart·
Ժամը մէկ ու կէսին·	A une heure et demie·
Ժամը երկուք ու կէսին·	A deux heures et demie·
Ժամը մէկը քառորդ անցած·	A une heure et quart· A une heure un quart·
Ժամը երկուքը քառորդ անցած·	A deux heures et quart· A deux heures un quart·
Ժամը մէկին քառորդ մնացած·	A une heure moins un quart·
Կէս օրին·	A midi·
Կէս գիշերուն·	A minuit·
Աւելի քիչ, նուազ·	Moins (peu ին բաղդատական է· երբ գոյական մը առաջ է, իրմէ ետքը de կ'ուզէ·)

ԴԻՏ. Demi *ածականը գոյականէ մը առաջ անփոփոխ կը մնայ, այսինքն՝ գոյականին հետ սեռով չի համաձայնիր, կամ թէ ըսենք, թէեւ գոյականը իգական է, ինք արական կը մնայ. միայն երկուքին մէջ տեղ միութեան գիծ* (trait d'union) *կը դրուի. ինչպէս.* une demi-heure. *Բայց երբ գոյականէն ետքն է, սեռիւ միայն (ոչ թուով) գոյականին հետ կը համաձայնի, այսինքն՝ եթէ գոյականն արական է, արական կը դրուի, եթէ գոյականն իգական է, իգական կը դրուի, այլ միշտ եզակի կը մնայ, թէեւ գոյականը յոքնակի ըլլայ. ինչպէս.* Une heure et demie, deux heures et demie. un mois et demi, deux mois et demi. Demie, *իգական վերջաւորութեամբ երբ գոյական կը գործածուի.* Cette horloge sonne les demies. *Այս ժամացոյցը կէսերը կը զարնէ.*

48. Հրահանգ

Տուն երթա՞լ կ՚ուզէ՞ք. —Երթալ կ՚ուզեմ. —Ձեր որդին իմ տունս երթա՞լ կ՚ուզէ՞.—Ձեր տունը երթալ կ՚ուզէ.—Ձեր եղբայրն իր տո՞ւնն է.—Հոն է.—Ո՞ւր երթալ կ՚ուզէք.—Իմ տունս երթալ կ՚ուզեմ.—Ձեր տղաքն իմ տունս երթալ կ՚ուզե՞ն.—Ձեր տունն երթալ չեն ուզեր.—Այս տոմսակն ո՞րու տուն տանիլ կ՚ուզէք.—Դրացւոյս տունը տանիլ կ՚ուզեմ.—Ձեր սպասաւորը տոմսակս ձեր հօրը տունը տանի՞լ կ՚ուզէ՞.—Տանիլ կ՚ուզէ.—Ձեր եղբայրը հրացանները Բուսիացւոյն տունը տանի՞լ կ՚ուզէ՞.—Տանիլ կ՚ուզէ.—Մեր թշնամիները մեր աթոռականներն ո՞րու տուն տանիլ կ՚ուզեն.—Տաճկայ տունը տանիլ կ՚ուզեն.—Կօշկակարը մեր մուճակներն ո՞ւր տանի՞լ կ՚ուզէ՞.—Ձեր տունը տանիլ կ՚ուզէ.—Տուն

տանիլ կ՚ուզէ՞. —Հօն տանիլ չուզեր. —Կ՚ուզէ՞ք իմ տունս գալ. —Ձեր տունն երթալ չեմ ուզեր. —Ո՞ւր երթալ կ՚ուզէք. —Բարի Անգղիացւոց տունն երթալ կ՚ուզեմ. —Բարի Իտալացիք մեր տունն երթալ կ՚ուզեն. —Երթալ չեն ուզեր. —Ո՞ւր երթալ կ՚ուզեն. —Տեղ մը երթալ չեն ուզեր.

49. Հրահանգ

Ձեր որդին մեր տունը (կամ մեզի) տանիլ կ՚ուզէ՞ք. —Ձեր տունը տանիլ չեմ ուզեր, այլ նաւապետին տունը. —Ե՞րբ կ՚ուզէք նաւապետին տունը տանիլ. —Վաղը կ՚ուզեմ տանիլ. —Ձեր տղաքը բժշկին տունը տանիլ կ՚ուզէ՞ք. —Տանիլ կ՚ուզեմ. —Ե՞րբ տանիլ կ՚ուզէք. —Այսօր տանիլ կ՚ուզեմ. —Ժամը քանի՞ին տանիլ կ՚ուզէք. —Ժամը երկուք ու կէսին. —Ե՞րբ կ՚ուզէք ձեր սպասաւորը բժշկին տունը ղրկել. —Այսօր ղրկել կ՚ուզեմ. —Ժամը քանի՞ին. —Ժամը տասը քառորդ անցած. —Տեղ մը երթալ կ՚ուզէ՞ք. —Տեղ մը երթալ կ՚ուզեմ. —Ո՞ւր կ՚ուզէք երթալ. —Սկովտիացւոյն տունը կ՚ուզեմ երթալ. —Իրլանտացին կ՚ուզէ՞ ձեր տունը գալ. —Մեր տունը գալ կ՚ուզէ. —Ձեր որդին մէկուն տունը երթալ կ՚ուզէ՞. —Մէկուն տունն երթալ կ՚ուզէ. —Որու՞ տուն երթալ կ՚ուզէ. —Իր բարեկամներուն տունն երթալ կ՚ուզէ. —Սպանիացիք տեղ մը երթալ կ՚ուզե՞ն. —Տեղ մը երթալ չեն ուզեր. —Ձեր բարեկամը մէկուն տունն երթալ կ՚ուզէ՞. —Մէկուն տունն երթալ չուզեր:

50. Հրահանգ

Ե՞րբ կ՚ուզէք ձեր պատանին նկարչին տունը տանիլ. —Այսօր կ՚ուզեմ տանիլ. —Այս թռչուններն ո՞ւր տա-

նիլ կ՚ուզէ.—Տեղ մը տանիլ չուզեր.—Բժիշկը կ՚ուզէ՞ք այս մարդուն տունը տանիլ.—Տանիլ կ՚ուզեմ.—Բժիշկը ե՞րբ կ՚ուզէ երթալ ձեր եղբօրը տունը.—Այսօր կ՚ուզէ երթալ.—Մեզի սպասաւոր մը ղրկել կ՚ուզէ՞ք.—Ձեզի մէկ մը կ՚ուզեմ ղրկել.—Նկարչին տունը տղայ մը ղրկել կ՚ուզէ՞ք.—Մէկ մը ղրկել չեմ ուզեր.—Նաւապետը ո-րո՞ւն տունն է.—Մէկուն տունը չէ.—Ձեր եղբայրը ժամանակ ունի՞ իմ տունս երթալու.—Երթալու ժամա-նակ չունի.—Գաղիացին տոմսակ մ՚ալ գրել կ՚ուզէ՞.—Կ՚ուզէ հատ մ՚ալ գրել—Ձեր բարեկամը գրելու այն-չափ տոմսակ ունի՞ որչափ ես.—Ճիշդ այնչափ գրելու բաղձանք ունի.—Որո՞ւ կ՚ուզէ ղրկել զանոնք.—Իր բա-րեկամներուն կ՚ուզէ ղրկել.—Ո՞վ կ՚ուզէ փոքր տոմ-սակներ գրել.—Երիտասարդը կ՚ուզէ գրել.—Եղբօրս տունը շատ գիրք տանիլ կ՚ուզէ՞ք.—Բանի մը հատ միայն կ՚ուզեմ տանիլ։

51. Հրահանգ

Կ՚ուզէ՞ք մեր բարեկամին տունն արկղ մ՚ալ ղրկել —Տակառին ոչ սակառ ղրկել կ՚ուզեմ.—Խոհարարը տա-կառին որչափ բեղոյր կ՚ուզէ ղրկել.—Տակառին վեց (հատ) կ՚ուզէ ղրկել.—Դերձակը կ՚ուզէ՞ այնչափ մուճակ ղրկել որչափ կօշկակարը.—Աւելի քիչ (նուազ) կ՚ուզէ ղրկել.—Ձեր որդին նաւապետին տունն երթալու քա-ջարութիւն ունի՞.—Երթալու քաջարութիւն ունի, բայց ժամանակ չունի.—Կ՚ուզէ՞ք այնչափ չուան գնել որչափ ձի.—Աւելի սաոնցմէ կ՚ուզեմ գնել քան թէ ա-նոնցմէ.—Ժամը քանիի՞ն կ՚ուզէք ձեր սպասաւորը Հո-լանտացւոյն տունը ղրկել.—Ժամը վեցին քառորդ մնա-ցած կ՚ուզեմ ղրկել.—Ձեր հայրը ժամը քանի՞ին իր

տունն է.—Կէսօրին իր տունն է.—Ձեր բարեկամը ժամը քանիին կ'ուզէ գրել իր տոմսակները.—Կէս գիշերուն կ'ուզէ գրել.—Նաւապետին տունն երթալու կը վախնա՞ք.—Չեմ վախնար, բայց կ'ամչնամ երթալու.

ԴԻՏ. Ա. *Գաղղիերէնի մէջ դերանուն խնդիրները միշտ եւ ամէն բայի քով դրուելու են: Հայերէն կրնանք շատ անգամ այս խնդիրները զանց ընել. զորօրինակ՝ Տոմսակս ձեր հօրը տունը կ'ուզէ՞ք տանիլ. ասոր պատասխան կրնանք ըսել. Կ'ուզեմ տանիլ: Գաղղիերէնի մէջ պէտք է ըսել. Կ'ուզեմ զայն (տոմսակը) հոն (հօրս տունը) տանիլ* Voulez-vous porter mon billet chez votre père ? —Je veux l'y porter.

ԴԻՏ. Բ. Porter *կը նշանակէ անշունչ բան մը տանիլ, կամ վերցունելով տանիլ. իսկ* mener *կը նշանակէ շնչաւոր մը տանիլ, ան որ կրնայ քալել, երթալ մէկտեղ. ուստի կ'ըսուի.* Porter un billet, *բայց* Mener un enfant chez quelqu'un.

Ի. ԴԱՍ. Vingtième Leçon.

Համար (վասն).	Pour
Տեսնել.	Voir (*) 5.
Հաց գնելու համար ստակ ունի՞ք.	Avez-vous de l'argent pour acheter du pain ?
Ունիմ.	J'en ai.
Ձեր եղբօրը տունն երթալ կ'ուզէ՞ք զանի տեսնելու համար.	Voulez-vous aller chez votre frère pour le voir ?

Ժամանակ չունիմ հոն երթալ զանի տեսնելու համար·	Je n'ai pas le temps d'y aller pour le voir·
Ձեր եղբայրը դանակ մը ունի՞ իր հացը կտրելու համար·	Votre frère a-t-il un couteau pour couper son pain?
Կտրելու համար անկէ (դանակ) չունի·	Il n'en a pas pour le couper·
Աւլել·	Balayer 1·
Սպաննել, մորթել	Tuer 1·
Աղել·	Saler·
Կրնալ, կարող ըլլալ·	Pouvoir (*) 3·
Կրնա՞ք·	Pouvez-vous?
Կրնամ·	Je peux կամ je puis·
Չեմ կրնար·	Je ne peux pas կամ je ne puis·
Կրնա՞յ·	Peut-il?
Կրնայ·	Il peut·
Չի կրնար·	Il ne peut pas.
Կրնանք·	Nous pouvons·
Կրնաք·	Vous pouvez·
Կրնան·	Ils peuvent·
Զիս·	Me (եզ· հայց· Ա· դէմք դեր· սեռի խնդ· régime direct·)
Զանի, զայն, զնա·	Le (եզ. հայց. դեր· Գ· դէմք, սեռի խնդ.)
Զիս տեսնել·	Me voir·
Զայն տեսնել·	Le voir·

Մարդը տեսնել·	Voir l'homme·
Զանի սպաննել, մորթել·	Le tuer·

Տրական չինելու համար կը գործածուի A, որ le յօդով միանալով կ'ըլլայ au, յոգնակին ալ les յօդով միանալով կ'ըլլայ aux· ձայնաւորով կամ անձայն h ով սկսող անուններէ առաջ à եւ le եզակին մէջ չեն միանար, այլ կ'ըլլայ à l'·

Բարեկամին, A l'ami·	Բարեկամներուն, Aux amis
Մարդուն, A l'homme·	Մարդոց, Aux hommes·
Նաւապետին, Au capitaine.	Գիրքերուն, Aux livres·
Գիրքին, Au livre·	Նաւապետներուն, Aux capitaines·

Անոր (դեր· տրական)	Lui (Գ· դէմք դեր· հական· ար· եւ իգ· ըննութեան խնդիր· régime indirect)
Ինծի·	Me (Ա· դէմք դեր· հակ· ընութեան խնդիր· régime indirect)
Ինծի խօսիլ·	Me parler·
Անոր խօսիլ·	Lui parler·
Անոր գրել·	Lui écrire·
Ինծի գրել·	M'écrire (փոխանակ me écrire· քովէ, քով երկու ձայնաւորի հնչումն ականջի աղէկ չի գար· անոր համար e կրճատուած է·)

Մարդուն խօսիլ. Parler à l'homme.
Նաւապետին խօսիլ. Parler au capitaine.
Նաւապետին գրել. Ecrire au capitaine.
Կրնա՞ք ինծի գրել. Pouvez-vous m'écrire?
Կրնամ գրել. Je puis vous écrire.
Մարդը կրնա՞յ ձեզի խօսիլ. L'homme peut-il vous parler?
Կրնայ խօսիլ. Il peut me parler.
Կ'ուզէ՞ք ձեր եղբօրը գրել. Voulez-vous écrire à votre frère?
Կ'ուզեմ անոր գրել. Je veux lui écrire.

Կողով. Le panier.
Գորգ (խալի). Le tapis.
Յատակ, գետին (սենեկի). Le plancher.
Կատու. Le chat.

Գիրքը մարդուն ղրկել կ'ուզէ՞ք. Voulez-vous envoyer le livre à l'homme?
Ղրկել կ'ուզեմ. Je veux le lui envoyer.
Ե՞րբ կ'ուզէք ղրկել. Quand voulez-vous le lui envoyer?
Վաղը կ'ուզեմ ղրկել. Je veux le lui envoyer demain.

Տրական դերանուանք				Հայցական դերանուանք.			
Ինծի.	me	կամ	à moi.	Զիս,	me	կամ	moi.
Անոր (նմա)	lui	»	à lui.	Զանի,	le	»	lui.
Մեզի.	nous	»	à nous.	զՄեզ,	nous		
Ձեզի.	vous	»	à vous.	զՁեզ,	vous		
Անոնց.	leur	»	à eux.	Զանոնք,	les	»	eux.

ԴԻՏ. Ա. *Առաջին սեռն դերանունները*, me, lui (*որ*), nous, vous, leur, le, les, *բայէն միշտ առաջ կը դրուին (բաց ի հրամայականէն). Իսկ երկրորդ սեռն դերանունները*, à moi, à lui, à nous, à vous, à eux, moi, lui (*հայց*), eux, *եւ ամէն դոյական խնդիր միշտ բայէն ետքը կըդրուին, ինչպէս օրինակներէն կըտեսնուի։*

Ձեզի խօսիլ կ'ուզէ՞.	Veut-il vous parler ?
Ինծի խօսիլ չուզեր, այլ ձեզի.	Il ne veut pas parler à moi, mais à vous.
Կ'ուզէ՞ք անոր գրել.	Voulez-vous lui écrire ?
Չեմ ուզեր անոր գրել, այլ անոր եղբօրը.	Je ne veux pas écrire à lui, mais à son frère.

ԴԻՏ. Բ. *Երբ երկու այլեւայլ դէմքի դերանուն խընդիր կայ, առաջին եւ երկրորդ դէմքի դերանունը, թէ եւ բնութեան խնդիր, այսինքն՝ տրական ըլլայ, երրորդ դէմքի դերանունէն առաջ կը դրուի, Եթէ երկուքն ալ երրորդ դէմքի են, սեռի խնդիրը (հայցականը) բնութեան խնդրէն (տրականէն) առաջ կը դրուի։*

Եզ.		Յգ.	
Զայն ինծի,	Me le.	*Զանոնք ինծի,*	Me les.
Զայն մեզի,	Nous le.	*Զանոնք մեզի,*	Nous les.
Զայն ձեզի,	Vous le.	*Զանոնք ձեզի,*	Vous les.
Զայն անոր,	Le lui.	*Զանոնք անոր,*	Les lui.
Զայն անոնց,	Le leur.	*Զանոնք անոնց,*	Les leur.

Ե՞րբ կ'ուզէք կողովը ինծի ղրկել.	Quand voulez-vous m'envoyer le panier ?
Այսօր կ'ուզեմ ղրկել.	Je veux vous l'envoyer aujourd'hui.

ԴԻՏ. Գ. *Առաջ ըսուեցաւ թէ որոշեալ անուան կամ անուանց տեղ*, le, les *դերանունները կը դրուին. իսկ*

անորոշ կամ մասնական մտքով առնուած անուան կամ անուանց տեղ en դերանունը կը դրուի. ինչպէս. Գիրքը կամ գիրքերն ինծի տալ կ՚ուզէ՞ք. —Տալ կ՚ուզեմ. Voules-vous me donner le livre կամ les livres? —Je veux vous le կամ les donner. Ինծի գիրք տալ կ՚ուզէ՞ք. —Տալ կ՚ուզեմ. Voulez-vous me donner des livres? —Je veux vous endonner. Մենք հրահանգներուն մէջ անկէ, անոնցմէ դերանունները զանց կ՚ընենք. Գաղիերէնի մէջ en միշտ դրուելու է, ինչպէս նաեւ ուրիշ դերանուն խնդիրներ որոնք հայերէնի մէջ կրնան զանց առնուիլ:

ԴԻՏ. Գ. En դերանունն ուրիշ դերանուններէն ետքը կը դրուի. ինչպէս.

M'en,	Ինծի	անկէ,	անոնցմէ.
Lui en,	Անոր	»	»
Nous en,	Մեզի	»	»
Vous en,	Ձեզի	»	»
Leur en,	Անոնց	»	»

Տալ.	Donner 1.
Փոխ տալ.	Prêter.
Ինծի հաց տալ կ՚ուզէ՞ք.	Voulez-vous me donner du pain?
Տալ կ՚ուզեմ.	Je veux vous en donner.
Եղբօրս ստակ փոխ տալ կ՚ուզէ՞ք.	Voulez-vous prêter de l'argent à mon frère?
Փոխ տալ կ՚ուզեմ.	Je veux lui en prêter.

ԷԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՑ ՀՈԼՈՎՈՒՄԸ

	Եզ.	Ար.	Իգ.
Ո. Ես, je, moi.	Դուն, tu, toi.	Ան. il, lui.	elle.
Ս. Իմ, de moi.	Քու, de toi.	Անոր, de lui.	d'elle.

Տ.	Ինծի, me, à moi.	Քեզի, te, à toi.	Անոր, lui, à lui.	lui, à elle.
Հ.	Զիս. me, moi.	Քեզ, te, toi.	Ան, le, lui.	la, elle.

Յf.

Ո.	Մենք, nous.	Դուք, vous.	Անոնք, ils.	elles.
Ս.	Մեր, de nous.	Ձեր, de vous.	Անոնց, d'eux.	d'elles
Տ.	Մեզի, nous. à nous.	Ձեզի, vous. à vous.	Անոնց, leur. à eux.	leur, à elles.
Հ.	Մեզ, nous.	Ձեզ, vous.	Զանոնք, les. eux.	les. elles.

ԴԻՏ. Ա. Պէտք է գիտնալ որ գաղիերէնին սեռականը մեր բացառականին եւ պատմականին նշանակութիւնն ալ ունի, եւ խօսքին իմաստէն կը հասկցուի. ուստի de nous, կը նշանակէ մեր, մենէ եւ մեր վրայով.

ԴԻՏ. Բ. En դերանունը de lui, d'elle, d'eux, d'elles, դերանուանց նշանակութիւնն ունի. y դերանունն ալ à lui, à elle, à eux, à elles, դերանուանց նշանակութիւնն ունի. կամ թէ ըսենք, en՝ սեռական է, y տրական ։

ԴԻՏ. Գ. Je, tu, il, ils, միշտ բայի հետ միայն իբրեւ տէր բայի կը գործածուին. Moi, toi, lui, nous, vous, eux, elle elles թէ մինակ եւ թէ de, à, եւ ուրիշ նախադրութիւններով կը գործածուին. իսկ me, te, le, la, les, ամենեւին նախադրութիւն չեն ունենար. me, te, եւ nous, vous մինակ՝ թէ տրական եւ թէ հայցական են. le, la, les մինակ հյց. են։

(*) Գաղիերէն տէր բային sujet կը կոչուի, եւ ուղղական է. Սեռի խնդիրը complément կամ régime direct կ'ըսուի, եւ հայցական է. Մնացեալ հոլովները՝ սեռական, տրական, եւն, եւ բոլոր նախադրութեանց

խնդիրներ complément կամ régime indirect կը կոչուին որ մեր քերականական լեզուով բնութեան խնդիր կ'ըսուի ։

52. Հրահանգ

Ատաղձագործը մուրճ մը գնելու համար բաւական ստակ ունի՞. —Բաւական ունի. —Նաւապետը նաւ մը գնելու համար բաւական ստակ ունի՞. —Հատ մը գնելու համար բաւական ստակ ունի. —Գեղացին հաց գնելու բաղձանք ունի՞. —Գնելու բաղձանք ունի, բայց գնելու համար բաւական ստակ չունի. —Ձեր որդին տոմսակ մը գնելու համար թուղթ ունի՞. —Չունի. —Եղբայրս տեսնելու ժամանակ ունի՞ք. —Զանի տեսնելու ժամանակ չունիմ. —Ձեր հայրը զիս տեսնել կ'ուզէ՞. —Ձեզ տեսնել չուզեր. —Ձեր սպասաւորը գետինն աւլելու համար աւել մը ունի՞. —Աւլելու համար աւել մը ունի. —Աւլել կ'ուզէ՞. —Աւլել կ'ուզէ. —Նաւաստին տուրմ գնելու համար ստակ ունի՞. —Գնելու համար ստակ չունի. —Ձեր խոհակերը եզան միս գնելու համար ստակ ունի՞. —Գնելու համար ստակ ունի. —Վաճառականներ գնելու համար ստակ ունի՞. —Ունի. —Իմ եզան միսս աղելու համար բաւական աղ ունի՞ք. —Աղելու համար բաւական ունիմ. —Ձեր բարեկամը զիս տեսնելու համար տունս գալ կ'ուզէ՞. —Չուզեր ոչ ձեր տունն երթալ, ոչ ալ ձեզ տեսնել. —Ձեր դրացին իր ձին սպաննելու բաղձանք ունի՞. —Զանի սպաննելու բաղձանք չունի. —Ձեր բարեկամները սպաննել կ'ուզէ՞ք. —Թշնամիներս միայն կ'ուզեմ սպաննել ։

53. Հրահանգ

Կրնա՞ք ինծի հաց կտրել. —Կրնամ կտրել. —Կտրելու

համար դանակ մը ունի՞ք.—Հատ մը ունիմ.—Ձեռնոցներս կրնա՞ք նորոգել.—Կրնամ նորոգել, բայց ընելու բաղձանք չունիմ.—Դերձակը կրնա՞յ ինծի հանդերձ մը շինել.—Կրնայ հատ մը շինել.—Բժշկին խօսիլ կ'ուզէ՞ք.—Անոր խօսիլ կ'ուզեմ.—Ձեր որդին ինծի խօսելու համար զիս տեսնել կ'ուզէ՞.—Կ'ուզէ ձեզ տեսնել ձեզի սկուտ մը տալու համար.—Զիս սպաննել կ'ուզէ՞.—Ձեզ սպաննել չուզեր. միայն ձեզ տեսնել կ'ուզէ.—Ձեր ծեր բարեկամին որդին եզ մը մորթել կ'ուզէ՞.—Երկու հատ մորթել կ'ուզէ.—Մեր կատուն սպաննելու ո՞վ բաղձանք ունի.—Մեր դրացւոյն մանչը զանի սպաննելու բաղձանք ունի.—Ինծի ո՞րչափ ստակ կրնաք ղրկել.—Ձեզի քան ֆրանք կրնամ ղրկել.—Իմ գործս ինծի ղրկել կ'ուզէ՞ք.—Ղրկել չեմ ուզեր.—Կօշկակարին բան մը ղրկել կ'ուզէ՞ք.—Կօշիկներս ղրկել կ'ուզեմ.—Ձեր հանդերձներն անոր ղրկել կ'ուզէ՞ք.—Ոչ, զանոնք դերձակին կ'ուզեմ ղրկել.—Դերձակը կրնա՞յ իմ հանդերձներս ինծի ղրկել.—Չի կրնար ղրկել.—Ձեր տղաքը կրնա՞ն ինծի գրել.—Կրնան գրել.—Ձեր կողովը ինծի փոխ տալ կ'ուզէ՞ք.—Փոխ տալ կ'ուզեմ։

54. Հրահանգ

Գինի խմելու համար գաւաթ մը ունի՞ք.—Հատ մը ունիմ, բայց գինի չունիմ. չայ միայն ունիմ.—Գինի գնելու համար ինծի ստակ տալ կ'ուզէ՞ք.—Տալ կ'ուզեմ, բայց շատ չունիմ.—Կ'ուզէ՞ք ձեր ունեցածը տալ ինծի.—Տալ կ'ուզեմ.—Կրնա՞ք այնչափ գինի խմել որչափ կաթ.—Կրնամ այնչափ ասկէ խմել որչափ անկէ.—Ձեր դրացին կրակ ընելու համար փայտ ունի՞.—(Անկէ) ընելու համար փայտ ունի, բայց հաց եւ կարագ

գնելու համար սատակ չունի.—Անոր փոխ տալ կ'ուզէ՞ք.
—Փոխ տալ կ'ուզեմ.—Գերմանացւոյն կ'ուզէ՞ք խօսիլ.
—Անոր կ'ուզեմ խօսիլ.—Ո՞ւր է.—Ամերիկացւոյն որդւոյն տունն է.—Գերմանացին կ'ուզէ՞ ինծի խօսիլ.—Կ'ուզէ խօսիլ ձեզի.—Ի՞մ եղբօրս թէ ձերինին կ'ուզէ խօսիլ.—Երկուքին ալ կ'ուզէ խօսիլ.—Մեր դրացւոյն տղաքը կրնա՞ն աշխատիլ.—Կրնան աշխատիլ, բայց չեն ուզեր :

55. Հրահանգ

Հոլանտացւոյն տղոցը խօսիլ կ'ուզէ՞ք.—Խօսիլ կ'ուզեմ անոնց.—Անոնց ի՞նչ կ'ուզէք տալ.—Անոնց աղէկ կարկանդակ կ'ուզեմ տալ.—Կ'ուզէ՞ք անոնց բան մը փոխ տալ.—Անոնց չեմ կրնար բան մը փոխ տալ. բան մը չունիմ —Խոհակերը եզն աղելու համար տակաւին աղ ունի՞.—Տակաւին քիչ մը ունի.—Տակաւին որիզ ունի՞.
—Տակաւին շատ ունի.—Կ'ուզէ՞ անիկէ ինծի տալ.
—Կ'ուզէ տալ.—Ա՞յս վառեակը թէ անիկա կ'ուզէ մորթել.—Ոչ ասիկա ոչ անիկա կ'ուզէ մորթել.—Ի՞նչ եզ մորթել կ'ուզէ.—Գեղացւոյնը կ'ուզէ մորթել.—Ա՞յս եզը թէ անիկա կ'ուզէ մորթել.—Երկուքն ալ կ'ուզէ մորթել.—Ո՞վ մեզի պաքսամատ ղրկել կ'ուզէ.—Հացագործը կ'ուզէ ղրկել.—Ընելու բան մը ունի՞ք.—Ընելու բան մը չունիմ :

56. Հրահանգ

Ձեր որդին ի՞նչ ունի ընելու.—Ունի գրել (պիտի գրէ) իր աղէկ բարեկամներուն եւ նաւապետներուն.
—Որո՞ւն կ'ուզէք խօսիլ.—Կ'ուզեմ խօսիլ Իտալացւոց եւ Գաղիացւոց.—Կ'ուզէ՞ք անոնց սատակ տալ.—Կ'ու-

ղեմ տալ։ —Այս մարդուն հաց տա՞լ կ'ուզէք։ —Տալ կ'ուզեմ։ —Անոր հանդերձ մը տա՞լ կ'ուզէք։ —Հատ մը տալ կ'ուզեմ։ —Ձեր բարեկամներն ինծի սուրճ տալ կ'ուզե՞ն։ —Տալ կ'ուզեն։ —Ձեր գիրքերն ինծի փոխ տալ կ'ուզե՞ք։ —Փոխ տալ կ'ուզեմ։ —Ձեր խշտեակները ձեր դրացիներուն փոխ տալ կ'ուզե՞ք։ —Փոխ տալ չեմուզեր։ —Ձեր հայելիները կ'ուզե՞ք անոնց փոխ տալ։ —Փոխ տալ կ'ուզեմ։ —Ձեր անձրեւնոցներն ո՞րու փոխ տալ կ'ուզէք։ —Իմ բարեկամներուս փոխ տալ կ'ուզեմ։ —Ձեր բարեկամն իր ձորձը (ձերմակեղէնը) ո՞րու փոխ տալ կ'ուզէ։ —Մէկուն փոխ տալ չուզեր։

ԻԱ. ԴԱՍ. Vingt-et-unième Leçon.

Որո՞ւն (քիմէ՞)	A qui ? (հարցում, որուն պատասխանը տրական հոլով է։)
Ո՞վ.	Qui ?
Ի՞նչ.	Que ? quoi ?

ՀԱՐՑԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆ ՀՈԼՈՎՈՒՄԸ

	Անձանց համար	Իրաց համար.
Ուղղ. եւ Հյց. Տէր բայի եւ Սեռի խնդիր.	Ո՞վ, զո՞վ. Qui ?	Ի՞նչ, Que ? quoi ?
Սեռ. Յատկացուցիչ.	Որո՞ւն. De qui ?	Ի՞նչ բանի. De quoi ?
Տրակ. Բնութեան խնդ.	Որո՞ւն. A qui ?	Ի՞նչ բանի. A quoi ?

ԴԻՏ. Qui ? ո՞վ, յոքնակի չունի, թէ արական է եւ թէ իգական. ուստի կ'ըսուի. Qui est ? Ո՞վ է. Qui sont ? Ո՞րոնք են.

Նոյնպէս է que ? ի՞նչ, որ իրաց վրայ կ'ըսուի։

Quoi ? ի՞նչ, բայց հետ չի գործածուիր։

Պատասխանել.	Répondre 4.
Մարդուն պատասխանել.	Répondre à l'homme.
Մարդոց պատասխանել.	Répondre aux hommes.
Որո՞ւն կ'ուզէք պատասխանել.	A qui voulez-vous répondre?
Եղբօրս կ'ուզեմ պատասխանել.	Je veux répondre à mon frère.
Անոր պատասխանել.	Lui répondre.
Անոնց պատասխանել.	Leur répondre.
Տոմսակին պատասխանել.	Répondre au billet.
Անոր պատասխանել.	Y répondre.
Տոմսակներուն պատասխանել.	Répondre aux billets.
Անոնց պատասխանել.	Y répondre.

Y դերանունը եղ. եւ յք. տրականի տեղ է, եւ սովորաբար իրաց համար կ'ըսուի, եւ lui, leur դերանուանց նշանակութիւնն ունի։

Կ'ուզէ՞ք տոմսակիս պատասխանել.	Voulez-vous répondre à mon billet?
Կ'ուզեմ անոր պատասխանել.	Je veux y répondre.
Կ'ուզէ՞ք տոմսակներուս պատասխանել.	Voulez-vous répondre à mes billets?
Կ'ուզեմ անոնց պատասխանել.	Je veux y répondre.

Տեսարանը.	Le spectacle.
Թատրոնը.	Le théâtre.
Պարահանդէսը.	Le bal.
Թատրոնը (ո՞ւր, շարժում եւ դադարում).	Au théâtre.
Թատրոնները » »	Aux théâtres.
Պարահանդէսը » »	Au bal.
Պարահանդէսները » »	Aux bals.
Պարտէզը » »	Au jardin.
Պարտէզները » »	Aux jardins.
Մթերանոցը, վաճառատունը (մագազան).	Le magasin.
Գրասենեակը.	Le comptoir.
Շուկան.	Le marché.
Հոն	Y (մակ.)
Հոն երթալ.	Y aller.
Հոն ըլլալ.	Y être.
Տեսարան երթալ կ'ուզէ՞ք	Voulez-vous aller au spectacle?
(Հոն) երթալ կ'ուզեմ.	Je veux y aller.
Ձեր եղբայրը տեսարա՞նն է.	Votre frère est-il au spectacle?
Հոն է.	Il y est.
Հոն չէ.	Il n'y est pas.
Ո՞ւր է.	Où est-il?
Մէջը, կամ ի նախդիր.	Dans
Ձեր հայրն իր պարտէ՞զն է.	Votre frère est-il dans son jardin?
Հոն է.	Il y est.

Վաճառականն ո՞ւր է·	Où est le marchand ? կամ, Où le marchand est-il ?
Իր մթերանոցն է·	Il est dans son magasin·
Ի՞նչ ունիք ընելու·	Qu'avez-vous à faire ?
Ընելու բան մը չունիմ·	Je n'ai rien à faire·
Մարդը խմելու ի՞նչ ունի·	Qu'est ce que l'homme a à boire ?
Խմելու բան մը չունի·	Il n'a rien à boire·
Խմելու բան մը ունի՞ք·	Avez-vous quelque chose à boire ?
Տոմսակի մը պատասխան ունիմ տալ·	J'ai à répondre à un billet.
Ձեր եղբօրը խօսելիք ունիմ·	J'ai à parler à votre frère·

57. Հրահանգ

Ինծի գրել կ'ուզէ՞ք· —Ձեզի գրել կ'ուզեմ· —Իտալացւոյն գրել կ'ուզէ՞ք —Անոր գրել կ'ուզեմ· —Ձեր եղբայրը կ'ուզէ՞ գրել Անգղիացւոց· —Անոնց գրել կ'ուզէ, բայց անոնք բաղձանք չունին անոր պատասխանելու· —Ձեր բարեկամին պատասխանել կ'ուզէ՞ք· —Անոր պատասխանել կ'ուզեմ· —Բայց որո՞ւն պատասխանել կ'ուզէք· —Իմ աղէկ հօրս պատասխանել կ'ուզեմ· —Ձեր աղէկ բարեկամներուն պատասխանել չէ՞ք ուզեր· —Անոնց պատասխանել կ'ուզեմ· —Ո՞վ կ'ուզէ ձեզի գրել· Ռուսիացին կ'ուզէ ինծի գրել· —Անոր պատասխանել կ'ուզէ՞ք· —Անոր պատասխանել չեմ ուզեր· —Ո՞վ կ'ուզէ գրել մեր բարեկամներուն· —Մեր դրացւոյն տղաքը կ'ուզեն անոնց գրել· —Անոնք պատասխան տալ կ'ուզեն անոնց· —Պատասխան տալ կ'ուզեն· —Որո՞ւ կ'ուզէք գրել· —Ռուսիացւոյն կ'ուզեմ գրել· —Անիկա ձեզի պա-

տասխան տալ կ՚ուզէ՞. — Ինծի պատասխան տալ կ՚ուզէ, բայց չի կրնար. — Սպանիացիք կրնա՞ն մեզի պատասխան տալ. — Մեզի չեն կրնար պատասխան տալ, բայց մենք կրնանք անոնց պատասխանել. — Այս տոմսակն որու՞ կ՚ուզէք զրկել. — Կաշագործին կ՚ուզեմ զրկել:

58. Հրահանգ

Ի՞նչ ունիք ընելու. — Գրելիք ունիմ. — Ի՞նչ ունիք գրելու. — Տոմսակ մը ունիմ գրելու. — Որու՞. — Ատաղձագործին. — Ձեր հայրն ի՞նչ ունի խմելու. — Աղէկ գինի ունի խմելու. — Ձեր սպասաւորը խմելու բան մը ունի՞. — Զայ ունի խմելու. — Կօշկակարն ի՞նչ ունի ընելու. — Մուճակներս ունի նորոգելու. — Ի՞նչ ունիք նորոգելու. — Գերձանէ գուլպաներս ունիմ նորոգելու. — Որու՞ խօսելիք ունիք. — Նաւապետին խօսելիք ունիմ. — Ո՞ւր կ՚ուզէք անոր խօսիլ. — Անոր տունը. — Ձեր եղբայրը որու՞ խօսելիք ունի. — Ձեր որդւոյն խօսելիք ունի. — Անգղիացին ի՞նչ ունի ընելու. — Տոմսակի մը պատասխանելիք ունի (պիտի պատասխանէ). — Ի՞նչ տոմսակի պատասխանելիք ունի. — Բարի Գերմանացւոյն տոմսակին ունի պատասխանել. — Գաղիացւոյն (տոմսակին) պատասխանելիք ունի՞մ. — Անոր պատասխանելիք ունիք. — Ի՞նչ տոմսակի պատասխանելիք ունիք. — Իմ աղէկ բարեկամիս (տոմսակին) պատասխանելիք ունիմ. — Ձեր եղբայրը տոմսակի մը պատասխանելիք ունի՞. — Տոմսակի մը պատասխանելիք ունի. — Ո՞վ տոմսակներու պատասխանելիք ունի. — Մեր տղաքը քանի մը տոմսակներու պատասխանելիք ունին — Վաճառականաց տոմսակներուն պատասխանել կ՚ուզէ՞ք. — Անոնց պատասխանել կ՚ուզեմ. — Ձեր եղբայրն այս տոմսակին թէ անոր կ՚ու-

զէ պատասխանել.— Ոչ ասոր եւ ոչ անոր կուզէ պատասխանել.—Մէկը կ'ուզէ՞ պատասխանել իմ տոմսակիս.—Ոչ ոք կ'ուզէ անոր պատասխանել:

59. Հրահանգ

Ձեր հայրն ի՞նչ տոմսակներու կ'ուզէ պատասխանել.—Իր աղէկ բարեկամներուն (տոմսակներուն) միայն կ'ուզէ պատասխանել.—Իմ տոմսակիս կ'ուզէ՞ պատասխանել.—Կ'ուզէ պատասխանել.—Մէկուն պատասխանելիք ունի՞ք.—Մէկուն պատասխանելիք չունիմ.—Իմ տոմսակներուս ո՞վ կ'ուզէ պատասխանել.—Ձեր բարեկամները կ'ուզեն պատասխանել.—Պարահանդէս երթալու բաղձանք ունի՞ք.—Հոն երթալու բաղձանք ունիմ.—Ե՞րբ կ'ուզէք երթալ.—Այսօր.—Ժամը քանիի՞ն.—Ժամը տասն ու կէսին.—Ձեր մանչը Երբ տեսարան տանիլ կ'ուզէք.—Կ'ուզեմ վաղը տանիլ.—Ժամը քանիի՞ն կ'ուզէք տանիլ.—Ժամը վեցին քառորդ մնացած.—Ձեր որդին ո՞ւր է.—Տեսարանն է.—Ձեր բարեկամը պարահանդէ՞սն է.—Հոն է.—Վաճառականն ո՞ւր է.—Իր գրասենեակն է.—Զիս ո՞ւր կ'ուզէք տանիլ.—Ձեզ իմ մթերանոցս կ'ուզեմ տանիլ.—Ձեր խոհակերն ո՞ւր երթալ կ'ուզէ.—Շուկան երթալ կ'ուզէ.—Ձեր եղբայրը շուկա՞ն է.—Հոն չէ.—Ո՞ւր է.—Իր մթերանոցն է:

60. Հրահանգ

Հոլանտացին ո՞ւր է.—Իր յարդանոցն է.—Տեսարան երթալու համար տունս գալ կ'ուզէ՞ք.—Ձեր տունն երթալ կ'ուզեմ, բայց տեսարան երթալու բաղձանք չունիմ.—Իրլանտացին ո՞ւր է.—Շուկան է.—Ո՞ր թատրոնն երթալ կ'ուզէք.—Գաղիացւոցն երթալ կ'ուզեմ.

Ի՞մ պարտէզս թէ Սկովտիացւոյնը կ'ուզէք երթալ.—Ոչ ձերինը ոչ ալ Սկովտիացւոյնը կ'ուզեմ երթալ. Իտալացւոյնը կ'ուզեմ երթալ.—Բժիշկը մե՞ր մթերանոցները թէ Հոլանտացւոց (մթերանոցները) երթալու բաղձանք ունի.—Ոչ ձերինները ոչ ալ Հոլանտացւոց (մթերանոցները) կ'ուզէ երթալ. այլ Գաղղիացւոց մթերանոցները.—Շուկան ի՞նչ կ'ուզէք գնել.—Կողով մը եւ գորգեր կ'ուզեմ գնել.—Ո՞ւր կ'ուզէք տանիլ զանոնք —Զանոնք տուն տանիլ կ'ուզեմ։

61. Հրահանգ

Ո՞րչափ գորգ կ'ուզէք գնել.—Երկու հատ կ'ուզեմ գնել.—Զանոնք որո՞ւ տալ կ'ուզէք.—Սպասաւորիս տալ կ'ուզեմ.—Գետինն աւելելու բաղձանք ունի՞.—Ընելու բաղձանք ունի, բայց ժամանակ չունի.—Անգղիացիք շատ մթերանոցներ ունի՞ն.—Շատ ունին.—Գաղղիացիք ունի՞ն այնչափ շուն որչափ կատու.—Աւելի ասոնցմէ ունին քան թէ անոնցմէ.—Ձեր մթերանոցներուն մէջ շատ հրացան ունի՞ք.—Շատ ունինք անոնցմէ (հրացան). բայց շատ ցորեն չունինք.—Մեր հրացանները տեսնել կ'ուզէ՞ք.—Զանոնք տեսնելու համար ձեր մթերանոցներն երթալ կ'ուզեմ.—Բան մը գնել կ'ուզէ՞ք.—Բան մը գնել կ'ուզեմ.—Ի՞նչ գնել կ'ուզէք.—Գրպահ մը, հայելի մը եւ ատրճանակ մը կ'ուզեմ գնել.—Ձեր արկղը ո՞ւր կ'ուզէք գնել.—Շուկան կ'ուզեմ գնել զայն.—Ձեր մթերանոցներուն մէջ ունի՞ք այնչափ գինի որչափ չայ.—Այնչափ մէկէն ունինք որչափ միւսէն.—Ձորձս ո՞վ պատռել կ'ուզէ.—Ոչ ոք կ'ուզէ պատռել.

62. Հրահանգ

Անգղիացիք մեզի հաց տալ կ'ուզե՞ն.—Տալ կ'ուզեն.

—Կ՚ուզե՞ն մեզի այնչափ կարագ տալ որչափ հաց. —Աւելի տակէ տալ կ՚ուզեն մեզի քան թէ անկէ.—Այս մարդուն ֆրանք մը տալ կ՚ուզէ՞ք.—Ոչ սակաւ տալ կ՚ուզեմ.—Հինգ հատ տալ կ՚ուզեմ.—Գաղիացիք մեզի ի՞նչ փոխ տալ կ՚ուզեն.—Մեզի շատ գիրք փոխ տալ կ՚ուզեն.—Վաճառականին գրելու ժամանակ ունի՞ք. —Անոր կ՚ուզեմ գրել, բայց այսօր ժամանակ չունիմ. —Գերմանացւոյն ե՞րբ պատասխանել կ՚ուզէք.—Վաղը պատասխանել կ՚ուզեմ.—Ժամը քանի՞ն.—Ժամն ութին.—Սպանիացին ո՞ւր երթալ կ՚ուզէ.—Տեղ մը չուզեր երթալ.—Ձեր սպասաւորը կ՚ուզէ՞ արգանակս տաքցընել.—Կ՚ուզէ տաքցնել.—Կրակս ընել կ՚ուզէ՞.—Ընել կ՚ուզէ.—Հացագործն ո՞ւր երթալ կ՚ուզէ.—Կ՚ուզէ անտառն երթալ.—Պատանին ո՞ւր է.—Թատրոնն է. —Նաւապետին պարահանդէսն ո՞վ կայ.—Մեր տղաքն ու մեր բարեկամները հոն են։

ԻԲ. ԴԱՍ. Vingt-deuxième Leçon.

ԳԻՏ. Ո՞ւր հարցման պատասխանը Գաղիերէնի մէջ à եւ dans նախադրութիւններով կը կազմուի. à նախադրութիւնը կը գործածուի, երբ տեղը բաց կամ ընդարձակ է. dans կը գործածուի, երբ տեղը գոց կամ ամփոփ է. Ո՞ւր է.—Թատրոնն է. Où est-il?—Il est au théâtre. Ո՞ւր է.—Պարտէզն է. Où est-il?—Il est dans son jardin.

Եզ.		Յգ.	
Անկիւնը.	au coin.	Անկիւնները.	aux coins.
Ծակը.	au trou.	Ծակերը.	aux trous.

Ծակին Ծակերուն } մէջ.	Dans le trou. Dans les trous.
Յատակը, տակը.	Au fond.
Պարկին տակը.	Au foud du sac.
Կրակին անկիւնը.	Au coin du feu.
Ծայրը.	Au bout.
Ճամբուն ծայրը.	Au bout du chemin.
Ճամբաներուն ծայրը.	Au bout des chemins.
Ճամբան.	Le chemin.
Բերել տալ.	Envoyer chercher.
Երթալ բերել.	Aller chercher.
Գինի բերել տալ կ'ուզէ՞ք.	Voulez-vous envoyer chercher du vin ?
Բերել տալ կ'ուզեմ.	Je veux en envoyer chercher.
Ձեր մանչն երթալ հաց բերել կ'ուզէ՞.	Votre garçon veut-il aller chercher du pain ?
Երթալ բերել չուզեր.	Il ne veut pas en aller chercher.
Բժիշկը բերել տալ կ'ուզեմ.	Je veux envoyer chercher le médecin.
Զանի բերել տալ կ'ուզեմ.	Je veux l'envoyer chercher.
Եղբայրներս բերել տալ կ'ուզէ.	Il veut envoyer chercher mes frères.
Զանոնք բերել տալ կ'ուզէ.	Il veut les envoyer chercher.
Գաւաթներ բերել տալ կ'ուզէ՞ք.	Voulez-vous envoyer chercher des verres ?
Բերել տալ կ'ուզեմ.	Je veux en envoyer chercher.
Ի՞նչ ունիք ընելու.	Qu'avez-vous à faire?

Շուկան երթալիք ունիմ. (պիտի երթամ)	J'ai à aller au marché.
Ի՞նչ ունիք խմելու.	Qu'avez-vous à boire?
Աղէկ գինի ունինք խմելու.	Nous avons à boire de bon vin.
Ձեր գուլպաներն ունիք նորոգելու. (պիտի նորոգէք.)	Vous avez à raccommoder vos bas.
Ունին.	Ils ont.
Մարդիկն ի՞նչ ունին ընելու.	Qu'ont à faire les hommes? կամ, Qu'est-ce que les hommes ont à faire?
Մթերանոցը երթալիք ու- [նին.	Ils ont à aller au magasin.
Այս իրիկուն.	Ce soir.
Իրիկունը.	Le soir.
Այս առտու.	Ce matin.
Առտուն.	Le matin.
Հիմա.	A présent.
Դուն.	Tu.
Դուն ունիս, դուն ես.	Tu as, tu es.
Յոգնա՞ծ ես.	Es-tu fatigué?
Յոգնած չեմ.	Je ne suis pas fatigué.
Մարդիկը յոգնա՞ծ են.	Les hommes sont-ils fatigués?

ԴԻՏ. *Ածականները, գոյականէն թէ առաջ ըլլան եւ թէ ետքը, գոյականին հետ թուով եւ սեռիւ կը համաձայնին. զոր օրինակ.* L'homme est fatigué. les hommes sont fatigués. La femme est fatiguée. Les femmes sont fatiguées.

Անոնք յոգնած չեն.	Ils ne sont pas fatigués.
Կ'ուզես, կրնաս.	Tu veux, tu peux.
Կրակս կ'ուզե՞ս ընել.	Veux-tu faire mon feu?
Ընել կ'ուզեմ, բայց չեմ կրնար.	Je veux le faire, mais je ne puis.
Կը վախնա՞ս.	A-tu peur?
Չեմ վախնար.	Je n'ai pas peur.
Կը մսիմ.	J'ai froid.
Անօթի՞ ես.	As-tu faim?
Վաճառել (ծախել).	Vendre 4.
Ըսել.	Dire (*) 4.

Դ.Ի.Տ. Երբ dire բայը հրամայել, պատուիրել նշանակութեամբ կը գործածուի. իրմէ ետքը de նախադրութեամբ աներեւոյթ մը կ'ուզէ. աս աներեւոյթն հայերէն աշխարհաբարի մէջ որ շաղկապով դիմաւոր բայ կը դրուի. զոր օրինակ. Սպասաւորին ըսէք որ կրակը շինէ. Dites au domestique de faire le feu.

Մէկուն ըսել.	Dire à quelqu'un.
Բառը, խօսքը.	Le mot.
Կ'ուզէ՞ք սպասաւորին ըսել որ կրակը շինէ.	Voulez-vous dire au domestique de faire le feu?
Կ'ուզեմ ըսել որ շինէ.	Je veux lui dire de le faire.

Եզ.		Յք.	
Քուկինդ.	Le tien.	Քուկիններդ.	Les tiens.
Քու գիրքդ.	Ton livre.	Քու գիրքերդ.	Tes livres.

63. Հրահանգ

Շաքար բերել տալ կ'ուզէ՞ք. —Բերել տալ կ'ուզեմ. —Որդեակ (տղաս), երթալ կարկանդակ բերել կ'ուզե՞ս.

—Այո, հայր, երթալ բերել կ'ուզեմ. —Ո՞ւր երթալ կ'ուզես. —Պարտէզ (dans le, au) երթալ կ'ուզեմ. —Պարտէզն ո՞վ կայ (է). —Մեր բարեկամներուն տղաքն հոն են. —Բժիշկը բերել տալ կ'ուզէ՞ք. —Բերել տալ կ'ուզեմ. —Եղբայրս երթալ բերել ո՞վ կ'ուզէ. —Սպասաւորս երթալ բերել կ'ուզէ. —Ո՞ւր է. —Իր գրասենեակն է. —Արգանակս ինծի տալ կ'ուզէ՞ք. —Ձեզի տալ կ'ուզեմ. —Ո՞ւր է. —Կրակին անկիւնն է (քովն է). —Երթալ կաթ բերելու (գնելու) համար ինծի ստակ տալ կ'ուզէ՞ք. —Երթալ բերելու համար ձեզի ստակ տալ կ'ուզեմ. —Ձեր ստակն ո՞ւր է. —Գրասենեակս է. —Երթալ բերել կ'ուզէ՞ք. —Երթալ բերել կ'ուզեմ. —Զիս գնել կ'ուզէ՞ք. —Չեմ կրնար գնել. ստակ չունիմ. —Ձեր կատուն ո՞ւր է. —Ծակն է (ծակին մէջն է). —Ո՞ր ծակն է. —Ցարդանոցին (թավան իչի) ծակը. —Այս մարդուն շունն ո՞ւր է. —Նաւին մէկ անկիւնն է. —Գեղացին իր ցորենն ո՞ւր ունի (դրած, պահած է) —Իր պարկին մէջ ունի. —Կատու մը ունի՞. —Հատ մը ունի. —Ո՞ւր է. —Պարկին տակն է. —Ձեր կատուն այս պարկին մէ՞ջն է. —Հոն է.

64. Հրահանգ

Ընելու բան մը ունի՞ք. —Ընելու բան մը ունիմ. —Ի՞նչ ունիք ընելու. —Գուլպաներս ունիմ նորոգելու, եւ ճամբուն ծայրն երթալ. —Ճամբուն ծայրն ո՞վ կայ. —Հայրս հոն է. —Ձեր խոհակերը խմելու բան մը ունի՞. —Գինի եւ աղէկ արգանակ ունի խմելու. —Կրնա՞ք ինծի այնչափ կարագ տալ որչափ հաց. —Ձեզի աւելի ասկէ կրնամ տալ քան թէ անկէ. —Ձեր բարեկամը կրնա՞յ այնչափ գինի խմել որչափ սուրճ. —Չի կրնար այնչափ ասկէ խմել որչափ անկէ. —Մէկուն խօսելիք ունի՞ք

—Ոչ սակաւ մարդոց խօսելիք ունիմ.—Ո՞րչափ մարդոց խօսելիք ունիք.—Չորս (հոգւոյ) խօսելիք ունիմ.—Ե՞րբ անոնց խօսելիք ունիք (պիտի խօսիք). —Այս իրիկուն. —Ժամը քանիի՞ն. —Ժամը իննին քառորդ մնացած.—Ե՞րբ կրնաք շուկան երթալ.—Առտուն կրնամ երթալ.—Ժամը քանիի՞ն. —Ժամը եօթն ու կէսին. —Գաղիացւոյն տունն ե՞րբ կ'ուզէք երթալ.—Այս իրիկուն կ'ուզեմ երթալ.—Բժշկին տունն առտո՞ւն թէ իրիկունը կ'ուզէք երթալ. —Առտուն կ'ուզեմ երթալ. —Ժամը քանիի՞ն. —Ժամը ինը քառորդ անցած։

65. Հրահանգ

Այնչափ նամակ ունի՞ք գրելու որչափ Անգղիացիք. —Անոնցմէ քիչ ունիմ գրելու. —Գերմանացւոյն խօսիլ կ'ուզէ՞ք.—Անոր խօսիլ կ'ուզեմ.—Ե՞րբ խօսիլ կ'ուզէք. —Հիմա. —Ո՞ւր է. —Անտառին միւս ծայրն է. —Շուկան երթալ կ'ուզէ՞ք. —Ձորձ (ճերմկեղէն) գնելու համար հոն երթալ կ'ուզեմ.—Ձեր դրացիները շուկան երթալ չե՞ն ուզեր. —Չեն կրնար երթալ. յոգնած են. —Իրիկունն անտառն երթալու քաջասրտութիւն ունի՞ս. —Երթալու քաջասրտութիւն ունիմ, բայց ոչ իրիկունը. —Ձեր տղաքը նամակներուս կրնա՞ն պատասխանել. —Կրնան պատասխանել.—Սպասաւորին ի՞նչ ըսել կ'ուզէք.—Անոր ըսել կ'ուզեմ որ կրակն ընէ եւ մթերանոցն աւլէ.—Կ'ուզէ՞ք ձեր եղբօրն ըսել որ իր ձին ինծի վաճառէ.—Կ'ուզեմ անոր ըսել որ ձեզի վաճառէ.—Ի՞նչ կ'ուզէք ըսել ինծի.—Ձեզի խօսք մը ըսել կ'ուզեմ. —Զո՞վ տեսնել կ'ուզէք.—Սկովտիացին տեսնել կ'ուզեմ.—Անոր ըսելու բան մը ունի՞ք.—Անոր քանի մը բառ ունիմ ըսե-

լու.—Եղբայրս ի՞նչ գիրքեր վաճառել կ'ուզէ.—Բուկլին-ներդ կ'ուզէ վաճառել եւ ոչ իրենները ։

ԻԳ. ԴԱՍ. Vingt-troisième Leçon.

Դուրս ելլել.	Sortir (*) 2.
Մնալ.	Rester 1.
Ե՞րբ կ'ուզէք դուրս ելլել.	Quand voulez-vous sortir?
Հիմա ելլել կ'ուզեմ.	Je veux sortir à présent.
Տունը մնալ.	Rester à la maison.
Հոս.	Ici, y.
Հոս մնալ.	Rester ici.
Հոն.	Là, y.
Հոս մնալ կ'ուզէ՞ք.	Voulez-vous rester ici?
Մնալ կ'ուզեմ.	Je veux y rester.
Ձեր բարեկամը հոն մնալ կ'ուզէ՞.	Votre ami veut-il rester là?
Մնալ չուզեր.	Il ne veut pas y rester.
Ձեր եղբօրը տունն երթալ կ'ուզէ՞ք.	Voulez-vous aller chez votre frère?
Կ'ուզեմ երթալ.	Je veux y aller, կամ լաւ եւս, Je veux aller chez lui.
Հաճութիւնը. Շնորհքը.	Le plaisir.
Շնորհք ընել, հաճիլ.	Faire plaisir, un plaisir.
Կ'երթա՞ք (կ'ուզէ՞ք երթալ).	Allez-vous?
Կ'երթամ (կ'ուզեմ երթալ).	Je vais.
Չեմ երթար.	Je ne vais pas.

Կ'երթաս.	Tu vas.
Կ'երթա՞յ.	Va-t-il?
Կ'երթայ.	Il va.
Չերթար.	Il ne va pas.
Կ'երթա՞նք (կ'ուզե՞նք եր- [թալ	Allons-nous?
Կ'երթանք (կ'ուզենք եր- թալ.	Nous allons.

ԴԻՏ. Ա. Aller բայը գաղիերէնի մէջ շատ անգամ անմիջապէս ըլլալու գործողութիւն մը ցուցնելու համար կը գործածուի՝ ետեւէն աներեւոյթ մը առնելով առանց նախադրութեան ։

Ի՞նչ պիտի ընէք, կամ ընելու վրայ էք.	Qu'allez-vous faire?
Պիտի կարդամ (այսինքն՝ հիմա, անմիջապէս).	Je vais lire.
Կարդալ.	Lire (*) 4.
Ձեր եղբօրը տունը կ'երթա՞ք.	Allez-vous chez votre frère?
Անոր տունը կ'երթամ.	Je vais chez lui.
Ո՞ւր կ'երթայ.	Où va-t-il?
Հօրը տունը կ'երթայ.	Il va chez son père.
Ամէն, բոլոր.	Եզ. Tout le. Յգ. Tous les.
Ամէն օր.	Tous les jours.
Ամէն առտու.	Tous les matins.
Ամէն իրիկուն.	Tous les soirs.
Է.	Il est.
Ուշ.	Tard.
Ժամը քանի՞ն է.	Quelle heure est-il?

ԴԻՏ. Բ. Quelle, *իգականն է* quel *ածականին, եւ համաձայնած է* heure, *ժամ բառին հետ որ իգական է։*

Ժամը երեքն է.	Il est trois heures.
Կէսօր է.	Il est midi.
Կէսօրը քառորդ անցած է.	Il est midi et quart, *կամ* midi et un quart.
Ժամը վեցին քառորդ կայ.	Il est six heures moins un quart.
Ժամը մէկ ու կէսն է.	Il est une heure et demie.
Ճանչնալ.	Connaître (*) 4.
Մարդ մը ճանչնալ.	Connaître un homme.
Պէտքը.	Le besoin.
Պէտք ունենալ (բանի մը).	Avoir besoin de.
Պէտք ունիմ (անոր).	J'en ai besoin.

ԴԻՏ. Գ. Avoir besoin, *գաղղիերէն ոչ թէ հայերէնի պէս տրական, այսինքն՝* à *նախադրութեամբ, այլ* de *նախադրութեամբ խնդիր կ'առնէ։*

Այս դանակին պէտք ունի՞ք.	Avez-vous besoin de ce couteau?
Պէտք չունիմ.	Je n'en ai pas besoin.
Այս դանակներուն պէտք ունի՞ք.	Avez-vous besoin de ces couteaux?
Պէտք ունիմ.	J'en ai besoin
Պէտք չունիմ.	Je n'en ai pas besoin.
Բանի մը պէտք չունիմ.	Je n'ai besoin de rien.
Ստակի պէտք ունի՞.	A-t-il besoin d'argent?
Պէտք չունի.	Il n'en a pas besoin.
Երթալու պէտք չունի.	Il n'a pas besoin d'y aller.

Ի՞նչ բանի․	De quoi?
Ի՞նչ բանի պէտք ունիք․	De quoi avez-vous besoin?

ԷԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՑ ՍԵՌԱԿԱՆԸ ԿԱՄ ԲԱՑԱՌԱԿԱՆԸ

(Բնութեան խնդիր․ տես Դաս Ի․)

Իմ Քու Անոր (ինէ), (քեզմէ), (անկէ)․	De moi, de toi, de lui, en
Մեր Ձեր, Անոնց (մենէ), (ձենէ), (անոնցմէ)․	De nous, de vous, d'eux, en·
Ձեր հայրն ինծի պէտք ունի՞․	Votre père a-t-il besoin de moi?
Ձեզի պէտք ունի․	Il a besoin de vous·
Այս գիրքերուն պէտք ունի՞ք․	Avez-vous besoin de ces livres?
Պէտք ունիմ․	J'en ai besoin·
Իմ եղբայրներուս պէտք [ունի՞․	A-t-il besoin de mes frères?
Անոնց պէտք ունի․	Il a besoin d'eux, *կամ,* Il en a besoin·

ԴԻՏ․ Դ․ En, *իրաց համար կ'ըլլուի մանաւանդ քան անձանց համար․ զոր օրինակ․ Եղբօրս պէտք ունի՞ք․ —Պէտք ունիմ․* Avez-vous besoin de mon frère?—J'ai besoin de lui· *Այս գիրքին պէտք ունի՞ք․ —Պէտք ունիմ․* Avez-vous besoin de ce livre? —J'en ai besoin·

66. Հրահանգ

Ինծի շնորհք մը (հաճութիւն) մը ընել կ'ուզէ՞ք —Այո, տէր, ո՞րը․ —Կ'ուզէ՞ք սպասաւորիս ըսել որ կրակն ընէ․ —Կ'ուզեմ ըսել որ ընէ․ —Կ'ուզէ՞ք անոր ըսել որ մթերանոցներն աւլէ․ —Կ'ուզեմ ըսել որ աւլէ․ —Ձեր հօրը ի՞նչ ըսել կ'ուզէք․ —Կ'ուզեմ անոր ըսել որ իր ձին ձեզի

վաճառէ·—Կ'ուզէ՞ք ըսել ձեր որդւոյն որ հօրս տունն երթայ —Կ'ուզեմ ըսել որ երթայ·—Ինծի ըսելու բան մը ունի՞ք·—Ձեզի ըսելու բան մը չունիմ·—Հօրս ըսելու բան մը ունի՞ք·—Խօսք մը ունիմ անոր ըսելու·—Այս մարդիկը կ'ուզե՞ն իրենց գործերը վաճառել·—Զանոնք վաճառել չեն ուզեր·—Յովհան, հո՞ն ես·—Այո, տէր, հոս եմ·—Ի՞նչ ընելու վրայ ես·—Ձեր խոյրարարին կ'երթամ անոր ըսելու համար որ ձեր բե-ջյլը նորոգէ·—Դերձակին կ'ուզե՞ս երթալ ըսելու համար որ հանդերձներս նորոգէ·—Երթալ կ'ուզեմ·—Շուկան երթալ կ'ուզէ՞ք·—Երթալ կ'ուզեմ·—Ձեր վաճառականն ի՞նչ ունի վաճառելու·—Մորթէ գեղեցիկ ձեռնոցներ, սանտրեր, աղէկ ասուի եւ փայտէ գեղեցիկ կողովներ ունի վաճառելու·—Երկաթէ հրացաններ ունի՞ վաճառելու·—Ունի վաճառելու·—Իր ձիերն ինծի վաճառել կ'ուզէ՞·—Վաճառել կ'ուզէ·—Վաճառելու բան մը ունի՞ք·—Վաճառելու բան մը չունիմ։

67. Հրահանգ

Ո՞ւշ է·—Ուշ չէ·—Ժամը քանի՞ն է —Կէս օրը քառորդ անցած է·—Նաւապետը ժամը քանիի՞ն դուրս ելլել կ'ուզէ·—Ժամը ութին քառորդ մնացած ելլել կ'ուզէ·—Ի՞նչ ընելու վրայ էք· (ի՞նչ պիտի ընէք)·—Պիտի կարդամ·—Ի՞նչ ունիք կարդալու·—Աղէկ գիրք մը ունիմ կարդալու·—Զայն ինծի փոխ տալ կ'ուզէ՞ք·—Փոխ տալ կ'ուզեմ·—Ե՞րբ փոխ տալ կ'ուզէք·—Վաղը փոխ տալ կ'ուզեմ — Դուրս ելլելու բաղձանք ունի՞ք·—Դուրս ելլելու բաղձանք չունիմ·—Կ'ուզէ՞ք հոս մնալ, սիրելի բարեկամս·—Հոս չեմ կրնար մնալ·—Ո՞ւր երթալիք ունիք (պիտի երթաք)·—Գրասենեակն ունիմ

երթալ (պիտի երթամ)։ —Ե՞րբ կ՚ուզէք պար երթալ։ —Այս իրիկուն։ —Ժամը քանիի՞ն։ —Կէս գիշերին։ —Իրիկո՞ւնը թէ առտուն կ՚երթաք Սկովտիացւոյն տունը։ —Առտուն եւ իրիկունը կ՚երթամ։ —Հիմա ո՞ւր կ՚երթաք։ —Թատրոն կ՚երթամ։ —Ձեր որդին ո՞ւր կ՚երթայ։ —Տեղ մը չերթար։ Իր տոմսակները գրելու համար տունը կը մնայ։ —Ձեր եղբայրն ո՞ւր է։ —Իւր մթերանոցն է։ —Դուրս ելլել չո՞ւզեր։ —Ոչ, տէր, դուրս ելլել չուզեր։ —Հոն ի՞նչ ընելու վրայ է (պիտի ընէ)։ — Իր բարեկամներուն գրելու վրայ է (պիտի գրէ)։ —Հո՞ս թէ հոն կ՚ուզէք մնալ։ —Հոս մնալ կ՚ուզեմ։ —Ձեր հայրն ո՞ւր մնալ կ՚ուզէ։ —Հոն մնալ կ՚ուզէ —Մեր բարեկամը պարտէզը մնալու բաղձանք ունի՞։ —Հոն մնալու բաղձանք ունի։

68. Հրահանգ

Հոլանտացին ժամը քանիի՞ն իր տունն է։ —Ամէն իրիկուն ժամն ինը քառորդ անցած իր տունն է։ —Ձեր խոհարարն ե՞րբ շուկայ կ՚երթայ։ —Ամէն առտու ժամը հինգ ու կէսին կ՚երթայ։ —Ձեր դրացին ե՞րբ Իրլանտացւոյն տունը կ՚երթայ։ —Ամէն առտու հոն կ՚երթայ։ —Ժամը քանիի՞ն։ —Առտուան ժամը ութին։ —Ի՞նչ կ՚ուզէք գնել։ —Բան մը գնել չեմ ուզեր, բայց հայրս եզ մը գնել կ՚ուզէ։ —Ա՞յս եզը թէ անիկա գնել կ՚ուզէ։ —Ոչ ասիկա գնել կ՚ուզէ ոչ անիկա —Ո՞րը կ՚ուզէ գնել։ —Ձեր բարեկամինը կ՚ուզէ գնել։ —Վաճառականը տակաւին հանդերձ մը ունի՞ վաճառելու։ —Տակաւին հատ մը ունի, բայց չուզեր վաճառել։ —Այս մարդը տակաւին դանակ մը ունի՞ վաճառելու։ —Այլ եւս դանակ չունի, այլ տակաւին քանի մը հրացան ունի վա-

ճառելու.—Ե՞րբ կ՚ուզէ զանոնք վաճառել.—Այսօր կ՚ուզէ վաճառել.—Ո՞ւր.—Իր մթերանոցը.—Կ՚ուզէ՞ք բարեկամս տեսնել.—Զանի ճանչնալու համար կ՚ուզեմ տեսնել.—Կ՚ուզէ՞ք տղաքս ճանչնալ.—Զանոնք ճանչնալ կ՚ուզեմ.—Ո՞րչափ տղաք ունիք.—Երկու հատ միայն ունիմ, բայց եղբայրս ինէ աւելի ունի. վեց հատ ունի. —Այս մարդը չափէն աւելի գինի խմել կ՚ուզէ՞.—Զափէն աւելի խմել կ՚ուզէ.—Բաւական գինի ունի՞ք խմելու.—Շատ չունիմ, բայց բաւական ունիմ.—Ձեր եղբայրը չափէն աւելի կարկանդակ գնել կ՚ուզէ՞.—Շատ գնել կ՚ուզէ, բայց ոչ չափէն աւելի.

69. Հրահանգ

Ինծի դանակ մը փոխ կրնա՞ք տալ.—Հատ մը փոխ կրնամ տալ ձեզի.—Ձեր հայրը կրնա՞յ գիրք մը փոխ տալ ինծի.—Ոչ, սակայն կրնայ փոխ տալ ձեզի.—Ի՞նչ բանի պէտք ունիք.—Աղէկ հրացանի մը պէտք ունիմ. Այս նկարին պէտք ունի՞ք.—Պէտք ունիմ.—Ձեր եղբայրը ստակի պէտք ունի՞.—Պէտք չունի.—Մուճակի պէտք ունի՞.—Պէտք չունի.—Ի՞նչ բանի պէտք ունի. —Բանի մը պէտք չունի.—Այս գաւաթներուն պէտք ունի՞ք.—Պէտք ունիմ.—Ո՞վ շաքարի պէտք ունի.—Ոչ ոք պէտք ունի.—Մէկը պղպեղի պէտք ունի՞.—Ոչ ոք պէտք ունի.—Ի՞նչ բանի պէտք ունիմ.—Բանի մը պէտք չունիք.—Ձեր հայրն ա՞յս նկարներուն թէ անոնց պէտք ունի.—Ոչ ասոնց ոչ անոնց պէտք ունի.—Ինծի պէտք ունի՞ք.—Ձեզի պէտք ունիմ.—Ե՞րբ պէտք ունիք ինծի.—Հիմա.—Ի՞նչ ունիք ինծի ըսելու.—Խօսք մը ունիմ ձեզի ըսելու.—Ձեր որդին մեզի պէտք ունի՞. —Ձեզի եւ ձեր եղբայրներուն պէտք ունի.—Իմ սպա-

սաւորիս պէտք ունի՞ք . —*Պէտք ունիմ*. —*Մէկը եղբօրս պէտք ունի՞*. —*Ոչ ոք անոր պէտք ունի*. —*Ձեր հայրը բանի մը պէտք ունի՞*. —*Բանի մը պէտք չունի*. —*Անգղիացին ի՞նչ բանի պէտք ունի*. —*Ձորձի պէտք ունի*. —*Գուհարեղէններու պէտք չունի՞*. —*Պէտք չունի*. —*Նաւաստին ի՞նչ բանի պէտք ունի*. —*Պաքսիմատի, կաթի, պանրոյ եւ կարագի պէտք ունի*. —*Ինծի բան մը տալու վրա՞յ էք*. —*Ձեզի հաց եւ գինի տալու վրայ եմ* (*հիմա պիտի տամ*) ։

ԻԴ. ԴԱՍ. Vingt-quatrième Leçon.

ՆԵՐԿԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿ. Le Présent.

ԿԱՆ. Ա. *Ներկայ ժամանակը շինելու համար՝ պէտք է գիտնալ բային Ընդունելութիւն ներկան*, Participe présent, *որ* ant *կը վերջաւորի, ինչպէս՝* aimant, finissant, recevant, vendant.

ԿԱՆ. Բ. *Ներկային յոգնակի երեք դէմքերը կը շինուին՝* ant *ը* ons *ի փոխելով Ա. դէմքին մէջ*, ez *ի՝ Բ. դէմքին մէջ*, ent *ի՝ Գ. դէմքին մէջ. ինչպէս՝* aim-ant. nous aim-ons, vous aim-ez, ils aim-ent.

ԴԻՏ. Ա. *Բայերուն Սահմանական ներկան, Ընդունելութիւն ներկան, Ընդունելութիւն անցեալը, Աներեւոյթը եւ Անցեալ որոշեալը՝ Նախնական ժամանակներ* Temps primitifs *կը կոչուին* ։

ԴԻՏ. Բ. *Ամէն բայի եզակի Բ. դէմքը* s *կ'ունենայ, բաց ի Ա. Լծորդութեան* (aimer) *բայերուն հրամայականէն որ առանց* s *ի կ'ըլլայ, ինչպէս՝* parle, *խօսէ* ։

Բայց եթէ հրամայականէն անմիջապէս ետքը en *եւ* y *կու գան, Հրամայականը՝ ձայնի քաղցրութեան համար* s *կ'առնէ. ինչպէս՝* Donnes-en à ton frère. *Անկէ եղբօրդ տուր.* Portes-y tes livres. *Գիրքերդ հոն տար. Ներկայի եզ. Գ. դէմքը Ա. Լծորդութեան մէջ Ա. դէմքին պէս է. Բ եւ Գ. Լծորդութեանց մէջ* t *կ'առնէ. Գ. Լծորդութեան մէջ ամենեւին բան մը չառներ, արմատին հետ նոյն է։ Բայի մը արմատը կը գտնուի, երբ բային աներեւոյթին* er, ir, oir, re *մասնիկները կը վերցունես։*

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿՔ
Les Temps Primitifs

Աներեւոյթ Infinitif	Ընդ. ներ. Participe présent	Ընդ. անց. Participe passé	Սահ. ներ. Présent	Անց. ան. Passé défini
Aimer.	Aimant.	Aimé.	J'aime.	J'aimai.
Finir.	Finissant.	Fini	Je finis.	Je finis.
Recevoir.	Recevant.	Reçu.	Je reçois.	Je reçus.
Rendre.	Rendant.	Rendu.	Je rends.	Je rendis.

Ա. ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. Première conjugaison

Աներ.	*Ընդ. ներկ.*	Infinitif.	Participe présent.
Խօսիլ.	*Խօսելով.*	Parler.	Parlant.

Ներկայ ժամ.

Կը խօսիմ, կը խօսիս, կը խօսի. Je parle, tu parles, il parle.

Կը խօսինք, կը խօսիք, կը խօսին. Nous parlons, vous parlez, ils parlent.

Բ. ԼԾՈՐԴ. Deuxième Conjugaison.

Լմնցունել, լմնցունելով.	Finir, finissant.
Կը լմնցունեմ, կը լմնցունես, կը լմնցունէ.	Ja finis, tu finis, il finit.
Կը լմնցունենք, կը լմնցունէք, կը լմնցունեն.	Nous finissons, vous finissez, ils finissent.

Գ. ԼԾՈՐԴ. Troisième Conjugaison.

Կ'ընդունիմ, կ'ընդունիս, կ'ընդունի.	Je reçois, tu reçois, il reçoit.
Կ'ընդունինք, կ'ընդունիք, կ'ընդունին.	Nous recevons, vous recevez, ils reçoivent.

ԴԻՏ. Ա. Ինչպէս կը տեսնուի, այս Գ. Լծորդութեան մէջ ներկային յգ. Գ. դէմքը քիչ մը տարբեր կ'ըլլայ, այսինքն՝ ընդունելութիւն ներկային ոչ թէ ant ը, այլ evant ը oivent ի կը փոխուի։

ԴԻՏ. Բ. Ինչպէս նախընթաց դասերուն մէջ պատահեցաւ, կան անուններ որոնց մէջ c գիրը a, o, u գիրերէն առաջ cédille կ'առնէ (ç). Ինչպէս. Français, garçon. Բայերուն մէջ ալ այսպէս է. երբ բայի մը վերջին արմատական գիրը c է, ինչպէս՝ rec-evoir, c գիրը խոնարհման մէջ a, o, u գիրերէն առաջ cédille կ'առնէ, ս գիրին հնչումը տալու համար. ապա թէ ոչ f կը հնչուի։

Դ. ԼԾՈՐԴ. Quatrième Conjugaison.

Կը վաճառեմ, կը վաճառես, կը վաճառէ.	Je vends, tu vends, il vend.

Կը վաճառենք, կը վաճառէք, կը վաճառեն·	Nous vendons, vous vendez, ils vendent·

ԴԻՏ. Ա. Endre, andre, ondre, oudre, erdre, ordre վերջաւորած բայերը՝ սհմ. ներկային բոլոր դէմքերուն մէջ d գիրը կը պահեն. ինչպէս՝ vendre, je vends· répandre, je répands· répondre, je réponds· moudre, je mouds· perdre, je perds· tordre, je tords, եւն: Բայց eindre, aindre, oindre, soudre վերջաւորած բայերուն ներկային մէջ d գիրը կը կորսուի. ինչպէս. peindre, je peins, tu peins, եւն. craindre, je crains· joindre, je joins, եւն. absoudre, j'absous, եւն:

ԴԻՏ. Բ. Վերը Բ. կանոնին մէջ ըսինք թէ բայերուն սհմ. ներկային յոգ. երեք դէմքերն ընդունելութիւն ներկայէն կը շինուին, ant ը ons, ez եւ ent ի փոխելով: Գ. Լծորդութեան վերաբերեալ բայերէն հետեւեալներուն քանի մը դէմքերը կը զարտուղին այն կանոնէն: Այս զարտուղութիւնները նշանակուած են:

Ըլլալ, ըլլալով·	Etre (*), étant·
Եմք, էք, են.	Nous sommes, vous êtes, ils sont·
Ունենալ, ունենալով·	Avoir (*), ayant·
Ունինք, ունիք, ունին·	Nous avons, vous avez, ils ont·
Գիտնալ, գիտնալով·	Savoir (*), sachant·
Գիտենք, գիտէք, գիտեն.	Nous savons, vous savez, ils savent·
Ընել, ընելով.	Faire, faisant·
Կ'ընէք, կ'ընեն·	Vous faites, ils font·

Ըսել, ըսելով · Dire, disant ·
Կ'ըսէք · Vous dites ·

Ուրիշ բայեր, որոնց աչմ ներկային յոքնակի Գ. դէմքը յիշեալ կանոնէն կը զատուի ։

1 · Aller,	Երթալ,	allant ·	ils vont,	կ'երթան.
2 · Venir,	Գալ ·	venant ·	ils viennent,	կու գան ·
Tenir,	Բռնել ·	tenant ·	ils tiennent,	կը բռնեն ·
Acquérir,	Ստանալ ·	acquérant ·	ils acquièrent,	կը ստանան.
Mourir,	Մեռնիլ.	mourant.	ils meurent,	կը մեռնին.
3. Recevoir,	Ընդունիլ ·	recevant ·	ils reçoivent,	կ'ընդունին .
Devoir,	Պարտիլ.	devant.	ils doivent,	պարտին.
Mouvoir,	Շարժիլ.	mouvant ·	ils meuvent,	կը շարժին.
Pouvoir,	Կրնալ ·	pouvant.	ils peuvent,	կրնան ·
Vouloir,	Ուզել ·	voulant ·	ils veulent,	կ'ուզեն ·
4. Boire,	Խմել ·	buvant ·	ils boivent,	կը խմեն ·
Prendre,	Առնել ·	prenant ·	ils prennent,	կ'առնեն ·

Այս բայերուն յոք. երրորդ դէմքերը միայն նշանակութեան, քանզի Ա. եւ Բ. դէմքերը, վերի կանոնին համեմատ, ընդունելութիւն ներկային ant վերջաւորութիւնը ons եւ ez ի փոխելով կ'ըլլան, ինչպէս՝ allant. nous allons, vous allez · Venant, nous venons, vous venez.

Recevoir ին պէս կ'ըլլան, apercevoir, concevoir եւ ուրիշ evoir վերջաւորուած բայեր ։

Սիրել, ախորժել · Aimer 1 ·
Կը սիրեմ, կը սիրէ. J'aime, il aime ·

Կը սիրես, կը սիրէք.	Tu aimes, vous aimez.
Կը սիրենք, կը սիրեն.	Nous aimons, ils aiment.
Շարել, կարգադրել.	Ranger, arranger 1. Mettre (*) 4 en ordre.

ԴԻՏ. Ա. Ger, ժէ, վերջաւորած բայերուն խոնարհմանը մէջ, ուր որ g գիրէն ետքը a, o ձայնաւորները կու գան, g ին ու աս ձայնաւորներուն մէջտեղ անձայն e մը կ'աւելցուի, այսպէս, gea, geo. որպէս զի ժ ձայնը պահուի. ապա թէ ոչ կ կը հնչուի. ինչպէս ga, go, կա, կօ:

Զանի կը սիրէ՞ք.	L'aimez-vous?

ԴԻՏ. Բ. Դերանուն խնդիրները, ինչպէս me, te, nous, vous, lui, leur, le, la, les, en, y, բայէն առաջ կը դրուին։

Կը սիրեմ.	Je l'aime.
Չեմ սիրեր.	Je ne l'aime pas.
Ձեր ձին կը վաճառէ՞ք.	Vendez-vous votre cheval?
Կը վաճառեմ.	Je le vends.
Կը վաճառէ՞ք զայն.	Le vendez-vous?
Տոմսակը ձեզի կը ղրկէ՞.	Vous envoie-t-il le billet?
Կը ղրկէ.	Il me l'envoie.

ԴԻՏ. Գ. Ayer, oyer, uyer վերջաւորած բայերուն խոնարհմանը մէջ, ուր որ y գիրէն ետքն անձայն e մը կու գայ, y գիրը i ի կը փոխուի։ Ոմանք ayer վերջաւորածներուն y ը կը պահեն. զոր օրինակ՝ je paie ըսելու տեղ, je paye կ'ըսեն, որ payer, վճարել, բայէն է։

Կը ղրկեմ, կը ղրկես, կը ղրկէ, կը ղրկեն.	J'envoie, tu envoies, il envoie, ils envoient.
Կ'աւլեմ, կ'աւլես, կ'աւլէ, կ'աւլեն.	Je balaie, tu balaies, il balaie, ils balaient.

Սպասաւորը գետինը կ'աւլէ՞։	Le domestique balaie-t-il le plancher?
Կ'աւլէ։	Il le balaie.

ԴԻՏ. Դ. Հետեւեալ բայերուն սահմանական ներկային յոգնակի երեք դէմքերը, վերի կանոնին համեմատ, ընդունելութիւն ներկաներէն կը շինուին. զարտուղութիւնները քիչ մը առաջ նշանակուեցան. զոր օրինակ.

Faire. ընդ. ներկ. faisant. nous faisons, vous faites, ils font. Տես վերը Դ. Լծորդութեան դիտողութեանը մէջ.

Ecrire, ընդ. ներկ. écrivant. nous écrivons, vous écrivez, ils écrivent.

Հոս եղակի 3 դէմքերը միայն կը դնենք.

Ընել.	Faire(*),	faisant,	je fais,	tu fais,	il fait.
Խմել.	Boire,	buvant,	je bois,	tu bois,	il boit.
Գալ.	Venir,	venant,	je viens,	tu viens,	il vient.
Գրել.	Ecrire,	écrivant,	j'écris,	tu écris,	il écrit.
Տեսնել.	Voir,	voyant,	je vois,	tu vois,	il voit.
Ըսել.	Dire,	disant,	je dis,	tu dis,	il dit.
Ելլել.	Sortir,	sortant,	je sors,	tu sors,	il sort.
Կարդալ.	Lire,	lisant,	je lis,	tu lis,	il lit.
Ճանչնալ.	Connaître,	connaissant,	je connais,	tu connais,	il connaît.
Բանալ.	Ouvrir,	ouvrant,	j'ouvre,	tu ouvres,	il ouvre.

Անոր տոմսակը կը բանա՞ք։	Ouvrez-vous son billet?
Չեմ բանար։	Je ne l'ouvre pas.
Աչուըները կը բանա՞յ.	Ouvre-t-il les yeux?
Կը բանայ։	Il les ouvre.
Զո՞վ կը սիրէք։	Qui aimez-vous?

Հայրս կը սիրեմ· — J'aime mon père·

Ձեր հայրն իր որդին կը սիրէ՞· — Votre père aime-t-il son fils?

Կը սիրէ· — Il l'aime·

Կը սիրէ՞ք ձեր տղաքը· — Aimez-vous vos enfants?

Կը սիրեմ· — Je les aime·

Գինին կը սիրէ՞ք· — Aimez-vous le vin?

Կը սիրեմ· — Je l'aime·

Ի՞նչ կը սիրէք· — Qu'aimez-vous?

Մրգուլ· — Du cidre·

Մրգուլը կը սիրեմ· — J'aime le cidre·

Ամերիկացին· — L'Américain·

Ամերիկացին ի՞նչ կը սիրէ· — Qu'aime l'Américain?

Սուրճը կը սիրէ· — Il aime le café·

70. Հրահանգ

Ձեր եղբայրը կը սիրէ՞ք·—Կը սիրեմ· —Ձեր եղբայրը ձեզ կը սիրէ՞·—Զիս չի սիրեր· —Զիս կը սիրե՜ս, բարի տղայ· —Քեզ կը սիրեմ· —Այս գէշ մարդը կը սիրե՞ս· —Չեմ սիրեր·—Զո՞վ կը սիրէք· —Իմ տղաքս կը սիրեմ· —Զո՞վ կը սիրէք·—Մեր բարեկամները կը սիրենք·—Մէկը կը սիրե՞նք·—Մէկը չենք սիրեր (ոչ ոք կը սիրենք)· —Մէկը մեզ կը սիրէ՞· —Ամերիկացիք մեզ կը սիրեն· —Բանի մը պէտք ունի՞ք · —Բանի մը պէտք չունիմ· —Ձեր հայրն ի՞նչ բանի պէտք ունի·—Իր սպասաւորին պէտք ունի· —Ի՞նչ բանի պէտք ունիք· —Տոմսակի պէտք ունիմ·—Ա՞յս տոմսակին թէ անոր պէտք ունիք· —Անոր պէտք ունիմ·—Անկից ի՞նչ կ'ուզէք ընել·—Բանալ կ'ուզեմ կարդալու համար· —Ձեր որդին մեր տոմսակները կը կարդա՞յ·—Կը կարդայ·—Ե՞րբ կը կարդայ·

—Կը կարդայ երբ որ կ'ընդունի.—Ինծի չափ տոմսակ կ'ընդունի՞.—Ձենէ աւելի կ'ընդունի.—Ինծի ի՞նչ կու տաք.—Քեզի բան մը չեմ տար.—Այս գիրքն իմ եղբօրըս կու տա՞ք.—Կու տամ.—Անոր թռչուն մը կու տա՞ք.—Հատ մը կու տամ.—Ձեր գիրքերը որո՞ւ փոխ կու տաք.—Իմ բարեկամներուս փոխ կու տամ.—Ձեր բարեկամն ինծի հանդերձ մը փոխ կու տա՞յ.—Ձեզի հատ մը փոխ կու տայ.—Ձեր հանդերձներն որո՞ւ փոխ կու տաք.—Մէկու մը փոխ չեմ տար։

71. Հրահանգ

Բան մը կը կարգադրէ՞ք.—Բան մը չենք կարգադրեր.—Ձեր եղբայրն ի՞նչ կը շարէ.—Իր գիրքերը կը շարէ.—Ձեր նաւը կը վաճառէ՞ք.—Չեմ վաճառեր.—Նաւապետն իրենը կը վաճառէ՞.—Կը վաճառէ.—Ամերիկացին ի՞նչ կը վաճառէ.—Իր եզերը կը վաճառէ.—Անգղիացին իր տոմսակը կը լմնցունէ՞.—Կը լմնցունէ.—Ի՞նչ տոմսակներ կը լմնցունէք.—Իմ բարեկամներուս գրածներս կը լմնցունեմ.—Մեծ պարտէզս կը տեսնէ՞ք.—Կը տեսնեմ.—Ձեր հայրը կը տեսնէ՞ մեր նաւերը.—Չի տեսներ. բայց մենք կը տեսնենք.—Ո՞րչափ զինուոր կը տեսնէք.—Շատ կը տեսնենք, երեսնէ աւելի կը տեսնենք.—Բան մը կը խմէ՞ք.—Գինի կը խմեմ.—Նաւաստին ի՞նչ կը խմէ.—Մրգուղ կը խմէ.—Գինի՞ թէ մրգուղ կը խըմենք.—Գինի եւ մրգուղ կը խմենք.—Իտալացիք ի՞նչ կը խմեն.—Տուրմ կը խմեն.—Գինի կը խմէ՞նք.—Կը խմենք.—Ի՞նչ կը գրես.—Տոմսակ մը կը գրեմ.—Որո՞ւ.—Դրացւոյն.—Ձեր բարեկամը կը գրէ՞.—Կը գրէ.—Որո՞ւ կը գրէ.—Իր դերձակին կը գրէ։

72. Հրահանգ

Ձեր տոմսակներն իրիկո՞ւնը կը գրէք· —Առտուն կը գրենք· —Ի՞նչ կ՚ըսես· —Բան մը չեմ ըսեր· —Ձեր եղբայրը բան մը կ՚ըսէ՞· —Բան մը կ՚ըսէ· —Ի՞նչ կ՚ըսէ· —Չեմ գիտեր· —Սպասաւորիս ի՞նչ կ՚ըսէք· —Անոր կ՚ըսեմ որ գետինն աւլէ եւ հաց, պանիր ու գինի բերելու երթայ· —Բան մը կ՚ըսե՞նք· —Բան մը չենք ըսեր· —Ձեր բարեկամը կօշկակարին ի՞նչ կ՚ըսէ· —Կ՚ըսէ որ իր մուճակները նորոգէ· —Դերձակներուն ի՞նչ կ՚ըսէք· —Անոնց կ՚ըսեմ որ հանդերձներս չինեն· —Դուրս կ՚ելլե՞ս· —Չեմ ելլեր· —Ո՞վ կ՚ելլէ· —Եղբայրս կ՚ելլէ· —Ո՞ւր կ՚երթայ· —Պարտէզ կ՚երթայ· —Որո՞ւ տուն կ՚երթաք· —Բարի Անգղիացւոց տունը կ՚երթանք· —Ի՞նչ կը կարդաս· —Բարեկամիս մէկ տոմսակը կը կարդամ· —Ձեր հայրն ի՞նչ կը կարդայ· —Գիրք մը կը կարդայ· —Ի՞նչ կ՚ընէք· —Կը կարդանք· —Ձեր տղաքը կը կարդա՞ն· —Չեն կարդար, կարդալու ժամանակ չունին· —Իմ կարդացած գիրքերս կը կարդա՞ք· —Ձեր կարդացածները չեմ կարդար, այլ ձեր հօրը կարդացածները· —Այս մարդը կը ճանչնա՞ք· —Չեմ ճանչնար· —Ձեր բարեկամը կը ճանչնա՞յ զայն· —Կը ճանչնայ·

73. Հրահանգ

Տղաքս կը ճանչնա՞ք· —Կը ճանչնանք· —Անոնք ձեզ կը ճանչնա՞ն· —Մեզ չեն ճանչնար· —Զո՞վ կը ճանչնաք· —Մէկը չեմ ճանչնար· —Մէկը ձեզ կը ճանչնա՞յ· —Մէկը զիս կը ճանչնայ· —Ձեզ ո՞վ կը ճանչնայ· —Բարի նաւապետը զիս կը ճանչնայ· —Ի՞նչ կ՚ուտես· —Հաց կ՚ուտեմ· —Ձեր որդին պանիր չո՞ւտեր· — Չուտեր· —Բան

մը կը կորէ՞ք. — Փայտ կը կորենք. — Վաճառականներն ի՞նչ կը կարեն. — Ասուի (չուխա) կը կարեն. — Ինծի բան մը կը ղրկէ՞ք. — Ձեզի աղէկ հրացան մը կը ղըրկեմ. — Ձեր հայրը ձեզի ստակ կը ղրկէ՞. — Կը ղրկէ. — Ինչ աւելի՞ կը ղրկէ. — Ձենէ աւելի կը ղրկէ. — Ո՞րչափ կը ղրկէ. — Ցխուն սկուտէն աւելի կը ղրկէ. — Ձեր տոմսակներն ե՞րբ կ'ընդունիք. — Ամէն առտու կ'ընդունիմ. — Ժամը քանի՞ն. — Ժամը տասն ու կէսին. — Ձեր որդին կու գա՞յ. — Կու գայ. — Ո՞ր տուն կու գայ. — Իմ տունս կու գայ. — Իմ տունս կու գա՞ք. — Ձեր տունը չեմ երթար, այլ ձեր տղոցը տունը. — Ձեր բարեկամն ո՞ւր կերթայ. — Տեղ մը չերթար. տունը կը մնայ. — Տուն կ'երթա՞ք. — Տուն չենք երթար, այլ մեր բարեկամներուն տունը. — Ձեր բարեկամներն ո՞ւր են. — Իրենց պարտէզն են. — Սկովտիացիք իրենց պարտէ՞զն են. — Հոն են։

74. Հրահանգ

Ի՞նչ կը գնէք. — Դանակներ կը գնեմ. — Կը գնէ՞ք աւելի դանակ քան թէ գաւաթ. — Աւելի ասոնցմէ կը գընեմ քան թէ անոնցմէ. — Գերմանացին ո՞րչափ ձի կը գընէ. — Շատ կը գնէ. քանի աւելի կը գնէ. — Ձեր սպասաւորն ի՞նչ կը տանի. — Մեծ արկղ մը կը տանի. — Ո՞ւր կը տանի. — Տուն կը տանի. — Որո՞ւ կը խօսիք. — Իրլանտացւոյն կը խօսիմ. — Անոր ամէն օր կը խօսի՞ք. — Անոր ամէն առտու եւ ամէն իրիկուն կը խօսիմ. — Ձեր տունը կու գա՞յ. — Իմ տունս չի գար, այլ ես անոր տունը կ'երթամ. — Ձեր սպասաւորն ի՞նչ ունի ընելու. — Գետինս (սենեակս) ունի աւլելու եւ գիրքերս շարելու (պիտի աւլէ եւ պիտի շարէ եւն). — Հայրս ձեր տոմսակներուն կը պատասխանէ՞. — Կը պատասխանէ. — Ձեր մանչն ի՞նչ

կը կտրէ.—Բան մը չի կտրեր, այլ ձեր մանչերն իմ գաւաթներս կը կտրեն.—Բան մը կը պատռե՞ն.—Բան մը չեն պատռեր.—Գլխարկս ո՞վ կ'այրէ.—Մէկը (ոչ ոք) չայրեր զայն.—Մէկը կը փնտռէ՞ք.—Մէկը չեմ փնտռեր.—Որդիս ի՞նչ կը փնտռէ.—Իր գրպանը կը փնտռէ.—Ձեր խոհարարն ի՞նչ կը մորթէ.—Վառեակ մը կը մորթէ:

75. Հրահանգ

Թռչուն մը կը մորթէ՞ք.—Հաւ մը կը մորթեմ.—Ձեր խոհարարն ո՞րչափ վառեակ կը մորթէ.—Երեք հաւ կը մորթէ.—Մանչս որո՞ւ տուն կը տանիք.—Նկարչին տունը կը տանիմ.—Նկարիչն ե՞րբ իր տունն է.—Ամէն իրիկուն ժամը եօթնին իր տունն է.—Հիմա ժամը քանի՞ն է.—Դեռ ժամը վեց չէ.—Իրիկունը դուրս կ'ելլէ՞ք.—Առտուն կ'ելլեմ.—Իրիկունն ելլելու կը վախնա՞ք.—Չեմ վախնար, այլ ժամանակ չունիմ իրիկունն ելլելու.—Ձեր որդւոյն չափ կ'աշխատի՞ք.—Անոր չափ չեմ աշխատիր.—Ձենէ աւելի կ'ուտէ՞.—Ինէ աւելի կ'ուտէ.—Ձեր տղաքը կրնա՞ն այնչափ տոմսակ գրել որչափ մերինները.—Ճիշդ այնչափ կրնան գրել.—Ռուսիացին կրնա՞յ այնչափ գինի խմել որչափ մրդուզ.—Աւելի ասկէ կրնայ խմել քան թէ անկէ.—Մեր դրացիներն ե՞րբ կ'ելլեն.—Ամէն առտու ժամը վեցին քառորդ մնացած կ'ելլեն.—Ձեր հօրն ի՞նչ տոմսակ կը ղրկէք.—Իմինս կը ղրկեմ.—Իմինս չէ՞ք ղրկեր.—Ան ալ կը ղրկեմ:

ԻԵ. ԴԱՍ. Vingt-cinquième Leçon.

Բերել.	Apporter 1.
Գտնել.	Trouver 1.

Տեատրանը (դադարում եւ չարժում)·	Au spectacle·
Մսավաճառը·	Le boucher·
Ոչխարը·	Le mouton·
Ինչ որ․․․ ածը (գտածս, գտածը, եւն)	Ce que·
Ձեր փնտռածը (փնտռածնիդ) կը գտնե՞ք·	Trouvez-vous ce que vous cherchez?
Փնտռածս կը գտնեմ·	Je trouve ce que je cherche.
Փնտռածը չի գտներ·	Il ne trouve pas ce qu'il cherche·
Մեր փնտռածը կը գտնենք [նեն·	Nous trouvons ce que nous cherchons· [chent·
Իրենց փնտռածը կը գըտ-	Ils trouvent ce qu'ils cher-
Ձեր նորոգածը կը նորոգեմ·	Je raccommode ce que vous raccommodez·

ԴԻՏ. Ա. Աներեւոյթին վերջընթեր վանկին մէջ անձայն e ունեցող բայերուն խոնարհմանը մէջ, երբ այն e ին յաջորդ վանկն ուրիշ անձայն e ով մը կը վերջանայ, առաջի անձայն eն բութ շեշտ, accent grave, (`) կ'առնէ. ինչպէս·

Mener, տանիլ· Je mène, tu mènes, il mène, Nous menons, vous menez, ils mènent·

Achever, աւարտել· J'achève, tu achèves, il achève· Nous achevons, vous achevez, ils achèvent·

ԴԻՏ. Բ. eter եւ eler վերջաւորող բայերուն խոնարհմանը մէջ, երբ t եւ l գիրերէն ետքը անձայն e մը կու գայ, t եւ l գիրերը կը կրկնուին. ինչպէս.

Acheter, *գնել*. J'achette, tu achettes, il achette. Nous achetons, vous achetez, ils achettent.

Appeler, *կանչել*. J'appelle, tu appelles, il appelle. Nous appelons, vous appelez, ils appellent.

Զանի տեսարան կը տանի՞ք.	Le menez-vous au spectacle?
Կը տանիմ.	Je l'y mène.
Ձեր հայրը ձեզ կը կանչէ՞.	Votre père vous appelle-t-il?
Զիս չի կանչեր.	Il ne m'appelle pas.
Ուսանիլ (սերտել).	Etudier 1.
Փոխանակ, տեղը.	Au lieu de.

ԴԻՏ. Գ. Au lieu *նախադրութենէն ետքն եկող աներեւոյթը միշտ* de *կ'ուզէ իրմէ առաջ:*

Խաղալ.	Jouer 1.
Մտիկ ընել, լսել.	Ecouter.
Փոխանակ մտիկ ընելու.	Au lieu d'écouter.
Փոխանակ խաղալու.	Au lieu de jouer.
Փոխանակ ուսանելու կը խաղա՞ք.	Jouez-vous au lieu d'étudier?
Փոխանակ խաղալու կ'ուսանիմ.	J'étudie au lieu de jouer.
Այս մարդը կը խօսի փոխանակ մտիկ ընելու.	Cet homme parle au lieu d'écouter.
Ձեր մատը կը ցաւի՞.	Avez-vous mal au doigt?
Մատս կը ցաւի.	J'ai mal au doigt.
Ձեր եղբօրը ոտքը կը ցաւի՞.	Votre frère a-t-il mal au pied?
Աչքը կը ցաւի.	Il a mal à l'œil.
Մեր աչքը կը ցաւի.	Nous avons mal aux yeux.

Արմուկը·	Le coude·
Կռնակը·	Le dos·
Բազուկը·	Le bras·
Ծունկը·	Le genou·
Փոխանակ գրելու կը կարդա՞ք·	Lisez-vous au lieu d'écrire?
Ձեր եղբայրը կը կարդա՞յ փոխանակ խօսելու·	Votre frère lit-il au lieu de parler?
Անկողինը·	Le lit·
Սպասաւորն անկողինը կը շինէ՞·	Le domestique fait-il le lit ?
Կրակը կը վառէ փոխանակ անկողինը շինելու·	Il allume le feu au lieu de faire le lit·
Սորվիլ, սորվելով·	Apprendre(*), apprenant.
Կը սորվիմ, կը սորվիս, կը սորվի·	J'apprends, tu apprends, il apprend (տես ԻԴ. Դաս Դ. Լծորդ. Ա. Դիտ.)
Կարդալ կը սորվիմ·	J'apprends à lire·
Գրել կը սորվի·	Il apprend à écrire·

ԴԻՏ. Դ. Apprendre բայէն ետքն եկող աներեւոյթը à նախադրութիւնը կ'ուզէ իրմէ առաջ։

76. *Հրահանգ*

Այս իրիկուն տեսարան կ'երթա՞ք· —Տեսարան չեմ երթար· —Ի՞նչ ունիք ընելու· (ի՞նչ պիտի ընէք)· —Սորվելու եմ· —Ժամը քանիի՞ն դուրս կ'ելլէք· —Իրիկունը դուրս չեմ ելլեր· —Ձեր հայրը դուրս կ'ելլէ՞· —Դուրս չելլեր· —Ի՞նչ կ'ընէ· —Կը գրէ· —Գիրք մը կը գրէ՞· —Հատ մը կը գրէ· —Ե՞րբ կը գրէ· —Առտու իրիկուն

կը գրէ·—Հիմա իր տո՞ւնն է·—Հոն է·—Դուրս չե՞լլեր·—Չի կրնար դուրս ելլել· ոտքը կը ցաւի·—Կօշկակարը մեր մուճակները կը բերէ՞· —Չի բերեր· —Չի՞ կրնար աշխատիլ· —Չի կրնար աշխատիլ· ծունկը կը ցաւի·—Մէկուն արմուկը կը ցաւի՞·—Դերձակին արմուկը կը ցաւի· —Որո՞ւն բազուկը կը ցաւի· Իմ բազուկս կը ցաւի· —Ինծի հաց կը կտրէ՞ք· —Չեմ կրնար կտրել· մատուըներս կը ցաւին·—Կը կարդա՞ք ձեր գիրքը·—Չեմ կրնար կարդալ· աչքս կը ցաւի·—Որո՞ւն աչուըները կը ցաւին· —Գաղիացւոց աչուըները կը ցաւին· —Զաւիէն աւելի կը կարդա՞ն· —Բաւական կը կարդան· —Այսօր ամսուն ո՞ր օրն է (քանի՞ն է)· —Երեքն է· —Վաղն ամսուն ո՞ր օրն է·—Վաղը չորսն է· —Մէկը կը փնտռէ՞ք· —Մէկը չեմ փնտռեր·—Նկարիչն ի՞նչ կը փնտռէ·—Բան մը չի փնտռեր· —Զո՞վ կը փնտռէք· —Ձեր որդին կը փնտռեմ·—Անոր ըսելու բան մը ունի՞ք·—Անոր ըսելու բան մը ունիմ։

77. Հրահանգ

Զիս ո՞վ կը փնտռէ· —Ձեր հայրը կը փնտռէ ձեզ·—Մէկը եղբայրս կը փնտռէ՞· —Ոչ ոք կը փնտռէ·—Փնտռածդ կը գտնե՞ս·—Փնտռածս կը գտնեմ·—Նաւավարը փնտռածը կը գտնէ՞· —Փնտռածը կը գտնէ, բայց տղաքը չեն գտներ իրենց փնտռածը· —Ի՞նչ կը փնտռեն·—Իրենց գիրքերը կը փնտռեն· —Զիս ո՞ւր կը տանիս·—Քեզ Թատրոն կը տանիմ· —Զիս չուկան չե՞ք տանիր·—Չեմ տանիր· —Սպանիացիք իրենց փնտռած հովանոցները կը գտնե՞ն·—Չեն գտներ·—Դերձակն իր մատնոցը կը գտնէ՞· —Չի գտներ· —Վաճառականներն իրենց փնտռած ասուին կը գտնե՞ն·—Կը գտնեն·—Մսա-

վաճառներն ի՞նչ կը գտնեն. —Իրենց փնտռած եղերն ու ոչխարները կը գտնեն. —Ձեր խոհակերն ի՞նչ կը գտնէ. —Փնտռած վառեակները կը գտնէ. —Բժիշկն ի՞նչ կ'ընէ. —Ձեր ըրածը կ'ընէ. —Իր սենեկին մէջ ի՞նչ կ'ընէ. —Կը կարդայ. —Ի՞նչ կը կարդայ. —Ձեր հօրը գիրքը կը կարդայ. —Անգղիացին ի՞նչ կը փնտռէ. —Իր բարեկամը կը փնտռէ պարտէզը տանելու համար. —Գերմանացին իր սենեկին մէջ ի՞նչ կ'ընէ. —Կարդալ կը սորվի. —Գրել չի՞ սորվիր. —Չի սորվիր. —Ձեր որդին գրել կը սորվի՞. —Գրել եւ կարդալ կը սորվի։

78. Հրահանգ

Հոլանտացին լսելու տեղ կը խօսի՞. —Լսելու տեղ կը խօսի. —Ձեր տունը մնալու տեղ դո՞ւրս կ'ելլէք. —Դուրս ելլելու տեղ իմ տունս կը մնամ. —Ձեր որդին փոխանակ ուսանելու կը խաղա՞յ. —Փոխանակ ուսանելու կը խաղայ. —Ե՞րբ կ'ուսանի. —Ամէն օր կ'ուսանի. —Առտո՞ւն թէ իրիկունը. —Առտու եւ իրիկուն. —Գիրքը գնելու տեղ անձրեւնո՞ցը կը գնէք. —Երկուքն ալ չեմ գներ. —Մեր դրացին իր գաւազանները կը կտրէ փոխանակ իր գաւաթները կտրելու. —Երկուքն ալ չի կտրեր. —Ի՞նչ կը կտրէ. —Իր հրացանները կը կտրէ. —Մեր դրացւոյն տղաքը կը կարդա՞ն. —Փոխանակ գրելու կը կարդան. —Մեր խոհակերն ի՞նչ կ'ընէ. —Շուկան երթալու տեղ կրակ կ'ընէ. —Նաւապետը ձեզի բան մը կու տա՞յ. —Ինծի բան մը կու տայ. —Ի՞նչ կու տայ. —Ինծի շատ ստակ կու տայ. —Ձեզի հաց տալու տեղ ստա՞կ կու տայ. —Ինծի հաց եւ ստակ կու տայ. —Ձեզի աւելի պանի՞ր կու տայ քան թէ հաց. —Աւելի քիչ կու տայ ասկէ քան թէ անկէ։

79. Հրահանգ

Իմ բարեկամիս աւելի քի՞չ դանակ քան թէ ձեռնոց կու տաք. —Անոր աւելի ասոնցմէ կու տամ քան թէ անոնցմէ. —Ձեզի ի՞նչ կու տայ. —Ինծի շատ գիրք կու տայ փոխանակ ստակ տալու. —Ձեր սպասաւորը ձեր անկողինը կը շինէ՞. —Չի շիներ. —Ձեր անկողինը շինելու տեղ ի՞նչ կ'ընէ. —Անկողինս շինելու տեղ սենեակը կ'աւլէ. —Աշխատելու տեղ կը խմէ՞. —Աշխատելու տեղ կը խմէ. —Բժիշկները դուրս կ'ելլե՞ն. —Փոխանակ դուրս ելլելու իրենց տունը կը մնան. —Ձեր սպասաւորը սուրճ կ'եփէ՞. —Փոխանակ սուրճ եփելու չայ կ'եփէ. —Մէկը ձեզի հրացան մը փոխ կու տա՞յ. —Ոչ ոք փոխ կու տայ. —Ձեր բարեկամն ինծի ի՞նչ փոխ կու տայ. —Ձեզի շատ գիրք եւ շատ գոհարեղէն փոխ կու տայ. —Իմ կարդացած գիրքս կը կարդա՞ք. —Ձեր կարդացածը չեմ կարդար, այլ մեծ նաւապետին կարդացածը. —Իմ կարդացած գիրքերս կարդալու կ'ամչնա՞ք. —Չեմ ամչնար, այլ կարդալու բաղձանք չունիմ.

ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՄԻՍ DEUXIEME MOIS

ԻԶ. ԴԱՍ. Vingt-sixième Leçon.

Գաղղիերէն կը սորվի՞ք.	Apprenez-vous le français?
Կը սորվիմ.	Je l'apprends.
Չեմ սորվիր.	Je ne l'apprends pas.

Գաղղիերէն ·	Le français ·
Անգղիերէն ·	L'anglais ·
Գերմաներէն ·	L'allemand ·
Իտալերէն ·	L'italien ·
Սպաներէն ·	L'espagnol ·
Բոլոներէն (Լեհերէն) ·	Le polonnais ·
Ռուսերէն ·	Le russe ·
Լատիներէն ·	Le latin ·
Յունարէն ·	Le grec ·
Արաբերէն ·	L'arabe ·
Ասորերէն ·	Le syriaque ·
Իտալերէն կը սորվիմ ·	J'apprends l'italien ·
Եղբայրս գերմաներէն կը սորվի ·	Mon frère apprend l'allemand ·
Բոլոնիացին (Լեհը) ·	Le Polonnais ·
Հռոմայեցին ·	Le Romain ·
Յոյնը ·	Le Grec ·
Արաբացին ·	L'Arabe ·
Ասորին ·	Le Syrien ·

ԴԻՏ. Ա. Գաղղիերէնի մէջ լեզուի անունները՝ parler, խօսիլ, բայով միայն յօդ չեն առներ. ուրիշ բայի քով յօդով կը գործածուին. ուստի կ'ըսուի. Parlez-vous français? Գաղղիերէն կը խօսի՞ք. բայց՝ Apprenez-vous le français? Գաղղիերէն կը սորվի՞ք.

ԴԻՏ. Բ. Լեզուի եւ ազգի անունները գաղղիերէնի մէջ մեծաւ մասամբ նոյն են. միայն երբ ազգ կը ցուցնեն, գլխագրով կը գրուին. զոր օրինակ. Je parle français. Գաղղիերէն կը խօսիմ. Je suis Français. Գաղղիացի եմ։ Լեզու կամ ազգ ցուցնող անունները նաեւ

ածական են, եւ գաղղիական, անգղիական, եւն, կը նշանակեն· Le gouvernement français· Գաղղիական կառավարութիւնը· Le parlement anglais· Անգղիական խորհրդարանը։ Այս տեսակ ածականներ միշտ գոյականէն ետքը կը դրուին։

ԴԻՏ. Գ. Մէկուն յատկութիւնը, աստիճանը կամ արուեստը ցուցնող գոյականները գաղղիերէնի մէջ յօդ չեն առներ։

Անգղիացի՞ էք·	Etes-vous Anglais?
Ոչ, տէր, Գաղղիացի եմ·	Non, monsieur, je suis Français
Անիկա Գերմանացի է·	Il est Allemand·
Դերձակ է·	Est-il tailleur?
Ոչ, կօշկակար է·	Non, il est cordonnier·
Ցիմար է·	Il est fou·

Բայց երբ խօսքը c'est, ce sont ով կը սկսի, ան ատեն յիշեալ բառերուն հետ un, une յօդը կը գործածուի եզակիին մէջ, յոգնակիին մէջ՝ մասնական յօդ des·

Գաղղիացի է·	C'est un Français·
Բժիշկ է·	C'est un médecin·
Կահագործ են·	Ce sont des menuisiers·
Ցիմարը (խենդը)·	Le fou (յգ· fous· տես Թ. Դասը)·
Իրիկունը·	Le soir·
Առտուն·	Le matin·
Օրը·	Le jour·
Մաղթել·	Souhaiter 1·
Ճակատը·	Le front·

Կապոյտ.	Bleu.
Սեւ.	Noir.
Լայն.	Large.
Մեծ.	Grand.

ԴԻՏ. Դ. Բարի լոյս, Բարի իրիկուն, խօսքերն հայերէն յօդ չեն առներ. գաղղիերէն աս կերպ խօսքեր յօդով կը գործածուին.

Բարի լոյս կամ օր կը մաղթեմ ձեզ.	Je vous souhaite le bonjour.
Ինծի բարի՛ իրիկուն կը մաղթէ՞.	Me souhaite-t-il le bonsoir?
Ձեզի բարի լոյս կը մաղթէ.	Il vous souhaite le bonjour.

ԴԻՏ. Ե. Անձի, կենդանւոյ, տունկի մէկ յատկութիւնը, կամ մասը ցուցնելու համար հայերէն կ'ըսենք. Ճակատը լայն է. Աչուըները կապոյտ են. Սիրտը կարծր է, եւն. Այս տեսակ խօսքեր գաղղիերէն ունին, Avoir բայով կը բացատրուին, եւ բառը յօդ կ'ունէ, ածականն ալ գոյականէն ետքը կը դրուի.

Ճակատը լայն է.	Il a le front large.
Աչուըները կապոյտ են.	Il a les yeux bleux.
Կաղնույն փայտը կարծր է.	Le chène a le bois dur.
Աղաւնույն թռիչը խիստ է.	Le pigeon a le vol raide.
Այս մարդուն սիրտը բարի է	Cet homme a le cœur bon.
Մեծ դանակ մը.	Un grand couteau.
Մեծ մարդ մը.	Un grand homme.

ԴԻՏ. Զ. Un grand homme կը նշանակէ՝ Մեծ, երեւելի մարդ. Un homme grand կը նշանակէ խոշոր, եր-

կայնահաստակ մարդ · Նոյնպէս՝ Un pauvre homme, խեղճ մարդ, ըսել է · Un homme pauvre կը նշանակէ՝ աղքատ մարդ ·

Գաղիերէն գիրք մը ·	Un livre français·
Անգղիերէն գիրք մը ·	Un livre anglais·
Գաղիական ստակ ·	De l'argent français·
Անգղիական թուղթ ·	Du papier anglais·
Գերմաներէն գիրք մը կը կարդա՞ք ·	Lisez-vous un livre allemand ?
Իտալերէն գիրք մը կը կարդամ ·	Je lis un livre italien·
Բան մը մտիկ ընել ·	Ecouter quelque chose·
Մէկը մտիկ ընել ·	Ecouter quelqu'un·
Մարդուն ձեզի ըսածը մտիկ կ'ընէ՞ք ·	Ecoutez-vous ce que l'homme vous dit ?
Մտիկ կ'ընեմ ·	Je l'écoute·
Անոր ըսածս մտիկ կ'ընէ ·	Il écoute ce que je lui dis·
Ձեզի ըսածս մտիկ կ'ընէ՞ք ·	Ecoutez - vous ce que je vous dis ?
Ինծի մտիկ կ'ընէ՞ք ·	M'écoutez-vous ?
Ձեզի մտիկ կ'ընեմ ·	Je vous écoute·
Եղբօրս մտիկ կ'ընէ՞ք ·	Ecoutez-vous mon frère ?
Մտիկ չեմ ըներ ·	Je ne l'écoute pas·
Մարդիկը մտիկ կ'ընէ՞ք ·	Ecoutez-vous les hommes ?
Զանոնք մտիկ կ'ընեմ ·	Je les écoute·
Ուղղել, սրբագրել ·	Corriger 1·
Հանել, մերկանալ ·	Oter 1·
Ուսում, (համար, դաս) ·	Le thème, le devoir, (la tâche)·
Առնուլ, առնելով ·	Prendre (*), prenant·

Ձեր գլխարկը կը հանէ՞ք.	Otez-vous votre chapeau?
Կը հանեմ.	Je l'ôte.
Ձեր հայրը ձեր համարները կը սրբագրէ՞.	Votre père corrige-t-il vos thèmes?
Կը սրբագրէ.	Il les corrige.
Գաղիերէն խօսիլ.	Parler français.
Անգղիերէն խօսիլ.	Parler anglais.
Գաղիերէն կը խօսի՞ք	Parlez-vous français?
Ոչ, տէր, անգղիերէն կը խօսիմ.	Non, monsieur, je parle anglais.
Սուրճը խմել.	Prendre le café.
Սուրճ խմել.	Prendre du café.
Չայը խմել.	Prendre le thé.
Չայ խմել.	Prendre du thé.
Չայ կը խմէ՞ք.	Prenez-vous du thé?
Կը խմեմ.	J'en prends.
Ամէն օր չայը կը խմէ՞ք.	Prenez-vous le thé tous les jours?
Ամէն օր կը խմեմ.	Je le prends tous les jours.
Հայրս սուրճ կը խմէ.	Mon père prend du café.
Ամէն առտու սուրճը կը խմէ.	Il prend le café tous les matins. [lat.
Եղբայրս տուրմ կը խմէ.	Mon frère prend du choco-
Ամէն առտու տուրմը կը խմէ.	Il prend le chocolat tous les matins.

Գ·ԻՏ. Բիչ քանակութեամբ խմուած նիւթերուն, ինչպէս, սուրճ, չայ, դեղ, prendre կ'ըսուի. մեծ քանակութեամբ խմուածներուն, ինչպէս, ջուր, գինի, եւն., boire կ'ըսուի.

80. Հրահանգ

Բան մը բերելու (կամ առնելու) կ'երթա՞ք· (aller chercher) —Բան մը բերելու կ'երթամ· —Ի՞նչ բերելու կ'երթաք· —Մրգուզ բերելու կ'երթամ —Ձեր Հայրը բան մը բերել (կանչել) կու տա՞յ (envoyer chercher)· —Գինի բերել կու տայ·—Ձեր սպասաւորը հաց բերելու կ'երթա՞յ· —Բերելու կ'երթայ· —Ձեր դրացին զո՞վ կանչել կու տայ —Բժիշկը կանչել կու տայ· —Ձեր սպասաւորը կրակ ընելու համար իր հանդերձը կը հանէ՞· —Կը հանէ կրակ ընելու համար· —Ձեր ձեռնոցը կը հանէ՞ք ինծի ստակ տալու համար·—Կը հանեմ (ձեզի ստակ) տալու համար· —Գաղիերէն կը սորվի՞ք· —Կը սորվիմ· —Ձեր եղբայրը գերմաներէն կը սորվի՞· —Կը սորվի·—Ո՞վ կը սորվի անգղիերէն· —Գաղիացին կը սորվի· —Իտալերէն կը սորվի՞նք· —Կը սորվիք· —Անգղիացիք ի՞նչ կը սորվին· —Գաղիերէն եւ գերմաներէն կը սորվին·—Սպաներէն կը խօսի՞ք·—Ոչ, տէր, իտալերէն կը խօսիմ·—Լեհերէն ո՞վ կը խօսի·—Եղբայրս լեհերէն կը խօսի·—Ձեր դրացիները ռուսերէն կը խօսին·—Ռուսերէն չեն խօսիր, այլ արաբերէն·—Արաբերէն կը խօսի՞ք· —Ոչ, յունարէն եւ լատիներէն կը խօսիմ· —Ի՞նչ դանակ ունիք·—Անգղիական դանակ մը ունիմ· —Ի՞նչ ստակ ունիք հոդ·—Իտալակա՞ն թէ սպանիական ստակ է·—Ռուսական ստակ է·—Իտալական գլխարկ մը ունի՞ք· —Ոչ, սպանիական գլխարկ մը ունիմ· —Գաղիացի՞ էք·—Ոչ, Անգղիացի եմ·—Յո՞յն ես·—Ոչ, Սպանիացի եմ,

81. Հրահանգ

Այս մարդիկը Գերմանացի՞ են.—Ոչ, Ռուս են.—Ռուսիացիք լեհերէն կը խօսի՞ն.—Լեհերէն չեն խօսիր, այլ լատիներէն, յունարէն եւ արաբերէն.—Ձեր հայրը վաճառակա՞ն է.—Ոչ, հացագործ է.—Այս մարդիկը վաճառակա՞ն են.—Ոչ, ատաղձագործ (հիւս) են.—Խոհարա՞ր էք.—Ոչ, հացագործ եմ.—Դերձա՞կ ենք.—Ոչ, կօշկակար ենք.—Խե՞նդ ես.—Խենդ չեմ.—Այդ մարդն ի՞նչ է.—Բժիշկ է.—Ինծի բան մը կը մաղթէ՞ք.—Ձեզի բարի՛րիկուն կը մաղթեմ.—Երիտասարդն ինծի ի՞նչ կը մաղթէ.—Ձեզի բարի՛րիկուն կը մաղթէ.—Ձեր տղաքն ինծի բարի՛րիկուն մաղթելո՞ւ համար տունս կուգան.—Ձեզի բարիլոյս մաղթելու համար ձեր տունը կուգան.—Գերմանացւոյն աչուըները սե՞ւ են.—Ոչ, կապոյտ են.—Այս մարդուն ոտուըները մե՞ծ են.—Անոր ոտուըները մանր են, ճակատը լայն է, եւ քիթը մեծ.—Գիրքս կարդալու ժամանակ ունի՞ք.—Կարդալու ժամանակ չունիմ, բայց գաղիերէն ուսանելու շատ քաջասրտութիւն ունիմ.—Փոխանակ խաղալու ի՞նչ կ'ընէք.—Փոխանակ խաղալու կ'ուսանիմ.—Փոխանակ գրելու կը սորվի՞ք.—Փոխանակ սորվելու կը գրեմ.—Մեր բարեկամին որդին ի՞նչ կ'ընէ.—Իր համարն ընելու (դասը պատրաստելու) տեղ պարտէզ կ'երթայ.—Մեր դրացւոյն տղաքը կը կարդա՞ն.—Փոխանակ կարդալու կը գրեն.—Մեր խոհարարն ի՞նչ կ'ընէ.—Փոխանակ շուկան երթալու կրակ կը շինէ.—Ձեր հայրն իր եզը կը ծախէ՞.—Փոխանակ իր եզը ծախելու, իր ձին կը ծախէ։

82. Հրահանգ

Նկարչին որդին անգլիերէն կ'ուսանի՞. —Փոխանակ անգլիերէն ուսանելու՝ յունարէն կ'ուսանի. —Մսավաճառը եզեր կը մորթէ՞. —Փոխանակ եզեր մորթելու ոչխարներ կը մորթէ. —Ինծի մտիկ կ'ընէ՞ք. —Ձեզի մտիկ կ'ընեմ. —Ձեր եղբայրն ինծի մտիկ կ'ընէ՞. —Փոխանակ ձեզի մտիկ ընելու՝ կը խօսի. —Ձեզի ըսածս (ինչ որ ձեզի կ'ըսեմ) մտիկ կ'ընէ՞ք. —Ձեր ինծի ըսածը մտիկ կ'ընեմ. —Եղբօրը քեզի ըսածը մտիկ կ'ընե՞ս. —Մտիկ կ'ընեմ. —Բժշկին տղաքը մտիկ կ'ընե՞ն մեր անոնց ըսածը. —Մտիկ չեն ըներ. —Թատրոն կ'երթա՞ք. —Փոխանակ թատրոն երթալու մթերանոց (մաղազա) կ'երթամ. —Գիրքս կարդալ կ'ուզէ՞ք. —Կարդալ կ'ուզեմ, բայց չեմ կրնար. աչուըներս կը ցաւին. —Ձեր հայրն իմ համարներս կը սրբագրէ թէ եղբօրս համարները. —Ոչ ձերինները կը սրբագրէ, ոչ ձեր եղբօրը (համարները). —Ի՞նչ համարներ կը սրբագրէ. —Իմիններս կը սրբագրէ. —Հօրս խօսելու համար ձեր գըլխարկը կը հանէ՞ք. —Անոր խօսելու համար կը հանեմ (գլխարկս). —Ձեր մուճակները կը հանէ՞ք. —Չեմ հաներ. —Իր գլխարկն ո՞վ կը հանէ. —Բարեկամս կը հանէ. —Իր ձեռնոցները կը հանէ՞. —Չի հաներ. —Այս մանչերն ի՞նչ կը հանեն. —Իրենց մուճակներն ու գուլպաները կը հանեն. —Գաւաթներն ո՞վ կը վերցունէ. —Ձեր սպասաւորը կը վերցունէ. —Ինծի անգղիակա՞ն թէ գերմանական թուղթ կու տաք. —Ձեզի ոչ անգղիական եւ ոչ գերմանական թուղթ կու տամ. ձեզի գաղիական թուղթ կու տամ. —Սպաներէն կը կարդա՞ք. —Սպաներէն չեմ կարդար, այլ գերմաներէն. —Ձեր եղբայրն

Ի՞նչ գիրք կը կարդայ. —Գաղղիերէն գիրք մը կը կարդայ. — Առտուն սուրճ թէ չայ կը խմէք. —Չայ կը խըմեմ. —Ամէն առտու չա՞յ կը խմէք. —Ամէն առտու կը խմեմ. —Ի՞նչ կը խմէք. —Սուրճ կը խմեմ. —Ձեր եղբայրըն ի՞նչ կը խմէ. —Թուրմ կը խմէ. —Ամէն օր կը խմէ՞. —Ամէն առտու կը խմէ. —Ձեր տղաքը չայ կը խմե՞ն. —Փոխանակ չայ խմելու սուրճ կը խմեն. —Ի՞նչ կը խըմենք. —Չայ կամ սուրճ կը խմենք ։

ԻԷ. ԴԱՍ. Vingt-septième Leçon.

Թրջել.	Mouiller 1.
Ցուցնել.	Montrer 1. faire voir (*).

ԳԻՏ. Ա. Mouiller կը նշանակէ նաեւ թաթխել. Je suis tout mouillé. Թուխուած եղած եմ. La blanchisseuse mouille du linge. Լուացարարը ձորձը կը թրջէ, ջուրը կը դնէ ։

Կը ցուցնեմ.	Je fais voir. Je montre.
Կը ցուցնէ.	Il fait voir. Il montre.
Կը ցուցնես.	Tu fais voir. Tu montres.
Մէկուն ցուցնել.	Montrer, faire voir à quelqu'un.

Ձեր հրացանն ինծի կը ցուցնէ՞ք.	Me faites-vous voir votre fusil ?
Ձեզի կը ցուցնեմ.	Je vous le fais voir.
Այս մարդուն ի՞նչ կը ցուցնէք.	Que montrez-vous à cet homme ?

Գեղեցիկ հանդերձներս կը ցուցնեմ անոր ·	Je lui montre mes beaux habits ·
Ծխախոտ ·	Du tabac · Du tabac à fumer ·
Քթախոտ ·	Du tabac en poudre · Du tabac à priser ·
Ծխել ·	Fumer 1 ·
Քաշել (քթախոտ) ·	Priser 1 ·
Պարտիզպանը ·	Le jardinier ·
Ծառան ·	Le serviteur ·
Սպասարկուն ·	Le valet ·
Նուագածութիւնը ·	Le concert ·
Խորհիլ, միտք ունենալ ·	Compter 1 · (այս բայէն ետքն եկող աներևոյթը նախադրութիւն չուզեր ։) ·
Այս իրիկուն պարահանդէս երթալու միտք ունի՞ք ·	Comptez-vous aller au bal ce soir ?
Երթալու միտք ունիմ ·	Je compte y aller ·
Գիտնալ ·	Savoir (*) 3 ·
Գիտէ՞ք ·	Savez-vous ?
Գիտեմ ·	Je sais ·
Գիտես ·	Tu sais ·
Գիտէ ·	Il sait · (Յք · Գ · դէմքը տես Դաս ԻԴ · ։)
Լողալ ·	Nager 1 ·
Լողալ գիտէ՞ք (կրնաք) ·	Savez-vous nager ?
Գրել գիտէ՞ք ·	Savez-vous écrire ?

Կարդալ գիտէ՞	Sait-il lire ?
Կարդալ եւ գրել գիտէ՞.	Sait-il lire et écrire ?
Կարդալ գիտէ, բայց գրել չի գիտեր.	Il sait lire, mais il ne sait pas écrire.

ԴԻՏ. Բ. Երբ միեւնոյն խօսքի մէջ բայ մը թէ հաստատական եւ թէ բացասական գործածուած է, դերանուն տէր բային կը կրկնուի. Il sait lire, mais il ne sait pas écrire.

Գաղիերէ՞ն թէ անգղիերէն կը սորվիք.	Apprenez-vous l'anglais ou le français ?
Գաղիերէն կը սորվիմ, բայց անգղիերէն չեմ սորվիր.	J'apprends le français, mais je n'apprends pas l'anglais. կամ. mais non l'anglais.
Տանիլ, տանելով.	Conduire (*) 4. conduisant.
Կը տանիմ, կը տանիս, կը տանի.	Je conduis, tu conduis, il conduit.

ԴԻՏ. Գ. Conduire կը նշանակէ առջեւն լինալով, կամ առաջնորդ ըլլալով տանիլ, հասցունել տեղ մը։

Այս տէրն իմ հօրս տունը կը տանիմ.	Je conduis ce monsieur chez mon père.
Այս ճամբան Մէյէնս կը տանի.	Ce chemin conduit à Mayence.
Առաքինութիւնը երջանկութեան կը տանի.	La vertu conduit au bonheur.
Մարել, մարելով.	Eteindre (*) 4. éteignant.
Կրակը կը մարէ՞ք.	Eteignez-vous le feu ?

Չեմ մարեր.	Je ne l'éteins pas.
Կը մարէ.	Il l'éteint.
Կը մարես.	Tu l'éteins.
Կրակն ու ճրագը կը մարե՞ս.	Eteins-tu le feu et la lumière ?
Ճրագը կը մարեմ, բայց կրակը չեմ մարեր.	J'éteins la lumière, mais je n'éteins pas le feu. կամ, mais non pas le feu.
Վառել.	Allumer 1.
Յաճախ, շատ անգամ.	Souvent.
Յաճախ պարահանդէս կ'երթա՞ք.	Allez-vous souvent au bal?
Ձեզի չափ յաճախ.	Aussi souvent que vous.
Ինծի չափ յաճախ.	Aussi souvent que moi.
Անոր չափ յաճախ.	Aussi souvent que lui.
Անոնց չափ յաճախ.	Aussi souvent qu'eux.
Եղբայրս յաճախ կը տեսնե՞ք.	Voyez-vous souvent mon frère ?
Աւելի յաճախ.	Plus souvent.
Ձենէ աւելի յաճախ կը տեսնեմ.	Je le vois plus souvent que vous.
Քիչ, ոչ այնչափ յաճախ.	Moins souvent.
Ձենէ քիչ յաճախ (ոչ ձեզի չափ յաճախ).	Moins souvent que vous.
Ինէ քիչ յաճախ.	Moins souvent que moi.
Անոնցմէ քիչ յաճախ.	Moins souvent qu'eux.

83. Հրահանգ

Ձեր հայրն ի՞նչ բանի պէտք ունի·—Ծխախոտի պէտք ունի·—Երթալ բերել (առնել) կ'ուզէ՞ք·—Երթալ բերել կ'ուզեմ·—Ի՞նչ ծխախոտի պէտք ունի·—Բթախոտի (քաշելու ծխախոտի) պէտք ունի·—Ծխախոտի (ծըխելու ծխախոտի) պէտք ունի՞ք·—Պէտք չունիմ· չեմ ծխեր·—Ինծի բան մը կը ցուցնէ՞ք·—Ձեզի ոսկեթել (ոսկիէ) ժապաւէններ կը ցուցնեմ·—Ձեր հայրն իր հրացանը եղբօրս կը ցուցնէ՞·—Կը ցուցնէ·—Իր գեղեցիկ թռչուններն անոր կը ցուցնէ՞·—Կը ցուցնէ·—Գաղիացին կը ծխէ՞·—Չի ծխեր·—Պարահանդէս կ'երթա՞ք·—Փոխանակ պարահանդէս երթալու թատրոն կ'երթամ·—Պարտիզպանը պարտէզ կ'երթա՞յ·—Փոխանակ պարտէզ երթալու շուկան կ'երթայ·—Ձեր սպասարկուն (valet) դերձակին կը ղրկէ՞ք·—Փոխանակ դերձակին ղրկելու՝ կօշկակարին կը ղրկեմ·—Ձեր եղբայրն այս իրիկուն պարահանդէս երթալու միտք ունի՞·—Պարահանդէս երթալու միտք չունի, այլ նուագածութեան·—Նուագածութեան երթալու ե՞րբ միտք ունիք·—Այս իրիկուն երթալու միտք ունիմ·—Ժամը քանի՞ն·—Ժամը տասը քառորդ անցած·—Որդիս կանչելու (կամ բերելու) կ'երթա՞ք·—Կանչելու կ'երթամ·—Ո՞ւր է·—Դրասենեակն է·—Ձեր փնտռած մարդը կը գտնէ՞ք·—Կը գտնեմ·—Ձեր որդիքն իրենց փնտռած մարդիկը կը գտնե՞ն·—Զանոնք չեն գտներ։

84. Հրահանգ

Ձեր բարեկամները թատրոն երթալու միտք ունի՞ն·—Երթալու միտք ունին·—Ե՞րբ երթալու միտք ունին·

—Վաղը երթալու միտք ունիմ· —Ժամը քանի՞ն· —Ժամը եօթն ու կէսին· —Վաճառականն ի՞նչ ծախել կ'ուզէ· —Ինծի թաշկինակ ծախել կ'ուզէ· —Գնելու միտք ունի՞ք· —Գնել չեմ ուզեր· —Բան մը գիտե՞ս· —Բան մը չեմ գիտեր· —Ձեր կրտսեր եղբայրն ի՞նչ գիտէ· —Կարդալ եւ գրել գիտէ· —Գաղիերէն գիտէ՞· —Չի գիտեր· —Գերմաներէն գիտէ՞ք· —Գիտեմ· —Ձեր եղբայրները յունարէն գիտե՞ն· —Չեն գիտեր· բայց ուսանելու միտք ունին· —Անգղիերէն գիտէ՞ք· —Չեմ գիտեր, բայց սորվելու միտք ունիմ· —Ձեր տղաքն իտալերէն կարդալ գիտե՞ն· —Կարդալ գիտեն, բայց ոչ խօսիլ· —Լողալ գիտէ՞ք· —Լողալ չեմ գիտեր, բայց խաղալ գիտեմ· —Ձեր որդին հանդերձ շինել գիտէ՞· —Շինել չի գիտեր· դերձակ չէ· —Վաճառակա՞ն է· —Չէ· —Ի՞նչ է· —Բժիշկ է· —Արաբերէն ուսանելու միտք ունի՞ք· —Արաբերէն եւ ասորերէն ուսանելու միտք ունիմ· —Գաղիացին ռուսերէն գիտէ՞· —Չի գիտեր, բայց սորվելու միտք ունի· —Ո՞ւր կ'երթաք· —Պարտիզպանիս խօսելու համար պարտէզ երթալ կ'ուզեմ· —Ձեզի մօտիկ կ'ընէ՞· —Ինծի մօտիկ կ'ընէ։

85. Հրահանգ

Մրգուզ խմել կ'ուզէ՞ք· —Գինի խմել կ'ուզեմ· —Ունի՞ք —Չունիմ, բայց առնելու պիտի ղրկեմ· —Ե՞րբ պիտի ղրկէք առնելու· —Հիմա· —Ջոյ շինել գիտէ՞ք· —Շինել գիտեմ· —Ձեր հայրն ո՞ւր կ'երթայ· —Տեղ մը չերթար· իր տունը կը մնայ· —Տոմսակ մը գրել գիտէ՞ք· —Հատ մը գրել գիտեմ· —Համարներ կրնա՞ք գրել· —Կրնամ գրել· —Մէկը կը տանի՞ս (առաջնորդ ըլլալով)· —Ոչ ոք կը տանիմ· —Զո՞վ կը տանիք· —Որդիս կը

տանիմ.—Ո՞ւր կը տանիք.—Բարեկամներուս տունը կը տանիմ անոնց բարիլոյս մաղթելու համար.—Ձեր սպասաւորը ձեր տղան կը տանի՞.—Կը տանի.—Ո՞ւր կը տանի.—Պարտէզ կը տանի.—Մէկը կը տանի՞ք.—Մեր տղաքը կը տանինք.—Մեր բարեկամները մեր որդիքն ո՞ւր կը տանին.—Տուն կը տանին։

86. Հրահանգ

Կրակը կը մարէ՞ք.—Չեմ մարեր.—Ձեր սպասաւորը կրակը կը վառէ՞.—Կը վառէ.—Ո՞ւր կը վառէ.—Ձեր վաճառատան (magasin, մաղազա) մէջ կը վառէ.—Սպանիացւոյն տունն յաճախ կ'երթա՞ք.—Յաճախ կ'երթամ.—Ինէ աւելի յաճախ կ'երթա՞ք.—Ձենէ աւելի յաճախ կ'երթամ.—Սպանիացիք յաճախ կու գա՞ն ձեր տունը.—Իմ տունս յաճախ կու գան.—Ձեր տղաքը ձենէ յաճախ պարտահանդէս կ'երթան.—Մենէ աւելի յաճախ կ'երթան.—Մեր դրացիներուն չափ յաճախ դուրս կ'ելլե՞նք.—Անոնցմէ աւելի յաճախ կ'ելլենք.—Ձեր սպասաւորն իմ խոհակերիս չափ յաճախ շուկայ կ'երթա՞յ.—Անոր չափ յաճախ կ'երթայ.—Հայրս ինծի չափ յաճախ կը տեսնէ՞ք.—Ձեզի չափ յաճախ չեմ տեսներ.—Ե՞րբ կը տեսնէք.—Կը տեսնեմ ամէն առտու ժամը հինգին քառորդ մնացած։

ԻԸ. ԴԱՍ. Vingt-huitième Leçon.

Բայերուն բոլոր ժամանակները հարցական կրնան ըլլալ՝ խօսքին սկիզբը est-ce que ? աւելցնելով, եւ բուն բային դերանուն տէր բային բայէն առաջ չդնելով.

այսպէս, je parle, je vais խօսքերը հարցական ընելու համար կ'ըսուի. Est-ce que je parle? Est-ce que je vais? եւ ըսել է՝ Կը խօսի՞մ, կ'երթա՞մ։ Այս ձեւը գործածել շատ անգամ հարկ է ձայնի անուշութեան համար, այսինքն՝ սահմանական ներկայ եզակի Ա. դէմքին մէջ, երբ նախ՝ ասիկա միավանկ է, ինչպէս. je sens, կը զգամ je prends, կ'առնեմ. je tends, կը ձգտեմ. je fonds, կը հալեցնեմ. եւ երկրորդ՝ երբ անոր վերջին վանկը ge է, ինչպէս je mange, կ'ուտեմ, je venge, վրէժ կ'առնեմ, je range, կարգի կը դնեմ, je songe, կ'երազեմ. եւ երրորդ՝ ուրիշ քանի մը բայերու ներկայ առաջին դէմքին մէջ, ինչպէս. j'unis, կը միացնեմ։ je permets, թոյլ կու տամ. j'offre, կ'ընծայեմ, եւն., Բայց այս առաջին դէմքերուն հարցականը կ'ըլլայ, Est-ce que je sens? Est-ce que je prends? Est-ce que je mange? եւն. փոխանակ սովորական կերպով ըսելու, sens-je? prends-je? mange-je? եւն.։

Կ'ուզե՞մ.	Est-ce que je veux?	փոխ.	veux-je?
Կրնա՞մ։	» » » » peux?	»	puis-je?
Կ'ընե՞մ։	» » » » fais?	»	fais-je?

ԴԻՏ. Ա. Pouvoir բային աճմ. ներկ. Ա. դէմքը կ'ըլլայ je peux եւ je puis. բայց հարցական ըլլալուն պէս՝ երկրորդը կը գործածուի. ուստի peux-je? չըսուիր, այլ՝ puis-je?

Ի՞նչ կ'ընեմ.	Qu'est-ce que je fais?
Ի՞նչ կ'ըսեմ.	Qu'est-ce que je dis?
Ո՞ւր կ'երթամ.	Où est-ce que je vais?
Որո՞ւ կը խօսիմ.	A qui est-ce que je parle?

ԴԻՏ. Բ. Երբ հարցական խօսքը que ? ի՞նչ, où ? ո՞ւր, d'où ? ուստի՞ բառերով կը սկսի, դերանուն տէր բային բայէն ետքը դնելն ալ վայելուչ է, թէեւ բայը միավանկ է, փոխանակ qu'est-ce que ? ձեւը գործածելու։

Ի՞նչ կ'ըսեմ.	Que dis-je ?
Ի՞նչ կ'ընեմ.	Que fais-je ?
Ի՞նչ կը տեսնեմ.	Que vois-je ?
Ո՞ւր կ'երթամ.	Où vais-je ?
Ուստի՞ կու գամ.	D'où viens-je ?
Ուստի՞ կ'ելլեմ.	D'où sors-je ?
Կ'երթա՞մ.	Est-ce que je vais ?
Կու գա՞մ.	Est-ce que je viens ?
Կու գաք.	Vous venez
Կ'ըսէ՞ք.	Dites-vous ?
Կ'ըսեմ.	Je dis.
Կ'ըսէ.	Il dit.
Ի՞նչ կ'ըսէ.	Que dit-il ?
Կ'ըսենք.	Nous disons.

ԴԻՏ. Գ. Երբ բայն անձայն e ով կը վերջանայ, անձայն eն սուր շեշտ (accent aigu,) é կ'առնէ, եթէ Ա. դէմքի եզակի դերանուն տէր բային je բայէն ետքը կը դրուի՝ խօսքը հարցական ըլլալով. ինչպէս.

Կը խօսի՞մ.	Parlé-je ? եւ կամ կ'ըսուի Est-ce que je parle ?
Կը սիրե՞մ.	Aimé-je ? եւ կամ Est-ce que j'aime ?
Այս մարդը կը ճանչնա՞ք.	Connaissez-vous cette homme ?
Չեմ ճանչնար.	Je ne le connais pas.

Ձեր եղբայրը զանի կը ճանչնա՞յ ·	Votre frère le connaît-il ?
Կը ճանչնայ ·	Il le connaît ·
Մրգուզ կը խմէ՞ք ·	Buvez-vous du cidre ?
Ես մրգուզ կը խմեմ, բայց եղբայրս գինի կը խմէ ·	Je bois du cidre, mois mon frère boit du vin ·
Այսօր տոմսակ մը կ'ընդունի՞ք ·	Recevez-vous un billet aujourd'hui?
Հատ մը կ'ընդունիմ ·	J'en reçois un ·
Ի՞նչ կ'ընդունինք ·	Que recevons-nous ?
Մեր տղաքն ի՞նչ կ'ընդունին.	Que reçoivent nos enfants? (Տես Դաս ԻԴ. Ծան. 4.)
Գիրքեր կ'ընդունին ·	Ils reçoivent des livres ·
Սկսիլ, սկսելով ·	Commencer 1 · commençant ·
Խօսելու կը սկսիմ.	Je commence à parler ·
Այս մանչը կարդալու կը սկսի ·	Ce garçon commence à lire ·
Առաջ ·	Avant (աներեւոյթ է մը առաջ de կ'ուզէ) ·
Մտիկ ընելէն առաջ կը խօսի՞ք ·	Parlez-vsus avant d'écouter ?
Նախաճաշ ընելէն առաջ շուկա՞ն կ'երթայ ·	Va-t-il au marché avant de déjeûner ?
Նախաճաշ ընել ·	Déjeûner 1 ·
Գրելէն առաջ կ'երթայ հոն.	Il y va avant d'écrire ·
Ձեր մուճակներն հանելէն առաջ ձեր գուլպանե՞րը կը հանէք ·	Otez-vous vos bas avant d'ôter vos souliers ?

Մեկնիլ, մեկնելով։	Partir 2. partant.
Ե՞րբ մեկնելու միտք ունիք։	Quand comptez-vous partir ?
Վաղը մեկնելու միտք ունիմ։	Je compte partir demain. (Տես եւ նախընթաց դաս.)
Կը մեկնիմ, կը մեկնիս, կը մեկնի։	Je pars, tu pars, il part.
Աղէկ։	Bien (մկբ.) (*)
Գէշ։	Mal (մկբ.)
Աղէկ կը խօսի՞մ։	Est-ce que je parle bien ?

87. Հրահանգ

Աղէկ կը կարդա՞մ։ —Աղէկ կը կարդաք։ —Աղէկ կը խօսի՞մ։ —Աղէկ չէք խօսիր։ —Եղբայրս գաղղիերէն աղէկ կը խօսի՞։ —Աղէկ կը խօսի։ —Գերմաներէն աղէկ կը խօսի՞։ —Գէշ կը խօսի։ —Աղէկ կը խօսի՞նք։ —Գէշ կը խօսիք։ —Չափէն աւելի՞ (trop) կը խմեմ։ —Բաւական չէք խմեր։ —Բեղուր կրնա՞մ շինել։ —Չէք կրնար շինել, խայբարար չէք։ —Տոմսակ մը կրնա՞մ գրել։ —Հատ մը կրնաք գրել։ —Համարս աղէկ կը պատրաստե՞մ (faire). —Աղէկ կը պատրաստէք։ —Ի՞նչ կ'ընեմ։ —Համարներ կը պատրաստէք։ —Եղբայրս ի՞նչ կ'ընէ։ —Բան մը չ'ըներ։ —Ի՞նչ կ'ըսեմ։ —Բան մը չէք ըսեր։ —Խօսելու կը սկսի՞մ։ —Խօսելու կը սկսիք։ —Աղէկ խօսելու կը սկսի՞մ։ —Աղէկ խօսելու չէք սկսիր, այլ աղէկ գրելու։ —Ո՞ւր կ'երթամ։ —Ձեր բարեկամին տունը կ'երթաք։ —Իր տօ՞ւնն է։ —Գիտե՞մ։ —Ձեր դրացւոյն որդւոյն չափ

(*) Bien կը նշանակէ նաեւ շատ. J'ai bien faim. շատ անօթի եմ։

ստէպ կրնա՞մ խօսիլ. —Ան ձենէ յաճախ կրնայ խօսիլ. —Անոր չափ կրնա՞մ աշխատիլ. —Անոր չափ չէք կրնար աշխատիլ. —Ձեզի չափ յաճախ կը կարդա՞մ. —Ինծի չափ յաճախ չէք կարդար, այլ ինէ աւելի յաճախ կը խօսիք. —Ձեզի չափ աղէկ կը խօսի՞մ. —Ինծի չափ աղէկ չէք խօսիր. —Ե՞ս ձեր տունը կ'երթամ, թէ դուք իմ տունս կու գաք. —Դուք իմ տունս կու գաք, ես ալ ձեր տունը կ'երթամ. —Ե՞րբ իմ տունս կու գաք. —Ամէն առտու ժամը վեց ու կէսին ։

88. Հրահանգ

Իմ ճանչցած Ռուսիացիս կը ճանչնա՞ք. —Ձեր ճանչցածը չեմ ճանչնար, այլ ուրիշ մը կը ճանչնամ. —Կը խմէ՞ք այնչափ մրգուզ որչափ գինի. —Աւելի քիչ կը խմեմ ասկէ քան անկէ. —Լեհը Ռուսիացւոյն չափ կը խմէ՞. —Ճիշդ այնչափ կը խմէ. —Գերմանացիք Ռուսիացւոց չափ կը խմե՞ն. —Անոնք անոնցմէ աւելի կը խմեն. —Բան մը կ'ընդունի՞ս. —Բան մը կ'ընդունիմ. —Ի՞նչ կ'ընդունիս. —Սուտ կ'ընդունիմ. —Ձեր բարեկամը գիրք կ'ընդունի՞. —Կ'ընդունի. —Ի՞նչ կ'ընդունինք. —Մրգուզ կ'ընդունինք. —Լեհերը ծխախոտ կ'ընդունի՞ն. —Կ'ընդունին. —Սպանիացիք որմէ՞ ստակ կ'ընդունին. —Անգղիացիներէն եւ Գաղղիացիներէն կ'ընդունին. —Կ'ընդունի՞ք այնչափ բարեկամ որչափ թշնամի. —Աւելի քիչ կ'ընդունիմ ասոնցմէ քան անոնցմէ. —Ձեր տղաքն որմէ՞ գիրքեր կ'ընդունին. —Ինէ եւ իրենց բարեկամներէն կ'ընդունին. —Կ'ընդունի՞մ այնչափ պանիր որչափ հաց. —Աւելի ասկէ կ'ընդունիք քան անկէ. —Մեր սպասաւորները կ'ընդունի՞ն այնչափ աւել որչափ հանդերձ. —Աւելի քիչ կ'ընդունին ասոնցմէ քան

անոնցմէ․ — Տակաւին հրացան մը կ՚ընդունի՞ք․ — Տակաւին հատ մը կ՚ընդունիմ․ — Մեր դրացին տակաւին ո՞րչափ գիրք կ՚ընդունի․ — Տակաւին երեք հատ կ՚ընդունի։

89. Հրահանգ

Օտարականը ե՞րբ մեկնելու միտք ունի․ — Այսօր մեկնելու միտք ունի․ — Ժամը քանիի՞ն․ — Ժամը մէկ ու կէսին․ — Աս իրիկուն մեկնելու միտք ունի՞ք․ — Վաղը մեկնելու միտք ունիմ․ — Գաղիացին այսօր կը մեկնի՞․ — Հիմա կը մեկնի․ — Ո՞ւր կ՚երթայ․ — Իր բարեկամներուն տունը կ՚երթայ․ — Անգղիացւոց տունը կ՚երթա՞յ․ — Կ՚երթայ․ — Վաղը կը մեկնի՞ս․ — Այս իրիկուն կը մեկնիմ․ — Ե՞րբ ձեր բարեկամներուն գրելու միտք ունիք․ — Անոնց այսօր գրելու միտք ունիմ․ — Ձեր բարեկամները ձեզի կը պատասխանե՞ն․ — Ինծի կը պատասխանեն․ — Ձեր հայրը ձեր տոմսակին կը պատասխանէ՞․ — Կը պատասխանէ․ — Եղբայրներուս տոմսակներուն կը պատասխանէ՞ք․ — Անոնց կը պատասխանեմ․ — Ձեր եղբայրը կը սկսի՞ իտալերէն սորվելու․ — Սորվելու կը սկսի․ — Գաղիերէն կրնա՞ք խօսիլ․ — Քիչ մը կրնամ խօսիլ․ — Մեր բարեկամները գերմաներէն խօսելու կը սկսի՞ն․ — Խօսելու կը սկսին․ — Կրնա՞ն գրել․ — Կրնան գրել․ — Վաճառականը վաճառելու կը սկսի՞․ — Կը սկսի․ — Մտիկ ընելէն առաջ կը խօսի՞ք․ — Խօսելէն առաջ մտիկ կ՚ընեմ․ — Ձեր եղբայրը խօսելէն առաջ մտի՞կ կ՚ընէ․ — Ինծի մտիկ ընելէն առաջ կը խօսի․ — Ձեր տղաքը գրելէն առաջ կը կարդա՞ն․ — Կարդալէն առաջ կը գրեն։

90. Հրահանգ

Ձեր սպասաւորը մթերանո՞ցը կ՚աւելէ շուկան երթա-

լէն առաջ.—Մթերանոցն ալելէն առաջ չուկան կ'երթայ.—Դուրս ելլելէն առաջ կը խմե՞ս.—Խմելէն առաջ դուրս կ'ելլեմ.—Նախաճաշ ընելէն առաջ դուրս ելլելու միտք ունի՞ք.—Նախաճաշ ընելէն առաջ դուրս ելլելու միտք ունիմ.—Ձեր որդին հանդերձն հանելէն առաջ մուճակնե՞րը կը հանէ.—Ոչ մուճակները եւ ոչ հանդերձը կը հանէ.—Բեղոյրս հանելէն առա՞ջ ձեռնոցնե՞րս կը հանեմ.—Ձեր ձեռնոցները հանելէն առաջ ձեր բեղո՞յրը կը հանէք.—Ձեռնոցներս հանելէն առաջ մուճակներս կրնա՞մ հանել.—Ձեր ձեռնոցներն հանելէն առաջ ձեր մուճակները չէք կրնար հանել.—Ժամը քանիի՞ն նախաճաշ կ'ընէք.—Ժամն ութ ու կէսին նախաճաշ կ'ընեմ.—Ամերիկացին ժամը քանիի՞ն նախաճաշ կ'ընէ.—Ամէն օր ժամն իննին նախաճաշ կ'ընէ.—Ձեր տղաքը ժամը քանիի՞ն նախաճաշ կ'ընեն.—Ժամը եօթնին նախաճաշ կ'ընեն.—Նախաճաշ ընելէն առաջ հօրս տունը կ'երթա՞ք.—Նախաճաշ ընելէն առաջ անոր տունը կ'երթամ:

ԻԹ. ԴԱՍ. Vingt-neuvième Leçon.

ԱԾԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱԿԲԱՑՆԵՐՈՒ ԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԺԶ. եւ ԻԷ. դասերուն մէջ տեսանք որ հաւասարութիւն ցուցնելու համար autant *եւ* aussi *մակբայները կը գործածուին. այսինքն՝ ածականէ եւ մակբայէ առաջ* aussi, *բայէ եւ գոյականէ առաջ* autant. *զոր օրինակ. Ես ձեզի չափ հարուստ եմ.* Je suis aussi riche que vous. *Ես ձեզի չափ աղէկ կը խօսիմ.* Je parle aussi bien que vous. *Ես ձեզի չափ կը խօսիմ.* Je parle autant que

vous. *Ես ձեզի չափ գիրք ունիմ.* J'ai autant de livres que vous.

Առաւելութիւն եւ նուազութիւն ցուցնելու համար plus *եւ* moins *մակբայները կը գործածուին ։ Իսկ ամենէն աւելի աստիճանը ցուցնելու համար՝ պէտք է* plus *եւ* moins *էն առաջ որոշեալ* (le, la, les) *յօդը դնել ։*

Հասարակ ածականը կամ մակբայը՝ Դրական, Positif, *կ'ըսուի. հաւասար, առաւել կամ նուազ ցուցնողը՝ Բաղդատական,* Comparatif, *կը կոչուի, եւ ամենէն աւելի աստիճան ցուցնողը՝ Գերադրական,* Superlatif, *կ'ըսուի ։*

Դրական.	Բաղդատական.	Գերադրական.
Մեծ.	*Մեծագոյն (աւելի մեծ).*	*Ամենէն մեծ.*
Փոքր.	*Փոքրագոյն.*	*Ամենէն փոքր.*
Հարուստ.	*Հարստագոյն.*	*Ամենէն հարուստ.*
Աղքատ.	*Աղքատագոյն.*	*Ամենէն աղքատ.*
Գիտուն.	*Գիտնագոյն.*	*Ամենէն գիտուն*
Յաճախ.	*Յաճախագոյն.*	*Ամենէն յաճախ.*
Grand.	Plus grand	Le plus grand.
Petit.	Plus petit.	Le plus petit.
Riche.	Plus riche.	Le plus riche.
Pauvre.	Plus pauvre.	Le plus pauvre.
Savant.	Plus savant.	Le plus savant.
Souvent.	Plus souvent.	Le plus souvent.

Այս գիրքը փոքր է, ատիկա եւս աւելի փոքր է, եւ սա միւսը ամենէն փոքրն է.	Ce livre-ci est petit, celui-là est plus petit encore, et cet autre est le plus petit de tous.

Այս գլխարկը մեծ է, բայց այտիկա եւս աւելի մեծ է.	Ce chapeau-ci est grand, mais celui-là est encore plus grand.
Ձեր գլխարկն իմինիս չափ մե՞ծ է.	Votre chapeau est-il aussi grand que le mien?
Ձերինէն աւելի մեծ է.	Il est plus grand que le vôtre.
Ձերինէն նուազ մեծ է.	Il est moins grand que le vôtre.
Նուազ (աւելի քիչ, ոչ այնչափ) մեծ.	Moins grand.

ԴԻՏ. Ա. *Ինչպէս որ* plus *էն առաջ* le, la, les *կը դրուի ամենէն աւելի աստիճանը ցուցնելու համար, նոյնպէս* moins *էն առաջ նոյն որոշեալ յօդը դրուելով ամենէն նուազ աստիճանը կը ցուցուի։*

Գեղեցիկ.	Beau.
Նուազ (քիչ, ոչ այնչափ) գեղեցիկ.	Moins beau.
Ամենէն նուազ գեղեցիկ.	Le moins beau.
Մեր դրացւոյն տղաքը մերիններուն չափ խելօ՞ք են.	Les enfants de notre voisin sont-ils aussi sages que les nôtres?
Մերիններէն աւելի խելօք են.	Ils sont plus sages que les nôtres.
Մերիններէն նուազ խելօք են. (մերիններուն չափ խելօք չեն)	Ils sont moins sages que les nôtres.

ԴԻՏ. Բ. *Առանց բաղդատութիւն մը ընելու գերազանց աստիճան մը ցուցնելու համար*, très, fort, bien

շատ, խիստ· extrêmement, *չափազանց*, *յետին ծայր*; *վերջին աստիճան*, infiniment, *անհունս*; *եւն*, *մակբայները կը գործածուին ածականէն կամ մակբայէն առաջ*· *ինչպէս*·

Շատ գեղեցիկ գիրք մը·	Un très-beau livre·
Շատ գեղեցիկ գիրքեր·	De très-beaux livres·
Շատ սիրուն դանակ մը·	Un fort joli couteau·
Շատ աղէկ·	Très-bien, fort-bien·

ԴԻՏ. Գ. Très *ին ու ածականին կամ մակբային մէջտեղ սովորաբար միութեան գիծ*, trait d'union (-) *կը գրուի*։

Այս մարդը յետին ծայր գիտուն է·	Cet homme est extrêmement (*կամ* très-) savant·
Այս թռչունը շատ սիրուն է	Cet oiseau est très-joli·

ԴԻՏ. Դ. *Հետեւեալ ածականներուն եւ մակբայներուն բաղդատականները դրականներէն բոլորովին տարբեր են*.

ԱԾԱԿԱՆՔ

Դրակ·	*Բաղդատ*·	*Գերադր*·
Բարի, աղէկ	*Բարեգոյն, աւելի աղէկ*·	*Ամենէն աղէկ*·
Գէշ,	*Աւելի գէշ*·	» *գէշ*·
Փոքր·	*Փոքրագոյն*·	» *փոքր*·
Bon·	Meilleur·	Le meilleur·
Mauvais·	Pire·	Le pire·
Petit·	Moindre·	Le moindre·

ՄԱԿԲԱՅՔ

Աղէկ·	Bien·	*Լաւագոյն*·	Mieux·	Le mieux·
Գէշ·	Mal·	*Յոռեգոյն*·	Pis·	Le pis·

Քիչ. Peu. Նուազ. Moins. Le moins.
Շատ. Beaucoup. Աւելի. Plus. Le plus.

ԴԻՏ. Ե. Պէտք է գիտնալ որ այս ածականներուն եւ մակբայներուն մէջ, իբր բաղդատական, կրնայ ըսուիլ նաեւ plus mauvais, plus mal, plus petit. բայց երբէք չըսուիր, plus bon, plus bien, plus peu.

Որո՞ւ (տր. քիմէ՞).	A qui ? (տես ԻԱ. Դաս)
Այս բեղոյրը որո՞ւնն է.	A qui est ce chapeau ?
Է.	C'est.
Եղբօրս բեղոյրն է, կամ Այս բեղոյրը եղբօրս է.	C'est le chapeau de mon frère. կամ. Ce chapeau est à mon frère.
Ամենէն գեղեցիկ բեղոյրը որո՞ւնն է.	Qui a le plus beau chapeau ?
Հօրս (բեղոյրը) ամենէն գեղեցիկն է.	Celui de mon père est le plus beau.
Ո՞ր ժապաւէնն ամենէն գեղեցիկն է. Ձերի՞նը թէ իմինս.	Quel ruban est le plus beau, le vôtre ou le mien ?
Ինծի չափ յաճախ կը կարդա՞ք.	Lisez-vous aussi souvent que moi ?
Ձենէ աւելի յաճախ կը կարդամ.	Je lis plus souvent que vous.
Ինծի չափ յաճախ կը կարդա՞յ.	Lit-il aussi souvent que moi ?
Ձեզի չափ յաճախ կը կարդայ եւ կը գրէ.	Il lit et écrit aussi souvent que vous.
Ձեր տղաքը մեզի չափ կը գրե՞ն.	Vos enfants écrivent-ils autant que nous ?

Ձենէ աւելի կը գրեն·	Ils écrivent plus que vous·
Մենք մեր բարեկամներուն տղոցմէն աւելի կը կարդանք·	Nous lisons plus que les enfants de nos amis·
Որո՞ւ կը գրէք·	A qui écrivez-vous?
Մեր բարեկամներուն կը գրենք·	Nous écrivons à nos amis·
Աղէկ գիրքեր կը կարդանք·	Nous lisons de bons livres.

91. Հրահանգ

Այս գիրքը որո՞ւ է.—Իմս է.—Այս բեղոյրը որո՞ւ կը վերաբերի.—Հօրս բեղոյրն է.—Ինէ աւելի մե՞ծ էք.—Ձենէ աւելի մեծ եմ.—Ձեր եղբայրը ձեզի չափ մե՞ծ է.—Ինծի չափ մեծ է.—Քու բեղոյրդ հօրդ բեղոյրին չափ գէ՞շ է.—Աւելի աղէկ է, բայց անոր (բեղոյրին) չափ սեւ չէ.—Իտալացւոց հանդերձները Իրլանտացւոց հանդերձներուն չափ աղէ՞կ են.—Աւելի գեղեցիկ են, բայց այնչափ(*) աղէկ չեն.—Ամենէն գեղեցիկ ձեռնոցներն ո՞վ ունի.—Գաղղիացիք ունին.—Ամենէն գեղեցիկ ձիերն ո՞վ ունի.—Իմիններս գեղեցիկ են. ձերիններն իմիններէս աւելի գեղեցիկ են. բայց մեր բարեկամներունը ամենէն(**) գեղեցիկներն են —Ձեր ձին աղէ՞կ է.—Աղէկ է. բայց ձերինն աւելի աղէկ է. իսկ Անգղիացւոյնը մեր ճանչցած(**) բոլոր ձիերուն ամենէն աղէկն է.—Սիրուն մուճակներ ունի՞ք.—Շատ սիրուններ ունիմ, բայց եղբայրս ինէ աւելի սիրուններ ունի.—Որմէ՞ կ'ընդունի զանոնք.—Իր ամենէն աղէկ բարեկամէն կ'ընդունի.

92. Հրահանգ

Ձեր գինին իմինիս չափ աղէ՞կ է.—Աւելի աղէկ է.

—Ձեր վաճառականն աղէկ դանակներ կը վաճառէ՞· —Ամենէն աղէկ դանակները որ ես կը ճանչնամ՝ կը վաճառէ· —Գաղղիացիներէն աւելի գիրքեր կը կարդա՞նք· —Անոնցմէ աւելի կը կարդանք, բայց Անգղիացիք մենէ աւելի կը կարդան· իսկ Գերմանացիք ամենէն աւելի կը կարդան· —Մեր բժշկին պարտէզէն աւելի գեղեցիկ պարտէզ մը ունի՞ս· —Անկէ աւելի գեղեցիկ մը ունիմ։ —Ամերիկացին քենէ (***) աւելի գեղեցիկ գաւաղան մը ունի՞· —Աւելի գեղեցիկ մը ունի· —Մեր դրացիներուն չափ գեղեցիկ տղաք ունի՞նք· —Աւելի գեղեցիկներ ունինք· —Ձեր հանդերձն իմինիս չափ սիրո՞ւն է· —Այնչափ սիրուն չէ, բայց ձերինէն աւելի աղէկ է· —Այսօր կը մեկնի՞ք· —Այսօր չեմ մեկնիր· —Ձեր հայրը ե՞րբ կը մեկնի· —Այս իրիկուն իննին քառորդ մնացած կը մեկնի· —Այս երկու տղոցմէ ո՞րն ամենէն խելօքն է· —Սորվողը խաղացողէն աւելի խելօք է· —Ձեր սպասաւորն իմինիս չափ աղէկ կ'աւլէ՞· —Ձերինէն աւելի աղէկ կ'աւլէ· —Անգղիացին կը կարդա՞յ այնչափ գէշ որչափ աղէկ գիրքեր· —Աւելի աղէկներ կը կարդայ քան թէ գէշեր ։

93. Հրահանգ

Վաճառականները կը վաճառե՞ն աւելի շաքար քան սուրճ· —Աւելի անկէ կը վաճառեն քան անկէ· —Ձեր կօշկակարն իմինիս չափ մուճակներ կը շինէ՞· —Ձերինէն աւելի կը շինէ· —Իմ որդւոյս չափ աղէկ լողալ գիտէ՞ք· —Անկէ աւելի աղէկ լողալ գիտեմ, բայց ան ինէ աւելի աղէկ գիտէ խօսիլ գաղիերէն· —Ձեզի չափ աղէկ կը կարդա՞յ· —Ինէ աւելի աղէկ կը կարդայ· —Ձեր դրացւոյն որդին շուկան կ'երթա՞յ· —Ոչ, տունը կը մնայ·

ոտուըները կը ցաւին. —Մեր պարտիզպանին որդւոյն չափ աղէկ կը սորվի՞ք. —Անկէ աղէկ կը սորվիմ, բայց ան ինէ աղէկ կ'աշխատի. —Ամենէն գեղեցիկ հրացանն ո՞վ ունի. —Ձերինը շատ գեղեցիկ է, բայց նաւապետինը եւս աւելի գեղեցիկ է. իսկ մերինն ամենէն գեղեցիկն է. —Մէկը մենէ աւելի գեղեցիկ տղայ ունի՞. —Ոչ ոք աւելի գեղեցիկներ ունի. —Ձեր որդին ինծի չափ յաճախ կը կարդա՞յ. —Ձենէ աւելի յաճախ կը կարդայ. —Եղբայրս ձեզի չափ յաճախ գաղիերէն կը խօսի՞. —Ինծի չափ յաճախ կը խօսի եւ կը կարդայ. —Ձեզի չափ կը գրե՞մ —Ինէ աւելի կը գրէք. —Մեր դրացւոյն տղաքը մեզի չափ յաճախ գերմաներէն կը կարդա՞ն. —Մենք անոնցմէ քիչ յաճախ (ոչ անոնց չափ յաճախ) կը կարդանք. —Անոնց չափ յաճախ կը գրե՞նք. —Անոնք մենէ աւելի յաճախ կը գրեն. —Որո՞ւ կը գրեն. —Իրենց բարեկամներուն կը գրեն. —Անգլիերէն գիրքեր կը կարդա՞ք. —Փոխանակ անգլիերէն գիրքեր կարդալու գաղիերէն գիրքեր կը կարդանք:

(*) ԴԻՏ. Ըսուեցաւ որ հաւասարութիւն ցուցնելու համար aussi կը գործածուի: Պէտք է գիտնալ որ երբ խօսքը բացասական է, փոխանակ aussi մակբային՝ շատ անգամ si կը գործածուի. Ինծի չափ հարուստ է. Il est aussi riche que moi. Ինծի չափ հարուստ չէ. Il n'est pas si riche que moi.

(**) ԴԻՏ. Ամենէն աւելի ցուցնող le plus մակբայէն ետքը շատ անգամ de tous բառը եւ կամ que je connaisse, que j'aie vu, որ ես ճանչնամ, որ ես տեսած ըլլամ, խօսքերը կը դրուին. որ ըսել է՝ իմ ճանչցածներուս, տեսածներուս ամենէն աղէկը, եւն.

(***) ԾԱՆ. Ամերիկացին ձենէ աւելի գեղեցիկ գաւազան ունի, ըսել՝ հայերէն աղէկ բացատրութիւն մը չէ. աւելի աղէկ է ըսել. Ձերինէն կամ ձեր ունեցած գաւազանէն աւելի գեղեցիկ։ Թէպէտ մենք ոչ այնչափ բացատրութեան ընտրութեանը, որչափ գաղիերէնին մօտ ըլլալու համար, աս տեսակ խօսքեր վերի կերպով թարգմանեցինք։ Ըսինք. Մէկը մենէ աւելի գեղեցիկ տղաք ունի՞. փոխանակ ըսելու՝ Մէկը մեր տղոցմէն աւելի գեղեցիկ տղաք ունի։

Լ. ԴԱՍ. Trentième Leçon.

Հագնիլ / Դնել, հագնելով / դնելով.	Mettre (*) 4, mettant.
Կը հագնի՞ք / Կը դնէ՞ք	Mettez-vous ?
Կը հագնիմ / Կը դնեմ	Je mets.
Կը հագնիս / Կը դնես	Tu mets.
Կը հագնի / Կը դնէ	Il met.
Գլխարկս կը դնեմ.	Je mets mon chapeau.
Ձեռնոցները կը դնէ.	Il met ses gants.
Ձեր մուճակները կը հագնի՞ք.	Mettez-vous vos souliers ?
Կը հագնինք.	Nous les mettons.
Ձեր եղբայրներն ի՞նչ կը հագնին.	Que mettent vos frères ?

Իրենց հանդերձները կը հագնին·	Ils mettent leurs habits·
Զիս ո՞ւր կը տանիք·	Où me conduisez-vous ?
Ձեզ հօրս տունը կը տանիմ·	Je vous conduis chez mon père·
Դուրս կ'ելլէ՞ք·	Sortez-vous ?
Դուրս կ'ելլեմ·	Je sors·
Դուրս կ'ելլե՞նք·	Sortons-nous ?
Դուրս կ'ելլենք·	Nous sortons·
Ձեր հայրը ե՞րբ դուրս կ'ելլէ·	Quand votre père sort-il ?
Կանուխ·	De bonne heure, matin·
Ձեզի չափ կանուխ·	D'aussi bonne heure que vous·
Ձեզի չափ կանուխ կ'ելլէ·	Il sort d'aussi bonne heure que vous·
Ուշ·	Tard·
Չափէն աւելի (կարի)·	Trop (մկը·)·
Կարի ուշ·	Trop tard·
Կարի կանուխ·	Trop tòt, de trop bonne heure·
Կարի մեծ·	Trop grand·
Կարի քիչ·	Trop peu·
Կարի փոքր·	Trop petit·
Չափէն աւելի կը խօսի՞ք·	Parlez-vous trop ?
Բաւական չեմ խօսիր·	Je ne parle pas assez·
Ձենէ աւելի ուշ·	Plus tard que vous·
Ձենէ ուշ դուրս կ'ելլեմ·	Je sors plus tard que vous·
Ինծի չափ կանուխ թատրոն կ'երթա՞ք·	Allez-vous au spectacle d'aussi bonne heure que moi ?

Ձենէ աւելի կանուխ կ'երթամ·	Je vais plus tôt (de meilleure heure) que vous·
Աւելի կանուխ·	Plus tôt (de meilleure heure)·
Իսկոյն (անմիջապէս)·	Aussitôt·
Իսկոյն եկաւ·	Il est arrivé aussitôt·
Այնչափ կանուխ որչափ·	Aussi tôt que·
(· · ·ուն) պէս·	Aussitôt qve·
Ինծի չափ կանուխ եկաւ· (այնչափ կանուխ եկաւ որչափ ես)·	Il est arrivé aussi tôt que moi·
Քիչ ատենէն (ընդհուպ)·	Bientôt
Շատ կանուխ·	Bien tôt (de fort bonne heure)·
Ընդհուպ (քիչ ատենէն, մօտերս) պիտի մեկնի·	Il partira bientôt·
Շատ կանուխ կու գաք·	Vous venez bien tôt·
Ձեր հայրն ինէ աւելի կանուխ կ'երթա՞յ·	Votre père va-t-il plus tôt que moi (de meilleure heure que moi)?
Կարի (չափէն աւելի) կանուխ կ'երթայ·	Il va trop tôt·
Արդէն·	Déjà·
Արդէն կը խօսի՞ք·	Parlez-vous déjà?
Դեռ ոչ·	Ne—pas encore·
Դեռ չեմ խօսիր·	Je ne parle pas encore·
Ձեր տոմսակը կը լմնցնէ՞ք·	Finissez-vous votre billet?
Դեռ չեմ լմնցուներ·	Je ne le finis pas encore·
Դեռ նախաճա՞շ կ'ընէք·	Déjeunez-vous encore?

ԴԻՏ. Ա. *Ինչպէս վերի օրինակներուն մէջ տեսնուեցաւ*, plus tôt *զատ գրուած*, *եւ* plustôt *կից գրուած*, *ինչպէս նաեւ* bten tôt *եւ* bientôt, aussi tôt *եւ* aussitôt *տարբեր նշանակութիւն ունին. Աշակերտք այս տարբերութիւններն պէտք միտք առնեն*, *որ զատ գրուածն ու կից գրուածը չշփոթեն* :

ԴԻՏ. Բ. *Նախընթաց դասերուն մէջ տեսնուեցաւ որ բայերէն ոմանք իրենցմէ ետքը եկող աներեւոյթէն անմիջապէս առաջ* de *նախադրութիւնը կ'ուզեն*, *ոմանք*՝ à, *եւ ոմանք* pour. *ոմանք ալ ամենեւին նախադրութիւն չեն ուզեր. ինչպէս*՝ vouloir (*տես Դաս ԺԸ*), pouvoir (*Դաս Ի.*), aller (chercher) *եւ* envoyer (chercher) (*Դաս ԻԲ.*), aller, *մօտ ապառնի ցուցնող* (*Դաս ԻԳ.*), faire (voir) (*Դաս ԻԵ.*), compter (*Դաս ԻԷ.*) : *Անմիջապէս իրենցմէ ետքն եկող աներեւոյթին հետ ամենեւին նախադրութիւն չպահանջող բայերը հետեւեալներն են* :

Aller, *Ուզել*, *ընելու վրայ ըլլալ*.

Déclarer, *Իմացնել*.

Désirer,(*) *Բաղձալ*.

ԴԻՏ. Désirer *ին եւ ետեւէն եկող աներեւոյթին մէջտեղ եթէ ուրիշ բառ մը մտնէ*, *աներեւոյթը* de *կ'առնէ*. Je désire fort de servir votre père.

Avouer, *Խոստովանիլ*.

Compter, *Միտք ունենալ*.

Croire, *Կարծել*.

Daigner, *Արժանի համարել*, *զիջանիլ*.

Devoir, *Պարտիլ*, *պարտական ըլլալ*.

Entendre, *Լսել*, *իմանալ*.

Envoyer, *Ղրկել*.

Espérer (**), *Յուսալ*.

ԴԻՏ. Espérer *ին եւ ետեւէն եկող աներեւոյթին մէջտեղ նոյնպէս եթէ ուրիշ բառ մը մտնէ*, *աներե-*

ւոյթը de կ'առնէ․ Il n'espère plus de gagner son procès․ Նոյնպէս եթէ խօսքին մէջ espérer աներեւոյթ է, եառեւէն եկող աներեւոյթը de կ'առնէ․ ինչպէս․ Je puis espérer de gagner mon procès․

Avoir beau, ի զուր ջանալ․ valoir mieux, լաւագոյն ըլլալ, նոյնպէս առանց նախադրութեան կ'ուզեն իրենցմէ ետքը եկող աներեւոյթը․

Faillir, Քիչ մնալ․
Faire, Ընել․
Falloir, Պէտք ըլլալ․
Laisser, Թողուլ․
Nier, Ուրանալ․
Oser, Համարձակիլ․
Ouïr, Լսել․
Paraître, Երեւալ, թուիլ․
Penser, Խորհիլ․ [ցնել․
Prétendre, Պահանջել, ցու-
Pouvoir, Կրնալ․
Savoir, Գիտնալ․
Sembler, Թուիլ․
Souhaiter, Մաղթել․
Soutenir, Բռնել, պաշտպանել․
Venir, Գալ․
Voir, Տեսնել․
Vouloir, Ուզել․

ԴԻՏ․ Գ․ Դարձեալ նախադրութիւն չառներ աներեւոյթը, եթէ խօսքին սկիզբն է իբրեւ տէր բայի․ ինչպէս․

Զափէն աւելի ուտելը վտանգաւոր է․	Manger trop est dangereux.
Զափէն աւելի խօսելն անխոհեմութիւն է․	Parler trop est imprudent.
Մեզ վշտացնողներուն բարիք ընելը գովելի գործ է․	Faire du bien à ceux qui nous ont offensés, est une action louable․

94. Հրահանգ

Տեսարան երթալու համար ուրիշ հանդերձ մը կը

հագնի՞ք. —Ուրիշ մը կը հագնիմ. —Ձեր մուճակները չհագած (հագնելէն առաջ) ձեր ձեռնոցնե՞րը կը դնէք. —Ձեռնոցներս չդրած մուճակներս կը հագնիմ. —Ձեր եղբայրն իր հանդերձն հագնելու տեղ իր գլխա՞րկը կը դնէ. —Իր գլխարկը չդրած իր հանդերձը կը հագնի. Մեր տղաքն իրենց բարեկամներուն տունն երթալու համար իրենց մուճակները կը հագնի՞ն. —Հոն երթալու համար կը հագնին. —Մեր որդիքն ի՞նչ կը հագնին. —Իրենց հանդերձներն ու իրենց ձեռնոցները կը հագնին. —Արդէն գաղիերէն կը խօսի՞ք. —Դեռ չեմ խօսիր, բայց սորվելու կը սկսիմ. —Ձեր հայրն արդէն դուրս կ'ելլէ՞. —Դեռ դուրս չելլեր. —Ժամը քանի՞ին կ'ելլէ. —Ժամը տասնին կ'ելլէ. —Դուրս ելլելէն առաջ նախաճաշ կ'ընէ՞. —Ելլելէն առաջ նախաճաշ կ'ընէ եւ իր նամակները կը գրէ. —Ձենէ աւելի կանո՞ւխ կ'ելլէ. —Ես անկէ կանուխ կ'ելլեմ. —Ինծի չափ յաճախ տեսարան կ'երթա՞ք. —Ձեզի չափ յաճախ կ'երթամ. —Այս մարդը ճանչնալու կը սկսի՞ք. —Ճանչնալու կը սկսիմ. —Կանուխ նախաճաշ կ'ընէ՞ք. —Ուշ նախաճաշ չենք ըներ. —Անգլիացին ձենէ աւելի կանո՞ւխ նուագածութեան կ'երթայ. —Ինէ ուշ կ'երթայ. —Ժամը քանի՞ն կ'երթայ. —Ժամը տասնումէկ ու կէսին կ'երթայ:

95. Հրահանգ

Նուագածութեան չափէն աւելի կանուխ չէ՞ք երթար. —Չափազանց ուշ կ'երթամ. —Չափազանց շա՞տ (trop) կը գրեմ. —Չափազանց շատ չէք գրեր, բայց չափէն աւելի կը խօսիք. —Ձենէ աւելի՞ կը խօսիմ. —Ինէ եւ իմ եղբօրմէս աւելի կը խօսիք. —Գլխարկս չափէն աւելի մե՞ծ է. —Ոչ չափէն աւելի մեծ է, ոչ չափէն ա-

ւելի փոքր.—Աւելի յաճախ գաղղիերէ՞ն կը խօսիք քան թէ անգլիերէն.—Աւելի յաճախ անգլիերէն կը խօսիմ քան թէ գաղղիերէն.—Ձեր բարեկամները շատ ցորեն կը գնե՞ն.—Շատ չեն գներ.—Բաւական հաց ունի՞ք.—Շատ չունիմ, այլ բաւական.—Ո՞ւշ է.—Ուշ չէ.—Ժամը քանի՞ն է.—Ժամը մէկ է.—Ձեր հօրը տունը երթալու համար չափէն աւելի՞ ուշ է (Այնչափ ո՞ւշ է որ ձեր հօրը տունը չերթուիր).—Հոն երթալու համար չափէն աւելի ուշ չէ.—Զիս անոր տունը կը տանի՞ք.—Ձեզ հոն կը տանիմ.—Ան ո՞ւր է.—Իր գրասենեակն է.—Սպանիացին ձի մը կը գնէ՞.—Հատ մը չի կրնար գնել.—Աղքա՞տ է.—Աղքատ չէ. ձենէ հարուստ է.—Ձեր եղբայրը ձեզի չափ գիտո՞ւն է.—Ինէ աւելի գիտուն չէ, բայց դուն անկէ եւ ինէ աւելի գիտուն ես։

96. Հրահանգ

Այս մարդը կը ճանչնա՞ք.—Կը ճանչնամ.—Գիտո՞ւն է.—Իմ ճանչցած մարդիկներուս ամենէն գիտունն է.—Ձեր ձին իմինէս աւելի գէ՞շ է.—Ձերինին չափ գէշ չէ.—Իմինս Սպանիացւոյնէն աւելի գէ՞շ է.—Աւելի գէշ է. ամենէն գէշ ձին է որ ես կը ճանչնամ.—Այս մարդոց աւելի քի՞չ (նուազ) հաց կու տաք քան թէ պանիր.—Անոնց աւելի քիչ կու տամ ասկէ քան անկէ.—Ձեր դրացիներուն չափ ստակ կ'ընդունի՞ք.—Անոնցմէ շատ աւելի կ'ընդունիմ (ես շատ աւելի կ'ընդունիմ քան թէ անոնք).—Ո՞վ ամենէն աւելի ստակ կ'ընդունի.—Անգլիացիք ամենէն աւելի կ'ընդունին.—Ձեր որդին տոմսակ մը գրել արդէն գիտէ՞.—Դեռ հատ մը գրել չի գիտեր, բայց քիչ մը կարդալու կը սկսի.

ԴԱՍ ԼԶ.

ԲԱՂԱԴՐԵԱԼ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐ

ՏԷՐ ԲԱՅԻ

1. Բայերուն սահմանական ներկան, անկատարը կատարեալն ու ապառնին, ստորադասականն ու հրամայականը պարզ ժամանակներ են ։

2. Բաղադրեալ ժամանակներ ալ կան ։ Ասոնք են՝ բային ներկայ, անկատար եւ ստորադասականէն ու աներեւոյթ անցեալէ (*) եւ ապառնիէ մը կը կազմուին։

3. Բաղադրեալ ժամանակներն են՝

1. Յարակատար.	Սիրեալ եմ, սիրեալ ես, են. Սիրած եմ, սիրած ես, են.
2. Գերակատար.	Սիրեալ էի, սիրեալ էիր, են. Սիրած էի, սիրած էիր, են,
3. Ստորադասական անցեալ	Սիրեալ իցեմ, սիրեալ իցես, են. Սիրած եմ, կամ սիրած ըլ-լամ, և այլն.
4. Ապառնի ներկայ.	Սիրելոց եմ, սիրելոց ես, են. Պիտի սիրեմ, են.

(*) Աներեւոյթ անցեալը՝ լոկ Անցեալ, Անցեալ անորիշ կամ Անցեալ ընդունելութիւն ալ կ'ըսուի, այսպէս են՝ Սիրեալ, հատեալ, բացեալ, թողեալ, եւն ։ Աներեւոյթ ապառնին, որ Անորիշ ապառնի կամ Ընդունելութիւն ապառնի ալ կը կոչուի, է՝ Սիրելոց, հատանելոց, բանալոց, թողլոց, եւն։

5. Ապառնի անկատ. Սիրելոց էի, սիրելոց էիր, են.
Պիտի սիրէի, են:

6. Ապառնի ստորադ. Սիրելոց իցեմ, սիրելոց իցես, են. Պիտի սիրեմ, են.

ՏԷՐ ԲԱՅԻ

ԿԱՆ. 1. Հայերէն տէր բային միշտ ուղղական հոլով է:

ԿԱՆ. 2. Երկու դէպքի մէջ տէր բային կրնայ սեռական դրուիլ:

Ա. Երբ եւ շաղկապով կապուած երկու բայ միեւնոյն տէր բային ունին, առջի բայը կրնայ ընդունելութիւն անցեալի փոխուիլ, եւ շաղկապն ալ զանց առնուիլ. եւ ան ատեն տէր բային կրնայ սեռական դրուիլ: Զոր օրինակ՝ սա խօսքը, Լուաւ նա զայս եւ մեկնեցաւ. Անիկա լսեց ասիկա եւ գնաց, կրնայ այսպէս ալ բացատրուիլ. Լուեալ նորա զայս՝ մեկնեցաւ. եւ աշխարհաբարի կը դառնայ այսպէս. Անիկա այս լսելով գնաց:

Բ. Յարակատարին, Գերակատարին եւ Ստորադասական անցեալին (տես վերը) եզակի երրորդ դէմքը շատ անգամ թէ՛ եզակի եւ թէ յոգնակի ամէն դէմքի տեղ կը գործածուի, եւ ան ատեն բուն բային տէր բային, թէ՛ դերանուն ըլլայ եւ թէ գոյական, սեռական կը դրուի: Զոր օրինակ՝ Տեսեալ եմ զնա խօսքին մէջ՝ տեսեալ եմ առաջին դէմքը կրնանք երրորդ դէմքի փոխել, Տեսեալ է. եւ տէր բային որ է՝ ես, սեռականի փոխելով ըսել. Տեսեալ է իմ զնա: Այսպէս միւս դէմքերն ալ:

Ես զանի տեսած եմ.	Տեսեալ եմ ես զնա, կամ Տեսեալ է իմ զնա
Դուն զանի տեսած ես.	Տեսեալ ես դու զնա, կամ Տեսեալ է քո զնա
Ան, կամ, եղբայրս զանի տեսած է.	Տեսեալ է նա կամ եղբայր իմ զնա, եւ կամ Տեսեալ է նորա կամ եղբօր իմոյ զնա
Մենք զանի տեսած ենք.	Տեսեալ եմք մեք զնա, կամ Տեսեալ է մեր զնա
Դուք զանի տեսած էք.	Տեսեալ էք դուք զնա, կամ Տեսեալ է ձեր զնա
Անոնք, կամ, մեր եղբայրները զանի տեսած են.	Տեսեալ են նոքա կամ եղբարք իմ զնա, եւ կամ Տեսեալ է նոցա կամ եղբարց իմոց զնա։

ԿԱՆ. 3. Տէր բային տրական կը դրուի հետեւեալ դէպքին մէջ.

Երբ երկու նախադասութիւն զի, թէ շաղկապով կապուած են, այն շաղկապները կը թողուին, երկրորդ բայն ալ աներեւոյթի կը փոխուի, եւ ան ատեն տէր բային տրական կը դրուի. ինչպէս. Ոչ կամիմք զի թագաւորեսցէ նա ի վերայ մեր. Չենք ուզեր որ անիկա մեր վրայ թագաւորէ. այս խօսքը կրնայ բացատրուիլ այսպէս. Ոչ կամիմք թագաւորել նմա ի վերայ մեր։

59. Հրահանգ

Զինուորներն անոր վրայ հասնելով կապեցին զանի. Անիկա լեռը ելլելով նստաւ. Անոնք իմ խօսքերս պատգամաւորին պատմելով նորէն ինծի եկան. Զանի լերան ծայրը բերելով վար նետել կ'ուզէին. Օտա-

րական մարդը ներս խոթելով դուռը գոցեցին։ Ցելուզակները լեռնէն իջնելով դաշտին մէջ բնակեցան։ Աստուծոյ հրեշտակը երկինքէն իջնելով գերեզմանին վրայ կը նստէր։ Կնիկները շուտով պարտէզէն ելլելով գեղն ապաւինելու կը փութային։ Քու եղբայրդ մօտենալով անոնց հետ խօսեցաւ։ Մատնիչը տեսնելով ասիկա՝ զղջաց։ Անոնք ստակն առնելով սպասաւորներուն տուին։ Ծառաները մօտենալով անոր երկրպագութիւն կ՚ընէին։ Անիկա աս ըսելով գնացաւ։ Իր գլուխը ծռելով հոգին աւանդեց։ Անոր ձեռքէն բռնելով դուրս հանեց։ Ոստիկանները ներս մտնելով զանի կը փնտռէին։ Մեսրովպ քունէն արթննալով մեր նշանագիրներն ստեղծեց։ Անիկա քաղքէն ելլելով մեզի եկաւ։ Յովսէփ իր եղբայրները տեսնելով՝ զանոնք ճանչցաւ։ Անոր գլուխը կտրելով թագաւորին բերին։ Իմ ձեռքէս բռնելով ներս տարաւ։ Ադամ անոր քալելուն ձայնը լսելով պահուըտեցաւ։ Մայրը որդւոյն մահուանը լուրը լսելով սկսաւ լալ։ Իր անկողինը մտնելով կը քնանար։ Ձեր եղբայրները կանչելով ղրկեցի։ Զինուորները գալով մեզ բռնել կ՚ուզէին։ Սողոմոն իր հօրը թագաւորութեան աթոռն ելլելով՝ բոլոր ազգերն իրեն հնազանդեցուց։ Ծառաներն անոր մօտենալով կ՚աղաչէին։ Զանիկա մէկդի առնելով հետը կը խօսէր։ Մեզ թողլով իրենց տուները գացին։ Աթոռ նստելով ժողովուրդը կը դատէր։ Մենք շատ օր հոն կենալով անոր գալուն կը սպասէինք։ Պատուհանէն անցնելով ներս մտաւ զանիկա տեսնելու։ Տաճարին առջեւը կենալով ձեր եղբօրը հետ կը խօսէի։ Կրակ վառելով նստան, ու կը տաքնային։

Տէր բայի վրայ նախընթաց 2րորդ կանոնին Ս. մասին համեմատ, աշակերտք այս Հրահանգը գրաբարի դարձունեն՝ հետեւեալ բառերուն միտ դնելով.

Նորէն, անդրէն
Ծայր (լերան. ուչուրում) արտեւան
Բերել, ածել
Վար նետել, ընկենուլ ի վայր
Խոթել, մուծանել
Գոցել, փակել
Շուտով, վաղվաղակի
Ապաւինիլ (տեղ մը), անկանել ի
Մօտենալ, մատչել
Երկրպագութիւն ընել, երկիր պագանել
Ծռել (գլուխը), խոնարհեցուցանել
Բռնել (ձեռքէն), ունել (զձեռանէ)
Կտրել, հատանել
Քալել, գնալ
Լուր (մահուան), բօթ
Անկողին, մահիճ
Մէկդի, մեկուսի
Պատուհանէն, ընդ պատուհանն
Կրակ վառել, խարոյկ արկանել
Տաքնալ, ջեռնուլ

60. Հրահանգ

Դուք անոնց համար լսած էք. Զանի շատ անգամ տեսած եմ. Անոնք մեր նամակները կարդացած էին. Կարդացած չէ՞ք. Մենք անանկ բան մը կարդացած չենք. Անոր վրայով շատ բան լսած եմ. Անիկա շատ չարիք գործած էր. Մենք ասիկա թագաւորէն պարգեւ առած ենք. Եթէ թագաւորին հաւատարիմ եղած ըլլայիք. Իմ առջի վարմունքս լսած էք. Անիկա ճամբուն տեղեկացած էր. Ոչ կերած ոչ ալ խմած ենք. Եթէ մենք անոր պատուիրանները պահած ըլլայինք. Անոնք գերութենէն նոր դարձած էին. Կո-

չիկներ հաղած էին. Չեմ թողուր որ դուն անկէ անցնիս. Թագաւորին հրամանն այս է, որ դուք շուտով այս քաղքէն երթաք. Կը պատմուի թէ անոնք դաշտ մը հասան եւ հոն քաղաք մը շինեցին. Պատուիրեցի որ սպասաւորները հոս գան. Կ'աղաչէին որ անձամբ կռուին մէջ չմտնէ. Կ'ըսեն թէ դուն կայսեր թշնամի ես. Կը փափաքին որ իրենց զօրավար ըլլայ։

Տէր բայի վրայ վերը դրուած 2 րորդ Կանոնին Բ. մասին եւ 3 րորդ Կանոնին համեմատ, աշակերտք այս Հրահանգը գրաբարի դարձունեն, հետեւեալ բառերուն միտ դնելով։

Անանկ բան մը, այնպիսի ինչ	Նոր, այն ինչ
	Կօշիկ (չիզմէ), մոյգ
Հաւատարիմ թագաւորին, հաւատարիմ առ թագաւորն	Ասկէ, աստի
	Երթալ (տեղէ մը), մեկնիմ
Վարմունք, գնացք	Պատուիրեմ, պատուէր տամ
Ուտել, ճաշակել	

ԴԻՏ. Դիմաւոր բայ մը անցեալի կամ աներեւոյթի փոխել եւ տէր բային սեռական կամ տրական դնելը՝ հայկաբանութիւն, այսինքն՝ հայերէնին մասնաւոր մէկ յատկութիւնն է։ Այս կերպով փոխուած կամ ամփոփուած խօսք մը լուծելու առեն, աշակերտք դիւրութեան համար կրնան խօսքը համառօտ կերպի դարձունել, եւ ապա լուծել։ Զոր օրինակ՝ հետեւեալ խօսքերը

Հանեալ զինուորացն ի վերայ նորա՝ կապեցին զնա.

Լուեալ է ձեր փառն նոցա.

Չտամ թոյլ անցանել ձեզ աստի։

Համառօտ կերպի կը դառնան այսպէս.

Հասին զինուորքն ի վերայ նորա եւ կապեցին զնա․
Լուեալ էք դուք վասն նոցա․
Զտամ թոյլ զի անցանիցէք դուք աստի․

Խօսքերն այսպէս պարզուելէն ետքը դիւրաւ կը լուծուին ։

ԴԱՍ ԼԷ.

ԴԻՄԱՒՈՐ ԲԱՅԵՐՆ ԱՆԴԷՄԻ ՓՈԽԵԼ

Խօսք մը կարճ եւ աղւոր ընելու համար շատ անգամ անոր մէկ դիմաւոր բայն անդէմի, այսինքն անցեալի կամ աներեւոյթի կը փոխուի ։

Աս տեսակ համառօտութեան կամ ամփոփման գըլխաւորներն են․

1․ Երբ երկու դիմաւոր բայ միեւնոյն տէր բային ունին, առաջինը անցեալի կը փոխուի․ (Տես եւ Դաս ԼԶ)։

Եղբայրդ զիս տեսաւ եւ կանչեց․	Տեսեալ զիս եղբօր քո կոչեաց․ փոխ․ Եղբայր քո ետես զիս եւ կոչեաց
Զանի առաւ եւ հետը [տարաւ․	Առեալ զնա՝ տարաւ ընդ իւր
Աստուած Ադամն ստեղծեց ու դրախտին մէջ դրաւ․	Արարեալ Աստուծոյ զԱդամ՝ եդ ի դրախտին
Կայէն Աբէլին նախանձեցաւ ու սպաննեց․	Նախանձեալ Կայենի ընդ Աբէլ՝ սպան զնա

2․ Խօսքի մը իբրեւ շաղկապով կապուած մասին դիմաւոր բայն ալ այսպէս անցեալի կրնայ փոխուիլ, եթէ բային ժամանակը կատարեալ է․ զոր օրինակ։

Երբ ասիկա լսեց, ըսաւ·	Լուեալ զայս՝ ասէ· փոխ. իբրեւ լուաւ զայս, ասէ
Երբ հոն հասանք, բանտը դրուեցանք·	Հասեալ մեր անդր՝ արկաք ի բանտ
Երբ անիկա այս պատասխանը տուաւ, դատաւորը մեծ ձայնով ըսաւ.	Նորա զայս պատասխանի տուեալ, դատաւորն ի ձայն մեծ ասէ
Երբ թագաւորին առջեւը ելանք, մեզի հարցուց·	Յանդիման լեալ մեր թագաւորին, եհարց զմեզ

Աս խօսքերուն մէջ բայը կրնայ ի նախդրիւ աներեւոյթ ալ դրուիլ· իսկ եթէ իբրեւ ով սկսուած խօսքին բայը ներկայ կամ ապառնի է, ի նախդրիւ աներեւոյթ դնել հարկ է· ինչպէս·

Երբ ասիկա կը լսէք, ըսէք.	Ի լսել ձեր զայս, ասասջիք· փոխ· Իբրեւ լսէք զայս, ասացէք
Երբ հոն հասնին, բանտը պիտի դրուին·	Ի հասանել նոցա անդր՝ արկցին ի բանտ
Երբ թագաւորին առջեւն ելլենք, մեզի պիտի հարցնէ·	Ի լինել մեր յանդիմանս թագաւորին՝ հարցանիցէ զմեզ

3· Մինչ, մինչդեռ շաղկապով սկսուած խօսքի մը բայը նոյնպէս ի նախդրիւ աներեւոյթի կրնայ փոխուիլ· ինչպէս·

Անիկա աս խորհած ատենը՝ մարդ մը եկաւ·	Յածել նորա զայս զմտաւ՝ եկն այր մի· փոխ· Մինչդեռ նա զայս ածէր զմտաւ, եկն այր մի

Անոնք անտառէն անցած ատենը՝ աւազակներ անոնց վրայ հասան.

Յանցանել նոցա ընդ անտառն՝ հասին ի վերայ նոցա աւազակք

Պատին տակը կեցած վեր նայելու ատենը՝ քար մը ինկաւ եւ գանկը ջարդեց.

Ի կալ նորա առ որմովն եւ հայել ի վեր՝ վէմ մի անկեալ ջախջախեր զգլխաւառակ նորա

4. Զի կամ եթէ, թէ շաղկապով սկսուած խօսքի մը դիմաւոր բայը շատ անգամ ի, առ ի, առ նախադրութիւններով կամ ամենեւին առանց նախադրութեան աներեւոյթի կը փոխուի. (Տես եւ Դաս Լ.Զ),

Ջուր բերին որ անոնց ոտուըները լուան.

Բերին ջուր լուանալ զոտս նոցա. փոխ. Բերին ջուր զի լուասցեն զոտս նոցա

Որկուան դէմ կ'ելլէինք որ դաշտին մէջ զբօսնունք.

Ելանէաք ընդ երեկս զբօսնուլ ի դաշտին

Դժուարաւ համոզեցին ժողովուրդը որ չզարնեն անոր.

Հազիւ իմն հաւանեցուցին զժողովուրդն չհարկանել զնա

Ձիերուն բերանը սանձ կը դնենք որ մեզի հնազանդին.

Ձիոց սանձս ի բերան դնեմք առ անսալոյ նոցա մեզ

Ոչ աչք ունին որ տեսնեն, ոչ ականջ ունին որ լսեն, ոչ քիթ որ օդ առնեն, եւ մատուըներ որ շօշափեն.

Ոչ աչք գոն նոցա ի տեսանել, ոչ ականջք ի լսել. ոչ ունչք առ ի ձգելոյ զօդ, եւ ոչ մատունք ձեռաց առ ի շօշափելոյ

Պատասխան տուին թէ չեն գիտեր.	Պատասխանի ետուն չգիտել փոխ. Պատասխանի ետուն թէ ոչ գիտեն
Անոնք կը սպասէին թէ պիտի ուռի կամ իյնայ ու յանկարծ պիտի մեռնի.	Նոքա ակն ունէին այտնելոյ նմա կամ անկանելոյ եւ յանկարծակի մեռանելոյ.
Մէկը պատուհանը չբացաւ որ դուրս նայի.	Ոչ ոք եբաց զպատուհանն նայել արտաքս
Անոր պատուիրեցի որ այն խօսքը մէկուն չյայտնէ.	Պատուէր ետու նմա չհանել ումեք զբանն ի վեր

5. Որպէս զի կամ այնպէս զի շաղկապով սկսուած խօսքի մը դիմաւոր բայը մինչեւ, մինչ զի շաղկապով աներեւոյթի կը փոխուի. ինչպէս.

Շատ յոգնած էինք, այնպէս որ չէինք կրնար ոտքի վրայ կենալ.	Վաստակեալ էաք յոյժ՝ մինչեւ չկարել մեզ կալ յոտս. փոխ. Վաստակեալ էաք յոյժ, որպէս զի (այնպէս զի) ոչ կարէաք կալ յոտս
Ամենքն ալ ջարդենք, այնպէս որ անոնցմէ մէկը չազատի.	Սատակեցուք զամենեսին մինչեւ չմնալ ի նոցանէ ապրեալ.

---

61. Հրահանգ

Դահլիճ ղրկեց ու գլուխը կտրել տուաւ. Տուն եկաւ ու եղածները մեզի պատմեց. Մեզ հոն թող տուին ու գացին. Զանոնք իր տունն ընդունեց ու

անոնց կերակուր տուաւ. Բոլոր ստացուածները ծախեց ու հեռու երկիր գնաց. Երբ անոնց հարցուցինք, մեզի պատասխան տալ չուզեցին. Երբ զանի կը գտնէք, մեզի իմացուցէք. Երբ հոն հասանք, զանի հոն չգտանք. Երբ ձեր երկիրը դառնաք, զիս ալ ձեր հետը տարէք. Երբ անձրեւները կը տեղան, գետը կը յորդի. Երբ լսեցինք ասիկա, զարմացանք. Մենք քաղաքը պտտած ատեն՝ մեզի առաջնորդող մարդը մեր հետը չէր. Մենք ներսը եղած ատեն՝ դրանը առջեւ պահապաններ կը կենային. Անոր այսպէս սաստկութեամբ խօսած ատենը՝ պատգամաւորը զարմացմամբ անոր կը նայէր. Անիկա շուտով յառաջ կու գայ եւ ձեռքը կ'երկնցնէ ինծի. Մենք անկէ հեռանալու աշխատած ատեն, սաստիկ հով մը մեր նաւը նաւահանգիստը մղեց. Անիկա այս խօսքերն ըսած ատեն՝ յանկարծ մեր աչուըները բացուեցան. Ձեզի կը հրամայեմ որ ասկէ երթաք. Անոր խրատ տուի որ հոն չկենայ. Աւելի կ'ուզէին որ մեռնին քան թէ քաղաքը մտնեն. Կը բաղձայինք որ առտու ըլլայ. Կ'ըսէին թէ որոտում կ'ըլլայ. Չէին ուզեր որ իրենց հետ բնակի. Եղբօրդ ըսէ որ պարտքը վճարէ. Թանձր մշուշ կար, այնպէս որ իրար չէին տեսներ. Շատ հեռացան, այնպէս որ ալ չէին տեսնուեր. Ծովին մէջ մեծ շարժում եղաւ, այնպէս որ նաւն ալիքներէն կը ծածկուէր. Զանի անխնայ ծեծեցին, այնպէս որ շունչը չմնաց. Շատերը կու գային անոնց, այնպէս որ հաց ուտելու անգամ չէին հասներ. Հիւանդցաւ ու բժիշկ կանչեց. Մեզ այն մարդուն յանձնեց ու գնաց. Երբ կերակուրը կերաւ, զօրացաւ ու հաստատուեցաւ. Երբ տեսան որ զանի չեն

կրնար նուաճել, նենգութեամբ բռնել խորհեցան. Անոնք իրարու հետ կռուած առեն՝ ուրիշ մը ձին առաւ գնաց. Մանանխոյ հատը երբ կը մեծնայ, ծառ կ'ըլլայ, այնպէս որ երկնից թռչունները կու գան ու անոր ճիւղերուն վրայ կը հանգչին։

Հեռու երկիր, տար աշխարհ	Բաղձալ, ըղձալ
Իմացունել, ազդ առնել	Ալ չտեսնուիլ, ըստ ակն անկանել
Յառաջ գալ, մատչել յառաջ	Հասնիլ, ժամանել
Երկնցնել (ձեռքը), ձգել	Կերակուր ուտել, առնուլ կերակուր
Աշխատիլ, ջանալ	Հաստատուիլ, կազդուրիլ
Աւելի ուզել, ընտրել մանաւանդ	Նենգութեամբ, նենգաւ

ԴԻՏ. Ա. Համառօտեալ կամ ամփոփեալ խօսք մը լուծելու առեն՝ կրնան աշակերտք ամփոփեալ մասը բնական բացատրութեան ձեւին դարձունել, եւ այնպէս լուծել։ Զոր օրինակ, սա խօսքը՝ Սատակեսցուք զամենեսին՝ մինչեւ չմնալ ի նոցանէ ապրեալ, կրնայ այսպէս պարզուիլ. Սատակեսցուք զամենեսին, այնպէս զի ոչ մնասցէ ի նոցանէ ապրեալ. այսպէս պարզուելէն ետքը՝ ամփոփեալ մասն ալ դիւրաւ կը լուծուի։ Տես եւ ԼԶ Դասին վերջին դիտողութիւնը։

ԴԻՏ. Բ. Խօսք մը ամփոփելու առեն պէտք է նայիլ որ երկդիմութիւն չծագի. Միշտ այն ձեւն ընտրելի է որ հոմ կամ երկդիմի իմաստ չի տար։

ՆԱԽԸՆԹԱՑ ԴԱՍԵՐՈՒՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԽԱՌՆ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐ

Ուսուցիչք կրնան հետեւեալ հրահանգներն այլեւ այլ դասերու բաժնել։

1. Հրահանգ

Տունը նոր է․ Եկեղեցին հին էր․ Փայտը երկաթէն թեթեւ է. Բացախը սաստիկ է․ Աղը կծու է, բայց հոտելէ կը պահէ․ Ոսկին բոլոր մետաղներէն ազնըւագոյն է․ Ադամանդը շատ մեծագին է, բայց երկաթէն աւելի օգտակար եւ գործածական չէ. Կտաւը կերպասէն աւելի ցանցառ (սէյրէք) է․ Այս գինին անջուր է․ Այդ հովիտը ջրոտ է, անոր համար բարեբեր է․ Անձրեւն ու կարկուտը ծանր են․ Շոգին թեթեւ է․ Մարդիկ եւ անասունները քալող եւ շարժող են․ Մարդ զգացող, իմացող եւ խօսող է․ Ձին կրակոտ է․ Եղբայրդ փախկոտ է․ Դուն խիստ ես․ Անոնք վկայ են․ Մենք ականատես ենք․ Անոնք ականջալուր են․ Ձեր եղբայրը տունը կը գործէ․ Այս տղաքն իրենց հանդերձները պատռեցին․ Նաւը ծովը ընկղմեցին․ Մարդիկը ծովը խղդուեցան․ Կառավարը գետը իյնալով կորսուեցաւ․

Սաստիկ, բարկ	*Ջրոտ*, ջրարբի
Հոտել, նեխութիւն	*Բարեբեր*, յուռթի
Մեծագին, պատուական	*Քալող*, գնայուն
Գործածական, պիտանի	*Շարժող*, շարժուն
Ցանցառ, անօսր	*Զգացող*, զգայուն
Անջուր (գինի), անապակ	*Իմացող*, իմաստուն

Խօսող, խօսուն
Կրակոտ, ջերմ
Ծովը խղդուիլ, ծովակուր
լինել
Գետն լճնալով կորսուիլ,
գետամոյն լինել

---

2. Հրահանգ

Բարեկամս ձեր հայրը տեսաւ. Զինուորներն իրենց զօրապետը կանչեցին. Այն քաղքին մէջ կին մը կար. Այս կինն իր աղջիկը չի սիրեր. Այս հայրն իր որդիքը կ'անիծէ. Երկինքն աստղեր կան. Ջրհորներուն մէջ օձեր կան. Լեռներուն մէջ մեծ օձեր կան. Մեծամեծ կէտեր կան ծովին մէջ. Երկրիս վրայ բարձր լեռներ կան. Լեռներուն մէջ մեծամեծ անտառներ կան. Անոր գերեզմանն այն քաղքին մէջն է. Մեր բարեկամներն այս տունին մէջն են. Անոնց ոսկրներն այս գերեզմանին մէջն են. Սպասաւորներն այն պալատին մէջն են. Այն սրահին մէջ հիւրեր կան. Այս սենեկին մէջ գէշ հոտ կայ. Այս կրակարանին մէջ կրակ կայ. Ձեր շտեմարանին մէջ շատ ցորեն կայ. Կառավարը վարժ է. Վարժապետն հմուտ եւ փորձառու է. Աշակերտները կրթեալ են. Եղջերուն եւ նապաստակն արագընթաց են. Տղան տհաս է. Պատանին հասուն է. Ծովուն մէջ ձուկեր կան. Արեգական մէջ բիծեր կան. Աշխարհիս մէջ շատ մարդիկ կան. Հոն շատ բազմութիւն կար. Այն պատին մէջ շատ կապեալներ կային. Ձեր եղբայրը տեսնել կ'ուզեմ. Քու տանդ մէջ նստէ. Այս տունը մերն է. Դուք մեր սիրելիներն էք. Ձեր եղբայրները մեր բարեկամներն են.

Մեծ օձ, վիշապ
Պալատ, ապարանք
Գէշ հոտ, ժանտահոտութիւն
Փորձառու, փորձ
Կրթեալ, կիրթ
Տհաս, խակ
Բազմութիւն, ամբոխ

3. Հրահանգ

Անոնց ծառաները մեր ծանօթն են· Այն մարդն իմ վարպետս է· Զանի շատ խրատեցի· Այս խօսքերը ձեր գիրքերուն մէջ գրեցէք· Դուռը գոցեցին· Անոնցմէ ոմանք պատժեցինք· Ասկէ մէկը չի կրնար անցնիլ· Ամէնքն ալ հոս կը բնակին· Դուք հարուստ կնոջ եղբայր էք. Այն լեռնէն կ'իջնէին· Մեր երեսը չտեսաւ. Այդ տղան դուրս հանեցէք· Ձեր գեղը շատ գեղեցիկ է· Այս պարտէզը մեծ աշխատութեամբ շինեցինք· Ձեզ շատ յոգնեցուցի· Ինծի ներէ. Պատգամաւորներն իմ խօսքերս անոնց պատմեցին. Խօսքն անոնց յայտնեց. Ես ձեզ կը հանգչեցընեմ· Անոնց հայրը հոն չէր· Անոնց ընկերները մեր բարեկամն են. Քարերը փողոցն են. Զինուորները հրապարակն են. Նաւերը նաւահանգստին մէջ են. Նաւաստիները նաւին մէջն են· Անոնց ամանները քուրձին (չուվալ) մէջն էին· Անոր արծաթն իր ծոցն է· Մեր սուրն անոր ձեռքն է· Անոնցմէ ոմանք նաւն են· Ձեր բարեկամներէն ուրիշները քաղաքն են· Ամէնն ալ սրահին մէջն են· Մեր ցորենն շտեմարանն է· Ամէն մէկն իր տունն է. Տունը մէկը չկայ· Ձենէ շատերն աղքատ են· Անոնցմէ քիչերը հոս են· Անոնցմէ հինգն իմաստուն են· Ձեզմէ մէկը սատանայ է· Ձեր բարեկամներէն մէկն հոն էր· Մենէ մէկն հոն չէր· Մենէ ոչ մէկը հոն էր· Եղբայր մը ու-

նիմ. Անիկա որդի մը ունի. Եղբայրս պարտէզ մը ունի. Դուք շատ բարեկամներ ունիք. Եօթն եղբայր ունինք Անիկա գեղեցիկ պարտէզ մը ունէր. Դուք շատ գիրքեր ունիք. Հայրս շատ ստակ ունի. Անիկա շատ արջառներ եւ ոչխարներ ունեցաւ. Իսահակ ջրհոր մը ունէր. Որդի մը ունիմ. Մեծ տուն մը ունի. Պզտիկ քաղաք մը ունիմ. Մեծ տուներ ունինք. Անոնք շատ ստացուածք ունին. Իմ խօսքերս լսեցէք. Այն լեռնէն կ՚իջնէր. Այս քաղքին մէջ բնակեցաւ. Այն տունն երթանք. Այն պարտէզին մէջ նոր գերեզման կար. Կենաց ծառը դրախտին մէջտեղն էր. Տասը տարի ապրեցաւ. Ութ ժամ ձեզի սպասեցինք. Անոնք այս աշխարհէս են. Դուք այս աշխարհէս չէք. Երբ ասիկա Թագաւորէն լսեցին. Անոր քալելուն ձայնը լսեց. Այդ մարդն այս տունը խոթեցէք. Զանիկա օտար երկիր տարին. Այն հացէն կերաք.

Սակէ, ընդ այս	նել
Յոգնեցնել, աշխատ առ-	Ամէն մէկը, իւրաքանչիւր
նել	Մէկը, ոմն
Ներէ, հրամ. ներեսջիր.	Ոչ մէկը, ոչ ոք
Յայտնել, ի վեր հանել	Փալել, գնալ
Հանդչեցնել, հանգուցա-	Խոթել, մուծանել

4. Հրահանգ

Ձեր եղբայրը տեսայ ու անոր ըսի. Անոր ձայնը լսեցի ու կանչեցի. Անոր մահուան լուրն առաւ ու սկսաւ լալ. Զանի երկու մղոն տարին. Անոնց հինգ քոռ ցորեն տուին. Պատը երկու կանգուն բարձրա-

յարաբերել։ Երբ ամբողջ խօսք կը յարաբերէ, le ան-փոփոխ կը մնայ, այսինքն՝ իգական կամ յոգնակի (la, les) չի գործածուիր։ Նոյնպէս aussi—queէն ետքը le կու գայ։

Բարեկամիս եղբա՞յրն էք․	Etes-vous le frère de mon ami ?
Եմ.	Je le suis.
Հարո՞ւստ էք․	Etes-vous riche ?
Չեմ.	Je ne le suis pas.
Գիտո՞ւն է․	Est-il savant ?
Է.	Il l'est.
Չէ.	Il ne l'est pas.
Մեր դրացիներն այնչափ հարո՞ւստ են որչափ կ'ըսեն.	Nos voisins sont-ils aussi riches qu'ils le disent ?
Են.	Ils le sont.
Ձեր եղբայրը եռանդ (երէկ չէ առջի օր) պարահանդէս գնա՞ց.	Votre frère est-il allé au bal avant-hier ?
Չեմ գիտեր.	Je ne le sais (pas), (կամ je l'ignore).
Հիւա՞նդ էք.	Etes-vous malade ?
Եմ.	Je le suis.
Եղբա՞յր էք դուք.	Etes-vous frères ?
Ենք.	Nous le sommes.
Մա՞յր էք.	Etes-vous mère ?
Եմ.	Je le suis.

ԴԻՏ. Բ. Երբ le դերանունը որոշեալ յօդ ունեցող գոյական մը կը յարաբերէ, այն գոյականին հետ կը համաձայնի. այսինքն՝ le դերանունը իգական (la) կամ

յոքնակի (les) ալ կ'ըլլա՛յ. բայց երբ ածական մը կը յարաբերէ, անփոփոխ կը մնայ ։

Եղբայրնե՞րն էք·	Etes-vous les frères ?
Ենք, անոնք ենք·	Nous les semmes·
Հիւա՞նդն էք· (կնոջ մը խօսելով)·	Etes-vous la malade ?
Եմ·	Je la suis·
Մա՞յրն էք·	Etes-vous la mère ?
Եմ·	Je la suis·
Տղա՞քն էք·	Etes-vous les enfants ?
Ենք·	Nous les sommes·
Գրել, գրած·	Ecrire (*), écrit·
Ի՞նչ տոմսակներ գրեցիք·	Quels billets avez-vous écrits ?
Ասոնք գրեցի·	J'ai écrit ceux-ci·
Ի՞նչ խօսքեր, բառեր գրեց·	Quels mots a-t-il écrits ?
Ձեր տեսածները գրեց·	Il a écrit ceux que vous voyez·
Խմել, խմած·	Boire (*), bu·
Տեսնել, տեսած·	Voir (*), vu·
Կարդալ, կարդացած·	Lire (*), lu·
Ճանչնալ, ճանչցած·	Connaître (*), connu·
Ի՞նչ մարդիկ տեսաք·	Quels hommes avez-vous vus ?
Ատոնք տեսայ·	J'ai vu ceux-là·
Ի՞նչ գիրքեր կարդացիք·	Quels livres avez-vous lus ?
Ձեր ինծի փոխ տուածները կարդացի·	J'ai lu ceux que vous m'avez prêtés·
Այս մարդիկը ճանչցա՞ք·	Avez-vous connu ces hommes ?

Զանոնք չճանչցայ·	Je ne les ai pas connus·
Նաւաստիներ տեսա՞ք·	Avez-vous vu des matelots?
Տեսայ·	J'en ai vu.
Չտեսայ·	Je n'en ai pas vu. (Տես ԼԲ. Դաս. Դիտ Գ.)
Կանչել, անուանել·	Appeler 1·
Նետել·	Jeter 1·
Զի՞ս կը կանչէք·	M'appelez-vous?
Ձեզ կը կանչեմ·	Je vous appelle·

ԴԻՏ. Գ. eler եւ eter վերջաւորող բայերուն, ինչպէս՝ appeler, jeter, խոնարհմանը մէջ l եւ t գիրերը կը կրկնուին անձայն e է մը առաջ։ (Տես եւ Դիտ. Բ. Դաս ԻԵ.)։

Զիս ո՞վ կը կանչէ·	Qui m'appelle?
Ձեր հայրը կը կանչէ·	Votre père vous appelle·
Մարդիկը կանչեցի՞ք·	Avez-vous appelé les hommes?
Կանչեցի·	Je les ai appelés·
Ձեր ստակը կը նետէ՞ք·	Jetez-vous votre argent?
Չեմ նետեր·	Je ne le jette pas·
Իր գիրքերն ո՞վ կը նետէ·	Qui jette ses livres?
Բան մը նետեցի՞ք·	Avez-vous jeté quelque chose?
Ձեռնոցներս նետեցի·	J'ai jeté mes gants·
Զանոնք նետեցի՞ք·	Les avez-vous jetés?

104. Հրահանգ

Բան մը ունի՞ք ընելու· —Բան մը չունիմ ընելու· Ի՞նչ ըրիր·—Բան մը չըրի·—Բան մը ըրի՞·—Բան մը ը-

րիք·—Ի՞նչ ըրի·—Իմ գիրքերս պատռեցիք·—Ձեր տը-
ղաքն ի՞նչ ըրին· —Իրենց հանդերձները պատռեցին·
—Ի՞նչ ըրինք·—Բան մը չըրինք, բայց ձեր եղբայրներն
իմ գեղեցիկ մատիտներս այրեցին· —Դերձակն արդէն
ձեր հանդերձը շինե՞ց·—Դեռ չշինեց·—Ձեր կօշկակարն
արդէն ձեր մուճակները շինե՞ց·—Արդէն շինեց·—Եր-
բեմն գլխարկ մը շինեցի՞ք· —Երբէք չշինեցի· —Մեր
դրացիները երբէք գիրքեր շինեցի՞ն· —Ատենօք շինե-
ցին· —Դերձակը ո՞րքան հանդերձ շինեց·—Քսան կամ
երեսուն հատ շինեց· —Աղէ՞կ թէ դէշ հանդերձներ
շինեց· —Աղէկներ եւ դէշեր շինեց· —Ձեր հայրն իր
հանդերձը հագա՞ւ· —Դեռ չհագաւ, բայց հագնելու
վրայ է (հիմա պիտի հագնի)· —Ձեր եղբայրն իր մու-
ճակները հագա՞ւ·—Հագաւ· —Մեր դրացիներն իրենց
մուճակներն ու իրենց գուլպաներն հագա՞ն· —Ոչ ա-
սոնք ո՛չ անոնք հագան· —Բժիշկն ի՞նչ հանեց· —Բան
մը չհանեց·—Ի՞նչ հանեցիք·—Իմ մեծ բեղոյրս հանե-
ցի·—Ձեր տղաքն իրենց ձեռնոցներն հանեցի՞ն·—Հա-
նեցին· —Պարահանդէսը ե՞րբ տեղի ունեցաւ (կատար-
ուեցաւ)·—Եռանդ (երեկ չէ առջի օր) տեղի ունեցաւ·
—Ասիկա ո՞վ ըսաւ ձեզի· —Սպասաւորս ըսաւ ինծի·
—Ձեր եղբայրը ձեզի ի՞նչ ըսաւ·—Ինծի բան մը չըսաւ·
—Ձեզի ըսի՞ ասիկա· —Ինծի չըսիք· —Ձեզի ըսա՞ւ·
—Ինծի ըսաւ·—Ձեր դրացւոյն ո՞վ ըսաւ·—Անգղիացիք
ըսին անոր·—Անոնք ասիկա ըսի՞ն Գաղղիացւոց·—Անոնց
ըսին·—Ձեզի ո՞վ ըսաւ·—Ձեր որդին ըսաւ ինծի·—Ձե-
զի ըսա՞ւ·—Ինծի ըսաւ·—Ասիկա ձեր բարեկամներուն
ըսել կ՚ուզէ՞ք·Անոնց ըսել կ՚ուզեմ։

105. Հրահանգ

Այս երիտասարդին եղբա՞յրն էք. —Եմ.—Այս երիտասարդը ձեր որդի՞ն է.—Է. —Ձեր բարեկամներն ըսածնուն չափ հարո՞ւստ են.—Են. —Այս մարդիկն ըսածնուն չափ գիտո՞ւն են.—Չեն. —Մթերանոցը (մաղազան) յաճախ կ'ալլէ՞ք.—Կրցածիս չափ յաճախ կ'ալլեմ. —Ձեր դրացին ածուխ գնելու համար բաւական ստակ ունի՞. —Չեմ գիտեր.—Ձեր եղբայրը երէկ պարահանդէս գնա՞ց.—Չեմ գիտեր.—Ձեր խոհարարը շուկան գնա՞ց. —Չգնաց. —Հիւա՞նդ է. —Է. —Հիւա՞նդ եմ.—Չէք. —Ինծի չափ մե՞ծ էք. —Եմ.—Ձեր եղբօրը չափ յոգնա՞ծ էք.—Անկէ աւելի եմ. —Տոմսակ մը գրեցի՞ք.—Տոմսակ մը չգրեցի, այլ համար մը գրեցի.—Ձեր եղբայրներն ի՞նչ գրեցին.—Իրենց համարները գրեցին. —Ե՞րբ գրեցին. —Երէկ գրեցին. —Ձեր համարները գրեցի՞ք. —Գրեցի.—Ձեր բարեկամն իրենները գրե՞ց. —Դեռ չգրեց. —Ձեր պզտիկ եղբայրն ի՞նչ համարներ գրեց. —Իրենները գրեց.—Եղբօրս խօսեցա՞ք. —Անոր խօսեցայ. —Ե՞րբ խօսեցաք անոր. —Եռանդ խօսեցայ անոր. —Քանի՞ անգամ խօսեցաք նաւապետին. —Շատ անգամ խօսեցայ. —Անոր որդւոյն յաճախ խօսեցա՞ք. —Յաճախ խօսեցայ.—Ո՞ր մարդոց խօսեցաւ ձեր որդին. —Ասոնց եւ անոնց խօսեցաւ։

106. Հրահանգ

Ռուսիացւոց խօսեցա՞ք. —Անոնց խօսեցայ. —Անգղիացիք երբէք ձեզի խօսեցա՞ն. —Ինծի յաճախ խօսեցան. —Գերմանացին ձեզի ի՞նչ ըսաւ. —Ինծի բառերն ըսաւ.—Ի՞նչ բառեր ըսաւ ձեզի. —Այս բառերն ըսաւ

լնծի.—Ինծի ի՞նչ ունիք ըսելու.—Ձեզի քանի մը բառ ունիմ ըսելու.—Ձեր բարեկամն ի՞նչ համարներ գրեց. —Ատոնք գրեց.—Շուկան ի՞նչ մարդիկ տեսաք.—Ասոնք տեսայ.—Ձեր տղաքն ի՞նչ գիրքեր կարդացին. Ձեր անոնց փոխ տուածները կարդացին.—Ա՞յս մարդիկը թէ անոնք տեսաք.—Ոչ ասոնք ոչ անոնք տեսայ. —Ի՞նչ մարդիկ տեսաք.—Անոնք տեսայ որոնց դուք խօսեցաք.—Այս մարդիկը ճանչցա՞ք.—Զանոնք ճանչցայ.—Ձեր եղբայրն ի՞նչ տղաք (կամ ո՞ր տղաքը) ճանչցաւ.—Մեր դրացույն (տղաքը) ճանչցաւ.—Այս Գաղիացիները ճանչցա՞յ.—Զանոնք չճանչցաք.—Ձեր սպասաւորն ի՞նչ գինի խմեց.—Իմինս խմեց.—Եղբայրներս տեսա՞ք.—Տեսայ.—Ո՞ւր տեսաք.—Իրենց տունը տեսայ.—Երբէք Յոյներ տեսա՞ք.—Երբէք չտեսայ.—Ձեր հայրը տեսա՞ւ.—Երբեմն տեսաւ.—Զիս կը կանչէ՞ք. —Ձեզ կը կանչեմ.—Ո՞վ կը կանչէ ձեր հայրը.—Եղբայրս կը կանչէ զանի.—Մէկը կը կանչե՞ս.—Մէկը չեմ կանչեր.—Ձեր բեղւյրը նետեցի՞ք.—Չնետեցի.—Ձեր հայրը բան մը կը նետէ՞.—Ընդունած տոմսակները կը նետէ.—Ձեր մատիտը նետեցի՞ք.—Չնետեցի.—Քու գիրքդ կը նետե՞ս.—Չեմ նետեր. գաղիերէն սորվելու համար անոր պէտք ունիմ։

ԼԴ. ԴԱՍ. Trente-quatrième Leçon.

Մարել, մարած.	Eteindre (*), éteint.
Բանալ, բացած.	Ouvrir (*), ouvert.
Տանիլ, տարած.	Conduire (*), conduit.
Առնել, առած.	Prendre (*), pris.

Հաւտալ, հաւտացած.	Croire (*), cru.
Կրնալ, կրցած.	Pouvoir (*), pu.
Գիտնալ, գիտցած.	Savoir (*), su.
Ուզել, ուզած.	Vouloir (*), voulu.
Կամենալ, կամեցած.	

ՉԷԶՈՔ ԲԱՅԵՐ

Ներգործական բայերն առարկայ մը ունին իբրեւ նպատակ, եւ զիս, ինչ բանը հարցման պատասխան են, եւ ասոնց բաղադրեալ ժամանակներն avoir բայով կը շինուին. Չէզոք բայերը գործողութեան առարկայ մը չունին. Աս բայերուն նշանակութիւնը կամ ինքնին ամբողջ է, ինչպէս՝ marcher, քալել. venir, գալ. dormir, ննջել. եւ կամ պարագայ ցուցունող յաւելուածով մը կ'ամբողջանայ, ինչպէս՝ Il marche lentement. յամր կը քալէ. Il vient de Rome, Հռոմէն կու գայ. Il dort toute la journée. բոլոր օրը կը քնանայ. Չէզոք բայերուն մեծ մասը avoir օժանդակով կը խոնարհին. ոմանք միայն être ով. ոմանք ալ մերթ avoir ով եւ մերթ être ով կը խոնարհին. երբ գործողութիւն մը կը ցուցնեն, avoir ով. երբ վիճակ մը կը ցուցնեն, être ով:

Մեկնիլ, մեկնած.	Partir (*), parti.
Դուրս ելլել, դուրս ելած.	Sortir (*), sorti.
Գալ, եկած.	Venir (*), venu.

Ձեր հայրը մեկնեցա՞ւ.	Votre père est-il parti?
Ձեր բարեկամները մեկնեցա՞ն.	Vos amis sont-ils partis?
Դեռ չմեկնեցան.	Ils ne sont pas encore partis.

Ձեր եղբայրները ե՞րբ դուրս ելան ·	Quand vos frères sont-ils sortis ?
Ժամը տասնին ելան ·	Ils sont sortis à dix heures·
Մարդիկը ձեր հօրը տունը եկա՞ն ·	Les hommes sont-ils venus chez votre père ?
Անոր տունը եկան ·	Ils sont venus chez lui·
Ի՞նչ կրակներ մարեցիք ·	Quels feux avez-vous éteints ?
Ի՞նչ մթերանոցներ բացիք.	Quels magasins avez-vous ouverts ?
Զանոնք մթերանոցը տարի՞ք ·	Les avez-vous conduits au magasin ?
Տարի ·	Je les y ai conduits·
Ի՞նչ գիրքեր առիք ·	Quels livres avez-vous pris?
Ո՞րքան տոմսակ ընդունեցաք ·	Combien de billets avez-vous reçus ?
Հատ մը միայն ընդունեցայ.	Je n'en ai reçu qu'un·
Վրայ ·	Sur (նախադր ·) ·
Նստարարին վրայ ·	Sur le banc·
Նստարանը ·	Le banc·
Վրան ·	Dessus (մկբ ·)
Տակը ·	Sous (նխդր ·)
Նստարանին տակը ·	Sous le banc·
Տակը ·	Dessous (մկբ ·) ·

ԴԻՏ · Ա · Dessus եւ dessous իբր նախադրութիւն այլ կրնան գործածուիլ, վրան կամ վեր եւ տակը նշանակելով, նախ՝ երբ խօսքին մասերը հակադրեալ են, եւ միեւնոյն խնդիրն ունին · ինչպէս · Սեղանին ոչ տակը եւ ոչ վրան են · ils ne sont ni dessous ni dessus la

table. երկրորդ՝ երբ իրենցմէ առաջ à կամ de նախա-դրութիւնը կայ. ինչպէս. Ասիկա անկողնին տակէն հանեցի. j'ai tiré cela de dessous le lit. Ասիկա աթոռին վրայէն վերցուց. Il a ôté ceci de dessus la chaise.

Բեղոյրս ո՞ւր է.	Où est mon chapeau ?
Նստարանին վրայ է.	Il est sur le banc.
Ձեռնոցներս նստարանին վրա՞յ են.	Mes gants sont-ils sur le banc ?
Տակն են.	Ils sont dessous.
Կարդալ կը սորվի՞ք.	Apprenez-vous à lire ?
Կը սորվիմ.	Je l'apprends.
Գրել կը սորվիմ.	J'apprends à écrire.
Խօսիլ սորվեցա՞ք.	Avez-vous appris à parler ?
Սորվեցայ.	Je l'ai appris.
Մթերանոցին մէջ.	Dans le magasin.
Ջերմոցին մէջ.	Dans le poêle.
Մէջը.	Dedans, y (մկր.).

ԴԻՏ. Բ. Dedans, մէջը, կը գործածուի նաեւ իբրեւ նախադրութիւն, dessus, dessous նախադրութեանց գործածութեանը կերպով. Տես վերը Դիտ. Ա.:

Ջերմոց (սօպա).	Le poêle (բօալ).
Լուալ.	Laver 1.

Աներեւոյթ.	Ընդ. անց.	Աներ.	Ընդ. անց.
Նորոգել տալ.	Նորոգել տուած.	Faire raccommoder.	fait raccommoder.
Լուալ »	լուալ »	Faire laver.	fait laver.
Ընել, չինել »	ընել »	» faire.	» faire.
Աւլել »	աւլել »	» balayer.	» balayer.
Վաճառել »	վաճառել »	» vendre.	» vendre.

Վերարկուն նորոգել տալ·	Faire raccommoder l'habit·
Զայն նորոգել տալ·	Le faire raccommoder·
Զանոնք » »	Les » »
Անկէ կամ անոնցմէ նորոգել տալ·	En » »
Վերարկու մը շինել կու տա՞ք·	Faites-vous faire un habit?
Հատ մը շինել կու տամ·	J'en fais faire un·
Հատ մը շինել տուի·	J'en ai fait faire un·
Ձեր վերարկուն նորոգել տուի՞ք·	Avez-vous fait raccommoder votre habit?
Նորոգել տուի·	Je l'ai fait raccommoder·
Նորոգել չտուի·	Je ne l'ai pas fait raccommoder·
Մուճակներս նորոգել տուի	J'ai fait raccommoder mes souliers·
Զանոնք նորոգել տուի·	Je les ai fait raccommoder·
Սրբել, չորցնել·	Essuyer 1· (Տես Ի Դ· Դաս, Գ· Դիտ)·
Գիրքս չտեսա՞ք·	N'avez-vous pas vu mon livre?
Տեսայ·	Je l'ai vu·
Ե՞րբ, ո՞ւր·	Quand? Où?
Եղբայրս ե՞րբ տեսաք·	Quand avez-vous vu mon frère?
Եռանդ տեսայ·	Je l'ai vu avant-hier·
Ո՞ւր տեսաք·	Où l'avez-vous vu?
Թատրոնը տեսայ·	Je l'ai vu u théâtre·

107. Հրահանգ

Ձեր եղբայրներն ո՞ւր գացին. —Թատրոն գացին. —Ձեր բարեկամները մեկնեցա՞ն. —Դեռ չմեկնեցան. —Ե՞րբ կը մեկնին. —Այս իրիկուն. —Ժամը քանիի՞ն. —Ժամը ինն ու կէսին. —Գաղիացի մանչերը Ե՞րբ ձեր եղբօրը տունը եկան. —Երէկ եկան. —Ձեր բարեկամներն ալ եկա՞ն. —Անոնք ալ եկան. —Մէկը ձեր տունը եկա՞ւ. —Բարի Գերմանացիք եկան մեր տունը. —Անգղիացւոց տունէն ո՞վ եկաւ. —Գաղիացիք եկան. —Ե՞րբ գինի խմեցիք. —Երէկ եւ այսօր խմեցի. —Սպասաւորը տոմսակս տարա՞ւ. —Տարաւ. —Ո՞ւր տարաւ. —Ձեր բարեկամին տարաւ. —Ի՞նչ տոմսակներ տարիք. —Տանելու համար ձեր ինծի տուածները տարի. —Որո՞ւ տարիք. —Ձեր հօրը տարի. —Ձեր սպասաւորն ի՞նչ գիրքեր առաւ. —Ձեր չկարդացածներն առաւ. —Ձեր վաճառականներն իրենց մթերանոցները բացի՞ն. —Բացին. —Ի՞նչ մթերանոցներ բացին. —Ձեր տեսածները բացին. —Ե՞րբ բացին. —Այսօր բացին. —Օտարականները մթերանոց տարի՞ք. —Տարի. —Մարդիկն ի՞նչ կրակներ մարեցին. —Ձեր տեսած (դիտած, նշմարածները) մարեցին. —Տոմսակներ ընդունեցի՞ք. —Ընդունեցինք. —Ո՞րքան տոմսակ ընդունեցիք. —Հատ մը միայն ընդունեցի. բայց եղբայրս ինէ աւելի ընդունեցաւ. վեց հատ ընդունեցաւ.

108. Հրահանգ

Հանդերձս (վերարկուս) ո՞ւր է. —Նստարանին վրայ է. —Մուճակներս նստարանին վրա՞յ են. —Տակն են. —Ածուխը նստարանին տակն է. —Ջերմոցին մէջն է.

—Ջերմոցը փայտ դրի՞ք.—Դրի.—Կը մնի՞ք.—Ձեմ մնիր.—Տեսած փայտս ջերմոցին մէ՞ջն է.—Հոն է.—Թուղթերս ջերմոցին վրա՞յ են.—Մէջն են.—Թուղթերս այրելու չվախցա՞ք.—Զանոնք այրելու չվախցայ.—Ձեր պզտիկ մանչը շուկան ղրկեցի՞ք.—Ղրկեցի.—Ե՞րբ ղրկեցիք.—Այս առտու.—Ձեր հօրը գրեցի՞ք.—Գրեցի.—Ձեզի պատասխանե՞ց.—Դեռ չպատասխանեց.—Ձեր յատակը (սենեակը) աւլե՞լ կուտա՞ք.—Աւլել կուտամ.—Ձեր գրասենեակն աւլել տուի՞ք.—Դեռ աւել չտուի, բայց այսօր աւլել տալու միտք ունիմ.—Ձեր ոտուըները սրբեցի՞ք.—Սրբեցի.—Ո՞ւր սրբեցիք ձեր ոտուըները.—Գորգին սրբեցի.—Ձեր նստարանները սրբել տուի՞ք.—Սրբել տուի.—Ձեր սպասաւորն ի՞նչ կը սրբէ.—Դանակները կը սրբէ.—Բժշկին երբէք գրեցի՞ք.—Երբէք չգրեցի.—Ան ձեզի երբեմն գրե՞ց.—Ինծի յաճախ գրեց.—Ձեզի ի՞նչ գրեց.—Բան մը գրեց.—Ձեր բարեկամները ձեզի քանի՞ անգամ գրեցին.—Քսան անգամէ աւելի գրեցին.—Որդիքս տեսա՞ք.—Երբէք չտեսայ.

109. Հրահանգ

Երբէք Յոյներ տեսա՞ք.—Երբէք չտեսայ.—Ասորի մը տեսա՞ք արդէն (տեսա՞ծ էք).—Արդէն տեսայ (տեսած եմ).—Ո՞ւր տեսաք.—Թատրոնը.—Գիրքը եղբօրս տուի՞ք.—Տուի.—Վաճառականին ստակ տուի՞ք.—Տուի.—Ո՞րչափ տուիք.—Տասնուչորս սկուտ տուի.—Մեր դրացիներուն տղոցը ոսկիէ (ոսկեթել) ժապաւէններ տուի՞ք.—Տուի.—Ինծի գինի տալ կ'ուզե՞ս.—Արդէն տուի.—Ե՞րբ տուիք.—Առտնօք տուի.—Հիմա տալ կ'ուզե՞ս.—Հիմա չեմ կրնար տալ. չունիմ.—Ամերիկացին ձեզի ստակ փոխ տուա՞ւ.—Փոխ տուաւ.—Յաճախ փոխ

տուա՞ւ.—Երբեմն փոխ տուաւ.—Իտալացին ձեզի երբէք ստակ փոխ տուա՞ւ.— Երբէք փոխ չտուաւ.—Աղքա՞տ է.—Աղքատ չէ. ձենէ աւելի հարուստ է.—Ինծի սկուտ մը փոխ տալ կ'ուզէ՞ք.—Երկու հատ փոխ տալ կ'ուզեմ. —Ձեր մանչն իմինիս տունը եկա՞ւ. —Եկաւ. —Ե՞րբ. —Այս առտու.—Ժամը քանիի՞ն.—Կանուխ.—Ինէ աւելի կանո՞ւխ եկաւ.—Ձենէ աւելի կանուխ եկաւ. —Ժամը քանիի՞ն եկաք. —Ժամը հինգ ու կէսին եկայ։

110. Հրահանգ

Նուագածութիւնը տեղի ունեցա՞ւ. —Տեղի ունեցաւ (կատարուեցաւ, եղաւ). Ո՞ւշ տեղի ունեցաւ. —Կանուխ տեղի ունեցաւ. —Ժամը քանիի՞ն. —Կէսօրին. —Պարահանդէսը ժամը քանիի՞ն տեղի ունեցաւ.—Կէս գիշերին տեղի ունեցաւ.—Ձեր եղբայրը գրել կը սորվի՞. —Կը սորվի. —Կարդալ գիտէ՞. —Դեռ չի գիտեր. —Իմ ճանչցած Գաղղիացիս կը ճանչնա՞ք. —Ձեր ճանչցածը չեմ ճանչնար, այլ ուրիշ մը կը ճանչնամ. —Ձեր բարեկամն իմ ճանչցած վաճառականներս կը ճանչնա՞յ. —Նոյները չի ճանչնար, այլ ուրիշներ կը ճանչնայ.—Ձեր վերարկուն երբէք նորոգել տուի՞ք.—Երբեմն նորոգել տուի. —Մուճակներդ արդէն նորոգել տուի՞ր.—Դեռ նորոգել չտուի. —Ձեր եղբայրն իր գուլպաները երբեմն կարկտել (ravauder) տուա՞ւ. —Շատ անգամ կարկտել տուաւ.—Բեղո՞յրդ թէ մուճակդ նորոգել տըւիր.—Ոչ մին ոչ միւսը նորոգել տուի. —Ձեր գուլպանե՞րը թէ ձեր ձեռնոցները լուալ տուիք. —Ոչ ասոնք եւ ոչ անոնք լուալ տուի. —Ձեր հայրը բան մը շինել տուա՞ւ. —Բան մը շինել չտուաւ. —Ձեռնոցներս փընտռեցի՞ք.—Փնտռեցի. —Ո՞ւր փնտռեցիք. —Անկողնոյն

վրայ փնտռեցի, եւ տակը գտայ. —Տոմսակներս ջերմոցին մէ՞ջ գտաք. —Հոն գտայ. —Գուլպաներս անկողնին տա՞կը գտաք. —Վրան գտանք:

ԼԵ. ԴԱՍ. Trente-cinquième Leçon.

Խոստանալ, խոստացած.	Promettre (*), promis (այս բայը de ով աներեւոյթ կ'ուզէ).
Սորվիլ, սորված.	Apprendre (*), appris.

ԴԻՏ. Ա. Mettre եւ Prendre բայերէն բաղադրեալներն ալ աս բայերուն պէս կը խոնարհին, ինչպէս՝ promettre, apprendre. (Տես Դաս Լ. եւ ԼԳ. եւ Դաս ԻԶ. եւ ԼԴ.):

Գալ կը խոստանա՞ք ինծի.	Me promettez-vous de venir?
Կը խոստանամ.	Je vous le promets.
Ի՞նչ խոստացաք մարդուն.	Qu'avez-vous promis à l'homme?
Բան մը չխոստացայ.	Je ne lui ai rien promis.
Երբէք գաղիերէն սորվեցա՞ք.	Avez-vous jamais appris le français?
Ատենօք սորվեցայ.	Je l'ai appris autrefois.
Մաշեցնել, գործածել.	User 1.
Զլանալ.	Refuser 1. (աներեւոյթէն առաջ de կ'ուզէ).
Հեգել.	Epeler 1. (Տես ԼԳ. Դաս).
Ի՞նչպէս.	Comment?

Աղէկ·	Bien (մկբ·)·
Գէշ·	Mal (մկբ·)·
Այսպէս·	Ainsi·
Ասոր պէս, այսպէս, սանկ.	Comme cela·
Այս կերպով·	De cette manière·
Ձեր եղբայրն իր համարն ի՞նչպէս գրեց·	Comment votre frère a-t-il écrit son thème ?
Աղէկ գրեց·	Il l'a bien écrit·
Չորցնել, չորնալ·	Sécher 1·
Ձեր հանդերձը չորնալու կը դնէ՞ք·	Mettez-vous votre habit à secher ?
Չորնալու կը դնեմ·	Je le mets à sécher·
Քանի՞ տարուան էք (ի՞նչ տարիք ունիք)·	Quel âge avez-vous ?
Տասուերկու տարուան եմ·	J'ai douze ans·
Ձեր եղբայրը քանի՞ տարուան է·	Quel âge votre frère a-t-il? Quel âge a votre frère ?
Տասուիրեք տարուան է·	Il a treize ans·
Գրեթէ, իբր·	Presque·
Գրեթէ, իբր, տասնուչորս տարուան է.	Il a presque quatorze ans.
Շուրջ, իբր·	Environ·
Իբր տասնեւհինգ տարուան եմ.	J'ai environ quinze ans·
Մօտ, իբր·	Près de·
Իբր տասնեւհինգ տարուան է (տասնեւհինգ տարեկանի մօտ է)·	Il a près de quinze ans·

Հազիւ·	A peine·
Հազիւ տասնուեօթը տարուան էք·	Vous avez à peine dix sept ans·
Ոչ բոլորովին, կատարելապէս·	Pas tout-à-fait·
Դեռ կատարելապէս տասն եւ վեց տարուան չեմ·	Je n'ai pas tout-à-fait seize ans·
Դու եղբօրմէդ աւելի տարւօ՞ք ես·	Es-tu plus âgé que ton frère?
Անկէ պզտիկ եմ·	Je suis plus jeune que lui·
Տարուօք·	Agé·
Կայ·	Il y a·
Մէկ սկուտի մէջ քանի՞ ֆրանգ կայ·	Combien de francs y a-t-il dans un écu?

Դ·ԻՏ·* Presque բառին e գիրը կը կրճատուի île, կղզի բառէն առաջ, presqu'île, թերակղզի, ցամաքակղզի ։ Զայնաւորով սկսող ուրիշ բառերէ առաջ e գիրը չի կրճատուիր· Cet ouvrage est presque achevé· այս գործը գրեթէ լմնցած է· Mon habit est presque usé· վերարկուս գրեթէ մաշած է ,

Երեք·	Trois·
Մէկ սուի մէջ հինգ սանդիմ կայ·	Il y a cinq centimes dans un sou·
Բսան սուն կամ հարիւր սանդիմը մէկ ֆրանգ	Vingt sous ou cent centimes valent un franc·
Կ'արժէ·	
Հարիւր·	Cent·
Հարիւրորդը·	Le centime·

Հասկնալ·	Comprendre (*) 4· prendre ին պէս·(տես Դաս ԻԶ. եւ ԼԴ.)·
Լսել·	Entendre 4·
Սպասել·	Attendre 4·
Կորսնցնել·	Perdre 4·
Իս կը հասկնա՞ք·	Me comprenez-vous? M'entendez-vous?
Կը հասկնամ·	Je vous comprends· Je vous entends·
Այս մարդը հասկցա՞ք·	Avez-vous compris cet homme?
Հասկցայ·	Je l'ai compris·
Ձեզ կը լսեմ, բայց չեմ հասկնար·	Je vous entends, mais je ne vous comprends pas·
Աղմուկը·	Le bruit·
Հովը·	Le vent·
Հովին աղմուկը·	Le bruit du vent·
Հովին աղմուկը (ձայնը) կը լսե՞ք·	Entendez-vous le bruit du vent?
Կը լսեմ.	Je l'entends·
Հաչել·	Aboyer 1· (տես ԻԴ. Դաս Գ. Դիտ·)
Հաչիւնը·	L'aboiement·
Շուներուն հաչիւնը լսեցի՞ք·	Avez-vous entendu l'aboiement des chiens?
Լսեցի·	Je l'ai entendu·
Մէկը, բան մը լսել·	Entendre quelqu'un ou quelque chose·

Եղբօրս կը սպասէ՞ք.	Attendez-vous mon frère?
Կը սպասեմ.	Je l'attends.
Բարեկամներու կը սպասէ՞ք.	Attendez-vous des amis?
Ոմանց կը սպասեմ.	J'en attends quelques-uns.
Ձեր եղբայրը ո՞րչափ կորսնցուց.	Combien votre frère a-t-il perdu?
Իբր սկուտ մը կորսնցուց.	Il a perdu environ un écu.
Ես անկէ աւելի կորսնցուցի.	J'ai perdu plus que lui.
Մնալ.	Rester 1. (ստիպողաբար être օժանդակով կը խոնարհի) *

Գ.Ի.Տ.* Rester բայն երբ բնակիլ կը նշանակէ, avoir օժանդակով կը խոնարհի. երբ մնալ կը նշանակէ, être ով: J'ai resté sept mois à Colmar sans partir de ma chambre. Եօթն ամիս բնակեցայ Գոլմար՝ առանց մեկնելու սենեկէս. Je l'attendais à Paris, mais il est resté à Lyon. Ես զանի Բարիզ կը սպասէի, բայց անիկա Լիոն մնաց: Cependant Télémaque était resté seul avec Mentor. Սակայն Տելեմաք Մենտորի հետ մնաց մինակ:

Ազնուականը.	Le gentilhomme.
Ազնուականները.	Les gentilshommes.

Գ.Ի.Տ. Բ. Գոյական մը եւ ածական մը բարդուած բառերուն, երկուքն ալ յոգնակիի նշանը (s) կ'առնեն. բացի demi, կէս ածականէն (տես Դաս ԺԹ.):

Գեղեցիկ, սիրուն.	Gentil.
Ազնուականն ո՞ւր մնաց.	Où le gentilhomme est-il resté?
Տունը մնաց.	Il est resté à la maison.
Անոր հետ մնացի՞ք.	Etes-vous resté avec lui?

111. Հրահանգ

Պարահանդէսը գալ կը խոստանա՞ք ինծի.—Կը խոստանամ —Ձեզի բան մը խոստացա՞յ.—Բան մը չխոստացաք.—Հայրս ձեզի ի՞նչ խոստացաւ.—Ինծի գեղեցիկ գիրք մը խոստացաւ.—Ընդունեցա՞ք.—Դեռ ոչ.—Ձեր ինծի խոստացածը կու տա՞ք.—Կու տամ.—Ձեր բարեկամը շատ ստակ ընդունեցա՞ւ.—Շատ չընդունեցաւ.—Ո՞րչափ ընդունեցաւ.—Մէկ սկուտ միայն ընդունեցաւ.—Որդւոյս ո՞րքան ստակ տուիք.—Երեսուն ֆրանք տուի.—Աւելի չխոստացա՞ք.—Անոր խոստացածս տուի.—Գաղղիական ստակ ունի՞ք.—Ունիմ.—Ի՞նչ ստակ ունիք.—Ֆրանք, սու եւ սանդիմ ունիմ.—Մէկ ֆրանքի մէջ քանի՞ սու կայ.—Մէկ ֆրանքի մէջ քսան սու կայ.—Սանդիմ ունի՞ք.—Քանի մը հատ ունիմ.—Մէկ սուի մէջ քանի՞ սանդիմ կայ.—Հինգ հատ կայ.—Մէկ ֆրանքի մէջ քանի՞ հատ կայ.—Հարիւր.—Ձեր հանդերձը (վերարկուն) ինծի փոխ տալ կ'ուզէ՞ք.—Ձեզի փոխ տալ կ'ուզեմ զայն, բայց մաշած է.—Ձեր մուճակները մաշա՞ծ են.—Մաշած չեն.—Զանոնք եղբօրս փոխ տալ կ'ուզէ՞ք.—Փոխ տալ կ'ուզեմ.—Ձեր բեղոյրը որո՞ւ փոխ տուիք.—Փոխ չտուի. մէկուն տուի.—Որո՞ւ տուիք.—Աղքատի մը տուի։

112. Հրահանգ

Ձեր պզտիկ եղբայրն արդէն հեծել գիտէ՞.—Գիտէ.—Աղէկ կը հեծէ՞.—Աղէկ կը հեծէ.—Ձեր պզտիկ մանչն ի՞նչպէս հեծեց.—Սանկ հեծեց.—Ձեր տղաքն իրենց համարներն ի՞նչպէս գրեցին.—Գէշ գրեցին.—Դրացիս իր ձեռնոցները ձեզի փոխ տուա՞ւ.—Զանոնք ինծի

մինս տալու պլացաւ. —Անգղիերէն գիտէ՞ք. —Գիտեմ. —Ձեր որդին Իտալերէն կը խօսի՞. —Աղէկ կը խօսի. —Ձեր բարեկամներն ի՞նչպէս կը խօսին. —Գէշ չեն խօսիր. —Ձեր անոնց ըսածը մտիկ կընե՞ն. —Մտիկ կ'ընեն. —Անգղիերէն ի՞նչպէս սորվեցաք. —Սա կերպով սորվեցայ. —Չի՞ս կանչեցի՞ք. —Ձեզ չկանչեցի, այլ ձեր եղբայրը կանչեցի. —Եկա՞ւ. —Դեռ ոչ. —Ձեր հանդերձներն ո՞ւր թրջեցիք. —Պարտէզը թրջեցի. —Կ'ուզէ՞ք զանոնք չորնալու դնել. —Արդէն չորնալու դրի. —Ազնուականն ինծի բան մը տալ կ'ուզէ՞ ընելու. —Ձեզի բան մը տալ կ'ուզէ ընելու. —Քանի՞ տարուան էք. —Հազիւ տասնեւութ տարուան եմ. —Ձեր եղբայրը քանի՞ տարուան է. —Քսան տարուան է. —Անոր չափ տարուօ՞ք էք. —Անոր չափ տարուօք չեմ (նուազ տարուօք եմ). —Քանի՞ տարուան ես. —Իբր տասուերկու տարուան եմ. —Ձենէ աւելի մանո՞ւկ (պզտի՞կ) եմ. —Ձեմ գիտեր. —Մեր դրացին քանի՞ տարուան է. —Դեռ կատարելապէս երեսուն տարուան չէ. —Մեր բարեկամները մեզի չափ պզտի՞կ (կէնճ) են. —Մենէ աւելի տարուօք են. —Քանի՞ տարուան են. —Մէկը տասնեւինը տարուան է, եւ միւսը քսան տարուան է. —Ձեր հայրն իմինիս չափ տարուօ՞ք է. —Ձերինէն աւելի տարուօք է։

113. Հրահանգ

Գիրքս կարդացի՞ք. —Դեռ բոլորովին չկարդացի. —Ձեր բարեկամն իր գիրքերը լմնցո՞ւց. —Գրեթէ լմնցուց. —Իս կը լսէ՞ք (կը հասկնա՞ք). —Ձեզ կը լսեմ. —Գաղիացին մեզ կը հասկնա՞յ. —Մեզ կը հասկնայ. —Մեր ձեզի ըսածը կը հասկնա՞ք. —Կը հասկնանք. —Գաղիերէն կը հասկնա՞ք. —Դեռ չեմ հասկնար, բայց կը սոր-

վիմ·—Անգղիացիները կը հասկնա՞նք·—Չենք հասկնար·—Անգղիացիք մեզ կը հասկնա՞ն·—Կը հասկնան·—Մենք զանոնք կը հասկնա՞նք·—Հազիւ կը հասկնանք·—Ազնուակ (ձայն) կը լսե՞ք·—Բան մը չեմ լսեր·—Հովին ձայնը լսեցի՞ք·—Լսեցի·—Ի՞նչ կը լսէք·—Շուներուն հաչիւնը կը լսեմ·—Այս շունը որո՞ւ է·—Իրլանտացւոյն շունն է·—Ձեր գաւազանը կորսնցուցի՞ք·—Չկորսնցուցի·—Ձեր սպասաւորն իմ տոմսակներս կորսնցո՞ւց·—Կորսնցուց·— Պարահանդէս գացի՞ք (գացա՞ծ էք)·—Չգացի (գացած չեմ)·—Ո՞ւր մնացիք·—Տունը մնացի·—Ազնուականներն ո՞ւր մնացին·—Պարտէզը մնացին·—Ձեր հայրը կորսնցո՞ւց այնչափ ստակ որչափ ես·—Ձենէ աւելի կորսնցուց·—Ես ո՞րչափ կորսնցուցի·—Հազիւ սկուտ մը կորսնցուցիք·—Ձեր բարեկամները պարահանդէսը մնացի՞ն·—Մնացին·—Անգղիացի բժշկին չափ գիտէ՞ք·—Անոր չափ չեմ գիտեր·—Ո՞րչափ գիրք կարդացիք·—Հազիւ երկու հատ կարդացի·—Մէկուն կը սպասէ՞ք·—Ոչ ոք կը սպասեմ·—Ձեր այս առտու տեսած մարդուն կը սպասէ՞ք·— Կը սպասեմ·—Քու գիրքիդ կը սպասե՞ս·—Կը սպասեմ·—Այս իրիկուն ձեր հօրը կը սպասէ՞ք·—Կը սպասեմ·—Բարեկամներու կը սպասէ՞ք·—Ոմանց կը սպասեմ ։

ԼԶ· ԴԱՍ· Trente-sixième Leçon·

Ծեծել, ծեծած·	Battre 4, battu·
Խածնել, խածած·	Mordre 4, mordu·
Ինչո՞ւ համար (ընդէ՞ր)·	Pourquoi ?

Ինչո՞ւ համար շունը կը ծեծէք ·	Pourquoi battez-vous le chien ?
Քանզի, վասն զի ·	Parce que ·
Կը ծեծեմ, քանզի զիս խածաւ ·	Je le bats, parcequ'il m'a mordu ·
Պարտիլ, պէտք ըլլալ, պէտք եղած ·	Devoir 3, avoir dû ·
Ինծի ո՞րչափ պարտիք, պարտական էք ·	Combien me devez-vous ?
Ձեզի յիսուն սկուտ պարտիմ ·	Je vous dois cinquante écus ·
Այս մարդը ձեզի ո՞րչափ պարտի ·	Combien cet homme vous doit-il ?
Ինծի վաթսուն ֆրանք պարտի ·	Il me doit soixante francs ·
Մեր դրացիները մեզի չափ պարտակա՞ն են ·	Nos voisins doivent-ils autant que nous ?
Մենք անոնցմէ աւելի պարտական ենք ·	Nous devons plus qu'eux ·
Ո՞րչափ պարտիս ·	Combien dois-tu ?
Երկու հարիւր ֆրանք ·	Deux cents francs ·
Ութսուն ֆրանք ·	Quatre-vingts francs ·
Ութսուներեք ֆրանք ·	Quatre-vingt-trois francs ·
Երկու հարիւր յիսուն ֆրանք ·	Deux cent cinquante francs ·

ԴԻՏ · Ա · *Ինչպէս աս օրինակներէն կը տեսնուի*, vingt *եւ* cent s *կ'առնեն, եթէ իրենցմէ առաջ միայն ուրիշ թուական անուն մը ունին · եթէ իրենցմէ ետքը թուական մը ունենան*, s *չեն առներ* ·

Պարտակա՞ն ենք, պիտի...	Devons nous...?
Պարտական եմ. պիտի...	Je dois...
Այս առտու ո՞ւր պիտի երթաք.	Où devez-vous aller ce matin ?
Մթերանոցը պիտի երթամ.	Je dois aller au magasin.
Ձեր եղբայրն այսօր հոս պիտի գա՞յ.	Votre frère doit-il venir ici aujourd'hui.

Դ.ԻՏ. Բ. Երբ բան մը ընել սովորական է, հարկ է, falloir բայը կը գործածուի. Ինչպէս. Ապրելու համար պէտք է կամ հարկ է ուտել. Il faut manger pour vivre. Սիրելէ առաջ հարկ է ճանչնալ. Il faut connaître avant d'aimer. Երբ բան մը ընել բանաւոր կամ վայելուչ է, devoir կը գործածուի. Մարդ կրցած օգնութիւնը ուրիշին ընելու է. On doit rendre service quand on le peut. (տես եւ Դաս Լէ.). Հարկ կամ ստիպում մը ցուցնելու համար forcer բայն ալ կը գործածուի.

Ընդհուպ, քիչ ատենէն.	Bientôt.
Ընդհուպ հոս պիտի գայ.	Il doit bientôt venir ici.
Ետ դառնալ.	Revenir (*) (venir ի պէս կը խոնարհի. տես Դաս ԻԴ. եւ ԼԴ. եւ être օժանդակը կ'ուզէ.)
Շուկայէն ժամը քանի՞ն կը դառնաք.	A quelle heure revenez-vous du marché ?
Կէս օրին կը դառնամ.	J'en reviens à midi.
Անկէ, անոնցմէ.	En (տես Դաս ԺԲ.)
Սպասաւորը մթերանոցէն կանուխ կու գա՞յ.	Le domestique revient-il de bonne heure du magasin?

Առաւօտեան ժամը վեցին կու գայ անկէ.	Il en revient à six heures du matin.
Առաւօտեան ժամը ինընին.	A neuf heures du matin.
Իրիկուան ժամը հինգին.	A cinq heures du soir.
Իրիկուան ժամը տասնըմէկին.	A onze hrure du soir.
Ո՞րչափ ատեն.	Combien de temps?
(Այնչափ) ատեն.	Pendant, durant.

ԴԻՏ. Դ. Pendant եւ durant իրարմէ քիչ մը կը տարբերին ըստ նշանակութեան. durant անընդհատ կամ շարունակ տեւողութեան մը համար կ'ըսուի. այսինքն՝ pendant քանի մը ատենը կը նշանակէ, durant՝ բոլոր ատենը. Pendant l'hiver, lorsque le froid était trop rigoureux, les soldats quittaient Ie camp et venaient à la ville ; durant l'été ils restaient toujorus dans le camp. Ձմեռուան ատենը, երբ որ ցուրտը սաստիկ էր, զինուորները բանակետղը կը թողուին եւ քաղաք կու գային. ամառուան ատենը միշտ բանակատեղին կը մնային։

Ո՞րչափ ատեն մնաց.	Combien de temps est-il resté ?
Վայրկեան՝ մը.	Pendant une minute.
Ժամ մը.	Pendant une heure.
Օր մը.	Pendant un jour.
Տարի մը.	Pendant une année.

ԴԻՏ. Դ. Ժամանակի բաժանումներուն հետ, ինչպէս, տարի, ամիս, օր, գիշեր, ցորեկ, եւն, սովորաբար pendant նախադրութիւնը զանց կ'առնուի. ուստի կ'ըսուի, un jour, trois mois, ce matin, cette

année, եւն. փոխանակ pendant un jour, pendant trois mois, եւն, ըսելու :

Ամառ. — L'été.
Ձմեռ. — L'hiver.

ԴԻՏ. Ե. Տարւոյն եղանակներուն, ամիսներուն եւ օրերուն անուններն արական են :

Ամառուան ատեն. — Pendant l'été.
Բնակիլ, մնալ. — Demeurer 1.
Ո՞ւր կը բնակիք. — Où demeurez-vous ?
Կը բնակիմ փողոց Ա.Ա., թիւ քսանեւչորս. — Je demeure (dans la) rue AA., (au) numéro vingt-quatre.

ԴԻՏ. Զ. Minute, heure, année իգական են. իգական անուանց անորոշ յօդն է une, որոշեալ յօդն է la, յոգ. les. իգականներն ալ արականներուն պէս յոգնակին մէջ s կ'առնեն :

ԴԻՏ. Է. Demeurer երբ բնակիլ կը նշանակէ, avoir օժանդակը կ'ուզէ. երբ մնալ կը նշանակէ, être կ'ուզէ. Il a demeuré à Paris. Փարիզ բնակեցաւ. Il est demeuré court en haranguant le roi. Թագաւորին առջեւ ըրած ատենաբանութեան ատենը՝ պապանձեալ մնաց :

ԴԻՏ. Ը. Dans la rue, au numéro, այսինքն՝ այսինչ փողոցին մէջ, այսինչ թիւ տունը, խօսքերուն մէջ, համառօտութեան աղագաւ, dans la, au բառերը զանց առնելով կ'ըսուի, փողոց այսինչ, թիւ այսինչ.

Ձեր եղբայրն ո՞ւր բնակեցաւ. — Où votre frère a-t-il demeuré ?

Բնակեցաւ Րիվօլի փողոցը, թիւ քառասունեւինը·	Il a demeuré (dans la) rue de Rivoli (au) numéro quarante neuf·
Եղբօրդ տունը կը բնակիս.	Demeures-tu chez ton frère?
Անոր տունը չեմ բնակիր, այլ հօրս տունը·	Je ne demeure pas chez lui, mais chez mon père·
Ձեր բարեկամը դեռ հօ՞ն կը բնակի ուր ես բնակեցայ·	Votre ami demeure-t-il encore où j'ai demeuré?
Այլեւս հոն չի բնակիր ուր դուք բնակեցաք·	Il ne demeure plus où vous avez demeuré·
Ոչ եւս այլ·	Ne—plus·
Թիւը·	Le numéro·

ԴԻՏ. Թ. Habiter բայն ալ բնակիլ կը նշանակէ, բայց շատ անգամ հայցական խնդիր կ'ուզէ· demeurer, dans կամ à նախադրութեամբ խնդիր կ'առնէ· ուստի կ'ըսուի· Quel quartier habitez-vous ? Ո՞ր թաղը կը բնակիք· Les peuples qui habitent ce pays· Այս երկիրը բնակող ժողովուրդները· բայց, demeurer dans telle rue· Այս ինչ փողոցը բնակիլ· Demeurer à la campagne· Գեղը բնակիլ։

Ո՞րչափ ատեն խօսեցաք այս մարդուն հետ·	Combien de temps avez-vous parlé à cet homme?
Երկու ժամ անոր խօսեցայ·	Je lui ai parlé pendant deux heures·
Երկայն ատեն մնացի՞ք հօրս տունը·	Etes-vous resté longtemps chez mon père ?

Ժամ մը մնացի անոր տունը. Je suis resté une heure chez lui.

Երկայն ատեն. Longtemps.

114. Հրահանգ

Ինչո՞ւ համար չէք խմեր. —Չեմ խմեր, վասն զի ծարաւի չեմ. —Ինչո՞ւ համար այս ժապաւէնը (գետնէն) կը վերցնէք (կ'առնէք). —Կը վերցնեմ, քանզի անոր պէտք ունիմ. —Այս մարդուն ինչո՞ւ համար սատակ փոխ կուտաք. —Փոխ կուտամ, վասն զի պէտք ունի. —Ձեր եղբայրն ինչո՞ւ համար կ'ուսանի. —Կ'ուսանի, վասն զի Գաղիերէն սորվիլ կ'ուզէ. —Ձեր հօրեղբօրորդին արդէն խըմեց. —Դեռ չխմեց, քանզի դեռ չծարուեցաւ. —Սպասաւորն իր աւլած յատակը (սենեակը) ձեզի կը ցուցնէ՞. —Իր (հիմա) աւլածը չի ցուցներ, այլ երէկ աւլածը. —Այս մարդն ինչո՞ւ համար կը սիրէք. —Կը սիրեմ, վասն զի բարի է. —Ձեր դրացին ինչո՞ւ համար իր շունը կը ծեծէ. —Վասն զի իր մանչը խածաւ. —Ձեր բարեկամները մեզ ինչո՞ւ համար կը սիրեն. —Մեզ կը սիրեն, վասն զի բարի ենք. —Ինծի ինչո՞ւ համար գինի կը բերէք. —Կը բերեմ, վասն զի ծարաւի էք. —Նաւաստին ինչո՞ւ համար կը խմէ. —Կը խմէ, վասն զի ծարաւի է. —Նաւին վրայի նաւաստին կը տեսնէ՞ք. —Նաւին վրայինը չեմ տեսներ, այլ շուկան եղողը. —Հօրս ձեզի տուած գիրքերը կը կարդա՞ք. —Կը կարդամ. —Կը հասկնա՞ք. —Սանկ կը հասկնամ. —Մեր ճանչցած Իտալացիները կը ճանչնա՞ք. —Ձեր ճանչցածները չենք ճանչնար, այլ ուրիշները կը ճանչնանք. —Կօշկակարը կը նորոգէ ձեր անոր ղրկած մուճակները. —Զանոնք չի նորոգեր, վասն զի մաշած են։

115. Հրահանգ

Ձեր Սպասաւորը չուկայէն եկա՞ւ (դարձա՞ւ)· —Դեռ չեկաւ· —Ձեր եղբայրը ժամը քանիի՞ն պարահանդէսէն եկաւ· —Առտուան ժամը մէկին եկաւ· —Դու բարեկամիդ տունէն ժամը քանիի՞ն եկար· —Անոր տունէն առտուան ժամը տասնումէկին եկայ· —Անոր հետ երկայն ատեն մնացի՞ր· —Իբր ժամ մը մնացի անոր հետ· —Պարահանդէսը ո՞րչափ մնալու միտք ունիք· —Քանի մը վայրկեան մնալու միտք ունիմ· —Գաղղիացին ո՞րչափ ատեն ձեզի հետ մնաց· —Ինծի հետ երկու ժամ մնաց· —Ձեր եղբայրները ո՞րչափ ատեն մնացին քաղաքը· —Ձմեռուան ատենը մնացին հոն· —Մեզի հետ երկայն ատեն մնալու միտք ունի՞ք· —Ամառուան ատենը (ամառը) մնալու միտք ունիմ· —Ձեզի ո՞րչափ պարտական եմ· —Ինծի շատ պարտական չէք· —Ձեր դերձակին ո՞րչափ պարտական էք· —Անոր ութսուն ֆրանք պարտական եմ· —Կօշկակարիդ ո՞րչափ պարտական ես· —Անոր արդէն ութսուն եւ հինգ ֆրանք պարտական եմ· —Ձեզի բան մը պարտակա՞ն եմ· —Ինծի բան մը պարտական չէք· —Անգղիացին ձեզի որչա՞փ պարտական է· —Ինծի ձենէ աւելի պարտական է· —Անգղիացիք Գաղղիացւոց շատ պարտակա՞ն են· —Ոչ բոլորովին (tout-à-fait) այնչափ· —Ձեզի եղբօրս շատ պարտակա՞ն եմ· —Ինծի անկէ աւելի պարտական էք· —Մեր բարեկամները մեզի շատ պարտակա՞ն են ձեզի· —Ձենէ քիչ (ոչ ձեզի շատ) պարտական են ինծի· —Ո՞րչափ պարտական են ձեզի· —Ինծի երկու հարիւր յիսուն ֆրանք պարտական են· —Ձեզի ո՞րչափ պարտական ենք· —Ինծի երեք հարիւր ֆրանք պարտական էք։

116. Հրահանգ

Վաճառականին ինչու համար ստակ կու տաք.—Կու-տամ, քանզի ինծի բան մը վաճառեց.—Ո՞ւր պիտի երթաք (պարտիք երթալ).—Շուկան պիտի երթամ.—Ձեր բարեկամն հոս պիտի գա՞յ այսօր.—Պիտի գայ.—Ե՞րբ պիտի գայ.—Ընդ հուպ (քիչ ատենէն) պիտի գայ.—Մեր որդիքը ե՞րբ թատրոն պիտի երթան.—Այս իրիկուն պիտի երթան.—Անկէ ե՞րբ պիտի գան.—Ժամը տասն ու կէսին պիտի գան.—Բժշկին տունը ե՞րբ պիտի երթաք.—Իրիկուան ժամը տասնին պիտի երթամ.—Ձեր որդին նկարչին տունէն ե՞րբ պիտի գայ.—Իրիկուան ժամը հինգին անոր տունէն պիտի գայ.—Ո՞ւր կը բնակիք.—Կը բնակիմ Րիվօլիի փողոցը, թիւ քառասուն եւ եօթը.—Ձեր հայրն ո՞ւր կը բնակի.—Իր բարեկամին տունը կը բնակի.—Ձեր եղբայրներն ո՞ւր կը բնակին. Կը բնակին Կլյեռմ փողոցը, թիւ հարիւր քսան.—Եղբօրըդ տունը կը բնակիս.—Հոն կը բնակիմ.—Դեռ ձեր բնակած տե՞ղը կը բնակիք.—Դեռ հոն կը բնակիմ.—Ձեր բարեկամը դեռ իր բնակած տե՞ղը կը բնակի.—Այլ եւս իր բնակած տեղը չի բնակիր.—Հիմա ո՞ւր կը բնակի.—Հօրը տունը կը բնակի։

ԼԷ. ԴԱՍ Trente-septième Leçon.

Մինչեւ ե՞րբ.	Jusqu'à quand? *կամ* jusques à quand?
Մինչեւ.	Jusque, jusques.
Մինչեւ կէս օր.	Jusqu'à midi.

Մինչեւ վաղը ·	Jusqu'à demain ·
Մինչեւ միւս վաղիւ (վաղը չէ մէկալ օր) ·	Jusqu'après demain ·
Մինչեւ կիրակի ·	Jusqu'à dimanche ·
Մինչեւ երկուշաբթի ·	Jusqu'à lundi ·
Մինչեւ այս իրիկուն ·	Jusqu'à ce soir ·
Մինչեւ իրիկուն ·	Jusqu'au soir ·
Մինչեւ առտու ·	Jusqu'au matin ·
Մինչեւ հետեւեալ օրը	Jusqu'au lendemain ·
Մինչեւ այս օրս ·	Jusqu'à ce jour ·
Մինչեւ այս վայրկեանս ·	Jusqu'à ce moment ·
Մինչեւ հիմայ, մինչեւ ցարդ ·	Jusqu'à présent, jusqu'ici ·
Մինչեւ անատեն ·	Jusqu'alors ·
Անատեն ·	Alors ·
Երկուշաբթի ·	Le lundi ·
Երեքշաբթի, չորեքշաբթի ·	Le mardi, le mercredi ·
Հինգշաբթի, ուրբաթ ·	Le jeudi, le vendredi ·
Շաբաթ, կիրակի ·	Le samedi, le dimanche ·
Մինչեւ դառնալս ·	Jusqu'à mon retour ·
Մինչեւ եղբօրս դառնալը ·	Jusqu'au retour de mon frère ·
Մինչեւ առտուան ժամը չորսը ·	Jusqu'à quatre heures du matin ·
Մինչեւ կէս գիշեր ·	Jusqu'à minuit ·
Ետ դառնալը, դարձը ·	Le retour ·
Մինչեւ ե՞րբ մնացիք եղբօրս տունը ·	Jusqu'à quand êtes-vous resté chez mon frère ?

Անոր տունը մնացի մինչեւ իրիկուան ժամը տասնումէկը.	Je suis resté chez lui jusqu'à onze heures du matin.
Մարդ, մէկը.	On (անորոշ դերանուն, միշտ եզակի է).

ԴԻՏ. Ա. On դերանունն իբրեւ տէր բայի կը գործածուի, երբ բային գործողութիւնն ընողն անորոշ է, այսինքն ով ըլլալն որոշ ցուցուած չէ։ Այս տեսակ խօսքեր հայերէն կը թարգմանուին բայն առանց տէր բայի յոքնակի դնելով. ինչպէս. A-t-on apporté mes souliers? Մուճակներս բերի՞ն. On les a apportés. Բերին. On ne les a pas apportés. Չբերին։ Երբեմն ալ կրաւորականով կը բացատրուին, ինչպէս. On dit que.., կ'ըսուի թէ...։

Ի՞նչ ըսին կամ ի՞նչ ըսուեցաւ.	Qu'a-t-on dit?
Բան մը չըսին կամ չըսուեցաւ.	On n'a rien dit.
Ի՞նչ ըրին.	Qu'a-t-on fait?
Բան մը չըրին.	On n'a rien fait.

ԴԻՏ. Բ. Երբ on անորոշ դերանունը բացատրուած խօսքի մը մէջ սեռի խնդիր կայ, հայերէնի մէջ այն սեռի խնդիրը տէր բայի ընելով՝ բային կրաւորական ձեւ տալու է. ինչպէս. On a balayé la chambre. Սենեակն աւլուեցաւ։ On, երբեմն ալ ընդհանուր մարդ բառով կրնայ թարգմանուիլ։

Ուզել, ուզուած. Կամենալ, կամեցած.	Vouloir (*), voulu. (Տես Դաս ԻԴ. եւ ԼԴ.)

Հանդերձս նորոգել ուզեցի՞ն	A-t-on voulu raccommoder mon habit ?
Նորոգել չուզեցին·	On n'a pas voulu le raccommoder·
Կրնալ, կրցած·	Pouvoir (*), pu· (*Տես Դաս Ի. եւ ԼԴ.*)
Գիրքերը կրցա՞ն գտնել.	A-t-on pu trouver les livres?
Չկրցան գտնել·	On n'a pu les trouver·
Կրնա՞ն զանոնք հիմայ գտնել·	Peut-on les trouver à présent ?
Չեն կրնար գտնել·	On ne peut pas les trouver·
Կրնա՞յ մարդ ուզածն ընել·	Peut-on faire ce qu'on veut ?
Մարդ կրցածը կ'ընէ, բայց ուզածը չըներ.	On fait ce qu'on peut ; mais on ne fait pas ce qu'on veut·
Ի՞նչ կ'ըսուի·	Que dit-on ?
Ի՞նչ նոր բան կ'ըսուի	Que dit-on de nouveau ?
Նոր բան մը չըսուիր .	On ne dit rien de nouveau.

ԴԻՏ. Գ. *Երբ* on *դերանունը եզակի կամ յոգնակի իգական անուան մը տեղ է, խօսքին մէջ անոր վերաբերեալ ածական կամ ընդունելութիւն,* on *ին յարաբերած անուան նայելով իգական կամ յոգնակի կ'ըլլայ, թէպէտ բայը միշտ եզակի է· զորօրինակ·* On est fière quand on entend l'éloge de son mari· *Կին մը կը պանծայ, երբ իր առն գովեստը կը լսէ·* Quand on est bonnes et charitables, mesdames, on est aimées et bénies de tous les pauvres· *Ո՛վ տիկնայք, բարի եւ ողորմած կանայք բոլոր աղքատներուն սիրելի են եւ անոնցմէ կ'օրհնուին ։*

Նոր բան մը·	Quelque chose de nouveau·
Ոչինչ նոր բան·	Rien de nouveau·
Նոր, նորաշէն, նորոգ·	Neuf, nouveau (nouvel, ձայնաւորով եւ անձայն h ով սկսեալ անուններէ առաջ)·
Իմ նոր վերարկուս·	Mon habit neuf·
Իմ նոր ձիս·	Mon nouveau cheval·
Իմ գեղեցիկ ձիս·	Mon beau cheval·
Իմ նոր բարեկամս·	Mon nouvel ami·
Իմ գեղեցիկ վերարկուս կամ հանդերձս·	Mon bel habit·

ԴԻՏ. Դ. Nouveau եւ beau արական են, եւ բաղաձայնով սկսեալ անուններէ առաջ միայն կը գործածուին· երբ անունն արական է, բայց ձայնաւորով եւ անձայն h ով կը սկսի, հնչման քաղցրութեան համար nouvel եւ bel կը գրուի· ինչպէս որ վերի օրինակներէն կը տեսնուի, բայց յոքնակի արականի համար միշտ nouveau եւ beau կը գործածուի x ով· զոր օրինակ· Ces beaux arbres, այս գեղեցիկ ծառերը· mes nouveaux amis, իմ նոր բարեկամներս ։

Nouveau կ'ըսուի բնութեան մէջ նոր գոյացած, եւ կամ ժամանակաւ նոր, այսինքն ուրիշէ մը ետքը եկող իրաց կամ անձանց համար· ինչպէս· du vin nouveau, նոր գինի· Un nouveau commis, նոր գործակալ· un nouvel ami, նոր բարեկամ· un livre nouveau, նոր գիրք· Neuf կ'ըսուի այն բաներուն համար որ մարդու ձեռագործ են, եւ դեռ գործածուած չեն· ինչպէս· un habit neuf· նոր հանդերձ մը· un livre neuf· նոր գիրք

մը· ուստի կրնայ ըսուիլ· Ce livre neuf est-il nouveau? այս նոր (չգործածուած) գիրքը նո՞ր (նորատիպ) է։ Neuf կը նշանակէ նաեւ, անփորձ· Ce valet est bien neuf· Այս սպասաւորը շատ անփորձ է,

Խողանել·	Brosser 1·
Այս գեղեցիկ մարդը·	Ce bel homme·
Այս գեղեցիկ մարդիկ·	Ces beaux hommes·
Այս գեղեցիկ ծառը·	Ce bel arbre·
Այս գեղեցիկ ծառերը·	Ces beaux arbres·
Իմ նոր բարեկամներս·	Mes nouveaux amis·
Ատոր (այս բանին) կը հաւատա՞ն·	Croit-on cela կամ ceci?
Չեն հաւատար·	On ne le croit pas·
Ատոր (այս բանին) վրայ կը խօսուի՞·	Parle-t-on de cela? կամ En parle-t-on?
Կը խօսուի·	On en parle·
Չի խօսուիր·	On n'en parle pas·

117. Հրահանգ

Մինչեւ ե՞րբ գրեցիք· —Մինչեւ կէս գիշեր գրեցի· —Մինչեւ ե՞րբ աշխատեցայ·—Մինչեւ առտուան ժամը չորս աշխատեցաք·—Եղբայրս մինչեւ ե՞րբ ձեր հետ մնաց·—Մինչեւ իրիկուն ինծի հետ մնաց·—Մինչեւ ե՞րբ աշխատեցար· —Մինչեւ հիմա աշխատեցայ·—Դեռ երկայն ատենուան համար գրելիք ունի՞ս·—Մինչեւ միւս վաղուան համար գրելիք ունիմ·—Բժիշկը դեռ երկայն ատենուան համար աշխատելիք ունի՞· —Մինչեւ վաղուան համար աշխատելիք ունի· —Երկայն ատեն հոս մնալո՞ւ եմ (պարտի՞մ մնալ)· —Մինչեւ Կիրակի մնալու

էք· — Եղբայրս երկայն ատեն ձեր հետ մնալո՞ւ է· —Մինչեւ երկուշաբթի մնալու է·—Մինչեւ ե՞րբ աշխատելու ենք· —Մինչեւ միւս վաղը աշխատելու ենք· —Դեռ երկայն ատենուան համար խօսելիք ունի՞ք·—Դեռ ժամու մը համար խօսելիք ունիմ·—Երկայն ատեն (երկար) խօսեցա՞ք·—Մինչեւ միւս (հետեւեալ) օրը խօսեցայ·—Դրասենեակիս մէջ երկար ատեն մնացի՞ք·—Մինչեւ այս վայրկեանս հոն մնացի· —Գաղղիացւոյն տունը դեռ երկայն ատեն բնակելիք ունի՞ք (շատ ատեն ունի՞ք բնակելու)·—Դեռ երկայն ատեն բնակելիք ունիմ անոր տունը· —Մինչեւ ե՞րբ բնակելիք ունիք անոր տունը·—Մինչեւ երկուշաբթի·—Սպասաւորն իմ հանդերձներս խոզանե՞ց· —Զանոնք խոզանեց· —Գետինն աւլե՞ց·—Աւլեց·—Մինչեւ ե՞րբ հոս մնաց·—Մինչեւ կէսօր·—Ձեր բարեկամը դեռ ձեր տունը կը բնակի՞· —Այլեւս իմ տունս չի բնակիր· —Ո՞րչափ ժամանակ ունի ձեր տունը բնակելու·—Տարի մը միայն ունի իմ տունս բնակելու· — Մինչեւ ե՞րբ մնացիք պարահանդէսը· —Մինչեւ կէս գիշեր մնացի·—Նաւին վրայ ո՞րչափ ատեն մնացիք· —Ժամ մը մնացի· —Մինչեւ հիմա պարտէ՞զը մնացիք·—Մինչեւ հիմա հոն մնացի·

118. Հրահանգ

Առաւօտուն ի՞նչ կ'ընէք·—Կը կարդամ· —Ան ատե՞ն ինչ կ'ընէք·—Նախաճաշ կ'ընեմ եւ կ'աշխատիմ·—Կարդալէ առաջ կը նախաճաշէ՞ք·—Ոչ, տէր, նախաճաշելէ առաջ կը կարդամ·—Աշխատելու տեղ կը խաղա՞ս·—Խաղալու տեղ կ'աշխատիմ· —Եղբայրդ պարտէզ երթալու տեղ թատրո՞ն կ'երթայ·—Ոչ թատրոն կ'երթայ ոչ պարտէզ·—Իրիկունն ի՞նչ կ'ընէք·—Կ'աշխատիմ·—Այս

իրիկուն ի՞նչ ըրիր։—Ձեր հանդերձները խոզանեցի եւ թատրոն գացի։ —Երկայն ատեն թատրոնը մնացի՞ր։ Քանի մը րոպէ միայն մնացի։ —Հոս սպասել կ՚ուզէ՞ք։ —Մինչեւ ե՞րբ սպասելու եմ։ —Մինչեւ հօրս դառնալն սպասելու էք։—Մէկն եկա՞ւ։—Մէկն եկաւ։—Ի՞նչ ուզեցին կամ ուզուեցաւ։—Ձեզի խօսիլ ուզուեցաւ։—Սպասել չուզուեցա՞ւ։—Սպասել չուզուեցաւ։—Երկար սպասեցի՞ք ինծ։ —Երկու ժամ սպասեցի ձեզ։ —Տոմսակս կրցա՞ք կարդալ։—Կրցայ կարդալ։ —Հասկցա՞ք։ —Հասկցայ։—Մէկուն ցուցուցի՞ք։—Մէկուն չցուցուցի։—Գեղեցիկ հանդերձներս բերուեցա՞ն։—Դեռ չբերուեցան։ Սենեակս աւլուեցա՞ւ եւ հանդերձներս խոզանուեցա՞ն։ —Երկուքն ալ կատարուեցան։—Ի՞նչ ըսուեցաւ։—Բան մը չըսուեցաւ։ —Ի՞նչ կատարուեցաւ կամ գործուեցաւ (ըլլուեցաւ)։—Բան մը չգործուեցաւ։ —Ձեր փոքր եղբայրը հեղե՞ց։—Հեղել չուզեց։—Վաճառականին մանչն աշխատիլ ուզե՞ց —Չուզեց։ —Ի՞նչ ընել ուզեց։—Բան մը չուզեց ընել։

119. Հրահանգ

Կօշկակարը կրցա՞ւ կօշիկներս նորոգել։—Չկրցաւ զանոնք նորոգել։—Ինչո՞ւ համար չկրցաւ նորոգել։—Քանզի ժամանակ չունեցաւ։ —Ոսկիէ կոճակներս կրցա՞ն գտնել։ —Չկրցան գտնել։ —Ինչո՞ւ համար դերձակն հանդերձս չնորոգեց։ —Քանզի աղէկ դերձան չունի։ —Ինչո՞ւ համար շունը ծեծեցիք։—Քանզի զիս խածաւ։ —Ինչո՞ւ համար կը խմէք։—Քանզի ծարաւի եմ։—Ի՞նչ ըսել ուզուեցաւ։ —Բան մը ըսել չուզուեցաւ։ —Նոր բան մը ըսուեցա՞ւ։ —Նոր բան մը չըսուեցաւ։ ։ —Շուկան ի՞նչ նոր բան կ՚ըսուի։—Հոն նոր բան մը չըսուիր։

—Մարդ մը սպաննել ուզուեցա՞ւ. —Մէկը սպաննել ուզուեցաւ. Անիկա կը հաւատացուի՞. —Չի հաւատացուիր. —Անոր վրայ կը խօսուի՞. —Կը խօսուի. —Սպաննուած մարդուն վրայ կը խօսուի՞. —Անոր վրայ չի խօսուիր. —Կրնա՞յ մարդ ընել ինչ որ կ'ուզէ. —Մարդ կ'ընէ ինչ որ կրնայ. բայց չըներ ինչ որ կ'ուզէ. —Ի՞նչ բերուեցաւ. —Ձեր նորոգ (չգործածուած) հանդերձը բերուեցաւ. —Սպասաւորս գեղեցիկ գործերս խոզանե՞ց. —Դեռ չըխոզանեց. —Նոր ձի մը գնեցի՞ք. —Երկու նոր ձի գնեցի. —Ո՞րքան գեղեցիկ ծառ տեսա՞ք. —Գեղեցիկ ծառ մը միայն տեսայ. —Գեղեցիկ մարդ մը տեսա՞ք. —Ոչ սակաւ գեղեցիկ մարդիկ տեսայ. —Նոր բարեկամ մը ունի՞ք. —Ոչ սակաւ ունիմ. —Ձեր նոր բարեկամները կը սիրե՞ք. —Կը սիրեմ.

ԼԸ. ԴԱՍ. Trente-huitième Leçon.

Մինչեւ ո՞ւր.	Jusqu'où?
Մինչեւ.	Jusque (նխդր.).
Մինչեւ եղբօրս տունը.	Jusque chez mon frère.
Մինչեւ հոս.	Jusqu'ici.
» հոն.	Jusque-là.
» Լոնտոն.	Jusqu'à Londres.
» Բարիզ.	Jusqu'à Paris.
Բարիզ.	A Paris.
Պէրլին.	A Berlin.
Գաղիա.	En France.
Անգղիա.	En Angleterre.
Մինչեւ Անգղիա.	Jusqu'en Angleterre.

Մինչեւ Սպանիա·	Jusqu'en Espagne·
» *Գաղիա·*	Jusqu'en France·
» *Իտալիա·*	Jusqu'en Italie·
» *իմ տունս·*	Jusque chez moi·
» *մթերանոցը·*	Jusqu'au magasin·
» *անկիւնը·*	Jusqu'au coin·
» *ճամբուն ծայրը·*	Jusqu'au bout du chemin·
» *ճամբուն մէջտեղը·*	Jusqu'au milieu du chemin.
Վերը·	En haut·
Վարը·	En bas·
Մինչեւ վեր·	Jusqu'en haut·
Մինչեւ վար·	Jusqu'en bas·
Մինչեւ ճամբուն միւս կողմը·	Jusqu'à l'autre côté du chemin·
Այս կողմը·	De ce côté-ci·
Այն կողմը·	De ce côté-là·
Ճամբուն ասդին·	En-deçà du chemin·
Ճամբուն անդին·	Au-delà du chemin·
Գերմանիան·	L'Allemagne·
Ամերիգան·	L'Amérique·
Հոլանտան·	La Hollande·

ԴԻՏ. Ա. *Տէրութեանց, երկիրներու անունները սովորաբար իգական են, երբ* e *կը վերջաւորին· արական են, երբ բաղաձայնով կամ* à, é (*սուր շեշտով,* accent aigu), i, o, u *կը վերջաւորին*:

Մէջը, մէջտեղը (օրթան).	Le milieu·
Հորը, ջրհորը·	Le puits·
Կարասը, տակառը (Փըչին).	Le tonneau·
Դղեակը, տունը·	Le château·

Ճամբորդել·	Voyager (*)· (avoirով)·
Բարիզ կ'երթա՞ք·	Allez-vous à Paris? կամ Partez-vous pour Paris?
Կ'երթամ·	J'y vais·
Անգղիա՞ գնաց·	Est-il allé en Angleterre? կամ Est-il parti pour l'Angleterre?
Գնաց·	Il y est allé·
Մինչեւ ո՞ւր գնաց·	Jusqu'où est-il allé?
Մինչեւ ո՞ւր ճամբորդեց·	Jusqu'où a-t-il voyagé?
Մինչեւ Ամերիկա գնաց·	Il est allé jusqu'en Amérique·
Գողնալ·	Voler 1· [qu'un·
Բան մը մէկէն գողնալ·	Voler quelque chose à quel-

Դ·Ի·Տ· Բ· Գաղիերէն, փոխանակ, բացառականով, մէկէն գողնալ ըսելու, տրականով՝ voler à quelqu'un կ'ըսուի:

Ձեր բեղոյրը ձենէ գողցուեցա՞ւ·	Vous a-t-on volé votre chapeau?
Գողցուեցաւ·	On me l'a volé·
Մարդը գիրքերդ քենէ գողցա՞ւ·	L'homme t'a-t-il volé tes livres?
Զանոնք ինէ գողցաւ·	Il me les a volés·
Ձենէ ի՞նչ գողցուեցաւ·	Que vous a-t-on volé?
Բոլոր, ամէն·	Tout le·
Բոլոր գինին·	Tout le vin·
Բոլոր գիրքերը·	Tous les livres·
Բոլոր մարդիկ· [ուի·	Tous les hommes·
Այս բառն ինչպէս կը գըր-	Comment écrit-on ce mot?

Այսպէս կը գրուի․ [կամ	On l'écrit ainsi (de cette manière)․
Ներկել, ներկելով, ներ-կը ներկեմ, կը ներկես, կը ներկէ․	Teindre 4, teignant, teint․ Je teins, tu teins, il teint․
Ներկելով․	Teignant․
Սեւ ներկել․	Teindre en noir․
Կարմիր »	» en rouge․
Կանանչ »	» en vert․
Կապոյտ »	» en bleu․
Դեղին »	» en jaune․
Կապոյտ հանդերձս․	Mon habit bleu․

ԴԻՏ․ Գ․ Գոյն կամ ձեւ ցուցնող ածականները միշտ իրենց գոյականէն ետքը կը գրուին ։

Այս սպիտակ բեղոյրը․	Ce chapeau blanc․
Անոր բոլորակ բեղոյրը․	Son chapeau rond․
Ձեր հանդերձը կապո՞յտ կը ներկէք․	Teignez-vous votre habit en bleu?
Կանանչ կը ներկեմ․	Je le teins en vert․
Ձեր սաուին ի՞նչպէս ներ-կել կ'ուզէք․	Comment voulez-vous teindre votre drap?
Կապոյտ ներկել կ'ուզեմ․	Je veux le teindre en bleu․
Ներկարարը․	Le teinturier․
Ներկել տալ․	Faire teindre․ ընդ․ անց․ fait teindre․
Ձեր բեղոյրն ի՞նչպէս ներ-կել տուիք․	Comment avez-vous fait teindre votre chapeau?
Սպիտակ ներկել տուի․	Je l'ai fait teindre en blanc․

Կարմիր, կարմիրը·	Rouge, le rouge·
Թուխ, թուխը·	Brun, le brun·
Գորշ, գորշը·	Gris, le gris·

120. *Հրահանգ*

Մինչեւ ո՞ւր ճամբորդեցիք·—Մինչեւ Գերմանիա ճամբորդեցի·—Մինչեւ Իտալիա գնա՞ց·—Մինչեւ Ամերիկա ճամբորդեց·—Սպանիացիք մինչեւ ո՞ւր գացին·—Մինչեւ Լոնտոն ճամբորդեցին·—Այս խեղճ մարդը մինչեւ ո՞ւր եկաւ·—Մինչեւ հոս եկաւ·—Մինչեւ ձեր տունը եկա՞ւ·—Մինչեւ հօրս տունը եկաւ·—Ձենէ բան մը գողցուեցա՞ւ·—Բոլոր աղէկ գինին գողցուեցաւ·—Ձեր հօրմէն բան մը գողցուեցա՞ւ·—Անոր բոլոր աղէկ գիրքերը գողցուեցան անկէ·—Բան մը կը գողնա՞ս·—Բան մը չեմ գողնար·—Երբէք բան մը գողցա՞ր (գողցա՞ծ ես).—Երբէք բան մը չգողցայ·—Ձեր աղէկ հանդերձները ձենէ գողցուեցա՞ն·—Գողցուեցան·—Ինէ ի՞նչ գողցուեցաւ·—Ձեր բոլոր աղէկ գիրքերը ձենէ գողցուեցան·—Ստակը ձենէ ե՞րբ գողցուեցաւ·—Եռանդ գողցուեցաւ·—Մենէ երբէք բան մը գողցուեցա՞ւ·—Ձենէ երբէք բան մը չգողցուեցաւ·—Մինչեւ ո՞ւր երթալ ուզեցիք·—Մինչեւ անտառը երթալ ուզեցի·—Մինչեւ հո՞ն գացի՞ք·—Մինչեւ հոն չգացի·—Ձեր եղբայրը մինչեւ ո՞ւր երթալ կ'ուզէ·—Մինչեւ այդ ճամբուն ծայրը կ'ուզէ երթալ·—Գինին մինչեւ ո՞ւր կ'երթայ·—Մինչեւ տակառին յատակը կ'երթայ·—Ո՞ւր կ'երթաս·—Շուկան կ'երթամ·—Մինչեւ ո՞ւր կ'երթանք·—Մինչեւ թատրոն կ'երթանք·—Մինչեւ ջրհորը կ'երթա՞ք·—Մինչեւ դղեակը կ'երթամ·—Ատաղձագործը բոլոր գինին խմե՞ց·—Խմեց·—Ձեր փոքրիկ մանչն իր բոլոր գիրքերը

պատուե՞ց. — Բոլորը պատուեց. — Ինչո՞ւ համար պատուեց. — Վասնզի ուսանիլ չուզեր։

121. Հրահանգ

Ո՞րչափ կորսնցուցիք. — Բոլոր ստակս կորսնցուցի. — Գիտէ՞ք եղբայրս ուր է. — Չեմ գիտեր. — Գիրքս չտեսա՞ք. — Չտեսայ. — Գիտէ՞ք այս բառն ինչպէս կը գրուի. — Այսպէս կը գրուի. — Բան մը կը ներկէ՞ք. — Բեղոյրս կը ներկեմ. — Ի՞նչպէս կը ներկէք. — Սեւ կը ներկեմ. — Ձեր հանդերձներն ի՞նչպէս կը ներկէք. — Դեղին կը ներկեմ. — Ձեր արկղը ներկել կու տա՞ք. — Ներկել կու տամ. — Ի՞նչպէս ներկել կու տաք. — Կանանչ ներկել կու տամ. — Դերձանէ գուլպաներդ ի՞նչպէս ներկել կու տաս. — Կարմիր ներկել կու տամ. — Ձեր որդին իր ժապաւէնը ներկել կու տա՞յ. — Ներկել կու տայ. — Կարմի՞ր ներկել կու տայ. — Գորշ ներկել կու տայ. — Ձեր բարեկամներն իրենց հանդերձներն ի՞նչպէս ներկել տուին. — Կանանչ ներկել տուին. — Իտալացիք իրենց բեղոյրներն ի՞նչպէս ներկել տուին. — Թուխ ներկել տուին. — Սպիտակ բեղոյր մը ունի՞ք. — Սեւ մը ունիմ. — Ազնուականն ի՞նչ բեղոյր ունի. — Երկու բեղոյր ունի. սպիտակ մը եւ սեւ մը. — Ամերիկացին ի՞նչ բեղոյր ունի. — Բոլորակ բեղոյր մը ունի. — Սպիտակ բեղոյր մը ունի՞մ. — Ոչ սակաւ (plusieurs) սպիտակ եւ սեւ բեղոյրներ ունիք. — Ձեր ներկարարն իր ասուին արդէն ներկե՞ց. — Ներկեց. — Ի՞նչպէս ներկեց. — Կանանչ ներկեց. — Երբեմն կը ճամբորդէ՞ք. — Ստէպ կը ճամբորդեմ. — Այս ամառ ո՞ւր երթալու միտք ունիք. — Բարիզ երթալու միտք ունիմ. — Իտալիա չէ՞ք երթար. — Կ'երթամ. — Երբեմն ճամբորդեցի՞ր. — Երբէք չճամբորդեցի.

—Ձեր բարեկամները Հոլանտա երթալու բաղձանք ունի՞ն.—Չոն երթալու բաղձանք ունին. —Ե՞րբ մեկնելու միտք ունին.—Միւս վաղը մեկնելու միտք ունին:

122. Հրահանգ

Ձեր եղբայրն արդէն Սպանիա գացա՞ծ է.—Դեռ հոն գացած չէ.—Սպանիոյ մէջ ճամբորդեցի՞ք. —Ճամբորդեցի —Ե՞րբ կը մեկնիք.—Վաղը կը մեկնիմ. —Ժամը քանիի՞ն.—Առտուան ժամը հինգին. —Ձեր բոլոր մուճակները մաշեցուցի՞ք. —Բոլորը չմաշեցուցի. —Սպանիացիք ի՞նչ ըրին.—Մեր բոլոր աղէկ նաւերն այրեցին. —Ձեր բոլոր համարները լմնցուցի՞ք. —Բոլորը չլմնցուցի.—Գաղիացին մինչեւ ո՞ւր եկաւ. —Մինչեւ ճամբուն մէջտեղն եկաւ.—Ձեր բարեկամն ո՞ւր կը բնակի.—Ճամբուն ասդին (ասդի դին) կը բնակի. —Ձեր մթերանոցն ո՞ւր է.—Ճամբուն անդին է. —Մեր բարեկամին գրասենեակն ո՞ւր է.—Թատրոնին անդին է.—Մեր բարեկամին պարտէզն անտառին ասդի՞ն թէ անդին է. —Անդին է. —Մեր մթերանոցը ճամբուն ասդին չէ՞. —Ասդին է —Այս առտու ո՞ւր գացիք.—Դղեակը գացի.—Ո՞րչափ ատեն մնացիք դղեակը.—Ժամ մը մնացի. —Ձեր եղբայրը վա՞րն է թէ վերն է. —Վերն է. —Ձեր սպասաւորն արկղս մինչեւ ո՞ւր տարաւ.—Մինչեւ մթերանոցս տարաւ.—Մինչեւ տունս եկա՞ւ.—Մինչեւ ձեր տունն եկաւ. —Կանանչ գորգը մինչեւ ո՞ւր կ'երթայ. —Մինչեւ գրասենեկին անկիւնը կ'երթայ. —Գաղիա գացի՞ք (գացա՞ծ էք).—Ոչ սակայն անգամ գացած եմ. —Ձեր տղաքն արդէն Գերմանիա գացա՞ծ են. —Դեռ գացած չեն. բայց զանոնք գարնան հոն ղրկելու միտք ունիմ.—Ճամբուն ասդի՞ն թէ անդին երթալ կ'ուզէք.

—Ոչ սաղին եւ ոչ անդին երթալ կ՚ուզեմ. ճամբուն մէջտեղը երթալ կ՚ուզեմ· —Այս ճամբան մինչեւ ո՞ւր կը տանի. —Մինչեւ Լոնտոն կը տանի։

ԼԹ. ԴԱՍ. Trente-neuvième Leçon.

Պէտք ըլլալ·	Falloir (*) (միադէմքայ)· ընդ·անց· fallu (avoir) ով)·
Պէ՞տք է·	Faut-il ? (եօթնէն աներեւոյթ մը կամ que ով ստորադասական կ՚ուզէ· Տես Հետեւեալ Ա. Դիտ·)
Պէտք է·	Il faut·
Շուկան երթալ պէ՞տք է·	Faut-il aller au marché ?
Երթալ պէտք չէ·	Il ne faut pas y aller·
Գաղղիերէն սորվելու համար ի՞նչ ընել պէտք է·	Que faut-il faire pour apprendre le français ?
Պէտք է շատ ուսանել·	Il faut étudier beaucoup·
Ինծի ի՞նչ ընել պէտք է (ի՞նչ պէտք եմ, պարտիմ ընել)·	Que me faut-il faire ?
Ձեզի պէտք է (պարտիք) հանդարտ կենալ·	Il vous faut rester tranquille·
Անոր ո՞ւր երթալ պէտք է·	Où lui faut-il aller?
Անոր պէտք է երթալ իր գիրքը բերել·	Il lui faut aller chercher son livre·
Անոնց ի՞նչ պէտք է (ի՞նչ պարտին) գնել·	Que leur faut-il acheter ?

Անոնց պէտք է եզան միս գնել·	Il leur faut acheter du bœuf.
Մեզի ի՛նչ պէտք է կարդալ·	Que nous faut-il lire ?

ԳԻՏ. Ա. Շատ անգամ լաւագոյն է որ il faut էն ետքը que չակերտով ստորադասական դնել. ան ատեն տրական խնդիրը ստորադասականին տէր բային կ'ըլլայ. ինչպէս.

Պէտք է որ հանդարտ կենաք·	Il faut que vous restiez tranquille·
Ո՞ւր պէտք է որ երթայ·	Où faut-il qu'il aille ?
Պէտք է որ իր գիրքը բերելու երթայ·	Il faut qu'il aille chercher son livre·
Ի՞նչ պէտք է որ գնեն·	Que faut-il qu'ils achettent?
Պէտք է որ եզան միս գնեն.	Il faut qu'ils achettent du bœuf·
Ի՞նչ պէտք է որ կարդանք·	Que faut-il que nous lisions?
Ձեզի ի՞նչ պէտք է·	Que vous faut-il?
Ինծի ստակ պէտք է·	Il me faut de l'argent·
Ձեզի սու մը պէ՞տք է·	Vous faut-il un sou ?
Ձեզի անկէ շատ պէ՞տք է·	Vous en faut-il beaucoup ?
Ինծի անկէ շատ պէտք է·	Il m'en faut beaucoup·
Ինծի միայն սու մը պէտք է	Il ne me faut qu'un sou·
Ձեզի պէտք եղածը բոլոր ա՞յս է·	Est-ce tout ce qu'il vous faut ?
Միայն ա՞յս պէտք է ձեզի·	Ne vous faut-il que cela ?
Ինծի բոլոր պէտք եղածն այս է·	C'est tout ce qu'il me faut·
Ինծի այս միայն պէտք է·	Il ne me faut que cela·
Քեզի ո՞րչափ պէտք է·	Combien te faut-il ?

Ինծի մէկ ֆրանք միայն պէտք է·	Il ne me faut qu'un franc·
Ձեր եղբօրը ո՞րչափ պէտք է·	Combien faut-il à votre frère ?
Անոր երկու ֆրանք միայն պէտք է·	Il ne lui faut que deux francs·
Ունիմ ինչ որ ինծի պէտք է·	J'ai ce qu'il me faut·
Ունի ինչ որ անոր պէտք է·	Il a ce qu'il lui faut·
Ունին ինչ որ իրենց պէտք է	Ils ont ce qu'il leur faut·
Աւելի·	Davantage·

ԴԻՏ· Բ· Davantage մակբայը plusին նշանակութիւնն ունի, բայց գոյականի հետ չի գործածուիր ։

Ձեզի աւելի պէտք չէ՞·	Ne vons faut-il pas davantage ?
Ինծի աւելի պէտք չէ·	Il ne me faut pas davantage
Անոր աւելի պէտք չէ·	Il ne lui faut pas davantage·
Ձեզի շատ աշխատիլ պէտք եղա՞ւ գաղղիերէն սորվելու համար·	Vous a-t-il fallu travailler beaucoup pour apprendre le français?
Ինծի շատ աշխատիլ պէտք եղաւ·	Il m'a fallu travailler beaucoup·
Ի՞նչ ընելու եմ (պարտիմ ընել)·	Que dois-je faire ?
Աշխատելու էք·	Vous devez travailler·
Հոն երթալ պէ՞տք է·	Faut-il y aller ?
Կրնաք հոն երթալ·	Vous pouvez y aller·
Արժել, արժած·	Valoir (*), vallu (avoirով)·
Այս ձին ո՞րչափ կրնայ արժել·	Combien ce cheval peut-il valoir ?

Կրնայ հարիւր սկուտ ար-ժել·	Il peut valoir cent écus·
Կ'արժէ՞ք·	Valez-vous ?
Կ'արժեմ, կ'արժես, կ'արժէ	Je vaux, tu vaux, il vaut·
Կ'արժենք, կ'արժեն· [ժէ·	Nous valons, ils valent·
Այս հրացանը ո՞րչափ կ'ար-	Combien ce fusil vaut-il ?
Սկուտ մը միայն կ'արժէ·	Il ne vaut qu'un écu·
Ասիկա ո՞րչափ կ'արժէ·	Combien cela vaut-il ?
Ասիկա մեծ բան չարժեր·	Cela ne vaut pas grand' chose·
Բան մը չարժեր·	Cela ne vaut rien·
Ասիկա աւելի կ'արժէ քան թէ անիկա·	Celui-ci vaut plus que celui-là·
Մէկն այնչափ չարժեր որչափ միւսը·	L'un ne vaut pas autant que l'autre·
Լաւ, լաւագոյն ըլլալ·	Valoir mieux·
Ես եղբօրս չափ լաւ չե՞մ·	Est-ce que je ne vaux pas autant que mon frère ?
Դուք անկէ լաւ էք·	Vous valez mieux que lui·
Ես ձեզի չափ լաւ չեմ·	Je ne vaux pas autant que vous·
Ետ տալ, տալ·	Rendre 4·
Ձեր գիրքը ձեզի կու տա՞յ·	Vous rend-il votre livre ?
Ինծի կու տայ ետ·	Il me le rend·
Ձեր ձեռնոցները ձեզի տուա՞ւ·	Vous a-t-il rendu vos gants ?
Ինծի ետ տուաւ·	Il me les a rendus·
Ձեր եղբայրն իր համար-ներն արդէն սկսա՞ւ·	Votre frère a-t-il déjà commencé ses thèmes ?

Դեռ ոչ ·	Pas encore· Ne—pas encore·բայի հետ.
Դեռ չսկսաւ ·	Il ne les a pas encore commencés·
Ընծայն ·	Le présent, le cadeau·
Ընծայ մը ընդունեցա՞ք ·	Avez-vous reçu un présent?
Ոչ սակաւ ընդունեցայ ·	J'en ai reçu plusieurs·
Գիրքերն ընդունեցա՞ք ·	Avez-vous reçu les livres?
Ընդունեցայ ·	Je les ai reçus·
Որմէ՞ ·	De qui?
Ո՞րմէ ընդունեցաք ընծայ.	De qui avez-vous reçu des présents?
Բարեկամներէս ·	De mes amis·
Ուստի՞ ·	D'où?
Ուստի՞ կու գաք ·	D'où venez-vous?
Պարտէզէն կու գամ.	Je viens du jardin·
Ուստի՞ եկաւ ·	D'où est-il venu?
Թատրոնէն եկաւ ·	Il est venu du théâtre·
Ուստի՞ եկան ·	D'où sont-ils venus?

123 . Հրահանգ

Շուկան երթալ պէ՞տք է·—Երթալ պէտք չէ·—Ձեզի ի՞նչ գնել պէտք է· —Ինծի եզան միս գնել պէտք է· (պէտք է որ ունն)·—Ինծի պէ՞տք է երթալ գինի բերել·—Ձեզի պէտք է երթալ բերել·—Պարահանդէս երթալո՞ւ եմ (պարտի՞մ երթալ)·—Ձեզի հոն երթալ պէտք է·—Ինծի ե՞րբ հոն երթալ պէտք է·—Ձեզի այս իրիկուն պէտք է հոն երթալ· —Ինծի պէ՞տք է երթալ կանչել հիւսը· —Ձեզի պէտք է երթալ կանչել զանի· —Ինծի ի՞նչ պէտք է ընել ռուսերէն սորվելու համար· —Ձեզի

պէտք է շատ ուսանիլ.—Գերմաներէն սորվելու համար շատ ուսանիլ պէ՞տք է.—Շատ ուսանիլ (կարդալ) պէտք է.—Ինծի ի՞նչ ընել պէտք է.—Ձեզի պէտք է աղէկ գիրք մը գնել.—Ի՞նչ ընելու է նա.—Անոր պէտք է հանդարտ կենալ.—Ի՞նչ ընելու ենք.—Ձեզի աշխատիլ պէտք է.—Արաբերէն սորվելու համար ձեզի շատ աշխատիլ պէ՞տք է.—Զայն սորվելու համար ինծի շատ աշխատիլ պէտք է.—Ինծի ինչո՞ւ համար շուկայ երթալ պէտք է.—Ձեզի պէտք է հոն երթալ եղան միս եւ գինի գնելու համար.—Ինծի տեղ մը երթալ պէ՞տք է.—Քեզի պարտէզ երթալ պէտք է.—Ինծի պէ՞տք է որ բան մը առնելու ղրկեմ (առնել տամ).—Քեզի պէտք է որ գինի առնելու ղրկես.—Ինծի ի՞նչ ընել պէտք է.—Ձեզի պէտք է համար մը գրել.—Որո՞ւ տոմսակ մը գրել պէտք է ինծի.—Ձեզի պէտք է հատ մը գրել ձեր բարեկամին.—Ձեզի ի՞նչ պէտք է, տէր.—Ինծի ասուի պէտք է.—Այս բեղոյրը ո՞րչափ կ'արժէ.—Չորս սկուտ կ'արժէ.—Ձեզի գուլպա պէ՞տք է.—Պէտք է.—Այդ գուլպաները ո՞րչափ կ'արժեն.—Երկու ֆրանք կ'արժեն.—Ձեզի ա՞յս միայն պէտք է.—Ինծի այս միայն պէտք է.—Ձեզի մուճակ պէտք չէ՞.—Պէտք չէ.—Քեզի շատ ստակ պէ՞տք է.—Ինծի շատ պէտք է անկէ.—Ո՞րչափ պէտք է քեզի.—Ինծի հինգ սկուտ պէտք է.—Ձեր եղբօրը ո՞րչափ պէտք է.—Անոր վեց սու միայն պէտք է.—Անոր աւելի պէտք չէ՞.—Անոր աւելի պէտք չէ.—Ձեր բարեկամին աւելի պէ՞տք է.—Անոր այնչափ պէտք չէ որչափ ինծի.—Ձեզի ի՞նչ պէտք է.—Ինծի ստակ եւ հանդերձ պէտք է.—Ունի՞ք հիմա ինչ որ ձեզի պէտք է.—Ունիմ ինչ որ ինծի պէտք է.—Ձեր հայրն ունի՞ ինչ որ իրեն պէտք է.—Ունի ինչ որ իրեն պէտք է։

124. Հրահանգ

Դրացւոյն մանչերը ձեր գիրքերը ձեզի տուի՞ն.—Ինծի տուին (ետ դարձուցին, հատուցին).—Ե՞րբ տուին.—Երէկ տուին.—Ձեր փոքրիկ մանչն ընծայ մը ընդունեցա՞ւ.—Ոչ սակաւ ընդունեցաւ.—Որմէ՞ ընդունեցաւ.—Իմ հօրմէս եւ ձերինէն ընդունեցաւ.—Ընծաներ ընդունեցա՞ք.—Ընդունեցայ.—Ի՞նչ ընծաներ ընդունեցաք.—Գեղեցիկ ընծաներ ընդունեցայ.—Պարտէզէ՞ն կու գաք.—Պարտէզէն չեմ գար, այլ մթերանոցէն.—Իրլանտացին ուստի՞ կու գայ.—Պարտէզէն կու գայ.—Ձեր եկած պարտէզէ՞ն կու գայ.—Նոյնէն չի գար.—Ո՞ր պարտէզէն կու գայ.—Մեր ծեր բարեկամին (պարտէզէն) կու գայ.—Ձեր մանչն ուստի՞ կու գայ.—Տեսարանէն կու գայ.—Այս ձին ո՞րչափ կրնայ արժել.—Հինգ հարիւր սկուտ կրնայ արժել.—Այս գիրքն ատոր չափ կ'արժէ՞.—Աւելի կ'արժէ.—Հրացանս ո՞րչափ կ'արժէ.—Ձեր բարեկամին (հրացանին) չափ կ'արժէ.—Ձեր ձիերն Անգղիացւոց (ձիերուն) չափ կ'արժե՞ն.—Այնչափ չեն արժեր.—Այս դանակն ո՞րչափ կ'արժէ.—Բան մը չարժեր։

125. Հրահանգ

Ձեր սպասաւորն իմինիս չափ աղէ՞կ է (կ'արժէ՞).—Ձերինէն լաւ է.—Ձեր եղբօրը չափ աղէ՞կ էք.—Ան ինէ աղէկ է.—Բարեկամիդ չափ աղէ՞կ ես.—Անոր չափ աղէկ եմ.—Մեր դրացիներուն չափ աղէ՞կ ենք.—Անոնցմէ լաւ ենք.—Ձեր անձրեւնոցն իմինիս չափ աղէ՞կ է.—Այնչափ աղէկ չէ.—Ինչո՞ւ համար իմինիս չափ աղէկ չէ.—Բանկի ձերինին չափ դե-

ղեցիկ չէ. —Այս հրացանը ո՞րչափ կ'արժէ. —Շատ չարժեր. —Ձեր ձին ծախել կ'ուզե՞ք. —Ծախել կ'ուզեմ. —Ո՞րչափ կ'արժէ. —Երկու հարիւր սկուտ կ'արժէ. —Զայն գնել կ'ուզէ՞ք. —Արդէն հատ մը գնեցի. —Ձեր հայրը ձի մը գնելու միտք ունի՞. —Հատ մը գնել կ'ուզէ, բայց ոչ ձերինը. —Ձեր եղբայրներն իրենց համարները սկսա՞ն. —Սկսան. —Ձեր տոմսակներն ընդունեցա՞ք. —Դեռ չընդունեցանք. —Ունի՞նք ինչ որ մեզի պէտք է. —Չունինք ինչ որ մեզի պէտք է. —Մեզի ի՞նչ պէտք է. —Մեզի պէտք են գեղեցիկ ձիեր, ոչ սակաւ սպասաւորք եւ շատ ստակ. —Մեզի ա՞ս միայն պէտք է. —Մեզի աս միայն պէտք է. —Ի՞նչ ընելու եմ. —Ձեզի պէտք է որ գրէք. —Որո՞ւ գրել պէտք է ինծի (որո՞ւ պէտք է որ գրեմ). —Ձեզի պէտք է գրել ձեր բարեկամին. —Ո՞ւր է. —Ամերիկա է. —Ո՞ւր երթալու եմ. —Փարիզ կրնաք երթալ. —Ինծի մինչեւ ո՞ւր երթալ պէտք է. —Մինչեւ Բարիզ կրնաք երթալ. —Ձեր հայրն ի՞նչ տոմսակներու պատասխան տուաւ. —Իր բարեկամներուն (տոմսակներուն) պատասխան տուաւ. —Ձեր սպասաւորն ի՞նչ չուներ ծեծեց. —Անոնք ծեծեց որ շատ աղմուկ ըրին։

Խ. ԴԱՍ. Quarantième Leçon.

Ուտել, կերած.	Manger 1. mangé.
Ճաշել, ճաշած.	Dîner 1. dîné.
Ճաշ.	Le dîner *կամ* le dîné.
Նախաճաշ.	Le déjeûner *կամ* le déjeûné.

Ընթրել,	Souper 1·
Ընթրիք·	Le souper կամ le soupé·
Ետքը·	Après·
Ինէ, անկէ, ձենէ ետքը·	Après moi, lui, vous·
Եղբօրմէս ետքը·	Après mon frère·
Խօսելէն ետքը·	Après avoir parlé·

ԴԻՏ· Ա· Հայերէն կ՚ըսենք աներեւութով, խօսելէն, ուտելէն, տեսնելէն ետքը· գաղղիերէն՝ փոխանակ աներեւութի պէտք է աներեւոյթ անցեալ դնել après էն ետքը· զորօրինակ· aprés avoir parlé, mangé, vu, եւն· Բայց պէտք է գիտնալ որ après էն ետքը եկող աներեւոյթ անցեալին տէր բային՝ նոյն նախադասութեան գլխաւոր բային տէր բայիին հետ նոյն ըլլալու է· զոր օրինակ՝ J'ai cassé votre couteau après avoir coupé le bœuf· Հոս avoir coupé ին տէր բային ai cassé ին տէր բային, այսինքն je դերանունն է։

Իր ձին վաճառելէն ետքը·	Après avoir vendu son cheval·
Հոն երթալէն ետքը·	Après y avoir été·
Ձենէ կանուխ ճաշեցի·	J'ai dîné de meilleure heure que vous·
Ուշ ընթրեցիք·	Vous avez soupé tard·
Վճարել, հատուցանել·	Payer 1·
Ձի մը վճարել մարդու մը (ձիու մը ստակը վճարել մարդու մը)·	Payer un cheval à un homme·
Հանդերձը վճարել դերձակին·	Payer l'habit au tailleur·

Կօշիկները կը վճարէ՞ք կօշկարարին·	Payez-vous les souliers au cordonnier ?
Կը վճարեմ·	Je les lui paye·
Դանակը ձեզի կը վճարէ՞·	Vous paye-t-il le couteau ?
Կը վճարէ·	Il me le paye·
Պարտական եղածս (ինչ որ պարտիմ) կը վճարեմ·	Je paye ce que je dois·
Խնդրել, ուզել·	Demander 1·
Մէկէն բան մը խնդրել·	Demander quelque chose à quelqu'un·

ԴԻՏ. Բ. Գաղիերէնի մէջ payer բային հետ անձը որուն կը վճարուի՝ տրական կը դրուի· եւ կը նշանակէ բանի մը ստակը կամ գինը մէկուն վճարել՝ Բայց երբ վճարուելու իրը չյիշուելով, միայն անձը կը յիշուի, ան ատեն անձը հայցական կը դրուի ։ Demander բային հետ նոյնպէս անձը տրական կը դրուի, եւ ոչ բացառական ։

Դերձակը վճարեցի (դերձակին ստակը տուի·)	J'ai payé le tailleur·
Վճարեցի անոր (գղ· հյց·)·	Je l'ai payé·
Կօշկակարին վճարեցի՞ք·	Avez-vous payé le cordonnier ?
Վճարեցի·	Je l'ai payé·
Մարդէ մը (գղ· որ·) ստակ խնդրել·	Demander de l'argent à un homme·
Հօրմէս ստակ կը խնդրեմ·	Je demande de l'argent à mon père·
Ձեր բեղւյրն ինէ կը խընդրէ՞ք·	Me demandez-vous votre chapeau ?

Կը խնդրեմ։	Je vous le demande·
Անկէ խնդրել զայն·	Le lui demander·
Անկէ խնդրել զանոնք·	Les lui demander·
Ինէ ի՞նչ կը խնդրէք·	Que me demandez-vous?
Ձենէ բան մը չեմ խնդրեր.	Je ne vous demande rien·
Փորձել·	Essayer (ետեւէն եկած աներեւոյթը à ով կամ de ով։
Կ'ուզէ՞ք ասիկա ընելու փորձել·	Voulez-vous essayer de faire cela?
Ընելու փորձեցի·	J'ai essayé de le faire·
Պարտիք փորձել աւելի աղէկ ընելու·	Il vous faut essayer de (le) faire mieux·
Բռնել, բռնած, բռնելով· [բռնէ·	Tenir 2, tenu, tenant·
Կը բռնեմ, կը բռնես, կը	Je tiens, tu tiens, il tient·
Գաւազանս կը բռնէ՞ք·	Tenez-vous mon bâton?
Կը բռնեմ·	Je le tiens·
Կը բռնենք, կը բռնեն·	Nous tenons, ils tiennent·
Մէկը կը փնտռէ՞ք·	Cherchez-vous quelqu'un?
Զո՞վ կը փնտռէք·	Qui cherchez-vous?
Եղբայրներուս մէկը կը փնտռեմ·	Je cherche un de mes frères·
Հօրեղբայրս·	Mon oncle·
Հօրեղբօրորդիս·	Mon cousin·
Ազգականս·	Mon parent·
Ծնողքս (հայր եւ մայր)·	Mes parents·
Եղբայրներուս մէկը·	Un de mes frères·
Հօրեղբօրորդիներուս մէկը	Un de mes cousins·

Ծնողաց, ազգականաց մէկը.	Un de ses parents·
Մեր բարեկամներէն մէկը·	Un de nos amis·
Անոնց դրացիներէն մէկը·	Un de leurs voisins·

ԴԻՏ. Գ. Oncle բառը կը նշանակէ նաեւ մօրեղբայր։ Cousin կը կոչէ մէկը ոչ միայն իւր հօրեղբօրը, այլեւ մօրեղբօրը, հօրաքեռը եւ մօրաքեռը որդին։

Ձեզ տեսնել կը փնտռէ (կը ջանայ, կ'ուզէ)·	Il cherche à vous voir·
Զիս տեսնել կը փնտռէ՞·	Cherche-t-il à me voir?
Իւր հօրեղբարց մէկը տեսնել կը փնտռէ·	Il cherche à voir un de ses oncles·

ԴԻՏ. Դ. Chercher բայն եռեւէն à ով աներեւոյթ մը ունենալով՝ ջանալ, ուզել, խնդրել կը նշանակէ։

Մէկը խնդրել (այսինքն՝ հարցնել, ուզել, տեսնել)·	Demander quelqu'un·
Զո՞վ կը խնդրէք·	Qui demandez-vous?
Բարեկամներուս մէկը կը խնդրեմ· [զեն.	Je demande un de mes amis.
Կը խնդրուիք (ձեզ կ'ու-	On vous demande·
Կը խնդրուի՞մ (զիս կ'ուզե՞ն)	Me demande-t-on?

ԴԻՏ. Ե. Demander բայէն ետքը եթէ անձը տրական դրուի, կը նշանակէ անոր հարցնել, կամ անկէ խընդրել· եթէ անձը հայցական դրուի, կը նշանակէ մէկը խնդրել, տեսնել ուզել։

Ինչպէս որ պէտք է (ըստ արժանւոյն, շատ աղէկ)·	Comme il faut·
Շատ աղէկ կը գրէք·	Vous écrivez comme il faut·

Այս մարդիկ իրենց պարտքը շատ աղէկ կը կատարեն.	Ces hommes font leur devoir comme il faut.
Պարտք (իբր պարտաւորութիւն). Համար (վարժապետի մը աշակերտին տուածը որպէս զի վարժութեան համար ընէ).	Le devoir.
Ձեր պարտքը (համարը) կատարեցի՞ք.	Avez-vous fait votre devoir ?
Կատարեցինք (ըրինք).	Nous l'avons fait.
Գաւաթ մը գինի.	Un verre de vin.
Կտոր մը հաց.	Un morceau de pain.

ԴԻՏ. Զ. Կշիռ, չափ, քանակութիւն կամ բազմութիւն, առատութիւն կամ պակասութիւն ցուցնող անուններէն ետքը եկող գոյականէն առաջ de նախադրութիւնը կը դրուի:

126. *Հրահանգ*

Հրացանը վճարեցի՞ք.—Վճարեցի.—Հօրեղբայրդ գիրքերը վճարե՞ց.—Վճարեց—Հանդերձները դերձակին վճարեցի՞.—Վճարեցիք.—Ձին վճարեցի՞ր վաճառականին.—Դեռ չվճարեցի.—Մեր ձեռնոցները վճարեցինք.—Վճարեցինք.—Ձեր հօրեղբօրորդին իր մուճակները վճարե՞ց.—Դեռ չվճարեց.—Եղբայրս կը վճարէ՞ ձեզի ինչ որ պարտի.—Կը վճարէ.—Կը վճարէ՞ք ինչ որ պարտիք.—Կը վճարեմ ինչ որ պարտիմ.—Հացագործին վճարեցի՞ք.—Վճարեցի.—Ձեր հօրեղբայրը վճարե՞ց եզան միսը մսավաճառին.—Վճարեց.—Դանակս ո՞վ կոտրեց.

—Հացը կտրելէն ետքը ես կտրեցի·—Ձեր որդին մատիտներս կտրեց·—Իր տոմսակները գրելէն ետքը կտրեց զանոնք·—Գինին խմելէն ետքը վճարեցի՞ք վաճառականին·—Խմելէն ետքը վճարեցի·—Ձեր համարները լմնցնելէն ետքը ի՞նչ ըրիք·—Հօրեղբօրորդւոյս տունը կ'երթայի զանի տեսարան տանելու համար·—Ի՞նչպէս կը խօսիմ·—Շատ աղէկ (ինչպէս որ պէտք է) կը խօսիք·—Հօրեղբօրորդիս իւր համարներն ի՞նչպէս գրեց·—Գրեց ինչպէս որ պէտք է·—Տղաքս իրենց համարներն ի՞նչպէս ըրին·—Աղէկ ըրին·—Այս մարդն իր պարտաւորութիւնը կը կատարէ՞ (կընէ՞)·—Միշտ կը կատարէ·—Այս մարդիկն իրենց պարտաւորութիւնը կ'ընե՞ն·—Միշտ կ'ընեն·—Ձեր պարտքը կ'ընէ՞ք·—Կ'ընեմ ինչ որ կրնամ·—Այս մարդէն ի՞նչ կը խնդրէք·—Ստակ կը խնդրեմ—Այս մանչն ինէ ի՞նչ կը խնդրէ·—Ձենէ ստակ կը խնդրէ·—Ինէ բան մը կը խնդրէ՞ք·—Ձենէ սկուտ մը կը խնդրեմ·—Հացը կը խնդրէ՞ք ինէ·—Կը խնդրեմ·—Ո՞ր մարդէն ստակ կը խնդրէք·—Անկէ կը խնդրեմ որմէ դուք կը խնդրէք·—Ո՞ր վաճառականներէն ձեռնոց կը խնդրէք·—Կլյեօմ փողոցը բնակողներէն կը խնդրեմ·—Հացագործէն ի՞նչ կը խնդրէք·—Հաց կը խնդրեմ։

127. Հրահանգ

Մսավաճառներէն եզան միս կը խնդրէ՞ք·—Կը խնդրեմ·—Գաւազանը կը խնդրէ՞ք ինէ·—Կը խնդրեմ·—Գիրքը քենէ կը խնդրէ՞·—Կը խնդրէ·—Անգղիացիէն ի՞նչ խնդրեցիք·—Անկէ իմ կաշեայ արկղս խնդրեցի·—Տուա՞ւ·—Տուաւ·—Որմէ՞ շաքար խնդրեցիք·—Վաճառականէն խնդրեցի·—Ձեր հայրը որո՞ւ կը վճարէ իւր

մուճակները․ — Կօշկակարներուն կը վճարէ — Հացը ա-
ռա՞ն վճարեցի՞նք․ — Մեր հացագործներուն վճարեցինք․
— Քանի՞ տարուան ես․ — Դեռ տասը տարուան չեմ․
— Արդէն գաղիերէն կը սորվի՞ս․ — Արդէն կը սորվիմ․
— Եղբայրդ գերմաներէն գիտէ՞․ — Չի գիտեր․ — Ինչո՞ւ
համար չի գիտեր․ — Վասն զի սորվելու ժամանակ չու-
նեցաւ․ — Հայրդ իր տո՞ւնն է․ — Ոչ, մեկնեցաւ․ բայց
եղբայրս տունն է․ — Եղբայրդ ո՞ւր գնաց․ — Անգլիա
գնաց․ — Երբեմն հոն գացա՞ծ էք — Երբէք գացած չեմ․
— Այս ամառ Գաղղիա երթալու միտք ունի՞ք․ — Երթա-
լու միտք ունիմ․ — Հոն երկայն ատեն մնալու միտք ու-
նի՞ք․ — Ամառը մնալու միտք ունիմ․ — Ձեր եղբայրը
մինչեւ ե՞րբ տունը կը մնայ․ — Մինչեւ կէսօր․ — Ձեր
ձեռնոցները ներկել տուի՞ք․ — Ներկել տուի․ — Ի՞նչպէս
ներկել տուիք․ — Դեղին ներկել տուի․ — Արդէն ճաշե-
ցի՞ք․ — Դեռ ոչ․ — Ժամը քանի՞ն կը ճաշէք․ — Ժամը վե-
ցին կը ճաշեմ․ — Ո՞րու տուն կը ճաշէք․ — Բարեկամնե-
րէս մէկուն տունը կը ճաշեմ․ — Երէկ որո՞ւ հետ ճաշե-
ցիք․ — Ազգականներէս մէկուն հետ ճաշեցի․ — Ի՞նչ կե-
րաք․ — Աղէկ հաց, եզան միս եւ կարկանդակ կերանք․
— Ի՞նչ խմեցիք․ — Աղէկ գինի եւ ընտիր մրգուց խմե-
ցինք․ — Ձեր հօրեղբայրն այսօր ո՞ւր կը ճաշէ․ — Մեր
տունը կը ճաշէ․ — Ձեր հայրը ժամը քանի՞ն կ՚ընթրէ․
— Ժամը իննին կ՚ընթրէ․ — Դուք անկէ կանո՞ւխ կ՚ընթ-
րէք․ — Անկէ ուշ կ՚ընթրեմ։

128. Հրահանգ

Ո՞ւր կ՚երթաք․ — Ազգականներէս մէկուն տունը կ՚եր-
թամ անոր հետ նախաճաշ ընելու․ — Ձեռնոցներս բռ-
նել կ՚ուզե՞ս․ — Բռնել կ՚ուզեմ․ — Բեռլյս ո՞վ կը բռնէ․

—Ձեր որդին կը բռնէ· —Գաւազանս կը բռնե՞ս· —Կը բռնեմ· —Բան մը կը բռնէ՞ք· —Ձեր հրացանը կը բռնեմ. —Գիրքս ո՞վ բռնեց· —Ձեր սպասաւորը բռնեց· —Խօսիլ (խօսելու փորձ մը ընել) փորձել կ'ուզէ՞ք· —Փորձել կ'ուզեմ· —Ձեր փոքր եղբայրը երբէք փորձե՞ց համարներ գրել (ընել)· —Փորձեց· —Բեղոյր մը չինել երբէք փորձեցի՞ք· —Հատ մը չինել երբէք չփորձեցի· —Զո՞վ կը փնտռէք· —Ինծի ձի մը վաճառող մարդը կը փնտռեմ· —Ձեր ազգականը մէկը կը փնտռէ՞· —Իր բարեկամներէն մէկը կը փնտռէ· —Մէկը կը փնտռե՞նք· —Մեր դրացիներէն մէկը կը փնտռենք· —Զո՞վ կը փնտռես· —Մեր բարեկամներէն մէկը կը փնտռեմ —Սպասաւորներուս մէկը կը փնտռէ՞ք· —Ոչ, իմիններուս մէկը կը փնտռեմ· —Ձեր հօրեղբօրը խօսիլ փորձեցի՞ք· —Անոր խօսիլ փորձեցի· —Հայրս տեսնել փորձեցի՞ք· —Զայն տեսնել փորձեցի· —Ձեզ ընդունե՞ց· —Զիս չընդունեց· —Ձեր եղբայրներն ընդունե՞ց· —Ընդունեց· —Ձեր ազգականը տեսնել կրցա՞ք· —Տեսնել չկրցայ· —Ձեր համարները գրելէն ետքը ի՞նչ ըրիք· —Զանոնք գրելէն ետքը տոմսակս գրեցի· —Զո՞վ կը խնդրէք· —Դերձակը կը խնդրեմ· —Այս մարդը մէկը կը խնդրէ՞· —Ձեզ կը խնդրէ· —Կը խնդրուի՞ք (ձեզ կ'ուզեն)· —Կը խնդրուիմ· —Կը խնդրուի՞մ (զիս կ'ուզե՞ն)· —Դուք չէք խնդրուիր, այլ ձեր բարեկամներէն մէկը կը խնդրուի· —Բժիշկը կը խնդրէ՞ք· —Կը խնդրեմ· —Ձեր փոքր եղբայրն ի՞նչ կը խնդրէ· —Փոքրիկ կտոր մը հաց կը խնդրէ· —Դեռ նախաճաշ չըրա՞ւ· —Նախաճաշ ըրաւ, բայց տակաւին անօթի է· —Ձեր հօրեղբայրն ի՞նչ կը խնդրէ· —Գաւաթ մը գինի կը խնդրէ· —Դեռ չխմե՞ց· —Արդէն խմեց, բայց տակաւին ծարաւի է։

ԽԱ. ԴԱՍ. Quarante-et-unième Leçon.

Ան որ (ուղղ. եւ հյց.)	Celui qui.
Կը տեսնէ՞ք մարդը որ կու գայ. (Եկող մարդը կը տեսնէ՞ք.)	Apercevez-vous l'homme qui vient?
Եկողը կը տեսնեմ.	J'aperçois celui qui vient.
Մթերանոցը գացող մարդիկը կը տեսնէ՞ք.	Apercevez-vous les hommes qui vont au magasin?
Հոն մտնողները կը տեսնեմ.	J'aperçois ceux qui y entrent.

ԴԻՏ. Ա. Voir *եւ* apercevoir, *երկուքն ալ տեսնել կը նշանակեն.* Voir *տեսնել, աչք ունենալ ըսել է. կոյրը չի տեսներ.* apercevoir *կը նշանակէ, նայած ատենը բան մը տեսնել, աչքին հանդիպիլ։*

Օդն ի՞նչպէս է.	Quel temps fait-il?
Հիմա օդը գեղեցիկ է.	Il fait beau (temps) à présent.
Երէկ օդն ի՞նչպէս էր.	Quel temps a-t-il fait hier?
Երէկ օդը գեղեցի՞կ էր.	A-t-il fait beau (temps) hier?
Երէկ օդը գէշ էր.	Il a fait mauvais (temps) hier.
Այս առտու օդը գեղեցիկ է	Il fait beau temps ce matin.

ԴԻՏ. Բ. *Երբ օդի, եղանակի, բարեխառնութեան աստիճանի վրայ խօսք կ'ըլլայ, գաղիերէն* faire *բայը կը գործածուի իբրեւ միադէմ, եւ հայերէն եմ բայով կը բացատրուի։*

Տա՞ք է.	Fait-il chaud ?
Տաք է.	Il fait chaud.
Շատ, յոյժ.	Très.
Շատ տաք է.	Il fait très-chaud.
Ցուրտ է, շատ ցուրտ է.	Il fait froid, il fait très froid.
Ոչ տաք է ոչ ցուրտ է.	Il ne fait ni chaud ni froid.
Մութ.	Obscur.
Աղօտ.	Sombre.
Պայծառ, յստակ.	Clair.
Ձեր մթերանոցն աղօտ է.	Il fait sombre dans votre magasin.
Անոր յարդանոցն աղօ՞տ է.	Fait-il sombre dans son grenier ?
Աղօտ է.	Il y fait sombre.
Խոնաւ.	Humide.
Չոր.	Sec.
Խոնա՞ւ է.	Fait-il humide ?
Խոնաւ չէ.	Il ne fait pas humide.
Չոր է.	Il fait sec.
Չափազանց չոր է.	Il fait trop sec.
Լուսնկայ.	Le clair de lune.
Արեւ.	Le soleil.
Լուսնկայ է.	Il fait clair de lune.
Չափազանց արեւ է.	Il fait trop de soleil.
Ճաշակել, համը նայիլ.	Goûter [1].
Այս գինին ճաշակեցի՞ք.	Avez-vous goûté ce vin ?
Ճաշակեցի.	Je l'ai goûté.
Ի՞նչպէս կը գտնէք.	Comment le trouvez-vous ?

Աղէկ կը գտնեմ.	Je le trouve bon·
Աղէկ չեմ գտներ·	Je ne le trouve pas bon·
Սիրել, ախորժել·	Aimer 1·
Ձուկը կը սիրեմ (կ'ախորժիմ)·	J'aime le poisson·
Վառեակը կը սիրէ·	Il aime le poulet·
Մրգուզը կը սիրէ՞ք·	Aimez-vous le cydre ?
Ոչ, գինին կը սիրեմ.	Non, j'aime le vin·
Եղբայրս տեսնել կը սիրէ՞ք (կ'ախորժի՞ք)·	Aimez-vous à voir mon frère ?
Տեսնել կ'ախորժիմ.	J'aime à le voir·
Ընել կը սիրեմ.	J'aime à faire·
Ուսանել կ'ախորժի·	Il aime à étudier·

ԴԻՏ Գ· Aimer բայէն ետքը աներեւոյթը à նախադրութիւն կ'ուզէ, ինչպէս օրինակներէն կը տեսնուի,

Բերնուց սորվիլ, գոց ընել.	Apprendre par cœur·
Աշակերտը (դպրոցի)·	L'écolier·
Սանը·	L'élève·
Ուսուցիչը·	Le maître, l'instituteur, le précepteur·
Ձեր աշակերտները բերնուց սորվիլ կը սիրե՞ն·	Vos écoliers aiment-ils à apprendre par cœur?
Բերնուց սորվիլ չեն սիրեր·	Ils n'aiment pas à apprendre par cœur·
Ձեր համարները բերնուց սորվեցա՞ք·	Avez-vous appris vos thèmes par cœur?
Սորվեցանք·	Nous les avons appris·
Օրն անգամ մը·	Une fois par jour·
Ամսին երեք անգամ.	Trois fois par mois·

Տարին այսչափ·	Tant par an·
Մարդ գլուխ այսչափ·	Tant par tête (la tête ի-գական է)·
Զինուոր գլուխ այսչափ·	Tant par soldat·
Տարին վեց անգամ·	Six fois par an·
Առտուն կանուխ·	Le matin de bonne heure. De bon matin·
Առտուն կանուխ կ'ելլենք·	Nous sortons le matin de bonne heure·
Ձեր հայրը ե՞րբ դուրս ելաւ·	Quand votre père est-il sorti?
Մէկու մը կամ բանի մը վրայ խօսիլ·	Parler de quelqu'un ou de quelque chose
Որո՞ւ վրայ կը խօսիք·	De qui parlez-vous?
Ձեր ճանչցած մարդուն վրայ կը խօսինք·	Nous parlons de l'homme que vous connaissez·
Ի՞նչ բանի վրայով կը խօսին	De quoi parlent-ils ?
Օդին (եղանակին) վրայ կը խօսին·	Ils parlent du temps·
Օդը, եղանակը·	Le temps·
Զինուորը·	Le soldat·
Նաեւ·	Aussi·
Մէկէ մը կամ բանէ մը գոհ ըլլալ·	Etre content de quelqu'un ou de quelque chose·
Այս մարդէն գո՞հ էք·	Etes-vous content de cet homme ?
Անկէ գոհ եմ·	Je suis content de lui·
Ձեր նոր վերարկուէն գո՞հ էք·	Etes-vous content de votre habit neuf ?
Գոհ եմ·	J'en suis content·
Ի՞նչ բանէ գոհ էք·	De quoi êtes-vous content ?

Դժգոհ·	Mécontent·
Անկէ (իր մը) դժգոհ եմ·	J'en suis mécontent·
Անկէ (անձ մը) դժգոհ եմ·	Je suis mécontent de lui·
Ձեր բարեկամին վրայ կը խօսուի·	On parle de votre ami·
Անոր վրայ կը խօսուի·	On parle de lui·
Ձեր գրքին վրայ կը խօսուի·	On parle de votre livre·
Անոր վրայ կը խօսուի·	On en parle·
Եթէ·	Si (շղկ·)·
Ձեզի վճարելու միտք ունիմ, եթէ ստակս ընդունիմ·	Je compte vous payer, si je reçois mon argent·
Փայտ գնելու միտք ունի՞ք·	Comptez-vous acheter du bois?
Գնելու միտք ունիմ, եթէ ինծի եղած պարտքը վճարուի·	Je compte en acheter, si on me paye ce qu'on me doit·

129. Հրահանգ

Եկող մարդ մը կը տեսնէ՞ք· —Չեմ տեսներ· —Զինուորին տղաքը կը տեսնէ՞ք·—Կը տեսնեմ·—Պարտէզը գացող մարդիկը կը տեսնէ՞ք· —Պարտէզը գացողները չեմ տեսներ, այլ շուկան գացողները· —Ձեր եղբայրն իրեն ստակ փոխ տուող մարդը կը տեսնէ՞·—Իրեն փոխ տուողը չի տեսներ, այլ ան որուն ինք փոխ տուաւ· —Սորվող տղաքը կը տեսնէ՞ք·—Սորվողները չեմ տեսներ, այլ խաղացողները·—Բան մը կը տեսնես·—Բան մը չեմ տեսներ·—Իմ ծնողացս մթերանոցները տեսա՞ք (տեսա՞ծ էք)·—Տեսայ·—Ո՞ւր տեսաք·—Ճամբուն ան-

դի՛ն տեսայ.—Մեծ բեղո՞ւր մը կը սիրէ՞ք.—Մեծ բեղուր մը չեմ սիրեր, այլ մեծ հովանոց մը.—Ի՞նչ ընել կը սիրէք.—Գրել կը սիրեմ.—Այս փոքրիկ մանչերը տեսնել կը սիրէ՞ք.—Զանոնք տեսնել կը սիրեմ.—Գինին կը սիրէ՞ք.—Գինին կը սիրեմ.—Զինուորներն ի՞նչ կը սիրեն.—Գինին կը սիրեն.—Թէ՞յը թէ սուրճը կը սիրէք.—Երկուքն ալ (թէ մին եւ թէ միւսը) կը սիրեմ.—Այս տղաք ուսանի՞լ կը սիրեն.—Ուսանիլ եւ խաղալ կը սիրեն.—Կարդալ եւ գրել կը սիրէ՞ք.—Կարդալ եւ գրել կը սիրեմ.—Օրը քանի՞ անգամ կ'ուտէք.—Չորս անգամ.—Ձեր տղաքն օրը քանի՞ անգամ կը խմեն.—Ոչ սակաւ անգամ կը խմեն օրը.—Անոնց չափ ստէպ կը խմէ՞ք.—Աւելի ստէպ կը խմեմ.—Ստէպ թատրոն կ'երթա՞ք.—Երբեմն կ'երթամ.—Ամիսը քանի՞ անգամ հոն կ'երթաք.—Ամիսը մէկ անգամ միայն կ'երթամ.—Ձեր հօրեղբօրորդին տարին քանի՞ անգամ պարահանդէս կ'երթայ.—Տարին երկու անգամ կ'երթայ.—Անոր չափ ստէպ կ'երթա՞ք հոն.—Երբէք չեմ երթար.—Ձեր խոհարարը ստէպ շուկան կ'երթա՞յ.—Ամէն առտու կերթայ։

130. Հրահանգ

Հօրեղբօրս տունը ստէպ կ'երթա՞ք.—Տարին վեց անգամ կ'երթամ.—Վառեակը կը սիրէ՞ք.—Վառեակը կը սիրեմ, բայց ձուկը չեմ սիրեր.—Ի՞նչ կը սիրէք.—Կտոր մը հաց եւ գաւաթ մը գինի կը սիրեմ.—Բերնուց սորվիլ կը սիրէ՞ք.—Բերնուց սորվիլ չեմ սիրեր.—Ձեր սաները բերնուց սորվիլ կը սիրե՞ն.—Ուսանիլ կը սիրեն, բայց բերնուց սորվիլ չեն սիրեր.—Օրը ո՞րչափ համար կը գրեն (կ'ընեն).—Երկու հատ միայն կ'ընեն, բայց աղէկ (ինչպէս որ պէտք է) կ'ընեն.—Ձեզի գրած տոմ-

սակս կրցա՞ք կարդալ·—Կրցայ կարդալ·—Հասկցա՞ք· —Հասկցայ·—Ձեզի խօսող մարդը կը հասկնա՞ք·—Չեմ հասկնար·—Ինչո՞ւ համար չէք հասկնար·—Քանզի չափազանց (կարի) դէշ կը խօսի·—Այս մարդը գաղղիերէն գիտէ՞·—Գիտէ, բայց ես չեմ գիտեր·—Ինչո՞ւ համար չէք սորվիր·—Սորվելու ժամանակ չունիմ·—Այս իրիկուն թատրոն երթալու միտք ունի՞ք·—Երթալու միտք ունիմ, եթէ դուք կ՚երթաք·—Ձեր հայրն այս ձին գընելու միտք ունի՞·—Գնելու միտք ունի, եթէ իր սակը կ՚ընդունի·—Ձեր բարեկամն Անգլիա երթալու միտք ունի՞·—Երթալու միտք ունի, եթէ անոր պարտք եղածը վճարուի·—Նաւագնացութեան երթալու միտք ունի՞ք·—Երթալու միտք ունիմ, եթէ բարեկամս կ՚երթայ·—Ձեր եղբայրը գաղղիերէն ուսանելու միտք ունի՞· —Ուսանելու միտք ունի, եթէ աղէկ ուսուցիչ (վարպետ) մը կը գտնէ։

131. Հրահանգ

Այսօր օդն ի՞նչպէս է·—Օդը շատ գեղեցիկ է·—Երէկ օդը գեղեցի՞կ էր·—Երէկ օդը դէշ էր·—Այս առտու օդն ի՞նչպէս էր·—Օդը դէշ էր, բայց հիմա գեղեցիկ է·—Տա՞ք է·—Շատ տաք է·—Ցուրտ չէ՞·—Ցուրտ չէ·—Տա՞ք է թէ ցուրտ է·—Ոչ տաք է ոչ ցուրտ է· —Եռանդ պարտէզը գացի՞ք·—Չգացի·—Ինչո՞ւ համար չգացիք·—Չգացի, քանզի օդը դէշ էր·—Վաղը երթալու միտք ունի՞ք·—Վաղը երթալու միտք ունիմ, եթէ օդը գեղեցիկ ըլլայ·—Ձեր գրասենեակը պայծա՞ռ (լուսաւո՞ր) է·—Պայծառ չէ·—Իմինիս մէջ աշխատիլ կ՚ուզէ՞ք·—Հոն աշխատիլ կ՚ուզեմ·—Հոն պայծա՞ռ է· —Շատ պայծառ է·—Ձեր եղբայրն ինչո՞ւ համար իւր

մթերանոցին մէջ չի կրնար աշխատիլ.—Չի կրնար աշխատիլ, քանզի հոն չափազանց մութ է.—Ո՞ւր չափազանց մութ է.—Անոր մթերանոցը.—Այս ծակին մէջ պայծառ է (լո՞յս է). —Հոն մութ է.—Չո՞ր է. —Շատ չոր է.—Խոնա՞ւ է.—Խոնաւ չէ.—Լուսնկա՞յ է. —Լուսնկայ չէ, շատ խոնաւ է. —Ձեր հօրեղբայրն ի՞նչ բանի վրայ կը խօսի.—Գեղեցիկ օդի (եղանակի) վրայ կը խօսի.—Այս մարդիկն ի՞նչ բանի վրայ կը խօսին.—Գեղեցիկ եւ գէշ օդի վրայ կը խօսին.—Հովի վրայ չէ՞ն խօսիր.—Անոր վրայ ալ կը խօսին. —Հօրեղբօրս վրայ կը խօսի՞ս. —Չեմ խօսիր.—Որո՞ւ վրայ կը խօսիս.—Քու վրայ եւ քու ծնողացդ վրայ կը խօսիմ. —Մէկը կը խնդրէ՞ք.—Ձեր հօրեղբայրը կը խնդրեմ. իր տո՞ւնն է. —Ոչ, իր ամենէն ազնիւ (աղէկ) բարեկամին տունն է։

132. Հրահանգ

Այս գինին ճաշակեցի՞ք (համը նայեցա՞ք).—Ճաշակեցի. —Ի՞նչպէս կը գտնէք զայն. —Աղէկ կը գտնեմ. —Ձեր հօրեղբօրորդին այս մրգուզն ի՞նչպէս կը գտնէ. —Աղէկ չի գտներ.—Ի՞նչ գինի ճաշակել կ'ուզէք.—Ձեր ճաշակածը ճաշակել կ'ուզեմ. —Այս ծխախոտը փորձել (ճաշակել) կ'ուզէ՞ք. —Արդէն փորձեցի.—Ի՞նչպէս կը գտնէք. —Աղէկ կը գտնեմ — -Այս մրգուզն ինչո՞ւ չէք ճաշակեր.—Քանզի ծարաւի չեմ.—Ձեր բարեկամն ինչո՞ւ այս եզան միսէն չի ճաշակեր.—Վասն զի անօթի չէ. —Որո՞ւ վրայ խօսուեցաւ. —Ձեր բարեկամին վրայ խօսուեցաւ—Բժիշկներուն վրայ չխօսուեցա՞ւ. —Չխօսուեցաւ.—Չի՞ խօսուիր այն մարդուն վրայ որուն վրայ մենք խօսեցանք. —Չի խօսուիր. —Ազնուականներուն վրայ խօսուեցա՞ւ. —Խօսուեցաւ. —Խօսուեցա՞ւ անոնց վրայ

որոնց վրայ մենք կը խօսինք ·—Չխօսուեցաւ անոնց վրայ որոնց վրայ մենք կը խօսինք, այլ ուրիշներու վրայ խօսուեցաւ · —Մե՞ր տղոց վրայ խօսուեցաւ թէ մեր դրացիներուն (տղոցը) վրայ · —Ոչ մերիններուն վրայ խօսուեցաւ, ոչ մեր դրացիներուն (տղոցը) վրայ ·—Ո՞ր տըղոց վրայ խօսուեցաւ ·—Մեր վարպետին (տղոցը) վրայ խօսուեցաւ · —Գիրքիս վրայ կը խօսուի՞ · —Կը խօսուի · —Ձեր սաներէն (աշակերտ) գո՞հ էք · —Գոհ եմ · —Եղբայրս ի՞նչպէս կ՚ուսանի · —Աղէկ կ՚ուսանի · —Ո՞րչափ համար ուսաք (միտք առիք) ·—Արդէն քառասուն եւ մէկ հատ ուսայ · —Ձեր վարպետն իր (դպրոցի) աշակերտէն գո՞հ է ·—Գոհ է ·—Ձեր վարպետն ընդունածը նծաներէն գո՞հ է ·—Գոհ է · —Տոմսակ մը ընդունեցա՞ք · —Հատ մը ընդունեցայ · —Անոր պատասխանել կ՚ուզէ՞ք · —Անոր պիտի պատասխանեմ · —Ե՞րբ ընդունեցաք ·—Այս առտու կանուխ ընդունեցայ · —Անկէ գո՞հ էք ·—Գոհ չեմ · —Ձեր բարեկամը ձենէ ստակ կը խնդրէ՞ · —Կը խնդրէ ։

ԽԲ. ԴԱՍ. Quarante-deuxième Leçon.

ԿՐԱՒ. ԲԱՅ. Du verbe passif.

Կրաւորական բայերուն մէջ, տէր բային՝ բային գործողութիւնը ոչ թէ կ՚ընէ, այլ կը կրէ ։ Գաղղիերէնի մէջ բայ մը կրաւորական ընելու համար ուրիշ բան պէտք չէ, բայց բային ընդունելութիւն անցեալը être *բայով խոնարհել · օրինակ,* aimer, *սիրել, բային ընդունելութիւն անցեալն է* aimé *ասիկա* être *բային ժամանակներովը, օրինակ, ներկայովը* je suis aimé, *կը նշանակէ կը սիրուիմ ։*

Ներգ.	Actif.	Կր.	Passif.
Կը սիրեմ,	j'aime.	Կը սիրուիմ,	je suis aimé.
Կը տանիս,	tu conduis.	Կը տարուիս,	tu es conduit.
Կը գովէ,	il loue.	Կը գովուի,	il est loué.
Կը լսենք,	nous entendons.	Կը լսուինք,	nous sommes entendus.
Կը պատժէք,	vous punissez.	Կը պատժուիք,	vous êtes punis
Կը պարսաւեն,	ils blâment.	Կը պարսաւուին,	ils sont blâmés

Գովել, Louer. Պարսաւել, Blâmer 1. Պատժել, Punir 2.

—էն (բացառական). De կամ par.

ԴԻՏ. Ա. Գաղիերէն կրաւորական բայերուն բացառական խնդիրը par նախադրութեամբ կ'ըլլայ, երբ գործողութիւնը մարմնով կ'ըլլայ. զորօրինակ. la Gaule fut conquise par Jules César. Գաղլիա Յուլիոս Կեսարէն նուաճուեցաւ. իսկ եթէ գործողութիւնը հոգեւոր է, կամ սրտի զգացում մըն է, բացառականը de նախադրութեամբ կը բացատրուի, ինչպէս՝ l'honnête homme est estimé de tout le monde. Շիտակ մարդն ամենէն կը յարգուի։

Ինէ, քենէ, անկէ, de կամ par moi, toi, lui.
Մենէ, ձենէ, անոնցմէ. de » par nous, vous, eux.

Անկէ (իգ.) կը սիրուիմ.	Je suis aimé d'elle.
Ո՞վ կը պատժուի.	Qui est puni?
Չար մանչը կը պատժուի.	Le méchant garçon est puni.
Որմէ՞ կը պատժուի.	Par qui est-il puni?
Իր հօրմէն կը պատժուի.	Il est puni par son père.
Ո՞ր մարդը կը գովուի եւ որը կը պարսաւուի.	Quel homme est loué et lequel est blâmé?

Չար, անզգամ·	Méchant·
Յաջողակ, ճարտար·	Habile, adroit·
Ջաջողակ·	Malhabile, maladroit·
Փոյթ, (փութաջան)·	Studieux·
Յարատեւ, ժիր·	Assidu, empressé, diligent·

Ծոյլ, Paresseux· *Տգէտ*, Ignorant· *Ծոյլը*, le paresseux·

Վարձատրել·	Récompenser 1·

Յարգել, Estimer 1· *Անարգել*, Mépriser 1·

Ատել, ատած, ատելով·	Haïr (*) 2·, haï (*Տես Ի Դ. Դաս*), haïssant·
Կ'ատեմ, կ'ատես, կ'ատէ·	Je hais, tu hais, il hait·
Խելօք (տղոց համար), իմաստուն·	Sage·
Այս տղաք կը սիրուին, քանզի փոյթ եւ խելօք են·	Ces enfants sont aimés, parce qu'ils sont studieux et sages·
Երթալ·	Aller (*) 1·
Ո՞ւր գնաց·	Où est-il allé ?
Վիէննա գնաց·	Il est allé à Vienne (il est parti pour Vienne)·
Ճամբորդել աղէ՞կ է (աղէկ կը ճամբորդուի՞)·	Fait-il bon voyager ?
Ճամբորդել աղէկ է·	Il fait bon voyager·
Ճամբորդել գէշ է·	Il fait mauvais voyager·
Ձմեռը·	En hiver, (dans) l'hiver·
Ամառը·	En été, (dans) l'été·
Գարնան·	Dans le printemps, au printemps·
Աշնան·	En automne, (dans) l'automne·

Ձմեռը ճամբորդել գէշ է ·	Il fait mauvais voyager l'hiver *կամ* en hiver ·
Կառքով, ձիով, ոտքով երթալ ·	Aller en voiture, à cheval, à pied ·
Ձի հեծնել կը սիրէ՞ք ·	Aimez-vous à monter à cheval ?
Կառքով երթալ կը սիրեմ ·	J'aime à aller en voiture ·
Ապրիլ, ապրած, ապրելով ·	Vivre 4 (*), vécu, vivant ·
Կ'ապրիմ, կ'ապրիս, կ'ապրի ·	Je vis, tu vis, il vit ·
Բարիզի մէջ ապրիլ աղէ՞կ է ·	Fait-il bon vivre à Paris ?
Ապրիլ աղէկ է ·	Il y fait bon vivre ·
Սուղ ·	Cher ·
Լոնտրայի մէջ ապրիլ սո՞ւղ է ·	Fait-il cher vivre à Londres ?
Հոն ապրիլ սուղ է ·	Il y fait cher vivre ·
Որոտումը ·	Le tonnerre ·
Ամպրոպ (մրրիկ) ·	L'orage ·
Մէգ, մառախուղ ·	Le brouillard ·
Հո՞վ է ·	Fait-il du vent ?
Հով է ·	Il fait du vent ·
Հով չէ ·	Il ne fait pas de vent ·
Շատ հով է ·	Il fait beaucoup de vent ·
Կ'որոտա՞յ ·	Fait-il du tonnerre ? (tonne-t-il ?)
Մէ՞գ է ·	Fait-il du brouillard ?
Ամպրոպ է ·	Il fait de l'orage (il fait un temps orageux) ·
Ամպրոպ չէ ·	Il ne fait pas d'orage ; le temps n'est pas orageux ·

Արե՞ւ է․	Fait-il du soleil?
Շատ կ'որոտայ․	Il fait beaucoup de tonnerre (il tonne très-fort).
Յետոյ․	Ensuite.
—ուն պէս․	Aussitôt que.
Ուտելուս պէս, կը խմեմ․	Aussitôt que j'ai mangé, je bois.
Իրիկունն ի՞նչ կ'ընէք․	Que faites-vous le soir?

ԴԻՏ. Բ. Haïr բային սահմանական ներկային եզակի երեք դէմքերուն մէջ i գիրը կրկնակէտ (tréma) չ'առներ։

ԴԻՏ. Գ. Ամառը, ձմեռը, աշնան, բառերը գաղղիերէն առանց dans նախադրութեան կրնան գործածուիլ, l'été, l'hiver, l'automne, եւ խօսքին կարգէն կը հասկցուի թէ՝ ամառուան մէջ, ձմեռուան մէջ ըսել է։ Այս բառերը առանց յօդի ալ կրնան գործածուիլ, եւ ան ատեն en նախադրութիւնը դնելու է։

Քնանալ, քնացած, քնանալով․	Dormir 2 (*), dormi, dormant.
Կը քնանամ, կը քնանաս, կը քնանայ․	Je dors, tu dors, Il dort.
Ձեր հայրը դեռ կը քնանա՞յ․	Votre père dort-il encore?
Դեռ կը քնանայ․	Il dort encore.
Առանց․	Sans.
Առանց ստակի․	Sans argent.
Առանց խօսելու․	Sans parler.
Առանց բան մը ըսելու	Sans rien dire.
Վերջապէս․	Enfin.
Հասնիլ․	Arriver 1.
Վերջապէս հասա՞ւ․	Est-il enfin arrivé?

Դեռ չհասաւ.	Il n'est pas encore arrivé.
Վերջապէս կու գա՞յ.	Vient-il enfin ?
Կու գայ.	Il vient.
Ան ատեն.	Alors.
Ետքը՞.	Puis ? Et puis ?
Անատեն կը քնանայ.	Alors il dort.
Ընթրելուն պէս, կը կարդայ. անատեն կը քնանայ.	Aussitôt qu'il a soupé, il lit ; alors il dort.

133. Հրահանգ

Կը սիրուի՞ք.—Կը սիրուիմ.—Որմէ՞ կը սիրուիք. —Հօրեղբօրմէս կը սիրուիմ.—Որմէ՞ կը սիրուիմ.—Ծնողներէդ կը սիրուիս.—Որմէ՞ կը սիրուինք.—Ձեր բարեկամներէն կը սիրուիք.—Այս մանչերը որմէ՞ կը սիրուին. —Իրենց բարեկամներէն կը սիրուին.—Այս մարդը որմէ՞ կ'առաջնորդուի.—Ինէ կ'առաջնորդուի (կը տարուի). —Ո՞ւր կը տանիք զանի.—Տուն կը տանիմ.—Որմէ՞ կը պարսաւուինք.—Մեր թշնամիներէն կը պարսաւուինք. —Ինչո՞ւ կը պարսաւուինք անոնցմէ.—Վասն զի մեզ չեն սիրեր.—Ձեր վարպետէն կը պատժուի՞ք.—Ձեմ պատժուիր, վասն զի խելօք եւ փոյթ եմ.—Կը լսուի՞նք.—Ենք (կը լսուինք).—Որմէ՞ կը լսուինք.—Մեր դրացիներէն կը լսուինք.—Վարպետդ իր աշակերտներէն կը լսուի՞ (Աշակերտները զանի մտիկ կ'ընե՞ն).—Կը լսուի.—Ո՞ր տղաք կը գովուին.—Անոնք որ խելօք են.—Որո՞նք կը պատժուին.—Անոնք որ ծոյլ եւ չար են.—Կը գովուի՞նք թէ կը պարսաւուինք.—Ոչ կը գովուինք եւ ոչ կը պարսաւուինք.—Մեր բարեկամն իր վարպետներէն կը սիր-

ուի՞.—Կը սիրուի եւ կը գովուի, վասն զի փոյթ եւ խելօք է· բայց եղբայրը կ'արհամարհուի իրեններէն (իր վարպետներէն)· քանզի չար եւ ծոյլ է·—Երբեմն կը պատժուի՞.—Այնպէս է (կը պատժուի) ամէն առտու եւ ամէն իրիկուն.—Երբեմն կը պատժուի՞ք·—Երբէք չեմ (պատժուիր)· բայց վարպետներէս կը սիրուիմ եւ կը վարձատրուիմ·—Այս տղաք երբէք չե՞ն պատժուիր·—Երբէք չեն (պատժուիր), քանզի փոյթ եւ խելօք են. բայց ատոնք շատ յաճախ կը պատժուին, քանզի ծոյլ եւ չար են.—Ո՞վ կը գովուի եւ կը վարձատրուի.—Յաջողակ տղաք կը գովուին, կը յարգուին եւ կը վարձատրուին· բայց ագէտները կը պարսաւուին, կ'անարգուին եւ կը պատժուին.—Ո՞վ կը սիրուի եւ ո՞վ կ'ատուի.—Ան որ փոյթ եւ խելօք է՝ կը սիրուի, եւ ան որ ծոյլ եւ չար է՝ կ'ատուի.—Սիրուելու համար խելօք ըլլալ պէ՞տք է.—Պէտք է այնպէս ըլլալ.—Սիրուելու համար ի՞նչ պէտք է ընել.—Պէտք է խելօք եւ յարատեւ ըլլալ.—Վարձատրուելու համար ի՞նչ ընել պէտք է·—Պէտք է յաջողակ ըլլալ եւ շատ ուսանիլ:

134. Հրահանգ

Ինչո՞ւ համար այս տղաք կը սիրուին.—Կը սիրուին, վասն զի խելօք են.—Մենք աւելի խելօ՞ք ենք.—Մենք աւելի խելօք չենք, բայց աւելի փոյթ ենք.—Ձեր եղբայրն իմինիս չափ յարատե՞ւ է.—Անոր չափ յարատեւ է, բայց ձեր եղբայրը իմինէս աւելի խելօք է.—Կառքով երթալ կը սիրէ՞ք.—Ձիով երթալ կը սիրեմ.—Ձեր եղբայրը երբէք ձիով գացած չէ՞.—Երբէք ձիով գացած չէ.—Ձեր եղբայրը ձեզի չափ աղէկ ձիով կ'երթա՞յ.

—Ինչ աւելի ստէպ ձիով կ'երթայ·—Եռանդ ձիով գացի՞ք· —Այսօր ձիով գացի· —Ճամբորդել կը սիրէ՞ք· —Ճամբորդել կը սիրեմ·—Ձմեռը ճամբորդել կը սիրէ՞ք· —Ձմեռը ճամբորդել չեմ սիրեր· գարնան եւ աշնան ճամբորդել կը սիրեմ· —Գարնան ճամբորդել աղէ՞կ է· —Գարնան եւ աշնան ճամբորդել աղէկ է· բայց ամառն ու ձմեռը ճամբորդել գէշ է·—Երբեմն աշնան ճամբորդա՞ծ էք· —Ձմեռն ու ամառը ստէպ ճամբորդած եմ· —Ձեր եղբայրը ստէպ կը ճամբորդէ՞· —Ալ չի ճամբորդեր· ատենօք շատ ճամբորդած է· —Ե՞րբ կը սիրէք ձիով երթալ·—Առտուն ձիով երթալ կը սիրեմ·—Լոնտրա գացա՞ծ էք·—Գացած եմ· —Հոն ապրի՞լն աղէ՞կ է (ախորժելի՞ է)· —Հոն ապրիլ աղէկ է, բայց սուղ է· —Բարիզ ապրիլը սո՞ւղ է· —Հոն ապրիլն աղէկ է, եւ սուղ չէ· —Գաղիոյ մէջ ճամբորդել կը սիրէ՞ք· —Հոն ճամբորդել կը սիրեմ, քանզի հոն բարի մարդիկ կը գտնուին·—Ձեր բարեկամը Հոլանտայի մէջ ճամբորդել կը սիրէ՞·—Հոն ճամբորդել չի սիրեր, քանզի հոն ապրիլը գէշ է·—Իտալիոյ մէջ ճամբորդել կը սիրէ՞ք·—Հոն ճամբորդել կը սիրեմ, քանզի հոն ապրիլն աղէկ է, եւ աղէկ մարդիկ կը գտնուին· բայց ճամբաներն աղէկ չեն·—Անգղիացիք Սպանիոյ մէջ ճամբորդել կը սիրե՞ն· —Հոն ճամբորդել կը սիրեն· բայց ճամբաները հոն շատ գէշ կը գտնեն· —Օդն ի՞նչպէս է· —Օդը շատ գէշ է· —Հո՞վ է·—Շատ հով է·—Երեկ ամպրո՞պ (մրրկով անձրեւ) էր·—Շատ ամպրոպ էր։

135. Հրահանգ

Այս առտու շուկան կ'երթա՞ք· —Կ'երթամ, եթէ

ամպրոպ չէ · —Այս տարի Գաղիա երթալու միտք ունի՞ք ·—Երթալու միտք ունիմ, եթէ օդը չափազանց գէշ չըլլար · —Հետի (ոտքով) երթալ կ'ախորժի՞ք · —Հետի երթալ չեմ ախորժիր , բայց կառքով երթալ կ'ախորժիմ, երբ կը ճամբորդեմ · —Հետի երթալ կ'ուզէ՞ք · —Հետի չեմ կրնար երթալ, քանզի յոգնած եմ · —Օդն ի՞նչպէս է · —Կ'որոտայ · —Արե՞ւ է · —Արեւ չէ · մէգ կայ · —Որոտումը կը լսէ՞ք · —Կը լսեմ · —Օդը գեղեցի՞կ է · —Շատ հով եւ շատ որոտում է · —Որո՞ւ վրայ խօսեցաք · —Ձեր վրայ խօսեցանք · —Զիս գովեցի՞ք · —Ձեզ չգովեցինք , պարսաւեցինք · —Ինչո՞ւ պարսաւեցիք զիս · —Քանզի աղէկ չէք ուսանիր · —Ձեր հայրն ի՞նչ բանի վրայ խօսեցաւ · —Իր գիրքերուն, իր ձիերուն եւ իր շուներուն վրայ խօսեցաւ · —Իրիկունն ի՞նչ կ'ընէք · —Ընթրելուս պէս կ'աշխատիմ · —Ետքը ի՞նչ կ'ընէք · —Ետքը կը քնանամ · —Ե՞րբ կը խմէք · —Ընթրելուս պէս կը խմեմ · —Վաճառականին խօսեցա՞ք · —Խօսեցայ · —Ի՞նչ ըսաւ · —Առանց բան մը ըսելու մեկնեցաւ · Առանց խօսելու կրնա՞ք աշխատիլ · —Կրնամ աշխատիլ , բայց (չեմ կրնար) գաղղիերէն ուսանիլ առանց խօսելու · —Գինի ունենալ կ'ուզե՞ս · —Առանց ստակի չեմ կրնար գինի ունենալ · —Ձի գնեցի՞ք —Առանց ստակի չեմ գըներ · —Ձեր հայրը վերջապէս հասա՞ւ · —Հասաւ · —Ե՞րբ հասաւ · —Այս առտու ժամը չորսին · —Ձեր հօրեղբօրորդին վերջապէս մեկնեցա՞ւ · —Դեռ չմեկնեցաւ · —Վերջապէս աղէկ վարպետ մը գտա՞ք · —Վերջապէս գտայ մէկ մը · —Վերջապէս գերմաներէն կը սորվի՞ք · —Վերջապէս կը սորվիմ · —Ինչո՞ւ համար դեռ չսորվեցաք · —Քանզի աղէկ վարպետ մը չկրցայ գտնել ·

ԽԳ· ԴԱՍ· Quarante-troisième Leçon·

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԲԱՅԵՐ

Երբ գործողութիւն մը ընողը եւ կրողը միեւնոյն անձն է, այնպիսի բայ մը փոխադարձ, Verbe réfléchi *կ'ըսուի։ Գաղիերէն գրեթէ ամէն ներգործական բայ՝ կրնայ փոխադարձ ըլլալ, տէր բային դէմքովն ու թուովը դերանուն խնդիր մ'ալ բայէն անմիջապէս առաջ դնելով· զոր օրինակ,* je tue, *կը սպաննեմ, ներգործական բայ է·* Je me tue, *ինքզինքս կը սպաննեմ ըսել է եւ փոխադարձ է։ Աս տեսակ բայերուն գաղիերէն Դերանուանական,* Pronominal *ալ կ'ըսուի։*

Nous—nous, *մենք մեզ·* vous—vous, *դուք ձեզ·*
Je—me, *ես զիս·* tu—te, *դուն քեզ·*
Il, elle, on—se, *ան զինք·*
Ils, elles—se, *անոնք զիրենք ։*

Se *դերանունը եզակի եւ յոգնակի, արական եւ իգական է, եւ կը նշանակէ, ինք զինք, իրենք զիրենք ։*

Դուք ձեզ կ'այրէ՞ք·	Vous brûlez-vous?
Ես զիս չեմ այրեր·	Je ne me brûle pas·
Դուք ձեզ չէք այրեր·	Vous ne vous brûlez pas·
Ինքզինքս կը տեսնեմ·	Je me vois·
Ինքզինքս կը տեսնե՞մ·	Est-ce que je me vois?
Ան ինքզինք կը տեսնէ·	Il se voit·
Մենք զմեզ կը տեսնենք·	Nous nous voyons·
Դուք ձեզ տաքցնել կ'ուզէ՞ք·	Voulez-vous vous chauffer?
Ինքզինքս տաքցնել կ'ուզեմ·	Je veux me chauffer·

Ինքզինք տաքցնել կ'ուզէ՞·	Veut-il se chauffer?
Ինքզինք տաքցնել կ'ուզէ·	Il veut se chauffer·
Իրենք զիրենք տաքցնել կ'ուզեն·	Ils veulent se chauffer·
Զբօսնուլ·	S'amuser (ետեւէն եկած աներեւոյթը à կ'ուզէ)·
Ի՞նչ բանով կը զբօսնուք·	A quoi vous amusez-vous?
Կարդալով կը զբօսնում·	Je m'amuse à lire·
Խաղալով կը զբօսնու·	Il s'amuse à jouer·
Իւրաքանչիւր, ամէն·	Chaque (ածական), tout·
Իւրաքանչիւր ոք, ամէն մարդ·	Chacun (մինակ, գոյականաբար), tout le monde·
Իւրաքանչիւր մարդ·	Chaque homme·
Իւրաքանչիւր ոք կը զբօսնու ուզածին պէս·	Chacun s'amuse comme il veut· կամ Chacun s'amuse de son mieux·
Ճաշակը·	Le goût·
Իւրաքանչիւր մարդ իր ճաշակն ունի·	Chaque homme a son goût·
Ձենէ ամէն մէկը·	Chacun de vous·
Մարդիկ, աշխարհք·	Le monde·
Ամէն մարդ անոր վրայ կը խօսի·	Tout le monde (chacun) en parle·
Իւրաքանչիւր մարդ խաբուելու ենթակայ է·	Tout homme est sujet à se tromper·
Ինքզինք խաբել, խաբուիլ·	Se tromper 1·
Կը խաբուիք·	Vous vous trompez·
Կը խաբուի·	Il se trompe·

Խաբել (ուրիշը)·	Tromper·
Զիս խաբեց·	Il m'a trompé·
Զիս հարիւր սկուտ խաբեց·	Il m'a trompé de cent écus·
Ձեր մատը կը կտրէք·	Vous vous coupez au doigt·
Եղունգներս կը կտրեմ·	Je me coupe les ongles·
Մազ մը (գլխու)·	Un cheveu (*յք·* x)·
Խլել, փետել	Arracher 1·
Իր մազերը կը փետէ·	Il s'arrache les cheveux·
Իր մազերը կը կտրէ·	Il se coupe les cheveux·
Կտորը·	Le morceau·
Հացի կտոր մը·	Un morceau de pain·

ԴԻՏ· Ա· *Գաղիերէն փոխանակ ըսելու Մատս, մազերս կը կտրեմ,* Je coupe mon doigt, mes cheveux, *եւ այլն, կ՚ըսուի փոխադարձ բայով· Ես ինծի կը կտրեմ մատը, մազերը·* Je me coupe le doigt, les cheveux, *առանց* mon, mes, *ստացական ածականները գործածելու· քանզի* me *դերանունը կը ցուցնէ թէ կտրածս իմ մատս, իմ մազերս են։ Աս օրինակէն կը տեսնուի նաեւ որ* me, te, se, *եւն, միշտ հայցական չեն, երբեմն տրական են, եւ խօսքէն կը հասկցուի, երբ մանաւանդ ուրիշ հայցական խնդիր մը կայ։*

Պէտք է գիտնալ նաեւ որ, je me coupe le doigt, *մատը բոլորովին կտրել կը նշանակէ· բայց* je me coupe au doigt, *մատին վրայ դանակի կտրուած մը ընել ըսել է· մենք Մատս կտրեցի ըսելով աս կ՚իմանանք, թէպէտ առջի ըսուածն ալ կը հասկցուի։*

Երթալ, մեկնիլ·	S'en aller 1 (*)·
Կ՚երթա՞ք·	Vous en allez-vous?

Կ'երթամ։	Je m'en vais.
Կ'երթա՞յ։	S'en va-t-il ?
Կ'երթայ։	Il s'en va.
Կ'երթա՞նք։	Nous en allons-nous ?
Կ'երթանք։	Nous nous en allons.
Այս մարդիկը կ'երթա՞ն։	Ces hommes s'en vont-ils ?
Չեն երթար։	Ils ne s'en vont pas.
Քունը եկած ըլլալ, քուն ունենալ։	Avoir envie de dormir, *կամ* avoir sommeil.
Քուն ունի՞ք։	Avez-vous envie de dormir ? *կամ* avez-vous sommeil ?
Քունս եկած է, քուն ու- [նիմ.	J'ai envie de dormir. J'ai sommeil.
Աղտոտել։	Salir 2.
Վախնալ, վախցած, վախնալով։ [կը վախնայ.	Craindre (*) 4, craint, craignant (de *ով անե-րեւոյթ*). [craint.
Կը վախնամ, կը վախնաս,	Je crains, tu crains, il
Մատուըններն աղտոտելու կը վախնայ։	Il craint de se salir les doigts.
Դուրս ելլելու կը վախնա՞ք։	Craignez-vous de sortir ?
Դուրս ելլելու կը վախնամ։	Je crains de sortir.
Հոն երթալու կը վախնայ։	Il craint d'y aller.
Մէկէն վախնալ։	Craindre (*) quelqu'un.
Այս մարդէն կը վախնա՞ք։	Craignez-vous cet homme ?
Անկէ չեմ վախնար։	Je ne le crains pas.
Ի՞նչ բանէ կը վախնաք։	Que craignez-vous ?
Որմէ՞ կը վախնաք։	Qui craignez-vous ?
Մէկէն չեմ վախնար։	Je ne crains personne.

ԴԻՏ. Բ. Craindre բայը գաղիերէն, փոխանակ բացառականի հայցական խնդիր կ'ուզէ ։

136. Հրահանգ

Այս փոքր հայլին կը նայի՞ք.—Կը նայիմ. —Ձեր բարեկամներն աս հայլին կրնա՞ն նայիլ.—Կրնան նայիլ. —Ինչո՞ւ ձեր բարեկամը կրակը չի լուցաներ.—Չի լուցաներ, վասն զի կը վախնայ թէ ինքզինք կ'այրէ. —Ձեր հացն ինչո՞ւ չէք կտրեր.—Չեմ կտրեր, վասն զի կը վախնամ թէ մատս կը կտրեմ.—Ձեր մատը կը ցաւի՞. —Մատս եւ ոտքս կը ցաւին.—Տաքնալ կ'ուզէ՞ք.—Տաքնալ կ'ուզեմ, վասն զի շատ (*) կը մսիմ. —Այս մարդն ինչո՞ւ ինքզինք չի տաքցուներ. —Վասն զի չի մսիր. —Ձեր բարեկամներն իրենք զիրենք կը տաքցնե՞ն.—Կը տաքցնեն, վասն զի կը մսին. —Ձեր մազերը կը կտրէ՞ք. —Մազերս կը կտրեմ.—Ձեր բարեկամը եղունգները կը կտրէ՞.—Եղունգներն ու մազերը կը կտրէ.—Այս մարդն ի՞նչ կ'ընէ.—Մազերը կը փետէ. —Ի՞նչ բանով (**) կը զբօսնուք. —Ուզածիս (***) պէս կը զբօսնում. —Ձեր տղաքն ի՞նչ բանով կը զբօսնուն.—Ուսանելով, գրելով եւ խաղալով կը զբօսնուն. —Ձեր հօրեղբօրորդին ի՞նչ բանով կը զբօսնու. —Աղէկ գիրքեր կարդալով եւ իր բարեկամներուն գրելով կը զբօսնու.—Ի՞նչ բանով կը զբօսնուք, երբ տան մէջ ընելու բան մը չունիք. —Տեսարան եւ նուագածութեան կ'երթամ. ստէպ կ'ըսեմ. Իւրաքանչիւր ոք ուզածին պէս կը զբօսնու. —Իւրաքանչիւր ոք իր ճաշակն ունի. ձերինն ի՞նչ է. —Իմինս է ուսանիլ, աղէկ գիրք մը կարդալ, թատրոն, նուագածութեան, պարահանդէս երթալ, եւ ձի հեծնել.

(*) Գաղիերէն չըսուիր, j'ai très froid կամ beaucoup de froid, այլ պէտք է ածական մը, ինչպէս grand, դնել։

(**) S'amuser բայը à ով խնդիր մը կ'ուզէ, որ հայերէն գործիական կը թարգմանուի.

(***) De mon mieux, de son mieux, եւն, կը նշանակէ Կրցածիս չափ, կրցածին չափ աղէկ։

137. Հրահանգ

Ձեր բարեկամն ինչո՞ւ իր հանդերձը չի խողաներ. — Չի խողաներ, վասն զի կը վախնայ թէ մատուըները կ'աղտոտէ. — Դրացիս ձեզի ի՞նչ կ'ըսէ. — Ինծի կ'ըսէ թէ դուք անոր ձին դնել կ'ուզէք. բայց գիտեմ որ կը խաբուի, քանզի դուք զայն դնելու համար ստակ չունիք. — Շուկան ի՞նչ կ'ըսուի. — Կ'ըսուի թէ թշնամին զարնուեցաւ (յաղթուեցաւ). — Ասոր կը հաւատա՞ք. — Կը հաւատամ, քանզի ամէն մարդ կ'ըսէ. — Այս գիրքն ինչո՞ւ դնեցիք. — Գնեցի, վասն զի գաղիերէն սորվելու համար անոր պէտք ունիմ, եւ վասն զի ամէն մարդ անոր վրայ կը խօսի. — Ձեր բարեկամները կ'երթա՞ն (կը մեկնի՞ն). — Կ'երթան. — Ե՞րբ կ'երթան. — Վաղը կ'երթան. — Ե՞րբ կ'երթաք. — Այսօր կ'երթանք. — Ես կ'երթամ. — Կ'երթաք, եթէ կ'ուզէք. — Մեր դրացիներն ի՞նչ կ'ըսեն. — Առանց բան մը ըսելու կ'երթան. — Այս գինին ի՞նչպէս կը գտնէք. — Աղէկ չեմ գտներ. — Ի՞նչ ունիք. — Քունս եկած է. — Ձեր բարեկամին քունը եկա՞ծ է. — Քունը եկած չէ, այլ կը մսի. — Ինչո՞ւ համար ինքզինք չի տաքցներ. — Կրակ ընելու համար փայտ չունի. — Ինչո՞ւ փայտ չի գներ. — Գնելու համար ստակ չունի. — Անոր փոխ տալ կ'ուզէ՞ք. — Եթէ չունի, կ'ուզեմ անոր փոխ տալ. — Ծարաւի՞ էք. — Ծա-

բաւի չեմ, բայց շատ անօթի եմ։ —Ձեր սպասաւորը քուն ունի՞.—Քուն ունի.—Անօթի՞ է.—Անօթի է. —Ինչո՞ւ չուտեր.—Վասն զի ուտելու բան մը չունի. —Ձեր տղաքն անօթի՞ են.—Անօթի են, բայց ուտելու բան մը չունին —Խմելու բան մը ունի՞ն —Խմելու բան մը չունին.—Ինչո՞ւ չէք ուտեր.—Չեմ ուտեր, վասն զի անօթի չեմ.—Ռուսիացին ինչո՞ւ չի խմեր.—Չի խմեր, վասն զի ծարաւի չէ.—Ձեր եղբայրը երէկ իրիկուն բան մը կերա՞ւ.—Կտոր մը եզան միս, փոքրիկ կտոր մը վառեակ, եւ կտոր մը հաց կերաւ.—Չխմե՞ց —Նաեւ խմեց.—Ի՞նչ խմեց.—Գաւաթ մը գինի խմեց։

ԽԴ ԴԱՍ. Quarante-quatrième Leçon.

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԲԱՅԵՐՈՒՆ ԱՆՑԵԱԼ ԱՆՈՐՈՇԸ

Փոխադարձ բայերը être *օժանդակով կը խոնարհին ուստի փոխանակ ըսելու* je m'ai trompé, *ես զիս, կամ ինքզինքս խաբեցի, պէտք է ըսել,* je me suis trompé.

Դուք ձեզ կտրեցի՞ք (ձեր մէկ տեղը կտրեցի՞ք).	Vous êtes-vous coupé ?
Կտրեցի.	Je me suis coupé.
Ինքզինքս կտրեցի՞.	Me suis-je coupé ?
Կտրեցիք.	Vous vous êtes coupé.
Չկտրեցիք.	Vous ne vous êtes pas coupé.
Ինքզինքդ կտրեցի՞ր.	T'es-tu coupé ?
Չկտրեցի.	Je ne me suis pas coupé.
Ձեր եղբայրն ինքզինք կտրե՞ց.	Votre frère s'est-il coupé ?
Կտրեց.	Il s'est coupé.

Մենք զմեզ կտրեցի՞նք·	Nous sommes-nous coupés?
Չկտրեցինք·	Nous ne nous sommes pas coupés·
Այս մարդիկն իրենք զիրենք կտրեցի՞ն·	Ces hommes se sont-ils coupés?
Չկտրեցին·	Ils ne se sont pas coupés·
Պտտիլ·	Se promener 1·, faire une promenade·
Պտտելու երթալ·	Aller se promener·
Կառքով պտտիլ·	Se promener en voiture·
Կառքը·	Le carrosse·
Ձիով պտտիլ·	Se promener à cheval·
Կը պտտի՞ք·	Vous promenez-vous?
Կը պտտիմ·	Je me promène (տես Դասի Իե· Դիտ· Ա·)
Կը պտտի·	Il se promène·
Կը պտտինք·	Nous nous promenons·
Կառքով պտտիլ կ'ուզես·	Tu veux te promener en carrosse·
Անոնք ձիով պտտիլ կ'ուզեն	Ils veulent se promener à [cheval·
Տղայ մը պտտցընել·	Promener un enfant·
Ձեր տղաքը կը պտտցընե՞ք·	Promenez-vous vos enfants?
Զանոնք ամէն առտու կը պտտցնեմ·	Je les promène tous les matins·
Պառկիլ·	Se coucher·
Պառկելու երթալ·	Aller se coucher; se mettre au lit·
Ելլել (անկողնէն)·	Se lever·
Կանուխ կ'ելլէ՞ք·	Vous levez-vous de bonne [heure?

Արեւն ելլելուն կ'ելլեմ·	Je me lève au lever du soleil.
Արեւը մտնելուն կը պառկիմ.	Je me couche au lever du soleil·
Արեւին ելլելը·	Le lever du soleil·
Արեւին մտնելը·	Le coucher du soleil·
Ժամը քանի՞ն պառկեցաք.	A quelle heure vous êtes-vous couché?
Առտուան ժամը երեքին·	A trois heures du matin·
Երէկ ժամը քանի՞ն պառկեցաւ·	A quelle heure s'est-il couché hier?
Ուշ պառկեցաւ·	Il s'est couché tard·
Բանի մը վրայ ուրախանալ·	Se réjouir 2 de quelque chose·
Ձեր երջանկութեան վրայ կ'ուրախանամ·	Je me réjouis de votre bonheur·
Ձեր հօրեղբայրն ինչ բանի վրայ կ'ուրախանայ·	De quoi votre oncle se réjouit-il?
Ուրախացայ·	Je me suis réjoui·
Ուրախացան·	Ils se sont réjouis·
Խաբուեցաք·	Vous vous êtes trompé (եզ.)· Vous vous êtes trompés (յք·)·
Խաբուեցանք· [ընել·	Nous nous sommes trompés·
Մէկուն վնասել, չար	Faire du mal à quelqu'un·
Վնաս, չար, ցաւ·	Le mal·
Մէկը ցաւցնել, չարչարել·	Faire mal à quelqu'un·
Այս մարդուն վնաս ըրի՞ք·	Avez-vous fait du mal à cet homme?
Այս մարդը ցաւցուցի· (մէկ տեղը ցաւցուցի)·	J'ai fait mal à cet homme·

Ինչու համար այս մարդը ցաւցուցիք·	Pourquoi avez-vous fait mal à cet homme?
Անոր վնաս չըրի, կամ, Անիկա չցաւցուցի·	Je ne lui ai pas fait de (Դաս ԺԱ. Դիտ. Ա.) mal կամ mal·
Ասիկա ձեզ կը ցաւցնէ՞·	Cela vous fait-il mal?
Ասիկա զիս կը ցաւցնէ·	Cela me fait mal·
Մէկուն բարիք, օգուտ ընել·	Faire du bien à quelqu'un·
Ձեզի երբէք վնաս ըրի՞·	Vous ai-je jamais fait du [ma?l
Ընդհակառակն·	Au contraire·
Ընդհակառակն ինծի բարիք ըրիք·	Au contraire, vous m'avez fait du bien·
Երբէք մէկուն վնաս չըրի·	Je n'ai jamais fait de mal à personne·
Ձեզ ցաւցուցի՞·	Vous ai-je fait mal?
Զիս չցաւցուցիք	Vous ne m'avez pas fait mal·
Ասիկա ինծի օգուտ կ'ընէ·	Cela me fait du bien·
Ընել բան մը·	Faire de·
Սպասաւորն իր աւելն ի՞նչ կ'ընէ·	Que fait le domestique de son balai?
Անով սենեակը կ'աւլէ·	Il balaie le plancher avec *).
Աս փայտն ի՞նչ ընել կ'ուզէ	Que veut-il faire de ce bois?
Բան մը ընել չուզեր·	Il n'en veut rien faire·

(*) Այսպէս խօսքը նախադրութեամբ առանց խնդրոյ վերջացունել ընտանեկան խօսքերու մէջ կ'ըլլայ· սովորաբար նախադրութենէն ետքը խնդիր մը դալու է ·

ԴԻՏ. Ա. Գաղղիերէնի մէջ faire բայը երկու հայցական

չառներ· ուստի չըսուիր, Que voulez-vous faire cet enfant? Այս տղան ի՞նչ ընել կ'ուզէք· այլ պէտք է ըսել, Que voulez-vous faire de cet enfant?

Կը շողոքորթուի, բայց չի սիրուիր·	On le flatte, mais on ne l'aime pas·
Անոր դանակ մը տրուեցաւ հացը կտրելու համար, եւ մատը կտրեց·	On lui a donné un couteau pour couper son pain, et il s'est coupé au doigt·
Մէկուն շողոքորթել·	Flatter 1· quelqu'un·

ԴԻՏ. Բ. Se flatter կը նշանակէ կարծել, ինքզինք խաբել, եւ ետեւէն եկած աներեւոյթէն առաջ de կ'ուզէ։

Կը կարծէ թէ գաղիերէն գիտէ·	Il se flatte de savoir le français·

ԴԻՏ. Գ. Que երբ անուն մը ետքն է, յարաբերական դերանուն է եւ կը նշանակէ զոր· L'homme que je vois, Մարդը զոր կը տեսնեմ։ Երբ բայէ մը ետքն է, շաղկապ է, եւ որ, թէ կը նշանակէ·

Ինծի լուր տրուեցաւ թէ եկած է·	On vient de m'annoncer qu'il est arrivé·

ԴԻՏ. Գ. Երբ ne բացասականէն ետքը փոխանակ pas դնելու que կը դրուի, միայն կը նշանակէ·

Միայն թշնամի ունի·	Il n'a que d'ennemis·
Ըլլալ, եղած, ըլլալով·	Devenir 2·, devenu, devenant (venir ին պէս կը խոնարհի, տես Դաս ԻԴ եւ ԼԴ.)·
Ըլլալ, ինքզինք ընել·	Se faire·
Զինուոր եղաւ·	Il s'est fait soldat·

Վաճառական եղա՞ք ·	Vous êtes-vous fait marchand?
Փաստաբան եղայ ·	Je me suis fait avocat ·
Ձեր եղբայրն ի՞նչ եղաւ ·	Qu'est devenu votre frère?
Ի՞նչ եղաւ ·	Qu'est-il devenu? [nu ·
Չեմ գիտեր ինչ եղաւ ·	Je ne sais ce qu'il est deve-
Զինուոր գրուիլ, զինուոր ըլլալ ·	S'enrôler 1 · ; se faire soldat · [soldat ·
Զինուոր գրուեցաւ ·	Il s'est enrôlé · Il s'est fait
Քանզի ·	Car (չղկ ·) ·
Ձեզի չեմ կրնար վճարել, քանզի ստակ չունիմ ·	Je ne puis vous payer, car je n'ai pas d'argent ·
Ձեզի հաց չի կրնար տալ, քանզի չունի ·	Il ne peut pas vous donner de pain, car il n'en a pas ·
Մէկուն (խօսքին) հաւատալ · [տա՞ք ·	Croire (*) 4 · quelqu'un ·
Այս մարդուն կը հաւա-	Croyez-vous cet homme?
Չեմ հաւատար անոր ·	Je ne le crois pas ·
Բանի մը հաւատալ ·	Croire quelque chose ·
Այս լուրին կը հաւատայ ·	Il croit cette nouvelle (nouvelle, *իգական է*) ·

ԴԻՏ · Ե · Croire *բայը հայցական խնդիր կ'առնէ, երբեմն ալ տրական ։*

Ձեր ինծի ըսածին չեմ հաւատար	Je ne crois pas à ce que vous me dites ·
Ինծի պատմածին չհաւատացի ·	Je n'ai pas cru à tout ce qu'il m'a raconté ·
Աստուծոյ հաւատալ ·	Croire en Dieu ·
Աստուծոյ կը հաւատամ ·	Je crois en Dieu · [tant ·
Ստել ·	Mentir (*) 2 · menti, men-

Կը ստեմ, կը ստես, կը ստէ. Je mens, tu mens, il ment.
Ստախօսը· Le menteur·

138. Հրահանգ

Այս տղան ինչո՞ւ համար գովուեցաւ· —Գովուեցաւ, վասն զի աղէկ սորվեցաւ·—Երբէք գովուեցա՞ր·—Շատ անգամ գովուեցայ· —Այս միւս տղան ինչու համար պատժուեցաւ· —Պատժուեցաւ, վասն զի չար եւ ծոյլ եղաւ·—Այս տղան վարձատրուեցա՞ւ· —Վարձատրուեցաւ, վասն զի աղէկ աշխատեցաւ·—Ի՞նչ ընելու է չանարգուելու համար· —Փութաջան եւ խելօք ըլլալու է· —Ձեր բարեկամն ի՞նչ եղաւ·—Փաստաբան եղաւ·—Ձեր հօրեղբօրորդին ի՞նչ եղաւ·—Զինուոր գրուեցաւ·—Ձեր դրացին զինուոր գրուեցա՞ւ· —Զինուոր չեղաւ· —Ի՞նչ եղաւ·—Վաճառական եղաւ·—Անոր տղաքն ի՞նչ եղան· —Անոր տղաքը մարդ եղան·—Մեծ (երեւելի) մարդ եղա՞ւ· գիտուն եղա՞ւ·—Գիտուն եղաւ·—Գիրքս ի՞նչ եղաւ·—Չեմ գիտեր ինչ եղաւ·—Պատռեցի՞ք· —Չպատռեցի·—Ձեր դրացւոյն որդին ի՞նչ եղաւ·—Չեմ գիտեր ինչ եղաւ· —Ձեր ստակն ի՞նչ ըրիք· —Անով գիրք մը գնեցի· —Կահագործն իր փայտն ի՞նչ ըրաւ· —Անկէ նստարան մը շինեց· —Դերձակը ձեր տուած ասուին ի՞նչ ըրաւ· —Ձեր տղոցն ու խմիններուս համար հանդերձ շինեց· —Այս մարդը ձեզ ցուցո՞ւց· —Ոչ, տէր, զիս չցուցուց· —Սիրուելու համար ի՞նչ պէտք է ընել· —Մեզի վնաս ընողներուն բարիք ընելու է·—Ձեզի վնաս ըրի՞նք· —Ոչ, ընդհակառակն մեզի բարիք ըրիք· —Մէկուն վնաս կ՚ընէ՞ք· —Մէկուն վնաս չեմ ըներ· —Այս տղոց ինչո՞ւ վնաս ըրիք· —Անոնց վնաս չըրի· —Ձեզ ցուցուցի՞·—Ինծի վնաս չըրիք, բայց ձեր ման-

չե՛րն ըրին․ —Ձեզի ի՞նչ ըրին․ —Զիս ծեծեցին․ —Իմ որդիս ցուցնողը ձեր եղբա՞յրն է․ —Ոչ, տէր, իմ եղբայրս չէ, քանզի նա մէկուն վնաս ըրած չունի։

139. Հրահանգ

Այս գինին խմեցի՞ք․ —Խմեցի․ —Ի՞նչպէս գտաք․ —Շատ աղէկ գտայ․ —Ձեզի օգուտ ըրա՞ւ․ —Ինծի օգուտ ըրաւ․ —Դուք ձեզ ցուցուցի՞ք (ձեր մէկ տեղը ցուցուցի՞ք)․ —Զիս չցուցուցի․ —Ո՞վ զինք ցուցուց․ —Եղբայրս զինք ցուցուց, քանզի մատը կտրեց․ —Դեռ հիւա՞նդ է․ —Լաւագոյն է․ —Ուրախ եմ լսելով թէ ա՛լ հիւանդ չէ, քանզի կը սիրեմ զանի․ —Ձեր եղբայրն ինչո՞ւ համար մազերը կը փետէ․ —Քանզի պարտական եղածը չի կրնար վճարել․ —Ձեր մազերը կտրեցի՞ք․ —Չկտրեցի, այլ կտրել տուի․ —Այս տղան ի՞նչ ըրաւ․ —Ոտքը կտրեց․ —Ինչո՞ւ համար անոր դանակ մը տուին․ —Անոր կտրոց մը տուին եղունգները կտրելու համար, եւ ան մատն ու ոտքը կտրեց․ —Կանուխ կը պառկի՞ք․ —Ուշ կը պառկիմ, քանզի չեմ կրնար քնանալ երբ կանուխ կը պառկիմ․ —Երէկ ժամը քանի՞ն պառկեցաք․ —Երէկ ժամը տասնումէկը քառորդ անցած պառկելու գացի․ —Ձեր տղաքը ժամը քանի՞ն պառկելու կ'երթան․ —Արեւին մտնելուն կը պառկին․ —Կանուխ կ'ելլե՞ն․ —Արեւին ելլելուն կ'ելլեն․ —Այսօր ժամը քանի՞ն ելաք․ —Այսօր ուշ ելայ, քանզի երէկ իրիկուն ուշ պառկեցայ․ —Ձեր որդին ուշ կ'ելլէ՞․ —Կանուխ կ'ելլէ, քանզի երբէք ուշ չի պառկիր․ —Ի՞նչ կ'ընէ, երբ կ'ելլէ․ —Կ'ուսանի, ապա կը նախաճաշէ․ —Նախաճաշելէն առաջ դուրս չե՞լլեր․ —Ոչ, կ'ուսանի եւ կը նախաճաշէ դուրս ելլելէն առաջ․ —Նախաճաշելէն ետքը ի՞նչ կ'ընէ․

—Նախաճաշելուն պէս իմ տունս կու գայ, եւ ձիով պտտելու կ՚երթանք։ —Այս առտու ինծի չափ կանուխ ելա՞ր։ —Ձենէ կանուխ ելայ, քանզի արեւին ելլելէն առաջ ելայ։

140. Հրահանգ

Ստէպ պտտելու կ՚երթա՞ք։ —Պտտելու կ՚երթամ, երբ տան մէջ ընելու բան մը չունիմ։ —Պտոյտը կ՚ուզէ՞ք։ —Չեմ կրնար պտտիլ, քանզի չափէն աւելի գործ ունիմ։ —Ձեր եղբայրը ձիով պտտեցա՞ւ։ —Կառքով պտըտեցաւ։ —Ձեր տղաքը ստէպ պտտելու կ՚երթա՞ն։ —Ամէն առտու նախաճաշէն ետքը պտտելու կ՚երթան։ —Ճաշէն ետքը պտտելու կ՚երթա՞ք։ —Ճաշէն ետքը չայ կը խմեմ, յետոյ կը պտտիմ։ —Ձեր տղաքը ստէպ կը պտտցունէ՞ք։ —Զանոնք կը պտտցունեմ ամէն առտու եւ ամէն իրիկուն։ —Ինծի հետ կրնա՞ք երթալ։ —Ձեզի հետ չեմ կրնար երթալ, քանզի իմ պզտիկ եղբայրս պտտցունելու եմ։ —Ո՞ւր կը պտտիք։ —Մեր հօրեղբօրը պարտէզը կը պտտինք։ —Ձեր հայրը ձեզ տեսնելուն ուրախացա՞ւ։ —Զիս տեսնելուն ուրախացաւ։ —Ի՞նչ բանի վրայ ուրախացաք։ —Բարեկամներս տեսնելուս ուրախացայ։ —Ձեր հօրեղբայրն ի՞նչ բանի վրայ ուրախացաւ։ —Ձեր անոր ղրկած ձիուն վրայ ուրախացաւ։ —Ձեր տղաքն ի՞նչ բանի վրայ ուրախացան։ —Ուրախացան գեղեցիկ հանդերձներուն վրայ զոր անոնց չինել տուի։ —Այս մարդն ինչո՞ւ համար այնչափ կ՚ուրախանայ։ —Քանզի աղէկ բարեկամներ ունենալ կը կարծէ։ —Ուրախանալու իրաւունք չունի՞։ —Իրաւունք չունի, քանզի թշնամի միայն ունի։ —Չի՞ սիրուիր։ —Կը շողոքորթուի, բայց չի սիրուիր։ —Գաղիերէն գիտնալ կը կար-

ծէ՞ք.—Գիտնալ կը կարծեմ (կը յուսամ), քանզի (այն լեզուն) խօսիլ, կարդալ եւ գրել գիտեմ.—Բժիշկը ձեր տղան ցուցո՞ւց.—Անոր մատը կտրեց, բայց անոր վնաս չըրաւ, եւ դուք կը խաբուիք, եթէ կը կարծէք թէ զանի ցուցուց.—Ինչո՞ւ համար այս մարդը մտիկ կ'ընէք. —Մտիկ կ'ընեմ, բայց անոր չեմ հաւատար, քանզի գիտեմ թէ ստախօս է. —Ի՞նչպէս գիտէք թէ ստախօս է. —Աստուծոյ չի հաւատար. եւ բոլոր անոնք որ Աստուծոյ չեն հաւատար՝ ստախօս են ։

ԽԵ ԴԱՍ. Quarante-cinquième Leçon.

ԱՆԴԷՄ ԲԱՅ. Verbe impersonnel.

ԽԱ. եւ ԽԲ. Դասերուն մէջ faire բայով քանի մը խօսքի ձեւեր մէջ բերուեցան, զորօրինակ՝ Il fait obscur, մութ է ։ Աս եւ ասոնց նման il դերանուամբ եզակի երրորդ դէմքով գործածուած բայեր անդէմ կամ միադէմ (unipersonnel) կը կոչուին ։ Աս տեսակ բայերուն մէջ il դերանունը կը կոչուի Առերեւոյթ տէր բայի, sujet apparent Այսպէս են հետեւեալ բայերը ։

Անձրեւել, կ'անձրեւէ. — Pleuvoir (*) 3, il pleut, անձրեւ, plu.

Ձիւնել, կը ձիւնէ. — Neiger 1. il neige.

Կարկտել, կը կարկտէ. — Grêler 1. il grêle.

Անձրեւ, la pluie. ձիւն, la neige. կարկուտ, la grêle, իգական են ։

Փայլատակել. — Faire des éclairs, éclairer.

Կը փայլատակէ՞. — Fait-il des éclairs ? éclaire-t-il ?

Կը փայլատակէ ·	Il fait des éclairs, il éclaire.
Փայլակը ·	L'éclair ·
Հովանոցը ·	Le parasol, ombrel, om-[brelle ·
Տարափ կ'իջնէ ·	Il pleut à verse ·
Շատ կը փայլատակէ ·	Il fait beaucoup d'éclairs ·
Կը ձիւնէ՞ ·	Neige-t-il ?
Սաստիկ կը ձիւնէ ·	Il neige très-fort ·
Շատ, սաստիկ կը կարկտէ ·	Il grêle beaucoup, très-fort.
Արեւ չէ ·	Il ne fait pas de soleil ·
Արեւն աչքիս մէջ կը մտնէ ·	Le soleil me donne dans les yeux ·
Որոտալ, կ'որոտայ ·	Tonner 1 ·, il tonne ·
Փայլել, փայլած, փայլելով ·	Luire (*) 4 ·, lui, luisant ·
Գոցել ·	Fermer 1 ·
Լմնցուցի՞ք ·	Avez-vous fini ?
Քալելն աղէ՞կ է (Աղէկ կը [քալուի՞) ·	Fait-il bon marcher ?
Այս երկրին մէջ ·	Dans ce pays ·
Երկիրը ·	Le pays ·
Աս երկրին մէջ շատ բարեկամ ստացաւ ·	Il s'est fait beaucoup d'amis dans ce pays ·
Որուն, որմէ, որուն վրայ · Որոնց, որոնցմէ, որոնց վրայ ·	Dont (յարբեր · դերան · փոխանակ de qui · տես ԻԱ. Դաս) ·
Կը տեսնեմ մարդը որուն վրայ կը խօսիք ·	Je vois l'homme dont vous parlez ·
Գնեցի ձին որուն վրայ ինծի խօսեցաք ·	J'ai acheté le cheval dont vous m'avez parlé ·
Կը տեսնեմ մարդը որուն եղբայրը շունս սպաննեց ·	Je vois l'homme dont le frère a tué mon chien ·

Կը տեսնեմ մարդը որուն շունը դուք սպաննեցիք·	Je vois l'homme dont vous avez tué le chien·
Կը տեսնե՞ք տղան որուն հայրը երէկ մեկնեցաւ·	Voyez-vous l'enfant dont le père est parti hier?
Կը տեսնեմ·	Je le vois·
Զո՞վ տեսաք·	Qui avez-vous vu?
Տեսայ վաճառականը որուն մթերանոցը դուք առիք·	J'ai vu le marchand dont vous avez pris le magasin·
Խօսեցայ մարդուն որուն մթերանոցն այրեցաւ·	J'ai parlé à l homme dont le magasin a été brûlé·
Այն որուն·	Ce dont·
Այն որուն·	Celui dont, celui de qui·
Անոնք որոնց·	Ceux dont, ceux de qui·
Ունիմ այն որուն պէտք ունիմ· [ունի·	J'ai ce dont j'ai besoin·
Ունի զայն որուն պէտք	Il a ce dont il a besoin·
Ունի՞ք գիրքը որուն պէտք ունիք· [ունիմ·	Avez-vous le livre dont vous avez besoin?
Ունիմ զայն որուն պէտք	J'ai celui dont j'ai besoin·
Մարդը ունի՞ գամերը ո- րոնց պէտք ունի·	L'homme a-t-il les clous dont il a besoin?
Պէտք ունենալ·	Avoir besoin de·
Ի՞նչ մարդիկ կը տեսնէք·	Quels hommes voyez-vous?
Կը տեսնեմ զանոնք որոնց վրայ խօսեցաք·	Je vois ceux de qui vous m'avez parlé·
Կը տեսնէ՞ք աշակերտները որոնց վրայ ձեզի խօսե- ցայ·	Voyez-vous les élèves dont (de qui) je vous ai parlé?
Կը տեսնեմ զանոնք·	Je les vois·

ԴԻՏ· Ա· De qui *անձանց համար միայն կ'ըսուի·* dont, *թէ անձանց եւ թէ իրաց համար ։* De qui, dont, *հայերէն սեռականի, բացառականի, եւ գրաբարին պատմականին նշանակութիւնն ունին։ Յարաբերականին տրականն է* à qui, *եզակի եւ յոգնակի, եւ կը նշանակէ որուն, որոնց (առ որ, առ որս) ։*

Կը տեսնեմ տղաքը որոնց կարկանդակ տուիք·	Je vois les enfants à qui vous avez donné des gateaux·
Ո՞ր մարդոց կը խօսիք·	A quels hommes parlez-[vous?
Կը խօսիմ անոնց՝ որոնց դուք դիմեցիք·	Je parle à ceux auxquels *կամ* à qui vous vous êtes adressé·

ԴԻՏ· Բ· Qui *յարաբերականը* de, à, pour *եւ ուրիշ նախադրութիւններով, անձանց համար կ'ըսուի· անձանց եւ միշտ իրաց համար* lequel *յարաբերականը պէտք է գործածել, որ կ'ըլլայ,* duquel, auquel, pour lequel· *Յք·* lesquels, desquels, auxquels, *ևն ։*

Դիմել առ·	S'adresser 1. à·
Հանդիպել·	Rencontrer 1· (*հայցական կ'ուզէ*)·
Հանդիպեցայ մարդոց որոնց դուք դիմեցիք·	J'ai rencontré les hommes à qui (auxquels) vous vous êtes adressé·
Ո՞ր մարդոց վրայ կը խօսիք·	De quels hommes parlez-vous?
Անոնց վրայ կը խօսիմ, որոնց տղաքը փութաջան եւ հնազանդ եղան·	Je parle de ceux dont les enfants ont été studieux et obéissants·

Հնազանդ, անհնազանդ· Obéissant, désobéissant·

Այնպէս որ· De sorte que (շղկ·)·

Ստակս կորսնցուցի, այնպէս որ չեմ կրնար ձեզի վճարել· J'ai perdu mon argent, de sorte que je ne puis vous payer·

Հիւանդ եմ, այնպէս որ չեմ կրնար դուրս ելլել· Je suis malade, de sorte que je ne puis sortir·

Հիւանդ· Malade·

141. Հրահանգ

Վերջապէս Գաղիերէն սորվեցա՞ք·—Հիւանդ եղայ, այնպէս որ չկրցայ սորվիլ —Ձեր եղբայրը սորվեցա՞ւ·—Չսորվեցաւ, քանզի դեռ աղէկ վարպետ մը չկրցաւ գտնել·—Այս իրիկուն պարահանդէս կ'երթա՞ք·—Ոտուըներս կը ցաւին, այնպէս որ չեմ կրնար երթալ·—Այս Գերմանացին հասկցա՞ք·—Գերմաներէն չեմ գիտեր, այնպէս որ չկրցայ զանի հասկնալ·—Գնեցի՞ք ձին որուն վրայ ինծի խօսեցաք·—Ստակ չունիմ, այնպէս որ չկրցայ գնել զայն·—Տեսա՞ք մարդը որմէ ես ընծայ մը ընդունեցայ·—Չտեսայ·—Տեսա՞ք գեղեցիկ հրացանը որուն վրայ ձեզի խօսեցայ·—Տեսայ·—Ձեր հօրեղբայրը տեսա՞ւ գիրքերը որոնց վրայ անոր խօսեցաք·—Տեսաւ·—Տեսա՞ր մարդը որուն տղաքը պատժուեցան·—Չտեսայ·—Թատրոնը որո՞ւ խօսեցաք·—Խօսեցայ մարդուն որուն եղբայրը գեղեցիկ շունս սպաննեց·—Տեսա՞ք փոքրիկ մանչը որուն հայրը փաստաբան եղաւ·—Տեսայ·—Պարահանդէսը զո՞վ տեսաք·—Հոն տեսայ մարդիկը որոնց ձիերը դուք գնեցիք, եւ անոնք որոնց կառքը գնեցիք·—Հիմա զո՞վ կը տեսնէք·—Կը տեսնեմ մարդը որուն սպասաւորը հայլիս կոտրեց·—Լսեցի՞ք

մարդը որուն բարեկամն ինծի ստակ փոխ տուաւ.—Չլսեցի.—Զո՞վ լսեցիք.—Լսեցի Գաղղիացի նաւավարը որուն որդին բարեկամս է.—Խոզանեցի՞ր հանդերձս (վերարկուս) որուն վրայ քեզի խօսեցայ.—Դեռ չխոզանեցի.—Ընդունեցա՞ք ստակը որուն պէտք ունեցաք.—Ընդունեցայ.—Ունիմ թուղթը որուն պէտք ունիմ.—Ունիք.—Ձեր եղբայրն ունի՞ գիրքերը որոնց պէտք ունի.—Ունի.—Խօսեցա՞ք վաճառականներուն որոնց խանութները մենք առինք.—Անոնց խօսեցանք.—Խօսեցա՞ք բժշկին որուն որդին Գերմաներէն ուսաւ.—Խօսեցայ.—Տեսա՞ր խեղճ մարդիկը որոնց մթերանոցներն այրեցան.—Տեսայ.—Կարդացի՞ք գիրքերը զորոնք ձեզի փոխ տուինք.—Կարդացինք.—Անոնց վրայով ի՞նչ կ'ըսէք.—Կ'ըսենք թէ շատ գեղեցիկ են.—Ձեր տղաքն ունի՞ն ինչ բանի որ պէտք ունին.—Ունին ինչ բանի որ պէտք ունին։

142. Հրահանգ

Ո՞ր մարդուն վրայ կը խօսիք.—Կը խօսիմ անոր վրայ որուն եղբայրը զինուոր գրուեցաւ.—Ո՞ր տղոց վրայ խօսեցաք.—Անոնց վրայ խօսեցայ որոնց ծնողքը գիտուն են.—Ի՞նչ գիրք կարդացիք.—Կարդացի զայն որուն վրայ երէկ ձեզի խօսեցայ.—Ձեր հօրեղբօրորդին ի՞նչ թուղթ ունի.—Ունի զայն որուն պէտք ունի.—Ի՞նչ ձուկեր կերաւ.—Կերաւ զանոնք որոնք դուք չէք սիրեր.—Ի՞նչ գիրքերու պէտք ունիք.—Անոնց պէտք ունիմ որոնց վրայ ինծի խօսեցաք.—Չունի՞ք պէտք անոնց որոնք ես կը կարդամ.—Պէտք չունիմ.—Կը տեսնէ՞ք տղաքը որոնց կարկանդակներ տուի.—Չեմ տեսներ անոնք որոնց կարկանդակներ տուիք, այն անոնք զորս

պատժեցիք.—Որո՞ւ տակ տուիք.—Անոնց տունի որոնք յաջողակ եղան.—Ո՞ր տղոց գիրքեր պիտի տրուին.—Անոնց պիտի տրուին որոնք խելօք եւ հնազանդ են.—Որո՞նց ուտելիք եւ խմելիք կու տաք.—Անոնց որ անօթի եւ ծարաւի են.—Կու տա՞ք բան մը տղոց որ ծոյլ են.—Անոնց բան մը չեմ տար.—Երէկ ձիւնե՞ց.—Ձիւնեց, կարկտեց եւ փայլատակեց.—Անձրեւե՞ց.—Անձրեւեց.—Դուրս ելա՞ք.—Երբեք չեմ ելլեր, երբ օդը գէշ է.—Նաւապետները վերջապէս մտիկ ըրի՞ն այս մարդը.—Մտիկ ընելու պլացան (չուզեցին, մերժեցին). բոլոր անոնք որոնց դիմեց՝ լսել պլացան.—Այս աւտու որո՞ւ հանդիպեցաք.—Հանդիպեցայ մարդուն որմէ կը յարգուիմ.—Ձեր սաներուն (աշկերտներուն) կարկանդակ տուի՞ք.—Աղէկ չսորվեցան, այնպէս որ անոնց բան մը չտուինք։

ԽԶ ԴԱՍ. Quarante-sixième Lecon.

ԱՊԱՌՆԻՈՅ ՎՐԱՅ. Du futur.

Պարզ ապառնին, futur simple, *շինելու համար պէտք է* 1 *եւ* 2 *Լծորդութեան բայերուն աներեւութին* r *գիրը*, 3 *Լծորդութեան բայերուն* oir *մասնիկը*, *եւ* 4 *Լծորդութեան բայերուն* re *մասնիկը* rai *ի փոխել*, *եւ կ՚ըլլայ ապառնի եզ. առաջին դէմք։*

		Աներ.	Ապ.		
1.	Լծ.	Aimer,	j'aimerai.	Սիրել,	պիտի սիրեմ.
2.	»	Finir,	je finirai.	Լմնցնել,	» լմնցնեմ.
3.	»	Recevoir,	je recevrai.	Ընդունել,	» ընդունիմ
4.	»	Rendre,	je rendrai.	Ետ տալ,	» տամ.

ԴԻՏ. Ա. Սապառնոյն եղ. Ա. դէմքը գիտնալէն ետքը, միւս դէմքերը հետեւեալ կերպով կը շինուին.

Եզ. Ա. դէմք, rai. Բ. Դ. ras, Գ. Դ. ra.
Յք. » » rons, » » rez, » » ront.

Պիտի սիրես, լմնցնես. Tu aimeras, tu finiras.
» սիրէ, լմնցնէ. Il aimera, il finira.
» սիրենք, լմնցնենք. Nous aimerons. nous finirons.
» սիրէք, լմնցնէք. Vous aimerez, vous finirez.
» սիրեն, լմնցնեն. Ils aimeront, ils finiront.
» ընդունիս, տաս. Tu recevras, tu rendras.
» ընդունի, տայ. il recevra, il rendra.
» ընդունինք, տանք. Nous recevrons, nous rendrons
» ընդունիք, տաք. Vous recevrez, vous rendrez.
» ընդունին, տան. Ils recevront, ils rendront.

ԲԱՑԱՌՈՒԹԻՒՆՔ

ԴԻՏ. Բ. Հետեւեալ 26 բայերուն ապառնիներն անկանոն են. բայց այս անկանոնութիւնը Եզ. Ա. դէմքին մէջ է. Եզ. Ա. դէմքը գիտնալով, մնացածները վերի կերպով կը շինուին.

Անեr.	Ապ.	
Avoir,	j'aurai.	Ունենալ, պիտի ունենամ.
Etre,	je serai.	Ըլլալ, » ըլլամ.
Aller,	j'irai.	Երթալ, » երթամ.
Envoyer,	j'enverrai.	Ղրկել, » ղրկեմ.
Acquérir,	j'acquerrai.	Ստանալ, » ստանամ.
Courir,	je courrai.	Վազել, » վազեմ.
Cueillir,	je cueillerai.	Քաղել, » քաղեմ.
Mourir,	je mourrai.	Մեռնիլ, » մեռնիմ.
Tenir,	je tiendrai.	Բռնել, » բռնեմ.

Venir,	je viendrai·	Գալ,	»	գամ·
S'asseoir,	je m'asseierai· je m'assiérai	Նստիլ,	»	նստիմ·
Echoir,	j'écherrai·	Պատահիլ,	»	պատահիմ·
Falloir,	il faudra·	Պարտիլ,	»	պարտի·
Pouvoir,	je pourrai·	Կրնալ,	»	կրնամ·
Savoir,	je saurai·	Գիտնալ,	»	գիտնամ·
Valoir,	je vaudrai·	Արժել,	»	արժեմ·
Voir,	je verrai·	Տեսնել,	»	տեսնեմ·
Prévoir,	je prévoirai·	Նախատեսել	»	նախատեսեմ·
Vouloir,	je voudrai·	Ուզել,	»	ուզեմ·
Faire,	je ferai·	Ընել,	»	ընեմ·
Mouvoir,	je mouvrai·	Շարժել,	»	շարժեմ
Pleuvoir	il pleuvra·	Անձրեւել,	»	անձրեւէ·
Appuyer,	j'appuierai·	Յենուլ,	»	յենում·
Employer,	j'emploierai·	Գործածել,	»	գործածեմ·
Essayer,	j'essaierai· j'essayerai·	Փորձել,	»	փորձեմ·

Ստակ պիտի ունենա՞յ·	Aura-t-il de l'argent ?
Պիտի ունենայ·	Il en aura·
Պիտի չունենայ·	Il n'en aura pas·
Գրելը ընդհուպ լմնցուցած պիտի ըլլա՞ք·	Aurez-vous bientôt fini d'écrire ?
Ընդհուպ (քիչ ատենէն) լմնցուցած պիտի ըլլամ·	J'aurai fini bientôt·
Ընդհուպ լմնցուցած պիտի ըլլայ իր պարտքը (համարը)·	Il aura bientôt fini son devoir·
Ձեր պարտքը ե՞րբ պիտի [ընէք·	Quand ferez-vous vos de- [voirs ?
Ընդհուպ պիտի ընեմ.	Je les ferai bientôt·

Եղբայրս իր պարտքը վաղը պիտի ընէ·	Mon frère fera ses devoirs demain·
Գալ երկուշաբթի·	Lundi prochain·
Անցած երկուշաբթի·	Lundi passé կամ dernier·
Գալ ամիս·	Le mois prochain·
Այս ամիս·	Ce mois-ci·
Այս երկիրը·	Ce pays-ci·
Ձեր հօրեղբօրորդին ե՞րբ պիտի երթայ նուագածութեան· [թայ·	Quand votre cousin ira-t-il au concert?
Գալ երեքշաբթի պիտի եր-	Il (y) ira mardi prochain·
Տեղ մը պիտի երթա՞ք·	Irez-vous quelque part?
Տեղ մը պիտի չերթանք·	Nous n'irons nulle part·

ԴԻՏ· Գ· Y մակբայը i ով սկսող բառերէն առաջ սովորաբար զանց կ'առնուի: Part որ կողմ, տեղ կը նշանակէ՝ իգական է:

Գիրքը ինծի պիտի ղրկէ՞·	M'enverra-il le livre?
Պիտի ղրկէ, եթէ լմնցուց·	Il vous l'enverra, s'il l'a fini·
Այս իրիկուն ձեր տունը պիտի ըլլա՞ք·	Serez-vous chez-vous (à la maison) ce soir?
Պիտի ըլլամ·	J'y serai·
Ձեր հայրն իր տունը պիտի ըլլա՞յ·	Votre père sera-t-il chez lui (à la maison)?
Պիտի ըլլայ·	Il y sera·
Ձեր հօրեղբօրորդիներն հոն պիտի ըլլա՞ն·	Vos cousins y seront-ils?
Պիտի ըլլան·	Ils y seront·
Գիրքերն ինծի պիտի ղրկէ՞·	M'enverra-t-il les livres?
Պիտի ղրկէ·	Il vous les enverra·

Իմ գրասենեակս թուղթ պիտի ղրկէ՞.	Enverra-t-il du papier à mon comptoir ?
Պիտի ղրկէ·	Il y en enverra·
Ձեր կօշկակարին պիտի կրնա՞ք վճարել.	Pourrez-vous payer votre cordonnier ?
Ստակս կորսնցուցի, այնպէս որ պիտի չկրնամ վճարել.	J'ai perdu mon argent, de sorte que je ne pourrai pas le payer·
Բարեկամս իր գրպանը կորսնցուց, այնպէս որ իր մուճակները պիտի չկըրնայ վճարել.	Mon ami a perdu son portefeuille, de sorte qu'il ne pourra pas payer ses souliers·
Բան մը պիտի բռնե՞ք·	Tiendrez-vous quelque chose ?
Ձեր անձրեւնոցը պիտի բռնեմ.	Je tiendrai votre parapluie.
Ձեր բարեկամն իմ նուագածութեանս պիտի գա՞յ	Votre ami viendra-t-il à mon concert ?
Պիտի գայ·	Il viendra·
Պիտի գա՞ք·	Viendrez-vous ?
Պիտի գամ·	Je viendrai·
Շուկան երթալ պէտք պիտի ըլլա՞յ·	Faudra-t-il aller au marché ?
Վաղը երթալ պէտք պիտի ըլլայ·	Il faudra y aller demain matin·
Երթալ հարկաւոր պիտի չըլլայ·	Il ne sera pas nécessaire d'y aller·
Հայրս այսօր պիտի տեսնե՞ք·	Verrez-vous mon père aujourd'hui ?
Պիտի տեսնենք·	Nous le verrons·

143. Հրահանգ

Գրքեր պիտի ունենա՞ք·—Պիտի ունենամ·—Ո՞վ պի-

տի տայ ձեզի.—Հօրեղբայրս պիտի տայ.—Ձեր հօրեղբօրորդին ե՞րբ ստակ պիտի ունենայ.—Գալ ամիս պիտի ունենայ.—Ո՞րչափ ստակ պիտի ունենաք.—Երեսուն եւ հինգ փրանք պիտի ունենամ.—Աղէկ բարեկամներ ո՞վ պիտի ունենայ.—Անգղիացիք պիտի ունենան.—Ձեր հօրեղբայրը դուրս պիտի ելլէ՞ այսօր.—Պիտի ելլէ, եթէ օդը գեղեցիկ ըլլայ.—Դուրս պիտի ելլէ՞ք.—Պիտի ելլեմ, եթէ չ'անձրեւէր.—Որդիս պիտի սիրէ՞ք.—Պիտի սիրեմ, եթէ խելօք է.—Ձեր կօշկակարին պիտի վճարէ՞ք.—Պիտի վճարեմ, եթէ ստակս կ'ընդունիմ.—Տղաքս պիտի սիրէ՞ք.—Եթէ խելօք եւ յարատեւ են, զանոնք պիտի սիրեմ. բայց եթէ ծոյլ եւ չար են, պիտի անարգեմ զանոնք եւ պիտի պատժեմ.—Այսպէս խօսելու իրաւունք ունի՞մ.—Իրաւունք ունիք.—Ձեր բարեկամը դեռ կը գրէ՞.—Դեռ կը գրէ.—Խօսելը չլմնցուցի՞ք.—Ընդհուպ լմնցուցած պիտի ըլլամ.—Մեր բարեկամները կարդալը լմնցուցի՞ն.—Ընդհուպ լմնցուցած պիտի ըլլան.—Դերձակը հանդերձս չինե՞ց.—Դեռ չչինեց, բայց ընդհուպ պիտի չինէ.—Ե՞րբ պիտի չինէ.—Երբ ժամանակ ունենայ.—Ձեր համարները ե՞րբ պիտի ընէք.—Պիտի ընեմ, երբ ժամանակ ունենամ.—Ձեր հօրեղբայրն իրենները ե՞րբ պիտի ընէ.—Գալ շաբաթ օր պիտի ընէ.—Տունս պիտի գա՞ս.—Պիտի գամ. Ե՞րբ պիտի գաս.—Գալ ուրբաթ պիտի գամ.—Հօրեղբայրս ե՞րբ տեսաք.—Անցած (վերջին) կիրակի տեսայ.—Ձեր հօրեղբօրորդիները գալ երեքշաբթի պարահանդէս պիտի երթա՞ն.—Պիտի երթան.—Նուագածութեանս պիտի գա՞ք.—Պիտի գամ, եթէ հիւանդ չըլլամ։

144. Հրահանգ

Ե՞րբ պիտի ղրկէք ինծի ստակը զոր պարտական էք·—Ընդհուպ պիտի ղրկեմ·—Ձեր եղբայրները պիտի ղըրկե՞ն գիրքերը որոնք անոնց փոխ տուի·—Պիտի ղրկեն·—Երբ պիտի ղրկեն·—Գալ ամիս պիտի ղրկեն·—Կրնա՞ք վճարել ինչ որ ինծի պարտական էք·—Պիտի չկրնամ վճարել, քանզի բոլոր ստակս կորսնցուցի·—Ամերիկացին պիտի կրնա՞յ իր մուճակները վճարել·—Իր գրպանը կորսնցուց, այնպէս որ պիտի չկրնայ վճարել·—Բժիշկը կանչել տալ պէտք պիտի ըլլա՞յ·—Ոչ ոք հիւանդ է, այնպէս որ պէտք պիտի չըլլայ կանչել տալ զանի·—Վաղը շուկան երթալ պէտք պիտի ըլլա՞յ·—Երթալ պէտք պիտի ըլլայ, քանզի մեզի պէտք է եղան միս, հաց եւ գինի·—Մեր հայրը պիտի տեսնէ՞ք այսօր·—Պիտի տեսնեմ·—Ո՞ւր պիտի ըլլայ·—Իր գրասենեակը պիտի ըլլայ·—Այս իրիկուն պարահանդէս պիտի երթա՞ք·—Պիտի չերթամ, քանզի այնպէս(*) հիւանդ եմ որ չեմ կըրնար երթալ·—Ձեր բարեկամը պիտի երթա՞յ·—Պիտի երթայ, եթէ դուք կ'երթաք·—Ո՞ւր պիտի երթան մեր բարեկամները·—Տեղ մը պիտի չերթան, իրենց տունը պիտի մնան, քանզի շատ գործ ունին։

(*) Je suis trop malade pour y aller, կը նշանակէ՝ Այնպէս հիւանդ եմ որ չեմ կրնար երթալ։

ԽԷ ԴԱՍ. Quarante-septième Leçon.

Վերաբերիլ·	Appartenir(*)2, (tenir ի պէս)·
Կը վերաբերի՞ք·	Appartenez-vous ?
Կը վերաբերիմ·	J'appartiens·

Այս ձին ձեր եղբօ՞րը կը վերաբերի·	Ce cheval appartient-il à votre frère ?
Անոր կը վերաբերի·	Il lui appartient.
Այս ձեռնոցները որո՞ւ կը վերաբերին·	A qui appartiennent ces gants ?
Նաւապետներուն կը վերաբերին·	Ils appartiennent aux capitaines.
Այս ձիերը նաւապետներո՞ւն կը վերաբերին·	Ces chevaux appartiennent-ils aux capitaines ?
Անոնց կը վերաբերին·	Ils leur appartiennent.
Վայլել, յարմարիլ·	Convenir (*) 2, ինչպէս venir (տես Դաս ԻԴ եւ ԼԴ.).
Այս ասուին ձեր եղբօրը կը յարմարի՞·	Ce drap convient-il à votre frère ?
Կը յարմարի·	Il lui convient.
Այս մուճակները ձեր եղբայրներուն կը յարմարի՞ն.	Ces souliers convient-ils à vos frères ?
Կը յարմարին· [մարի՞·	Ils leur conviennent. [cela?
Ասիկա ընել ձեզի կը յար-	Vous convient-il de faire
Ինծի ընել կը յարմարի·	Il me convient de le faire.
Ձեր հօրեղբօրորդւոյն կը յարմարի՞ մեզի հետ գալ·	Convient-il à votre cousin de venir avec nous ?
Դուրս ելլել անոր չի յարմարիր·	Il ne lui convient pas de sortir.
Հասնիլ, յաջողիլ·	Parvenir (*) (ետեւէն եկած աներեւոյթը à ով).
Գաղղիերէն սորվելու կը յաջողի՞ք·	Parvenez-vous à apprendre le français ?

Կը յաջողիմ.	J'y parviens.
Սորվելու կը յաջողիմ.	Je parviens à l'apprendre.
Այս մարդիկը կը յաջողի՞ն իրենց ձիերը ծախելու.	Ces hommes parviennent-ils à vendre leurs chevaux?
Կը յաջողին.	Ils y parviennent.
Յաջողիլ.	Réussir 2. (աներեւոյթ à ով).
Անիկա ընելու կը յաջողի՞ք.	Réussissez-vous à faire cela?
Կը յաջողիմ.	J'y réussis.
Մոռնալ.	Oublier 1. (իրմէ ետքը աներեւոյթը de ով).

Դ.Ի.Տ. Ա. Réussir, յաջողիլ, ոչ միայն անձանց, այլ եւ իրաց վրայ կ'ըսուի. Tout lui réussit. անոր ամէն բան կը յաջողի. Cette affaire, cette entreprise a réussi. Այս գործը, այս ձեռնարկութիւնը յաջողեցաւ.

Oublier, մոռնալ, իրմէ ետքը աներեւոյթը de ով՝ կը նշանակէ մոռնալ, այսինքն՝ միտքէն ելել. իսկ աներեւոյթը à ով կը նշանակէ ունակութիւնը, վարժութիւնը կորսնցնել. Il oublie à dessiner, գծագրութիւնը կը մոռնայ. Il oublie à bien saluer, աղէկ բարեւ տալը մոռցած է։

Մաքրել.	Nettoyer.
Կաղամարը.	L'encrier.
Անմիջապէս.	Tout de suite.
Առժամայն.	A l'instant, sur-le-champs.
Իսկոյն, շուտով.	Tout-à-l'heure.
Ընել կ'ուզեմ, պիտի ընեմ.	Je vais le faire.
Անմիջապէս պիտի ընեմ.	Je vais le faire tout de suite.
Պիտի աշխատիմ.	Je vais travailler.

Կա՞յ ·	Y a-t-il?
Չկայ ·	Il n'y a pas ·
Պիտի ըլլա՞յ ·	Y aura-t-il?
Պիտի ըլլայ ·	Il y aura ·
Եղա՞ւ ·	Y a-t-il eu?
Եղաւ ·	Il y a eu ·
Գինի եղա՞ւ, գտնուեցա՞ւ ·	Y a-t-il eu du vin?
Կայ ·	Il y en a ·
Չկայ ·	Il n'y en a pas ·
Մարդ կա՞յ ·	Y a-t-il des hommes?
Կայ , չկայ	Il y en a ; il n'y en a pas ·
Մարդիկ կան որ ուսանիլ չեն ուզեր ·	Il y a des hommes qui ne veulent pas étudier ·
Մէկը կա՞յ ·	Y a-t-il quelqu'un?
Մէկը չկայ · [կա՞յ ·	Il n'y a personne · [au bal?
Պարահանդէսը շատ մարդ	Y a-t-il beaucoup de monde
Կ'ըսուի թէ շատ կայ ·	On dit qu'il y en a beaucoup
Ապառիկ (վէրէսիէ) ·	A crédit ·
Ապառիկ վաճառել ·	Vendre à crédit ·
Կանխիկ ստակ ·	De l'argent comptant ·
Կանխիկ գնել ·	Acheter comptant ·
Կանխիկ վաճառել ·	Vendre comptant ·
Կ'ուզէ՞ք կանխիկ գնել ·	Voulez-vous acheter (argent comptant?
Ձեզի կը յարմարի՞ (ձեր բանին կու գա՞յ) ինծի ապառիկ վաճառել ·	Vous convient-il de me vendre à crédit?
Վայլել (զգեստ մը) · [վայլէ՞ ·	Aller bien ·
Այս վերարկուն ինծի կը	Cet habit me va-t-il bien?

Ձեզի կը վայլէ․	Il vous va bien.
Բողոյրը ձեր եղբօրը չի վայլեր․	Le chapeau ne va pas bien à votre frère.
Անոր չի վայլեր․	Il ne lui va pas bien.
Այս մուճակները ձեզի կը վայլե՞ն․	Ces souliers vous vont-ils bien ?
Ինծի կը վայլեն․	Ils me vont bien.
Ասիկա ձեզի շատ կը վայլէ․	Cela vous va fort bien.
Պահել․	Garder 1.
Աւելի աղէկ կ՚ընէիք․	Vous feriez mieux de.
Աւելի աղէկ կ՚ընէի․	Je ferais mieux de.
Աւելի աղէկ կ՚ընէր․	Il ferait mieux de.
Փոխանակ պահելու ձեր ձին, լաւագոյն կ՚ընէիք զայն ծախել․	Au lieu de garder votre cheval, vous feriez mieux de le vendre.
Փոխանակ ծախելու իր ձին, լաւագոյն կ՚ընէր պահել զայն․	Au lieu de vendre son cheval, il ferait mieux de le garder.
Ձին պիտի պահէ՞ք․	Garderez-vous le cheval ?
Պիտի պահեմ․	Je le garderai. [argent.
Ստակս պէտք չէ պահել․	Il ne faut pas garder mon
Հաճոյ ըլլալ․ [է․	Plaire (*); plu; plaisant.
Հաճոյ եմ, հաճոյ ես, հաճոյ	Je plais, tu plais, il plaît.
Մէկուն հաճոյ ըլլալ․	Piaire à quelqu'un.
Այս գիրքը քեզի հաճո՞յ է․	Ce livre vous plaît-il ?
Ինծի շատ հաճոյ է․	Il me plaît beaucoup.
Պիտի ընեմ ինչ որ ձեզի հաճոյ է․	Je ferai ce qu'il vous plaira. [տանեկան.
Հրամեր էք․	Cela vous plaît à dire (ըն-

Ձեզի ի՞նչ հաճոյ է·	Que vous plaît-il ?
Հրամեցէ՞ք·	Plaît-il ? (ընտանեկան)·
Հաճոյ, հաճելի գտնել·	Se plaire (*) 4·
Ի՞նչպէս կը գտնէք հոս (հոս ձեզ հաճելի՞ է·)	Comment vous plaisez-vous ici ?
Հոս շատ կը հաճիմ·	Je m'y plais très-bien·

145. Հրահանգ

Այս ձին որո՞ւ կը վերաբերի·—Կը վերաբերի Անգղիացի նաւապետին որոյ որդին ձեզի տոմսակ մը գրեց·—Այս ստակը ձեզի՞ կը վերաբերի·—Ինծի կը վերաբերի·—Որմէ՞ ընդունեցաք զայն·—Ընդունեցայ մարդուցմէն որունց տղաքը դուք տեսաք·—Այս ձիերը որո՞ւ են·—Մերն են·—Ձեր եղբօրն ըսի՞ք թէ հոս անոր կը սպասեմ·—Ըսելու մոռցայ·—Պէրլին գացողը ձե՞ր հայրն է թէ իմս·—Իմինս է·—Ձե՞ր հացագործն է թէ բարեկամիս (հացագործը) որ ձեզի ապառիկ հաց ծախեց·—Մերինն է·—Ատիկա ձեր որդի՞ն է·—Իմինս չէ, բարեկամինս է·—Ձերինն ո՞ւր է·—Բարիզ է·—Բերի՞ք ինծի գիրքը զոր ինծի խոստացած էք·—Մոռցայ·—Ձեր հօրեղբայրը մեզի խոստացած գրպանը բերա՞ւ·—Բերելու մոռցաւ·—Ձեր բարեկամին արդէն գրեցի՞ք·—Անոր գրելու դեռ ժամանակ չունեցայ —Ձեր ազգականին գրելու մոռցա՞ք·—Անոր գրելու չմոռցայ·—Այս ասուին ձեզի կը յարմարի՞ (ձեր ուզա՞ծն է)·—Ինծի չի յարմարիր· ուրիշ չունի՞ք·—Ուրիշ ունիմ, բայց ասկէ աւելի սուղ է·—Կ'ուզէ՞ք ինծի ցուցնել·—Կ'ուզեմ ցուցնել·—Այս մուճակները ձեր հօրեղբօրը կը յարմարի՞ն·—Անոր չեն յարմարիր, քանզի չափազանց

սուղ են.—Ա՞յն մուճակներն են որոնց վրայ մեզի խօսեցաք.—Նոյներն են.—Որո՞ւ են այս մուճակները.—Կը վերաբերին ազնուականին զոր այս առտու իմ վաճառատունս (մթերանոցս) տեսաք.—Մեզի հետ գալ ձեզի կը յարմարի՞.—Չի յարմարիր.—Շուկան երթալ ձեզի կը յարմարի՞.—Հոն երթալ ինծի չի յարմարիր.—Հետի՞ գացիք Գերմանիա.—Հետի երթալ ինծի չի յարմարիր, այնպէս որ կառքով գացի.

146. Հրահանգ

Ձեզի ի՞նչ հաճոյ է (ի՞նչ կ'ուզէք), տէր.—Ձեր հայրը կը խնդրեմ.—Իր տունն է.—Ոչ, տէր, դուրս ելաւ.—Ի՞նչ կ'ըսէ՞ք —Կ'ըսեմ որ դուրս ելաւ.—Մինչեւ անոր դառնալուն կը սպասէ՞ք.—Սպասելու ժամանակ չունիմ.—Այս վաճառականն ապառիկ կը ծախէ՞.—Ապառիկ չի ծախեր.—Կանխիկ գնել ձեզի կը յարմարի՞.—Ինծի չի յարմարիր (բանիս չի գար).—Այս սիրուն դանակներն ո՞ւր գնեցիք.—Գնեցի վաճառականին քով (վաճառականէն) որուն մթերանոցը երէկ տեսաք.—Ձեզի զանոնք ապառի՞կ ծախեց.—Կանխիկ (ստակով) ծախեց.—Ստէպ կանխիկ կը գնէ՞ք —Ոչ ձեզի չափ ստէպ.—Հոս բան մը մոռցա՞ք.—Բան մը չմոռցայ.—Ասիկա բերնուց սորվիլ ձեզի կը յարմարի՞.—Ուսանելու շատ ժամանակ չունիմ, այնպէս որ (ուստի) բերնուց սորվիլ ինծի չի յարմարիր.—Այս մարդը ձեր հօրը խօսիլ փորձե՞ց.—Խօսիլ փորձեց, բայց չհասաւ (չյաջողեցաւ).—Համար մը գրելու յաջողեցա՞ք.—Յաջողեցայ.—Այս վաճառականները յաջողեցա՞ն իրենց ձիերը ծախելու.—Չյաջողեցան.—Կաղամարս մաքրել փորձեցի՞ք.—Փորձեցի. բայց չյաջողեցայ.—Ձեր տղաքը Անգղիերէն

սորվելու կը յաջողի՞ն·—Կը յաջողին·—Այս տախտակին մէջ գինի կա՞յ·—Կայ·—Այս դաւաթին մէջ քացախ կա՞յ·—Չկայ·—Գինի՞ թէ մրգուզ կայ մէջը·—Ոչ գինի կայ եւ ոչ մրգուզ·—Ի՞նչ կայ մէջը·—Քացախ կայ։

147. Հրահանգ

Մեր մթերանոցը մարդ կա՞յ·—Կայ·—Մթերանոցը մէկը կա՞յ·—Մէկը չկայ·—Թատրոնը շատ մարդ կա՞ր (եղաւ)·—Շատ կար·—Ձեր պարահանդէսին շատ մարդ պիտի ըլլա՞յ·—Շատ պիտի ըլլայ·—Կա՞ն շատ տղաք որ խաղալ չեն ուզեր·—Կան շատեր որ ուսանիլ չեն ուզեր, բայց ամէնքն ալ խաղալ կ՚ուզեն·—Արկղս մաքրեցի՞ր·—Ընել փորձեցի, բայց չյաջողեցայ·—Անձրեւնոց մը գնելու միտք ունի՞ք·—Հատ մը գնելու միտք ունիմ, եթէ վաճառականն ինծի ապառիկ կը վաճառէ·—Իմինս պահելու միտք ունի՞ք·—Ձեզի ետ տալու միտք ունիմ, եթէ հատ մը գնեմ·—Գիրքերը եղբօրս ետ տուի՞ք·—Դեռ ետ չտուի·—Մինչեւ երբ պահելու միտք ունիք·—Մինչեւ գալ երեքշաբթի պահելու միտք ունիմ·—Ձիս մինչեւ ե՞րբ պահելու միտք ունիք·—Մինչեւ հօրս դառնալը պահելու միտք ունիմ·—Դանակս մաքրեցի՞ք·—Դեռ ժամանակ չունեցայ, բայց իսկոյն (հիմա) պիտի ընեմ·—Կրակ ըրի՞ք·—Դեռ ոչ, բայց անմիջապէս (հիմա) պիտի ընեմ·—Ինչո՞ւ համար չաշխատեցաք·—Դեռ չկրցայ·—Ի՞նչ ունեցաք ընելու·—Ձեր գորգն ունեցայ մաքրելու եւ ձեր դերձանէ գուլպաները նորոգելու·—Ձեր վերարկուն ծախելու միտք ունի՞ք·—Պահելու միտք ունիմ, քանզի անոր պէտք ունիմ·—Փոխանակ պահելու զայն, ծախել լաւագոյն (*) կ՚ընէք·—Ձեր ձիերը կը ծախէ՞ք·—Զանոնք չեմ ծախեր·—Փոխանակ

գանոնք պահելու, լաւագոյն կ'ընէիք զանոնք ծախել·—Մեր բարեկամն իր հովանոցը կը պահէ՞·—Կը պահէ, բայց փոխանակ պահելու զայն, լաւագոյն կ'ընէր ծախել, քանզի արդէն մաշած է·—Ձեր որդին իր գիրքը կը պատռէ՞·—Կը պատռէ· բայց իրաւունք չունի այնպէս ընելու, քանզի փոխանակ պատռելու զայն, լաւագոյն պիտի ընէ կարդալ։

(*) ԳԻՏ· Լաւագոյն կ'ընէք ծախել, եւայլն· սա տեսակ խօսքեր հայերէն կրնան այսպէս բացատրուիլ· փոխանակ պահելու, պարտիք մանաւանդ ծախել։

ԽԸ· ԴԱՍ· Quarante-huitième Leçon·

Երթալ, մեկնիլ·	S'en aller · (ԽԳ· Դաս)·
Ե՞րբ պիտի երթաք·	Quand vous en irez-vous ?
Ընդհուպ պիտի երթամ·	Je m'en irai bientôt·
Շուտով, անմիջապէս.	Tout de suite·
Անմիջապէս պիտի երթայ·	Il s'en ira tout de suite·
Վաղը պիտի երթանք·	Nous nous en irons demain·
Վաղը պիտի երթան·	Ils s'en iront demain·
Իսկոյն պիտի երթաս·	Tu t'en ira sur-le-champs !
Երբ·	Lorsque (շղկ·)·
Ըլլալ·	Devenir(*) 2· (ԽԴ· Դաս)·
Ի՞նչ պիտի ըլլաք եթէ ձեր ստակը կորսնցնէք·	Que deviendrez-vous si vous perdez votre argent?
Ձեմ գիտեր ինչ պիտի ըլլամ·	Je ne sais (pas) ce que je deviendrai·
Ի՞նչ պիտի ըլլայ·	Que deviendra-t-il ?

Ի՞նչ պիտի ըլլանք·	Que deviendrons-nous?
Ի՞նչ պիտի ըլլան·	Que deviendront-ils?
Չեմ գիտեր ինչ պիտի ըլ-լան·	Je ne sais (pas) ce qu'ils deviendront·
Կարգ (սըրա)·	Le tour·
Իմ կարգս· [լուն·	Mon tour·
Իմ կողմէս, իմ կարգս գա-	A mon tour·
Իր կողմէն, կարգը իրեն գալուն·	A son tour·
Կարգը իմ եղբօրս գալուն.	Au tour de mon frère·
Ամէն մարդ իր կարգը գա-լուն·	Chacun à son tour·
Երբ կարգը ձեզի գայ·	Quand votre tour viendra.
Կարգը մեզի պիտի գայ·	Nous aurons notre tour·
Պտոյտ մը ընել·	Faire un tour de promenade
Պտոյտ մը ընելու գնաց·	Il est allé faire un tour·
	Il est allé faire un tour de promenade·
Պարտէզը պտոյտ մը ընել·	Faire un tour de jardin·
Վազել, վազած, վազելով.	Courir*) 2 couru, courant.
Կը վազեմ, կը վազես, կը վազէ·	Je cours, tu cours, il court.
Կը վազէ՞ք· Կը վազեմ·	Courez-vous? Je cours·
Պիտի վազէ՞ք· Պիտի վազեմ.	Courrez-vous? Je courrai (ԽԶ· Դաս)·
Ետին· անոր ետին·	Derrière; derrière lui·
Հարուած մը·	Un coup·
Այս մարդուն հարուած մը տուի՞ք (զարկի՞ք)·	Avez-vous donné un coup à cet homme?
Հարուած մը տուի·	Je lui en ai donné un·

Գաւազանի հարուած մը·	Un coup de bâton·
Կից մը (ոտքի հարուած)·	Un coup de pied·
Բուռ մը (եումրուղ)·	Un coup de poing·
Դանակի հարուած մը·	Un coup de couteau·
Հրացանի հարուած մը·	Un coup de fusil·
Ատրճանակի հարուած մը·	Un coup de pistolet·
Ակնարկութիւն մը·	Un coup d'œil·
Որոտման հարուած մը·	Un coup de tonnerre·
Դանակով զարնել, (վիրաւորել)·	Donner un coup de couteau·
Մարդու մը գաւազանով զարնել·	Donner un coup de bâton à un homme·
Մարդու մը կից զարնել·	Donner un coup de pied à [un homme·
Մարդու մը բռնցի զարնել·	Donner un coup de poing à un homme·
Քաշել, հանել·	Tirer 1·
Հրացան մը պարպել·	Tirer un coup de fusil·
Ատրճանակ մը պարպել·	Tirer un coup de pistolet·
Մէկուն վրայ հրացան պարպել·	Tirer un coup de fusil sur quelqu'un·
Այս թռչնոյն վրայ հրացան մը պարպեցի·	J'ai tiré un coup de fusil à (կամ après) cet oiseau·
Երկու հրացան պարպեցի·	J'ai tiré deux coups de fusil·
Երեք հրացան պարպեցի·	J'ai tiré trois coups de fusil·
Շատ հրացաններ պարպեցի	J'ai tiré plusieurs coups de fusil·
Ո՞րչափ հրացան պարպեցիք·	Combien de coups de fusil avez-vous tirés?
Այս թռչնոյն վրայ ո՞րչափ հրացան պարպեցիք·	Combien de fois avez-vous tiré après cet oiseau?

Շատ անգամ անոր վրայ պարպեցի ·	J'ai tiré plusieurs fois après lui ·
Հրացանի հարուած մը լսեցի ·	J'ai entendu un coup de fusil ·
Ատրճանակի հարուած մը լսեց ·	Il a entendu un coup de pistolet ·
Որոտման հարուած մը լսեցինք.	Nous avons entendu un coup de tonnerre ·
Բռունց (եումրուգ) ·	Un poing ·
Տունը, դղեակը ·	Le château ·
Մէկուն վրայ, կամ բանի մը վրայ աչք նետել ·	Jeter un coup d'œil sur quelqu'un ou sur quelque chose
Այս գիրքին վրայ աչք մը նետեցի՞ք ·	Avez-vous jeté un coup d'œil sur ce livre ?
Աչք մը նետեցի	J'y ai jeté un coup d'œil ·
Այս մարդը գնա՞ց ·	Cet homme s'en est-il allé ?
Գնաց ·	Il s'en est allé ·
Ձեր եղբայրները գացի՞ն .	Vos frères s'en sont-ils allés ?
Գացին ·	Ils s'en sont allés ·
Չգացին ·	Ils ne s'en sont pas allés ·
Գացի՞ն ·	S'en sont-ils allés ?
Երթալ չուզեցին ·	Ils n'ont pas voulu s'en aller

148 . Հրահանգ

Կ'երթա՞ք (կոր) .—Դեռ չեմ երթար (կոր) .—Այս մարդը ե՞րբ պիտի երթայ .—Հիմա պիտի երթայ .—Ընդհուպ պիտի երթա՞ք .—Գալ հինգշաբթի պիտի երթամ.—Ձեր բարեկամները ե՞րբ պիտի երթան .—Գալ ամիս պիտի երթան .—Ե՞րբ պիտի երթաս .—Իսկոյն պիտի երթամ.—Ձեր հայրը ինչո՞ւ համար այնպէս շուտ գնաց .

—Իր բարեկամին խոստացաւ անոր տունը երթալ լինին քառորդ մնացած, այնպէս որ կանուխ գնաց խոստացածը բռնելու համար —Ե՞րբ պիտի երթանք· —Վաղը պիտի երթանք.—Կանուխ պիտի մեկնի՞նք· —Առտուան ժամը հինգին պիտի մեկնինք.—Ե՞րբ պիտի երթաք.—Գրելը լմնցնելուս պէս պիտի երթամ.—Ձեր տղաքը Ե՞րբ պիտի երթան.—Իրենց համարներն ընելուն պէս պիտի երթան.—Պիտի երթա՞ք երբ ես երթամ.—Պիտի երթամ երբ դուք երթաք.—Մեր դրացիներն ընդհուպ պիտի երթա՞ն. —Պիտի երթան երբ խօսիլը լմնցունեն.—Ձեր որդին ի՞նչ պիտի ըլլայ, եթէ չուսանիր. —Եթէ չուսանիր, բան մը պիտի չսորվի. —Ի՞նչ պիտի ըլլաք, եթէ ձեր ստակը կորսնցնէք.—Չեմ գիտեր ինչ պիտի ըլլամ.—Ձեր բարեկամն ի՞նչ պիտի ըլլայ, եթէ իր դրպահը կորսնցնէ. —Չեմ գիտեր ինչ պիտի ըլլայ եթէ կորսնցնէ.—Ձեր որդին ի՞նչ եղաւ. —Չեմ գիտեր ինչ եղաւ.—Զինուոր գրուեցա՞ւ.—Զինուոր չգրուեցաւ.—Ի՞նչ պիտի ըլլանք, եթէ մեր բարեկամներն երթան.—Չեմ գիտեր ինչ պիտի ըլլանք, եթէ մեր բարեկամներն երթան. —Ձեր ծնողքն ի՞նչ եղան.—Գացին ։

149. Հրահանգ

Ձի մը գնելու միտք ունի՞ք.—Չեմ կրնար գնել, քանզի դեռ ստակս չընդունեցայ.—Ինծի թատրոն երթալ պէ՞տք է.—Պէտք չէ երթալ, քանզի օդը շատ գէշ է. —Ինչո՞ւ համար եղբօրս տունը չէք երթար.—Ինծի չի յարմարիր հոն երթալ, քանզի դեռ չեմ կրնար անոր վճարել ինչ որ պարտիմ. —Ինչո՞ւ համար ձեր սպասաւորն այս մարդուն դանակի հարուած կու տայ.—Դա-

նակի հարուած մը կու տայ, քանզի մարդն անոր բունցի զարկաւ.—Այս երկու աշակերտներէն ո՞րը խօսելու կը սկսի.—Ան որ փութաջան է կը սկսի խօսիլ.—Ի՞նչ կ'ընէ միւսը որ այնպէս չէ.—Ան ալ կը սկսի խօսիլ, բայց ոչ գրել գիտէ ոչ կարդալ.—Մտիկ չը՞ներ ինչ որ անոր կ'ըսէք.—Մտիկ չըներ, եթէ անոր հարուած չտամ.—Ինչո՞ւ համար այս տղաքը չեն աշխատիր.—Անոնց վարպետն անոնց բունցի զարկաւ, այնպէս որ աշխատիլ չեն ուզեր.—Ինչո՞ւ համար անոնց բունցի զարկաւ.—Քանզի անհնազանդ եղան.—Հրացան մը պարպեցի՞ք.—Երեք հատ պարպեցի.—Ի՞նչ բանի վրայ պարպեցիք.—Թռչնոյ մը վրայ պարպեցի.—Այս մարդուն վրայ հըրացան պարպեցի՞ք.—Անոր վրայ ատրճանակ պարպեցի.—Ինչո՞ւ համար անոր վրայ ատրճանակ պարպեցիք.—Քանզի ինծի դանակով զարկաւ.—Այս թռչնոյն վրայ ո՞րչափ հրացան պարպեցիք.—Անոր վրայ երկու հատ պարպեցի.—Սպաննեցի՞ք զանի.—Երկրորդ հարուածով սպաննեցի.—Այս թռչունն առաջի՞ն հարուածով սպաննեցիք.—Չորրորդով սպաննեցի.—Կը պարպէք ա՞յն թռչուններուն վրայ զորոնք ծառերուն վրայ կը տեսնէք, թէ անոնց վրայ զորոնք պարտէզներուն մէջ կը տեսնէք.—Ոչ անոնց վրայ կը պարպեմ զորոնք ծառերուն վրայ կը տեսնեմ, ոչ անոնց վրայ զորոնք պարտէզներուն մէջ կը տեսնեմ, այլ անոնց վրայ զորոնք կը տեսնեմ դղեակին վրայ անտառին ետին :

150. Հրահանգ

Թշնամիները ո՞րչափ հրացան պարպեցին մեր վրայ.—Շատ անգամ մեր վրայ պարպեցին.—Մէկը սպաննեցի՞ն.—Մէկը չսպաննեցին.—Այս թռչնոյն վրայ պար-

պելու բաղձանք ունի՞ք.—Անոր վրայ պարպելու բաղձանք ունիմ.—Ինչո՞ւ համար այս թռչուններուն վրայ չէք պարպեր.—Չեմ կրնար, քանզի մատս կը ցաւի.—Նաւապետը ե՞րբ պարպեց.—Պարպեց, երբ զինուորները պարպեցին.—Ո՞րչափ թռչնոց վրայ պարպեցիք.—Բոլոր տեսածներուս վրայ պարպեցի, բայց եւ ոչ մէկը սպաննեցի, քանզի հրացանս բան մը չարժեր (անպիտան է).—Այս մարդուն վրայ աչք մը նետեցի՞ք.—Անոր վրայ աչք մը նետեցի.—Ձեզ տեսա՞ւ.—Զիս չտեսաւ, քանզի աչուըները կը ցաւին.—Այս գինիէն խմեցի՞ք.—Խմեցի, եւ ինծի օգուտ ըրաւ.—Գիրքս ի՞նչ ըրիք.—Ձեր արկղին վրայ դրի.—Ձեզի պատասխանելո՞ւ եմ.—Պիտի պատասխանէ՞ք, երբ ձեր կարգը գայ.—Կարգը եղբօրս է.—Երբ անոր կարգը գայ, անկէ կը խնդրեմ. քանզի ամէն մարդ իր կարգին.—Այս առտու պտոյտ մը ըրի՞ք.—Պտոյտ մը ըրի.—Ձեր հօրեղբայրն ո՞ւր գնաց.—Պտոյտ մը ընելու գնաց.—Ինչո՞ւ համար կը վազէք.—Կը վազեմ, քանզի ամենէն աղէկ բարեկամս կը տեսնեմ.—Ո՞վ կը վազէ մեր ետեւէն.—Մեր շունը կը վազէ մեր ետեւէն.—Այս թռչունը կը տեսնէ՞ք.—Ծառին ետին կը տեսնեմ.—Ինչո՞ւ համար ձեր եղբայրները գացին.—Գացին, քանզի չուզեցին տեսնուիլ մարդէն որուն շունը սպաննեցին:

ԽԹ ԴԱՍ. Quarante-neuvième Leçon.

Բանի մը վրայով խօսուիլը լսել (լուր առնել).	Entendre parler de.
Ձեր եղբօրը վրայ լուր ունի՞ք.	Avez-vous entendu parler de votre frère?

Լուր առի·	J'en ai entendu parler·
Երկայն ատեն կա՞յ որ նախաճաշ ըրիք·	Y a-t-il longtemps que vous avez déjeûné ?
Ո՞րչափ ատեն կայ որ նախաճաշ ըրիք·	Combien de temps y a-t-il que vous avez déjeûné ?
Երկայն ատեն չկայ որ նախաճաշ ըրի·	Il n'y a pas longtemps que j'ai déjeûné·
Երկայն ատեն է որ···	Il y a longtemps que···
Քիչ ժամանակ է որ···	Il y a peu de temps que···
Ո՞րչափ ատեն կայ որ ձեր եղբօրը վրայ լուր առիք·	Combien de temps y a-t-il que vous avez entendu parler de votre frère ?
Արդէն տարի մը կայ որ անոր վրայ լուր առի·	Il y a déjà un an que j'ai entendu parler de lui·
Տարի մը միայն է որ···	Il n'y a qu'un an que···
Արդէն տարիէ մը աւելի է որ···	Il y a déjà plus d'un an que···

ԴԻՏ· Ա· Plus, աւելի, բաղդատական մակբայ է, եւ ետեւէն que շաղկապը կ'ուզէ· plus riche que vous, ձենէ աւելի հարուստ ։ Բայց երբ plus էն ետքը թուական անուն մը գայ, փոխանակ queի de կը դրուի ։

Իննէ աւելի·	Plus de neuf·
Քսան անգամէ աւելի·	Plus da vingt fois·
Հազիւ վեց ամիս կայ որ···	Il y a à peine six mois que.·
Քանի մը ժամ է·	Il y a quelques heures·
Կէս ժամ է·	Il y a une demi-heure·
Երկու տարի է·	Il y a deux ans·
Երկու ժամ ու կէս է·	Il y a deux heures et demie·
Տասն եւ հինգ օր է·	Il y a quinze jours·

Երկայն ատե՞ն է որ Գաղիա էք·	Y a-t-il longtemps que vous êtes en France ?
Երեք ամիս է որ Բարիզ է·	Il y a trois mois qu'il est à Paris·
Երկու տարի է որ հոս կը բնակիմ·	Il y a deux ans que je demeure ici·
Ո՞րչափ ատեն է որ այս ձին ունիք·	Combien y a-t-il que vous avez ce cheval ? (*միխնկ·* Combien de temps y a-t-il?)

ԴԻՏ. Բ. Combien *էն ետքը* de temps *բառը շատ անգամ զանց կ'առնուի ։*

Հինգ տարի է որ զայն ունիմ·	Il y a cinq ans que je l'ai·
Երբե՞ն ի վեր·	Depuis quand ?
Երբե՞ն ի վեր հոս է·	Depuis quand est-il déjà ici?
Երեք օրէ ի վեր·	Depuis trois jours·
Ամսէ մը ի վեր·	Depuis un mois·
Զանի քսան անգամէ աւելի տեսայ·	Je l'ai vu plus de vingt fois·
Արդէն վեց ամիս է որ անոր հետ խօսած չեմ·	Il y a déjà six mois que je ne lui ai parlé·

ԴԻՏ. Գ. *Այս վերջին խօսքին մէջ* que, *nr*, depuis que, *jnrմk ĥësk կը նշանակէ ։ Բաղդատէ հետեւեալ խօսքերը ։*

Յորմէ հետէ ձեզ չտեսայ, շատ անգամ անձրեւ եկաւ·	Depuis que je ne vous ai vu, il a plu très-souvent·
Տարիէ մը աւելի է որ անոր վրայ լուր չառի·	Il y a plus d'un an que je n'en ai entendu parler·

Դեռ նոր, այն ինչ ընել·	Venir de·
Ձեր եղբայրը դեռ նոր տեսայ·	Je viens de voir votre frère.

ԴԻՏ. Դ. Aller բային ներկան եւ անկատարը, առանց նախադրութեան աներեւոյթով, մօտաւոր ապառնի կը ցուցնեն, ինչպէս՝ je vais écrire, հիմա պիտի գրեմ· j'allais écrire, նոր պիտի գրէի, գրելու վրայ էի։ Իսկ Venir բայը ետեւէն de ով աներեւոյթ մը գալուն պէս՝ մօտ ատեն, նոր կատարուած գործողութիւն մը կը ցուցնէ· je viens de manger, նոր, հիմայ կերայ· je venais de manger, նոր, այն ինչ կերած էի։

Նոր գրեց·	Il vient d'écire· [river·
Մարդիկը նոր հասան·	Les hommes viennent d'ar-
Երկա՞յն ատեն է որ այս մարդը կը սպասէ·	Y a-t-il longtemps que cet homme attend ?
Նոր հասաւ·	Il ne fait que d'arriver·

ԴԻՏ. Ե. Il ne fait que de... նոյնպէս նոր, այն ինչ եղած գործողութիւն մը կը նշանակէ։

Կրցածն ընել·	Faire de son mieux·
Կրցածս պիտի ընեմ·	Je ferai de mon mieux·
Կրցածը պիտի ընէ·	Il fera de son mieux·
Ծախք ընել·	Dépenser 1·
Այսօր ո՞րչափ ծախք ըրիք·	Combien avez-vous dépensé aujourd'hui ?
Ամիսը յիսուն սկուտ ծախք ունի·	Il a cinquante écus par mois à dépenser·
Ձիերը գտնուեցա՞ն·	Les chevaux ont-ils été trouvés ?

ԴԻՏ. Զ. Երբ բայի մը օժանդակը être բայն է, ան բային ընդունելութիւն անցեալը (participe passé) տէր բայլին հետ թուով եւ սեռիւ կը համաձայնի ։

Գտնուեցան.	Ils ont été trouvés.
Ո՞ւր,	Où ?
Ե՞րբ.	Quand ?
Մարդիկը տեսնուեցան.	Les hommes ont été vus.
Մեր տղաքը գովուեցան եւ վարձատրուեցան, վասն զի խելօք եւ յարատեւ եղան.	Nos enfants ont été loués et récompensés, parce qu'ils ont été sages et assidus. [pensés ?
Որմէ՞ վարձատրուեցան.	Par qui ont-ils été récom-
Որմէ՞ պարսաւուեցանք.	De qui avons-nous été blâmés ?
Անցնիլ.	Passer 1.
Առաջ.	Avant.
Առջեւը.	Devant.
Մէկուն առջեւն անցնիլ.	Passer devant quelqu'un.
Տեղւոյ մը առջեւէն անցնիլ.	Passer devant un endroit.
Տեղ մը.	Endroit.
Թատրոնին առջեւէն անցայ	J'ai passé devant le théâtre.
Առջեւէս անցաւ.	Il a passé devant moi.
Ժամանակը բանով մը անցնել.	Passer le temps à quelque chose.
Ի՞նչ բանով կ'անցունէք ժամանակը.	A quoi passez-vous le temps ?
Ուսանելով կ'անցունեմ ժամանակը. [ցուց.	Je passe le temps à étudier. [temps ?
Ժամանակն ի՞նչ բանովան-	A quoi a-t-il passé le

Ի՞նչ բանով անցունենք ժամանակը·	A quoi passerons-nous le temps ?
Պակսիլ, զանց ընել·	Manquer 1· (գոյականի հետ)· Négliger 1· (de ով աներեւոյթի հետ)·
Վաճառականը զանց ըրաւ ստակը բերելու·	Le marchand a négligé d'apporter l'argent·
Ձեր կարգը զանց ըրիք·	Vous avez manqué votre tour·
Այս առտու տունս գալ զանց ըրիք·	Vous avez négligé de venir chez moi ce matin·

Դ·Ի·Տ· Է· Négliger բայը գոյական սեռի խնդիր ալ կ'առնէ· զորօրինակ՝ négliger son devoir, ses affaires, իր պարտքը, իր գործերը զանց ընել։

Բանի մը օգտակար ըլլալ (եարամագ)·	Etre bon à quelque chose·
Ասիկա ի՞նչ բանի կու գայ.	A quoi cela est-il bon ?
Ասիկա բանի մը օգտակար չէ·	Cela n'est bon à rien·
Անպիտան, դատարկապորտ·	Le vaurien·
Ձեր գնած հրացանն աղէ՞կ է·	Le fusil que vous avez acheté, est-il bon ?
Ոչ, բան մը չարժեր·	Non, il ne vaut rien·
Նետել, մերժել·	Jeter 1· rejeter, մերժել.
Բան մը նետեցի՞ք·	Avez-vous jeté quelque chose ?
Բան մը չնետեցի·	Je n'ai rien jeté·

151. Հրահանգ

Մէկուն վրայ խօսուիլ լսեցի՞ք (լուր առի՞ք)·—Մէկուն վրայ լուր չառի, քանզի այս առտու դուրս չելայ·—Լուր չառի՞ք (չլսեցի՞ք) այն մարդուն վրայ որ գինուոր մը սպաննեց·—Լուր չառի (չլսեցի)·—Եղբայրներուս վրայ լուր առի՞ք·—Լուր չառի·—Ձեր հօրեղբօրորդին որո՞ւ վրայ լուր առաւ·—Լուր առաւ իր բարեկամին վրայ որ Ամերիկա գնաց·—Երկա՞յն ատեն (շատո՞նց) է որ լուր առաւ·—Երկայն ատեն չէ որ լուր առաւ·—Ո՞րչափ ատեն կայ·—Ամիս մը միայն կայ·—Երկայն ատե՞ն է որ Բարիզ էք·—Երեք տարի է·—Շատո՞նց է որ ձեր եղբայրը Լոնտրա է·—Տասը տարի է որ հոն է·—Ո՞րչափ ատեն է որ ճաշեցիք·—Շատոնց է որ ճաշեցի, բայց շատոնց չէ որ ընթրեցի·—Ո՞րչափ ատեն է որ ընթրեցիք·—Կէս ժամ է·—Ո՞րչափ ատեն է որ այս գիրքերն ունիք·—Երեք ամիս է որ զանոնք ունիմ·—Ո՞րչափ ատեն է որ ձեր հօրեղբօրորդին մեկնեցաւ·—Տարիէ մը աւելի է որ մեկնեցաւ·—Ի՞նչ եղաւ մարդը որ ձեզ ստակ փոխ տուաւ·—Չեմ գիտեր ինչ եղաւ, քանզի շատ երկայն ատեն է որ զանի տեսած չեմ·—Շատո՞նց է որ լսեցիք գինուորին վրայով որ ձեր բարեկամին դանակի հարուած մը տուաւ (դանակով զարկաւ)·—Տարիէ մը աւելի է որ անոր վրայով լսած չեմ·—Ո՞րչափ ատեն է որ Գաղիերէն կը սորվիք·—Երկու ամիս միայն է որ կը սորվիմ—Գիտէ՞ք (կրնա՞ք) խօսիլ·—Կը տեսնէք որ կը սկսիմ խօսիլ·—Երկայն ատե՞ն է որ Անգղիացի ազնուականաց տղաքը զայն կը սորվին·—Երեք տարի է որ կը սորվին, եւ դեռ չեն սկսիր խօսելու·—Ինչո՞ւ համար չեն գիտեր խօսիլ·—Չեն գիտեր

(կրնար) խօսիլ, վասն զի դէշ կը սորվին.—Ինչո՞ւ աղէկ չեն սորվիր.—Աղէկ վարպետ մը չունին, այնպէս որ (ուստի եւ) աղէկ չեն սորվիր։

152. Հրահանգ

Շատո՞նց է որ չտեսաք երիտասարդը որ գերմաներէն սորվեցաւ այն վարպետին քով որուն քով մենք սորվեցանք.—Տարի մը մօտ է որ զանի չտեսայ.—Ո՞րչափ ատեն է որ այս տղան կերաւ.—Կերաւ, քանի մը վայրկեան կայ.—Ո՞րչափ ատեն է որ այս տղաքը խմեցին.—Վայրկեան մը կայ (որ) խմեցին.—Ո՞րչափ ատեն կայ որ ձեր բարեկամը Սպանիա է.—Ամիս մը կայ որ հոն է.—Քանի՞ անգամ տեսաք Թագաւորը.—Տասն անգամէն աւելի տեսայ, երբ Բարիզ էի.—Եղբօրս ե՞րբ հանդիպեցաք.—Տասնեւհինգ օր կայ (որ) հանդիպեցայ.—Ո՞ւր հանդիպեցաք անոր.—Թատրոնին առջեւը հանդիպեցայ.—Ձեզի վնաս ըրա՞ւ.—Ինծի վնաս չըրաւ, քանզի շատ աղէկ տղայ է.—Ձեռնոցներս ո՞ւր են.—Նետուեցան.—Ձիերը գտնուեցա՞ն.—Գտնուեցան.—Ո՞ւր գտնուեցան.—Գտնուեցան անտառին ետին, ճամբուն անդիինդին.—Մէկէ մը տեսնուեցա՞ք.—Մէկէ մը չտեսնուեցայ.—Մէկուն կը սպասէ՞ք.—Հօրեղբօրորդւոյս նաւապետին կը սպասեմ.—Զանի չտեսա՞ք.—Այս առտու տեսայ, մթերանոցին առջեւէն անցաւ.—Այս երիտասարդն ի՞նչ բանի կը սպասէ.—Ստակի կը սպասէ.—Բանի մը կը սպասե՞ս.—Գիրքիս կը սպասեմ.—Այս երիտասարդն իր ստակին կը սպասէ՞.—Կը սպասէ.—Թագաւորն ասկէ՞ անցաւ.—Ասկէ չանցաւ, այլ Թատրոնին առջեւէն.—Դղեակին առջեւէն չանցա՞ւ.—Անկէ անցաւ, բայց ես չտեսայ։

153. Հրահանգ

Ժամանակն ինչո՞վ կ'անցունէք.—Ժամանակս ուսանելով կ'անցունեմ.—Ձեր եղբայրը ժամանակն ինչո՞վ կ'անցունէ.—Ժամանակը կարդալով եւ խաղալով կ'անցունէ.—Այս մարդն իր ժամանակն աշխատելո՞վ կ'անցունէ.—Անպիտան մըն է. իր ժամանակը խաղալով եւ խմելով կ'անցունէ.—Ձեր տղաքն իրենց ժամանակն ինչո՞վ կ'անցունեն—Իրենց ժամանակը սորվելով կ'անցունեն—Կրնա՞ք վճարել ինծի ինչ որ պարտիք.—Չեմ կրնար վճարել, քանզի վաճառականը ստակս բերելու պակսեցաւ (չբերաւ).—Ինչո՞ւ համար առանց ինծի նախաճաշ ըրիք.—Ժամն իննին գալու պակսեցաք, այնպէս որ առանց ձեզի նախաճաշ ըրինք.—Վաճառականը բերա՞ւ ձեռնոցները զորոնք անոր քով (անկէ) գնեցիք.—Զանոնք բերելու պակսեցաւ.—Զանոնք ձեզի ապառի՞կ ծախեց.—Ընդհակառակն, զանոնք ինծի կանխիկ ստակով ծախեց.—Այս մարդիկը կը ճանչնա՞ք.—Զանոնք չեմ ճանչնար, այլ կարծեմ թէ անպիտաններ (սրիկայ) են, քանզի իրենց ժամանակը խաղալով կ'անցունեն.—Ինչո՞ւ համար այս առտու հօրս տունը գալու պակսեցաք.—Դերձակը չբերաւ հանդերձը զոր խոստացած էր, այնպէս որ չկըրցայ երթալ.—Ո՞վ է մարդը որ դեռ նոր ձեզի հետ խօսեցաւ.—Վաճառական մըն է.—Կօշկակարն հիմա ինչ բերաւ.—Մեզի շինած մուճակները բերաւ.—Ո՞վ են մարդիկը որ հասան.—Ռուսիացիներ են.—Ձեր հօրեղբայրն երէկ ո՞ւր ճաշեց.—Իր տունը ճաշեց.—Ո՞րչափ ծախք ըրաւ.—Հինգ ֆրանք ծախք ըրաւ.—Ո՞րչափ ծախք ունի ընելու ամիսը.—Ամիսը երկու հարիւր ֆրանք ունի ծախք ընելու.—Ձեր բեղերը կը նետէ՞ք —

Լսել, տեղեկանալ, իմանալ·	Apprendre (*), (prendreի պէս կը խոնարհի · Դաս ԼԴ·)
Նոր բան մը չլսեցի՞ք·	N'avez-vous rien appris de [nouveau ?
Նոր բան մը չլսեցի·	Je n'ai rien appris de nouveau·
Պատահիլ·	Arriver 1·
Երջանկութիւնը·	Le bonheur·
Դժբախտութիւնը·	Le malheur·
Մեծ դժբախտութիւն մը պատահեցաւ·	Il est arrivé un grand malheur·
Անոր մեծ դժբախտութիւն մը պատահեցաւ·	Il lui est arrivé un grand malheur·
Ձեզի ի՞նչ պատահեցաւ·	Que vous est-il arrivé ?
Ինծի բան մը չպատահեցաւ	Il ne m'est rien arrivé·
Ձեր եղբօրը հանդիպեցայ.	J'ai rencontré votre frère·
Ի՞նչ պատահեցաւ·	Qu'est-il arrivé ?

ԴԻՏ. Բ. Pauvre ածականը դոյականէն առաջ խեղճ կը նշանակէ. դոյականէն ետքը դրուելով կը նշանակէ աղքատ. Un homme pauvre, աղքատ մարդ մը. Un pauvre homme, խեղճ մարդ մը (տես ԻՁ Դաս. Դիտ Զ.)։

Անոր մատը կտրեցի·	Je l'ai coupé au doigt·
Մարդուն վիզը կոտրեցիք·	Vous avez cassé le cou à l'homme·
Կսկծալ·	Plaindre (*) 4 ; plaint ; plaignant·
Կը կսկծամ, կը կսկծաս, կը կսկծայ·	Je plains, tu plains, il plaint·
Այս մարդը կը կսկծա՞ք	Plaignez-vous cet homme ?

Բոլոր սրտովս կը կսկծամ.	Je le plains de tout mon cœur.
Գանգատիլ.	Se plaindre de.
Կը գանգատի՞ք.	Vous plaignez-vous ?
Չեմ գանգատիր.	Je ne me plains pas.
Բարեկամէս կը գանգատի՞ք.	Vous plaignez-vous de mon ami ?
Անկէ կը գանգատիմ.	Je me plains de lui.
Անկէ չեմ գանգատիր.	Je ne me plains pas de lui.
Համարձակիլ.	Oser 1.
Ապականել.	Gâter 1.
Ծառայել, ծառայած, ծառայելով.	Servir (*) 2 ; servi ; servant.
Կը ծառայե՞ս.	Sers-tu ?
Կը ծառայեմ.	Je sers.
Կը ծառայէ.	Il sert.
Կը ծառայէ՞ք.	Servez-vous ?
Մէկուն ծառայել.	Servir quelqu'un.
Ձեր ծառայութեան մէջ եղա՞ծ է.	A-t-il été à votre service?
Ձեզի ծառայա՞ծ է.	Vous a-t-il servi ?
Ո՞րչափ ատեն է որ ձեզի կը ծառայէ.	Combien y a-t-il qu'il vous sert ?
Ո՞րչափ ատեն է որ ձեր ծառայութեանը մէջ է.	Combien y a-t-il qu'il est à votre service ?
Ծառայութիւնը.	Le service.
Ընծայել, մատուցանել (հրամցնել).	Offrir(*)2; offert; offrant.
Կ'ընծայէ՞ք.	Offrez-vous ?

Կ'ընծայեմ.	J'offre.
Կ'ընծայես, կ'ընծայէ.	Tu offres, il offre.
Վստահիլ, յանձնել.	Confier 1.
Ձեր ստակն ինծի կը վըստահի՞ք, կը յանձնէ՞ք.	Me confiez-vous votre argent?
Կը վստահիմ.	Je vous le confie.
Այս մարդուն գաղտնիք մը վստահեցայ.	J'ai confié un secret à cet homme.
Գաղտնիքը.	Le secret.
Բանի մը վրայ գաղտնիք պահել.	Garder le secret sur quelque chose.
Այսինչ բանին գաղտնիքը պահեցի.	J'en ai gardé le secret.
Բանի մը հոգ, խնամ տանիլ.	Avoir, prendre soin de quelque chose.
Ձեր զգեստներուն հոգ կը տանի՞ք.	Avez-vous soin de vos vêtements ?
Հոգ կը տանիմ.	J'en ai soin.
Ձիուս հոգ տանիլ կ'ուզէ՞ք.	Voulez-vous prendre soin de mon cheval ?
Հոգ տանիլ կ'ուզեմ.	Je veux en prendre soin.
Թողուլ.	Laisser 1.
Ցրուել, վատնել.	Dissiper 1.
Իր բոլոր ստացուածքը վատնեց.	Il a dissipé tout son bien.
Արգելք ըլլալ.	Empêcher 1. (ետեւէն աներեւոյթը de ով).
Ինծի քնանալու արգելք կ'ըլլաք.	Vous m'empêchez de dormir.

ԴԻՏ. Գ. Եթէ empêcher էն ետքը փոխանակ աներեւոյթի դիմաւոր բայ գայ, ան բայը բացասական կ'ըլլայ. J'empêcherai qu'il ne vienne. արգելք պիտի ըլլամ որ չգայ. Je n'empêche pas qu'il ne sorte. արգելք չեմ ըլլար որ դուրս չելլէ. Empêche-t-il qu'il ne m'écrive? արգե՞լք կ'ըլլայ որ ինծի չգրէ.

Գնել.	Faire emplette (ետեւէն եկած աներեւոյթը de ով). Faire des emplettes.
Այսօր ի՞նչ գնեցիք.	De quoi avez-vous fait emplette aujourd'hui?
Երկու թաշկինակ գնեցի.	J'ai fait emplette de deux mouchoirs.
Այսօր բան մը գնեցի՞ք.	Avez-vous fait des emplettes aujourd'hui?
Սքանչելի.	Charmant (ած).
Շատ աղէկ.	Très-bien (մկբ.).
Սքանչելապէս, զարմանալի կերպով.	A merveille (մկբ.).
Այս բեղոյրը ձեզի զարմանալի կերպով կը վայլէ.	Ce chapeau vous va à merveille.
Այս հանդերձն անոր շատ աղէկ կը վայլէ.	Cet habit lui va très-bien.
Սքանչելի է.	C'est (կամ, cela est) charmant.

154. Հրահանգ

Բարիզէն Լոնտրա ի՞նչ հեռաւորութիւն կայ (որչափ հեռու է).—Բարիզէն Լոնտրա երկու հարիւր մղոնի մօտ (չափ) կայ.—Ասկէ Պէրլին հեռո՞ւ է.—Հեռու է.—Ասկէ Վիէննա հեռո՞ւ է.—Ասկէ Վիէննա հարիւր յիսուն

մղոնի չափ հեռու է.—Բարիզէն Պլուա աւելի՞ հեռու է քան թէ Օրլէանէն Բարիզ.—Պլուայէն Բարիզ աւելի հեռու է, քան թէ Բարիզէն Օրլէան.—Բարիզէն Պէրլին ինչ հեռաւորութիւն կայ.—Բարիզէն Պէրլին հարիւր երեսուն մղոնի չափ է.—Ընդհուպ (քիչ ատենէն) Բարիզ երթալու միտք ունի՞ք.—Ընդհուպ երթալու միտք ունիմ.—Այս անգամ ինչո՞ւ համար հոն երթալ կ'ուզէք.—Աղէկ գիրքեր եւ աղէկ ձեռնոցներ գնելու, եւ իմ աղէկ բարեկամներս տեսնելու համար.—Շատո՞նց է որ հոն գացած չէք.—Տարիի մը չափ է որ գացած չեմ.—Այս տարի Իտալիա չէ՞ք երթար.—Չեմ երթար, քանզի ասկէ Իտալիա չափազանց հեռու է.—Հասնող մարդիկն ո՞վ են.—Փիլիսոփաներ են.—Ո՞ր տեղացի են.—Լոնտրացի (Լոնտրայէն) են.—Ո՞վ է մարդը որ մեկնեցաւ.—Անգղիացի մըն է, որ իր բոլոր ստացուածքը Գաղիոյ մէջ վատնեց.—Ո՞ր երկրէն էք.—Սպանիացի եմ, բարեկամս ալ Իտալացի է.—Թուրքէ՞ն էք.—Ոչ, Բարիզցի եմ.—Ձեր տղաքը ո՞րչափ ստակ ծախք ըրին այսօր.—Շատ ծախք չըրին. սկուտ մը միայն ծախք ըրին.—Երէկ ո՞ւր ճաշեցիք.—Պանդոկապետին քով ճաշեցի.—Շատ ծախք ըրի՞ք.—Մէկ ու կէս սկուտ ծախք ըրի.—Թագաւորն ասկէ անցա՞ւ.—Ասկէ չանցաւ, այլ թատրոնին առջեւէն.—Զանի տեսա՞ք.—Տեսայ.—Առաջին անգա՞մ է որ տեսաք.—Առաջին անգամ չէ, քանզի քսան անգամէ աւելի տեսած եմ։

155. Հրահանգ

Այս մարդն ինչո՞ւ համար կը փախչի.—Կը փախչի, վասն զի կը վախնայ.—Ինչո՞ւ կը փախչիք.—Կը փախչիմ, վասն զի կը վախնամ.—Որմէ՞ կը վախնաք.—Ձեր

չսիրող մարդէն կը վախնամ.— Ձեր թշնամի՞ն է.— Ձեմ գիտեր թէ թշնամիս է, բայց կը վախնամ բոլոր անոնցմէ որ զիս չեն սիրեր, քանզի եթէ ինծի վնաս չեն ըներ, բարիք ալ պիտի չընեն.— Հօրեղբօրորդիէս կը վախնա՞ք.— Անկէ չեմ վախնար, քանզի ան երբէք մէկուն վնաս ըրած չէ.— Իրաւունք չունիք այս մարդուն առջեւէն փախչելու, քանզի ձեզ կը վստահացնեմ որ ան լաւ մարդ մըն է, որ երբէք մէկու վնաս ըրած չէ. —Ձեր եղբայրը որո՞ւ վրայով լուր առաւ.—Մարդու մը վրայով լուր առաւ որուն դժբախտութիւն մը պատահեցաւ.—Ձեր աշակերտներն ինչո՞ւ համար իրենց համարները չըրին.—Ձեզ կը վստահացնեմ որ ըրին, եւ կը խաբուիք եթէ կը կարծէք թէ չըրին.—Գիրքս ի՞նչ ըրիք.—Ձեզ կը վստահացնեմ (ստոյգ կ'ընեմ, հաւատացէք) որ չտեսայ.—Ձեր եղբօրորդին դանակներս ունեցա՞ւ (առա՞ւ).—Զիս կը վստահացնէ թէ չունեցաւ (չառաւ).—Ձեր հօրեղբայրն արդէն հասա՞ծ է.—Դեռ հասած չէ.—Մինչեւ անոր դառնալը սպասել կ'ուզէ՞ք. —Ձեմ կրնար սպասել, քանզի շատ գործ ունիմ.—Նոր բան մը չլսեցի՞ք.—Նոր բան մը չլսեցի.—Թագաւորը հասա՞ւ.—Կ'ըսուի թէ հասաւ.—Ձեզի ի՞նչ պատահեցաւ.—Ինծի մեծ դժբախտութիւն մը պատահեցաւ.— Ո՞րը (ի՞նչ).—Իմ ամենէն մեծ թշնամւոյս հանդիպեցայ, որ ինծի գաւազանի հարուած մը տուաւ.—Անատեն (ուրեմն) ձեզ կը կսկծամ բոլոր սրտովս.—Այս մարդն ինչո՞ւ կը կսկծաք.—Կը կսկծամ, վասն զի անոր վիզը կոտրեցիք.—Բարեկամէս ինչո՞ւ կը գանգատիք. —Անկէ կը գանգատիմ, վասն զի մատս կտրեց.—Այս մարդը ձեզի աղէկ կը ծառայէ՞.—Ինծի աղէկ կը ծառայէ, բայց չափազանց ծախք կ'ընէ.—Այս ծառան առնել

կ՚ուզէ՞ք.—Առնել կ՚ուզեմ, եթէ ինծի ծառայել կ՚ուզէ. —Այս ապարանքը կրնա՞մ առնել.—Կրնաք առնել, քանզի ինծի շատ աղէկ ծառայեց.—Ո՞րչափ ատեն է որ ձեր ծառայութենէն դուրս է (ձեր քովէն ելած է). —Երկու ամիս միայն է.—Ձեզի երկայն ատեն ծառայե՞ց. —Վեց ամիս ծառայեց:

156. Հրահանգ

Ինծի բան մը կ՚ընծայէ՞ք (կը հրամցնէ՞ք).—Ձեզի ընծայելու բան մը չունիմ.—Բարեկամս ձեզի ի՞նչ կ՚ընծայէ.—Ինծի գիրք մը կ՚ընծայէ.—Բարիզցիք ձեզի բան մը ընծայեցի՞ն.—Ինծի գինի, հաց եւ աղէկ եզան միս ընծայեցին.—Մեր դրացին ինչո՞ւ կը կսկծայ.—Ջանի կը կսկծամ, քանզի իր ստակը Բարիզցի վաճառականի մը վստահացաւ (յանձնեց), եւ ասիկա անոր տալ (վճարել) չուզեր.—Այս մարդուն բան մը կը յանձնէ՞ք. —Անոր բան մը չեմ յանձներ.—Ձեր մէկ բանը պահա՞ծ է.—Երբէք անոր բան մը յանձնած չեմ, այնպէս որ (ասոր եւ) երբէք մէկ բանս պահած չէ.—Ձեր ստակը հօրս յանձնել կ՚ուզէ՞ք.—Յանձնել կ՚ուզեմ.—Որդիս ձեզի ի՞նչ գաղտնիք հաղորդեց (յանձնեց).—Ձեզի չեմ կրնար հաղորդել ինչ որ ինծի հաղորդեց, քանզի աղաչեց որ գաղտնիքը պահեմ.—Ձեր գաղտնիքը ուրո՞ւ կը հաղորդէք.—Մէկուն չեմ հաղորդեր, այնպէս որ մէկը զանոնք չի գիտեր.—Ձեր եղբայրը վարձատրուեցա՞ւ. —Ընդհակառակն, պատժուեցաւ. բայց կ՚աղաչեմ որ գաղտնիք պահէք, քանզի մէկը չի գիտեր.—Անոր ի՞նչ պատահեցաւ.—Ձեզի ըսեմ ինչ որ անոր պատահեցաւ, եթէ գաղտնի պահել կը խոստանաք.—Գաղտնի պահել կը խոստանա՞ք.—Կը խոստանամ, քանզի բոլոր սրտովս

կը կսկծամ զանի.—Իմ հանդերձներուս հոգ տանիլ կ'ուզէ՞ք.—Հոգ տանիլ կ'ուզեմ.—Հոգ կը տանի՞ք գիրքին զոր ձեզի փոխ տուի.—Հոգ կը տանիմ.—Սպասաւորիս ո՞վ հոգ պիտի տանի.—Պանդոկապետը հոգ պիտի տանի.—Ձեր բեղյրը կը նետէ՞ք.—Ձեմ նետեր, քանզի ինծի զարմանալի կերպով կը վայլէ.—Ձեր բարեկամն իր հանդերձը կը ծախէ՞.—Ձի ծախեր, քանզի անոր յետին աստիճան (extrêmement) կը վայլէ.—Գիրքըս ո՞վ ապականեց.—Մէկը չապականեց, քանզի ոչ ոք համարձակեցաւ անոր դպչիլ:

ԵՐՐՈՐԴ ԱՄԻՍ. Troisième Mois.

ԾԱ. ԴԱՍ. Cinquante-et-unième Leçon.

Բազմութիւնն ընդ հուպ պիտի գա՞յ.	Le monde viendra-t-il bientôt ?
Ընդհուպ (քիչ ատենէն, քիչ մը ետքը).	Bientôt.
Վին (քէման).	Violon.
Վին զարնել.	Jouer du violon.

ԴԻՏ. Ա. Jouer, հարկանել (չալել) նշանակութեամբ de ով կ'ուզէ գործիքին անունը. իսկ խաղալու նշանակութեամբ՝ à ով կը պահանջէ խաղին անունը. զորօրինակ՝ Jouer aux cartes, թուղթ խաղալ. Jouer aux échecs, նարտ խաղալ:

Դաշնակ.	Le clavecin, le piano.
Ի՞նչ գործիք կը զարնէք.	De quel instrument jouez-vous ?

Դպչիլ· Toucher· Մօտ· Près de·
Ինծի, անոնց, կրակին մօտ. Près de moi, d'eux, du feu·
Ծառերուն մօտ· Près des arbres·
Երթալու մօտ ըլլալ· Etre près d'aller·
Ո՞ւր կը բնակիք· Où demeurez-vous?
Դղեակին մօտ կը բնակիմ· Je demeure près du château
Կրակին մօտ ի՞նչ կ'ընէք· Que faites-vous près du feu?

Կաքաւել· Danser 1· Իյնալ Tomber 1· (être օժ·)·
Ձգել՛, ընկենուլ· Laisser tomber· [chose?
Բան մը ձգե՞ց· A-t-il laissé tomber quelque
Բան մը չձգեց· Il n'a rien laissé tomber·

Բռնել, ետ բռնել· Retenir (*) (tenir ի պէս.
Խ· Դաս)· [կանոն)·

Մօտենալ· S'approcher de (սեռա-
Կրակին կը մերձենա՞ք· Vous approchez-vous du feu?
Կը մերձենամ· Je m'en approche·

Մէկուն մօտենալ· Approcher quelqu'un (հայ-
ցականով)·

Այնպիսի մարդ մըն է, ո- C'est un homme qu'on ne
րուն մէկը չի կրնար մօ- peut (pas) approcher·
տենալ·

Հեռանալ· S'éloigner 1· de·
Կրակէն կը հեռանամ· Je m'éloigne du feu·
Կը հեռանամ անկէ· Je m'en éloigne·
Այս մարդն ինչո՞ւ կրակէն Pourquoi cet homme s'éloi-
կը հեռանայ· gne-t-il du feu?
Կը հեռանայ, վասն զի չի Il s'en éloigne, parce qu'il
մսիր· n'a pas froid· [կուզէ·

Միտքը բերել· Se rappeler 1· (հայց·

Ասիկա միտք կը բերէ՞ք (միտքդ կու գա՞յ)·	Vous rappelez-vous cela?
Միտք կը բերեմ (միտքս կու գայ)· [կը բերէ՞·	Je me le rappelle· [cela?
Ձեր եղբայրն ասիկա միտք	Votre frère se rappelle-il
Միտք կը բերէ զանոնք·	Il se les rappelle· [mots?
Բառերը միտք կը բերէ՞ք·	Vous rappelez-vous les
Միտքս կը բերեմ·	Je me les rappelle· [mots?
Բառերը միտք բերի՞ք·	Vous êtes-vous rappelé les
Միտքս բերի·	Je me les suis rappelés·
Միտքս չբերի·	Je ne me les suis pas rappelés·
Զանոնք միտք բերի՞ք·	Vous les êtes-vous rappelés?
Զանոնք միտք բերիք·	Vous vous les êtes rappelés.
Զանոնք միտք բերա՞ւ·	Se les est-il rappelés?
Զանոնք միտք բերաւ·	Il se les est rappelés·
Զանոնք միտք բերինք·	Nous nous les sommes rappelés·
Զանոնք միտք բերին·	Ils se les sont rappelés·

Յիշել· Se souvenir (*) 2· se ressouvenir (սեռական խնդիր կ'ուզեն· venir ի պէս կը խոնարհին, տես ԻԴ· եւ ԼԴ· դասեր) աներեւոյթը de ով:

Այս մարդը կը յիշէ՞ք·	Vous souvenez-vous de cet homme?
Զանի կը յիշեմ·	Je me souviens de lui·
Ասիկա կը յիշէ՞ք·	Vous souvenez-vous de cela?
Կը յիշեմ·	Je m'en souviens [vous?
Ի՞նչ բան կը յիշէք·	De quoi vous souvenez-
Բան մը չեմ յիշեր·	Je ne me souviens de rien·

Նստիլ, նստած, նստելով.	S'asseoir ; assis ; s'asséyant.
Կը նստի՞ք.	Vous asséyez-vous ?
Կը նստիմ, կը նստիս, կը նստի.	Je m'assieds, tu t'assieds, il s'assied.
Պիտի նստիմ.	Je m'assiérai, կամ je m'asseierai. (Տես Դաս ԽՁ.).
Կրակին քով նստած է.	Il est assis près du feu.
Ուզել մանաւանդ քան.	Aimer mieux (ետեւէն եկած աներեւոյթն առանց նախադրութեան.
Կ'ուզէ՞ք մանաւանդ մնալ հոս քան դուրս ելլել.	Aimez-vous mieux rester ici que de sortir ?
Կ'ուզեմ մանաւանդ մնալ հոս քան դուրս ելլել.	J'aime mieux rester ici que de sortir.
Կ'ուզէ մանաւանդ խաղալ քան թէ սորվիլ.	Il aime mieux jouer que d'étudier.
Կ'ուզէ՞ք մանաւանդ գրել քան թէ խօսիլ.	Aimez-vous mieux écrire que de parler ?
Կ'ուզեմ մանաւանդ խօսիլ քան թէ գրել.	J'aime mieux parler que d'écrire.
Աւելի քան.	Mieux—que de. [tre.
Երկուքն ալ ընել կը սիրէ.	Il aime à faire l'un et l'au-
Եզը (եզան միս) աւելի կը սիրեմ քան ոչխարը.	J'aime mieux le bœuf que le mouton.
Հացն աւելի՞ կը սիրէք քան թէ պանիրը.	Aimez-vous mieux le pain que le fromage ?
Երկուքն ալ չեմ սիրեր.	Je n'aime ni l'un ni l'autre.
Չայը սուրճի չափ կը սիրեմ.	J'aime (tout) autant le thé que le café.

Այնչափ (որչափ)·	(Tout) autant·
Հորթու միս·	Du veau·
Հորթ մը, հորթեր·	Un veau, des veaux·
Շուտ· Vite· Կամաց· Lentement·	
Բարձր, բարձրաձայն·	Haut, à haute voix·
Ձեր վարպետը բա՞րձր կը խօսի·	Votre maître parle-t-il haut?
Բարձր կը խօսի·	Il parle haut·
Գաղղիերէն սորվելու համար պէտք է բարձր խօսիլ·	Pour apprendre le français, il faut parler haut·
Աւելի շուտ·	Plus vite·
Ոչ այնչափ շուտ·	Pas si vite, moins vite·
Ձեզի չափ շուտ·	Aussi vite que vous·
Ինէ շուտ կ'ուտէ·	Il mange plus vite que moi·
Ինծի չափ շուտ կը սորվի՞ք·	Apprenez-vous aussi vite que moi?
Ձենէ շուտ կը սորվիմ·	J'apprends plus vite que vous·
Ձեզ չեմ հասկնար, քանզի չափազանց շուտ կը խօսիք·	Je ne vous comprends pas, parce que vous parlez trop vite·
Աժան, սուղ ծախել·	Vendre à bon marché, cher·
Աժան կը ծախէ՞·	Vend-il à bon marché?
Սուղ չի ծախեր·	Il ne vend pas cher·
Ինծի շատ սուղ ծախեց·	Il m'a vendu fort cher·
Այնպէս, այնչափ·	Si·
Այս մարդն ամէն բան այնպէս սուղ կը ծախէ, որ մարդ անկէ բան մը չի կրնար գնել·	Cet homme vend tout si cher, qu'on ne peut rien acheter chez lui·

Այնպէս շուտ կը խօսիք որ չեմ կրնար հասկնալ ձեզ·	Vous parlez si vite que je ne puis vous comprendre.
Մէկէն բան մը գնել·	Acheter quelque chose à quelqu'un·
Անկէ գնեցի զայս·	Je le lui ai acheté·

Դ·Ի·Տ· Բ· Acheter à quelqu'un, կը նշանակէ նաեւ մէ-կուն համար գնել· J'ai acheté ce cheval à votre frère, այս ձին ձեր եղբօրմէն գնեցի, իրր Je l'ai acheté de lui· J'ai acheté un gâteau à mon enfant· տղուս հա-մար կարկանդակ մը գնեցի· այսինքն՝ Je l'ai acheté pour lui·

Այնչափ·	Tant·
Այնչափ տոմսակ գրեցի, որ ալ չեմ կրնար գրել·	J'ai écrit tant de billets, que je ne puis plus vous en écrire·
Դուրս ելլելու կը վախնա՞ք.	Craignez-vous de sortir?
Դուրս ելլելու կը վախնամ.	Je crains de sortir·
Պրծիլ, փախչիլ·	Se sauver 1 ; s'enfuir (*) 2 (Մ· Դաս)·
Պրծա՞ք, խոյս տուի՞ք·	Vous êtes-vous sauvé ?
Չպրծայ·	Je ne me suis pas sauvé.
Այս մարդն ինչո՞ւ խոյս տուաւ·	Pourquoi cet homme s'est-il sauvé ?
Խոյս տուաւ, վասն զի վախ-ցաւ·	Il s'est sauvé, parce qu'il a eu peur·
Ո՞վ փախաւ, պրծաւ·	Qui s'est enfui? qui s'est sauvé ?
Փախաւ, պրծաւ·	Il s'est enfui, il s'est sauvé.

157. Հրահանգ

Վին կը զարնէ՞ք.—Վին չեմ զարներ, այլ դաշնակ.—Այս երկուն պարահանդէս մը պիտի ունենա՞նք.—Պիտի ունենանք.—Ժամը քանի՞ն.—Ժամը տասնումէկին քառորդ մնացած.—Հիմա ժամը քանի՞ն է.—Տասնըմէկին մօտ է, եւ բազմութիւնը պիտի գայ ընդհուպ.—Ի՞նչ նուագարան պիտի զարնէք.—Վին պիտի զարնեմ.—Եթէ դուք վին կը զարնէք, ես ալ դաշնակ կը զարնեմ.—Մեր պարահանդէսին շատ մարդ պիտի ըլլա՞յ.—Շատ պիտի ըլլայ.—Պիտի կաքաւէ՞ք.—Պիտի կաքաւեմ.—Ձեր տղաքը պիտի կաքաւէ՞ն.—Պիտի կաքաւեն, եթէ կը հաճին.—Այս երկրին մէջ ինչո՞վ ժամանակ կ'անցունէք.—Դաշնակ զարնելով եւ կարդալով ժամանակ կ'անցունեմ.—Ձեր հօրեղբօրորդին ինչո՞վ կը զբօսնու.—Վին հարկանելով կը զբօսնու.—Մէկը կը կաքաւէ՞, երբ դուք կը զարնէք.—Շատ մարդ կը կաքաւէ, երբ ես կը զարնեմ.—Ո՞վ.—Նախ մեր տղաքը, ապա մեր հօրեղբօրորդին, վերջապէս մեր դրացիները.—Կը զբօսնո՞ւք.—Կը վստահացնեմ ձեզ որ շատ կը զբօսնունք.—Զո՞վ կը կսկծաք.—Ձեր բարեկամը կը կսկծամ.—Ինչո՞ւ կը կսկծաք.—Կը կսկծամ, վասն զի հիւանդ է.—Մէկը ձեզ կսկծա՞ց.—Մէկը զիս չկսկծաց, քանզի հիւանդ չեղայ.—Ինծի բան մը կ'ընծայէ՞ք.—Ձեզի գեղեցիկ հրացան մը կ'ընծայեմ.—Հայրը ձեզի ի՞նչ ընծայեց.—Գեղեցիկ գիրք մը ընծայեց.—Որո՞ւ ընծայեցիք ձեր գեղեցիկ ձիերը.—Անգղիացի նաւապետին ընծայեցի.—Քու սիրուն շնիկդ այս տղոց կ'ընծայե՞ս.—Կ'ընծայեմ, վասն զի զանոնք սրտանց կը սիրեմ.—Այս մանչուն ինչո՞ւ բռնցի զարկիք.—Քանզի

ինծի քնանալու արգելք եղաւ.—Մէկը ձեզի արգելք եղա՞ւ գրելու.—Մէկը ինծի արգելք չեղաւ գրելու, բայց ես մէկուն արգելք եղայ ձեր եղբօրը վնաս ընելու։

158. Հրահանգ

Բան մը ձգեցի՞ք.—Բան մը չձգեցի, բայց հօրեղբօրորդիս ստակ ձգեց.—Ո՞վ վերցուց (գետնէն) (ramasser) զայն.—Մարդիկ զայն վերցուցին.—Անոր տրուեցա՞ւ.—Տրուեցաւ, քանզի վերցուցողները զայն պահել չուզեցին.—Շատ ցուրտ է. կրակին մօտենալ կ'ուզէ՞ք.—Չեմ կրնար մօտենալ, քանզի կը վախնամ թէ կ'այրիմ.—Ձեր բարեկամն ինչո՞ւ կրակէն կը հեռանայ.—Կը հեռանայ, քանզի կը վախնայ թէ կ'այրի.—Կրակին կը մօտենա՞ս.—Կը մօտենամ, քանզի կը մսիմ.—Կրակէն կը հեռանա՞ք.—Կը հեռանամ.—Ինչո՞ւ կը հեռանաք.—Վասն զի չեմ մսիր.—Կը մսի՞ք թէ տաք էք.—Ոչ կը մսիմ ոչ տաք եմ.—Ձեր տղաքն ինչո՞ւ կրակին կը մօտենան.—Կը մօտենան, վասն զի կը մսին.—Մէկը կը մսի՞.—Մէկը կը մսի.—Ո՞վ կը մսի.—Փոքրիկ մանչը որուն հայրը ձեզի ձի մը փոխ տուաւ՝ կը մսի.—Ինչո՞ւ չի տաքնար.—Վասն զի հայրը փայտ գնելու ստակ չունի.—Կ'ուզէ՞ք անոր ըսել որ իմ տունս գայ տաքնալու.—Կ'ուզեմ ըսել.—Բան մը կը յիշէ՞ք.—Բան մը չեմ յիշեր.—Ձեր հօրեղբայրն ի՞նչ բան միտք կը բերէ.—Միտք կը բերէ ինչ որ անոր խոստացաք.—Անոր ի՞նչ խոստացայ.—Անոր խոստացաք գալ ձմեռ անոր հետ Պոլիս երթալ.—Այս բանն ընելու միտք ունիմ, եթէ չափազանց ցուրտ չըլլար.—Կրակէն ինչո՞ւ կը հեռանաք.—Ժամ ու կէս է որ կրակին մօտ նստած եմ, այնպէս որ ալ չեմ մսիր.—Ձեր բարեկամը կրակին մօտ նստիլ

չի՞ սիրեր —Ընդհակառակն, կրակին մօտ նստիլ շատ կը սիրէ, բայց միայն երբ կը մսի.—Ձեր հօրեղբօրը կրնա՞յ մարդ մօտենալ.—Կրնայ մօտենալ, քանզի ան ամէն մարդ կ'ընդունի.—Նստիլ կ'ուզէ՞ք.—Նստիլ կ'ուզեմ.—Ձեր հօրեղբայրն ո՞ւր կը նստի.—Ինծի մօտ (քովըս) կը նստի.—Ո՞ւր պիտի նստիմ.—Կրնաք քովս նըստիլ.—Կրակին քով (auprès de) կը նստի՞ք.—Կրակին քով չեմ նստիր, քանզի կը վախնամ թէ չափազանց կը տաքնամ.—Եղբայրս միտք կը բերէ՞ք.—Միտք կը բերեմ (միտքս է)։

159. Հրահանգ

Ձեր ծնողքն իրենց ծեր բարեկամները միտք կը բերե՞ն.—Միտք կը բերեն.—Այս բառերը միտք կը բերէ՞ք.—Միտք չեմ բերեր.—Ասիկա միտք բերի՞ք.—Միտք բերի.—Ձեր հօրեղբայրն այս բառերը (խօսքերը) միտք բերա՞ւ.—Միտք բերաւ.—Համարս միտք բերի՞.—Միտք բերիք.—Ձեր համարները միտք բերիք.—Միտք բերի, քանզի բերնուց սորվեցայ. եղբայրներս ալ իրենցները միտք բերին, քանզի զանոնք բերնուց սորվեցան.—Շատո՞նց է որ ձեր Բարիզցի բարեկամը չտեսաք.—Տասնեւհինգ օր կայ որ տեսայ.—Ձեր աշկերտները բերնուց սորվիլ կը սիրե՞ն.—Բերնուց սորվիլ չեն սիրեր. կ'ուզեն մանաւանդ գրել եւ կարդալ քան բերնուց սորվիլ.—Մրգուզը գինիէն աւելի կը սիրէ՞ք.—Գինին մըրգուզէն աւելի կը սիրեմ (անկէ աւելի կ'ընտրեմ).—Ձեր եղբայրը խաղալ կը սիրէ՞.—Կ'ուզէ ուսանիլ մանաւանդ քան խաղալ.—Հորթը (հորթու միսը) ոչխարէն աւելի՞ կը սիրէք.—Աւելի կը սիրեմ զայս քան զայն.—Կ'ուզէ՞ք մանաւանդ խմել քան ուտել.—Կ'ուզեմ մանաւանդ ու-

տել քան խմել, բայց հօրեղբայրս կ'ուզէ մանաւանդ խմել քան ուտել.—Գաղիացին վառեակը ձուկէն աւելի կը սիրէ՞.—Ձուկը վառեակէն (հաւէն) աւելի կը սիրէ.—Կ'ուզէ՞ք մանաւանդ գրել քան խօսիլ.—Երկուքն ալ ընել կը սիրեմ.—Մեղրը շաքարէն աւելի կը սիրէ՞ք.—Երկուքն ալ չեմ սիրեր.—Ձեր հայրը սուրճը չայէն աւելի՞ կը սիրէ.—Երկուքն ալ չի սիրեր.—Զիս կրնա՞ք հասկնալ.—Ոչ, տէր, քանզի չափազանց շուտ կը խօսիք.—Կ'ուզէ՞ք շնորհք ընել այսպէս շուտ չխօսելու.—Այսպէս շուտ չեմ խօսիր, եթէ զիս մոլիկ ընել կ'ուզէք.

160. Հրահանգ

Կրնա՞ք հասկնալ ինչ որ եղբայրս կ'ըսէ.—Այնպէս շուտ կը խօսի որ չեմ կրնար հասկնալ.—Ձեր աշակերտները կրնա՞ն ձեզ հասկնալ.—Կը հասկնան, երբ յամր (ծանր) կը խօսիմ. քանզի հասկցուելու համար յամր խօսել պէտք է.—Գաղիերէն սորվելու համար պէ՞տք է բարձր խօսիլ.—Պէտք է.—Ձեր վարպետը բարձր կը խօսի՞.—Բարձր եւ յամր կը խօսի.—Այս վաճառականէն ինչո՞ւ բան մը չէք գներ.—Այնպէս սուղ կը ծախէ որ անկէ բան մը չեմ կրնար գնել.—Զիս ուրիշի մը քով տանիլ կ'ուզէ՞ք.—Կ'ուզեմ տանիլ ձեզ անոր որդւոյն քով որմէ որ անցած տարի գնեցիք.—Ասոր պէս սուղ կը ծախէ՞.—Այնչափ սուղ չի ծախեր (նուազ սուղ).—Ձեր տղաք կ'ուզե՞ն մանաւանդ Իտալերէն սորվիլ քան Սպաներէն.—Երկուքն ալ սորվիլ չեն ուզեր, Գաղիերէն միայն սորվիլ կը սիրեն.—Ոչխարը (ոչխարի միս) կը սիրէ՞ք.—Ոչխարէն աւելի եզը կը սիրեմ.—Ձեր տղաք կարկանդակը հացէն աւելի՞ կը սիրեն.—Երկուքն ալ կը սիրեն.—Բոլոր գնած գիրքերը կարդա՞ց.—Այն-

չափ գնած է որ չի կրնար ամէնը կարդալ.—Համարներ գրել կ'ուզէ՞ք.—Այնչափ գրեցի որ ալ չեմ կրնար գրել. Այս մարդն ինչո՞ւ կը փախչի.—Կը փախչի, քանզի կը վախնայ.—Մէկն անոր վնաս ընել կ'ուզէ՞.—Մէկն անոր վնաս ընել չուզեր. բայց չի համարձակիր մնալ, քանզի իր պարտքն ըրած չէ, եւ պատժուելու կը վախնայ.—Մէկն անոր դպչիլ կ'ուզէ՞.—Մէկն անոր դպչիլ չուզեր. բայց պիտի պատժուի իր վարպետէն, իր պարտքն ըրած չըլլալուն համար,

ԾԲ ԴԱՍ. Cinquante-deuxième Leçon.

Քովը, մօտ.	A côté de, près de, auprès de.

ԴԻՏ. Ա. Près de, *լոկ մօտ կը նշանակէ.* auprès de *մօտ ըլլալէ զատ նաեւ ընտանութիւն մը կ'իմացնէ։*

Մէկուն քովէն անցնիլ.	Passer à côté (*կամ* près) de quelqu'un.
Ձեր քովէն անցայ.	J'ai passé à côté (près) de vous.
Եղբօրս քովէն անցա՞ք.	Avez-vous passé à côté (près) de mon frère?
Անոր քովէն անցայ.	J'ai passé à côté (près) de lui.
Թատրոնին մօտէն անցայ.	J'ai passé près du théâtre.
Դղեակին մօտէն անցաւ.	Il a passé près du château.
Մթերանոցիս առջեւէն անցաք.	Vous avez passé devant mon magasin.

Համարձակիլ, իշխել·	Oser 1· (իմն՝ եռքը եկած աներեւոյթն առանց նախադրութեան)·
Հոն երթալ չեմ համարձա- [կիր·	Je n'ose (pas) y aller·
Զայն ընել չի համարձակիր	Il n'ose (pas) le faire·
Չհամարձակեցայ անոր ըսել	Je n'ai (pas) osé le lui dire·
Գործածել·	Se servir de (Տես Մ. Դաս).
Ձիս կը գործածէ՞ք·	Vous servez-vous de mon cheval?
Կը գործածեմ·	Je m'en sers·
Ձեր հայրը կը գործածէ՞·	Votre père s'en sert-il?
Կը գործածէ·	Il s'en sert· [mon fusil?
Հրացանս գործածեցի՞ք·	Vous êtes-vous servi de
Գործածեցի·	Je m'en suis servi·
Ձեր գիրքերը գործածեցին·	Ils se sont servis de vos livres·
Զանոնք գործածեցին·	Ils s'en sont servis·
Հրահանգել·	Instruire (*) 4; instruit; instruisant·
Կը հրահանգեմ, կը հրահանգես, կը հրահանգէ·	J'instruis, tu instruit, il instruit·
Սորվեցնել·	Enseigner 1· Apprendre (*) 4·
Մէկուն բան մը սորվեցնել·	Enseigner quelque chose à quelqu'un·
Ինծի հաշիւ կը սորվեցնէ·	Il m'enseigne le calcul·
Ձեզի գաղիերէն կը սորվեցնեմ· [ցուցի·	Je vous enseigne le français· [çais·
Անոր գաղիերէն սորվե-	Je lui ai enseigné le fran-

Մէկուն բան մը ընել սորվեցնել·	Apprendre à quelqu'un à faire quelque chose·
Ինծի կարդալ կը սորվեցնէ·	Il m'apprend à lire·
Անոր գրել կը սորվեցնեմ·	Je lui apprends à écrire·
Գաղիերէնի վարպետը·	Le maître de français·
Ածիլել·	Raser·
Զինք ածիլել տալ·	Se faire raser·
Հագցունել· Habiller·	Հանուեցնել· Déshabiller·
Հագուիլ· s'habiller·	Հանուիլ· Se déshabiller·
Հագուեցա՞ք·	Vous êtes-vous habillé ?
Դեռ չհագուեցայ·	Je ne me suis pas encore habillé·
Տղան հագուեցուցի՞ք·	Avez-vous habillé l'enfant ?
Հագուեցուցի·	Je l'ai habillé·

Ծախել, ձեռքէ հանել (տէֆ էթմէք)· Défaire· Se défaire de· (Դաս ԻԴ· եւ ԼԴ·)

Ձեր վնասուած շաքարը կը ծախէ՞ք·	Vous défaites-vous de votre sucre avarié ?
Կը ծախեմ·	Je m'en défais·
Ձեր հին նաւը ծախեցի՞ք·	Vous êtes-vous défait de votre vieux vaisseau ?
Ծախեցի·	Je m'en suis défait·
Միտք, դիտաւորութիւն	Le dessein, l'intention·
Միտք ունենալ·	Avoir dessein (ետեւէն եկած աներեւոյթը de ով)·
Միտք ունիմ հոն երթալու.	J'ai dessein d'y aller·
Միտք ունինք զայն ընելու·	Nous avons dessein de le [faire.

Ձեր ձիերը ձեռքէ հանելու միտք ունի՞ք·	Avez-vous dessein de vous défaire de vos chevaux ?
Արդէն ձեռքէ հանեցի·	Je m'en suis déjà défait·
Իր հրացանը ձեռքէ հանեց·	Il s'est défait de son fusil·
Ձեր սպասաւորին ճամբայ տուի՞ք·	Vous êtes-vous défait de votre domestique ?
Ճամբայ տուի·	Je m'en suis défait· Je me suis défait de lui·
Մէկէն զերծանիլ (պաշընտան սավմագ, տէֆ էթմէք)	Se débarrasser de quelqu'un·
Անկէ զերծայ·	Je me suis débarrassé de lui·
Ձեր հայրն այս մարդէն զերծա՞ւ·	Votre père s'est-il débarrassé de cet homme ?
Զերծաւ·	Il s'en est débarrassé· Il s'est débarrassé de lui·
Արթնցնել·	Eveiller 4· Réveiller 1·
Արթննալ·	S'éveiller ; se réveiller·

ԴԻՏ. Բ. Eveiller կը նշանակէ մէկը դիտմամբ որոշ ժամանակ մը արթնցնել, ձայն տալ· Réveiller կը նշանակէ քնացած ատեն մէկը արթնցնել· զորօրինակ՝ աղմուկ ընելով եւն ։ Նոյնպէս s'éveiller կը նշանակէ որոշ ատենին արթննալ· se réveiller, յանկարծ կամ պատահմամբ արթննալ ։

Սովորաբար առտուան ժամը վեցին կ'արթննամ (կ'ելլեմ)·	Je m'éveille ordinairement à six heures du matin·
Սպասաւորս զիս սովորաբար առտուան ժամը վեցին կ'արթնցնէ·	Mon domestique m'éveille ordinairement à six heures du matin·

Թեթեւ աղմուկ մը զիս կ'արթնցնէ·	Un bruit léger mé réveille·
Երազ մը զիս արթնցուց·	Un songe m'a réveillé·
Աղմուկ մը չեմ ըներ զանի չարթնցնելու համար·	Je ne fais pas de bruit pour ne pas le réveiller·
Երազ մը·	Un songe, un rêve·
Սովորաբար, հասարակօրէն·	Ordinairement, d'ordinaire·
Իջնել·	Descendre·
Ձիէն իջնել·	Descendre du cheval·
Վարուիլ·	Se conduire (*) 4· Se comporter 1·
Աղէկ կը վարուիմ (վարմունքս աղէկ է)·	Je me conduis bien·
Ի՞նչպէս է վարմունքը·	Comment se conduit-il?
Դէպ ի (մէկը)·	Envers·
Դէպ այս մարդը գէշ կը վարուի·	Il se comporte mal envers cet homme·
Դէպ յիս (ինծի հետ) գէշ վարուեցաւ·	Il s'est mal comporté envers moi·
Աշխատութիւնն արժել·	Valoir la peine·
Ասիկա (աշխատութիւնը) կ'արժէ՞·	Cela vaut-il la peine?
Կ'արժէ· [չա՞րժեր·	Cela vaut la peine·
Ասիկա (աշխատութիւնը)	Cela ne vaut-il pas la peine?
Ընել (աշխատութիւնը) կ'արժէ՞·	Vaut-il la peine de le faire?
Անոր գրել (աշխատութիւնը) կ'արժէ՞·	Vaut-il la peine de lui écrire? Est-ce la peine de lui écrire?

Անիկա բան մը չարժեր·	Cela ne vaut rien·
Լաւագո՞յն է·	Vaut-il mieux?
Լաւագոյն է·	Il vaut mieux·
Լաւագոյն պիտի ըլլա՞յ·	Vaudra-t-il mieux?
Լաւագոյն պիտի չըլլայ·	Il ne vaudra pas mieux·
Լաւագոյն է ասիկա ընել քան անիկա·	Il vaut mieux faire ceci que cela·
Լաւագոյն է հոս մնալ քան պտտիլ·	Il vaut mieux rester ici que de se promener·

161. Հրահանգ

Ձեր գիրքերը գտնուեցա՞ն·—Գտնուեցան·—Ո՞ւր·—Անկողնին տակ·—Վերարկուս անկողնին վրա՞յ է·—Տակն է·—Ձեր եղբօրը գուլպաներն անկողնին տա՞կն են·—Վրան են·—Մէկէ մը տեսնուեցա՞յ·—Մէկէն չտեսնուեցայ·—Մէկուն մօտէն անցա՞ք·—Ձեր քովէն անցայ, եւ զիս չտեսաք·—Մէկը ձեր քովէն անցա՞ւ·—Մէկն իմ քովէս չանցաւ·—Ձեր որդին ուստի՞ անցաւ·—Թատրոնին մօտէն անցաւ·—Դղեակին մօտէն պիտի անցնի՞ք·—Պիտի անցնիմ·—Արկղս ինչո՞ւ չմաքրեցիք·—Կը վախնայի որ մատուըներս կ'աղտոտեմ·—Եղբօրս սպասաւորն իր տիրոջը հրացանները մաքրե՞ց·—Մաքրեց·—Չվախցա՞ւ որ մատուըները կ'աղտոտէ·—Չվախցաւ որ կ'աղտոտէ, քանզի անոր մատուըները երբէք մաքուր (propre) չեն·—Կը գործածէ՞ք գիրքերը զորոնք ձեզի փոխ տուի·—Կը գործածեմ·—Ձեր դանակը կրնա՞մ գործածել·—Կրնաս գործածել, բայց պէտք չէ որ զքեզ կտրես·—Եղբայրներս ձեր գիրքերը կրնա՞ն գործածել·—Կրնան գործածել·—Ձեր հրացանը կրնա՞նք գործածել·—Կրնաք գործածել, բայց պէտք չէ զայն ապականել·—Իմ փայ-

տըս ի՞նչ ըրիք.—Տաքնալու համար գործածեցի.—Ձեր հայրն իմ ձիս գործածե՞ց.—Գործածեց.—Մեր դրացիները մեր հանդերձները գործածեցի՞ն.—Չգործածեցին, քանզի անոնց պէտք չունեցան.—Եղբայրս ո՞վ գործածեց.—Ոչ ոք գործածեց.—Ձեր եղբօրն ըսի՞ք որ իջնէ.—Ըսելու չհամարձակեցայ.—Ինչո՞ւ չհամարձակեցաք ըսել.—Քանզի չուզեցի արթնցնել.—Ձեզի ըսա՞ծ է որ չարթնցնէք.—Ըսած է որ չարթնցնեմ, եթէ կը քնանայ։

162. Հրահանգ

Այսօր ածիլուեցա՞ք (դուք ձեզ կ՚ածիլէ՞ք).—Ածիլուեցայ.—Ձեր եղբայրն ածիլուեցա՞ւ.—Չածիլուեցաւ, այլ գինք ածիլել տուաւ.—Ստէպ կ՚ածիլուի՞ք.—Ամէն առտու կ՚ածիլուիմ, եւ երբեմն նաեւ իրիկունը.—Իրիկունը ե՞րբ կ՚ածիլուիք.—Երբ տունը ճաշ չեմ ըներ.—Ձեր հայրն օրը քանի՞ անգամ կ՚ածիլուի.—Օրն անգամ մը միայն կ՚ածիլուի, բայց հօրեղբայրս օրը երկու անգամ կ՚ածիլուի.—Ձեր հօրեղբօրորդին ստէպ կ՚ածիլուի՞.—Երկու օրն անգամ մը միայն կ՚ածիլուի.—Առտուն ժամը քանիի՞ն կը հագուիք.—Նախաճաշ ընելուս պէս կը հագուիմ, եւ կը նախաճաշեմ ամէն օր ժամը ութին կամ ութը քառորդ անցած.—Ձեր բարեկամը նախաճաշէն առա՞ջ կը հագուի.—Հագուելէն առաջ կը նախաճաշէ.—Իրիկուան ժամը քանիի՞ն կը հանուիս.—Թատրոնէն դալուս պէս կը հանուիմ.—Ամէն իրիկուն թատրոն կ՚երթա՞ս.—Ամէն իրիկուն չեմ երթար, քանզի լաւ է ուսանիլ քան թատրոն երթալ.—Ժամը քանիի՞ն կը հանուիս, երբ թատրոն չես երթար.—Անատեն ընթրելուս պէս կը հանուիմ, եւ ժամը տասնին պառ-

կելու, կ'երթամ.—Տղան արդէն հագուեցուցի՞ք.—Դեռ չհագուեցուցի, քանզի դեռ կը ննջէ.—Ժամը քանի՞ն կ'ելլէ.—Արթնցուելուն պէս կ'ելլէ.—Ինծի չափ կանուխ կ'ելլէ՞ք.—Չեմ գիտեր թէ դուք ժամը քանիին կ'ելլէք, բայց ես արթննալուս պէս կ'ելլեմ.—Կ'ուզէ՞ք սպասաւորիս ըսել որ զիս վաղը ժամը չորսին արթնցնէ.—Կ'ուզեմ ըսել.—Ինչո՞ւ այսպէս կանուխ ելաք.—Տըղաքս այնչափ աղմուկ ըրին որ զիս արթնցուցին.—Աղէկ քնացա՞ք.—Աղէկ չքնացայ, քանզի չափազանց աղմուկ ըրիք.—Բարի նաւապետը ժամը քանի՞ին արթնցաւ.—Առաւուան ժամը հինգը քառորդ անցած արթնցաւ։

163. Հրահանգ

Տղաս ի՞նչպէս վարուեցաւ.—Շատ աղէկ վարուեցաւ.—Եղբայրս դէպ ի ձեզ ի՞նչպէս վարուեցաւ.—Դէպ ինձ շատ աղէկ վարուեցաւ, քանզի դէպ ամէն մարդ աղէկ կը վարուի.—Այս մարդուն գրել (աշխատութիւնը) կ'արժէ՞.—Անոր գրել չարժեր.—Կարկանդակ մը դնելու համար ձիէ իջնել կ'արժէ՞.—Չարժեր, քանզի երկայն ատեն չէ որ կերաք.—Այս աղքատին բան մը տալու համար ձիէ իջնել կ'արժէ՞.—Այո, քանզի կ'երեւի թէ պէտք ունի, բայց կրնաք առանց ձիէ իջնելու անոր բան մը տալ.—Լաւագո՞յն է թատրոն երթալ քան ուսանիլ.—Լաւագոյն է ասիկա ընել քան անիկա.—Լաւագո՞յն է Գաղիերէն կարդալ սորվիլ քան խօսիլ սորվիլ.—Առանց խօսիլ սորվելու կարդալ սորվիլ աշխատութիւնը չարժեր.—Լաւագո՞յն է պառկել երթալ քան պտտելու երթալ.—Լաւագոյն է ասիկա ընել քան անիկա.—Լաւագո՞յն է Գաղիա երթալ քան Գերմանիա.—Չարժեր Գաղիա կամ Գերմանիա երթալ, երբ մարդ

ճամբորդելու բաղձանք չունի. —Վերջապէս այս մարդէն զերծա՞նք. — Անկէ զերծայ. — Ինչո՞ւ ձեր հայրն իր ձիերը ձեռքէ հանեց. —Վասն զի անոնց պէտք չունէր. — Ձեր վաճառականը վերջապէս յաջողեցա՞ւ իր վնասուած շաքարը ձեռքէ հանելու. —Ձեռքէ հանելու յաջողեցաւ. —Ապառնի՞կ ծախեց. —Կանխիկ կրցաւ ծախել, այնպէս որ ապառիկ չծախեց. —Ձեզի կարդալ ո՞վ սորվեցուց. —Գաղիացի վարպետի մը քով սորվեցայ. —Ձեզի գրել սորվեցո՞ւց. — Ինծի կարդալ եւ գրել սորվեցուց. —Ձեր եղբօրը հաշիւ ո՞վ սորվեցուց. —Գաղիացի վարպետ մը սորվեցուց. — Զի՞ս կը կանչէք. — Ձեզ կը կանչեմ. —Ի՞նչ կը հաճիք. —Ինչո՞ւ չէք ելլէր, չէք գիտեր որ արդէն ուշ է. —Ինէ ի՞նչ կը խնդրէք. —Բոլոր ստակս կորսնցուցի, եւ կու գամ աղաչելու որ ինծի փոխ տաք. —Ժամը քանի՞ն է. — Արդէն ժամը վեցը քառորդ անցած է, եւ բաւական քնացաք. —Շատո՞նց է որ ելաք. —Ժամ ու կէս է որ ելած եմ. — Ինծի՛ հետ պտոյտ մը ընել կ՚ուզէ՞ք. —Չեմ կրնար պտտելու երթալ, քանզի Գաղիերէնի վարպետիս կը սպասեմ:

ԾԳ ԴԱՍ. Cinquante-troisème Leçon.

Յուսալ. Espérer (*ետեւէն եկած աներեւոյթը առանց* de *նախադրութեան*:

ԴԻՏ. Ա. *Երբ բայի մը վերջընթեր վանկին* e *ձայնաւորը սուր չեշտ*, accent aigu (´) *ունի բութ չեշտ*, accent grave (`) *կ՚առնէ, երբ իրմէ ետքի վանկը անձայն* e *ով կը վերջանայ. զորօրինակ* Céder, je cède, tu cèdes, il cède.

Կը յուսամ, կը յուսաս, կը յուսայ·	J'espère, tu espères, il espère·
Կը յուսա՞ք·	Espérez-vous ?
Կը յուսանք·	Nous espérons·
Զանի հոն գտնել կը յուսա՞ք·	Espérez-vous l'y trouver ? (Լ· Դաս Դիտ· Ա·)·
Կը յուսամ·	Je l'espère·
Փոխել·	Changer·
Բան մը ուրիշ բանի մը հետ փոխել·	Changer կամ troquer une chose contre une autre·
Բեղոյրս անոր բեղոյրին հետ կը փոխեմ·	Je change կամ je troque mon chapeau contre le sien·
Փոխել (իր մէկ բանը, այսինքն՝ մէկը թողուլ ուրիշ մը առնել)· [կը փոխէ՞ք·	Changer de (առանց յօդի)·
Բեղոյր կամ ձեր բեղոյրը	Changez-vous de chapeau ?
Կը փոխեմ· [խէ·	J'en change·
Զործը (ճերմկեղէնը) կը փո-	Il change de linge·
Իրենց հանդերձները կը փոխեն·	Ils changent d'habits·
Խառնուիլ·	Se mêler·
Մարդոց մէջ կը խառնուիմ·	Je me mêle parmi les gens.
Զինուորներուն մէջ կը խառնուի·	Il se mêle parmi les soldats·
Մէջ·	Parmi ; Entre·
Ճանչնալ (յիշել որ տեսած է)·	Reconnaître (*)· կը խոնարհի connaître/ի պէս (Տես Դաս ԻԴ·Դիտ·Դ· եւ Դաս ԼԴ·)·

Այս մարդը կը ճանչնա՞ք·	Reconnaissez-vous cet homme?
Այնչափ ատենէ ի վեր չեմ տեսած որ չեմ ճանչնար (կոր)·	Je ne l'ai pas vu depuis si longtemps que je ne le reconnais plus·
Այնչափ հաց ունիմ որ չեմ կրնար ուտել (ուտելու համար ինծի պէտք եղածէն աւելի)·	J'ai plus de pain que je n'en puis manger·

ԴԻՏ. Բ. Երբ, ինչպէս վերի խօսքին մէջ է, երկու նախադասութիւն իրարու հետ կը բաղդատուին, plus, moins, mieux, autrement, plus tôt que *մակբայներով, երկրորդ նախադասութիւնը որ այս մակբայներէն ետքը կու գայ՝ բացասական կ'ըլլայ առանց* pas *ի, եթէ առաջին նախադասութիւնը հաստատական է· իսկ եթէ առաջին նախադասութիւնը բացասական է, երկրորդը հաստատական ըլլալու է· զորօրինակ·* Je n'ai pas plus d'argent que vous croyez· *Ձեր կարծածէն աւելի ստակ չունիմ·* J'ai plus d'argent que vous ne croyez· *Ձեր կարծածէն աւելի ստակ ունիմ։*

Այս մարդն աւելի ստակ ունի քան որչափ ծախք չըներ·	Cet homme a plus d'argent qu'il n'en dépensera pas·
Պէտք եղածէն աւելի գինի կայ·	Il y a plus de vin qu'il n'en faut·
Ձեզի պէտք եղածէն աւելի ստակ ունիք·	Vous avez plus d'argent qu'il ne vous en faut·
Մեզի պէտք եղածէն աւելի մուճակ ունինք·	Nous avons plus de souliers qu'il ne nous en faut·
Այս մարդը կարծածէն քիչ բարեկամ ունի·	Cet homme a moins d'amis qu'il ne pense·

Ձեզ ձեր կարծածէն աւելի աղէկ կը հասկնամ. — Je vous comprends mieux que vous ne pensez.

Ըսածէն տարբեր կերպով կը գործէ. — Il agit autrement qu'il ne dit.

Իր կարծածէն աւելի շուտ հասաւ. — Il est arrivé plus tôt qu'il ne pensait.

Երեւակայել. S'imaginer. Խորհիլ. Penser. Շահիլ. Gagner.

Ձեր հայրն արդէն մեկնեցա՞ւ. — Votre père est-il déjà parti?

Մեկնելու պատրաստ է. — Il est prêt à partir.

Պատրաստ. Prêt. Պատրաստել. Préparer.

Պատրաստուիլ. — Se préparer.

Պատրաստ կենալ. — Se tenir prêt.

Ճեղքել. — Fendre.

Մէկուն սիրտը ճեղքել. — Fendre le cœur à quelqu'un.

Այս մարդուն սիրտը կը ճեղքէք (կը ծակէք). — Vous fendez le cœur à cet homme.

Որո՞ւն սիրտը կը ծակեմ. — A qui est-ce que je fends le cœur?

Սփռել. Répandre. Տարածել. Etendre.

Երկայն, մանրամասն խօսիլ. Տարածուիլ. — S'étendre sur.

Այս մարդն այս նիւթին վրայ միշտ երկայն կը խօսի. — Cet homme s'étend toujours sur ce sujet.

Առարկան, նիւթը. — Le sujet; l'objet.

Գետինը տարածուիլ. — S'étendre sur le plancher.

Կախել. Pendre à. Պատը. Le mur.

Վերարկուս պատին կը կախեմ. — Je pends mon habit au mur.

Իր բեւյրը ծառին կը կա-[խէ.] — Il pend son chapeau à l'ar-[bre.]

Գողը· Le voleur· Աւազակը· Le brigand·

Մեր մուճակները գամին կը կախենք·	Nous pendons nos souliers aux clous·
Գողը կախուեցաւ·	Le voleur a été pendu·
Կողովը ծառին ո՞վ կախեց.	Qui a pendu le panier à l'arbre·
Հուղկահարը·	Le voleur de grand chemin·
Միշտ փութաջան էք, եւ միշտ այնպէս պիտի ըլլաք	Vous êtes toujours studieux, et vous le serez toujours·

ԴԻՏ. Գ. Երբ քանի մը նախադասութիւններէ բաղադրեալ խօսքի մը բայերը միեւնոյն տէր բային կը վերաբերին, ամէն մէկ բային վրայ դերանուն տէր բային պիտի կրկնուի· Նոյնպէս դերանուն խնդիրները։

Ձեր եղբայրն իմաստուն է, եւ միշտ այնպէս պիտի ըլլայ·	Votre frère est sage et il le sera toujours·
Բարեկիրթ որդի մը երբէք իր հօրը վիշտ չի պատճառեր· զանի կը սիրէ, կը պատուէ եւ կը յարգէ	Un fils bien élevé ne fait jamais de chagrin à son père; il l'aime, l'honore et le respecte·
Երկայն ատենէ ի վեր, շատոնցուընէ·	Depuis longtemps·
Շատոնցուընէ հիւանդ է·	Il est malade depuis longtemps·
Շատոնց է որ հիւանդ է·	Il est longtemps qu'il est malade·

164. Հրահանգ

Այսօր տոմսակ մը ընդունել կը յուսա՞ք·—Հատ մը ընդունել կը յուսամ·—Որմէ՞·—Բարեկամներուս մէկէն·

—Ի՞նչ կը յուսաս.—Կը յուսամ ազգականներս այսօր տեսնել, քանզի դաստիարակս (précepteur) զիս անոնց տունը տանել խոստացաւ.—Ձեր բարեկամը բան մը ընդունել կը յուսա՞յ.—Բան մը ընդունել կը յուսայ, քանզի շատ աշխատեցաւ.—Կանուխ Բարիզ հասնիլ կը յուսա՞ք.—Ժամը ութը քառորդ անցած հոն հասնիլ կը յուսանք, քանզի մեր հայրն այս իրիկուն մեզ կը սպասէ.—Ջանի տունը գտնել կը յուսա՞ք.—Կը յուսանք.—Ի՞նչ բանի հետ փոխեցիք ձեր կառքը որուն վրայով ինծի խօսեցաք.—Ջանի գեղեցիկ արաբացի ձիու մը հետ փոխեցի.—Ձեր գիրքն իմինիս հետ փոխել կ'ուզէ՞ք.—Չեմ կրնար, քանզի գաղիերէն ուսանելու համար անոր պէտք ունիմ.—Ձեր բեղոյրն ինչո՞ւ կը հանէք.—Կը հանեմ, քանզի իմ ծեր վարպետս գալը կը տեսնեմ.—Շուկան երթալու համար բեղոյր կը փոխէ՞ք.—Շուկան երթալու համար չեմ փոխեր, այլ նուագածութեան երթալու համար.—Նուագածութիւնը երբ պիտի ըլլայ (տեղի ունենայ).—Միւս վաղիւ տեղի պիտի ունենայ.—Ինչո՞ւ կ'երթաք. հոս չէ՞ք զբօսնուր.—Կը խաբուիք, եթէ կ'ըսէք թէ հոս չեմ զբօսնուր. քանզի կը վստահացնեմ ձեզ որ ձեզի հետ խօսելու մէջ շատ զուարճութիւն կը գտնեմ. բայց կ'երթամ, վասն զի ազգականիս պարահանդէսին կը սպասուիմ.—Հոն երթալ խոստացա՞ք.—Խոստացայ.—Անգղիացի նաւապետին տունը երթալու համար բեղոյր փոխեցի՞ք.—Բեղոյր փոխեցի, բայց ոչ վերարկու ոչ ալ մուճակ փոխեցի.—Օրը քանի՞ անգամ հանդերձ կը փոխես.—Ճաշելու եւ թատրոն երթալու համար կը փոխեմ։

165. Հրահանգ

Այս մարդոց մէջ ինչո՞ւ կը խառնուիք.—Անոնց մէջ կը խառնուիմ, գիտնալու համար թէ իմ վրայով ինչ կ'ըսեն.—Ի՞նչ պիտի ըլլաք, եթէ միշտ զինուորներուն մէջ կը խառնուիք.—Չեմ գիտեր թէ ինչ պիտի ըլլամ, բայց կը վստահացնեմ ձեզ որ անոնք ինծի վնաս պիտի չըներ, քանզի անոնք մէկուն վնաս չեն ըներ.—Ձեր հայրը ճանչցա՞ք.—Այնչափ երկայն ատեն է զանի չեմ տեսած, որ չճանչցայ.—Ան ձեզ ճանչցա՞ւ.—Իսկոյն ճանչցաւ զիս.—Ո՞րչափ ատեն է որ այս վերարկուն ունիք.—Շատոնց է որ ունիմ.—Ո՞րչափ ատեն է որ ձեր եղբայրն այս հրացանն ունի.—Շատ երկայն ատեն է որ ունի.—Միշտ գաղիերէն կը խօսի՞ք.—Այնչափ երկայն ատեն է չեմ խօսած, որ գրեթէ բոլորովին մոռցած եմ.—Ո՞րչափ ատեն է որ ձեր հօրեղբօրորդին գաղիերէն կը սորվի.—Երեք ամիս միայն է.—Ձեզի չափ գիտէ՞.—Ինէ աւելի գիտէ, քանզի աւելի երկայն ատեն է որ կը սորվի.—Գիտէ՞ք ինչու համար այս մարդը չուտեր.—Կարծեմ թէ անօթի չէ, քանզի աւելի հաց ունի քան որչափ կրնայ ուտել.—Ձեր որդւոյն ստակ տուի՞ք.—Աւելի տուի քան որչափ ծախք պիտի չընէ. (այնչափ տուի որ չի կրնար ամէնը ծախք ընել).—Ինծի դաւաթ մը մրգուզ տալ կ'ուզէ՞ք.—Մրգուզ խմելու պէտք չունիք, քանզի պէտք եղածէն աւելի գինի կայ.—Նոր բեղյր մը գնելու համար հրացանս ծախելո՞ւ եմ.—Ծախելու պէտք չունիք, քանզի ձեզի պէտք եղածէն աւելի ստակ ունիք.—Կօշկակարին խօսիլ կ'ուզէ՞ք.—Անոր խօսիլ չեմ ուզեր, քանզի մեզի

պէտք եղածէն աւելի մուճակ ունինք·—Դաղխացիք ինչո՞ւ կ'ուրախանան·—Կ'ուրախանան, քանզի կը կարծեն թէ շատ աղէկ բարեկամներ ունին·—Ուրախանալու իրաւունք չունի՞ն· — Իրաւունք չունին, քանզի աւելի քիչ բարեկամ ունին քան որչափ կը կարծեն։

166. Հրահանգ

Ինծի հետ մեկնելու պատրա՞ստ էք· —Եմ·—Ձեր հօրեղբայրը մեզի հետ կը մեկնի՞·—Մեզի հետ կը մեկնի, եթէ կ'ուզէ·—Կ'ուզէ՞ք անոր ըսել որ վաղուը իրիկուան ժամը վեցին մեկնելու պատրաստ ըլլայ· — Ըսել կ'ուզեմ·—Այս երիտասարդը մեկնելու պատրա՞ստ է·—Դեռ ոչ, բայց ընդհուպ պատրաստ պիտի ըլլայ·—Այս մարդըն ինչո՞ւ կախուեցաւ· —Կախուեցաւ, քանզի մէկը սպաննեց· —Կախուեցա՞ւ մարդը որ ձեր եղբօրմէն ձի մը գողցաւ· —Պատժուեցաւ, բայց չկախուեցաւ· մեր երկրին մէջ հուղկահարները միայն կը կախուին·—Վերարկուս ի՞նչ ըրիք· —Պատին կախեցի· —Բեղոյրս ծառին կախել կ'ուզէ՞ք· —Կախել կ'ուզեմ· —Մուճակներս չտեսա՞ք· —Զանոնք ձեր անկողնին տակը գտայ, եւ գամին կախեցի·—Ձեր հրացանը գողցող գողը կախուեցա՞ւ· —Պատժուեցաւ, բայց չկախուեցաւ· —Այս նիւթին վրայ ինչո՞ւ երկայն կը խօսիք· —Վասն զի ամէն նիւթոյ վրայ պէտք է խօսիլ· —Եթէ ձեզի մտիկ ընելու եւ պատասխանելու ստիպուած եմ, երբ այս նիւթին վրայ կ'երկայնաբանէք, բեղոյրս գամին կախեմ, եւ ապա ձեզ մտիկ ընեմ եւ ըստ կարի (de mon mieux) պատասխանեմ· —Աղէկ կ'ընէք։

ԾԴ ԴԱՍ. Cinquante-quatrième Leçon.

Աղէկ (առողջ) ըլլալ.	Se porter bien.
Ի՞նչպէս էք.	Comment vous portez-vous?
Աղէկ եմ.	Je me porte bien.
Ձեր հայրն ի՞նչպէս է.	Comment se porte monsieur votre père?
Աղէկ չէ.	Il ne se porte pas bien.
Ձեր եղբայրը, հօրեղբօրորդին.	Monsieur votre frère; monsieur votre cousin.
Ձեր եղբայրները.	Messieurs vos frères.

ԴԻՏ. Ա. Գաղղիերէնի մէջ քաղաքավարութեան համար հայր, մայր, եղբայր, քոյր եւ ասոնց նման բառերուն հետ, Monsieur, Տէր, Madame, Տիկին, Mademoiselle, Օրիորդ տիտղոսները կը գործածուին. Monsieur ին յոքնակին է Messieurs. Madame ինը՝ Mesdames. Mademoiselle ինը՝ Mesdemoiselles. Une madame, une mademoiselle չըսուիր, պէտք է ըսել, une dame, տիկին մը, une demoiselle, օրիորդ մը.

Ձեր հօրեղբայրները.	Messieurs vos oncles.
Բանի մը վրայ տարակուսիլ.	Douter de quelque chose.
Ատոր վրայ կը տարակուսի՞ք.	Doutez-vous de cela?
Կը տարակուսիմ.	J'en doute.
Չեմ տարակուսիր.	Je n'en doute pas.
Ի՞նչ բանի վրայ կը տարակուսիք.	De quoi doutez-vous?
Մարդուն ըսածին վրայ կը տարակուսիմ.	Je doute de ce que l'homme m'a dit.

Տարակոյսը· Le doute· *Անտարակոյս*· Sans doute·

Միաբան ըլլալ բանի մը վրայով·	Convenir de quelque chose·
Ցայսմ միաբա՞ն էք·	Convenez-vous de cela ?
Միաբան եմ·	J'en conviens·

Դ.ԻՏ. Բ. Հայերէն կ'ըսենք, Այս ինչ բանին համար այսչափ ֆրանք վճարեցի· գաղիերէն կ'ըսուի, Բան մը այսչափ ֆրանք վճարեցի: Նոյնպէս հայերէն կ'ըսենք, Այս ինչ բանը այսչափ ֆրանքի գնեցի, գաղիերէն պէտք է ըսել՝ Այս ինչ բանը այսչափ ֆրանք գնեցի· վերջապէս ստակին անունը հայցական կը դրուի:

Այս բեղըյրին համար ո՞րչափ վճարեցիք·	Combien avez-vous payé ce chapeau ?
Անոր համար երեք սկուտ վճարեցի·	Je l'ai payé trois écus·
Այս ձին հինգ հարիւր ֆըրանքի գնեցի·	J'ai acheté ce cheval cinq cents francs·
Գինը· [*ցա՞ք*·	Le prix· [prix ?
Գինին վրայով միաբանե-	Etes-vous convenus du
Միաբանեցանք·	Nous sommes convenus·
Ի՞նչ բանի վրայով միաբանեցաք·	De quoi êtes-vous convenus ?
Գնոյն վրայով· [*յով*·	Du prix· [se·
Համաձայնիլ բանի մը վրա-	S'accorder de quelque cho-
Զգալ, զգացած, զգալով	Sentir(2); senti; sentant·
Կը զգամ, կը զգաս, կը զգայ	Je sens, tu sens, il sent·
Հաւանիլ, հաճիլ·	Consentir (à *ով խնդիր*)·
Հոն երթալու կը հաճիմ·	Je consens à y aller·

Սակայն· Cependant· *Կրել* (*հանդերձ*)· Porter·

Ի՞նչ հանդերձ կը կրէ·	Quels vêtements porte-t-il?
Գեղեցիկ հանդերձներ կը կրէ·	Il porte de beaux vêtements·
Հանդերձը, հագուստը·	Le vêtement·
Սովորութեանս հակառակ·	Contre mon ordinaire·
Ըստ սովորութեան·	Comme à l'ordinaire, comme de coutume·
Ընկերակիցս (օրթագ)·	Mon associé·
Բան մը դիտել·	S'apercevoir 3 de quelque [chose·
Ասիկա կը դիտէ՞ք·	Vous apercevez-vous de cela?
Կը դիտեմ·	Je m'en aperçois·
Ասիկա դիտեցի՞ք·	Vous êtes-vous aperçu de [cela?
Ըրածը դիտեցի՞ք·	Vous êtes-vous aperçu de ce qu'il a fait·
Դիտեցի·	Je m'en suis aperçu·
Սպասել, ակնունել·	S'attendre à·
Ձեր հօրեղբօրմէն տոմսակ մը ընդունելու կը սպասէ՞ք·	Vous attendez-vous à recevoir un billet de votre oncle?
Կը սպասեմ, կը յուսամ·	Je m'y attends·
Կը սպասէ·	Il s'y attend·
Կը սպասենք·	Nous nous y attendons·
Սպասեցի՞նք·	Nous y sommes-nous attendus?
Սպասեցինք·	Nous nous y sommes at- [tendus·
Հայթայթել (ճարել)·	Se procurer·
Ստակ չեմ կրնար հայթայթել·	Je ne peux pas, կամ je ne puis me procurer de l'argent·

Չի կրնար ուտելիք հայ-թայթել·	Il ne peut se procurer de quoi manger·
Բան մը, կամ մէկը ծաղ-րել·	Se moquer de quelque chose ou de quelqu'un·
Ամէն մարդ կը ծաղրէ·	Il se moque de tout le monde· [homme ?
Այս մարդը կը ծաղրէ՞ք·	Vous moquez-vous de cet
Չեմ ծաղրեր·	Je ne m'en moque pas, կամ je ne me moque pas de lui· [Լծ Դաս· Դիտ·)
Կենալ, մնալ·	S'arrêter, rester (Տես
Երկայն ատեն կեցա՞ք Պէր-լին·	Vous êtes-vous arrêté longtemps à Berlin ?
Երեք օր միայն կեցայ·	Je ne m'y suis arrêté que trois jours·
Բնակիլ·	Séjourner·
Ձեր եղբայրը հիմա ո՞ւր կը բնակի·	Où monsieur votre frère séjourne-t-il actuellement?
Հիմա·	Actuellement·
Բնակութեան տեղ·	Le séjour·
Բարիզ գեղեցիկ բնակու-թեան տեղ մի է·	C'est un beau séjour que Paris·
Կարդալէն ետքը·	Après avoir lu, կամ, après la lecture· [Ի· Դաս·
Զբաղելէս ետքը·	Après m'être occupé (տես
Ձեր հագուելէն ետքը·	Après vous être habillé·
Հագուելէն ետքը·	Après s'être habillé ?
Մեր ածիլուելէն ետքը·	Après nous être rasés·
Անոնց տաքնալէն ետքը·	Après s'être chauffés·

Կարդալէն ետքը գիրքը տուի (տիրոջը)·	J'ai rendu le livre après l'avoir lu·
Ձիս կտրելէն ետքը դանակը նետեցի·	J'ai jeté le couteau après m'être coupé·
Հագուելէն ետքը նուագածութեան գացիք·	Vous êtes allé au concert après vous être habillé·
Հագուելէն ետքը թատրոն գնաց·	Il est allé au théâtre après s'être habillé·
Ածիլուելէն ետքը նախաճաշ ըրինք·	Nous avons déjeûné après nous être rasés·
Տաքնալէն ետքը դուրս ելան·	Ils sont sortis après s'être chauffés·
Հիւանդը·	Le malade·
Բաւական աղէկ·	Assez, passablement bien·
Շատ ուշ է·	Il est bien tard, կամ, très tard·
Շատ հեռու է·	C'est bien loin, կամ très-[loin·

167. Հրահանգ

Ձեր հայրն ի՞նչպէս է· —Սանկ է· —Ձեր հիւանդն ի՞նչպէս է· —Այսօր երեկուընէ քիչ մը աւելի աղէկ է· Շատո՞նց է որ ձեր եղբայրները չտեսաք· —Երկու օր է որ չտեսայ·—Ի՞նչպէս ես·—Բաւական աղէկ եմ·—Ո՞րչափ ատեն է որ ձեր հօրեղբօրորդին գաղիերէն կը սորվի· —Երեք ամիս միայն է որ կը սորվի· —Արդէն կը խօսի՞·—Կը խօսի, կը կարդայ եւ կը գրէ լաւ.քան ձեր եղբայրը որ երկու տարիէ ի վեր կը սորվի·—Շատո՞նց է որ հօրեղբօրս վրայ լուր առած չէք·—Հազիւ տասնեւհինգ օր է որ անոր վրայով լուր առած եմ·—Հիմա ո՞ւր

կը բնակի.—Պէրլին կը բնակի, բայց եղբայրս Լոնտրա է.—Երկայն ատեն Վիէնա կեցա՞ք.—Տասնեւհինգ օր կեցայ.—Ձեր հօրեղբօրորդին Բարիզ ո՞րչափ ատեն կեցաւ.—Ամիս մը միայն կեցաւ.—Հօրեղբօրս խօսիլ կը սիրէ՞ք.—Անոր խօսիլ շատ կը սիրեմ, բայց չեմ սիրեր որ զիս ծաղրէ.—Ինչո՞ւ ձեզ կը ծաղրէ (ձեր վրայ կը խնդայ).—Զիս կը ծաղրէ, վասն զի գէշ կը խօսիմ.—Ձեր եղբայրն ինչո՞ւ բարեկամ չունի.—Չունի, վասն զի ամէն մարդ կը ծաղրէ.—Այս մարդն ինչո՞ւ կը ծաղրէք.—Զանի ծաղրելու միտք չունիմ.—Կ'աղաչեմ որ չընէք, քանզի սիրտը կը ծակէք, եթէ ծաղրէք.—Ըսածիս վրայ կը տարակուսի՞ք.—Չեմ տարակուսիր.—Այս մարդուն ձեզի ըսածին վրայ կը տարակուսի՞ք.—Կը տարակուսիմ, քանզի ստէպ սուտ է.—Վերջապէս գընեցի՞ք ձին զոր անցեալ ամիս գնել ուզեցիք.—Չգնեցի, քանզի չկրցայ ստակ հայթայթել.

168. Հրահանգ

Ձեր հօրեղբայրը վերջապէս պարտէզը գնե՞ց.—Չգընեց, քանզի գնոյն վրայ չմիաբանեցաւ.—Այս նկարին գնոյն վրայ վերջապէս միաբանեցա՞ք.—Միաբանեցանք.—Ո՞րչափ վճարեցիք անոր համար.—Անոր համար տասնեւհինգ հարիւր (հազար հինգ հարիւր) ֆրանք վճարեցի.—Այսօր ի՞նչ գնեցիր.—Երկու գեղեցիկ ձի, երեք գեղեցիկ նկար եւ գեղեցիկ հրացան մը գնեցի.—Նկարներուն համար ի՞նչ վճարեցիր.—Զանոնք եօթն հարիւր ֆրանքի գնեցի.—Սո՞ւղ կը գտնէք (կը կարծէք).—Սուղ չեմ գտներ.—Ձեր ընկերակցին հետ համաձայնեցա՞ք.—Անոր հետ համաձայնեցայ.—Նաւին գինը

ձեզի վճարել կը հաճի՞․ —Ինծի վճարել կը հաճի․ —Գաղիա երթալու կը հաճի՞ք (հաճութիւն կուտա՞ք)․ —Հոն երթալու հաճութիւն կու տամ․ —Ձեր ծեր բարեկամը նորէն տեսա՞ք․ —Նորէն տեսայ․ —Ճանչցա՞ք․ —Գրեթէ չճանչցայ, քանզի, հակառակ իր սովորութեանը, մեծ բեղոյր մը կը կրէ․ —Ի՞նչպէս է․ —Շատ աղէկ է․ —Ի՞նչ զգեստ կը կրէ․ —Գեղեցիկ նոր զգեստներ կը կրէ․ —Ձեր մանչուն ըրածը դիտեցի՞ք․ —Դիտեցի․ —Զանի պատժեցի՞ք անոր համար․ —Պատժեցի․ —Ձեր հայրը ձեզի արդէն գրե՞ց․ —Դեռ ոչ, բայց այսօր անկէ տոմսակ մը ընդունել կը սպասեմ․ —Ի՞նչ բանի վրայ կը գանգատիք․ —Ստակ հայթայթել չկրնալուս կը գանգատիմ․ —Աս խեղճ մարդիկն ինչո՞ւ կը գանգատին․ —Կը գանգատին, քանզի չեն կրնար ուտելիք հայթայթել․ —Ձեր ծնողքն ի՞նչպէս են․ —Ըստ սովորութեան, շատ աղէկ են․ —Ձեր հօրեղբայրն աղէ՞կ է․ —Սովորականէն աւելի աղէկ է․ —Լուր առի՞ք մեր բարեկամին վրայ որ Գերմանիա է․ —Անոր շատ անգամ գրեցի, բայց դեռ չպատասխանեց։

169. Հրահանգ

Ի՞նչ ըրիք գիրքերը զոր Անգղիացի նաւապետը ձեզի փոխ տուաւ․ —Անոր տուի կարդալէն ետքը․ —Ձեր դանակն ինչո՞ւ նետեցիք․ —Զիս կտրելէն ետքը նետեցի․ —Նուագածութեան ե՞րբ գացի․ —Հագուելէն ետքը գացիք․ —Ձեր եղբայրը ե՞րբ պարահանդէս գնաց․ —Հագուելէն ետքը գնաց․ —Ե՞րբ նախաճաշ ըրիք․ —Ածիլուելէն ետքը նախաճաշ ըրինք․ —Մեր բարեկամները ե՞րբ դուրս ելան․ —Տաքնալէն ետքը դուրս ելան․ —Ձեր մանչն ինչո՞ւ պատժեցիք․ —Պատժեցի, քանզի իմ ամենէն գեղեցիկ գաւաթս կոտրեց։ Անոր

գինի տուր. փոխանակ խմելու զայն, նոր գորգին վրայ թափեց (սփռեց), եւ գաւաթը կոտրեց.—Այս առտու ինչ ըրիք.—Ելլելէն ետքը ածիլուեցայ, եւ նախաճաշելէն ետքը դուրս ելայ.—Ձեր հայրը երէկ իրիկուն ինչ ըրաւ.—Տեսարան երթալէն ետքը ընթրեց, եւ ընթրելէն ետքը պառկելու գնաց.—Կանուխ ելա՞ւ.—Արեւին ելլելուն ելաւ:

ԾԵ. ԴԱՍ. Cinquante-cinquième Leçon.

ԻԳԱԿԱՆ ՍԵՌԻ ԱԾԱԿԱՆՔ ԵՒ ԳՈՅԱԿԱՆՔ.

(Substantifs et adjectifs du genre féminin).

ԻԳԱԿԱՆ ՈՐՈՇԵԱԼ ՅՕԴԻ ՀՈԼՈՎՈՒՄԸ.

Եզ. Ուղ. la. Սեռ. de la. Տր. à la. Հյց. la.
Յք. » les. » des. » aux. » les.

Կինը. la femme. Մայրը. la mère. Աղջիկը, դուստրը, la fille. Քոյրը. la sœur. Լոյսը, ճրագը. la lumière. Շիշը. la bouteille. Բանալին. la clef. Շապիկը. la chemise.

Այս բառերուն յոգնակին կը շինուի, անոնց վերջը s մը դնելով, ինչպէս, կանայք, les femmes, մայրերը, les mères, եւն.

Ան, անիկա, անոնք. elle, elles (Տես դերանուանց տախտակը Դաս Ի.)

Ունի՞ (իգ.). A-t-elle ? Ունի. Elle a. Չունի. Elle n'a pas. Ունի՞ն. Ont-elles? Ունին. Elles ont. Չունին. Elles n'ont pas.

	Ուղ․	Սեռ․	Տր․	Հյց․
Եզ․ Իմ	Ma,	de ma,	à ma․	ma․
» Քու	Ta,	de ta,	à ta․	ta․
» Իր / Անոր	Sa,	de sa,	à sa,	sa․
Յգ․ Իմ	Mes,	de mes,	à mes,	mes․

Դ․Ի․Տ․ Ա․ Ma, ta, sa, *ստացական ածականաց յոքնակին արականներուն հետ նոյն է, այսինքն՝* mes, tes, ses․ *տես եւ Դաս Թ․։* Mon, ton, son *կը դրուի, երբ անունն արական է․* ma, ta, sa *կը դրուի, երբ անունն իգական է։*

Հայրը, որդին եւ դուստրը․	Le père, son fils et sa fille․
Մայրը, որդին եւ դուստը․	La mère, son fils et sa fille.
Տղան, եղբայրը եւ քոյրը․	L'enfant, son frère et sa sœur․

Դ․Ի․Տ․ Բ․ Son, sa․ *յք․* ses, *ինչպէս նաեւ* leur, leurs, *թէ Անոր, անոնց, եւ թէ Իր, իրենց կը նշանակէ․ խօսքէն պէտք է հասկնալ։*

	Եզ․ Յգ․
Իմ գրիչս, իմ գրիչներս․	Ma plume, mes plumes․
Քու պատառաքաղդ, քու պատառաքաղներդ․	Ta fourchette, tes fourchettes,
Իր կամ անոր ձայնը, իր կամ անոր ձայները․	Sa voix, ses voix․
Մեր ձեռքը, մեր ձեռքերը․	Notre main, nos mains․
Ձեր բերանը, ձեր բերանները․	Votre bouche, vos bouches.
Իրենց կամ անոնց դուռը, իրենց կամ անոնց դուռները․	Leur porte, leurs portes․

ԴԻՏ. Գ. Leur *ստացական ածականն ու* leur, il *դերանուան յոգ. տրականը, չփոխելու չէ·* Je leur parle, *Անոնց կը խօսիմ· Հոս* leur *դերանուն տրական խնդիր է* parle *բային·* Je vois leur frère· *անոնց եղբայրը կը տեսնեմ· Հոս* leur *ստացական ածական է* frère *ին, եւ յոգնակին կ'ըլլայ* leurs· Je vois leurs frères· *անոնց եղբայրները կը տեսնեմ.*

ԴԻՏ. Դ. *Ածականներն իգական կ'ըլլան անոնց վերջը անձայն* e *մը դրուելով, որոնց յոգնակին* s *մը առնելով կ'ըլլայ·*

Փոքր մոմը·	La petite chandelle·
Փոքր մոմերը·	Les petites chandelles·
Մեծ շիշը·	La grande bouteille·
Մեծ շիշերը·	Les grandes bouteilles·

Quel? *Ի՞նչ ածականին իգականը կ'ըլլայ* quelle· *Ի՞նչ կին·* quelle femme? *Ի՞նչ կանայք·* quelles femmes? *Ի՞նչ աղջիկ·* quelle fille? *Ի՞նչ աղջիկներ·* quelles filles?

Ce, *այս, ցուցական ածականին իգականը կ'ըլլայ* cette· *յոգնակին արականին պէս է* ces·

Այս կինը· cette femme *Այս կանայք·* ces femmes· *Այս օրիորդը·* cette demoiselle-ci· *Այն օրիորդները·* ces demoiselles-là·

Այդ մանկամարդ տիկինը·	Cette jeune dame-là·
Այդ մանկամարդ տիկնայք·	Ces jeunes dames-là·

Աջ ձեռքը· La main droite· *Ձախ ձեռքը·* La main gauche·

Ձեռքս կը ցաւի·	J'ai mal à la main·
Ակռայ, ակռաներ	La dent, les dents·
Ձեր ակռան կը ցաւի՞·	Avez-vous mal aux dents?
Գլուխս կը ցաւի·	J'ai mal à la tête·

Քովս կը ցաւի. — J'ai mal au côté.

Անոր ոտուըները կը ցա-[ւին. — Il a mal aux pieds.

Դէմքը. — La figure, la vue, le visage.

Բերանը. La bouche. — Այտը. La joue.

Լեզուն. La langue. — Դուռը. La porte.

Պատուհանը. La fenêtre. — Փողոցը. La rue.

Ճամբան. La route. — Քաղաքը. La ville.

Ոստայնը. La toile. — Պառաւը. La vieille femme.

ԴԻՏ. Ե. Ածականներն իրենց վերջը անձայն (e) մը առնելով իգական կ'ըլլան (տես վերը Դիտ. Ե.). իսկ e վերջաւորող ածականներուն արականն ու իգականը նոյն է. զորօրինակ.

Mon petit frère. — Պզտիկ եղբայրս.

Ma petite sœur. — Պզտիկ քոյրս.

Un homme aimable. — Սիրուն մարդ մը.

Une femme aimable. — Սիրուն կին մը.

Սենեակը. La chambre. — Ջուրը. L'eau (իգ.).

Առջեւի սենեակը. — La chambre du devant, կամ sur le devant.

Ետեւի սենեակը. — La chambre du derrière, կամ sur le derrière.

Վերի սենեակը. — La chambre du haut.

ԻԳԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԿԱՆ ՅՕԴ

Ուղ. } de la, de l'.
Հայց. }

Սեռ. de.
Տր. à de la, կամ à de l'.

Մասնական յօդին վրայ տես եւ ԺԱ. դասը.

Լոյս, de la lumière. — Մետաքս, de la soie.

Աղէկ ապուր. — De bonne soupe.

ԴԻՏ. Զ. El, eil, en, on, et *վերջաւորած ածականները վերջի բաղաձայնը կրկնելով անձայն* e *կ'առնեն իգականին մէջ ։*

Անգութ. cruel, cruelle. *Նման.* pareil, pareille.

Անգութ (ցաւալի) ստուգութիւն մը. Une cruelle certitude.

[մը.

Նման (այսպիսի) խոստում Une pareille promesse.

Հին, Նախնի. ancien, ancienne. *Բարի.* Bon, bonne.

Համր. muet, muette.

Հին ծանօթ մը. Une ancienne connaissance.

Աղէկ ճշմարտութիւն մը. Une bonne vérité.

Համր կին մը. Une femme muette.

ԻԳԱԿԱՆ ԱՆՈՐՈՇ ՅՕԴԻՆ ՀՈԼՈՎՈՒՄԸ

Ուղ. } une. *Սեռ.* d'une.
Հյց. } *Տր.* à une.

Առաքինի կին մը. Une femme vertueuse.

ԴԻՏ. Է. x *վերջաւորող ածականներուն* x *գիրը իգականին մէջ* se *ի կը փոխուի.* vertueux, *իգ.* vertueuse.

Երջանիկ օրիորդ մը. Une demoiselle heureuse. (*ար.* heureux).

ԴԻՏ. Ը. f *վերջաւորող ածականաց* f *գիրը* ve *ի կը փոխուի.* actif, *իգ.* active.

Նոր պարեգօտ մը. Une robe neuve (*ար.* neuf.).

Պարզմտական առաջարկութիւն մը. Une proposition naïve *ար.* naïf).

Գրիչս ունի՞ք. Avez-vous ma plume ?

Ոչ, տիկին, չունիմ. Non, madame, je ne l'ai pas.

[cassée.

Ի՞նչ շիշ կոտրեցիք. Quelle bouteille avez-vous

Ի՞նչ դուռ բացիք·	Quelle porte avez-vous ouverte?

ԳԻՏ. Թ. *Բայերուն ընդունելութիւն անցեալը երբ* avoir *ով է, իրմէ առաջ եղող սեռի խնդրոյն հետ կը համաձայնի սեռիւ եւ թուով, բայց ոչ իրմէ ետքը եղող սեռի խնդրոյն հետ ։*

Պատուհանը բացի՞ք·	Avez-vous ouvert la fenêtre?
Բացի·	Je l'ai ouverte·
Ի՞նչ պատուհաններ բացիք	Quelles fenêtres avez-vous [ouvertes?
Կինը ի՞նչ շիշեր կոտրեց·	Quelles bouteilles la femme a-t-elles cassées?
Ո՞ր օրիորդը պարահանդէս տարիք·	Quelle demoiselle avez-vous conduite au bal?
Ի՞նչ ջուր խմեցիք·	Quelle eau avez-vous bue?
Ի՞նչ նամակներ գրեցիք·	Quelles lettres avez-vous écrites?
Ասիկա (իգ)· celle-ci·	*Անոնք (իգ)·* celles-là·
Ա՞յս գրիչն ունիք թէ անիկա·	Avez-vous cette plume-ci ou celle-là?
Ոչ ասիկա ունիմ ոչ անիկա·	Je n'ai ni celle-ci ni celle- [là·
Զայն (իգ)· la·	*Զանոնք (իգ·)* les·
Այս կինը կը տեսնէ՞ք·	Voyez-vous cette femme?
Կը տեսնեմ զանի·	Je la vois·
Քոյրերս տեսա՞ք·	Avez-vous vu mes sœurs?
Ոչ, օրիորդ, զանոնք չտեսայ·	Non, mademoiselle, je ne les ai pas vues·
Անոր (որ·) lui·	*Անոնց·* leur·

ԳԻՏ. Ժ. Lui *եւ* leur *որական դերանունը թէ արական եւ թէ իգական է ։*

Եղբօրս, եղբայրներուս կը խօսի՞ք.	Parlez-vous à mon frère, à mes frères?
Անոր, անոնց կը խօսիմ.	Je lui, leur parle.
Քրոջս, քոյրերուս կը խօսի՞ք.	Parlez-vous à ma sœur, à mes sœurs?
Անոր, անոնց կը խօսիմ.	Je lui, leur parle.
Խոշոր լաթ.	De grosse toile.
Աղէկ ջուր.	De bonne eau.
Անձեռոց (փէշքիր) մը.	Une serviette.

Քանի մը ածականաց իգականը յատուկ կերպ մը ունի ։

	Ար.	Իգ.		Ար.	Իգ.
Ցած.	bas,	basse.	Խոշոր.	gros,	grosse.
Թանձր,	épais,	épaisse.	Յոգնած.	las,	lasse.
Որոշ,	exprès,	expresse.	Ոչինչ.	nul,	nulle.
Սիրուն,	gentil,	gentille.	Յիմար.	sot,	sotte.
Գէր,	gras,	grasse			
Գեղեցիկ.	beau, bel.	belle.	Խենդ.	fou, fol.	folle.
Նոր.	nouveau, nouvel.	nouvelle.	Կակուղ.	mou, mol.	molle.
Ծեր.	vieux, vieil.	vieille.			

(*) Bel, nouvel, vieil, fol, mol ձայնաւորով կամ h ով սկսող արական անուններէն առաջ կը դրուին, ձայնի անուշութեան համար ։

ԴԻՏ. ԺԱ. Eur վերջաւորող ածականներէն ոմանք, (այսինք բայերուն ընդունելութիւն ներկային ant վերջաւորութիւնը eurի փոխելով շինուածներուն մեծ մասը) իգականի մէջ euse կ'ըլլան ։

	Ար.	Իգ.
Tromper, trompant·	trompeur,	trompeuse, Խաբող·
Mentir, mentant·	mentenr,	menteuse, Ստող·
Parler, parlant·	parleur,	parleuse· Խօսող·

Առանց ընդունելութիւն ներկայէ մը շինուած ըլլալու, teur վերջաւորողները, իգական trice կ'ըլլան ։

Ար.	Իգ.	
Exécuteur,	exécutrice·	Գործադրող·
Persécuteur,	persécutrice·	Հալածիչ·

Eur վերջաւորող ածականներ ալ կան, որոնց իգականը կ'ըլլայ eresse·

Ար.	Իգ.
Enchanteur,	enchanteresse·
Pécheur,	pécheresse·
Vengeur,	vengeresse·

Հետեւեալ ածականները տարբեր իգական մը ունին։

Արձակուած.	Absous,	absoute·
Հեզ.	Bénin,	bénigne·
Ճերմակ.	Blanc,	blanche·
Դիւրաբեկ.	Caduc,	caduque·
Սիրելի.	Favori,	favorite·
Դալար, Թարմ.	Frais,	fraîche·
Ազատ.	Franc,	franche·
Յոյն.	Grec,	grecque·
Երկայն.	Long,	longue·
Չարակամ.	Malin,	maligne·
Հրապարակական.	Public,	publique·
Չոր.	Sec,	sèche·

	Ար.	Իգ.
Երիր (երրորդ)·	Tiers·	tierce·
Տաճիկ·	Turc,	turque·
Մատնիչ·	Traître,	traîtresse·

ԴԻՏ. ԺԲ. Al վերջաւորած ածականներն իգական կ'ըլլան ըստ կանոնի, իրենց վերջն անձայն e մը առնելով· զորօրինակ, austral, australe, հարաւային· boréal, boréale, հիւսիսային, եւն ։

	Ար.	Իգ.
Քրիստոնեան·	Le chrétien,	la chrétienne·
Հրեան·	Le juif,	la juive·
Սեւը·	Le nègre,	la négresse·
Ընկեր մը·	Un compagnon,	une compagne·
Բարեկամ մը·	Un ami,	une amie·
Տօնել,	Célébrer, fêter·	

170. Հրահանգ

Ձեր եղբայրներն ի՞նչպէս են· —Քանի մը օրէ ի վեր շատ աղէկ են.—Ո՞ւր կը բնակին.—Բարիզ կը բնակին. —Տաճկները եօթնեկին (շաբթուն) ո՞ր օրը կը տօնեն. —Ուրբաթը կը տօնեն. բայց քրիստոնեայք կը տօնեն կիրակին, հրեայք՝ շաբաթը, եւ սեւերն իրենց ծննդեան օրը.—«Ձեր գեղացւոց մէջ շատ խենթեր կան, այնպէս չէ՞», հարցուց անցեալ օր փիլիսոփայ մը գեղացւոյ մը։ Ասիկա պատասխան տուաւ. «Տէր, ամէն վիճակի մէջ անոնցմէ կը գտնուին»։ «Խենթերն երբեմըն ճշմարտութիւնը կ'ըսեն», ըսաւ փիլիսոփան.—Ձեր քոյրն իմ ոսկիէ ժապաւէնս ունի՞.—Ունի.—Ի՞նչ ունի. —Բան մը չունի.—Ձեր մայրը բան մը ունի՞. —Ոսկիէ

գեղեցիկ պատառաքաղ մը ունի.—Իմ մեծ շիշս ո՞վ ունի.—Ձեր քոյրն ունի.—Երբեմն մայրս կը տեսնե՞ք.—Ստէպ կը տեսնեմ.—Ձեր քոյրը ե՞րբ տեսաք.—Տասն եւհինգ օր կայ տեսայ.—Իմ գեղեցիկ ընկոյզներս ո՞վ ունի.—Ձեր բարի քոյրն ունի.—Արծաթէ պատառաքաղերս ալ ունի՞.—Զանոնք չունի.—Զանոնք ո՞վ ունի.—Ձեր մայրն ունի.—Ի՞նչ պատառաքաղ ունիք.—Իմ երկաթէ պատառաքաղս ունիմ.—Ձեր քոյրերն իմ ծաղիկներս ունեցա՞ն.—Ունեցան, բայց կարծեմ թէ տղաք զանոնք ունեցան.—Ձեր եղբայրն ի՞նչ բանի վըրայով կը գանգատի.—Կը գանգատի, վասն զի աջ ձեռքը կը ցաւի.—Ինչո՞ւ կը գանգատիք.—Կը գանգատիմ, քանզի ձախ ձեռքս կը ցաւի։

171. Հրահանգ

Ձեր քոյրն իմ մօրս չափ տարո՞ւք է.—Այնչափ տարւոք չէ, բայց աւելի մեծ է.—Ձեր եղբայրը բան գնե՞ց.—Ըրաւ (գնեց).—Ի՞նչ գնեց.—Գեղեցիկ ստոյն (կըտաւ) եւ աղէկ գրիչներ գնեց.—Մետաքսէ զանկապաններ չգնե՞ց.—Գնեց.—Ձեր քոյրը կը գրէ՞.—Ոչ, տիկին, չի գրեր.—Ինչո՞ւ չի գրեր.—Վասն զի ձեռքը կը ցաւի.—Ձեր դրացւոյն աղջիկն ինչո՞ւ դուրս չելլեր.—Դուրս չելլեր, վասն զի ոտուըները կը ցաւին.—Քոյրըս ինչո՞ւ չի խօսիր.—Վասն զի բերանը կը ցաւի.—Արծաթէ գրիչս չտեսա՞ր.—Չտեսայ.—Առջեւի վրայ սենեակ մ'ունի՞ս.—Ետեւի վրայ հատ մը ունիմ, բայց եղբայրս առջեւի վրայ հատ մը ունի.—Վերի՞ն սենեակ է.—Այնպէս է.—Մեր կօշկակարին կինը դուրս կ'ելլէ՞.—Ոչ, տիկին, դեռ չելլեր, քանզի

դեռ շատ հիւանդ է. — Ձեր պզտիկ քոյրն ի՞նչ շիշ կոտրեց. — Կոտրեց զայն զոր մայրս երէկ գնեց. — Ի՞մ ապուրէս թէ մօրս (ապուրէն) կերաք. — Ոչ ձերինէն կերայ, ոչ ձեր մօրն (ապուրէն), այլ իմ բարի քրոջս (ապուրէն). — Տեսա՞ք կինը որ այս առտու իմ տունս եկաւ. — Չտեսայ. — Ձեր մայրն ինքզինք ցուցո՞ւց. — Ցուցուց:

172. Հրահանգ

Ձեր քիթը կը ցաւի՞. — Քիթս չի ցաւիր, այլ ակռաներս կը ցաւին. — Ձեր մատը կտրեցի՞ք. — Ոչ, տիկին, ձեռքս կտրեցի. — Ինծի գրիչ մը տալ կ՚ուզէ՞ք. — Հատ մը տալ կ՚ուզեմ. — Ասիկա՞ ունենալ կ՚ուզէք թէ անիկա. — Ոչ մին եւ ոչ միւսը կ՚ուզեմ ունենալ. — Ո՞րը կ՚ուզէք. — Ձեր քրոջն ունեցածը կ՚ուզեմ. — Մօրս աղէկ սեւ մետաքսը թէ քրոջս (մետաքսը) կ՚ուզէք. — Ոչ ձեր մօրը կ՚ուզեմ ոչ ձեր քրոջը, այլ ձեր ունեցածը. — Այս գըրչով գրել կ՚ուզէ՞ք. — Անով գրել կ՚ուզեմ. — Իւրաքանչիւր կին ինքզինք սիրուն (բարեբարոյ) կը կարծէ, իւրաքանչիւրն անձնասիրութիւն (իր վրայ համարում, amour-propre) ունի. — Արանց պէս, բարեկամ. մէկը ինքզինք գիտուն կը կարծէ, որ չէ. եւ շատ արք ունայնասիրութեամբ զկանայս կը գերազանցեն. — Ի՞նչ ունիք. — Բան մը չունիմ. — Ձեր քոյրն ինչո՞ւ կը գանգատի. — Վասն զի այտը կը ցաւի. — Ձեր եղբօրը ձեռքը կը ցաւի՞. — Ոչ, բայց քովը կը ցաւի. — Պատուհանը կը բանա՞ք. — Կը բանամ, վասն զի չափազանց տաք է. — Ձեր քոյրն ի՞նչ պատուհաններ բացաւ. — Առջեւի սենեկինները բացաւ. — Իմ կին ծանօթիս պարահանդէսը գացի՞ք. — Գացի. — Ո՞ր օրիորդները պարահանդէս տարիք. — Քրոջս բարեկամները տարի. — Կաքաւեցի՞ն. — Շատ կաքաւե-

ցին. — Զբօսա՞ն. — Զբօսան. — Երկայն ատեն պարահան-դէսը կեցա՞ն. — Երկու ժամ կեցան. — Այս օրիորդը Տա-ճի՞կ է. — Ոչ, Յոյն է. — Գաղղիերէն կը խօսի՞. — Կը խօսի. — Անգղիերէն չի՞ խօսիր. — Այն ալ կը խօսի, բայց գաղղի-երէն աւելի աղէկ կը խօսի. — Ձեր քոյրն ընկեր մը ունի՞. — Հատ մը ունի. — Զանի կը սիրէ՞. — Շատ կը սիրէ, քանզի անիկա շատ սիրուն է.

ԾԶ. ԴԱՍ. Cinquante-sixième Leçon.

Գեղ երթալ. Aller à la campagne.
Գեղն ըլլալ. Etre à la »
Դրամատեղանն երթալ. Aller à la banque.
Դրամատեղանն ըլլալ. Etre à la »

Պօրսան,	A la bourse.	Գետը,	A la rivière.
Խոհանոցը,	A la cuisine.	Մառանը,	A la cave.
Եկեղեցին,	A l'église.	Դպրոցը,	A l'école.

Գաղղիերէնի դպրոցը. A l'école de français.
Կաքաւի դպրոցը. A l'école de danse.
Կատակերգութիւնը. La comédie.
Օբերան. A l'opéra (արական).
Որսի երթալ. Aller à la chasse.
Որսի ըլլալ. Etre à la chasse.
Ձկնորսութեան երթալ. Aller à la pêche.
Ձկնորսութեան ըլլալ. Etre à la pêche.
Որսալ. Chasser.

Բոլոր օրը. toute la journée. Բոլոր առտուն. toute la matinée. Բոլոր իրիկունը. toute la soirée. Բոլոր գիշերը, toute la nuit. Բոլոր տարին. toute l'année. Բոլոր շաբաթը. toute la semaine.

Բոլոր ընկերութիւնը· Toute la société·
Մէկէն, միանգամայն· Tout à la fois·
Յանկարծ· Tout-à-coup, soudainement

Այս տարի cette année· *Այս շաբաթ*· cette semaine· *Անցեալ շաբաթ*· la semaine dernière· *Գալ շաբաթ*· la semaine prochaine·
Բոլոր կանայք· Toutes les femmes·
Ամէն անգամ· Toutes les fois·
Ամէն շաբաթ· Toutes les semaines·

ԴԻՏ. Ա. Jour, *օր*· matin, *առտու*· soir, *իրիկուն*, *ժամանակին բաժանումները կը նշանակեն*· journée, matinée, soirée, *այն բաժանումներուն բոլոր տեւողութիւնը կը նշանակեն*· *օրորինակ*· *Ամէն օր զիս տեսնելու կու գայ*· Il vient me voir tous les jours· *Բոլոր ցորեկը տունը մնացի*· Je suis resté chez moi toute la journée· *Ամէն առտու ժամ մը կը պտտիմ*· Je me promène tous les matins pendant une heure· *Բոլոր առտուն անձրեւեց*. Il a plu toute la matinée· *Վաղը իրիկուն ձեզ տեսնելու կու գամ*· J'irai vous voir demain au soir· *Իրիկուան ժամանակն ո՞ւր պիտի անցունէք*· Où passerez-vous la soirée? *Նոյնպէս* an, *տարի*, *ժամանակին տարի կոչուած բաժանումը կը ցուցնէ*· année, *այն ժամանակին տեւողութիւնը*· *Վեց տարի է որ եղբայրս ինծի գրած չէ*· Il y a six ans que mon frère ne m'a pas écrit· *Երջանիկ տարին ան է զոր մարդ առանց ձանձրութեան եւ խօթութեան կ'անցունէ*· Une année heureuse est celle que l'on passe sans ennui et sans infirmité·

Ձեր տիկին մայրը· Madame votre mère·

Ձեր օրիորդ քոյրը· Mademoiselle votre sœur·
Ձեր օրիորդ քոյրերը· Mesdemoiselles vos sœurs·
Անձ մը· Une personne

ԴԻՏ· Բ· Personne, երբ անձ կը նշանակէ, անուն է եւ իգական է, յօդով կը գործածուի, la կամ une personne· յք· les personnes· երբ ոչ ոք կը նշանակէ անորոշ դերանուն է (pronom indéfini), թէ արանց եւ թէ կանանց համար կ'ըսուի, առանց յօդի կը գործածուի, եւ յոքնակի չունի· Personne n'est plus joli que vous, madame· Personne n'est plus grand que ce monsieur·

Ականջի ցաւը· Le mal d'oreille·
Սրտի թալուկ (խառնուիլ)· Le mal de cœur·
Փորի ցաւը· Le mal de ventre·
Ստամոքսի ցաւը· Le mal d'estomac·
Ստամոքսի ցաւ ունի· Elle a des maux d'estomac.
Քոյրը սաստիկ գլխու ցաւ ունի· Sa sœur a un violent mal de tête·

ՍՏԱՑԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՔ ԻԳԱԿԱՆ

Եզ·

Իմինս, քուկինդ, անորը կամ իրենը· La mienne, la tienne, la sienne.
Մերինը, ձերինը, անոնցը կամ իրենցը· La nôtre, la vôtre, la leur·

Յոգ·

Իմիններս, քուկիններդ, եւն· Les miennes. les tiennes. les siennes·
Մերինները, ձերինները, եւն. Les nôtres, les vôtres, les leurs·

ԴԻՏ. Դ. Notre, votre ածականաց օ ին վրայ պարոյկ (˜) accent circonflexe չի դրուիր. notre père, votre mère. բայց երբ աս բառերը դերանուն են, օ ին վրայ պարոյկը դնելու է. Le nôtre, la vôtre, եւն.

Ի՞մ գրիչս թէ անորն ունի՞ք.	Avez-vous ma plume ou la sienne?
Անորն ունիմ.	J'ai la sienne.
Ձեր մօրաքեռն ի՞նչ ղրկել կ'ուզէք.	Que voulez-vous envoyer à votre tante?
Անոր քաքար մը ղրկել կուզեմ.	Je veux lui envoyer une tourte.
Անոր պտուղ ալ ղրկել կ'ուզէ՞ք.	Voulez-vous lui envoyer aussi des fruits?
Կուզեմ ղրկել.	Je veux lui en envoyer. Je lui en enverrai.
Գիրքերը քոյրերուս ղրկեցի՞ք.	Avez-vous envoyé les livres à mes sœurs?
Ղրկեցի.	Je les leur ai envoyés.

Ցաւը, la douleur.	Հօրեղբօրաղջիկը, la cousine.
Քաքարը, la tourte.	Եղբօր, քրոջ աղջիկը, la nièce.
Դեղձը, la pêche.	Աղախինը, la servante.
Ելակը, la fraise.	Ազգականը (կին) la parente.
Կեռասը, la cerise.	Դրացին (կին), la voisine.
Լրագիրը, la gazette.	Խոհակերը (կին), la cuisinière.
Վաճառքը, la marchandise.	Քեռայրը, le beau-frère.
Հօրաքոյրը / Մօրաքոյրը } la tante.	Եղբօր կինը, la belle-sœur.

ԴԻՏ. Դ. Հետեւեալ անուններուն իգականներն արականներէն տարբեր են.

Ար. Իգ.

Աբբայ մը, un abbé. Աբբայուհի մը, une abbesse.
Դերասան մը, un acteur. Դերասանուհի մը, une actrice.
Դեսպան մը, un ambassadeur. Դեսպանուհի մը, une ambassadrice.
Աշկերտ մը (արհեստի), un apprenti. Աշկերտուհի մը, une apprentie.
Հովիւ մը, un berger. Հովուուհի մը, une bergère.
Բարերար մը, un bienfaiteur. Բարերարուհի մը, une bienfaitrice.
Կոմս մը, un comte. Կոմսուհի մը, une comtesse.
Կաքաւիչ մը, un danseur. Վարձակ մը, une danseuse.
Աստուած մը, un dieu. Աստուածուհի մը, une déesse
Դուքս մը, un duc. Դքսուհի մը, une duchesse.
Կայսր մը, un empereur. Կայսրուհի մը, une impératrice.
Հիմնադիր մը, un fondateur. Հիմնադիր կին մը, une fondatrice.
Առիւծ մը, un lion. Մատակ առիւծ մը, une lionne.
Հեթանոս մը, un païen. Հեթանոս կին մը, une païenne.
Գեղացի մը, un paysan. Գեղացի կին մը, une paysanne.
Իշխան մը, un prince. Իշխանուհի մը, une princesse.
Պաշտպան մը, un protecteur. Պաշտպան կին մը, une protectrice.
Թագաւոր մը, un roi. Թագուհի մը, une reine.

ԴԻՏ. Ե. Արուեստաւորաց անուններ, երբ այն արուեստները սովորաբար արք կը կատարեն, իգական չունին, եւ առանց փոփոխութեան կանանց համար ալ կ'ըսուին. ինչպէս են՝ auteur, մատենագիր, sculpteur, անդրիագործ. peintre, նկարիչ. poète, քերթող

Անիկա (կին) աղէկ քերթող է·	Elle est bon poète·
Նկարի՞չ է (կնոջ մը համար)·	Est-elle peintre?
Մատենագիր է (կին մը)·	Elle est auteur·
Գովել. 2. Վարձել·	Louer·
Արդէն սենեակ մը վարձեցի՞ք·	Avez-vous déjà loué une chambre?
Խոստովանիլ·	Convenir de quelque chose·
Ասիկա կը խոստովանի՞ք·	Convenez-vous de cela?
Կը խոստովանիմ·	J'en conviens·
Ձեր յանցանքը կը խոստովանի՞ք·	Convenez-vous de votre faute?
Կը խոստովանիմ որ ասիկա յանցանք է·	Je conviens que c'est une faute·
Խոստովանիլ·	Avouer, confesser·
Այնչափ·	Tant·
Այնչափ մոմ ունի որ ամէնը վառել անհնար է·	Elle a tant de chandelles qu'elle ne saurait les brûler toutes·

Պաղիլ· Se refroidir· Հարբուխ ըլլալ· S'enrhumer·

Հիւանդ ընել·	Rendre malade·
Եթէ այնչափ կ'ուտէք, ասիկա ձեզ հիւանդ կ'ընէ	Si vous mangez tant, cela vous rendra malade·

ԴԻՏ. Զ. Երբ նախընթաց նախադասութիւն մը վերէն կը յիշուի, il դերանուամբ կը սկսի խօսքը· Երբ նախընթաց նախադասութիւնը չի յիշուիր, cela ով կը սկսի· Զորօրինակ·

Ձեր հրացանն ինծի փոխ տալ ձեզի կը յարմարի՞·	Vous convient-il de me prêter votre fusil?
Զայն ձեզի փոխ տալ ինծի չի յարմարիր·	Il ne me convient pas de vous le prêter·

Այդ (բանը) ինծի չի յարմարիր·	Cela ne me convient pas·
Ո՞ւր հարբուխ առիք·	Où vous êtes-vous enrhumé?
Օբերայէն ելած ատենս առի·	Je l'ai gagné en sortant de l'opéra·
Հարբուխ առնել·	Etre enrhumé·
Հարբուխը, le rhume·	Հազը· la toux·
Ցրտառութիւնը·	Le refroidissement·
Կուրծքի հարբուխ ունիմ·	J'ai un rhume de poitrine·
Հազ ունիք·	Vous avez un rhume de poitrine·
Ուղեղը, le cerveau·	Կուրծքը· la poitrine·

173. Հրահանգ

Ձեր հօրեղբօրորդին ո՞ւր է· —Խոհանոցն է· —Ձեր խոհակերուհին ապուրն ըրա՞ւ (պատրաստե՞ց)· —Ըրաւ, քանզի ապուրը սեղանն է·—Ձեր տիկին մայրն ո՞ւր է· —Եկեղեցին է· —Ձեր քոյրը դպրոց գնա՞ց· —Գնաց· —Ձեր մայրը ստէպ եկեղեցի կ'երթա՞յ· —Ամէն առտու եւ ամէն իրիկուն կ'երթայ·—Առտուան ժամը քանի՞ն եկեղեցի կ'երթայ· —Ելլելուն պէս կ'երթայ· —Ժամը քանի՞ն կ'ելլէ·—Արեւը ծագելուն կ'ելլէ·—Այսօր դըպրոց կ'երթա՞ք· —Կ'երթամ· —Դպրոցն ի՞նչ կը սորվիք· —Կարդալ, գրել եւ խօսիլ կը սորվիմ·—Ձեր հօրաքոյրն ո՞ւր է·— Փոքր քրոջս հետ տեսարան գնաց·—Ձեր քոյրերն այս իրիկուն օբերայի կ'երթա՞ն· —Ոչ, տիկին, կաքաւի դպրոցը կ'երթան· —Գաղիերէնի դպրոցը չե՞ն երթար·—Առտուն հոն կ'երթան, բայց իրիկունը չեն երթար· —Ձեր հայրը որսի գնա՞ց· —Որսի չկրցաւ երթալ, քանզի հարբուխ ունի·—Որսի երթալ կը սիրէ՞ք·

—Կ՚ուզեմ մանաւանդ ձկնորսութեան երթալ քան որսի երթալ·—Ձեր հայրը դեռ գիւղն է·—Այո, տիկին, դեռ հոն է·—Ի՞նչ կ՚ընէ հոն·—Որսի եւ ձկնորսութեան կ՚երթայ·—Գեղը որս ըրի՞ք·—Բոլոր ցորեկ որս ըրի·—Մօրս տունը ո՞րչափ ատեն կեցաք·—Բոլոր երեկոյն հոն կեցայ·—Շատո՞նց է որ գիւղը գացած չէք·—Անցեալ չաբաթ գացի·—Հոն շատ մարդ գտա՞ք·—Երեք անձինք միայն գտայ· կոմսը, կոմսուհին եւ անոնց դուստրը։

174. Հրահանգ

Այս աղջիկներն իրենց եղբարցը չափ խելօ՞ք են·—Անոնցմէ աւելի խելօք են·—Ձեր քոյրերը գերմաներէն խօսիլ գիտե՞ն·—Չեն գիտեր, բայց կը սորվին·—Ձեր մօրը բան մը բերի՞ք·—Անոր աղէկ պտուղներ եւ գեղեցիկ քաքար մը բերի·—Ձեր եղբօրաղջիկները ձեզի ի՞նչ բերին·—Մեզի աղէկ կեռաս, աղէկ ելակ եւ աղէկ դեղձ բերին·—Դեղձ կը սիրէ՞ք·—Շատ կը սիրեմ·—Ձեր քոյրը ձեզի ո՞րչափ դեղձ տուաւ·—Քսանէն աւելի տուաւ·—Այս տարի շատ կեռաս կերա՞ք·—Շատ կերայ·—Ձեր փոքր քրոջը տուի՞ք·—Անոր այնչափ տըւի որ ամէնը չի կրնար ուտել·—Ձեր բարի դրացուհւոյն ինչո՞ւ չտուիք·—Ուզեցի տալ, բայց առնել չուզեց, քանզի կեռասը չի սիրեր·—Անցեալ տարի շատ տանձ (poire) եղա՞ւ·—Շատ եղաւ·—Ձեր հօրեղբօրաղջիկն ելակ ունի՞·—Այնչափ ունի որ ամէնը չի կրնար ուտել։

175. Հրահանգ

Ձեր քոյրերն ինչո՞ւ տեսարան չեն երթար·—Չեն կրնար երթալ, քանզի հարբուխ ունին, եւ ասիկա զա-

նոնք շատ հիւանդ կ՚ընէ. —Ո՞ւր հարբուխ առին. —Երէկ իրիկուն օբերայէն ելլելու ատեն առին. —Ձեր քրոջը կը յարմարի՞ (կ՚ախորժէ՞) դեղձ ուտել. —Անկէ ուտել անոր չի յարմարիր, քանզի ատղէն շատ կերաւ, եւ եթէ բոլորն ուտէ, ասիկա զանի հիւանդ կ՚ընէ. —Անցեալ գիշեր աղէկ քնացա՞ք —Աղէկ չքնացայ, քանզի տղաքս սենեկիս մէջ շատ աղմուկ ըրին. —Երէկ իրիկուն ո՞ւր էիք. —Բեռայրիս տունն էի. —Ձեր եղբօրը կինը տեսա՞ք. —Տեսայ. —Ի՞նչպէս է. —Սովորականէն աւելի աղէկ է. —Խաղացի՞ք. —Չխաղացինք, այլ քանի մը աղէկ գիրքեր կարդացինք. քանզի եղբօրս կինը կ՚ուզէ մանաւանդ կարդալ քան խաղալ. —Այսօր լրագիրը կարդացի՞ք. —Կարդացի. —Նոր բան մը կա՞յ. —Նոր բան մը չկարդացի. —Ո՞ւր էիք, քանի որ ձեզ չտեսայ. —Վիէննա, Բարիզ եւ Պէրլին էի. —Հօրաքեռս խօսեցա՞ք. —Խօսեցայ. —Ի՞նչ կ՚ըսէ. —Կ՚ըսէ թէ ձեզ տեսնել կ՚ուզէ. —Գրիչս ո՞ւր դրիք. —Նստարանին վրայ դրի. —Այսօր ձեր եղբօրաղջիկը տեսնելու միտք ունի՞ք. —Զանի տեսնելու միտք ունիմ, քանզի ինծի խոստացաւ մեր հետ ճաշել. —Կը զարմանամ այս ընտանիքին վրայ, քանզի հայրն անոր թագաւորն է, եւ մայրը՝ թագուհին. տղաքն ու սպասաւորներն այս տէրութեան հպատակներն են. տղոց ուսուցիչները պաշտօնեաներն են, որ թագաւորին եւ թագուհւոյն հետ կառավարութեան խնամոցը մասնակից են. բարի դաստիարակութիւնը որ տղոց կը տրուի՝ վեհապետին թագն է.

176. *Հրահանգ*

Արդէն սենեակ մը վարձեցի՞ք. —Հատ մը վարձեցի. —Ո՞ւր վարձեցիք. —Վարձեցի զայն Կլյեոմ փողոցը.

Թիւ հարիւր յիսուն եւ երկու.—Որո՞ւն տունը (քով) վարձեցիք.—Այն մարդուն տունը (քով) որոյ որդին ձի մը գնեց.—Ձեր հայրը որո՞ւ համար սենեակ մը վարձեց.—Հատ մը վարձեց իր որդւոյն համար որ Գաղիայէն նոր եկաւ.—Ինչո՞ւ ձեր խոստումը չբռնեցիք.—Չեմ յիշեր ձեզի խոստացածս.—Զմեզ անցեալ հինգշաբթի նուագածութեան տանել չխոստացա՞ք.—Կը խոստովանիմ (կ'ընդունիմ) որ ձեզի զայդ խոստանալուս աղէկ չըրի. սակայն նուագածութիւնը տեղի չունեցաւ.—Ձեր եղբայրն իր յանցանքը կը խոստովանի՞.—Կը խոստովանի.—Ձեր հօրեղբայրն այս տոմսակին վրայով ի՞նչ կ'ըսէ.—Կ'ըսէ թէ աղէկ գրուած է. բայց կը խոստովանի թէ աղէկ չըրաւ նաւապետին ղրկելուն —Ձեր յանցանքն հիմա կը խոստովանի՞ք.—Կը խոստովանիմ որ անիկա յանցանք է.—Վերարկուս ո՞ւր գտաք.—Կապոյտ սենեկին մէջ գտայ.—Բեղոյրս ծառին կախել կ'ուզէ՞ք.—Կախել կ'ուզեմ.—Այսօր ի՞նչպէս էք.—Շատ աղէկ չեմ.—Ի՞նչ ունիք —Սաստիկ գլխու ցաւ մը եւ հարբուխ մը ունիմ.—Ո՞ւր հարբուխ առիք.—Երէկ իրիկուն թատրոնէն ելած ատենս առի։

ԾԷ ԴԱՍ. Cinquante-septième Leçon.

ԸՆԴՈՒՆ. ՆԵՐԿԱՅ. Du participe présent.

Գաղիերէն բայերուն ընդուն. ներկայն՝ սահմանական ներկայ յոք. Ա. դէմքէն կը շինուի, ons *ը* ant *ի փոխելով։*

1. Լծ. Nous parlons, parlant.
2. » Nous finissont, finissant.
3. » Nous recevons, recevant.
4. » Nous rendons. rendant.

Հետեւեալ հինգ բայերը կը զարտուղին.

Avoir, ayant. Etre, étant. Echoir, échéant. Savoir, sachant. Seoir, séant.

ԴԻՏ. Ա. Echoir, պայմանագրի, փոխանակագրի, եւն, պայմանաժամին լրանալուն կ'ըսուի: Seoir, զգեստի մը մեկուն աղէկ յարմարելուն, վայլելուն կ'ըսուի (յագչել):

ԴԻՏ. Բ. Ընդունելութիւն ներկան գաղիերէնի մէջ ստէպ կը գործածուի, մանաւանդ երբ տէր բայիւ մը միեւնոյն ժամանակի մէջ երկու գործողութիւն կատարելը բացատրել կ'ուզուի. եւ հայերէն քանի մը կերպով կը թարգմանուի. այսինքն՝ աներեւոյթին հետ ատեն բառը դնելով, աներեւոյթին գործիականովը, երբեմն ալ ող մասնիկով:

Cet homme mange en courant.	Այս մարդը վազելու ատենը կ'ուտէ. [գրեմ.
Je corrige en lisant.	Կարդալու ատենս կը սրբա-
Je questionne en enseignant.	Սորվեցնելու 'ատենս հարցում կ'ընեմ, կամ Հարցումներ ընելով կը սորվեցնեմ:
Vous parlez en me répondant.	Ինծի պատասխանելով կը խօսիք.
Pourquoi as-tu menti, sachant pourtant que cela est défendu?	Ինչո՞ւ ստեցիր, գիտնալով որ ասիկա արգիլեալ է.

Tout voyageur venant de Rome dit qu'il a vu le pape.	Հռոմէն եկող ամէն ճամբորդ կ՚ըսէ թէ Պապը տեսաւ.
Cet homme qui me demande de l'argent, ayant la manie du jeu, je ne lui prêterai pas un liard.	Այս մարդուն որ, խաղալու մոլութիւնն ունենալով, ինձ ստակ կը խնդրէ, լումա մ'անգամ փոխ չեմ տար.

Ընդունելութիւն ներկան գաղիերէն պատճառ ալ կը ցուցնէ, եւ ան ատեն շատ անգամ en նախադրութեամբ կը գործածուի ։

Dieu étant juste, il récompense la vertu.	Աստուած, վասն զի արդար է, առաքինութիւնը կը վարձատրէ.
Հարցունել, հարցումընել.	Questionner.

Փողպատը, la cravate. Կառքը, la voiture. Տունը, la maison. Նամակը, գիրը, la lettre. Սեղանը, la table. Ընտանիքը, la famille. Խոստումը, la promesse. Սրունքը, la jambe. Կոկորդի ցաւը, le mal de gorge. Կոկորդը, la gorge.

Կոկորդս կը ցաւի.	J'ai mal à la gorge.
Միս (ուտելու), la viande.	Միս, մարմին (մարդոյ, անասնոյ) la chair.
Աղած միս.	De la viande salée.
Դալար, թարմ միսը.	De la viande fraîche.
Դալար եզան միս.	Du bœuf frais.
Զով ջուր.	De l'eau fraîche.
Կերակուրը, ջամբը.	L'aliment.
Խորտիկը.	Le mets.
Աղած խորտիկներ.	Des mets salés.

Կաթնեղէն·	Du laitage·
Ճամբորդը·	Le voyageur·
Քալել·	Marcher (avoir ով)·
Այսօր շատ քալեցի·	J'ai marché beaucoup aujourd'hui·
Մղոն մը երթալ·	Faire un mille·
Փարսախ մը (ժամու մը ճամբայ) երթալ·	Faire une lieue·
Քայլ մը ընել·	Faire un pas·
Միջոց բանեցնել·	Faire des démarches·
Ճամբորդութիւն մ'ընել·	Faire un voyage·
Ճառ մը ըսել·	Faire un discours·
Գործ մը·	Une affaire·
Գործ ընել·	Faire des affaires·
Բանի մը խառնուիլ·	Se mêler de quelque chose·
Ի՞նչ բանի կը խառնուիք·	De quoi vous mêlez-vous?
Իմ գործերուս կը խառնըւիմ·	Je me mêle de mes propres affaires·
Այս մարդը միշտ ուրիշներուն գործերուն կը խառնուի·	Cet homme se mêle toujours des affaires des autres կամ d'autrui·
Ուրիշին գործերուն չեմ խառնուիր·	Je ne me mêle pas des affaires d'autrui·
Ուրիշը, ուրիշները·	Autrui (անորոշ դերան·).
Նկարչութեամբ կը զբաղի·	il se mêle de peindre· il s'occupe de peindre

Նկարչութիւնը, la peinture· Քիմիան, la chimie·
Քիմիագէտը, le chimiste. Արուեստը, l'art (ար·).

Նորանշան·	Etrange, singulier·
Օտարական·	Etranger·

Նորանշան, զարմանալի է. C'est étrange.

Զբաղիլ. S'occuper. (de *ով գոյականէ առաջ*, à *ով՝ աներեւոյթէ առաջ*).

Վերաբերիլ. concerner, regarder quelqu'un.

Դ.ԻՏ. Դ. Regarder quelqu'un *կը նշանակէ նաեւ մէ-կուն նայիլ*.

Ինծի չվերաբերած բանին խառնուիլ չեմ սիրեր. Je n'aime pas à me mêler de ce qui ne me regarde pas.

Ասիկա մէկուն չի վերաբերիր. Cela ne regarde personne.

Բան մը հոգը չըլլալ. Ne pas se soucier de quelque chose.

Իրեն ձգել, քաշել. Attirer.

Մագնիսը երկաթը կը քաշէ L'aimant attire le fer.

Անոր երգը զիս կը քաշէ. Son chant m'attire.

Կախարդել, հիացնել. Enchanter, charmer.

Կախարդեալ, հիացեալ եմ. J'en suis charmé, enchanté (*ար.*). J'en suis charmée, enchantée (*իգ.*).

Գեղեցկութիւնը, la beauté. *Համաձայնութիւնը, դաշն (ձայնի)*, l'harmonie. *Ձայն*, la voix. *Կարողութիւն*, le pouvoir. *Խաղամոլութիւն*, la manie du jeu. *Մոլի սէր բանի մը*, la manie.

Կրկնել. Répéter.

Կրկնում, la répétition. *Սկիզբ*, le commencement. *Իմաստութիւն*, la sagesse. *Ուսում.* l'étude. *Տէրը*, le seigneur, le monsieur, le maître. *Աղէկ յիշողութիւն մը*, une bonne mémoire. *Ցուցակ հաշուի (բուսուլա).* le mémoire.

Սոխակ· Le rossignol·

Ամէն սկիզբ դժուարին է· Les commencements sont difficiles·

Ստեղծել· Créer·

Ստեղծումը, la création· Ստեղծողը, le créateur· Երախտիք, le bienfait· Տէրոջը երկիւղը, la crainte du Seigneur· Երկինքը, le ciel· Երկիրը, la terre· Միայնութիւնը, la solitude· Վարդապետութիւնը, la doctrine, la leçon· Բարութիւնը, la bonté·

Ալիւր, de la farine· Աղօրի, le moulin.

ԴԻՏ. Ե. ԽԴ. դասին մէջ ըսուեցաւ որ դերանուանական կամ փոխադարձ բայերը être օժանդակով կը խոնարհին։ Բայց կան ուրիշ բայեր ալ որոնք, փոխադարձ չեն, եւ être օժանդակը կ'ուզեն։ Այսպէս են հետեւեալ բայերը։

Aller (*), երթալ·	Intervenir (*), միջամտել·
Arriver, հասնիլ·	Entrer, մտնել·
Déchoir (*), իյնալ·	Mourir (*), մեռնիլ·
Décéder, բաժնուիլ, մեռնիլ·	Naître (*), ծնանիլ·
Tomber, վար իյնալ·	Partir (*), մեկնիլ·
Venir (*), գալ·	Sortir (*), դուրս ելլել·
Devenir (*), ըլլալ·	Parvenir (*), հասնիլ, յաջողել·
Disconvenir (*), ժխտել·	

Դեռ չեկաւ (կնոջ մը համար)· Elle n'est pas encore venue·

Կանայք արդէն եկա՞ն· Les femmes sont-elles déjà venues?

Դեռ չեկան· Elles ne sont pas encore venues·

ԴԻՏ. Զ. Etre ով խոնարհող բայերուն ընդ. անցեալը

(part. passé) տէր բայլին հետ սեռիւ եւ թուով կը համաձայնի ։

177. Հրահանգ

Այսօր մեզի հետ ճաշել կ'ուզէ՞ք. —Շատ հաճութեամբ. —Ի՞նչ խորտիկ ունիք, կամ, ի՞նչ ունիք ուտելու. —Աղէկ ապուր, թարմ միս եւ աղած միս, ինչպէս նաեւ կաթնեղէն ունինք. —Կաթնեղէնը կը սիրէ՞ք. —Ուրիշ ամէն կերակրէ աւելի կ'ընտրեմ զայն. —Ճաշելու պատրա՞ստ էք. —Պատրաստ եմ. —Ընդհուպ մեկնելու միտք ունի՞ք. —Գալ շաբթու մեկնելու միտք ունիմ. —Մինա՞կ կը ճանապարհորդէք. —Ոչ, տիկին, հօրեղբօրս հետ կը ճանապարհորդեմ. —Հետի՞ թէ կառքով կ'երթաք. —Կառքով կը ճամբորդենք. —Ձեր Պէրլին (ըրած) վերջին ճամբորդութեան ատեն մէկուն հանդիպեցա՞ք. —Շատ ճամբորդներու հանդիպեցանք. —Այս ամառ ժամանակն ինչո՞վ անցունելու միտք ունիք. —Փոքր ճամբորդութիւն մը ընելու միտք ունիմ. —Ձեր վերջին ճամբորդութեան ատեն շատ քալեցի՞ք. —Քալել շատ կը սիրեմ, բայց հօրեղբայրս կառքով երթալ կը սիրէ. —Քալել չուզեց. —Նախ քալել ուզեց, բայց քանի մը քայլ ընելէն ետքը կառք հեծնել ուզեց, այնպէս որ շատ չքալեցի. —Այսօր դպրոցն ի՞նչ ըրիք. —Մեր ուսուցչին մտիկ ըրինք. —Ի՞նչ ըսաւ. —Աստուծոյ բարութեանը վրայ մեծ ճառ մը ըրաւ ։ Ըսելէն ետքը (թէ), «Կրկնումը ուսմանց մայրն է, եւ աղէկ յիշողութիւն մը Աստուծոյ մեծ երախտիքն է», յաւել. «Աստուած երկնի եւ երկրի արարիչն է. Տիրոջը երկիւղն ամէն իմաստութեան սկիզբն է». —Բոլոր օրն այս պարտէզին մէջ ի՞նչ կ'ընէք. —Կը պտտիմ. —Ձեզ ի՞նչ բան հոն կը քաշէ. —Թռչնոց երգը զիս հոն կը քաշէ. —Սոխակներ

կա՞ն.—Կան, եւ անոնց երգին համաձայնութիւնը զիս կը կախարդէ.—Այն սոխակները ձեր վրայ աւելի՞ կարողութիւն ունին քան նկարչութեան (կամ նկարներու) գեղեցկութիւնը, կամ ձեր խանդակաթ մօրը ձայնը որ ձեզ այնչափ կը սիրէ.—Կը խոստովանիմ որ այս փոքրիկ թռչնոց երգին համաձայնութիւնը իմ վրայ աւելի կարողութիւն ունի քան իմ ամենէն սիրելի բարեկամացս ամենէն խանդակաթ խօսքերը։

178. Հրահանգ

Ձեր եղբօրաղջիկն իր միայնութեանը մէջ ինչո՞վ կը զբօսնու.—Շատ կը կարդայ, եւ իր մօրը նամակներ կը գրէ.—Ձեր հօրեղբայրն իր միայնութեանը մէջ ինչո՞վ կը զբօսնու.—Նկարչութեան եւ քիմիայի կը զբաղի.—Այլ եւս գործ չը՞ներ.—Այլ եւս չըներ, քանզի այնչափ տարւոք է որ չի կրնար (trop âgé pour).—Ինչո՞ւ ձեր գործերուն կը խառնուի.—Սովորաբար ուրիշներուն գործերուն չի խառնուիր, բայց իմիններուս կը խառնուի, քանզի զիս կը սիրէ.—Ձեր վարպետը ձեզի այսօր ձեր դասն արտասանել տուա՞ւ.—Արտասանել տուաւ.—Գիտցա՞ք.—Շատ աղէկ գիտցայ. համարներ ալ ըրի. բայց ձեզի ի՞նչ պէտք է (qu'est-ce que cela vous fait?), կ'աղաչեմ.—Ես սովորաբար չեմ խառնուիր ուրիշներուն գործերուն որ ինծի չեն վերաբերիր, բայց ձեզ այնչափ կը սիրեմ որ ձեր ըրածին մեծ շահ ունիմ. (je m'intéresse beaucoup à).—Մէկը ձեր վրայով հոգ կ'ընէ՞ (se soucier).—Մէկը հոգ չըներ իմ վրայովս, քանզի չեմ արժեր (je n'en vaux pas la peine).—Ձեր համարներն ո՞վ կը սրբագրէ.—Վարպետս կը սրբագրէ.—Ի՞նչպէս կը սրբագրէ.—Կը սրբագրէ կարդալով զա-

նոնք, եւ զանոնք կարդալով ինծի կը խօսի.—Ձեր վարպետը ո՞րչափ բան կ'ընէ մէկէն (à la fois). —Չորս բան կ'ընէ միեւնոյն ժամանակի մէջ. —Ի՞նչպէս. —Կը կարդայ եւ կը սրբագրէ համարներս, ինծի կը խօսի եւ միանգամայն հարցումներ կ'ընէ. —Ձեր օրիորդ քոյրը կաքաւելու առենը կ'երգէ՞.—Աշխատելու առենը կ'երգէ, բայց կաքաւելու առենը չի կրնար երգել. —Ձեր մայրը մեկնեցա՞ւ.—Դեռ չմեկնեցաւ.—Ե՞րբ պիտի մեկնի. —Վաղը առտուն պիտի մեկնի. —Ժամը քանի՞ն —Ժամը եօթը քառորդ մնացած. —Ձեր քոյրերը հասա՞ն.—Դեռ չհասան, բայց այս իրիկուն կը սպասենք. —Երեկոյն մեզի հետ պիտի անցունե՞ն. —Մեզի հետ պիտի անցունեն, քանզի խոստացան. —Առաւօտեան միջոցն (la matinée) ո՞ւր անցուցիք. —Գեղն անցուցի. —Ամէն առտու գեղ կ'երթա՞ք.—Ամէն առտու չեմ երթար, այլ շաբաթն երկու անգամ. —Ձեր եղբօր աղջիկն ինչո՞ւ զիս տեսնելու չեկաւ.—Շատ հիւանդ է, եւ բոլոր ցերեկն իր սենեակն անցուց ։

ԾԸ. ԴԱՍ. Cinquante-huitième Leçon.

ԱՆՑԵԱԼ ԱՊԱՌՆԻ

(Du futur Passé կամ Composé)

Անցեալ ապառնին բաղադրեալ ժամանակ է, եւ կը շինուի օժանդակին պարզ ապառնիէն ու բային ընդունելութիւն անցեալէն ։

Սիրած պիտի ըլլամ.	J'aurai aimé.
» » ըլլաս.	Tu auras »
» » ըլլայ.	Il, elle aura aimé.

Սիրած պիտի ըլլանք·	Nous aurons aimé·
» » *ըլլաք·*	Vous aurez »
» » *ըլլան·*	Ils, elles auront »
Եկած պիտի ըլլամ·	Je serai venu, (*իգ·*) venue·
» » *ըլլաս·*	Tu seras » » »
» » *ըլլայ·*	Il sera » » » elle sera venue· [nues·
» » *ըլլանք·*	Nous serons venus, (*իգ·*) ve-
» » *ըլլաք·*	Vous serez » » »
» » *ըլլան·*	Ils seront venus· Elles seront venues·
Գովուած » *ըլլամ·*	J'aurai été loué, (*իգ·*) louée·
» » *ըլլաս·*	Tu auras été » » »
» » *ըլլայ·*	Il aura été loué· Elle aura été louée·
» » *ըլլանք·*	Nous aurons été loués, louées.
» » *ըլլաք·*	Vous aurez » » »
» » *ըլլան·*	Ils auront » » Elles » » louées·

Մնալ· rester· *Մնացորդ պահել·* avoir de reste·

Երբ ձին վճարեմ, ինծի տասը սկուտ միայն պի-տի մնայ· [*նայ·*	Quand j'aurai payé le cheval, il ne me restera que dix écus· [te-t-il ?
Ձեզի որչափ ստակ կը մը-	Combien d'argent vous res-
Ինծի Փրանք մը կը մնայ·	Il me reste un franc·
Ինծի Փրանք մը միայն կը մնայ·	Il ne me reste qu'un franc. [frère ?
Ձեր եղբօրը որչափ կը մնայ	Combien reste-t-il à votre
Անոր մէկ սկուտ կը մնայ.	Il lui reste un écu· [sœur ?
Ձեր քրոջը որչափ կը մնայ.	Combien reste-t-il à votre

Անոր երեք սու միայն կը մնայ.	Il ne lui reste que trois sous.
Ձեր եղբայրներուն ո՞րչափ կը մնայ.	Combien reste-t-il à vos frères ?
Անոնց մէկ լուի (ոսկի) կը մնայ.	Il leur reste un louis.
Երբ դերձակին վճարեն, անոնց հարիւր ֆրանք պիտի մնայ.	Quand ils auront payé le tailleur, il leur restera cent francs.

ԳԻՏ. Ա. Երբ երկու ապառնի գործողութիւն կայ, սովորաբար առաջ ըլլալու գործողութիւնն անցեալ ապառնի կը դրուի. վերջին ըլլալու գործողութիւնը՝ պարզ ապառնի ։

Երբ մօրաքեռս տունն ըլլամ, գիս տեսնելու կու գա՞ք.	Quand je serai chez ma tante, viendrez-vous me voir ?
Երբ գրելը լմնցնէք, ինծի հետ պտոյտ մը ընելու կու գա՞ք.	Quand vous aurez fini d'écrire, viendrez-vous faire un tour de promenade avec moi ?
Պիտի խաղաք, երբ ձեր դասը լմնցնէք.	Vous jouerez, quand vous aurez fini votre thème.
Ի՞նչ պիտի ընէք, երբ ճաշէք.	Que ferez-vous, quand vous aurez dîné ?
Երբ ձեր եղբօրը հետ խօսիմ, պիտի գիտնամ թէ ինչ ընելու եմ.	Quand j'aurai parlé à votre frère, je saurai ce que j'ai à faire.

Faire բայով եղած գաղղիաբանութիւնները.

Il fait chaud, froid, clair, obscur. Տաք, ցուրտ, լուսաւոր, մութ է.

Il fait de la boue·	Ցեխ է·
Fait-il sale dehors, կամ dans la rue ?	Դուրսը, կամ փողոցն աղտո՞տ է·
Fait-il de la poussière? [re·	Փոշի՞ է·
Il fait beaucoup de poussiè-	Շատ փոշի է·
Դուրսը·	Dehors·
Մտնել·	Entrer dans· [chambre?
Սենեակս մտնել կ'ուզէ՞ք·	Voulez-vous entrer dans ma
Մտնել կ'ուզեմ·	Je veux y entrer·
Հոն պիտի մտնէ՞ք·	Y entrerez-vous ?
Պիտի մտնեմ·	J'y entrerai·

Նստիլ· s'asseoir· Etre assis, իզ· assise·

Մեծ աթոռին վրայ նստած է· [է (կին)·	Il est assis sur la grande chaise·
Նստարանին վրայ նստած	Elle est assise sur le banc.
Լեցունել·	Remplir de·
Շիշ մը գինիով լեցունել·	Remplir de vin une bouteille
Այս շիշը ջրով կը լեցունէ՞ք·	Remplissez-vous d'eau cette bouteille ?
Քսակս ստակով կը լեցունեմ·	Je remplis ma bourse d'argent· [viande·
Փորը մսով կը լեցունէ·	Il se remplit le ventre de
Գրպան (ճէպ)·	La poche·
Մինա՞կ եկաք·	Etes-vous venu tout seul ?
Ոչ, բոլոր մարդիկս բերի·	Non, j'ai amené tout mon monde·
Տանիլ·	Mener· porter·

Դ·ԻՏ· Բ· Mener, կը նշանակէ տանիլ բան մը որ կըրնայ քալել գալ· porter, վերցունելով տանիլ է։ Նոյնը պէտք է գիտնալ amener եւ apporter բայերուն համար։

Այս շունն ախոռը տանի՞լ կ'ուզէ՞ք ·	Voulez-vous mener ce chien à l'écurie ?
Տանիլ կ'ուզեմ ·	Je veux l'y mener ·
Այս հրացանը հօրս տունը կը տանի՞ք ·	Portez-vous ce fusil à mon père ?
Անոր կը տանիմ ·	Je le lui porte ·

Գաւազանը · la canne · Ախոռը · l'écurie ·

Բերել ·	Amener, apporter ·
Բոլոր իր մարդիկը բերաւ ·	Il a amené tout son monde.
Ձեր եղբայրը բերի՞ք ·	Avez-vous amené votre frère ?
Բերի ·	Je l'ai amené ·
Ձիապանին ըսի՞ք որ ձին ինծի բերէ ·	Avez-vous dit au palefrenier de m'amener le cheval ?
Վարաւանդապանը, ձիապանը (սէյիս) ·	Le palefrenier ·
Գիրքերս ինծի կը բերէ՞ք ·	M'apportez-vous mes livres ?
Կը բերեմ ·	Je vous les apporte ·
Իջնել ·	Descendre ·
Հորն իջնել ·	Descendre dans le puits ·
Լեռնէն իջնել ·	» la montagne ·
Գետն իջնել ·	» la rivière ·

ԴԻՏ. Գ. Descendre, իջնել, բայց երբ հայցական խնդիր կ'առնէ, avoir ով կը խոնարհի · այլապդ՝ être ով · զօրօրինակ · Il a descendu la montagne · Լեռնէն իջաւ. Elle est descendue d'une famille honorable · Պատուաւոր ընտանիքէ իջած է · Այսպէս է նաեւ monter, ելնել բայը ։

Ելնել (վեր, վրան) ·	Monter ·

Լեռն ելել·	Monter la montagne·
Ձեր եղբայրն ո՞ւր գնաց·	Où votre frère est-il allé ?
Բլուրն ելաւ·	Il a monté la colline·
Ձի ելել (հեծնել)·	Monter à cheval·
Կառք ելել·	Monter en voiture·
Նաւ մը ելել·	Monter sur un vaisseau·
Աղաչել·	Prier (*իրմէ ետքը* de *ով՝ աներեւոյթ կ'ուզէ, փոխանակ դիմաւոր բայի*)·
Ձեր եղբօրը կ'ուզէ՞ք աղաչել որ իջնէ·	Voulez-vous prier votre frère de descendre ?

Մօրուքը, la barbe· *Գետակը*, la rivière· *Գետը*, le fleuve· *Հեղեղը*, le torrent·

Գետն ի վեր երթալ·	Remonter le fleuve·

179. *Հրահանգ*

Ձեր ծնողքը վաղը գեղ պիտի երթա՞ն·—Պիտի չերթան, քանզի փոշի է·—Այսօր պտտելու պիտի երթա՞նք·—Պտտելու պիտի չերթանք, քանզի դուրսը շատ աղտոտ է·—Այդ լեռան ետին ազգականիս գղեակը կը տեսնէ՞ք·—Կը տեսնեմ·—Հոն մտնե՞նք·—Մտնենք, եթէ ձեզի հաճոյ է·—Այս սենեակը մտնել կ'ուզէ՞ք·—Հոն չեմ մտներ, քանզի հոն մուխ (de la fumée) *է·—Բարի լոյս, տիկին·—Մտնել չէ՞ք ուզեր· Նստիլ չէ՞ք ուզեր·—Այս մեծ աթոռին վրայ նստիմ·—Կուզէ՞ք ինծի ըսել թէ ինչ եղաւ ձեր եղբայրը·—Ձեզի ըսեմ·—Ձեր քոյրն ո՞ւր է·—Չէ՞ք տեսներ· Նստարանին վրայ նստած է·—Ձեր հայրը նստարանին վրայ նստա՞ծ է·—Ոչ, աթոռին վրայ նստած է·—Բոլոր ստակս ծախսեցի՞ք (վատնեցի՞ք)·—Բոլորը չծախսեցի·—Ո՞րչափ կը մնայ քեզի·—Շատ չի մնար· հինգ Փրանքէն աւելի չի մնար·*

Ձեր քոյրերուն ո՛րչափ ստակ կը մնայ. —Անոնց երեք սկուտէն աւելի չի մնար. —Ձեր դերձակին վճարելու համար ձեզի բաւական ստակ կը մնա՞յ. —Անոր վճարելու համար ինծի բաւական կը մնայ. բայց եթէ վճարեմ, շատ չի մնար ինծի. —Ձեր եղբայրներուն ո՞րչափ ստակ պիտի մնայ. —Անոնց հարիւր սկուտ պիտի մնայ. —Իտալիա ե՞րբ պիտի երթաք. —Իտալերէն սորվելուս պէս պիտի երթամ. —Ձեր եղբայրները ե՞րբ Գաղիա պիտի երթան. —Գաղիերէն գիտնալնուն պէս պիտի երթան. —Ե՞րբ պիտի սորվին. —Աղէկ վարպետ մը գտնելնուն պէս պիտի սորվին. —Մեզի ո՞րչափ ստակ պիտի մնայ, երբ մեր ձիերը վճարենք. —Երբ վճարենք, մեզի հարիւր սկուտ միայն պիտի մնայ։

180. Հրահանգ

Այս գործէն բան մը կը շահի՞ք. —Շատ չեմ շահիր, բայց եղբայրս շատ կը շահի. քսակը ստակով կը լեցունէ. —Ո՞րչափ ստակ շահեցաք. —Շատ բան չշահեցայ, բայց հայրս շատ շահեցաւ. գրպանը ստակով լեցուց. —Ինչո՞ւ չաշխատիր այս մարդը. —Ստահակ մըն է, քանզի ուրիշ բան չըներ բայց եթէ բոլոր օրն ուտել. փորը միշտ մսով կը լեցունէ, այնպէս որ հիւանդ պիտի ըլլայ, եթէ այնչափ ուտելը չարունակէ. —Այս շիշն ինչո՞վ լեցուցիք. —Գինիով լեցուցի. —Այս մարդը ձիուս հոգ պիտի տանի՞. —Հոգ տանիլ կ'ուզէ. —Սպասաւորիս վ հոգ պիտի տանի. —Պանդոկապետը հոգ պիտի տանի. —Ձեր սպասաւորը մեր ձիերուն հոգ պիտի տանի՞. —Հոգ պիտի տանի. —Ձեր հանդերձներուն հոգ կը տանի՞. —Հոգ կը տանի, քանզի ամէն օր զանոնք կը խոզանէ. —Երբէք գաղիական գինի խմա՞ծ էք. —Երբէք

խմած չեմ։—Շատո՞նց է որ գաղղիական հաց կերած չէք —Երեք տարիի մօտ է որ կերած չեմ։—Քեռայրս ցուցուցի՞ք․—Ես զանի չցուցուցի, բայց ան իմ մասս կերեց․ —Ինչո՞վ ձեր մասը կերեց․—Այն դանակով որ անոր փոխ տուիք ։

181. Հրահանգ

Ձեր հայրը վերջապէս հասա՞ւ․—Ամէն մարդ կ՚ըսէ թէ հասաւ․ բայց դեռ չտեսայ․—Բժիշկը ձեր եղբայրը ցուցո՞ւց․—Ցուցուց, քանզի անոր մատը կտրեց․—Այս մարդուն սրունքը կտրուեցա՞ւ․—Կտրուեցաւ․—Ձեր սպասաւորէն գո՞հ էք․—Շատ գոհ եմ, քանզի ամէն բանի յարմար է․—Ի՞նչ գիտէ․—Ամէն բան գիտէ․ —Ձի հեծնել գիտէ՞․—Գիտէ․—Ձեր եղբայրը վերջապէս Անգղիայէն եկա՞ւ․—Եկաւ, եւ ձեզի գեղեցիկ ձի մը բերաւ․—Իր ձիապանին ըսա՞ւ որ զանի բերէ․—Ըսաւ որ բերէ․—Այս ձիուն վրայով ի՞նչ կ՚ըսէք․—Կ՚ըսեմ որ գեղեցիկ եւ աղէկ է․ եւ կ՚աղաչեմ որ զանի ախոռը բերէք․—Երէկ ժամանակն ի՞նչ բանով անցուցիք․ —Նուագածութեան գացի, եւ ետքը տեսարան․—Այս մարդը ե՞րբ հորն իջաւ․—Այս առտու իջաւ․—Ելա՞ւ․ —Ժամ մըն է որ ելաւ․—Ձեր եղբայրն ո՞ւր է․—Իր սենեակն է․—Կ՚ուզէ՞ք անոր ըսել որ իջնէ․—Կ՚ուզեմ ըսել, բայց դեռ հագուած չէ․—Ձեր բարեկամը տակաւին լեռան վրա՞յ է․—Արդէն իջած է․—Գետակը ելա՞ք թէ իջաք․—Իջանք․—Հօրեղբօրորդիս ձեզի խօսեցա՞ւ մեկնելէն առաջ․—Կառքը չմտած ինծի խօսեցաւ․—Եղբայրս տեսա՞ք․—Նաւը հեծնալէն առաջ տեսայ․—Կառքով երթալ աւելի՞ աղէկ է քան թէ նաւ հեծնելը․—Կառք հեծնելն աշխատութիւն չարժեր, ոչ ալ նաւը հեծնել, երբ մարդ ճամբորդելու բաղձանք չունի ։

ԾԹ. ԴԱՍ. Cinquante-neuvième Leçon.

ԱՆԿԱՏԱՐ. De l'imparfait.

Սահմանական անկատարը կը շինուի ընդունելութիւն ներկային ant *մասնիկը* ais *ի փոխելով։*

	Ա. դէմք.	*Բ. դէմք.*	*Գ. դէմք.*
Եզ.	ais.	ais.	ait.
Յոգ.	ions.	iez.	aient.

Ա. Լծ. Parlant. — Je parlais, tu parlais, il parlait. Nous parlions, vous parliez, ils parlaient.

Բ. Լծ. Finissant. — Je finissais, tu finissais, il finissait. Nous finissions, vous finissiez, ils finis-[saient.

Գ. Լծ. Apercevant. — J'apercevais, tu apercevais, il apercevait. Nous apercevions, vous aperceviez, ils a-percevaient.

Դ. Լծ. Rendant. — Je rendais, tu rendais, il rendait. Nous rendions, vous rendiez, ils rendaient.

Այս կանոնէն երկու բացառութիւն կայ.

Ayant. — J'avais, tu avais, il avait. Nous avions, vous aviez, ils avaient.

Sachant. — Je savais, tu savais, il savait. Nous savions, vous saviez, ils savaient

ԴԻՏ. Ա. *Անկատար կը գործածուի, նախ՝ անցեալ գործողութեան մը ատեն եղած գործողութիւն մը ցուցնելու համար. երկրորդ՝ սովորական կամ ստէպ կըրկնուած գործողութիւն մը ցուցնելու։*

Երբ Պէրլին էի, ստէպ կ'երթայի բարեկամներս տեսնելու.	Quand j'étais à Berlin, j'allais souvent voir mes amis.

Ստէպ Շանզէլիզէ կ'եր- թայի՞ք, երբ Բարիզ էիք։	Alliez-vous souvent aux Champs-Elysées, quand vous étiez à Paris ?
Հռոմայեցիք արուեստներն ու գիտութիւնները կը մշակէին, եւ արժանիքը կը վարձատրէին։	Les Romains cultivaient les arts et les sciences, et récompensaient le mé- rite.
Կը պտտէի՞ք։	Vous promeniez-vous ?
Չէի պտտեր։	Je ne me promenais pas.
Բարի՞զ էիք, երբ թագա- ւորն հոն էր։	Etiez-vous à Paris lorsque le roi y était ?
Հոն էի, երբ ան հոն էր։	J'y étais, lorsqu'il y était.
Ո՞ւր էիք, երբ ես Լոնտրա էի։	Où étiez-vous, lorsque j'é- tais à Londres ?
Ե՞րբ կը նախաճաշէիք, երբ Գերմանիա էիք։ [կը նախաճաշէր։	Quand déjeûniez-vous lors- que vous étiez en Alle- magne ? [père déjeûnait.
Կը նախաճաշէի, երբ հայրս	Je déjeûnais lorsque mon
Կ'աշխատէի՞ք, երբ ան կ'աշ- խատէր։ [խատէր։	Travailliez-vous lorsqu'il travaillait ? [lait.
Կ'ուսանէի, երբ ան կ'աշ-	J'étudiais lorsqu'il travail-

Ձուկ։ du poisson. Որսի միս։ du gibier.

Երբ հօրս տունը կը բնա- կէի, աւելի կանուխ կ'ել- լէի որչափ հիմա չեմ ը- ներ։	Quand je demeurais chez mon père, je me levais de meilleure heure que je ne le fais à présent (*Տես Գաս ԾԳ. Դիտ. Բ.*).
Երբ այն երկիրը կը բնա- կէինք, ստէպ ձկնոր- սութեան կ'երթայինք։	Quand nous demeurions dans ce pays-là, nous al- lions souvent à la pêche.

Երբ հիւանդ էի, բոլոր օրը անկողինը կը կենայի·	Quand j'étais malade, je gardais le lit toute la journée·
Անցեալ ամառ, մինչ գեղն էի, շատ պտուղ կար·	L'été passé, pendant que j'étais à la campagne, il y avait beaucoup de fruit·
Բան մը· une chose·	Նոյն բանը· la même chose·
Նոյն մարդը·	Le même homme·
Հաւասար է (նոյն բան է)·	C'est égal·
Այսպիսի, այնպիսի մը·	Un tel, (իգ·) une telle·
Այնպիսի մարդ մը·	Un tel homme·
Այնպիսի մարդիկ·	De tels hommes·
Այնպիսի կին մը·	Une telle femme·
Այնպիսի կանայք·	De telles femmes·
Նման, այսպիսի·	Pareil, իգ· pareille·
Այսպիսի մարդիկ յարգանաց արժանի են·	De pareils hommes méritent de l'estime·
Դուրս, hors de (նախ)·	Դուրսը (մկ·) dehors·
Քաղքէն դուրս·	Hors de la ville·
Եկեղեցին քաղքէն դուրս է	L'église est hors de la ville.
Քաղքէն դուրս ձեզի պիտի սպասեմ· [կը ճաշենք·	Je vous attendrai hors de la ville· [hors de chez nous·
Այսօր մեր տունէն դուրս	Aujourd'hui nous dînons
Քաղքին դուռը·	La porte de la ville·
Խորոցը·	La barrière·
Դուն ուրեք·	Rarement·
Օղի, de l'eau de vie·	Կեանքը, la vie·
Իր կեանքը (ապրուստը) շահիլ· [հիմ·	Gagner sa vie à··· [ler.
Կեանքս աշխատելով կը շա-	Je gagne ma vie à travail-

Իր կեանքը գրելով կը շահի·	Il gagne sa vie à écrire·
Ստակս աշխատելով կը շահիմ·	Je gagne mon argent en travaillant·
Այս մարդն իր կեանքը ինչո՞վ կը շահի·	A quoi cet homme gagne-t-il sa vie ?
Շարունակել·	Continuer (ետեւէն եկած աներեւոյթը de ով կամ à ով.
Իր ճառը կը շարունակէ·	Il continue son discours·
Աղէկ ախորժակ մը·	Un bon appétit·
Պատմութիւն·	Le conte, la narration·
Եզերքը (գաւաթի մը, եւն).	Le bord (d'un verre, etc·)·
Եզր, ափն·	Le bord, la rive·
Ծովեզր·	Le bord de la mer·
Ծովին եզերքը·	Au bord de la mer·
Եզր ծովու·	Le rivage, la côte·
Մարդիկ·	Les gens·
Բարի մարդիկ են·	Ce sont de bonnes gens·

· ԴԻՏ· Ա· Bord, ամէն ջուրի եզերքի կ'ըսուի· côte ծովի եզերք է· rive, մեծամեծ գետերու համար կ'ըսուի· rivage մինակ ծովու համար։ Bord ջուրին կը դպչի· côte ջուրէն վեր է· rivage ընդարձակ ծովեզր է։

ԴԻՏ· Բ· Gens արական է, բայց անոր նախադաս եղող ածականք՝ իգական կը դրուին։ Եթէ gens էն ետքը de ով բառ մը գայ, ինչպէս gens de bien, gens de lettres, եւն, նախադաս ածականն արական կ'ըլլայ։

...

Չար մարդիկ են·	Ce sont de méchantes gens·
Ծեր մարդիկը·	Les vieilles gens·

Բայց gens *ին յետադաս ածականներն արական կը դրուին.*

Այս մարդիկն այնպէս չար են ինչպէս վնասակար. Ces gens sont aussi méchants que dangereux.

Եթէ gens *էն առաջ* tout *ածականը միայն է, արական կը դրուի.* Tous les gens. *Եթէ* tout *ին եւ* gens *ին մէջտեղն ածական մը կայ, ոչ միայն այն ածականը, հապա նաեւ* tout, *իգական կ'ըլլայ, ինչպէս.* Toutes les méchantes gens. *Եթէ* tout *ին եւ* gens *ին մէջտեղի ածականն իգականավերջ է (անձայն* e *ով կը վերջաւորի),* tout *արական կը մնայ.* Tous les honnêtes gens.

182. *Հրահանգ*

—Կը սիրուէի՞ք երբ Տրեզտոս էիք. —Չէի ատուեր (ատելի չէի). —Ձեր եղբայրը կը սիրուէ՞ր երբ Լոնտրա էր. —Կը սիրուէր եւ կը յարգուէր. —Ե՞րբ Սպանիա էիք. —Հոն էի երբ դուք հոն էիք. —Ո՞վ կը սիրուէր եւ ո՞վ կ'ատուէր. —Անոնք որ խելօք, յարատեւ եւ հնազանդ էին՝ կը սիրուէին. եւ անոնք որ չար, ծոյլ եւ անհնազանդ էին՝ կը պատժուէին, կ'ատուէին եւ կ'արհամարհուէին. —Պէրլի՞ն էիք, երբ Թագաւորն հոն էր. —Հոն էի, երբ ան հոն էր. —Ձեր հօրեղբայրը Լոնտրա՞ էր, երբ ես հոն էի. —Հոն էր, երբ դուք հոն էիք. Ո՞ւր էիք, երբ ես Տրեզտոս էի. —Բարիզ էի. —Ձեր հայրն ո՞ւր էր, երբ դուք Վիէննա էիք. —Անգղիա էր. —Ե՞րբ նախաճաշ կ'ընէիք, մինչ Գաղիա էիք. —Կը նախաճաշէի, երբ հօրեղբայրս կը նախաճաշէր. —Կ'աշխատէի՞ք., երբ ան կ'աշխատէր. —Կ'ուսանէի, երբ ան կ'աշխատէր. —Ձեր եղբայրը կ'աշխատէ՞ր, երբ դուք կ'աշխատէիք. —Կը խաղար, երբ ես կ'աշխատէի. —Մեր

Նախնիքն ի՞նչ բանով կ'ապրէին.—Ձկամբ եւ որսի մսով միայն կ'ապրէին, քանզի ամէն օր որսի եւ ձկնորսութեան կ'երթային. —Հռոմայեցիք ի՞նչ մարդիկ էին. —Շատ աղէկ մարդիկ էին, քանզի արուեստներն ու գիտութիւնները կը մշակէին եւ արժանիքը կը վարձատրէին. —Ձեր բարեկամները ստէպ տեսնելու կ'երթայի՞ք, երբ Պէրլին էիք. —Ստէպ զանոնք տեսնելու կ'երթայի.—Երբեմն Շանզէլիզէ կ'երթայի՞ք, երբ Բարիզ էիք.—Ստէպ կ'երթայի.

183. Հրահանգ

Ի՞նչ կ'ընէիք, երբ այս երկիրը կը բնակէիք. —Երբ հոն կը բնակէինք, ստէպ ձկնորսութեան կ'երթայինք. —Պտտելու չէի՞ք երթար.—Երբեմն պտտելու կ'երթայի. —Կանուխ կ'ելլէ՞ք.—Ոչ ձեզի չափ վաղ. բայց երբ հօրեղբօրս տունը կը բնակէի, աւելի կանուխ կ'ելլէի քան որ հիմա կ'ընեմ (հիմա ելածէս աւելի կանուխ). —Անկողինը կը մնայի՞ք երբեմն, երբ ձեր հօրեղբօրը տունը կը բնակէիք.—Երբ հիւանդ էի, բոլոր օրն անկողինը կը մնայի (garder le lit). —Այս տարի շատ պտուղ կա՞յ. —Չեմ գիտեր, բայց անցեալ ամառ, երբ գեղն էի, շատ պտուղ կար.—Ի՞նչ բանով կը շահիք ձեր կեանքը. (ապրուստը). —Կեանքս աշխատելով կը շահիմ. —Ձեր բարեկամն իր կեանքը գրելո՞վ կը շահի. —Խօսելով եւ գրելով կը շահի. —Այս տեարք իրենց կեանքն աշխատելո՞վ կը շահին. —Բան մը չընելով կը շահին, քանզի այնչափ ծոյլ են որ չեն աշխատիր (trop...pour).—Ձեր բարեկամն ի՞նչ բանով շահեցաւ այս ստակը. —Աշխատելով շահեցաւ.—Ինչո՞վ կը շահէիք ձեր կեանքը, երբ Անգղիա էիք. —Կեանքս գրելով կը շահէի. —Ձեր բա-

ընկամն իր կեանքը դրելով կը շահէր.—Աշխատելով կը շահէր.—Այսպիսի անձ մը երբէք տեսա՞ք.—Այնպիսի մը երբէք չտեսայ.—Մեր եկեղեցին արդէն տեսա՞ք. —Դեռ տեսած չեմ.—Ո՞ւր է.—Քաղքէն դուրս է. եթէ տեսնել կ'ուզէք, ձեզի հետ երթամ ցուցնելու զայն. —Ծովին եզերքը բնակող մարդիկ ինչո՞վ կ'ապրին. —Ձկնորսութեամբ միայն կ'ապրին.—Ինչո՞ւ այլ չէք ուզեր որսի երթալ.—Երէկ բոլոր օրը որսացի եւ ոդեղ Թռչուն մը միայն զարկի (tuer), այնպէս որ այլ որսի չեմ երթար.—Ինչո՞ւ չէք ուտեր.—Վասն զի աղէկ ախորժակ չունիմ.—Ինչո՞ւ ձեր եղբայրն այնչափ կ'ուտէ. —Վասն զի աղէկ ախորժակ ունի:

184. Հրահանգ

Զո՞վ կը փնտռէք.—Պզտիկ եղբայրս կը փնտռեմ.—Եթէ գտնել կ'ուզէք, պէտք է պարտէզ երթալ, քանզի հոն է.—Պարտէզը մեծ է, եւ պիտի չկրնամ զանի գըտնել, եթէ չէք ըսեր թէ պարտէզին որ մասին մէջ է. —Նստած է մեծ ծառին տակ, որուն տակ մենք երէկ նստած էինք.—Հիմա պիտի գտնեմ.—Հանդերձներս ինչո՞ւ չբերիք.—Շինուած չէին, այնպէս որ չէի կրնար բերել. բայց հիմա կը բերեմ.—Ձեր դասը սորվեցա՞ք. ձեր քոյրն իրենն ինչո՞ւ չսորվեցաւ.—Մօրս հետ պտըտելու գնաց, այնպէս որ չկրցաւ սորվիլ. բայց վաղը պիտի սորվի.—Համարս ե՞րբ պիտի սրբագրէք.—Պիտի սրբագրեմ, երբ ձեր քրոջը (համարները) բերէք.—Կը կարծէք թէ սխալ ըրա՞ծ էք.—Չեմ գիտեր.—Եթէ սխալ ըրած էք, ձեր դասն աղէկ ուսած չէք. քանզի դասերն աղէկ սորվիլ պէտք է՝ կրթութեանց մէջ սխալ չընելու համար.—Նոյն բան է (հոդ չէ, c'est égal), եթէ այսօր

չէք սրբագրեր, վաղը կը սորվիմ. —Ձեր համարներուն մէջ պէտք չէ սխալ ընել, քանզի (սխալ) չընելու համար ինչ որ պէտք է ունիք։

Կ. ԴԱՍ. Soixantième Leçon.

ԱՆԿԱՏԱՐԻ ՎՐԱՅ (*Ծառուճակութիւն*).

Այն բայերը որոնց ընդուն. ներկան iant *կը վերջաւորի, ինչպէս՝* oublier, oubliant. rire, riant. prier, priant, *անկատարին յոք. Ա. և Բ դէմքերուն մէջ երկու* i *կ'ունենան*։

J'oubliais, tu oubliait, il oubliait.

Nous oubliions, vous oubliiez, ils oubliaient.

Երբ դպրոց կ'երթայինք, շատ անգամ մեր գիրքերը կը մոռնայինք.	Quand nous allions à l'école, nous oubliions souvent nos livres.
Ձեր տղոց համար Տիրոջը կ'աղաչէի՞ք ստէպ, երբ եկեղեցի կ'երթայիք.	Priiez-vous souvent le Seigneur pour vos enfants, quand vous alliez à l'église.

Գ.Ի.Տ. Ա., *Ընդուն. ներկան* yant *վերջաւորող բայեր, ինչպէս՝* payer, payant. croire, croyant. fuir, fuyant. voir, voyant, *անկատար յոք. Ա. և Բ դէմքերուն մէջ* y *էն ետքը* i *ալ կ'ուզեն. ինչպէս.*

Je payais, tu payais, il payait.

Nous payions, vous payiez, ils payaient.

Երբ ստակ կ'ընդունէինք, աղէկ գիրքեր գնելու կը գործածէինք զայն.	Quand nous recevions de l'argent, nous l'employions à acheter de bons livres.

Երբ այս վաճառականէն կը գնէիք, միշտ կանխիկ չէիք վճարեր·	Quand vous achetiez chez ce marchand, vous ne payiez pas toujours comptant·
Ձեր քոյրը ձեր փողպատը նորոգելու յաջողեցա՞ւ·	Votre sœur est-elle parvenue à raccommoder votre cravate ?
Յաջողեցաւ·	Elle y est parvenue·
Կինը շուկայէն դարձա՞ւ·	La femme est-elle revenue du marché ?
Դեռ չդարձաւ·	Elle n'en est pas encore [revenue·
Կանայք այս բանին վրայ միաբա՞ն են (կ'ընդունի՞ն)·	Les femmes sont-elles convenues de cela ?
Միաբան են·	Elles en sont convenues·
Ձեր քոյրն ո՞ւր գնաց·	Où votre sœur est-elle allée?
Եկեղեցի գնաց·	Elle est allée à l'église·

ԹԷԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ. Conditionnel Présent·

Այս ժամանակը կը շինուի, ապառնոյն մէջ հետեւեալ փոփոխութիւնն ընելով։

Ապ. rai, ras, ra· rons· rez· ront·
Թէակ. rais, rais, rait· rions, riez, raient·

J'aurais, tu aurais, il aurait·
Nous aurions, vous auriez, ils auraient·
Je serais, tu serais, il serait·
Nous serions, vous seriez, ils seraient·
Je parlerais, tu parlerais, il parlerait·
Nous parlerions, vous parleriez, ils parleraient·

ԴԻՏ. Բ. *Թէականին հետ միշտ* si, *եթէ, շաղկապով կապուած նախադասութիւն մը կից է, որուն բայը միշտ անկատար է, եւ թէական բային գործողութեանը պայմանը կամ թէութիւնն է։ Թէականը հայերէն անկատար կամ ապառնի կը թարգմանուի, եռեւէն թէութեամբ. զոր օրինակ,* Je parlerais, si... *կը խօսէի, եթէ...։*

Եթէ ստակ ունենայի, նոր վերարկու մը կ'ունենայի.	Si j'avais de l'argent, j'aurais un habit neuf.
Եթէ ասիկա ընել գիտնայիր, անիկա ընել պիտի ուզէիր.	Si tu savais faire ceci, tu voudrais faire cela.
Եթէ կրնար, պիտի ուզէր.	S'il pouvait, il voudrait.
Կ'երթայի, եթէ ժամանակ ունենայի.	J'irais, si j'avais le temps.
Եթէ գիտնար ինչ որ դուք ըրիք (ձեր ըրածը), ձեզ կը յանդիմանէր.	S'il savait ce que vous avez fait, il vous gronderait.
Յանդիմանել, սաստել.	Gronder.
Եթէ փայտ ունենար, կրակ կ'ընէր.	S'il avait du bois, il ferait du feu.
Եթէ մարդիկը գային, անոնց խմելու բան մը տալ պէտք էր.	Si les hommes venaient, il faudrait leur donner quelque chose à boire.
Եթէ մեր նամակներն ընդունէինք, վաղը կը կարդայինք.	Si nous recevions nos lettres, nous ne les lirions que demain.
Ոչ առաջ.	Ne—pas avant. *կամ* ne pas avant de (*աներեւոյթէ մը առաջ*).

ԹԷԱԿԱՆ ԱՆՑԵԱԼ· Conditionnel Passé·

Այս ժամանակը կը շինուի օժանդակին թէական ներկայէն եւ բային ընդուն. անցեալէն ; Թէական անցեալն ալ իր եռեւէն si *ով գերակատար կ'ուզէ· զոր օրինակ·* J'aurais parlé, si j'avais fait··· *Խօսած կ'ըլլայի, եթէ ···ըրած ըլլայի։*

J'aurais, tu aurais, il aurait parlé·
Nous aurions, vous auriez, ils auraient parlé·
Je serais, tu serais, il serait parti; elle serait partie·
Nous serions, vous seriez, ils seraient partis; elles seraient parties·

Եթէ ստակս ընդունած ըլլայի, նոր մուճակներ գնած կ'ըլլայի·	Si j'avais reçu mon argent, j'aurais acheté des souliers neufs·
Եթէ կանուխ ելած ըլլայիք, հարբուխ առած չէիք ըլլար·	Si vous vous étiez levé de bonne heure, vous ne vous seriez pas enrhumé·
Եթէ ձեռուըները լուացած ըլլար, զանոնք սրբած կ'ըլլար·	S'il s'était lavé les mains, il se les serait essuyées·
Եթէ իրենց ծեր ձին ծախած ըլլային, լաւագոյն մը հայթայթած կ'ըլլային	S'ils s'étaient défaits de leur vieux cheval, ils s'en seraient procuré un meilleur·
Եթէ զայս գիտնայի, տարբեր կը վարուէի·	Si je savais cela, je me comporterais différemment·
Եթէ զայս գիտցած ըլլայի, այլազգ վարուած կ'ըլլայի	Si j'avais su cela, je me serais comporté autrement·

Եթէ ասիկա դիտած ըլլայիր, խաբուած չէիր ըլլար·	Si tu t'étais aperçu de cela, tu ne te serais pas trompé·
Գաղիերէն կը սորվէի՞ք, եթէ ես սորվէի·	Apprendriez-vous le français, si je l'apprenais?
Կը սորվէի, եթէ դուք սորվէիք·	Je l'apprendrais, si vous l'appreniez·
Գերմաներէն սորված կ'ըլլայի՞ք, եթէ ես սորված ըլլայի·	Auriez-vous appris l'allemand, si je l'avais appris?
Սորված կ'ըլլայի, եթէ դուք սորված ըլլայիք·	Je l'aurais appris, si vous l'aviez appris·
Գաղիա կ'երթայի՞ք, եթէ ձեզի հետ երթայի·	Iriez-vous en France, si j'y allais avec vous?
Կ'երթայի, եթէ ինծի հետ երթայիք·	J' (y) irais si vous y alliez avec moi·
Գերմանիա գացած կ'ըլլայի՞ք, եթէ ձեզի հետ գացած ըլլայի·	Seriez-vous allé en Allemagne, si j'y étais allé avec vous?
Դուրս կ'ելլէի՞ք, եթէ ես տունը մնայի·	Sortiriez-vous, si je restais à la maison?
Տունը կը մնայի, եթէ դուք դուրս ելլէիք·	Je resterais à la maison, si vous sortiez·
Նամակ մը գրած կ'ըլլայի՞ք, եթէ տոմսակ մը գրած ըլլայի·	Auriez-vous écrit une lettre, si j'aveis écrit un billet?

Ահա գիրքս· Voilà, voici mon livre·

Ահա նա. Le voilà; *իգ*· la voilà·

Ահա նոքա· Les voici· *Ահա ես*· Me voici·

Ահա ինչու համար· Voilà pourquoi·

Ահա ինչու համար կ'ըսեմ·	Voilà pourquoi je le dis·
Ոտուըներս կը մսին·	J'ai froid aux pieds·
Ոտուըները կը մսին·	Il a froid aux pieds·
Ձեռուըները (կին) կը մսին·	Elle a froid aux mains·
Բոլոր մարմնովս կը մսիմ·	J'ai froid par tout le corps·
Գլուխս կը ցաւի·	La tête me fait mal·
Սրունքը կը ցաւի·	La jambe lui fait mal·
Քովը կը ցաւի·	Il a mal au côté·
Լեզուն շատ կը ցաւի·	La langue lui fait bien mal·
Սկաւառակ մը (թապաղ)·	Une assiette·
Փեսայ·	Le beau-fils, le gendre·
Խորդ որդի, ուրջու·	Le beau-fils·
Հարս, նու·	La belle-fille, la bru·
Խորթ աղջիկ·	La belle-fille·
Յառաջադիմութիւն·	Le progrès·
» ընել·	Faire des progrès·
Ուսմանց, գիտութեանց մէջ յառաջադիմութիւն ընել·	Faire des progrès dans les études, dans les sciences·
Հիւանդութեան մը յառաջադիմութիւնը կամ յառաջադիմութիւնները·	Le progrès կամ les progrès d'une maladie·
Աներ, խորթ հայր·	Le beau-père·
Զոքանչ, խորթ մայր·	La belle-mère·

183. Հրահանգ

Բան մը կը մոռնայի՞ք, երբ դպրոց կ'երթայիք·—Ստէպ մեր գիրքերը կը մոռնայինք·—Ո՞ւր կը մոռնայիք—Դըպրոցը կը մոռնայինք·—Բան մը կը մոռնայի՞նք·—Բան մը չէինք մոռնար·—Ձեր մայրը մէկուն համար կ'աղօթէ՞ր,

երբ եկեղեցի կ'երթայ · —Իր տղոցը համար կ'աղօթէր · —Երբ ձեր ստակը կ'ընդունէիք, ի՞նչ կ'ընէիք · —Աղէկ գիրքեր գնելու կը գործածէինք · —Ձերինն ալ կը գործածէի՞ք գիրքեր գնելու · —Ոչ, մենք կը գործածէինք աղքատաց օգնելու · —Ձեր դերձակին չէի՞ք վճարեր · —Կը վճարէինք · —Միշտ կանխիկ կը վճարէի՞ք, երբ վաճառականէն կը գնէիք · —Միշտ կանխիկ կը վճարէինք, քանզի երբեք ապառիկ չենք գներ · —Ձեր քոյրը յաջողեցա՞ւ ձեր գուլպաները նորոգելու · —Յաջողեցաւ · —Ձեր մայրը եկեղեցիէն դարձա՞ւ (եկա՞ւ) · —Դեռ չեկաւ · —Ձեր մայրն ո՞ւր գնաց · —Եկեղեցին գնաց · —Մեր հօրեղբօր աղջիկունք ո՞ւր գացին · —Նուագածութեան գացին · —Դեռ անկէ չեկա՞ն · —Դեռ չեկան ։

186. Հրահանգ

Ո՞վ է հոն · —Ես եմ · —Այս մարդիկն ո՞վ են · —Օտարականներ են որ ձեզի խօսիլ կ'ուզեն · —Ո՞ր երկրէն են · —Ամերիկացի են · —Ո՞ւր է գիրքս · —Ահա · —Հապա գրի՞չս · —Ահա · —Ո՞ւր է ձեր քոյրը · —Ահա նա · —Մեր հօրեղբօր աղջիկունք ո՞ւր են · —Ահա նոքա · —Ո՞ւր էք, ժան —Ահա եմ · —Ձեր տղաքն ինչո՞ւ Գաղիա կը բնակին · —Գաղիերէն սորվիլ կ'ուզեն · ահա ինչու համար Գաղիա կը բնակին · —Ինչո՞ւ կրակին մօտ նստած էք · —Ձեռուըներս եւ ոտուըներս կը մսին · ահա ինչու համար կրակին մօտ նստած եմ · —Ձեր քրոջը ձեռուըները կը մսի՞ն, —Ոչ, այլ ոտուըները կը մսին · —Ձեր տիկին հօրաքոյրն ի՞նչ ունի · —Սրունը կը ցաւի · —Այս կինն ի՞նչ ունի · —Անոր լեզուն շատ կը ցաւի · —Ինչո՞ւ չէք ուտեր · —Ախորժակ ունենալէս առաջ պիտի չուտեմ · —Ձեր քոյրն ախորժակ ունի՞ · —Ախորժակ ունի · (անօ-

թի է)․ ահա ինչու համար այնչափ կ'ուտէ․—Եթէ կարդացիք ձեզի փոխ տուած գիրքերս, ինչո՞ւ զանոնք ինծի չէք տար․—Անգամ մ'ալ կարդալու միտք ունիմ․ ահա ինչու համար զանոնք դեռ ձեզի չտուի․ բայց երկրորդ անգամ կարդացած ըլլալուս պէս՝ կու տամ․ —Մուճակներս ինչո՞ւ չբերիք․ —Շինուած չէին․ ահա ինչու համար չբերի․ բայց հիմա (ահա) կը բերեմ․ ահա նոքա․—Ձեր քոյրն իր համարներն ինչո՞ւ չսորվեցաւ․ —Իր ընկերին հետ պտոյտ մը ընելու գնաց․ ահա ինչու համար չսորվեցաւ․ բայց կը խոստանայ վաղը սորվելու, եթէ զանի չէք յանդիմաներ։

187. Հրահանգ

Ստակ կ'ունենայի՞ք, եթէ ձեր հայրն հոս ըլլար․ —Կ'ունենայի, եթէ հոս ըլլար․—Գոհ եղած կ'ըլլայի՞ք, եթէ գիրքեր ունեցած ըլլայի․ —Շատ գոհ եղած կ'ըլլայի, եթէ ունեցած ըլլայիք․—Պզտիկ եղբայրս գոված կ'ըլլայի՞ք, եթէ խելօք եղած ըլլար․ —Եթէ խելօք եղած ըլլար, ստուգիւ զանի ոչ միայն գոված, այլեւ սիրած, պատուած եւ վարձատրած կ'ըլլայի․—Կը գովուէի՞նք, եթէ մեր համարներն ըրած ըլլայինք․ —Եթէ անսխալ ընէիք, կը գովուէիք եւ կը վարձատրուէիք․ —Եղբայրս պատժուած պիտի չըլլա՞ր, եթէ իր համարներն ըրած ըլլար․ —Պատժուած չէր ըլլար, եթէ զանոնք ըրած ըլլար․—Քոյրս գովուած կ'ըլլա՞ր, եթէ յաջողակ եղած չըլլար․ —Ստուգիւ գովուած չէր ըլլար, եթէ շատ յաջողակ եղած չըլլար, եւ եթէ առտուընէ մինչեւ իրիկուն աշխատած չըլլար․ —Ինծի բան մը կու տայի՞ք, եթէ շատ խելօք ըլլայի․—Եթէ շատ խելօք ըլլայիք, եւ եթէ աղէկ աշխատէիք, գեղեցիկ գիրք մը

կու տայի․ —Ձեր քրոջը գրած կ՚ըլլայի՞ք, եթէ Բարիզ գացած ըլլայի․ —Անոր գրած կ՚ըլլայի եւ անոր ղրկած կ՚ըլլայի գեղեցիկ բան մը, եթէ հոն գացած ըլլայիք․ —Կը խօսէի՞ք, եթէ ձեզ մօտիկ ըլլէի․ —Կը խօսէի, եթէ զիս մօտիկ ըլլէիք, եւ եթէ ինծի պատասխանէիք․ —Մօրս խօսած կ՚ըլլայի՞ք, եթէ զանի տեսած ըլլայիք —Եթէ զանի տեսած ըլլայի, անոր խօսած կ՚ըլլայի, եւ աղաչած կ՚ըլլայի որ ձեզի ոսկիէ գեղեցիկ ժամացոյց մը ղրկէր։

188. *Հրահանգ*

Լուի ԺԴ․ի սենեկապետներէն (valet de chambre) *մէկը, այս Թագաւորէն կը խնդրէր, երբ անիկա անկողին կը մտնէր, առաջին նախագահին* (le premier président) *յանձնել* (recommander) *դատ մը զոր իր աներոջը դէմ ունէր, եւ կ՚ըսէր, զանի (զԹագաւորը) ստիպելով․ «Բա՛րէ, Տէր* (Sire), *խօսք մը միայն ըսէք՝ բաւական է»* (vous n'avez qu'un mot à dire)։ *«Այո», ըսաւ Լուի ԺԴ․ «ատ հոգս չէ»* (ce n'est pas de quoi je suis en peine); *բայց ըսէ ինծի․ եթէ աներոջդ տեղն* (à la place) *ըլլայիր, գոհ կ՚ըլլայի՞ր, եթէ այն խօսքն* (mot) *ըսէի»։*

Եթէ մարդիկը գային, անոնց խմելու բան մը տալ պէտք էր․ —Եթէ կարենար ասիկա ընել, անիկա ընել պիտի ուզեր․ —Միշտ յոյս ունեցած եմ (se flatter), *սիրելի եղբայրս, որ զիս կը սիրէք այնչափ որչափ ես ձեզ կը սիրեմ․ բայց հիմա կը տեսնեմ որ խաբուած եմ կուզէի գիտնալ, ինչո՞ւ համար առանց ինձ պատուելու գացիք։ —Լսեցի* (apprendre), *սիրելի քոյրս, որ ինծի սրդողած էք, վասն զի առանց ձեզ պատուելու գացի․ կ՚ապահովեմ ձեզ որ, եթէ գիտցած ըլլայի որ հիւանդ*

չէիք , ձեզ առնելու եկած կ'ըլլայի · բայց ձեր առողջութեանը վրայով ձեր բժշկէն տեղեկութիւն առի , եւ ինծի ըսաւ որ դուք ութ օրէ ի վեր անկողինն էք ։

189. Հրահանգ

Գաղղիացի պաշտօնակալ մը Վիէննայի արքունիքը հասած (եկած) ըլլալով, Թերեզա կայսրուհին անոր հարցուց , թէ կը կարծէր արդեօք որ Ս. իշխանուհին զոր նախընթաց իրիկունը (la veille) տեսած էր , իրօք աշխարհիս ամենէն գեղեցիկ կինն էր , ինչպէս որ կ'ըսուէր ։ « Տիկին » , պատասխանեց պաշտօնակալը · « երէկ այնպէս կը կարծէի » ։ —Այս միսն ի՞նչպէս կը գտնէք · —Շատ աղէկ կը գտնեմ · —Այս ձուկէն կտոր մը խընդրելու կը համարձակի՞մ · —Եթէ շնորհք կ'ընէք ձեր սկաւառակն ինծի տալու (passer), ձեզի կու տամ անկէ · —Կ'ուզէ՞ք շնորհք ընել գաւաթս լեցունել (verser à boire) · —Շատ հաճութեամբ · —Կիկերոն իր փեսային , որ շատ փոքր էր , քովը (մէջքը) երկայն սրով գալը (** տեսնելով , ըսաւ · « Փեսաս այդ սուրին ո՞վ կապեց » ։

(*) Voici, ահա մօտաւոր բանի մը համար կ'ըսուի · voilà, հեռաւորի մը համար ։

(*) Հայերէն կ'ըսենք՝ Մէկուն գալը տեսնել , մէկուն լալը լսել , եւն. գաղղիերէն պէտք է ըսել Մէկը գալ տեսնել , մէկը լալ լսել · զորօրինակ · Je vois votre frère venir · ձեր եղբօրը գալը տեսնեմ · J'entends pleurer l'enfant · տղուն լալը լսեմ ։ Այս տեսակ խօսքերու մէջ աներեւոյթը՝ venir, pleurer, venant, pleurant կը նշանակեն , եւ ստորոգելի են · J'entends pleurer l'enfant, կը նշանակէ՝ J'entends l'enfant pleurant · այսինքն՝ կը լսեմ տղան լացող , որ կու լայ ։

ԿԱ. ԴԱՍ. Soixante-et-unième Leçon·

Ձեր հօրաքոյրն ի՞նչ եղաւ·	Qu'est devenue votre tante ?
Ձեմ գիտեր ինչ եղաւ·	Je ne sais pas ce qu'elle est devenue·
Ձեր քոյրերն ի՞նչ եղան·	Que sont devenues vos sœurs ?
Ձեմ կրնար ըսել ձեզի թէ ինչ եղան·	Je ne peux pas vous dire ce qu'elles sont devenues·
Մեռնիլ, մեռած, մեռնելով·	Mourir (*) ; mort ; mourant·
Կը մեռնիմ, կը մեռնիս, կը մեռնի·	Je meurs, tu meurs, il meurt·
Պիտի մեռնի՞ք·	Mourrez-vous ? (Տես Դաս ԽԶ·)·
Պիտի մեռնիմ·	Je mourrai·
Այրն այս առտու մեռաւ· կինն ալ մեռաւ·	L'homme est mort ce matin, et la femme est morte aussi·
Գինին աղէկ կը ծախուի·	Le vin se vend bien·
Գինին գալ տարի աղէկ պիտի ծախուի·	Le vin se vendra bien l'année prochaine·
Այս դուռը դիւրաւ կը գոցուի·	Cette porte se ferme facilement·
Այս պատուհանը դիւրաւ չի բացուիր·	Cette fenêtre ne s'ouvre pas facilement·
Այս նկարը հեռուէն կը տեսնուի·	Ce tableau se voit de loin·
Հեռուէն·	De loin·
Ձմեռուան զգեստներն ամառը չեն կրուիր (տարուիր)·	Les vêtements d'hiver ne se portent pas en été·

Ասիկա չըսուիր· Cela ne se dit pas·
Ասիկա չըմբռնուիր· Cela ne se conçoit pas
Ըմբռնել, հասկնալ· Concevoir·
Յայտնի է· C'est clair·
Ըստ պարագայից· Selon les circonstances·
Պարագան· La circonstance·
Կրնայ ըլլալ· C'est selon·
Գոհ, ուրախ· Bien aise, content de· · ·
Տխուր, վշտացած· Fâché·
Հարո՞ւստ էք· Etes-vous riche ? Եմ· Je le suis·
Կանայք աղէ՞կ գեղեցի՞կ են Les femmes sont-elles bien
[են· jolies ? [ches et belles·
Են. Հարուստ եւ գեղեցիկ Elles le sont ; elles sont ri-
Գաղիացի՞ էք· Etes-vous de France ?
Եմ. J'en suis·
Ո՞ր երկրէն է· De quel pays est-elle ?
Գաղիայէն (գաղիացի) է· Elle est de France·
Կը վշտանայի՞ք (չէի՞ք ու- Seriez-vous fâché d'être
զեր) հարուստ ըլլալ· riche ?
Չէի վշտանար· Je n'en serais pas fâché·
Մէկուն դէմ վշտանալ· Etre fâché contre quelqu'un·
Բանի մը համար վշտանալ· Etre fâché de quelque chose
Ի՞նչ բանի վրայով վշտա- De quoi êtes-vous fâché ?
ցած էք· [էք· [fait·
Ըրած ըլլալնուդ վշտացա՞ծ Etes-vous fâché de l'avoir
Վշտացած եմ. J'en suis fâché·
Քաղաքավար, մարդասէր· Honnête, civile, obligeant,
Անքաղաքավար, տմարդի· Malhonnête· [geant·
Անքաղաքավար, կոպիտ· Impoli, incivil, désobli-
Երջանիկ· Heureux, իգ· heureuse·

Թշուառ. Malheureux, իգ. malheureuse.
Դիւրին, facile. Դժուարին, difficile. Օգտակար, utile.
Անօգուտ, inutile. Թեթեւ, léger. Ծանր, lourd.

Շատ գրել օգտակա՞ր է.	Est-il utile d'écrire beaucoup?
Օգտակար է.	C'est utile.
Ուրիշին ինչքն առնելն աղէ՞կ է.	Est-il bien de prendre le bien d'autrui?

Զար է. C'est mal. Աղէկ չէ. Ce n'est pas bien.
Աղէկ. Bien. Գէշ, չար. Mal.

Ասիկա ի՞նչ բանի օգտակար է.	A quoi cela est-il bon?
Ասիկա բանի մը օգտակար [չէ.	Cela n'est pas bon à rien.
Աս ի՞նչ է.	Qu'est ce que c'est que cela?
Չեմ գիտեր ինչ է.	Je ne sais pas ce que c'est.
Ի՞նչ է.	Qu'est-ce que c'est?
Չեմ գիտեր ինչ է.	Je ne sais ce que c'est.
Ի՞նչպէս կը կոչուիք (ձեր անունն ի՞նչ է).	Comment vous-appelez vous?
Շարլ կը կոչուիմ.	Je m'appelle Charles.
Ասիկա գաղիերէն ի՞նչպէս կը կոչուի.	Comment cela s'appelle-t-il en français?
Ասիկա գաղիերէն ի՞նչպէս կ'ըսուի.	Comment dit-on cela en français?
Ասիկա ի՞նչպէս կը կոչուի.	Comment appelle-t-on cela?
Գէորգ երրորդ.	George Trois.

ԴԻՏ. Ա. Թագաւորաց եւ ուրիշ իշխանաց համար գաղիերէն փոխանակ դասականի (ordinal), բացարձակ (cardinal) թուականները կը գործածուին, բաց առաջին

եւ երկրորդէ· ուստի կ՚ըսուի՝ Louis quatorze, փոխանակ quatorzième, ըսելու· Լուտովիկոս չորեքտասաներորդ: Բայց կ՚ըսուի Henri premier, կամ second, Հենրիկոս առաջին կամ երկրորդ· Կրնայ ըսուիլ նաեւ Henri deux· Հենրիկոս երկրորդ: Կարոլոս Հինգերորդ կայսեր եւ Սեքստոս Հինգերորդ Պապին համար Quint բառը կը գործածուի, այսպէս· Charles-Quint, Sixte-Quint, փոխանակ Charles cinq, Sixte cinq ըսելու:

Կարոլոս հինգերորդ այլեւայլ եւրոպական լեզուներ վարժ կը խօսէր·	Charles-Quint parlait couramment différentes langues européennes·
Եւրոպա, եւրոպական·	L'Europe, européen·
Վարժ (ջուրի պէս խօսիլ)·	Couramment·
Մանաւանդ քան...	Plutôt que de...
Ստակս վատնելու տեղ՝ մանաւանդ կը պահեմ·	Plutôt que de dissiper mon argent, je le garderai·
Կը վճարեմ մանաւանդ քան թէ կ՚երթամ անոր տունը	Je le paierai plutôt que d'aller chez lui·
Կ՚այրեմ մանաւանդ վերարկուն քան թէ զայն կը կրեմ.	Je brûlerai plutôt l'habit que de le porter·
Ինէ շատ (կանուխ) հասաւ.	Il est arrivé plus tôt que [moi·
Կիսամաշ հանդերձ մը·	Un habit à demi usé·
Բաները վերիվերոյ ընել·	Faire les choses à demi·

ԴԻՏ. Բ Plutôt, կը նշանակէ մանաւանդ· զատ գրուելով plus tôt, կը նշանակէ աւելի կանուխ:

190. Հրահանգ

Ձեր հօրեղբայրն ինչ եղաւ.—Ձեզի ըսեմ ինչ եղաւ·

այս աթոռը որուն վրայ յաճախ կը նստէր. —Մեռա՞ւ. —Մեռաւ. —Ե՞րբ մեռաւ. —Մեռաւ, երկու տարի կայ. —Շատ կը ցաւիմ. —Ինչո՞ւ չէք նստիր. —Եթէ քովս կենալ կ'ուզէք, կը նստիմ. բայց եթէ կ'երթաք, ձեզի հետ կ'երթամ. —Ձեր հօրաքոյրն ի՞նչ եղաւ. —Չեմ գիտեր ինչ եղաւ. —Կ'ուզէ՞ք ինծի ըսել, ինչ եղաւ ձեր քոյրը. —Կ'ուզեմ ըսել ինչ եղաւ. —Մեռա՞ւ. —Չմեռաւ. —Ի՞նչ եղաւ. —Վիէննա գնաց. —Ձեր քոյրերն ի՞նչ եղան. Չեմ կրնար ձեզի ըսել թէ ինչ եղան, քանզի երկու տարի է որ զանոնք տեսած չեմ. —Ձեր ծնողքը դեռ կենդանի՞ են. —Մեռան. —Ո՞րչափ ատեն է որ ձեր հօրեղբօր աղջիկը մեռած է. —Վեց ամիս է որ մեռած է. —Գինին անցած տարի աղէկ կը ծախուէ՞ր. —Չափազանց աղէկ չէր ծախուեր, բայց գալ տարի աղէկ պիտի ծախուի. քանզի շատ պիտի ըլլայ, եւ սուղ պիտի չըլլայ. —Ինչո՞ւ դուռը կը բանաք. —Չէ՞ք տեսներ թէ ինչպէս ծուխ է հոս. —Կը տեսնեմ, բայց պէտք է պատուհանը բանալ փոխանակ դուռը բանալու. —Պատուհանը դիւրաւ չի բացուիր. ահա ինչու համար (վասն որոյ) դուռը կը բանամ. —Ե՞րբ պիտի գոցէք —Այլեւս ծուխ (մուխ) չըլլալուն պէս պիտի գոցեմ. —Յաճախ ձկնորսութեան կ'երթայի՞ք, երբ այս երկրին մէջ էիք. —Յաճախ ձկնորսութեան եւ որսի կ'երթայինք. —Եթէ մեզի հետ գեղ գալ կ'ուզէք, հօրս դղեակը պիտի տեսնէք. —Շատ բարի (մարդասէր) էք, տէր. բայց արդէն տեսած եմ այն դղեակը (տունը)։

191. Հրահանգ

Հօրս դղեակը ե՞րբ տեսաք. —Անցեալ տարի ճամբորդելով տեսայ. —Շատ գեղեցիկ դղեակ մ'է, եւ հե-

ռուէն կը տեսնուի․ — Ասիկա ի՞նչպէս կ'ըսուի․ — Ասիկա չըսուիր․ չըմբռնուիր (չի հասկցուիր)․ — Ձեր լեզուին մէջ ամէն բան չի՞ բացատրուիր․ — Ամէն բան կը բացատրուի (exprimer), բայց ոչ ինչպէս ձերինին մէջ․ — Վաղը կանուխ պիտի ելլէ՞ք․ — Կրնայ ըլլալ (c'est selon)․ եթէ կանուխ կը պառկիմ, կանուխ կ'ելլեմ․ բայց եթէ ուշ կը պառկիմ, ուշ կ'ելլեմ․ — Տղաքս կը սիրէ՞ք․ — Եթէ խելօք են, պիտի սիրեմ․ — Վաղը մեզի հետ պիտի ճաշէ՞ք․ — Եթէ սիրած կերակուրներս պատրաստել կու տաք, ձեզի հետ կը ճաշեմ․ — Կարդացի՞ք նամակը զոր այս առտու ընդունեցաք․ — Դեռ չբացի․ — Ե՞րբ պիտի կարդաք․ — Ժամանակ ունենալուս պէս պիտի կարդամ․ — Ասիկա ի՞նչ բանի օգտակար է․ — Ասիկա բանի մը օգտակար չէ․ — Ինչո՞ւ գետնէն վերցուցիք․ — Վերցուցի, ձեզի ցուցնելու համար․ — Կրնա՞ք ըսել ինծի թէ ինչ է․ — Չեմ կրնար ըսել, քանզի չեմ գիտեր․ բայց եղբօրս պիտի հարցունեմ, ան ձեզի կ'ըսէ․ — Ո՞ւր գտաք․ — Անտառին մօտ գետակին եզերքը գտայ․ — Հեռուէ՞ն տեսաք․ — Հեռուէն տեսնելու պէտք չունէի, քանզի գետակին քովէն կ'անցնէի․ — Այսպիսի բան մը երբէք տեսա՞ծ էք․ — Երբէք․ — Շատ խօսիլ օգտակա՞ր է․ — Կրնայ ըլլալ․ երբ օտար լեզու մը սորվիլ կ'ուզուի, օգտակար է շատ խօսիլ․ — Գրել ա՞յնպէս օգտակար է ինչպէս խօսիլ․ — Խօսիլն աւելի օգտակար է քան գրել․ բայց օտար լեզու մը սորվելու համար, երկուքն ալ պէտք է ընել․ — Օգտակա՞ր է գրել ինչ որ կ'ըսուի․ — Ասիկա անօգուտ է։

192. Հրահանգ

Այս գիրքն ո՞ւր (ուստի՞) առիք․ — Ձեր բարեկամին սենեակէն առի․ — Ուրիշներուն գիրքերն առնելն աղէ՞կ

է.—Աղէկ չէ, գիտեմ. բայց անոր պէտք ունէի, քան-
զի կարդալու պէս անոր պիտի տամ (ետ դարձունեմ)
—Ի՞նչպէս կը կոչուիք.—Կլյեոմ կը կոչուիմ.—Ձեր
քոյրն ի՞նչպէս կը կոչուի.—Լէոնորա կը կոչուի.—Ինչո՞ւ
Ճարլ իր քրոջմէն կը գանգատի.—Վասն զի անիկա ա-
նոր գրիչներն առաւ.—Այս տղաք որմէ՞ կը գանգա-
տին.—Ֆրանսուա կը գանգատի Լէոնորայէն, եւ Լէո-
նորա՝ Ֆրանսուայէն.—Ո՞վ իրաւունք ունի.—Երկուքն
ալ իրաւունք չունին. քանզի Լէոնորա կ'ուզէր Ֆրան-
սուային գիրքերն առնել, եւ Ֆրանսուա՝ Լէոնորային-
ները.—Բարինին գործքերը որո՞ւ փոխ տուիք.—Առա-
ջին հատորը Կլյեոմին փոխ տուի, եւ երկրորդը՝ Լուի-
զային.—Անիկա գաղիերէն ի՞նչպէս կ'ըսուի.—Անիկա
այսպէս կ'ըսուի.—Անիկա գերմաներէն ի՞նչպէս կ'ըսուի.
—Անիկա գերմաներէն չըսուիր.—Դերձակը ձեր նոր
վերարկուն բերա՞ւ.—Բերաւ, բայց ինծի չըլլար (կամ չի
վայլեր).—Ուրիշ մը պիտի շինէ՞.—Ուրիշ մը պիտի շինէ.
քանզի կ'ուզեմ ետ տալ մանաւանդ քան թէ կրել (հագ-
նիլ) (plutôt que de le porter, je le donnerai).—Այս
ձին պիտի գործածէ՞ք.—Չեմ գործածեր.—Ինչո՞ւ չէք
գործածեր.—Քանզի չի վերաբերիր ինծի.—Զայն պի-
տի վճարէ՞ք.—Կ'ուզեմ վճարել մանաւանդ քան թէ
գործածել.—Այս գեղեցիկ գիրքերն որո՞ւ կը վերաբե-
րին.—Կլյեոմին կը վերաբերին.—Ո՞վ զանոնք անոր
տուաւ.—Հայրը.—Զանոնք պիտի կարդա՞յ.—Պիտի
պատռէ մանաւանդ քան թէ պիտի կարդայ.—Անիկա
ձեզի ո՞վ ըսաւ.—Ինք ըսաւ.

193. Հրահանգ

Այս տիկինը ո՞ր երկրէն է.—Գաղիայէն է.—Գաղիա-

յէ՞ն (գաղիացի՞) էք. —Ոչ, Գերմանիայէն եմ. —Ինչո՞ւ ձեր զգեստները նորոգելու չէք տար. —Չարժեր, քանզի ինծի նոր հանդերձներ պէտք են. —Ձեր կրած հանդերձն աղէկ չէ՞. —Կէս մաշած հանդերձ մ'է, եւ բան մը չարժեր. —Կը վշտանայի՞ք, եթէ ձեր մայրը հանէր. —Չէի վշտանար. —Ձեր քոյրը կը վշտանա՞ր, եթէ հարուստ ըլլար. —Չէր վշտանար. —Մէկուն դէմ վշտացա՞ծ (սրդողա՞ծ) էք. —Վշտացած եմ Լուիզային դէմ որ Օրերայի գնաց առանց բան մը ըսելու ինծի. —Ո՞ւր էիք, երբ ան դուրս ելաւ. —Իմ սենեակս էի. —Կ'ապահովեմ ձեզ որ անիկա շատ վշտացած է. քանզի եթէ գիտցած ըլլար թէ դուք ձեր սենեակն էք, ձեզ կանչած կ'ըլլար ձեզ իր հետը Օրերան տանելու համար. —Շարլ հինգերորդ որ շատ եւրոպական լեզուներ վարժ կը խօսէր՝ սովորութիւն ունէր ըսելու թէ, սպաներէն պէտք է խօսիլ աստուծոյ հետ. իտալերէն՝ բարեկամուհւոյն հետ. գաղիերէն՝ բարեկամին հետ. գերմաներէն՝ զինուորաց հետ. անգղիերէն՝ սագերուն հետ. ունկարերէն՝ ձիերու հետ, եւ պոհեմերէն՝ դիւին հետ.

ԿԲ. ԴԱՍ. Soixante-deuxième Leçon.

Գալով. Quant à.	Ինծի գալով. Quant à moi.
Այս բանին գալով, չեմ գիտեր թէ ինչ ըսեմ.	Quant à cela, je ne sais que dire.

ԴԻՏ. Ա. Գաղիերէն երբեմն դիմաւոր բայի տեղ աներեւոյթ կը գործածուի, եւ ան ատեն աներեւոյթէն առաջ եղած բայը առանց pas ի մինակ ne ով բացասա-

կան կ'ըլլայ, եւ աներեւոյթէն առաջ que կը դրուի ·

Չեմ գիտեր ինչ ընեմ·	Je ne sais que faire·
Չեմ գիտեր ուր երթամ·	Je ne sais où aller·
Չեմ գիտեր ինչ պատասխանեմ·	Je ne sais que répondre·
Չենք գիտեր ինչ պիտի գնենք·	Nous ne savons qu'acheter·
Հիւանդութենէ մը մեռնիլ·	Mourir d'une maladie·
Ծաղկէ մեռաւ·	Elle est morte de la petite vérole
Տրտմութենէն մեռաւ·	Elle est morte de chagrin·
Ծաղիկը· la petite vérole·	Ջերմը· la fièvre·
Օրընդմէջ ջերմ·	La fièvre intermittente·
Կաթուածը· L'apoplexie·	l'attaque d'apoplexie·
Ջերմ բռնեց··	Il avait un accès de fièvre. La fièvre l'a pris·
Ջերմը նորէն բռնեց·	La fièvre l'a repris·
Կաթուած է զարնուեցաւ·	Il a été frappé d'apoplexie
Զարնել·	Frapper·
Ստոյգ·	Sûr, իգ· sûre·
Ստոյգ եմ· J'en suis sûr·	Je suis sûr de cela·
Ստոյգ եմ որ հասաւ·	Je suis sûr qu'elle est arrivée·
Ստոյգ եմ	J'en suis sûr·
Բան մը պատահեցաւ·	Il est arrivé quelque chose·
Բան մը չպատահեցաւ·	Il n'est rien arrivé·
Ի՞նչ պատահեցաւ·	Qu'est-il arrivé ?
Անոր ի՞նչ պատահեցաւ·	Que lui est-il arrivé ?
Անոր արկած մը պատահեցաւ·	Il lui est arrivé un accident.

Թափել, լեցունել·	Verser·
Արտօսր մը·	Une larme·
Արցունք թափել·	Verser des larmes·
Խմելու համար լեցունել (դաւաթը)·	Verser à boire·
Այս մարդուն կը լեցունեմ [խմելու·	Je verse à boire à cet [homme·
Արտասուալից աչօք·	Les larmes aux yeux·
Քաղցր, հեղ·	Doux, իգ· douce·
Թթու·	Sur, acide·
Անոյշ գինի, du vin doux·	Քաղցր օդ, un air doux·
Քաղցր զեփիւռ·	Un doux zéphir·
Քաղցր քուն·	Un doux sommeil·
Բան մը այնպէս քաղցր չըներ կեանքը, որչափ մեր բարեկամներուն ընկերութիւնն ու կենակցութիւնը·	Rien ne rend la vie si douce que la société et le commerce de nos amis·
Երթալ·	Se rendre à···
Բանակը, իր գունդը երթալ·	Se rendre à l'armée, à son régiment·
Բանակ մը, une armée·	Գունդ մը, un régiment·
Այն տեղը գացի·	Je me suis rendu à cet endroit·
Հոն գնաց·	Il s'y est rendu·
Գոռալ, գոչել·	Crier·

Օգնել, aider (հյց· կ'ուզէ· եւ իրմէ ետքը աներեւոյթը à ով)·

Անոր կ'օգնեմ զայն ընելու·	Je l'aide à le faire·
Ձեզի կ'օգնեմ գրելու·	Je vous aide à écrire·

Կ'ուզեմ ձեզի օգնել աշխատելու.	Je veux vous aider à travailler. Je vous aiderai à travailler.
Օգնութեան կանչել.	Crier à l'aide. Appeler au secours.
Օգնութիւնը.	L'aide, le secours.
Մէկուն վրայով տեղեկութիւն առնել.	S'informer de quelqu'un.
Այս պնակն ինծի տալու շնորհք ընել կ'ուզէ՞ք.	Voulez-vous avoir la bonté de me passer ce plat ?, կամ, Voulez-vous me passer ce plat, s'il vous plaît ? կամ Veuillez me passer ce plat.
Եթէ կը հաճիք. Շնորհք [ըրէք.	S'il vous plaît.
Ինչպէս որ կը հաճիք.	Comme il vous plaira.
Դուռը զարնել.	Frapper à la porte.
Մէկուն վստահիլ.	Se fier à quelqu'un.
Մէկուն չվստահիլ.	Sa défier de quelqu'un.
Այս մարդուն կը վստահի՞ք.	Vous fiez-vous à cet homme?
Անոր կը վստահիմ.	Je me fie à lui.
Ինծի կը վստահի.	Il se fie à moi.
Ամէն մարդու վստահելու չէ.	Il ne faut pas se fier à tout le monde.
Խնտալ, խնտացած, խնտալով.	Rire (*) de ; ri ; riant.
Կը խնտամ, կը խնտաս, եւն.	Je ris, tu ris, il rit.
Ասոր վրայ կը խնտա՞ք.	Riez-vous de cela ?
Կը խնտամ.	J'en ris.
Ի՞նչ բանի վրայ կը խնտան.	De quoi rient-ils, կզ. elles?

Մէկուն երեսին խնտալ, ծաղրել· Rire au nez de quelqu'un·

Զանի ծաղրեցինք· Nous lui avons ri au nez·

Ծաղրել մէկը { Se rire, se moquer de quelqu'un· Plaisanter quelqu'un·

Ձեզ կը ծաղրեմ· Je me ris (me moque) de vous·

Մեզ կը ծաղրէ՞ք· Vous riiez-vous de nous? (Դաս Դ·)

Զեզ չէինք ծաղրեր· Nous ne nous riions pas de vous·

Լեցուն· Plein, rempli·

Գիրք մը լի սխալով· Un livre plein de fautes·

Միջոցներն ունենալ· Avoir les moyens de·

Այս ձին գնելու միջոցներն ունի՞ք· Avez-vous les moyens d'acheter ce cheval?

Միջոցներն ունիմ· J'en ai les moyens·

Միջոցները չունիմ· Je n'en ai pas las moyens·

Հոն ո՞վ կայ· Qui est lâ? Qui vive?

Ես եմ· C'est moi· Ես չեմ· Ce n'est pas moi·

Ա՞ն է· Est-ce lui? Ան չէ· Ce n'est pas lui·

Ձեր եղբայրնե՞րն են· Sont-ce vos fréres? Est-ce que ce sont vos frères?

Անոնք են· Ce sont eux· Անոնք չեն· Ce ne sont pas eux· Ա՞ն է (իգ·) Est-ce elle? Ան է· C'est elle· Ան չէ· Ce n'est pas elle·

Ձեր քոյրե՞րն են· Sont-ce vos sœurs?

Անոնք են· Ce sont elles· Անոնք չեն· Ce ne sont pas elles.

Խօսողն ես եմ· C'est moi qui parle·

Ծիծաղողն անո՞նք են· Sont-ce eux (elles) qui rient?

Ծիծաղողը դուք էք· C'est vous qui riez·

Դուն ես ըրողը· C'est toi qui l'as fait·

ԴԻՏ. Ա. Դերանունէ մը առքը եկող յարաբերականին բայը, այն դերանուան հետ կը համաձայնի սեռիւ, թուով եւ դէմքով։

Եղբայրս եւ ես գաղիերէն կը սորվինք.	Mon frère et moi, nous apprenons le français.
Դո՛ւք ըսիք ատիկա, տեարք.	C'est vous, messieurs, qui avez dit cela.

ԴԻՏ. Բ. Երբ բայի մը տէր բայիները տարբեր դէմք են, բայը յոգնակի կը դրուի, եւ պատուաւոր դէմքին հետ կը համաձայնի։

Դուք եւ ես, գեղ պիտի երթանք.	Vous et moi, nous irons à la campagne.
Նարբալ եւ ես, աստուածոց բարութեանը վրայ կը զարմանայինք.	Narbal et moi, nous admirions la bonté des dieux.
Դու եւ ան, պիտի պատ- [ժուիք.	Lui et toi, vous serez pu- [nis.
Եղբայրդ եւ մենք, գաղիերէն լեզուն կը սորվինք.	Ton frère et nous, nous apprenons la langue française.
Դուք եւ ան տունը պիտի մնաք.	Vous et lui vous resterez, կամ vous resterez à la maison.
Դուք գեղ պիտի երթաք, իսկ ես քաղաք պիտի գամ	Vous irez à la campagne, et moi, je reviendrai à la ville.
Ի՞նչ կ'ընէիք, երբ ձեր դաստիարակն հոս էր.	Que faisiez-vous quand votre instituteur était ici?
Բան մը չէի ըներ.	Je ne faisais rien.
Ի՞նչ կ'ըսէիք.	Que disiez-vous?
Բան մը չէի ըսեր.	Je ne disais rien.

194. Հրահանգ

Ձեր քոյրն ի՞նչ հիւանդութենէ մեռաւ. — Տենդէ մեռաւ. — Ձեր եղբայրն ի՞նչպէս է. — Եղբայրս կենդանի չէ. երեք ամիս է որ մեռաւ. — Կը զարմանամ, քանզի անցեալ ամառ շատ աղէկ էր, երբ ես գեղն էի. — Ի՞նչ բանէ մեռաւ. — Կաթուածէ մեռաւ. — Ձեր բարեկամին մայրն ի՞նչպէս է. — Աղէկ չէ. եռանդ զանի ջերմ բռնեց, եւ այս առտու նորէն բռնեց. — Օրընդմէ՞ջ ջերմ ունի. — Չեմ գիտեր, բայց յաճախ կը բռնէ (avoir des accès de fièvre). Ի՞նչ եղաւ կինը զոր ձեր մօրը տունը տեսայ. — Այս առտու կաթուածէ մեռաւ. — Ձեր աշակերտներն իրենց համարները բերնուց կը սորվի՞ն. — Պիտի պատուեն զանոնք մանաւանդ քան թէ բերնուց սորվին. — Այս մարդն ինէ ի՞նչ կը խնդրէ. — Կը խնդրէ ստակը զոր անոր պարտական էք. — Եթէ վաղն առտու տունս գալ կ'ուզէ, կը վճարեմ անոր ինչ որ պարտական եմ. — Պիտի կորսնցնէ մանաւանդ իր ստակը քան թէ հոն երթայ. — Ձեր ծեր սպասաւորին մայրն ինչո՞ւ արցունք կը թափէ. ի՞նչ պատահեցաւ անոր. — Արցունք կը թափէ, վասն զի ծեր եկեղեցականն, անոր բարեկամը, որ անոր այնչափ բարիք կ'ընէր, մեռաւ քանի մը օր կայ. — Ի՞նչ հիւանդութենէ մեռաւ. — Կաթուածէ զարնուեցաւ. — Ձեր հօրը օգնեցի՞ք իր նամակները գրելու. — Օգնեցի. — Ինծի կ'օգնէ՞ք աշխատելու, երբ քաղաք երթանք. — Ձեզի կ'օգնեմ աշխատելու, եթէ դուք ինծի կ'օգնէք ապրուստս շահելու։

195. Հրահանգ

Տեղեկացա՞ք (տեղեկութիւն խնդրեցի՞ք) վաճառակա-

նին վրայով որ այնպէս աժան կը ծախէ ․—Տեղեկացայ, բայց ոչ ոք կրցաւ ըսել ինծի թէ ինչ եղաւ ․ —Ո՞ւր կը բնակէր, երբ դուք երեք տարի կայ հոս էիք ․—Ան ատեն Շարլ փողոցը կը բնակէր, Թիւ յիսուն եւ եօթը․ —Այս գինին ինչպէս կը գտնէք ․—Շատ աղէկ կը գտնեմ, բայց քիչ մը թթու է ․ —Ձեր քոյրը խնձորներն ինչպէս կը գտնէ ․ —Շատ աղէկ կը գտնէ, բայց կ'ըսէ թէ քիչ մը չափազանց քաղցր են ․ —Այս պնակն ինծի տալու (passer) շնորհք ընել կ'ուզէ՞ք ․ —Շատ հաճութեամբ ․—Ձուկերը ձեզի տալ (passer) պէ՞տք է ․—Կ'աղաչեմ որ ինծի տաք ․—Հացը ձեր քովը տալ պէ՞տք է ․ —Շնորհք ըրած կ'ըլլաք (vous l'obligerez), եթէ զայն անոր տաք ․ —Ձեր մայրը մեր խորտիկներն ի՞նչպէս կը գտնէ ․—Շատ աղէկ կը գտնէ, բայց կ'ըսէ թէ բաւական կերաւ ․ —Ինէ ի՞նչ կը խնդրես ․ —Կ'աղաչեմ որ ինծի այս ոչխարի միսէն պզտիկ կտոր մը տաք ․ —Շիշն ինծի տալ կ'ուզէ՞ք, եթէ կը հաճիք ․ —Բաւական չկերցի՞ք ․ —Դեռ ոչ, քանզի դեռ ծարաւի եմ ․ —Ձեզի գինի լեցունել պէ՞տք է ․—Ոչ, մրգուզն աւելի կ'ընտրեմ ․ —Ինչո՞ւ չէք ուտեր —Չեմ գիտեր ինչ ուտեմ ․ —Դուռն ո՞վ կը զարնէ ․—Օտարական մըն է ․—Ինչո՞ւ կը պոռայ ․—Կը պոռայ, վասն զի անոր մեծ չարիք մը պատահեցաւ ․ —Ձեզի ի՞նչ պատահեցաւ ․ —Ինծի բան մը չպատահեցաւ ․—Այս իրիկուն ո՞ւր պիտի երթաք ․ —Չեմ գիտեր ուր երթամ ․ —Ձեր եղբայրներն ո՞ւր պիտի երթան ․ —Չեմ գիտեր ուր պիտի երթան ․ ինծի գալով (իսկ ես), թատրոն պիտի երթամ ․—Ինչո՞ւ քաղաք կ'երթաք ․—Հոն կ'երթամ գիրքեր գնելու ․—Կ'ուզէ՞ք ինծի հետ երթալ ․ —Կ'ուզեմ ձեզի հետ երթալ, բայց չեմ գիտեր թէ հոն ինչ պիտի ընեմ ։

196. Հրահանգ

Այս մարդուն աղաւնի ծախել պէ՞տք է.—Կրնաք անոր ծախել, բայց ոչ աղաւնի. պէտք չէ որ անոր վստահիք, քանզի ձեզի պիտի չվճարէ.—Մէկը խաբա՞ծ է. —Արդէն ոչ սակաւ վաճառականներ խաբեց որոնք անոր վստահացան. —Այս տիկիններուն վստահելո՞ւ եմ. —Անոնց կրնաք վստահիլ. բայց ինծի գալով, ես չեմ վստահիր; քանզի շատ անգամ խաբուեցայ կանանցմէ, եւ ահա ինչու համար կ'ըսեմ. Պէտք չէ ամէն մարդու վստահիլ. —Այս վաճառականները ձեզի կը վստահի՞ն. —Անոնք ինծի կը վստահին, եւ ես անոնց կը վստահիմ. —Այս տեարք որո՞ւ վրայ կը խնդան. —Մեզ կը ծաղրեն, քանզի շատ գէշ կը խօսինք. —Պէ՞տք է ծաղրել այն անձինք որ գէշ կը խօսին. —Պէտք չէ զանոնք ծաղրել. պէտք է, ընդհակառակն, անոնց մօտիկ ընել. եւ եթէ սխալ կ'ընեն, պէտք է ուղղել. —Ի՞նչ բանի վրայ կը խնդաք.—Ձեր բեղերին վրայ կը խնդամ. երբե՞ն ի վեր այսպէս մեծ (բեղեր) կը կրէք. —Գերմանիայէն գալէս ի վեր —Ձի մը եւ կառք մը գնելու միջոցներն ունի՞ք. —Միջոցներն ունիմ. —Ձեր եղբայրն այս մեծ տունը գնելու միջոցներն ունի՞. —Միջոցները չունի.—Ձեր հօրեղբօրորդին այս ձին պիտի գնէ՞.—Պիտի գնէ, եթէ անոր կը յարմարի. —Նամակս ընդունեցա՞ք. —Շատ հաճութեամբ ընդունեցայ. զայն ցցուցի իմ գաղիերէնի վարժետիս, որ զարմացաւ անոր մէջ սխալ մը անգամ չըլլալուն վրայ. —Գոռնէյլի եւ Պուալօյի գործքերն ընդունեցա՞ք.—Պուալօյիններն ընդունեցայ. Գոռնէյլիններուն գալով, կը յուսամ զանոնք գալ շաբթու ընդունել:

197. Հրահանգ

Դո՞ւն ես, Շարլ, որ գիրքս աղտոտեցիր. —Ես չեմ, ձեր պզտիկ քոյրն է որ աղտոտեց. —Գեղեցիկ կաղամարս ո՞վ կոտրեց. —Ե՛ս կոտրեցի. —Իմ վրայովս դո՞ւք խօսեցաք. —Ձեր վրայով մենք խօսեցանք, բայց ձեր վրայ աղէկ միայն ըսինք. —Դուռն ո՞վ կը զարնէ. —Ես եմ. —Կ'ուզէ՞ք բանալ. —Ի՞նչ կը բաղձաք. —Կու գամ խնդրելու ստակը զոր ինձ պարտիք, եւ գիրքերը զոր ձեզ փոխ տուի. —Եթէ կ'ուզէք չնորհք ընել վաղիւ գալ, երկուքն ալ կու տամ. —Դաշնակ զարնողը ձեր քո՞յրն է. —Ան չէ. —Ո՞վ է. —Հօրեղբօրս աղջիկն է. —Եկողները ձեր քոյրե՞րն են. —Անոնք են. —Ձեզ ծաղրողները ձեր դրացուհինե՞րն են. —Մեր դրացուհիները չեն. —Ո՞վ է. —Կոմսուհւոյն աղջիկներն են, որուն եղբայրը ձեր տունը գնեց. —Այն տիկնա՞յք են որոնց վրայով ինծի խօսեցաք. —Անոնք են. —Գերմաներէն պիտի սորվի՞ք. —Եղբայրս եւ ես պիտի սորվինք. —Վաղը գեղ պիտի երթա՞նք. —Ես գեղ պիտի երթամ, եւ դուք քաղաքը պիտի մնաք. —Քոյրերս եւ ես Օբերայի պիտի երթա՞նք. —Դուք եւ ես տունը պիտի մնանք, բայց ձեր եղբայրը Օբերայի պիտի երթայ. —Ի՞նչ կ'ըսէիք, երբ ձեր դաստիարակը ձեզ կը յանդիմանէր. —Բան մը չէի ըսեր, վասն զի ըսելու բան մը չունէի. քանզի պարտքս (համարս) ըրած չէի, եւ ան իրաւունք ունէր զիս յանդիմանելու. —Ի՞նչ կ'ընէիք, երբ անիկա դուրսն էր. —Վին կը զարնէի, փոխանակ ընելու ինչ որ ինծի ընելու տուած էր. —Եղբայրս ձեզի ի՞նչ ըսաւ. —Ինծի ըսաւ թէ աշխարհիս ամենէն երջանիկ մարդը կ'ըլլար, եթէ գաղիերէն լեզուն գիտնար, բոլոր լեզուաց ամենէն օգտակարը։

ԿԳ. ԴԱՍ. Soixante-troisième Leçon.

Կնճռեալ գործերու մէջ մտնել. Գլխուն փորձանք բերել.	S'attirer (se faire) de mauvaises affaires.
Դժուարութեան մէջէն ելլել.	Se tirer d'affaire; se tirer d'une mauvaise affaire.
Այս դժուարութեան մէջէն [ելայ.	Je me suis tiré d'affaire.
Այս մարդը միշտ կնճռեալ գործերու մէջ կը մտնէ, բայց միշտ մէջէն կ'ելլէ.	Cet homme s'attire toujours de mauvaises affaires, mais il s'en tire toujours.
Մէջը.	Entre, parmi.
Մէկուն հետ ծանօթանալ.	Faire connaissance avec quelqu'un. Faire la connaissance de quelqu'un.
Անոր հետ ծանօթացայ.	J'ai fait sa connaissance.
Զանի կը ճանչնա՞ք.	Le (la) connaissez-vous?
Կը ճանչնամ.	Je le (la) connais. [sance.
Ծանօթս է.	Il (elle) est de ma connais-
Բարեկամ չէ, ծանօթ է.	Ce n'est pas un ami, ce n'est qu'une connaissance

Վայելել. Jouir de. Ուրախանալ. Se réjouir de.

Աղէկ առողջութիւն մը կը վայելէ՞ք.	Jouissez-vous d'une bonne santé?

Առողջ ըլլալ. Se porter bien. Etre en bonne santé.

Աղէկ, ողջ առողջ է.	Elle se porte bien. Elle est en bonne santé [bles.

Երեւակայել. S'imaginer. Մեր նմանները. Nos sembla-

Նմանը չունի․ Il n'a pas son semblable (son pareil)․
Մէկուն նմանիլ․ Ressembler à quelqu'un.
Այս մարդը եղբօրս կը Cet homme ressemble à
նմանի․ [նմանի․ mon frère․ [l'eau.
Այս գարեջուրը ջուրի կը Cette bière ressemble à de
Իրար․ L'un l'autre, l'une l'autre․
Իրարու կը նմանինք․ Nous nous ressemblons․
Իրարու չեն նմանիր․ Ils (elles) ne se ressemblent pas․
Եղբայրն ու քոյրն իրար կը Le frère et la sœur s'ai-
սիրեն․ ment l'un l'autre. [l'autre.
Իրարմէ գո՞հ էք․ Etes-vous contents l'un de
Ենք․ Nous le sommes․ Ինչպէս որ․ Ainsi que․
Դէմք, կերպարանք․ La mine․
Երեւիլ․ Faire mine․ [dre․
Երեւցունել, կեղծել․ Faire semblant de ; fein-
Այս մարդը զոր կը տեսնէք, Cet homme que vous voyez,
կը թուի թէ մեզի մօտի fait mine de s'approchez
մօտենալ․ de nous․
Մէկուն զուարթ դէմք ցու- Faire bonne mine à quel-
ցնել․ [ցնել․ qu'un․ [quelqu'un․
Մէկուն գաժան դէմք ցու- Faire mauvaise mine à
Երբ այս մարդը տեսնելու Quand je vais voir cet hom-
կ'երթամ, փոխանակ ին- me, au lieu de me faire
ծի զուարթ դէմք ցու- bonne mine, il me fait
ցնելու, գաժան դէմք mauvaise mine․
կը ցուցնէ․
Այր զուարթադէմ․ Un homme de bonne mine.
Այր ժանտադէմ, գաժան. » de mauvaise mine․
Ժանտադէմ մարդիկ․ Des gens » »

Մէկը տեսնելու երթալ·	Aller voir quelqu'un·
Այցելութիւն ընել մէկուն.	Faire une visite, կամ visite
	à quelqu'un·
Տեղ մը յաճախել· [խել.	Fréquenter un lieu·
Ընկերութիւններ յաճա-	Fréquenter des sociétés·
Մէկուն քով յաճախել·	Fréquenter quelqu'un·
Երեւնալ, թուիլ·	Avoir l'air·
Ի՞նչպէս կ'երեւայ·	Quelle mine a-t-il?
Միշտ խնդալից, տխուր,	Il a l'air enjoué, triste,
գոհ կ'երեւայ·	content· [porter·
Առողջ կ'երեւաք·	Vous avez l'air de vous bien
Բժիշկ կ'երեւաք·	Vous avez l'air d'un mé-
	decin·
Բարկացած կ'երեւայ·	Il a l'air fâché·
Գոհ կ'երեւան.	Ils ont l'air content·
Մարդասէր, բարի երեւալ·	Avoir l'air bon·
Մէկուն կենացը խմել·	Boir à quelqu'un·
Մէկուն առողջութեանը	Boir à la santé de quelqu'un·
խմել· [խմեմ.	
Ձեր առողջութեանը կը	Je bois à votre santé·
Իմ բանս լմնցած է (վճար-	C'est fait de moi·
եալ է վասն իմ)·	
Լմնցած է (բանը բանէն	C'en est fait·
անցած է)·	[qu'un·
Մէկուն վիշտ պատճառել·	Causer de la peine à quel-
Այս մարդուն վիշտ պատ-	Vous avez causé de la peine
ճառեցիք·	à cet homme·
Տեղ մը· [տեմ·	Un endroit· [nager·
Լողալու աղէկ տեղ մը գի-	Je connais un bon endroit à
Ձգալ, կրել·	Eprouver (essuyer)·

Մեծ չարիք կրեցի · J'ai éprouvé beaucoup de malheurs · [fortune ·

Երկու բախտն ալ կրեց · Il a éprouvé l'une et l'autre

Ցաւեր կը զգայ · Il éprouve des douleurs ·

Գէշ ընդունելութիւն չտեսայ · Je n'ai éprouvé aucun mauvais traitement ·

Կրել, կրած, կրելով · Souffrir; souffert; souffrant · Կը կրե՞ս · Souffres-tu? Կը կրեմ · Je souffre · Կը կրէ · Il souffre ·

ԴԻՏ. Ա. Souffrir էն ետքը աներեւոյթը de կամ à կրնայ ունենալ · Je souffre à l'entendre se plaindre · Անոր գանգատելը լսելով կը ցաւիմ · Je souffre de la voir si malade · Զանի այնպէս հիւանդ տեսնելով կը վշտանամ

Գլուխը, ոտքը ցաւ, ախտ ունենալ · Souffrir de la tête, du pied ·

Աչքի ցաւ ունեցայ · J'ai souffert de l'œil ·

Իր ցաւերը կը կրէ առանց գանգատելու · Il souffre ses maux sans se plaindre ·

Զանցառութիւն ընել · Négliger (de աներեւոյթէն առաջ).

Տեղի տալ, զիջանիլ · Céder (տես Դաս ԾԳ. Դիտ. Ա).

Հարկին պէտք է տեղի տալ. Il faut céder à la nécessité.

Նետուիլ, յարձակիլ · S'élancer, se jeter ·

Կատուն մուկին վրայ կը նետուի · Le chat s'élance sur le rat · [նուլ ·

Ձիուն վրայ նետուիլ (ոստ- S'élancer sur le cheval ·

Ջուրը նետուիլ · Se jeter dans l'eau ·

Լրումն, աճումն · Un surcroît ·

Ի լրումն թշուառութեան, բարեբախտութեան · Pour surcroît de malheur, de bonheur ·

Ի լրումն թշուառութեան, քսակս կորսնցուցի·	Pour surcroît de malheur, j'ai perdu ma bourse·
Խելքը կորսնցնել·	Perdre sa tête·
Այս մարդը խելքը կորսընցուց, ըրածը չի գիտեր·	Cet homme a perdu la tète, et il ne sait que faire (Դաս. ԿԲ. Դիտ. Ա.)
Բացարձակապէս·	A toute force, absolument·
Այս մարդը կ'ուզէ բացարձակապէս իր ստակը փոխ տալ ինծի·	Cet homme veut à toute force me prêter son argent·
Հետեւիլ, հետեւած, հետեւելով·	Suivre ; suivi ; suivant·
Կը հետեւիմ, կը հետեւիս, կը հետեւի· [թայ.	Je suis, tu suis, il suit·
Մօտէն անոր ետեւէն կ'եր-	Il le suit de près·
Ետեւէն իյնալ, հալածել·	Poursuivre·

Պահպանել· Conserver (չթողուլ որ ջնջուի)

198. Հրահանգ

Ինչո՞ւ այս մարդոց քով կը յամառիք.—Կը յամառիմ, վասն զի ինծի օգտակար են.—Եթէ անոնց քով յամառելու կը շարունակէք, ձեր գլխուն փորձանք կը բերէք, քանզի անոնք շատ թշնամի ունին.—Ձեր եղբայրն ինչպէս կը վարուի·—Շատ աղէկ չի վարուիր, քանզի միշտ փորձանքի կը հանդիպի·—Երբեմն ձեր գլխուն փորձանք չէ՞ք բերեր·—Ճշմարիտ է որ երբեմն կը բերեմ, բայց միշտ մէջէն կ'ելլեմ·—Կը տեսնէ՞ք սա մարդիկը որ մեզի մօտենալ կը ցուցնեն.—Կը տեսնեմ, բայց անոնցմէ չեմ վախնար· քանզի մէկուն չարիք չեն

ընէր. —Պարտինք հեռանալ, քանզի չեմ սիրեր խառնուիլ մարդոց մէջ զորոնք չեմ ճանչնար. —Կ'աղաչեմ, մի վախնաք. քանզի հօրեղբայրս անոնց մէջ կը տեսնեմ. —Լողալու համար աղէկ տեղ մը գիտէ՞ք. —Հատ մը գիտեմ. —Ո՞ւր է. —Գետակին անդին, անտառին եզին, մեծ ճամբուն մօտ. —Ե՞րբ երթանք լողալու. —Այս իրիկուն, եթէ կամիք. —Բաղքին դրանն առջին ինծի սպասել կ'ուզէ՞ք. —Հոն ձեզ կը սպասեմ. բայց կ'աղաչեմ որ չմոռնաք. —Գիտէք որ խոստումներս չեմ մոռնար. —Այս տիկնոջ հետ ո՞ւր ծանօթութիւն ունեցաք. —Անոր հետ ազգականներէս մէկուն տունը ծանօթութիւն ունեցայ. —Ինչո՞ւ ձեր հօրեղբօրորդին ինէ ստակ եւ գիրք կ'ուզէ. —Վասն զի յիմար է. քանզի ինէ՝ որ անոր ամենէն մօտ ազգականն եմ եւ լաւագոյն բարեկամը՝ բան մը չուզեր. —Ինչո՞ւ ճաշելու չեկաք. —Արգիլուեցայ, բայց դուք առանց ինծի կրցաք ճաշել. —Կը կարծէք որ պիտի չճաշէինք, եթէ դուք չէք կրնար գալ. —Մինչեւ ե՞րբ ինծի սպասեցիք. —Մինչեւ ժամը եօթը քառորդ անցած ձեզի սպասեցինք. եւ որովհետեւ չեկաք, առանց ձեզի ճաշեցինք. —Իմ առողջութեանս խմեցի՞ք. —Ձեր եւ ձեր ծնողաց առողջութեանը խմեցինք։

199. Հրահանգ

Ձեր հօրեղբայրն ի՞նչ դէմք ունի. (Ի՞նչպէս կ'երեւայ). —Շատ զուարթ կ'երեւայ, քանզի իր տղոցմէն շատ գոհ է. —Անոր բարեկամներն անոր չափ զուարթ դէմք ունի՞ն. —Ընդհակառակն, տխուր դէմք ունին, քանզի տժգոհ են։ Հօրեղբայրս ստակ չունի եւ միշտ գոհ է, եւ անոր բարեկամները, որ շատ (ստակ) ունին, գրեթէ

երրէք (գոհ) չեն․—Ձեր քոյրը կը սիրէ՞ք․—Շատ կը սիրեմ, եւ որովհետեւ դէպ ինձ մարդասէր է, ես ալ դէպ առ նա այնպէս եմ բայց դուք ձերինն ինչո՞ւ կը սիրէք․ —Իրար կը սիրենք, քանզի միշտ իրարմէ գոհ ենք․—Մարդ մը գինին կը սիրէր, բայց անոր վրայ երկու դէշ յատկութիւն կը գտնէր․ «Եթէ ջուր կը դնեմ», կ՚ըսէր,» կ՚ապականեմ զայն․ եւ եթէ չեմ դներ, ան զիս կ՚ապականէ » ։ —Ձեր հօրեղբօրորդին ձեզի կը նմանի՞․ —Կը նմանի․ —Ձեր քոյրերն իրար կը նմանի՞ն․ —Իրար չեն նմանիր․ քանզի մեծը ծոյլ եւ չար է․ իսկ պզտիկը յարատեւ եւ մարդասէր է դէպ առ ամենայն ոք․—Ձեր մօրաքոյրն ի՞նչպէս է․—Շատ աղէկ է․—Ձեր մայրն առողջութիւն կը վայելէ՞ (ողջ առո՞ղջ է)․—Առողջութիւն վայելել կ՚երեւակայէ, բայց կարծեմ թէ կը խաբուի․ քանզի վեց ամիս է որ դէշ հազ ունի որմէ չի կրնար ազատիլ․ —Այս մարդը ձեզի դէմ նեղացա՞ծ է․ —Կարծեմ թէ նեղացած է ինծի դէմ; քանզի զանի տեսնելու չեմ երթար․ բայց չեմ սիրեր անոր տունն երթալ, քանզի երբ հոն կ՚երթամ, զիս փոխանակ հաճութեամբ ընդունելու, տժգոհ կ՚երեւայ․ —Պէտք չէ այսպէս կարծել, ձեզի դէմ նեղացած չէ, քանզի այնչափ չար չէ որչափ կ՚երեւայ ։ Աշխարհիս ամենէն աղէկ մարդն է․ բայց պէտք է զանի ճանչնալ անոր յարգը գիտնալու համար (apprécier)․ —Ձեր եւ անոր մէջտեղ մեծ տարբերութիւն մը կայ․ դուք զուարթ դէմք կը ցուցնէք ձեզ տեսնել եկողներուն, իսկ ան՝ դէշ դէմք կը ցուցնէ ։

200. *Հրահանգ*

Այսպէս ամէն մարդ ծաղրել կը վայլէ՞․ (est-ce bien?)։ —Եթէ ձեր հանդերձը կը ծաղրեմ, ամէն մարդ չեմ

ծաղրեր (ձեր հանդերձը ծաղրելով ամէն մարդ ծաղրած կ'ըլլամ)։ —Ձեր որդին մէկուն կը նմանի՞։ —Մէկուն չի նմանիր։ —Ինչո՞ւ չէք խմեր։ —Չեմ գիտեր ինչ խմեմ, քանզի աղէկ գինին կը սիրեմ, իսկ ձերինը քացախի կը նմանի։ —Եթէ ուրիշ կ'ուզէք, մասամբ իջնեմ ձեզի բերելու։ —Չափազանց քաղաքավար (poli) էք, տէր, այսօր չեմ խմեր։ —Շատո՞նց է որ հայրս կը ճանչնաք։ —Շատոնց է որ կը ճանչնամ, քանզի անոր հետ ծանօթացած եմ, երբ դեռ դպրոցն էի։ Յաճախ իրարու համար կ'աշխատէինք. եւ իբրեւ եղբարք՝ իրար կը սիրէինք։ —Կը հաւատամ, քանզի իրարու կը նմանիք։ —Երբ համարներս ըրած չէի ըլլար, ան կ'ընէր ինծի համար. եւ երբ ան իրեններն ըրած չէր ըլլար, ես անոր համար կ'ընէի։ —Ինչո՞ւ ձեր հայրը բժիշկը կանչել կու տայ։ —Հիւանդ է, եւ որովհետեւ բժիշկը չի գար, կանչել կու տայ զանի։ —Ո՛հ, վճարեալ է վասն իմ։ —Բայց, տէր Աստուած, ինչո՞ւ այսպէս կը պոռաք։ —Ոսկիէ մատնիս, ամենէն ազնիւ հանդերձներս եւ բոլոր ստակս գողցուեցան. ահա ինչու համար այսպէս կը պոռամ։ —Այնչափ աղմուկ մ'ընէք, քանզի մենք առինք ատ ամէնը ձեզի սորվեցնելու համար որ ձեր բաներուն աւելի հոգ տանիք, եւ ձեր սենեկին դուռը գոցէք, երբ դուրս կ'ելլէք։ —Ինչո՞ւ այսպէս տխուր կ'երեւաք։ —Մեծամեծ դժբախտութիւններ կրեցի. բոլոր ստակս կորսնցնելէն ետքը, ժանտադէմ մարդիկներէ ծեծուեցայ, եւ ի լրումն թշուառութեան, կը լսեմ որ բարի հօրեղբայրս զոր այնչափ կը սիրեմ, կաթուածէ զարնուած է։ —Պէտք չէ որ այնչափ վշտանաք, քանզի գիտէք որ պէտք է տեղի տալ հարկին։

ԿԴ. ԴԱՍ. Soixante-quatrième Leçon.

ԴԻՏ. Ա. Ի՛նչ, ո՛րչափ, Ի՛նչպէս, զարմացական բառերը գաղիերէն que ով կը բացատրուին ։

Ի՛նչ բարի էք.	Que vous êtes bon ! Que de bonté vous avez !
Ի՛նչպէս անմիտ է.	Qu'il est sot !

Ինչպէս երկրորդ օրինակէն կը տեսնուի, երբ que էն ետքը գոյական մը կու գայ, գոյականը de նախադրութիւնը կ'առնէ, եւ ո՛րչափ կը նշանակէ.

Ո՛րչափ բարութիւն ունիք ինծի համար.	Que de bonté vous avez pour moi !
Ո՛րչափ պարտաւորութիւն ունիմ ձեզի.	Que d'obligations je vous ai!
Ի՛նչ անմիտ է (իգ.).	Qu'elle est sotte !
Ի՛նչ հարուստ է այս մարդը.	Que cet homme est riche !
Մէկուն պարտաւորութիւն ունենալ, այսինքն՝ երախտապարտ ըլլալ.	Avoir des obligations à quelqu'un.
Անոր շատ երախտապարտ եմ.	Je lui ai beaucoup d'obligations.

Ո՛րչափ բազմութիւն. Que de monde! Ի՛նչ երջանիկ էք. Que vous êtes heureux ! Ո՛րչափ հարստութիւն ունի այս մարդը. Que de richesses cet homme a! կամ, a cet homme ! Ո՛րչափ ստակ վատնած է այս մարդն իր կենացը մէջ. Que d'argent cet homme a dépensé dans sa vie !

Մէկուն բանի մը համար երախտապարտ ըլլալ	Etre obligé à quelqu'un de quelque chose. Etre redevable à quelqu'un de quelque chose.
Անոր երախտապարտ եմ·	Je lui en suis redevable.

Շնորհակալ ըլլալ· Remercier (անձին անունը հայցական եւ իրին անունը սեռական կը դրուի)·

Ինծի համար ձեր կրած աշխատութեանը շնորհակալ եմ·	Je vous remercie de la peine que vous avez prise pour moi.
Ասկէ աւելի ի՞նչ մեծ բան [կայ·	Qu'y a-t-il de plus grand?
Ասկէ աւելի անգութ բան մը կա՞յ·	Y a-t-il rien de plus cruel?
Ասկէ աւելի ի՞նչ չար բան կայ·	Qu'y a-t-il de plus méchant?
Աւելի գեղեցիկ բան մը կա՞յ.	Est-il rien de plus beau?

Ո՞րչափ մեծ· De quelle grandeur? Ո՞րչափ բարձր· De quelle hauteur? Ո՞րչափ խորունկ· De quelle profondeur?

ԴԻՏ. Գ. Չափ ցուցնելու համար գաղիերէն avoir բայը կը գործածուի, եւ չափ ցուցնող ածականէն կամ գոյականէն առաջ de կը դրուի ։

Անոր տունը ո՞րչափ բարձր է·	Combien sa maison a-t-elle de haut կամ de hauteur?
Իբր յիսուն ոտք բարձր է·	Elle a environ cinquante pieds de haut կամ de hauteur.
Մեր տունը երեսուն ոտք լայն է·	Notre maison a trente pieds de large կամ de largeur.
Այս սեղանը վեց ոտք երկայն է·	Cette table a six pieds de long կամ de longueur.

Այս գետակը քսան ոտք խոր է·	Cette rivière a vingt pieds de profondeur·
Հասակը· La taille·	Ճշմարիտ· Vrai·
Ի՞նչ հասակունի այս մարդը·	De quelle taille cet homme est-il?
Այս տղան ի՞նչպէս հագուած էր·	Comment cet enfant était-il habillé?
Կանանչ հագուած էր· [գը·	Il était habillé de vert·
Կապոյտ վերարկուով մար-	L'homme à l'habit bleu·
Կարմիր շրջազգեստով կինը	La femme à la robe rouge·
Ճշմարի՞տ է որ անոր տունն այրեցաւ·	Est-il vrai que sa maison est brûlée?
Ճշմարիտ է·	C'est vrai· [pas vrai?
Ճշմարիտ չէ՞·	N'est-ce pas? կամ n'est-il
Թերեւս·	Peut-être·
Թերեւս կ'երթամ·	J'irai peut-être·
Մասնակցիլ·	Partager·
Որո՞ւ·	A qui? (Դաս ԻԱ. եւ ԻԹ.)
Այս ձին որո՞ւ է·	A qui est ce cheval?
Իմս է·	C'est le mien, կամ il est à moi·
Այս ձիերն որո՞ւ են·	A qui sont ces chevaux?
Իմիններս են·	Ce sont les miens, կամ ils sont à moi·
Այս տունն որո՞ւ է·	A qui est cette maison?
Իմս է·	C'est la mienne, կամ elle est à moi·
Այս տուներն ո՞րու են·	A qui sont ces maisons?
Իմիններս են·	Ce sont les miennes, կամ elles sont à moi·

Դիմել, գալ փութով.	Accourir.
Շատ մարդիկ փութով եկան, բայց փոխանակ կրակը մարելու, թշուառականներն սկսան կողոպտել.	Beaucoup d'hommes étaient accourus, mais au lieu d'éteindre le feu, les misérables s'étaient mis à piller.
Մէկուն օգնութեան դիմել, գալ.	Accourir au secours de quelqu'un.
Փրկել. Sauver.	Կողոպտել. Piller.
Մէկուն կեանքն ազատել.	Sauver la vie à quelqu'un.
Բանի մը սկսիլ.	Se mettre à quelque chose.
Սկսիլ.	Commencer, se mettre à.
Սկսաւ խնդալ.	Il se mit à rire.
Կրցա՞ն հրդեհը մարել.	Est-on parvenu à éteindre le feu?
Կրցան, յաջողեցան.	On y est parvenu.
Ժամացոյցը ժամերը կը ցուցնէ.	La montre marque les heures.
Ցուցնել.	Marquer, indiquer.
Բան մը մէկուն ցուցնել.	Indiquer quelque chose à quelqu'un.
Կագել, կռուիլ.	Se quereller.
Մէկուն հետ կագել.	Quereller quelqu'un.
Բանի մը վրայ վիճել.	Disputer sur quelque chose.
Այս մարդիկն ի՞նչ բանի վրայ կը վիճին.	Sur quoi ces gens disputent-ils?
Կը վիճին (կը մրցին) թէ ո՞վ առաջ պիտի երթայ.	Ils disputent à qui ira le premier.
Այսպէս. Ainsi.	Զգիտնալ. Ignorer.
Առջի, նախընթաց կիրակունը.	La veille.
Այն օրուան առջի կիրակունը շաբաթ էր.	La veille de ce jour-là était un samedi.

Կիրակիին նախընթաց իրիկունը շաբաթ է։	La veille du dimanche est le samedi։

201. Հրահանգ

Այս մարդէն չե՞ք կրնար ազատիլ (se débarrasser)։ —Չեմ կրնար անկէ ազատիլ, քանզի բացարձակապէս կ'ուզէ ետեւէս գալ։ —Խելքը կորսնցուցա՞ծ չէ։ —Կարելի է։ —Ի՞նչ կ'ուզէ ձենէ։ —Ինծի ձի մը ծախել կ'ուզէ, զոր չեմ գիտեր ինչ ընեմ։ —Այս տուներն որո՞ւ են։ —Իմս են։ —Այս գրիչները ձեզի՞ կը վերաբերին։ —Ոչ, քրոջս կը վերաբերին։ —Ա՞յն գրիչներն են որոնցմով այնպէս գեղեցիկ կը գրէ։ —Նոյներն են։ —Որո՞ւ է այս հրացանը։ —Հօրս է։ —Այս գիրքերը ձեր քրո՞ջն են։ —Անորն են։ —Որո՞ւ է այս կառքը։ —Իմս է։ —Ո՞վ է մարդը որմէ կը գանգատիք։ —Կարմիր վերարկու կրողն է։ —«Ի՞նչ տարբերութիւն կայ ժամացուցի մը եւ իմ մէջտեղ», հարցուց տիկին մը երիտասարդ պաշտօնակալի մը։ —«Տիկին», պատասխանեց ասիկա, «ժամացոյց մը ժամերը կը ցուցնէ. իսկ ձեր քով մարդ զանոնք կը մոռնայ»։ —Ռուսիացի գիւղական մը որ էշ տեսած չէր՝ անոնցմէ ոչ սակաւ տեսնելով Գաղիա, ըսաւ, «Տէր Աստուած, ինչ մեծ նապաստակներ կան այս երկրին մէջ։ —Ո՛րչափ երախտապարտ եմ ձեզ, սիրելի բարեկամս, կեանքս փրկեցիք։ առանց ձեզ՝ վճարեալ էր վասն իմ։ —Այս թշուառականները ձեզի վնաս ըրի՞ն։ —Զիս ծեծեցին եւ գողցան, եւ երբ դուք ինծի օգնութեան եկաք, զիս հանուեցնելու եւ սպաննելու վրայ էին։ —Երջանիկ եմ ձեզ ազատելուս (délivrer) այն աւազակներուն ձեռքէն։ —Ի՛նչ բարի էք։

202. Հրահանգ

Այս իրիկուն Պարոն Ա.ի տունը պիտի երթա՞ք —Թերեւս կ'երթամ·—Ձեր քոյրերն ալ պիտի երթա՞ն· —Թերեւս անոնք ալ պիտի երթան· —Երէկ Նուագածութեան գացա՞ք· —Չգացայ, քանզի այնչափ մարդ կար որ հազիւ կը մտնուէր·—Ձեզի սիրուն ընծայ մը կը բերեմ որմէ շատ գոհ պիտի ըլլա՞ք·—Ի՞նչ է·—Մետաքսէ փողպատ մըն է· —Ո՞ւր է· —Գրպանիս մէջ ունիմ· (գրպանիս մէջն է)· —Ձեզի հաճո՞յ է· —Շատ հաճոյ է, եւ բոլոր սրտով շնորհակալ եմ· —Կը յուսամ թէ վերջապէս ինէ բան մը պիտի ընդունիք· —Ինծի ի՞նչ տալու միտք ունիք·—Ձեզի ըսել չեմ ուզեր· քանզի եթէ ըսեմ, հաճութիւն պիտի չունենանք երբ տամ· —Շուկան մէկը տեսա՞ք· —Շատ մարդ տեսայ· —Ի՞նչպէս հագուած էին· —Ոմանք կապոյտ հագուած էին, ուրիշները կանանչ, այլք դեղին, եւ ոչ սակաւք՝ կարմիր·—Այս մարդիկն ո՞վ են·—Ան որ գորշ հագուած է՝ դրացիս է, եւ սեւազգեստ մարդը բժիշկն է որուն որդին իմ դրացւոյս գաւազանի հարուած մը տուաւ· —Կանանչ հագուած մարդն ո՞վ է· —Ազգականներէս մէկն է· —Ձեր երկրին մէջ շատ փիլիսոփաներ կա՞ն· —Ձերինին մէջ եղածին չափ կան·—Այս բեհեզն ինծի ի՞նչպէս է·—Ձեզի շատ աղէկ է·—Այս վերարկուն ձեր եղբօրն ի՞նչպէս է·—Շատ սքանչելի է· —Ձեր եղբայրը ձեզի չափ մեծ է·—Ինէ մեծ է, բայց ես անկէ տարւոք եմ· —Այս մարդուն հասակն ի՞նչ է· —Հինգ ոտք չորս մատ է·—Ձեր պանդոկապետին տունը ո՞րչափ բարձր է։ —Վաթսուն ոտք բարձր է· —Ձեր հորը խորո՞ւնկ է։

—Այո, տէր, յիսուն ոտք խոր է. —«Հռոմ շատ գիտուններ կան, այնպէս չէ՞», կը հարցունէր Միլտոն Հռոմայեցւոյ մը. —«Ոչ այնչափ որչափ երբ դուք հոն էիք», պատասխանեց ասիկա։

203. Հրահանգ

Ճշմարի՞տ է որ ձեր հօրեղբայրն հասաւ. —Կ'ապահովեմ ձեզ որ հասաւ. —Ճշմարի՞տ է որ Թագաւորը ձեզ ապահովցուց իր օգնութեանը վրայով (ձեզի օգնութիւն խոստացա՞ւ). —Կ'ապահովեմ ձեզ որ ճշմարիտ է. —Ճշմարի՞տ է որ վեց հազար մարդիկը որոնց կը սպասէինք, հասան. —Ըսուիլը լսեցի. —Կ'ուզէ՞ք մեզի հետ ճաշել: —Չեմ կրնար ձեզի հետ ճաշել, քանզի նոր կերայ. —Ձեր եղբայրը գաւաթ մը գինի խմել կ'ուզէ՞. —Չի կրնար խմել. կը վստահացնեմ ձեզ որ նոր խմեց. —Ինչո՞ւ այս մարդիկը կը կռուին. —Կը կռուին, քանզի չեն գիտեր թէ ինչ ընեն. —Կրակը մարելու յաջողեցա՞ն. —Յաջողեցան. բայց կ'ըսուի թէ ոչ սակաւ տուներ այրեցին. —Բան մը չկրցա՞ն ազատել. —Բան մը չկրցան ազատել, քանզի փոխանակ հրդեհը մարելու, եկող թշուառականները սկսան կողոպտել. —Ի՞նչ պատահեցաւ. —Մեծ դժբախտութիւն մը պատահեցաւ. —Բարեկամներս ինչո՞ւ առանց ինծի գացին. —Մինչեւ կէս օր ձեզի սպասեցին. եւ տեսնելով որ չէք գար, մեկնեցան. —Երկուշաբթիին նախընթաց իրիկունն ի՞նչպէս կը կոչուի. —Երկուշաբթիին նախընթաց իրիկունը կիրակի է. —Ինչո՞ւ համար օգնութեան չվազեցիք ձեր դրացւոյն որուն տունն այրեցաւ. —Բոլորովին անգէտ էի (ignorer) թէ կրակն անոր տունը բռնած էր. քանզի եթէ գիտցած ըլլայի, անոր օգնութեան կը դիմէի։

ԿԵ. ԴԱՍ. Soixante-cinquième Leçon.

Առաջադրել, միտքը դնել·	Se proposer (*աներեւոյթը* de *ով*)·
Այս ճամբորդութիւնն ընելու կ'առաջադրեմ·	Je me propose de faire ce voyage·
Որսի մը երթալ կ'առաջադրէ·	Il se propose d'aller à une partie de chasse·
Մաս մը (խաղ) նարտ·	Une partie d'échec·
Մաս մը գնդակախաղ·	Une partie de billard·
Մաս մը թուղթ·	Une partie de carte·

Յաջողիլ· Réussir (*աներեւոյթը* à *ով*)·

Ասիկա ընելու կը յաջողի՞ք·	Réussissez-vous à faire cela ?
Կը յաջողիմ·	Je réussis·

Ջանալ· Tâcher (*աներեւոյթը* de *ով*)·

Ընել կը ջանամ·	Je tâche de le faire·
Յաջողիլ կը ջանամ·	Je tâche d'y réussir·
Աւելի աղէկ ընելու ջանացէք·	Tâchez de le bien faire·

Որովհետեւ· Puisque, comme· *Երբ* lorsque·

Որովհետեւ երջանիկ էք, ինչո՞ւ կը գանգատիք·	Puisque vous êtes heureux, pourquoi vous plaignez-vous ?
Որովհետեւ հոս եմ, կը մնամ·	Puisque je suis ici, j'y reste·
Բանի մը տեղեակ ըլլալ·	Etre au fait de quelque chose (en être bien instruit)·
Հասկնալ (բանէ մը), գիտնալ·	S'entendre à···, savoir·
Բանի մը տեղեկանալ·	Se mettre au fait de quelque chose·

Այս մարդն այս գործին տեղեակ է ·	Cet homme est au fait de cette affaire ·
Այս բանին տեղեակ եմ ·	Je suis au fait de cela, կամ je m'y entends ·
Ի վեր , հետէ ·	Depuis ; dès ·
Այն վայրկենէն ի վեր ·	Depuis ce moment ·
Երիտասարդութենէս , ծննդենէն ի վեր ·	Depuis ma jeunesse ; dès sa naissance ·
Մանկութենէ ի վեր ·	Dès l'enfance ·
Առաւօտէ մինչեւ ցերեկոյ ·	Depuis le matin jusqu'au soir ; du matin au soir ·
Սկիզբէն մինչեւ վերջը ·	Depuis le commencement jusqu'à la fin · [d'ici là ·
Ասկէ մինչեւ հոն ·	Depuis ici jusque là, կամ
Այս գիրքն երկու տարիէ ի վեր ունիմ ·	J'ai ce livre depuis deux ans ·
Երեք տարուընէ ի վեր Բարիզ կը բնակիմ ·	Je demeure à Paris depuis trois ans ·

Փչել · Souffler · Կրակը , ճրագ մը փչել · Souffler le feu, une lumière ·

Նուազեցնել , վերածել · Réduire ; réduit ; réduisant · Կը վերածե՞ս · Réduis-tu ? Կը վերածեմ · Je réduis · Կը վերածէ · Il réduit ·

Գիտ . Ա · Réduire բային պէս կը խոնարհին , Թարգմանել , Traduire · Յառաջ բերել , Produire · Եղծանել , Détruire · Կառուցանել , Construire · Մուծանել , Introduire ·

Գինը նուազեցնել , իջեցնել · Réduire le prix ·
Գաղղիերէնի թարգմանել · Traduire en français ·

Գաղղիերէնէ գերմաներէնի թարգմանել·	Traduire du français en allemand·
Մէկ լեզուէ ուրիշի մը թարգմանել·	Traduire d'une langue dans une autre·
Ձեր քով կը մուծանեմ, ձեզի կը ներկայացնեմ·	Je l'introduis chez vous; je vous le présente·
Նոյն իսկ· իսկ· ինքն·	Même· յք· mêmes·

Ես ինքն, Moi-même· Դու ինքն· Toi-même·
Նա ինքն· Lui-même· իգ· Elle-même·
Մեք ինքնին· Nous-mêmes· Դուք ինքնին· Vous-mêmes·
Անոնք ինքնին· Eux-mêmes· իգ· Elles-mêmes·
Ինքն իսկ· Soi-même (անձը անորոշ խօսքերու մէջ)·

Ինքն իսկ ըսաւ ինծի·	Il me l'a dit lui-même·
Ինծի իսկ ըսաւ·	Il (me) l'a dit à moi-même·
Ինքզինք շողոքորթել չուզուիր·	On n'aime pas à se flatter soi-même·
Անգամ, իսկ·	Même (մկր·)·
Ոչ իսկ։	Ne pas même·
Եղբարքն անգամ զանի չեն սիրեր·	Même ses frères ne l'aiment pas·
Հաց գնելու անգամ բաւական ստակ չունի·	Il n'a pas même assez d'argent pour acheter du pain·
Պէտք է ամէն մարդ սիրել, իր թշնամիներն անգամ·	Il faut aimer tout le monde, même ses ennemis·
Նորէն·	De nouveau, derechef·
Նորէն կը խօսի·	Il parle de nouveau·

Իջնել, կնալ (գլինը)· Baisser, tomber (ԾԱ. Դաս)·

Վաճառքին (ապրանքին) գինը կ'իջնէ·	La marchandise baisse de prix·
Կոտրել (գինէն)·	Rabattre (տես Battre Դաս ԼԶ·)·
Աւելցնել (գինը, վրան դնել)·	Surfaire (faire ի պէս)·
Վրայ դրած (աւելի պահանջած) չըլլալուս համար, չեմ կրնար կոտրել (իջեցընել) գինը·	Ne vous ayant pas surfait, je ne saurais rien rabattre·
Կանգուն մը·	Une aune·
Բերել (եկամուտ)·	Rapporter·
Այս պաշտօնը ձեզի տարին ո՞րչափ կը բերէ·	Combien cet emploi (cette charge) vous rapporte-t-il (elle) par an?
Պաշտօն մը, տեղ մը·	Un emploi, une charge·
Փախչիլ, խոյս տալ·	Prendre la fuite·
Լքանել, դասալիք ըլլալ·	Déserter·
Կռիւը թողուց, փախաւ·	Il a déserté la bataille·
Փախչիլ, ճողոպրիլ (կծիկը դնել)·	S'évader·
Գողը փախաւ, ճողոպրեցաւ·	Le voleur s'est évadé·
Ամենեւին, բնաւ·	Pas du tout, aucunement, point du tout·

204. Հրահանգ

Ձեր քոյրն յառաջադիմութիւն կ'ընէ՞· —Կ'ընէր, եթէ ձեզի չափ յարատեւ ըլլար·—Ձիս կը շողոքորթէք· —Ամենեւին· կ'ապահովեմ ձեզ որ շատ գոհ կ'ըլլայի, եթէ բոլոր աշկերտներս ձեզի պէս աշխատէին·—Այսօր ինչո՞ւ դուրս չէք ելլեր· —Կ'ելլէի, եթէ օդը գեղեցիկ

ըլլար·—Ձեզ վաղը տեսնելու հաճութիւնը պիտի ունենա՞մ·—Եթէ կը բաղձաք, կու գամ·—Ձեր հասնելուն դեռ հոս պիտի ըլլա՞մ.—Այս իրիկուն քաղաք երթալու պատեհութիւնը (առիթը) պիտի ունենա՞ք·—Չեմ գիտեր, բայց հիմա կ'երթայի, եթէ աղէկ պատեհութիւն մը ունենայի·—Այնչափ հաճութիւն պիտի չունենայիք, եւ այնպէս երջանիկ պիտի չըլլայիք, եթէ բարեկամներ եւ գիրքեր չունենայիք·—Մարդ իր (կենաց) ընթացքին մէջ այնչափ թշուառութիւն (misère) պիտի չկրէր (չզգար) եւ այնպէս ողորմելի պիտի չըլլար, եթէ այնպէս կոյր չըլլար·—Ուրիշներուն համար այն անզգայութիւնը պիտի չունենայիք եւ անոնց աղաչանացն այնպէս խուլ պիտի չըլլայիք, եթէ դուք ալ ատեն մը թըշուառութեան մէջ եղած ըլլայիք·—Ասիկա չէիք ըներ, եթէ զիս քաջ ճանչնայիք·—Ձեր քոյրն ինչո՞ւ իր համարները չըրաւ·—Ըրած կ'ըլլար, եթէ արգիլուած չըլլար·—Եթէ աւելի աշխատէիք եւ աւելի յաճախ խօսէիք, աւելի աղէկ պիտի բացատրէիք (ձեր միտքը)·—Ձեզ կ'ապահովցնեմ որ աւելի աղէկ կը սորվէի, եթէ աւելի ժամանակ ունենայի·—Ձենէ չեմ գանգատիր, այլ ձեր քրոջմէն·—Դուք տեղի (պատճառ) չէիք ունենար անկէ գանգատելու, եթէ անիկա ժամանակ ունեցած ըլլար ընել՝ ինչ որ ընելու համար անոր տուիք·—Գիտէ՞ք ինչ պատահեցաւ·—Բան մը չլսեցի (բանի մը վրայով խօսուիլը չլսեցի)·—Մեր դրացւոյն տունն այրեցաւ·—Բան մը չկրցա՞ն ազատել·—Շատ բախտաւոր եղան որ հոն եղած անձինք ազատել կրցան· բայց հոն գտնուած կարասիներէն (effet) բան մը չկրցան ազատել·—Ասիկա ձեզի ո՞վ ըսաւ·—Նոյն խակ մեր դրացին ըսաւ։

205. Հրահանգ

Ինչո՞ւ առանց ճրագի էք —Հովը փչեց զայն (մարեց), երբ դուք մտաք. —Այս ասուիին գինն ի՞նչ է. —Կանգունը երեք ու կէս սկուտի կը ծախեմ զայն. —Շատ սուղ կը գտնեմ (է). —Ասուիին գինը չիջա՞ւ. —Չիջաւ. բոլոր վաճառաց գինն իջաւ, բայց ի ասուիինէն. —Երեք սկուտ կու տամ. —Այս գնով չեմ կրնար թողուլ (տալ) ձեզի, քանզի ինծի աւելի կ'արժէ. —Կ'ուզէ՞ք շնորհք ընել ցուցնել ինծի անգղիական ասուի կտոր մը (Թօփ). —Շատ հաճութեամբ. —Այս ասուին ձեզի կը յարմարի՞. —Չի յարմարիր. —Ինչո՞ւ չի յարմարիր. —Վասն զի չափազանց սուղ է. եթէ անկէ բան մը կտրել կ'ուզէք քան կանգուն կը գնեմ. —Աւելի չպահանջելուս համար՝ բան մը չեմ կրնար կտրել. —Գաղիերէն կը սորվի՞ք. ձեր վարպետը ձեզի թարգմանել կու տա՞յ. —Կարդալ, գրել եւ թարգմանել կու տայ. —Օտար լեզու մը սորվելու առեն (սորվելով) թարգմանել օգտակա՞ր է. —Օգտակար է, եթէ մարդ սորված լեզուն գրեթէ գիտէ. բայց երբ մարդ դեռ բան մը չի գիտեր, ասիկա (թարգմանելը) բոլորովին անօգուտ է. —Ձեր գաղիերէնի վարպետը ձեզի ի՞նչ ընել կու տայ. —Ինծի դաս մը կարդալ կու տայ. յետոյ գերմաներէն համարներ գաղիերէնի թարգմանել կու տայ մեր կարդացած դասին վրայ. եւ դասին սկիզբէն մինչեւ վերջը գաղիերէն կը խօսի, եւ ինծի պէտք է որ անոր նոյն լեզուաւ պատասխանեմ. —Այս եղանակաւ շատ սորվեցա՞ք. —Կը տեսնէք որ արդէն բան մը սորված եմ, քանզի հազիւ երեք ամիս կայ որ գաղիերէն կը սորվիմ, եւ արդէն ձեզ կը

հասկնամ, երբ ինծի կը խօսիք, եւ կրնամ պատասխանել. —Կրնա՞ք այնպէս աղէկ կարդալ. —Այնպէս աղէկ գիտեմ կարդալ եւ գրել, ինչպէս խօսիլ. —Ձեր վարպետը գերմաներէն ալ կը սորվեցնէ՞. —Կը սորվեցնէ. —Անոր հետ ծանօթանալ բաղձալով, ձեզի պիտի աղաչեմ զիս անոր քով մուծանելու:

206. Հրահանգ

Օրը քանի՞ համար կը թարգմանէք. —Եթէ համարները դժուարին չեն, երկու երեք (հատ) կը թարգմանեմ օրը, եւ երբ դժուարին են, հատ մը միայն կը թարգմանեմ. —Այսօր ո՞րչափ ըրիք —Երրորդն է որ կը թարգմանեմ. բայց վաղը կը յուսամ թէ կրնամ հատ մը աւելի ընել, քանզի մինակ պիտի ըլլամ. —Հօրաքրոջս այցելութիւն ըրի՞ք. —Երկու ամիս է որ զանի տեսնելու գացի, եւ որովհետեւ ինծի գէշ դէմք ըրաւ, այն ժամանակէն ի վեր այլ եւս անոր տունը չգացի. —Այսօր ի՞նչպէս էք. —Շատ գէշ եմ. —Այս ապուրն ի՞նչպէս կը գտնէք. —Շատ գէշ կը գտնեմ. բայց յորմէ հետէ ախորժակս կորսնցուցի, բան մը ինծի աղէկ չի թուիր. —Այս պաշտօնը ձեր հօր ո՞րչափ (եկամուտ) կը բերէ. —Չորս հազար սկուտէն աւելի կը բերէ. —Նորէն ի՞նչ կ'ըսուի. —Նորէն բան մը չըսուիր. —Վաղիւ ի՞նչ ընելու միտք ունիք —Որսի մը երթալու դիտաւորութիւն ունիմ (կ'առաջադրեմ). —Ձեր եղբայրը դիտաւորութիւն ունի՞ մաս մը (բարթի մը) գնդի խաղալու. —Դիտաւորութիւն ունի մաս մը նարտ խաղալու. —Ինչո՞ւ կան մարդիկ որ կը խնտան երբ կը խօսիմ. —Անքաղաքավար մարդիկ են. դուք ալ խնտալու էք, եւ այլ եւս չեն ծաղրեր ձեզ: Եթէ ինծի պէս ընէիք, աղէկ կը խօսէիք: Ձեզի

պէտք է ամէն օր քիչ մը ուսանիլ, եւ այլ եւս պիտի չվախնաք խօսելու.—Պիտի ջանամ ձեր խրատին հետեւիլ. քանզի առաջադրած եմ ամէն առտու ժամը վեցին ելել, մինչեւ տասն ուսանել եւ կանուխ պառկել. —Ձեր քոյրն ինչո՞ւ կը գանգատի. —Չեմ գիտեր. քանզի անոր ամէն բան կը յաջողի եւ երջանիկ է, ձենէ եւ ինէ խակ երջանիկ. ինչո՞ւ կը գանգատի. —Թերեւս կը գանգատի, վասն զի այս գործին տեղեակ չէ. —Կրնայ ըլլալ.

ԿԶ. ԴԱՍ. Soixante-sixième Leçon

Տեսակ մը.	Une espèce, une sorte.
Շատ տեսակ կենդանիներ կան.	Il y a bien des sertes d'animaux.
Ասիկա ի՞նչ տեսակ պտուղ է.	Quelle espèce de fruit est cela? (կամ est-ce là?)

Կուտը. Le noyau. Դեղձի, ծիրանի, սալորի կուտ մը. Un noyau de pêche, d'abricot, de prune.

Կուտով պտուղներ.	Des fruits à noyau.
Կուտը կոտրելու է՝ նուշն առնելու համար.	Il faut casser le noyau pour avoir l'amande (առակ).
Նուշ մը, կորիզ մը.	Une amande, un pepin.
Կորիզով պտուղներ.	Des fruits à pepin.
Կորիզով պտուղ մըն է.	C'est un fruit à pepin.
Քաղել, քաղած, քաղելով.	Cueillir; cueilli; cueillant.
Կը քաղեմ, կը քաղես, եւն.	Je cueille, tu cueilles, il cueille.
Պտուղ քաղել.	Cueillir des fruits.
Ապուրը, միրգեղէնները սեղան բերել.	Servir la soupe, le dessert.

Պտուղ, le fruit. Ծիրան մը, un abricot. Դեղձ մը, une pêche. Սալոր մը, une prune.

Զուարճալի պատմութիւն մը.	Une anecdote.
Խորոված (քէպապ).	Du rôti.
Վերջինը. Le dernier. իգ.	La dernière.
Անցեալ շաբաթ.	La semaine dernière.

Դադրիլ. Cesser de. Կարդալէն կը դադրիմ. Je cesse de lire. Խօսելէն կը դադրի. Elle cesse de parler.

Խոյս տալ, զգուշանալ.	Eviter.
Պրծիլ, ազատիլ.	Echapper.
Դժբախտութենէ մը պրծիլ.	Echapper à un malheur.
Փախաւ՝ մահուանէ պրծելու համար.	Il a pris la fuite pour échapper à la mort.
Կրնալ առանց բանի մը ըլլալ.	Pouvoir se passer de.
Առանց հացի կրնա՞ք ըլլալ.	Pouvez-vous vous passer de [pain ?
Կրնամ ըլլալ.	Je puis կամ je peux m'en passer.
Շատ բան կայ որոնցմէ զուրկ ըլլալ պէտք է.	Il y a bien des choses dont il faut se passer.
Յանձնարարութիւն մը կատարել.	S'acquitter d'une commission, faire une commission.
Ձեր յանձնարարութիւնը կատարեցի.	Je me suis acquitté de votre commission. J'ai fait votre commission.
Յանձնարարութիւնս կատարեցի՞ք.	Vous êtes-vous acquitté de ma commission, կամ, avez-vous fait ma commission ?

Կատարեցի, ըրի·	Je m'en suis acquitté· Je l'ai faite·
Իր պարտքը կատարել·	Remplir son devoir· S'acquitter de son devoir·
Այս մարդը միշտ իր պարտաւորութիւնը կը կատարէ·	Cet homme fait, remplit toujours son devoir·

Վստահիլ· Compter sur· *Անոր կը վստահի·* Il y compte· *Ձեզի կը վստահիմ·* Je compte sur vous· Je me fie à vous· *Կրնաք անոր վստահիլ·* Vous pouvez vous fier à lui. Vous pouvez vous y fier· Vous pouvez compter sur lui·

Բաւել, բաւած, բաւելով·	Suffir; suffi; suffisant·
Այս հացը ձեզի կը բաւէ՞·	Ce pain vous suffit-il?
Կը բաւէ·	Il me suffit·
Կը բաւեմ, կը բաւես·	Je suffis, tu suffis·
Այս ստակն այս մարդուն պիտի բաւէ՞·	Cet argent suffira-t-il à cet homme?
Պիտի բաւէ·	Il lui suffira·
Այս գումարն այս մարդուն բաւե՞ց·	Cette somme a-t-elle suffi à cet homme?
Բաւեց·	Elle lui a suffi·
Գոհ եղաւ անկէ·	Il s'en est contenté·
Բանով մը գոհ ըլլալ·	Se contenter de quelque chose.
Անոր պիտի բաւէր, եթէ միայն քանի մը սկուտ աւելցնել ուզէիք·	Elle lui suffirait, si vous vouliez seulement y ajouter quelques écus·
Գոհ պիտի ըլլար, եթէ ուզէիք միայն քանի մը սկուտ աւելցնել·	Il s'en contenterait, si vous vouliez seulement y ajouter quelques écus·

Իմաստունը քիչով գոհ կ'ըլլայ, կը շատանայ․	Le sage se contente de peu, կամ est content de peu·
Ինծի բաւական է գիտնալ թէ դուն ապրուստդ կը շահիս․	Il me suffit de savoir que tu gagnes ta vie·

Աւելցնել· Ajouter· Շինել· Bâtir·

Առագաստ մը· Une voile· Նաւ մտնել· S'embarquer·

ԴԻՏ· Le voile, արական, կը նշանակէ քօղ։

Անիկա քօղ մը գնեց·	Elle s'est acheté un voile·
Նաւով ճամբայ ելլել·	Mettre à la voile·
Նաւել·	Faire voile·
Նաւարկել Ամերիկա·	Faire voile pour l'Amérique (aller en Amérique)·
Նաւով երթալ·	Aller à la voile· marcher·
Լեցուն առագաստով (արագ)·	A pleines voiles (à toutes voiles)·
Լի առագաստիւ երթալ·	Marcher à pleines voiles [cingler·
Անցեալ ամսուն տասնուվեցին նաւը մտաւ․	Il s'est embarqué le seize du mois dernier·
Առագաստի նաւով գնաց ներկայ ամսոյս երեքին·	Il a mis à la voile le trois du mois courant·
Ներկայ ամիսը·	Le mois courant·
Այս ամսուն չորսին կամ հինգին·	Le quatre ou le cinq de ce mois·
Նամակն ամսոյս վեցին է·	La lettre est du six de ce [mois·
Այսինքն·	C'est-à-dire; savoir·
Եւայլն·	Et le reste (etc·)·
Գրիչս ձերինէն աղէկ է·	Ma plume est meilleure que la vôtre·

Ձենէ աղէկ կը գրեմ.	J'écris mieux que vous.
Ապուրը պիտի տաքցուի.	On fera réchauffer la soupe.
Կերակուրը սեղանն է.	On a servi.
Ձեզի ապուր տա՞մ.	Vous servirez-je de la soupe?
Քիչ մը կ'ուզեմ.	Je vous en demanderai un peu.
(Կերակուրը սեղան) բերել, (մէկուն բան մը) հրամցնել.	Servir.

207. Հրահանգ

Կ'ուզէի գիտնալ թէ ինչո՛ւ համար ձեզի պէս աղէկ խօսիլ չեմ գիտեր.—Ձեզի ըսեմ. ճիշդ ինծի պէս աղէկ կը խօսէիք, եթէ այնպէս երկչոտ չըլլայիք։ Բայց եթէ ձեր դասերն աւելի աղէկ սորված ըլլայիք, խօսելու չէիք վախնար. քանզի աղէկ խօսելու համար պէտք է գիտնալ. եւ շատ բնական է որ երկչոտ ըլլայ ան որ սորվածն աղէկ չի գիտեր. Այնպէս երկչոտ չէիք ըլլար ինչպէս էք, եթէ սխալ չընելու ապահով ըլլայիք։

Ձեզի բարիլոյս մաղթելու կու գամ. —Շատ մարդասէր (aimable) էք.—Ինծի հաճութի՞ւն մը ընել կու գաք.—Ըսէք ինծի ինչ որ պէտք է, քանզի ձեզի ծառայութիւն մը ընելու համար (pour vous obliger) ամէն բան պիտի ընեմ. —Հինգ հարիւր սկուտի պէտք ունիմ, եւ կ'աղաչեմ որ փոխ տաք։ Ստակս ընդունելուս պէս ձեզի կու տամ։ Զիս շատ երախտապարտ կ'ընէիք, եթէ այս ծառայութիւնն ինծի ընել ուզէիք.—Բոլոր սրտով կ'ընէի, եթէ կարենայի. բայց բոլոր ստակս կորնցուցած ըլլալով, անկարելի է ինծի այս ծառայութիւնը ձեզի ընել (rendre service).—Կ'ուզէ՞ք հարցնել ձեր եղբօրը

Թէ գո՞հ է ստակէն զոր անոր ղրկեցի. —Եղբօրս գալով (եղբայրս), գոհ է, բայց ես չեմ. քանզի նաւաբեկու-թիւն ըրած ըլլալով, պէտք ունիմ ստակին զոր ինծի պարտական էք.

208. Հրահանգ

Ապուրը բերուեցա՞ւ. —Քանի մը րոպէ կայ որ բեր-ուեցաւ: —Ուրեմն (alors) պաղած ըլլալու է, եւ ես տաք ապուրը միայն կը սիրեմ. —Ձեզի համար տաքցու-նեն. —Երախտապարտ կ'ըլլամ. —Այս խորոված էն ձեզի տա՞մ (servir). —Քիչ մը կը խնդրեմ. —Այս ոչխարի մի-սէն ուտել կ'ուզէ՞ք. —Շնորհակալ եմ, վառեակն աւելի կը սիրեմ. —Ձեզի գինի տա՞մ. —Քիչ մը կը խնդրեմ. —Մրգեղէնը բերուեցա՞ւ. —Բերուեցաւ. —Պտուղը կը սիրեմ, բայց այլ եւս ախորժակ չունիմ. —Քիչ մը պանիր ուտել կ'ուզէ՞ք. —Քիչ մը ուտեմ. —Ձեզ անգղիակա՞ն պանիր տամ թէ Հոլանտայի պանիր. —Քիչ մը Հոլան-տայի պանիր ուտեմ. —Ասիկա ինչ տեսակ պտուղ է. —Կուտով պտուղ են. —Ասիկա ինչպէս կը կոչուի. —Այսպէս կը կոչուի. —Ձեր ձեռուըները լուալ կ'ուզէ՞ք. —Կ'ուզէի լուալ, բայց անձեռոց (essuie-main) չունիմ ձեռուըներս սրբելու համար. —Ձեզի անձեռոց մը, աման եւ ջուր տալ կու տամ. —Ձեզի երախտապարտ պիտի ըլլամ. —Կրնա՞մ համարձակիլ քիչ մը ջուր խնդրելու. —Ահաւասիկ. —Կրնա՞ք առանց ամանի ըլլալ. —Ամանի գալով, կրնամ առանց անոր ըլլալ, բայց ձեռուըներս սրբելու համար անձեռոց մը պէտք է. —Շատ անգամ առանց ամանի կ'ըլլա՞ք. —Շատ բան կայ որ առանց ա-նոնց պէտք է ըլլալ. —Այս մարդն ինչո՞ւ համար փա-խաւ. —Վասն զի ուրիշ միջոց չունէր պրծելու պատ-

ժէն (punition) որուն արժանի էր. —Ձեր եղբայրներն ինչո՞ւ աւելի աղէկ ձի մը չհայթայթեցին. —Եթէ իրենց հին ձին ծախած (se défaire) ըլլային, աւելի աղէկ մը կը հայթայթէին. —Ձեր հայրն արդէն հասա՞ւ. —Դեռ ոչ, բայց կը յուսանք թէ այսօր պիտի հասնի. —Ձեր բարեկամը ժամանակին (à temps) մեկնեցա՞ւ. —Ձեմ գիտեր, բայց կը յուսամ թէ ժամանակին մեկնած է:

209. Հրահանգ

Յանձնարարութիւնս կատարեցի՞ք. —Կատարեցի —Ձեր եղբայրը կատարե՞ց յանձնարարութիւնը զոր անոր տուի. —Կատարեց. —Ինծի յանձնարարութիւն մը ընել կ'ուզէ՞ք. —Ձեզի այնչափ երախտապարտ եմ որ միշտ պիտի կատարեմ ձեր յանձնարարութիւնները, եթէ ինծի ընել հաճիք. —Կ'ուզէ՞ք խնդրել վաճառականէն թէ կրնա՞յ տալ ինծի այն գնով որ իրեն մատուցի (առաջարկեցի). —Ապահով եմ որ անով պիտի չտանար, եթէ քանի մը սկուտ աւելցնել ուզէիք. —Եթէ այս բանիս վրայով ապահով ըլլայի, քանի մը սկուտ ալ կ'աւելցնէի. —Բարիլոյս, տղաքս, ձեր պարտաւորութիւնը կատարեցի՞ք. —Գիտէք որ միշտ կը կատարենք, եթէ միայն (à moins que) հիւանդ չըլլանք. —Մենէ ի՞նչ ընել կը խնդրէք այսօր. —Ձեզի կու տամ ուսանելու ութսուներորդ դասը, եւ ընել անկէ կախում ունեցող համարները, այսինքն 207երորդը, 208երորդը եւ 209երորդը: Պիտի ջանա՞ք որ սխալ չընէք. —Պիտի ջանանք չընել. —Այս հացը ձեզի կը բաւէ՞. —Կը բաւէր, եթէ շատ անօթի չըլլայի. —Ձեր եղբայրը ե՞րբ նաւ մտաւ Ամերիկա (երթալու) համար. —Անցեալ ամսուն երեսնին առագաստի նաւով ճամբայ ելաւ (mettre à la voile). —Ինծի

կը խոստանա՞ք ձեր եղբօրը խօսելու · —Կը խոստանամ· Կրնա՞ք վստահիլ· —Ձեր վրայ վստահ եմ· —Գալ դասին համար աւելի աղէկ պիտի աշխատի՞ք, քան որչափ ասոր համար աշխատեցաք· —Աւելի աղէկ պիտի աշխատիմ· —Կրնա՞մ վստահիլ· —Կրնաք ։

ԿԷ. ԴԱՍ. Soixante-et-septième Leçon·

Բանէ մը հասկնալ·	Se connaître en quelque chose
Ասուիէ կը հասկնա՞ք·	Vous connaissez-vous en drap ?
Կը հասկնամ·	Je m'y connais·
Չեմ հասկնար·	Je ne m'y connais pas·
Շատ աղէկ կը հասկնամ·	Je m'y connais très-bien·
Շատ չեմ հասկնար·	Je ne m'y connais pas beaucoup·

Գծագրել· Dessiner· Նկար մը ընդօրինակել· Calquer·

Գիւղանկար մը գծագրել·	Dessiner un paysage·
Բունը, բնականը նկարել·	Dessiner d'après nature·

Գծագրութիւնը· Le dessein· Գծագրողը· Le dessinateur· Բնութիւնը· La nature·

Ընել, ի կիր արկանել։	S'y prendre·
Առանց ունելեաց (մաշա) կրակ վառելու համար ի՞նչպէս կ'ընէք·	Comment vous y prenez-vous pour faire (allumer) du feu sans pincettes ? *
Այսպէս կ'ընեմ,	Je m'y prends comme cela·
Գէշ կ'ընէք, կը գործածէք·	Vous vous y prenez mal·
Աղէկ կ'ընեմ, կը վարուիմ·	Je m'y prends bien·

Ասիկա ընելու համար ձեր եղբայրն ինչպէս կ'ընէ · — Comment votre frère s'y prend-il pour faire cela?

(*) Դ·Ի·Տ· tte վերջաւորող գոյականներն իգական են, բաց ի հետեւեալներէն· un amulette, բժժանք· un squelette, կմախ· եւ քանի մը բարդ անուններէ, ինչպէս՝ un porte-mouchettes, բազմակալոց (մում մաքասը թալլասը), un tire-botte, կօշկահան· un casse-noisette, կաղնաբեկ (ֆընտըգ գըրաճագ)·

Յաջողակութեամբ· — Adroitement·

Առանց յաջողակութեան· — Maladroitement·

Արգելուլ· — Défendre·

Ասիկա ընել ձեզի կ'արգելում (կը պատուիրեմ չընել·) — Je vous défends de faire cela·

Իջեցնել, խոնարհեցնել· — Baisser·

Խոնարհեցնել աչուըները; վարագոյրը· — Baisser les yeux, la toile, le rideau·

Վարագոյրը կը վերնայ (կը բացուի)· La toile se lève·

Կ'իջնէ (կը գոցուի)· Se baisse·

Փոխանակագինն իջաւ· — Le change a baissé·

Օրը կը խոնարհի· Le jour se baisse· Գիշեր կ'ըլլայ· Il se fait nuit· Ժամանակը կ'անագանի· Il se fait tard·

Ծռիլ, խոնարհիլ· Se baisser· Հոտիլ· Sentir·

Խստոր կը հոտի· — Il sent l'ail·

Մէկուն երակը զննել· — Tâter le pouls à quelqu'un·

Բանի մը հաւանիլ· — Consentir à quelque chose·

Կը հաւանիմ· — J'y consens·

Ծածկել· Cacher· Միտք, խելք· L'esprit·

Ճշմարտապէս· En vérité· Արդարեւ· En effet, vraiment.

Ճշմարտութիւնը · La vérité · Արդիւնքը · L'effet ·
Ճշմարիտ. Vrai · Ճշմարտախօս մարդ մը · Un homme vrai ·

Ահա այս նկարին բուն տեղը · Voilà la vraie place de ce tableau ·

Յարգել, բանի տեղ դնել [մէկը · Faire cas de quelqu'un ·

Յարգել մէկը · Estimer quelqu'un ·

Այս մարդուն մեծ յարգ չեմ տար · Je ne fais pas grand cas de cet homme ·

Անոր մեծ յարգ կու տամ. շատ կը յարգեմ · Je fais grand cas de lui · Je l'estime beaucoup ·

Դէպքը · Le cas · Ծաղիկը · La fleur ·

Բանի մը երեսին հաւասար, վրայէն քերելով · A fleur de ·

Այս տան հիմունքն արդէն գետնին հաւսար են · Les fondements de cette maison sont déjà à fleur de terre ·

Թումբը դեռ ջուրին երեսին հաւասար չէ · La digue n'était pas encore à fleur d'eau ·

Այս մարդուն աչուըները ճակտին հաւասար են · Cet homme a les yeux à fleur de tête ·

Ծաղկիլ · Fleurir (*) · Աճիլ · Croître ; crû ; croissant ·

ԳԻՏ · (*) Fleurir բային ընդունն · ներկայն եւ սահմ. անկատարը երկու են · fleurissant, fleurissait, եւ florissant, florissait · վերջին կերպը կը գործածուի այլաբանօրէն · Un empire florissant, une ville florissante, Ծաղկեալ տէրութիւն, քաղաք · Cet auteur florissait sous son règne · Այս հեղինակն անոր թագաւորութեան ատենը կը ծաղկէր · Les arts et les sciences florissaient alors · Արուեստք եւ գիտութիւնք կը ծաղկէին յայնժամ։

Կ'աճիմ, կ'աճիս, կ'աճի · Je crois, tu crois, il croît ·

Սրագ աճիլ· Croître rapidement·

Մեծնալ· Grandir·

Այս տղան զգալի կերպով կը մեծնայ· Cet enfant grandit à vue d'œil·

Այս տղան քիչ ատեննուան մէջ շատ մեծցաւ· Cet enfant a bien grandi en peu de temps·

Այս անձրեւը ցորենը մեծցուց· Cette pluie a fait grandir les blés·

Ցորեն· Du blé· *Տնակ·* Une chaumière·

Ծածկոց, անքոյթ, վրան գոց տեղ· Un abri, un couvert·

Ապաստանարան· Un abri, un refuge, un asile·

Բանէ մը ծածկուիլ, պաշտպանուիլ· Se mettre à l'abri de quelque chose·

Անձրեւէն, հովէն պաշտպանուինք· Mettons-nous à l'abri de la pluie, du vent·

Մրրիկէն պահուելու, օդին վնասներէն պատսպարուելու համար սա տնակը մտնենք· Entrons dans cette chaumière pour être à couvert de la tempête, pour être à l'abri des injures du temps·

Ամէն տեղ· Partout· *Բոլոր քաղքին մէջ·* Par toute la ville·

Բոլոր երկրիս վրայ· Par toute la terre· [bre·

Հովանի, շուք մը· Une ombre· *Ընդ հովանեաւ·* A l'om-

Երթանք այս ծառին շուքին տակ նստելու· Allons nous asseoir à l'ombre de cet arbre·

Ձեւացնել, կեղծել· Faire semblant de·

Այս մարդը քնանալ կը կեղծէ· Cet homme fait semblant de dormir·

Այս օրիորդը գաղիերէն գիտնալ կը ձեւացնէ· Cette demoiselle fait semblant de savoir le français

Մեզի մօտենալ կը կեղծեն (կ'երեւի թէ մեզի մօտենալ կ'ուզեն). — Ils font semblant de s'approcher de nous.

Հիմա. Maintenant. Ի վեր... Dès...

Առաւօտուընէ ի վեր. Dès le matin. Լուսնալէն ի վեր. Dès le point du jour. Օրրոցէն. Dès le berceau. Հիմակուընէ, արդէն. Dès à présent.

...ուն պէս. — Dès que

Զանի տեսնելուս պէս պիտի խօսիմ անոր. — Dès que je le verrai, je lui parlerai.

Վախէն, չըլլայ թէ. De crainte de, de peur de.

Պաղիլ, պաղ առնել. Se refroidir, prendre du froid.

Դուրս ելլելու կը վախնամ, որ չըլլայ թէ պաղ առնեմ. — Je ne veux pas sortir, de peur de me refroidir.

Քաղաք երթալ չուզեր, իր պարտատէրներէն մէկուն հանդիպելու վախէն. — Il ne veut pas aller à la ville, de peur de rencontrer un de ses créanciers.

Իր քսակը բանալ չուզեր, ստակը կորսնցնելու վախէն. — Il ne veut pas ouvrir sa bourse, de peur de perdre son argent.

Ընդօրինակել, օրինակել. Copier (տես Դաս Կ. Դիտ. Ա.). Հոլովել. Décliner. Մաքուրը քաշել, գրել. Mettre au net.

Գոյական մը, ածական մը, դերանուն մը. — Un substantif, un adjectif, un pronom.

Բայ մը, նախադասութիւն մը. — Un verbe, une proposition.

Քերականութիւն մը, բառարան մը. — Une grammaire, un dictionnaire.

210. Հրահանգ

Ասուրէ կը հասկնա՞ք (կը ճանչնա՞ք)· —Կը հասկնամ· —Ինծի քանի մը կանգուն գնել կ՚ուզէ՞ք·—Եթէ ինծի ստակ տալ կ՚ուզէք, կը գնեմ· —Զիս երախտապարտ կ՚ընէք· —Այս մարդն տասուրէ կը հասկնա՞յ· —Շատ չի հասկնար.—Ասիկա ընելու համար ի՞նչպէս կ՚ընէք.—Այսպէս կ՚ընեմ· —Կ՚ուզէ՞ք ինծի ցուցնել (սորվեցնել) թէ ինչպէս կ՚ընէք· — Կ՚ուզեմ (շատ աղէկ)· —Ինծի վաղը ի՞նչ ընել պէտք է·—Ձեր համարներուն մաքուրը պիտի գրէք, ուրիշ երեք հատ ալ պիտի ընէք, հետեւեալ դասն ալ պիտի սորվիք·—Առանց ստակի վաճառք հայթայթելու համար ի՞նչպէս կ՚ընէք·—Ապառիկ կը գնեմ· —Ձեր քոյրն առանց բառարանի գաղիերէն սորվելու համար ի՞նչպէս կ՚ընէ (ի՞նչպէս կ՚ընէ որ·· կը սորվի)· —Սա եղանակաւ կ՚ընէ· —Շատ յաջողակաբար կ՚ընէ· —Իսկ ձեր եղբա՞յրն ինչպէս կ՚ընէ· —Շատ անյաջողաբար կ՚ընէ· կը կարդայ եւ բառերը բառարանին մէջ կը փնտռէ· —Կրնայ այս եղանակաւ քանի տարի սորվիլ՝ առանց խօսք մը չինել գիտնալու· —Ձեր քոյրն ինչո՞ւ աչուըները կը խոնարհեցնէ·—Կը խոնարհեցնէ, վասն զի իր պարտքը (դասը) բրած չըլլալուն կ՚ամչնայ· —Այսօր պարտէզը պիտի ճաշե՞նք· —Օդն այնպէս գեղեցիկ է որ պէտք է վայելել·—Այս սուրճն ի՞նչպէս կը գտնէք· —Սքանչելի կը գտնեմ· —Ինչո՞ւ կը ծռիք· —Կը ծռիմ թաշկինակը վերցնելու համար զոր ձգեցի· —Ձեր քոյրերն ինչո՞ւ կը թաքչին· —Չէին թաքչիր, եթէ տեսնուելու չվախնային·—Որմէ՞ կը վախնան·—Իրենց դաս-

տիարակուհիէն (institutrice) որ զանոնք երէկ յանդիմանեց, վասն զի իրենց պարտքն ըրած չէին։

211. Հրահանգ

Որդիս արդէն տեսա՞ք. —Դեռ չտեսայ. ի՞նչպէս է. —Շատ աղէկ է. զանի պիտի չճանչնաք, քանզի քիչ ատենուան մէջ շատ մեծցաւ. —Այս մարդն ինչո՞ւ աղքատաց բան մը չի տար. —Շատ ագահ է. իր քսակը բանալ չուզեր ստակը կորսնցնելու վախէն. —Օդն ի՞նչպէս է. —Շատ տաք է. երկայն ատեն է որ անձրեւ չունեցանք. կարծեմ թէ ամպրոպ մը պիտի ունենանք. —Կրնայ ըլլալ. —Հովը կ'ելլէ, արդէն կ'որոտայ. կը լսէ՞ք. —Այո, կը լսեմ, բայց ամպրոպը դեռ շատ հեռու է. —Ոչ այնչափ հեռու որչափ կը կարծէք. տեսէք ինչպէս կը փայլատակէ. —Տէր Աստուած, ի՜նչ տարափ. —Եթէ տեղ մը մտնենք, ամպրոպէն ապահով (à l'abri) կ'ըլլանք. —Մտնենք ուրեմն սա տնակը. հոն անձրեւէն եւ հովէն ապահով կ'ըլլանք. —Հիմա ո՞ւր երթանք. ի՞նչ ճամբայ բռնենք. —Ամենէն կարճն ամենէն աղէկն է. —Չափազանց արեւ է, եւ դեռ շատ յոգնած եմ. այս ծառին հովանւոյն մէջ նստինք. —Ծառին տակը նստող մարդն ո՞վ է. —Չեմ ճանչնար. —Կ'երեւի թէ մինակ ըլլալ կ'ուզէ. քանզի երբ անոր կը մօտենանք, քնանալ կը ձեւացնէ. —Ձեր քրոջը պէս է. գաղղիերէն շատ աղէկ կը հասկնայ, բայց երբ անոր հետ խօսիլ կը սկսիմ, զիս չհասկնալ կը ձեւացնէ. —Ինծի խոստացաք որ նաւապետին խօսիք. ինչո՞ւ չըրիք. —Զանի դեռ չտեսայ. բայց տեսնելուս պէս, անոր կը խօսիմ.

ԿԸ. ԴԱՍ. Soixante-huitième Leçon.

ԱՆՑԵԱԼ ՈՐՈՇԵԱԼ. Du Passé Défini.

Առաջին Լծորդութեան բայերուն Անցեալ որոշեալը կը շինուի, ընդունելութիւն անցեալին é *գիրը՝* ai, as, a, âmes, âtes, èrent *ի փոխելով. ինչպէս*

Aimer. *Ընդ. Անց.* aimé. *Անցեալ որոշեալը կ'ըլլայ՝*
J'aimai, tu aimas, il aima. Nous aimâmes, vous aimâtes, ils aimèrent.

Երկրորդ եւ Չորրորդ լծորդութեան բայերուն Անցեալ որոշեալները կը շինուին, ընդ. անցեալին i *եւ* u *գիրերը* is, is, it. îmes, îtes, irent *ի փոխելով. ինչպէս*

Finir. *Ընդ. անց.* fini *Անցեալ որոշեալը կ'ըլլայ՝*
Je finis, tu finis, il finit. Nous finîmes, vous finîtes, ils finirent.

Rendre. *Ընդ. անց.* rendu. *Անցեալ որոշեալը՝*
Je rendis, tu rendis, il rendit. Nous rendîmes, vous rendîtes, ils rendirent.

Երրորդ լծորդութեան բայերուն Անցեալ որոշեալը կը շինուի, ընդ. անցեալին u *գիրը,* us, us, ut. ûmes, ûtes, urent *ի փոխելով, ինչպէս՝*

Recevoir, *Ընդ. անց.* reçu. *Անց. որոշեալը կ'ըլլայ՝*
Je reçus, tu reçus, il reçut. Nous reçûmes, vous reçûtes, ils reçurent.

Այս կանոնին համեմատ են նաեւ գրեթէ բոլոր զարտուղի բայերուն անցեալ որոշեալը, եւս եւ ան բայերուն՝ որոնց ընդ. անցեալը is *կամ* it *կը վերջաւորին, ինչպէս.*

Mettre · Ընդ · անցեալ · mis · Անցեալ որոշեալը ·
Je mis · tu mis, il mit · Nous mîmes, vous mîtes, ils mirent.

Dire · Ընդ · անց · dit · Անցեալ որոշեալը կ'ըլլայ,
Je dis, tu dis, il dit · Nous dîmes, vous dîtes, ils dirent.

Հետեւեալ բայերն այս կանոնէն կը զատուին, այսինքն անոնց Անցեալ որոշեալներն Ընդունելութիւն անցեալներէն չեն ելլեր ·

Couvrir · Ընդ · անց · couvert · Անց · որոշ · Je couvris.
Այսպէս կ'ըլլան նաեւ offrir, ouvrir, souffrir ·

Tenir, Ընդ · անց · tenu · Անց · որոշ · je tins, tu tins, il tint · Nous tînmes, vous tîntes, ils tinrent ·

Ասոր պէս է նաեւ Venir, venu, je vins, եւն ։

Mourir ·	Ընդ ·	անց ·	Mort ·	Անց ·	որոշ ·	Je mourus ·
Vêtir ·	»	»	Vêtu ·	»	»	Je vêtis ·
Voir ·	»	»	Vu	»	»	Je vis ·
Prévoir ·	»	»	Prévu ·	»	»	Je prévis ·
Ceindre.	»	»	Ceint ·	»	»	Je ceignit, եւն.

Այսպէս կ'ըլլան բոլոր indre վերջաւորող բայերը, craindre, feindre, joindre, peindre, plaindre, teindre, եւն, ասոնց ընդուն · անցեալները կ'ըլլան՝ craint, feint, joint, peint, plaint, teint · իսկ անցեալ որոշեալները կ'ըլլան՝ je craignis, je feignis, je joignis, je peignis, je plaignis, je teignis.

Cuire · Ընդ · անց · cuit · Անց · որոշ · je cuisis ·

Բոլոր uire վերջաւորող բայերուն, ինչպէս՝ conduire, construire, détruire, instruire, réduire, traduire, luire, nuire, ընդ · անցեալները (բաց ի luire եւ nuire էն որոնց ընդ · անցեալը կ'ըլլայ lui, nui) կը վերջաւորին uit, ինչպէս conduit, construit, եւն · իսկ Անց · որոշեալները կը

վերջաւորին uisit· ինչպէս, je conduisis, je détruisis, եւն· je luisis, je nuisis·

Coudre·	Ընդ·	անց·	cousu·	Անց·	որոշ·	je cousis·
Ecrire	»	»	écrit·	»	»	j'écrivis·
Etre·	»	»	été·	»	»	je fus·
Faire·	»	»	fait·	»	»	je fis
Naître·	»	»	né·	»	»	je naquis·
Vaincre·	»	»	vaincu·	»	»	je vainquis.

ԴԻՏ. Ա. *Անցեալ որոշեալը կը գործածուի, երբ գործողութիւնը բոլորովին անցած լմնցած ժամանակի մը մէջ է· ուստի կ'ըսուի՝* je vis, j'écrivis hier, la semaine passée, l'année dernière, *եւն· բայց ոչ երբէք կրնայ ըսուիլ՝* je vis, j'écrivis aujourd'hui, cette semaine, ce mois, cette année·

ԴԻՏ. Բ. *Անցեալ որոշեալը կը գործածուի նաեւ, երբ անոր նշանակած գործողութիւնը՝ իրմէ առաջ կատարուած գործողութենէ մը ետքն է· ինչպէս·*

Ճաշած էինք, երբ անիկա հասաւ·	Nous avions dîné lorsqu'il arriva·
Խօսելէն ետքը գացիք·	Après avoir parlé, vous vous en allâtes·
Ածիլուելէս ետքը, երեսս լուացի·	Après m'être rasé, je me lavai la figure·
Տաքնալէն ետքը, պարտէզ գացին·	Après s'être chauffés, ils allèrent au jardin·
Զանգակը զարնելուն պէս արթնցաք·	Dès que la cloche sonna, vous vous réveillâtes·
Զիս կանչելուն պէս, ելայ·	Dès qu'ils m'appelèrent, je me levai·

Պատրաստ ըլլալուն պէս, գիս տեսնելու եկաւ.	Aussitôt qu'il fut prêt, il vint me voir.
Իր ձին ունենալուն պէս, զայն ինծի ցուցնելու եկաւ.	Aussitôt qu'il eut son cheval, il vint me le montrer.
Շատ անգամ փորձելէն ետքը, ընելու յաջողեցան.	Après avoir essayé plusieurs fois, ils parvinrent à le faire.
Զանի տեսնելուս պէս, առի՛ ինչ բանի որ պէտք ունէի.	Aussitôt que je le vis, j'obtins ce dont j'avais besoin.
Անոր խօսելուս պէս, ըրաւ՝ ինչ որ անոր կ'ըսէի.	Aussitôt que je lui parlai, il fit ce que je lui disais.

ԱՆՑԵԱԼ ՅՈՌԱՋԱԳՈՅՆ. Du Passé Antérieur.

Այս ժամանակը բաղադրեալ է, եւ կը շինուի օժանդակին անցեալ որոշեալէն, եւ բային ընդուն. անցեալէն. զորօրինակ. J'eus parlé, nous eûmes écrit, il fut tombé, vous fûtes venus, ils furent arrivés.

ԴԻՏ. Ա. *Այս ժամանակը սովորաբար հետեւեալ շաղկապներուն մէկուն կը գործածուի.*

Aussitôt que, sitôt que, dès que... *ուն պէս.*
Après que, ... *էն ետքը.*
Lorsque, quand, *երբ.*
Ne—pas plus tôt—que, *այն ինչ.*
A peine—que, *հազիւ թէ.*

ԴԻՏ. Բ. *Անցեալ յառաջագոյնէն ետքը եկող նախադասութեան բայն անցեալ որոշեալ կ'ըլլայ.*

Գործս լմնցնելուս պէս, անոր տարի.	Aussitôt que j'eus fini mon ouvrage, je le lui portai.

Հագուելուս պէս, դուրս ելայ·	Aussitôt que je me fus habillé, je sortis
Երբ խաղալը լմնցուցին, երգելու սկսան·	Quand ils eurent fini de jouer, ils se mirent à chanter·
Երբ ճաշեցի, կէսօրը զարկաւ·	Quand j'eus dîné, midi sonna·
Հրաւիրեալները ժողվուելուն պէս, կերակուրը սկսաւ·	Dès que les convives se furent assemblés, le repas commença·
Զինուորները քաղաքը կողոպտելէն ետքը, կանայք եւ տղաք անխնայ կոտորեցին·	Après que les soldats eurent pillé la ville, ils égorgèrent sans pitié les femmes et les enfants·
Հազիւ թէ հասանք, մեզ թագաւորին տարին·	A peine fûmes-nous arrivés qu'on nous conduisit chez le roi·
Մեզ տեսաւ չտեսաւ, դէպ ի մեզ յառաջ եկաւ·	Il ne nous eut pas plus tôt aperçus, qu'il s'avança vers nous·

ԴԻՏ. Գ. Ինչպէս վերի օրինակներէն կը տեսնուի, անցեալ յառաջադոյնին նշանակած գործողութիւնն առաջ կատարուած է. իսկ անցեալ որոշեալին նշանակածն՝ անկէ ետքը կատարուած, կամ անոր հետեւորդ գործողութիւնն է ։ Ուստի այս երկու ժամանակները, Անցեալ յառաջադոյն եւ Անցեալ որոշեալ մէկտեղ կը զուգընթանան ։

212. Հրահանգ

Ի՞նչ ըրիք, երբ ձեր նամակը լմնցուցիք· —Եղբօրս տունը գացի, որ զիս թատրոն տարաւ, ուր հաճու-

թիւն ունեցայ բարեկամներուս մէկը գտնելու զոր տասը տարիէ ի վեր տեսած չէի․ —Երէկ առտու (անկողնէն) ելլելէն ետքը ի՞նչ ըրիք․ —Երբ Պոլոնիայի կոմսին նամակը կարդացի, դուրս ելայ այցելութիւն ընելու իշխանին Թաւորոնին զոր դեռ տեսած չէի․ —Ձեր հայրն ի՞նչ ըրաւ, երբ նախաճաշեց․ —Ածիլուեցաւ եւ դուրս ելաւ․ —Ձեր բարեկամը պտտելու երթալէն ետքը ի՞նչ ըրաւ․ —Պարոնին տունը գնաց․ —Պարոնը հացը կտրելէն ետքը միսը կտրե՞ց․ —Միսը կտրելէն ետքը հացը կտրեց․ —Ե՞րբ կը մեկնիք․ —Վաղը միայն կը մեկնիմ․ քանզի մեկնելէն առաջ կ'ուզեմ անգամ մ'ալ բարի բարեկամներս տեսնել․ —Ձեր տղաքն ի՞նչ ըրին, երբ նախաճաշեցին․ —Իրենց սիրելի ուսուցչին հետ պտոյտ մը ընելու գացին․ —Ձեր հօրեղբայրը տաքնալէն ետքը ո՞ւր գնաց․ —Տեղ մը չգնաց․ Տաքնալէն ետքը հանուեցաւ եւ պառկեցաւ. —Ժամը քանի՞ն ելաւ․ —Արեւը ծագելուն ելաւ․ —Ջանի արթնցուցի՞ք․ —Արթնցնելու պէտք չունեցայ, քանզի ինէ առաջ ելաւ․ —Ձեր հօրեղբօրորդին ի՞նչ ըրաւ, երբ իր ազնուագոյն բարեկամին մահը լսեց․ —Շատ վշտացաւ եւ առանց բառ մը ըսելու պառկեցաւ․ —Նախաճաշելէն առաջ ածիլուեցա՞ք․ —Ածիլուեցայ, երբ նախաճաշեցի․ —Պառկեցա՞ք, երբ ընթրեցիք․ —Երբ ընթրեցի, նամակներս գրեցի․ եւ երբ զանոնք գրեցի, պառկեցայ․ —Ի՞նչ բանի վրայով վշտացաք․ —Այս դէպքին վրայ վշտացայ․ —Ձեր ազգականին մահուանը վրայ վշտացա՞ծ էք․ —Շատ վշտացած եմ․ —Ձեր ազգականը երբ մեռաւ․ —Անցեալ ամիս մեռաւ․ —Որմէ՞ կը գանգատիք․ —Ձեր մանչէն կը գանգատիմ․ —Ինչո՞ւ կը գանգատիք անկէ․ —Վասն զի սպաննեց սիրուն շունը զոր բարեկամներուս մէկէն ընդունած

է։ — Ձեր հօրեղբայրն ի՞նչ բանէ գանգատեցաւ. — Ձեր ըրածէն գանգատեցաւ. — Նամակէ՞ն գանգատեցաւ զոր եռանդ անոր գրեցի. — Անկէ գանգատեցաւ ։

213. Հրահանգ

Ինչո՞ւ աւելի երկայն ատեն Հոլանտա չմնացիք. — Երբ հոն էի, ապրիլը սուղ էր, եւ աւելի երկայն ատեն մնալու համար բաւական ստակ չունէի. — Օդն ի՞նչպէս էր, երբ Վիէննայի ճամբուն վրայ էիք. — Օդը շատ գէշ էր, քանզի ամպրոպ եւ ձիւն էր, եւ յորդ (à verse) կ'անձրեւէր. — Ձեզ չտեսնելէս ի վեր ո՞ւր էիք. — Երկայն ատեն ծովեզերքը բնակեցանք մինչեւ նաւի մը գալը որ մեզ Պոլիս տարաւ. — Ձեր պատմութիւնը շարունակել կ'ուզէ՞ք. — Հայիւ Պոլիս հասած էինք, թագաւորին տարուեցանք, որ մեզ շատ աղէկ ընդունեց եւ մեզ մեր երկիրը ղրկեց. — Գեղացի մը տեսնելով որ ծերունիք կարդալու համար ակնոց կը գործածեն, ակնոցավաճառի մը (un opticien) գնաց եւ ակնոց խնդրեց։ Ան ատեն գեղացին գիրք մը առաւ, եւ բանալով ըսաւ թէ ակնոցներն աղէկ չեն ։ Ակնոցավաճառն իր խանութին մէջ գտած ամենէն աղէկ ակնոցներէն ուրիշ զոյգ մը անոր (աչքը) դրաւ. բայց գեղացին միշտ (տակաւին) չկրնալով կարդալ, վաճառականն անոր ըսաւ, « Բարեկամ, թերեւս բնաւ կարդալ չես գիտեր » ։ « Եթէ կարդալ գիտնայի », ըսաւ գիւղացին, « ձեր ակնոցներուն պէտք չէի ունենար » ։ — Հենրիկոս Դ., օր մը իր պալատին մէջ մարդու մը հանդիպելով որ իրեն անծանօթ էր, անոր հարցուց թէ որո՛ւ կը վերաբերէր. « Ես ինծի կը վերաբերիմ », պատասխանեց (répliquer) մարդը ։ « Բարեկամ, » ըսաւ թագաւորը, « դուն անմիտ տէր

մը ունիս » ։ —Պատմեցէք մեզ ինչ որ ձեզի պատահեցաւ անցեալ օր ․—Շատ յօժարութեամբ (très-volontiers) բայց սա պայմանաւ որ ինծի մոլիկ ընէք առանց զիս ընդհատելու ․ —Ձեզ պիտի չընդհատենք , կրնաք վըստահ ըլլալ ․ —Մօտերս (dernièrement) տեսարանն ըլլալով, Խօսող Ճկար եւ Լացող կին (խաղերուն) ներկայացուկը տեսայ ։ Այս վերջին խաղը (pièce) ինծի համար զբօսեցուցիչ չըլլալով, նուագածութեան գացի , ուր երաժշտութիւնն ինծի սաստիկ անգար (la migraine) պատճառեց ։ Ան ատեն նուագածութիւնը թողուցի, անիծելով զայն , եւ չիտակ յիմարանոց (l'hôpital des fous) գացի հօրեղբօրորդիս տեսնելու ։ Հօրեղբօրորդւոյս յիմարանոցը մտնելով՝ սոսկման բռնուեցայ ոչ սակաւ խենթեր տեսնելով որոնք ինծի մօտեցան ցատկըռտելով եւ ոռնալով ․—Անատեն ինչ ըրիք ․ —Ես ալ այնպէս ըրի , եւ ետ քաշուելով սկսան խնդալ ։

ԿԹ․ ԴԱՍ․ Soixante-neuvième Leçon․

Ինքզինք ծեծել տալ․ Se faire battre․
Իրեն վճարել տալ․ Se faire payer․
Ինքզինք ճաշի հրաւիրել տալ․ Se faire inviter à dîner․
Նախ․ D'abord, premièrement, en premier lieu․
Երկրորդ․ Secondement, en second lieu․
Երրորդ․ Troisièmement, en troisième lieu․ [maison?
Ձեր մայրը տո՞ւնն է․ Votre mère est-elle chez elle, à la
Հոն է․ Elle y est․ Անոր տունը կ'երթամ․ Je vais chez elle․

Նիւթ , պատճառ մը․ Un sujet․

Վշտի, տրտմութեան նիւթ մը.	Un sujet de chagrin, de tristesse.
Տրտմութեան նիւթ, պատճառ մը ունի.	Elle a un sujet de tristesse.

Վիշտը, le chagrin. Տրտմութիւնը, la tristesse.

Գանգատելու նիւթ, պատճառ ունի.	Il a sujet de se plaindre.
Անոր պատճառ, նիւթ տըրուեցաւ (տրտմութեան).	On lui en a donné sujet.
Գանգատելու պատճառ տալ.	Donner sujet de plaindre, կամ de se plaindre.
Բարկանալու, նեղանալու պատճառ ունիմ.	J'ai sujet d'être en colère, կամ de me fâcher.
Առանց պատճառի կը ծիծաղի.	Il rit sans aucun sujet.
Ասիկա երբեմն պատճառ, տեղի, առիթ կու տայ վէճի.	Cela donne quelquefois sujet, lieu, occasion à une dispute.
Այս կինը դուրս ելլելու պատրա՞ստ է.	Cette femme est-elle prête à sortir?
Է.	Elle l'est.
Հակառակ, ի հեճուկս.	Malgré, en dépit de.
Ասոր հակառակ.	Malgré cela.
Անոր, անոնց հակառակ.	Malgré lui, elle, eux, elles.
Վրան նայիլ.	Donner sur.
Պատուհանը փողոցին, գետակին վրայ կը նայի.	La fenêtre donne sur la rue, la rivière.
Ետեւի դուռը պարտէզին վրայ է.	La porte de derrière donne sur le jardin.

Հեղձուցանել (ջուրի մէջ խեղդել). Noyer.

Շուն մը հեղձուցանել. Noyer un chien.

Ինքզինք հեղձուցանել. Se noyer.

Պատուհանէն ցատկել, նետել. Sauter, jeter par la fenêtre.

Կը հեղձնում. Je me noie (տես Դաս ԻԴ. Դիտ. Գ).

Պատուհանէն ցատկեց. Il sauta par la fenêtre.

Կցել, կապել. Attacher.

Ծառին կապեցին. On l'attacha à un arbre.

Անասունք (ոչխար, արջառ). Le bétail, les bestiaux.

ԳԻՏ. Ա. Bétail յոքնակի չունի.

Ինքզինք տաք, զով, մաքուր բռնել. Se tenir chaud, frais, propre

Մէկուն դէմ զգոյշ կենալ. Se tenir en garde contre quelqu'un.

Այս մարդուն դէմ զգոյշ կեցէք. Tenez-vous en garde contre cet homme.

Զգուշանալ. Prendre garde à.

Եթէ այս ձիէն չէք զգուշանար, ձեզ կ'աքացէ. Si vous ne prenez pas garde à ce cheval, il vous donnera un coup de pied.

Զգուշացէք որ չիյնաք. Prenez garde de tomber.

Զգոյշ ըլլալ բանէ մը. Etre sur ses gardes (avec կամ contre).

Զգուշացէք. Tenez-vous, կամ soyez sur vos garde. Prenez garde.

Խորհուրդ մը. Une pensée. Գաղափար մը. Une idée.

Զուարճաբանութիւն մը, հանճարեղ խօսք մը. Une saillie.

Միտքը գալ. Venir à l'idée, venir en pensée, tomber dans l'esprit.

Միտքս բան մը կու գայ. Il me vient une idée.

Ասիկա երբէք միտքս չեկաւ ·	Cela ne m'est jamais tombé dans l'esprit·
Ցանդգնիլ, մտաբերել·	S'aviser de·
Անցեալ օր զիս գողնալու (կողոպտելու) մտաբերեց	Il s'avisa l'autre jour de me voler
Ի՞նչ բանի կը մտաբերէք·	De quoi vous avisez-vous?
Իմ, ձեր, անոր տեղը·	A ma place, à votre place, à sa place·
Ամէն բան իր տեղը դնել պէտք է·	Il faut mettre chaque chose à sa place·
Բոլորտիքը, շուրջանակի·	Autour, tout autour·
Անգղիոյ բոլորտիքը նաւեցինք·	Nous naviguâmes autour de l'Angleterre·
Քաղաքը պտտեցան չքնաղ բաները տեսնելու համար·	Ils se promenèrent par la ville, pour en voir les curiosités·
Տանը բոլորտիքը պտտիլ·	Aller autour de la maison· * faire le tour de la maison.
Տունը պտտիլ·	Se promener par կամ dans la maison·
Արժել, ըլլալ (այսչափի)·	Coûter·
Ասիկա ձեզի ո՞րչափի է·	Combien cela vous coûte-t-il?
Այս գիրքը ձեզի ո՞րչափի եղաւ·	Combien ce livre vous coûte-t-il?
Ինծի երեք ու կէս սկուտի է·	Il me coûte trois écus et demi·
Այս սեղանն անոր եօթը սկուտի եղաւ·	Cette table lui coûte sept écus·

Միայն· Seul, իգ· seule·
Մինակ էի· J'étais seul· Միայն կին մը· Une seule femme·

Միայն Աստուած մը·	Un seul Dieu·
Աստուած միայն կրնայ ընել ասիկա·	Dieu seul peut faire cela·
Ասոր մտածութիւնը միայն յանցանք է·	La seule pensée de cela est criminelle·
Անգամ մը միայն կարդալը բաւական չէ ճաշակ ունեցող մարդ մը գոհ ընելու·	Une seule lecture ne suffit pas pour contenter un homme qui a du goût·
Հրացանի հարուածով մը սպաննել·	Tuer d'un coup d'arme à feu·
Մէկուն ըղեղն այրել (գըլխուն հրացան պարպելով սպաննել)·	Brûler la cervelle à quelqu'un·
Ինք իր ըղեղն այրել ատրճանակով (ինքզինք սպաննել, գլխուն հրացան պարպելով)·	Se brûler la cervelle d'un coup de pistolet·
Իր ըղեղն այրեց·	Il s'est brûlé la cervelle·
Երկայն ատեն ծառայեց, պատիւներու հասաւ եւ գոհ մեռաւ·	Il servit longtemps, parvînt aux honneurs et mourut content·

ԳԻՏ. Բ. Երբ քանի մը բայերու տէր բային Գ. դէմքի դերանուն է, եւ բայերը միեւնոյն ժամանակն են, դերանունը չի կրկնուիր։

Աղքատ եկաւ, քիչ ժամանակի մէջ հարուստ եղաւ եւ աւելի քիչ ժամանակի մէջ կորսնցուց ամէն բան։	Il arriva pauvre, devint riche en peu de temps et perdit tout en moins de temps encore·

214. Հրահանգ

Ի՞նչ ունիք ։ Ինչո՞ւ այսպէս սեւամաղձոտ կ'երեւաք· —Այսպէս սեւամաղձոտ (տխուր) չէի երեւեր, եթէ տրտմութեան պատճառ մը չունենայի ։ Լսեցի որ բարեկամներէս մէկն ատրճանակի հարուածով մը իր ուղեղն այրեց, եւ կնոջս ամենէն ազնիւ բարեկամուհիներէն մէկը զինք հեղձամահ ըրաւ·—Ո՞ւր հեղձոյց ինքզինք·—Իր տանը ետեւէն անցնող գետին մէջ խեղդուած է ։ Երեկ առտուան ժամը չորսին, առանց բան մը ըսելու մէկէն ելաւ, պարտէզին վրայ նայող պատուհանէն ցատկեց, եւ ինքզինք գետակը նետեց ու հեղձաւ· —Մեծ փափաք ունիմ այսօր լողանալու· —Ո՞ւր կ'ուզէք լողանալ·—Գետակին մէջ· —Չէ՞ք վախնար որ կը հեղձնուք· —Ո՛հ, ոչ· լողալ գիտեմ·—Ո՞վ սորվեցուց ձեզի· —Անցեալ ամառ լողացման դպրոցին մէջ քանի մը դաս առի ։ —Ձեր պարտքը (դասը) երբ լմնցուցիք· —Լմնցուցած էի զայն, երբ դուք մտաք· —Անոնք որ ամենէն աւելի նպաստեցին անոր իր նախնեաց գահն ելլելուն՝ անոնք են որ հիմա կ'աշխատին ամենէն աւելի կատաղութեամբ զանի գահավէժ ընելու·—Կեսար Ռուբիկոն անցնելուն պէս, ալ խորհելու պէտք չունեցաւ ։ Պարտաւորեցաւ յաղթել կամ մեռնիլ·—Կայսր մը, աստեղաբաշխի մը դէմ բարկանալով, անոր հարցուց· «Թշուառական, ի՞նչ տեսակ մահուամբ կարծես թէ պիտի մեռնիս» ։ «Տենդէ պիտի մեռնիմ», պատասխանեց աստեղաբաշխը ։ «Կը ստես», ըսաւ կայսրը, «անմիջապէս (հիմա) բռնի մահուամբ պիտի մեռնիս» ։ Երբ ձերբակալ ըլլալու վրայ էր, ըսաւ կայսեր· «Տէր,

հրամայեցէք որ երակս զննեն , պիտի գտնուի (իմացուի) որ տենդ ունիմ» ։ Այս զուարճաբանութիւնը փրկեց անոր կեանքը ։

215. Հրահանգ

Կը տեսնէ՞ք սա տունը վարը ·—Կը տեսնեմ· ինչ տուն է ·—Պանդոկ մըն է եթէ կ'ուզէք , գաւաթ մը գինի խմելու համար հոն մտնենք , քանզի շատ ծարաւի եմ· —Միշտ կը ծարաւիք , երբ պանդոկ մը կը տեսնէք· —Եթէ հոն մտնենք , ձեր առողջութեանը պիտի խըմեմ·—Կ'ընտրեմ չխմել , մանաւանդ քան պանդոկ մը մտնել· —Ե՞րբ պիտի վճարէք ինծի ինչ որ պարտական էք ·—Երբ ստակ ունենամ· այսօր ինէ խնդրել անօգուտ է , քանզի շատ աղէկ գիտէք որ բան մը չառնուիր անկէ որ բան մը չունի ·—Ե՞րբ ստակ ունենալ կը կարծէք· —Գալ տարի ունենալ կը կարծեմ·—Կ'ուզէ՞ք ընել ինչ որ ձեզի պիտի ըսեմ·—Կ'ուզեմ ընել , եթէ չափազանց դժուարին չէ· —Ինչո՞ւ վրաս կը խնդաք· —Ձեր վրայ չեմ խնդար , այլ ձեր հանդերձին վրայ· —Ձերինին չի՞ նմանիր· —Չի նմանիր , քանզի իմինս կարճ է , ձերինը չափազանց երկայն· իմինս սեւ է , եւ ձերինը կանանչ ։ —Ինչո՞ւ այս մարդուն քով կը յաճախէք· —Անոր քով չէի յաճախեր , եթէ ինծի մեծամեծ ծառայութիւններ ըրած չըլլար —Մի վստահիք , քանզի եթէ զգուշ չըլլաք , ձեզ կը խաբէ· —Ինչո՞ւ այնչափ կ'աշխատիք· —Կ'աշխատիմ օր մը հայրենեացս օգտակար ըլլալու համար· —Դեռ տղայ ըլլալով (եղած ատենս) օր մը հօրս ըսի· «Առուտուրէ չեմ հասկնար եւ ծախել չեմ գիտեր. Թող տուէք ինծ՛ խաղալ» ։ Հայրս ժպտելով պատասխան տուաւ· «Առուտուր ընելով կը սորվուի սակարկել· եւ ծախելով կը սորվուի ծախել» ։ «Բայց , սիրելի

հայր», պատասխանեցի, «խաղալով ալ խաղալ կը սորվուի»։ «Իրաւունք ունիք», ըսաւ ինծի. «բայց նախ պէտք է սորվիլ ինչ որ հարկաւոր եւ օգտակար է.—Մի՛ դատէք, դուք որ դատուիլ չէք ուզեր։ Ինչո՞ւ ձեր ընկերին աչքին մէջ շիւղը կը տեսնէք, դուք որ ձեր աչքին մէջ եղած գերանը չէք տեսներ.—Ձեր համարները կ'օրինակէի՞ք, եթէ ես իմիններս օրինակէի.—Կ'օրինակէի զանոնք, եթէ դուք ձերիններն օրինակէիք.—Ձեր քոյրն իր նամակը նորէն գրած պիտի ըլլա՞ր, եթէ ես իմինս նորէն գրած ըլլայի.—Նորէն գրած պիտի ըլլար. —Մեկնած պիտի ըլլա՞ր, եթէ ես մեկնած ըլլայի. —Չեմ կրնար ձեզի ըսել թէ ինչ ըրած պիտի ըլլար, եթէ դուք մեկնած ըլլայիք։

Հ. ԴԱՍ. Soixante-et-dixième Leçon.

ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ. De l'impératif.

ԴԻՏ. Ա. Հրամայականն առաջին դէմք չունի։ Եզ. Բ. դէմքը սահմանական ներկային եզ. առաջին դէմքին հետ նոյն է՝ առանց դերանուան։ Զորօրինակ.

Սհմ. Ներկ.	Հրամ.	Սհմ. Ներկ.	Հրամ.
1. Լծ. Je parle.	parle.	2. Լծ. Je finis.	finis.
3. Լծ. Je reçois.	reçois.	4. Լծ. Je rends.	rends.

ԴԻՏ. Բ. Հրամայականին յոգ. Ա. եւ Բ. դէմքերը նոյնպէս Սահմանական ներկային նոյն դէմքերն են առանց դերանուան. ինչպէս.

	Սահմ. Ներ.	Հրամ.	Սահմ. Ներ.	Հրամ.
1.Լծ.	Nous parlons,	Parlons.	Vous parlez,	Parlez.
2.Լծ.	Nous finissons,	Finissons.	Vous finissez,	Finissez.
3.Լծ.	Nous recevons,	Recevons.	Vous recevez,	Recevez.
4.Լծ.	Nous rendons,	Rendons.	Vous rendez,	Rendez.

Հրամայականին երրորդ դէմքերը Ստորադասական ներկային երրորդ դէմքերուն հետ նոյն են ։ Ստորադասականին վրայ ետքը պիտի խօսինք ։

ԴԻՏ. Գ. *Վերի կանոնէն կը զարտուղին հետեւեալ բայերուն հրամայականները ։*

Avoir,	j'ai.	Aie,	ayons,	ayez.
Etre,	je suis.	Sois,	soyons,	soyez.
Aller,	je vais.	Va,	allons,	allez (*կանոնաւոր*).
Savoir,	je sais.	Sache,	sachons,	sachez.
Vouloir,	je veux.	Veuille,		veuillez.

Համբերեցէք. Ayez patience ! *Ուշադիր եղիք.* Soyez attentif! *Գացէք հոն.* Allez-y. *Տուէք ինձ.* Donnez-le-moi. *Անոր ղրկեցէք զայն.* Envoyez-le-lui. *Փոխ տուէք ինծի.* Prêtez-le-moi.

Սա պնակն ինծի մատուցանելու շնորհք ըրէք.	Ayez la bonté de me passer ce plat.
Փոխ առնուլ.	Emprunter à *կամ* de.
Ձենէ ստակ փոխ առնել կ'ուզեմ.	Je veux vous emprunter de l'argent.
Անկէ փոխ առէք.	Empruntez-le-lui, *կամ* de lui.
Անկէ փոխ կ'առնեմ.	Je le lui emprunte. Je l'emprunte de lui.

Այս գումարը բարեկամէ մը փոխ առաւ.	Il a emprunté cette somme d'un ami, կամ à un ami.
Անոր մի ըսէք.	Ne le lui dites pas.
Անոնց մի տաք.	Ne le leur rendez pas.
Համբերութիւնը.	La patience.
Անհամբերութիւնը.	L'impatience.

Մերձաւորը, le prochain. Քթախոտի տուփը, la tabatière.

Գումարը.	La somme.

Բարի եղիք. Soyez bon. Գիտցէք. Sachez-le.

ԴԻՏ. Դ. Երբ խօսքը հաստատական է, հրամայականին դերանուն խնդիրներն ընդհանրապէս բայէն ետքը կը դրուին, եւ երկուքին մէջտեղ գիծ մը (trait-d'union) կը դրուի. ինչպէս՝ Donnez-moi, prêtez-le-lui, allons-y, եւն. Բայց երբ խօսքը բացասական է, դերանուն խնդիրներն առաջ կը դրուին, ինչպէս. Ne me donnez pas. Ne le lui prêtez pas, եւն.

Հնազանդիլ. Obéir. Մխիթարել. Consoler. Վշտացնել, սրդողցնել. Offenser. Գործել, գործադրել. Pratiquer.

Հնազանդեցէք ձեր վարպետներուն, եւ անոնց վիշտ մի պատճառէք.	Obéissez à vos maîtres, et ne leur donnez jamais de chagrin.
Հատուցէք ինչ որ պարտիք, մխիթարեցէք տրտմեալները եւ բարիք ըրէք անոնց որ ձեզ վշտացուցած են։	Payez ce que vous devez, consolez les affligés et faites du bien à ceux qui vous ont offensés.
Սիրեցէք զԱստուած եւ ձեր ընկերը ձեզի պէս.	Aimez Dieu et votre prochain comme vous-mêmes.

Առաքինութիւնը սիրենք եւ գործենք միշտ, եւ այս ու միւս աշխարհի մէջ երջանիկ պիտի ըլլանք. Aimons et pratiquons toujours la vertu, et nous serons heureux dans cette vie et dans l'autre.

Տեսնենք ով աղէկ պիտի պարպէ (հրացան). Voyons qui tirera le mieux.

Բացատրել. Exprimer. Միտքը յայտնել. S'exprimer.

Միտքը հասկցնել. Se faire comprendre.

Սովորութիւն ունենալ. Avoir l'habitude, la coutume.

Սովրեցնել. Accoutumer, habituer.

Սովրիլ. S'accoutumer à.

Պէտք է տղաք կանուխ աշխատութեան սովրեցընել. Il faut accoutumer de bonne heure les enfants au travail.

Սովորիլ. Etre accoutumé.

Սովորած եմ ասոր. J'y suis accoutumé.

Չեմ կրնար միտքս գաղղիերէն աղէկ յայտնել, քանզի խօսելու սովորութիւն չունիմ. Je ne peux pas bien m'exprimer en français, parce que je n'ai pas l'habitude de le parler.

Ըստ արժանւոյն կը խօսիք. Vous parlez comme il faut.

Ճառախօսել, շաղփաղփել. Causer, bavarder, jaser.

Ճառախօս. Un causeur, իգ. une causeuse.

Ճաղակրատ. Un jaseur, » une jaseuse.

» Un bavard, » une bavarde.

ԴԻՏ. Ե. Causer, կը նշանակէ ընտանեբար խօսիլ գործի մը կամ չնչին բանի մը վրայ : Chuchoter, ականջին փսփսալ ըսել է : Jaboter կը նշանակէ մէկզի քաշ-

ունելով առանձին եւ կամաց խօսիլ, այնպէս որ ուրիշ ներկայ եղողները չկարենան լսել։ Jaser կը նշանակէ շատ եւ անխորհրդաբար խօսիլ․ Caqueter, շարունակ եւ բարձրաձայն խօսիլ կը նշանակէ, այնպէս որ ուրիշները կը ձանձրանան։ Bavarder, կը նշանակէ չնչին բաներու վրայ խօսելով ձանձրացնել։

Կրթել·	Exercer·
Խօսելու կը կրթուիմ·	Je m'exerce à parler·

Թոյլ տալ·	Permettre·
Թոյլտուութիւն, հրաման·	La permission·
Կը թողում որ երթաք·	Je vous permets d'y aller·
Աղքատներուն բարիք ըրէք, թշուառներուն գթացէք, եւ Մնացածը կը հոգայ Աստուած·	Faites du bien aux pauvres, ayez compassion des malheureux, et le bon Dieu aura soin du reste·

Բարիք ընել· Faire du bien· Գթալ· Avoir pitié de· Գթութիւն· La compassion, la commisération, la miséricorde, la pitié· Մնացածը, Մնացորդը· Le reste·

Եթէ կու գայ, ըսէք որ պարտէզն եմ·	S'il vient, dites-lui que je suis au jardin·

ԴԻՏ· Զ· Si շաղկապին i գիրը, il, ils դերանուններէն առաջ կը կրճատուի, s'il, s'ils· բայց ոչ elle եւ elles էն առաջ։

Երբ on դերանունէն առաջ et, ou, où, si բառերը կան, ձայնի քաղցրութեան համար երկուքին մէջտեղ l' կը դրուի։

Վաճառականին հարցուր թէ կրնա՞յ ինծի ձին տալ այն գնով զոր անոր առաջարկեցի·	Demandez au marchand s'il peut me donner le cheval au prix que je lui ai offert·
Կարդացի, եւ ինծի պատմուեցաւ·	J'ai lu, et l'on m'a raconté·
Եթէ ձեր ըրածը գիտ-[ցուէր·	Si l'on savait ce que vous [avez fait·
Երկիրն ուր ադամանդը կը գտնուի·	Le pays où l'on trouve le diamant·
Ձեզի ըսուեցաւ, կամ ընդհուպ պիտի ըսուի·	On vous a dit déjà, ou l'on vous dira bientôt·

ԴԻՏ. Է. Եթէ ձայնի քաղցրութեան համար հարկ ըլլայ, que եւ qui էն ետքն ալ on ին վրայ l' կը դրուի։

Աղէկ հասկցուածն աղէկ կը բացատրուի·	Ce que l'on conçoit bien, s'énonce clairement·
Մարդ չի սիրեր տեսնել զանոնք որոնց պարտականութիւն մը ունի·	On n'aime pas à voir ceux à qui l'on doit tant·

ԴԻՏ. Ը. Երբ on էն ետքը le, la, les կայ, on էն առաջ l' գիրը չի դրուիր· Je ne veux pas qu'on le tourmente. եւ ոչ que l'on le tourmente·

216. Հրահանգ

Համբերէ, սիրելի բարեկամ, տրտում մի ըլլար· քանզի տրտմութիւնը բան մը չի փոխեր, եւ անհամբերութիւնը չարիքն աւելի կը սաստկացնէ· —Ձեր պարտատէրներէն մի վախնաք· ապահով եղիք որ անոնք ձեզի վնաս պիտի չընեն· պիտի սպասեն, եթէ տակաւին չէք

կրնար անոնց վճարել․ —Ե՞րբ պիտի վճարէք ինչ որ ինծի պարտական էք․ —Ստակ ունենալուս պէս, ձեզի պիտի վճարեմ ինչ որ ինծի համար կանխաւ տուիք։ Մոռցած չեմ, քանզի ամէն օր անոր վրայ կը խորհիմ։ Ձեր պարտապանն եմ, եւ երբէք պիտի չուրանամ․ —Աս ի՞նչ գեղեցիկ կաղամար ունիք․ ինծի փոխ տուէք զայն, կ՚աղաչեմ․ —Զայն ի՞նչ ընել կ՚ուզէք․ —Քրոջս ցուցնել կ՚ուզեմ․—Առէք, բայց հոգ տարէք եւ մի կոտրէք․—Մի վախնաք․—Եղբօրմէս ի՞նչ կը բաղձաք․—Անկէ ստակ փոխ առնել կ՚ուզեմ․—Ուրիշէ մը փոխ առէք․ —Եթէ ան ինծի փոխ տալ չուզեր, ուրիշէ մը փոխ առնեմ․—Աղէկ կ՚ընէք․—Մի փափաքիք ինչ որ չէք կրնար ունենալ, այլ գոհ եղիք անով որ Նախախնամութիւնը ձեզի տուած է, եւ խորհեցէք որ շատ մարդիկ կան որ ձեր ունեցածը չունին․—Կեանքը կարճ ըլլալով, ջանանք զանի այնպէս զուարճալի ընել որչափ կարելի է։ Բայց նկատենք նաեւ որ հեշտութեանց զեղծումը զայն դառն կ՚ընէ․—Ձեր համարներն ըրի՞ք․—Զանոնք չկըրցայ ընել, քանզի եղբայրս տունը չէր․—Պէտք չէ որ ձեր դասերը ձեր եղբօրն ընել տաք, այլ պէտք է որ դուք անձամբ ընէք․ —Ի՞նչ կ՚ընէք հոս․ —Ձեր փոխ տուած գիրքը կը կարդամ․—Զայն միշտ կարդալ աղէկ չէք ըներ․—Ի՞նչ ընելու եմ․—Այս գիւղանկարը գծագրեցէք, եւ երբ գծագրած ըլլաք, գոյականներու հետ միացեալ ածականներ հոլովեցէք։

217. Հրահանգ

Երջանիկ ըլլալու համար ի՞նչ ընել պէտք է․ —Միշտ սիրեցէք եւ գործեցէք առաքինութիւնը, եւ երջանիկ

պիտի ըլլաք այս եւ միւս կեանքին մէջ.—Որովհետեւ երջանիկ ըլլալ կ'ուզենք, աղքատաց բարիք ընենք, եւ թշուառաց գթանք. մեր վարպետներուն հնազանդինք եւ անոնց երբէք վիշտ չտանք. դժբախտները միխթարենք, մեր ընկերը մեզի պէս սիրենք, եւ չատենք զանոնք որ մեզ վշտացուցած են. մէկ խօսքով միշտ մեր պարտականութիւնը կատարենք, եւ Աստուած կը հոգայ Մնացածը.—Որդեակ, սիրուելու համար պէտք է աշխատասէր եւ խելօք ըլլալ. կ'ամբաստանուիս որ քու գործերուդ մէջ ծոյլ եւ անհոգ ես. գիտես սակայն որ եղբայրդ չար ըլլալուն համար պատժուեցաւ. Անցեալ օր քաղաքն ըլլալով, դաստիարակէդ նամակ մը ընդունեցայ, որուն մէջ անիկա քենէ կը գանգատէր. Մի լար. գնա հիմա քու սենեակդ, դասդ սորվէ, եւ խելօք եղիր. ապա թէ ոչ (autrement) ճաշելու բան մը պիտի չունենաս.—Այնպէս խելօք պիտի ըլլամ, սիրելի հայրս, որ ինէ ստուգիւ գոհ պիտի ըլլաք.—Փոքրիկ մանչն իր խօսքը բռնե՞ց.—Ոչ բոլորովին, քանզի ապիկա ընելէն ետքը, իր սենեակը գնաց, առաւ իր գիրքերը, սեղանի մը առջեւ նստաւ եւ նիրհեց.—«Շատ աղէկ մանչ մըն է, երբ կը քնանայ», ըսաւ հայրը, զանի քիչ մը ժամանակ ետքը տեսնելով.—Բարիլոյս, օրիորդ. —Ո՛հ, վերջապէս եկա՞ք. Անհամբերութեամբ ձեզի սպասեցի.—Ինծի ներեցէք, սիրելիս, աւելի կանուխ չկրցայ գալ.—Նստեցէք, եթէ կը հաճիք.—Ձեր մայրն ի՞նչպէս է.—Այսօր աւելի աղէկ է քան որչափ էր երէկ. —Շատ ուրախ եմ.—Երէկ պարահանդէս գացի՞ք.—Գացի.—Շատ զբօսա՞ք.—Բաւական.—Ժամը քանի՞ն տուն եկաք.—Ժամը տասնումէկը քառորդ անցած։

218. Հրահանգ

Շատո՞նց է որ գաղղիերէն կը սորվիք.—Ոչ, տէր, վեց ամիսէ ի վեր կը սորվիմ.—Կարելի՞ է. այսչափ քիչ ժամանակի համար շատ աղէկ կը խօսիք.—Կատակ կ'ընէք. գիտցածս դեռ մեծ բան մը չէ.—Ճշմարիտ, արդէն աղէկ կը խօսիք.—Կարծեմ զիս քիչ մը կը շողոքորթէք. —Ոչ բնաւ. ըստ արժանւոյն կը խօսիք.—Ըստ արժանւոյն խօսելու համար, աւելի պէտք է գիտնալ որչափ ես չեմ գիտեր.—Ձեր միտքը հասկցնելու համար բաւական գիտէք.—Դեռ շատ սխալ կ'ընեմ.—Այս բան մը չէ (վնաս չունի) պէտք չէ երկչոտ ըլլալ. դարձեալ՝ ձեր ըսածներուն մէջ սխալ չըրիք.—Դեռ երկչոտ եմ, վասն զի կը վախնամ թէ կը ծաղրուիմ.—Շատ անքաղաքավար ըլլալու է ձեզ ծաղրելու համար։ Ո՞վ այնչափ անքաղաքավար կրնար ըլլալ ձեզ ծաղրելու համար.—Առակը չէ՞ք գիտեր.—Ի՞նչ առակ.—Այն որ աղէկ խօսիլ կ'ուզէ, գէշ խօսելով սկսելու է.—Կը հասկնա՞ք ինչ որ կ'ըսեմ.—Շատ աղէկ կը հասկնամ. բայց դեռ միտքս աղէկ չեմ կրնար բացատրել գաղղիերէն, քանզի խօսելու վարժութիւնը չունիմ.—Ասիկա ժամանակաւ կու գայ. —Բոլոր սրտով կը փափաքիմ։

Երբեմն եղբայրս կը տեսնէ՞ք.—Երբեմն կը տեսնեմ։ Երբ անցեալ օր անոր հանդիպեցայ, ձեր վրայով գանգատեցաւ։ «Եթէ աւելի աղէկ վարուած ըլլար, եւ աւելի խնայող եղած ըլլար, պարտք չէր ունենար, եւ ես անոր դէմ նեղացած չէի ըլլար».—Անոր աղաչեցի որ ձեզի գթայ, անոր ըսելով թէ դուք հաց գնելու համար անգամ բաւական ստակ չունիք.—«Անոր ըսէք,

երբ կը տեսնէք», ըսաւ ինծի, «որ անոր ինծի դէմ գէշ վարմունքը հակառակ, անոր կը ներեմ»։ «Ըսէ նաեւ», շարունակեց, «թէ պէտք չէ ծաղրել զանոնք որոնց մարդ երախտապարտ է. շնորհք ըրէք ասիկա ընելու, եւ ձեզի շատ երախտապարտ պիտի ըլլամ» ըսաւ հեռանալով։

ՀԱ. ԴԱՍ. Soixante-et-onzième Leçon.

Կանգնիլ, կենալ.	Etre *կամ* se tenir debout, être debout, se soutenir.
Ելլել (անկողնէն).	Etre debout, être levé.
Հսկել, չպառկիլ.	Rester, demeurer debout; veiller.
Կ'ուզէ՞ք ինծի թող տալ շուկա երթալու.	Voulez-vous me permettre d'aller au marché?
Փութալ, աճապարել.	Se dépêcher.
Փութացէք եւ շուտով եկէք.	Dépêchez-vous et venez bientôt.
Գացէք անոր ըսելու որ այսօր չեմ կրնար գալ.	Allez lui dire que je ne puis venir aujourd'hui.
Եկաւ մեզի ըսելու թէ չէր կրնար գալ.	Il vint nous dire qu'il ne pouvait pas venir.
Գացէք մեր բարեկամները տեսնելու.	Allez voir nos amis!
Լալ.	Pleurer.
Ամենէն պզտիկ (թեթեւ) հարուածը զանի կը լացնէ.	Le moindre coup le fait pleurer.

Վախցնել. Effrayer. *Վախնալ.* S'effrayer de...

Դոյզն բան մը զանի կը վախցնէ. — Le moindre chose l'effraie.

Մի վախնաք. — Ne vous effrayez pas.

Ի՞նչ բանէ կը վախնաք. — De quoi vous effrayez-vous?

Իմ ծախսովս. A mes dépens. *Անոր ծախսովը.* A ses dépens. *Մեր ծախսովը.* A nos dépens. *Ուրիշին ծախսովը.* Aux dépens d'autrui.

Այս մարդն ամենուն ծախսովը կ'ապրի. — Cet homme vit aux dépens de tout le monde.

Կախեալ ըլլալ. — Dépendre de.

Ասիկա պարագաներէն կախում ունի. — Cela dépend des circonstances.

Ասիկա ինէ կախում չունի. — Cela ne dépend pas de moi.

Ասիկա ընել անկէ կախում ունի. — Il dépend de lui de faire cela.

Ո՛հ, այո, ասիկա անկէ կախում ունի. — Oh! oui, cela dépend de lui.

Զարմացնել. Etonner. *Զարմանալ.* S'étonner. *Զարմանալ.* Etre étonné de...

Անոր վրայով զարմացած եմ — J'en suis étonné.

Կարգէ դուրս բան մը պատահեցաւ որ ամէն մարդ զարմացուց. — Il arriva une chose extraordinaire, qui étonna tout le monde.

Պատահիլ, դիպիլ. — Se passer, arriver.

Անցնիլ. — Se passer.

Շատ բաներ պատահեցան որ ձեզ պիտի զարմացնեն. — Il s'est passé bien des choses qui vous surprendront.

Ամառը շուտ պիտի անցնի·	L'été se passe bientôt·
Զարմացնել·	Surprendre·
Ասկէ մինչեւ հոն շատ օրեր պիտի անցնին·	Il se passera plusieurs jours d'ici là·
Մարդ մը մտաւ որ ինծի հարցուց թէ ի՛նչպէս էի·	Il entra un homme qui me demanda comment je me portais·

Ապա, ուրեմն· Donc· Վասն որոյ· C'est pourquoi·
Անցեալ օր· L'autre jour· Մօտերս· Dernièrement·
Քիչ ատենէն· Dans peu de temps·
Մէջ· Dans (ապագայ ժամանակի համար)· En (անցեալ ժամանակի համար)։

Ութ օրէն պիտի գայ·	Il arrivera dans huit jours·
Այս ճամբորդութիւնը ութ օրուան մէջ ըրաւ·	Il a fait ce voyage en huit jours·
Երեք ամիսէն իր ուսումները լմնցուցած պիտի ըլլայ·	Il aura fini ses études dans trois mois·
Տարուան մը մէջ ուսումները լմնցուց·	Il a fini ses études en un an·
Գլխաւորաբար երկրաչափութեան զբաղեցաւ·	Il s'est appliqué principalement կամ particulièrement à la géometrie·
Գլխաւորաբար երկրաչափութիւն սորվեցաւ·	Il a fait une étude particulière de la géometrie·
Շատ բարեկամներ ունի·	Il a bien des amis, կամ beaucoup d'amis·

ԴԻՏ. Bien, շատ, խնդիրը յօդով կ'ուզէ du, de la, des· Beaucoup, առանց յօդի de, d'ով միայն կ'առնէ խնդիր ։

Շատ համբերութիւն ունիք·	Vous avez bien de la patience· Vous avez beaucoup de patience·
Շատ ստակ ունին·	Ils ont bien de l'argent· Ils ont beaucoup d'argent·
Շատ քաջասրտութիւն ունիք·	Vous avez bien du courage· » » beaucoup de »
Ընծայ ընել բան մը մէկուն.	Faire présent, cadeau de quelque chose à quelqu'un·
Պարոն Լամպէր ինծի գրեց անցեալ օր թէ իր քոյրերը պիտի գան հոս քիչ ատենէն, եւ աղաչեց ինծի ձեզի ըսել․ Ուստի կրնաք զանոնք տեսնել, եւ ձեր գնած գիրքերն անոնց տալ ։ Անոնք կը յուսան թէ գիրքերն անոնց ընծայ պիտի ընէք։ Անոնց եղբայրը զիս ապահովցուց (ըսաւ) թէ անոնք ձեզ կը յարգեն, առանց ձեզ անձամբ ճանչնալու·	Monsieur Lambert m'écrivit l'autre jour que mesdemoiselles ses sœurs viendraient ici dans peu de temps, et me pria de vous le dire· Vous pourrez donc les voir et leur donner les livres que vous avez achetés· Elles espèrent que vous leur en ferez cadeau· Leur frère m'a assuré qu'elles vous estiment, sans vous connaître personnellement·
Ձանձրանալ·	S'ennuyer de կամ à·
Ձեր քով ի՞նչպէս կրնայի ձանձրանալ.	Comment pourrais-je m'ennuyer auprès de vous?
Ամէն տեղ կը ձանձրանայ·	Il s'ennuie partout·
Սպասելէն կը ձանձրանայ.	Il s'ennuie d'attendre·
Հաճոյ·	Agréable·

Այս ամանը հաճելի ձեւ մը ունի · — Ce vase a une forme agréable ·

Մարդասէր · Complaisant, obligeant ·

Ինծի հետ շատ սիրով վարուեցաւ · — Il en a usé fort obligeamment կամ complaisamment à mon égard ·

Բարով գալ · — Etre le bienvenu ·

Ամէն տեղ աղէկ կ'ընդունուիք · — Vous êtes partout le bienvenu ·

219 . Հրահանգ

Տաշտ (փիլճան) մը չայ խմել կ'ուզէ՞ք · —Շնորհակալ եմ · չայը չեմ սիրեր · —Սուրճը կը սիրէ՞ք · —Կը սիրեմ, բայց նոր խմեցի · —Հոս չէ՞ք ձանձրանար · —Ի՞նչպէս կրնամ ձանձրանալ այս հաճելի ընկերութեան մէջ · —Իսկ ես, միշտ կը ձանձրանամ · —Եթէ ինծի պէս ընէիք, չէիք ձանձրանար · քանզի մտիկ կ'ընեմ բոլոր անոնք որ ինծի բան մը կ'ըսեն · այս եղանակաւ հազար հաճելի բան կը սորվիմ, եւ ժամանակ չեմ ունենար ձանձրանալու · բայց դուք ասոնցմէ բան մը չէք ըներ, ահա ինչու համար կը ձանձրանաք · —Ես ալ ճիշդ ձեզի պէս կ'ընէի, եթէ տրտում ըլլալու պատճառ չունենայի · —Պր · Լամպէրը տեսա՞ք · —Տեսայ · ըսաւ թէ իր քոյրերը քիչ ատենէն հոս պիտի ըլլան (գան), եւ աղաչեց ինծի որ ձեզի ըսեմ · Երբ անոնք հասնին (գան), կրնաք անոնց տալ ոսկիէ մատնին զոր գնեցիք · կը յուսան թէ զայն իրենց ընծայ պիտի ընէք, քանզի ձեզ կը սիրեն առանց ձեզ անձամբ ճանչնալու · —Քոյրս ձեզի գրե՞ց · —Գրեց, եւ ես պիտի պատասխանեմ · —Պէ՞տք է մօր ըսել թէ հոս էք · —Ըսէք · բայց մ'ըսէք թէ ան-

համբերութեամբ անոր կը սպասեմ. —Ինչու ձեր քոյրը չբերիք. —Ո՞րը. —Այն զոր միշտ կը բերէք՝ կրտսերը. —Դուրս ելլել չէր ուզեր, քանզի շատ աղէկ աղջիկ մի է. —Քանի՞ տարեկան է. —Գրեթէ տասնեւհինգ տարեկան է. —Տարիքին նայելով բաւական մեծ է. —Քանի՞ տարուան էք. —Քսանուերկու տարուան եմ. —Կարելի է. կը կարծէի թէ դեռ քսան տարեկան չէք։

ՀԲ. ԴԱՍ. Soixante-douzième Leçon.

ԲԱՑԱՍՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Ոչ. Ne—pas. Ne—point.

ԴԻՏ. Ա. Ne *անմիջապէս բայէն առաջ կը դրուի, իսկ* pas, *բայէն ետքը, բաղադրեալ ժամանակներու մէջ ընդ. անցեալէն առաջ.* Je ne parle pas. Je n'ai pas parlé.

Գիրքս չունի՞ք. N'avez-vous pas mon livre? *Չունիմ.* Je ne l'ai pas. *Այս մարդուն մի խօսիք.* Ne parlez pas à cet homme. *Եղբայրս չտեսա՞ք.* N'avez-vous pas vu mon frère? *Գաղիերէն չսորվեցա՞ւ.* N'a-t-il pas appris le français? *Չսորվեցաւ.* Il ne l'a pas appris.

ԴԻՏ. Բ. Ne *եւ* pas *երկուքն ալ աներբեւոյթէն առաջ կը դրուին։*

Զիս այնչափ կը սիրէ որ չի կրնար չընել.	Il m'aime trop pour ne pas le faire.
Կ՚երթամ, անոր անհաճոյ չըլլալու համար.	Je m'en vais pour ne pas lui déplaire.
Քիչ խելք ունենալու է ասիկա չտեսնելու համար.	Il faut être peu sensé pour ne pas voir cela.

ԴԻՏ. Դ. Cesser de, *դադրիլ*, Oser, *համարձակիլ*, Pouvoir, *կրնալ եւ* Savoir, *գիտնալ բայերուն հետ* ne *միայն կը գործածուի առանց* pas *ի։*

Ինծի ստակ խնդրելէ չէք դադրիր.	Vous ne cessez de me demander de l'argent.
Գանգատելէն չի դադրիր.	Elle ne cesse de se plaindre.
Ձենէ խնդրելու չեմ համարձակիր. [*կիր.*	Je n'ose vous le demander
Ձեզի ըսելու չի համարձա-	Elle n'ose vous le dire.
Չեմ կրնար հոն երթալ.	Je ne puis y aller. *կամ* je ne peux pas y aller.
Չեմ կրնար ըսել ձեզի.	Je ne saurais vous le dire.
Չէիք կրնար հաւատալ.	Vous ne sauriez le croire.

ԴԻՏ. Դ. Pas *լոկ կը բացասէ.* point *քնաւ ի նշանակութիւն ունի.* Il ne dort pas. Il ne mange pas. *կը նշանակեն հիմա չի քնանար (կոր), հիմա չուտեր (կոր).* Il ne dort point, il ne mange point, *կը նշանակեն՝ բնաւ չի քնանար, բնաւ չուտեր, այսինքն քնոյ եւ ախորժակի պակասութիւն ունի։*

ԴԻՏ. Ե. *Երբ խօսքին մէջ բացասող բառ մը կայ, ինչպէս* aucun, nul, rien, personne, jamais, ni, *ան ատեն* pas *չի գործածուիր.*

Բան մը չըսեր. Il ne dit rien. *Ամենեւին գիրք չունիմ.* Je n'ai aucun livre. *Այս անձը երբէք չտեսայ.* Je n'ai jamais vu cette personne.

Բաց աստի, դարձեալ. En outre, d'ailleurs.

Բաց ի. Outre. *Բաց ասկէ.* Outre cela. *Հիմա ըսածէս զատ.* Outre ce que je viens de dire.

Քշել, մղել·	Pousser·
Ճամբուն, փողոցին երկայնութեանը·	Le long du chemin, de la rue·
Բոլոր երկայնութեանը·	Tout le long de·
Բոլոր տարւոյն ընթացքին մէջ·	Tout le long de l'année·
Կարող ընել·	Mettre à même de···
Կարող, ի վիճակի ըլլալ·	Etre en état de, être à même de···
Առիթ, պատեհութիւն տալ·	Procurer, fournir l'occasion de·· Donner occasion de·
Աջ դին, աջէն·	A droite ; à main droite·
Ձախ դին, ձախէն·	A gauche ; à main gauche·
Չէ՞ք կրնար ըսել ինծի որն է ամենէն կարճ ճամբան քաղքին դուռը հասնելու·	Ne pourriez-vous pas me le dire quel est le chemin le plus court pour arriver à la porte de la ville·
Այս փողոցէն գացէք, եւ երբ ծայրը կու գաք, աջ դարձէք· պիտի գտնէք քառուղի մը որմէ անցէք·	Suivez cette rue, et quand vous serez au bout, tournez à droite ; vous trouverez un carrefour que vous traverserez·
Եւ ետքը՞·	Et puis ?
Ետքը պիտի մտնէք բաւական լայն փողոց մը որ ձեզ պիտի տանի մեծ հրապարակ մը ուր պիտի տեսնէք անել (չըգմազ) մը·	Puis vous entrerez dans une rue assez large qui vous mènera sur une grande place, où vous verrez un impasse կամ cul-de-sac (այս վերջինը քիչ կը գործածուի)·

Անել փողոցն աջդին թո-ղէք եւ անցէք քովի կա-մարակապ ճամբուն տա-կէն, եւ ապա հարցուցէք	Vous laisserez l'impasse à gauche et vous passerez sous les arcades qui sont à côté· Ensuite vous demanderez·

Կամարաձեւ ճամբայ մը Une arcade· Բառուղի (տէօրթ եօլ ապը)· Le carrefour· Անել փողոց· Le cul-de-sac կամ l'impasse· Գետակը, գետը· La rivière, le fleuve·

Ամուսնանալ· Se marier avec·

Առնել մէկը (ամուսնութեան)· Epouser quelqu'un·

Ամուսնացնել· Marier, donner en mariage, à, avec·

Հօրեղբօրորդիս իր քոյրը կարգելով, ինք ալ Տէլ-պի օրիորդն առաւ·	Mon cousin, ayant marié sa sœur, épousa mademoiselle Delby·
Ձեր հօրեղբօրորդին ամուս-նացա՞ծ է·	Votre cousin est-il marié ?
Ոչ, դեռ ամուրի է·	Non, il est encore garçon·

Ամուրի ըլլալ·	Etre garçon·
Շփոթեալ, վարանեալ·	Embarrassé·

Շփոթութիւն, վարանք մը· Un embarras· Զիս կը վարանեցնէք· Vous m'embarrassez· Զիս վարանման մէջ կը դնէք· Vous me mettez dans l'embarras·

Ամուսնութիւնը· Le mariage· Քոյրս առնել կ'ուզէ· Il demande ma sœur en mariage·

Չափ, միջոց, հնարք·	La mesure·
Հնարք, միջոց ձեռք առնել·	Prendre des mesures [res·
Ուրիշ հնարք ձեռք կ'առնեմ	Je prendrai d'autres mesu-

Բա՜րէ, ժամանակն ի՜նչպէս շուտ կ'անցնի ձեր ընկերութեանը մէջ· — Mon Dieu! que le temps passe vite dans votre société կամ votre compagnie·

Մեծարանք, քաղաքավարութիւն· — Le compliment·

Ինծի քաղաքավարութիւն մը կ'ընէք որուն չեմ գիտեր ինչ պատասխանեմ. — Vous me faites un compliment auquel je ne sais que répondre·

Յանցանքը· La faute· Յանցանքն իմս չէ· Ce n'est pas ma faute· Ինծի յանցանք մի համարիք· Ne m'imputez pas cette faute·

Յանցանք դնել, մեղադրել, — Imputer (տրական խնդիր կ'ուզէ·)

Յանցանքն որո՞ւ է· — A qui est la faute? [faire·

Չեմ գիտեր ինչ ընեմ· — Je ne sais կամ saurais qu'y

Յապաղումը· Le délai· Անյապաղ կ'ընէ· Il le fait sans délai·

Կ'երթամ, մեկնելու եմ· Je me sauve· Il faut que je m'en aille· Գացէք, կորսուեցէք· Allez-vous en!

Պիտի անձրեւէ, երթամ· Il va pleuvoir, je me sauve·

Կատակ ընել· Plaisanter, badiner· Կատակը· La plaisanterie, le badinage·

Կատակ կ'ընէք, կը ծաղրէք· Vous badinez, vous vous moquez·

Կատակ չի գիտեր· Il n'entend pas raillerie·

Ներում խնդրել մէկէն· Demander pardon à quelqu'un.

Ներել· Pardonner· Ներումը· Le pardon· Ներում կը խնդրեմ· Je vous demande pardon·

Յառաջանալ· Avancer· *Ժամացոյցը յառաջ կ'երթայ·* La montre avance·

Ետ մնալ· Retarder· *Ժամացոյցը ետ կը մնայ·* La montre retarde·

Կենալ· S'arrêter· *Ժամացոյցս կեցաւ·* Ma montre s'est arrêtée·

Ո՞ւր էինք·
Où en étions-nous ?

Քառասներորդ դասին էինք, էջ հարիւր երեսուն եւ վեց·
Nous en étions à la quarantième leçon, page cent trente six·

Դ.Ի.Տ. Ձ. Où sommes-nous ? *կը նշանակէ· Ո՛ւր, ո՞ր տեղ ենք·* Où en sommes-nous ? *կը նշանակէ, գիրքի մը կամ գործողութեան մը որ կէտին հասած ենք.*

Ժամացոյց մը լարել·
Remonter une montre·

Ժամացոյց մը ուղղել·
Régler une montre·

Ձեր ժամացոյցը քսան րոպէ առաջ է, իսկ իմինս քառորդ մը ետք է·
Votre montre avance de vingt minutes, et la mienne retarde d'un quart d'heure·

Կէսօր պիտի զարնէ·
Il va sonner midi·

Կէս օրը զարկա՞ւ·
Midi est-il déjà sonné ?

Զարնել·
Sonner·

Պայմանաւ· A condition ; sous condition· *Ենթադրելով·* Supposé·

Ձեզի ստակ փոխ պիտի տամ սա պայմանաւ որ այսուհետեւ աւելի խնայող պիտի ըլլաք քան որչափ ցարդ էիք·
Je vous prêterai de l'argent à condition que vous serez désormais plus économe que vous ne l'avez été jusqu'à présent·

Այսուհետեւ, առ յապա· Désormais, dorénavant, à l'avenir·

Ապագան· L'avenir·

Խնայող· Econome, économique, ménager·

Խաղէ հրաժարիլ, ետ կենալ· Renoncer au jeu·

Մէկուն խորհուրդին հետեւիլ· Suivre un conseil·

Շատ տխուր, սեւամաղձոտ կ'երեւաք· Vous avez l'air si mélancolique·

Մնաք բարով· Adieu· Au plaisir de vous revoir, *կամ սովորաբար*, au revoir·

220. Հրահանգ

Ժամը քանի՞ն է ·—Ժամը մէկ ու կէսն է ·—Կ'ըսէք թէ ժամը մէկ ու կէս է · իմ ժամացոյցս դեռ կէսօր ու կէս (տասուերկուք ու կէս) է · —Ընդհուպ երկուք պիտի զարնէ · —Ներեցէք, դեռ ժամը մէկը չզարկաւ · —Կ'ապահովցնեմ ձեզ որ ժամը մէկը քսան եւ հինգ րոպէ անցած է, քանզի ժամացոյցս շատ աղէկ կ'երթայ · —Տէր Աստուած, ժամանակն ինչ շուտ կ'անցնի ձեր ընկերութեան մէջ ·—Ինծի քաղաքավարութիւն մը կ'ընէք որուն չեմ գիտեր ինչ պատասխանեմ · —Ձեր ժամացոյցը Բարի՞զ գնեցիք · —Զանի չգնեցի, հօրեղբայրս զայն ինծ ընծայ ըրաւ ·—Այս կինը ձեզի ի՞նչ վստահացաւ ·—Ինծի կոմսի մը գաղտնիքը վստահացաւ, որ մեծ վարանման մը մէջ է իր աղջիկներէն մէկուն ամուսնութեանը պատճառաւ ·—Մէկը զայն առնե՞լ կ'ուզէ ·—Զանի ուզողը դրացի ազնուական մըն է · —Հարո՞ւստ է · —Ոչ, խեղճ մարդ մըն է որ ստակ մը չունի · —Կ'ըսէք թէ ձեր աշակերտակիցներուն մէջ բարեկամ չունիք, բայց յանցանքը ձերը չէ՞ ։ Անոնց վրայով գէշ խօսած

էք, եւ անոնք ձեզ վշտացուցած չեն. Անոնք ձեզի բարիք ըրած են, բայց եւ այնպէս դուք անոնց հետ դըժտեցաք. Հաւատացէք ինձ. ան որ բարեկամ չունի՝ ունենալու արժանի չէ.

221. Հրահանգ

Դերձակի մը եւ անոր մանչուն մէջտեղ խօսակցութիւն.

—Շարլ, հանդերձները Նարկիսի կոմսին տարի՞ք.—Այո, տէր, տարի.—Ի՞նչ ըսաւ.—Բան մը չըսաւ, եթէ ոչ թէ մեծ փափաք ունէր ինծի ապտակ զարնելու, վասն զի զանոնք աւելի կանուխ չտարի.—Անոր ի՞նչ պատասխան տուիք.—Տէր իմ, ըսի անոր, ես այս կատակը չեմ հասկնար. վճարեցէք ինծի ինչ որ պարտիք. եւ եթէ իսկոյն չէք ըներ, ուրիշ հնարք ձեռք կ'առնեմ. Հազիւ թէ ասիկա ըսի, ձեռքը սուրին տարաւ, եւ ես փախայ:

222. Հրահանգ

Ի՞նչ բանի վրայ կը զարմանաք.—Ձեզ դեռ անկողինը գտնելուս կը զարմանամ.—Եթէ գիտնայիք թէ ինչպէս հիւանդ եմ, չէիք զարմանար.—Կէսօրը զարկա՞ւ.—Այո, տիկին, արդէն կէս օր եւ կէս է.—Այսպէս ուշ է. կարելի՞ է.—Ուշ չէ. դեռ կանուխ է.—Ձեր ժամացոյցն աղէկ կ'երթա՞յ.—Ոչ, օրիորդ. քառորդ մը առաջ է.—Իսկ իմինս կէս ժամ ետ կը մնայ.—Թերեւս կեցա՞ծ է.—Արդարեւ, իրաւունք ունիք.—Լարուա՞ծ է.—Լարուած է, բայցեւայնպէս չերթար.—Կը լսէ՞ք. ժամը մէկ կը զարնէ.—Ուրեմն ժամացոյցս ուղղեմ եւ տուն երթամ.—Կ'աղաչեմ, քիչ մ'ալ կեցէք.—Չեմ կրնար, քանզի ճիշդ ժամը մէկին կը ճաշենք.—Մնաք բարով, ուրեմն, նորէն կը տեսնուինք.

223. Հրահանգ

Ի՞նչ ունիք, սիրելի բարեկամս. ինչո՞ւ այնպէս տխուր կ'երեւաք. — Բան մը չունիմ. — Թերեւս սրտնեղութիւն (վիշտ) մը ունիք. — Բան մը չունիմ, եւ նուազ քան ոչինչ, քանզի ստակ մը չունիմ, եւ պարտատեարցս շատ պարտք ունիմ։ Շատ թշուառ չեմ. — Երբ մարդ առողջ է, եւ բարեկամներ ունի, թշուառ չէ. — Ձենէ ծառայութիւն (շնորհք) մը խնդրելու կրնա՞մ համարձակիլ. — Ի՞նչ կը բաղձաք. — Շնորհք ըրէք ինծի յիսուն սկուտ փոխ տալու. — Բոլոր սրտով փոխ կու տամ ձեզ, բայց սա պայմանաւ որ խաղէ հրաժարիք եւ աւելի խնայող ըլլաք քան որչափ ցարդ եղաք. — Հիմա կը տեսնեմ որ բարեկամս էք, եւ ձեզ այնչափ կը սիրեմ որ չեմ կրնար ձեր խրատուն չհետեւիլ։

Ժան. — Ի՞նչ կ'ուզէք, տէր. — Գինի բեր. — Հիմա, տէր, — Հանրի. — Տիկին. — Կրակ ըրէք — Աղախինն արդէն ըրաւ. — Ինծի թուղթ, գրիչ եւ մելան բերէք. Բերէք նաեւ աւազ կամ ծծուն թուղթ, կնքամոմ եւ ճրագ։ Գացէք ըսելու քրոջս որ ինծի սպասէ, եւ կէսօրին եկէք նամակներս նամակատունը տանելու. — Շատ աղէկ, տիկին։

ՀԳ. ԴԱՍ. Soixante-treizième Leçon.

Տեւել, դիմանալ. Durer. *Այս ասուին աղէկ պիտի դիմանայ.* Ce drap durera bien. *Աս վերարկուն ո՞րչափ ատեն դիմացաւ ձեզի.* Combien de temps cet habit vous a-t-il duré?

Ըստ հաճոյս իմ· A mon gré·

Ամէն մարդու հաճոյիցը համեմատ· Au gré de tout le monde· *Անոր հաճոյիցը, ուզածին համեմատ բան մը չի կրնար ըլլալ·* On ne saurait rien faire à son gré·

Թոշակատուն մը, գիշերօթիկ դպրոց· Une pension, un institut d'éducation, un pensionnat·

Թոշակաւորներ պահել· Tenir pension·

Թոշակաւոր ըլլալ· Etre en pension, se mettre en pension.

Գոչել· S'écrier· *Անհանգիստ ընել (միտք), հոգ պատճառել·* Inquiéter· *Անհանգիստ ըլլալ, հոգ ընել·* S'inquiéter, être inquiet, *իգ·* inquiète *)·

Տրտմիլ, տխրիլ· Se chagriner, s'affliger, s'attrister·

* ԴԻՏ· et *վերջաւորած ածականներն իգական կ'ըլլան վերջը* te *աւելցնելով, ինչպէս՝* muet, *իգ·* muette· *բայց ի քանի մը հատէն որոնք միայն* e *գիրը կ'առնեն, եւ նախընթաց* e *ին վրայ ծանր շեշտ,* accent grave *կը դրուի· Ասոնք հետեւեալներն են,* complet, concret, discret, inquiet, replet, secret, *որոնց իգականն է* complète, concrète, *եւն·*

Ինչո՞ւ հոգ կ'ընէք· Pourquoi vous inquiétez-vous? *Հոգ չեմ ըներ·* Je ne m'inquiète pas· *Այս լուրն ինծի հոգ պատճառեց·* Cette nouvelle m'inquiéta· *Լուր չառնելուս վրայ հոգ կ'ընեմ·* Je suis inquiet de ne point recevoir de nouvelles· *Անիկա այս բանին վրայով հոգ կ'ընէ·* Elle est inquiète sur cette affaire· *Հոգ մ'ընէք·* Ne vous inquiétez pas·

Անհանգստութիւնը, հոգը· L'inquiétude·

Հանդարտ, Tranquille· *Հանդարտեցնել·* Tranquilliser·

Հանդարտ, անհոգ եղիք· Tranquillisez-vous·

Փոխել. Changer. Այս մարդը շատ փոխուած է քանի որ տեսած չեմ. Cet homme a beaucoup changé depuis que je ne l'ai vu.

Ծառայել (բանի մը համար ըլլալ) Servir.

Ասիկա ձեզի ի՞նչ բանի կը ծառայէ.	À quoi cela vous sert-il?
Ասիկա ինծի բանի մը չի ծառայեր.	Cela ne me sert à rien.
Ասիկա ձեր եղբօրն ի՞նչ բանի կը ծառայէ.	A quoi cela sert-il à votre frère?
Ասիկա անոր բանի մը չի ծառայեր.	Cela ne lui sert à rien.
Այս գաւազանը ձեզի ի՞նչ բանի կը ծառայէ.	A quoi ce bâton vous sert-il?
Շուներս ծեծելու կը ծառայէ.	Il me sert à battre mes chiens.
Այս ձին ձեր եղբօրն ի՞նչ բանի կը ծառայէ.	A quoi ce cheval sert-il à votre frère?
Իր խաւարտը շուկան տանելու կը ծառայէ.	Il lui sert à porter ses légumes au marché.
Այս շիշերը ձեր պանդոկապետին ի՞նչ բանի կը ծառայեն.	A quoi ces bouteilles servent-elles à votre hôte?
Անոնց մէջ իր գինին դնելու կը ծառայեն.	Elles lui servent à y mettre son vin.

(Բանի մը) տեղ ըլլալ. Servir de.

Հրացանս ինծի գաւազանի տեղ է.	Mon fusil me sert de bâton.
Այս ծակն անոր տան տեղ է	Ce trou lui sert de maison.

Անոր փողպատը գիշերնոցի տեղ եղաւ· Sa cravate lui a servi de bonnet de nuit·

Օգուտ ըլլալ· Servir (ետեւէն աներեւոյթը de ով)·

Լալէն ձեզի ի՞նչ օգուտ է· A quoi vous sert-il de pleu-
[չունի· rer?

Ասիկա բանի մը օգուտ Ce ne sert de rien·

Հանդէպ, դիմացը· Vis-à-vis (սեռական կ'ուզէ)·

Այս տանը, պարտէզին դիմացը· Vis-à-vis de cette maison, de ce jardin· Իմ դիմացս Vis-à-vis de moi·

Ճիշդ դիմացը· Tout vis-à-vis· [teau·

Դղեակին դիմացը կը բնակի Il demeure vis-à-vis du châ-

Թագաւորական գրատան դիմացը կը բնակի· Il demeure vis-à-vis de la bibliothèque royale·

Գրաւել, բռնել· S'emparer d'une chose·

Ցուցնել, յայտնել· Témoigner· Մէկուն դէմ վկայել· Témoigner contre quelqu'un· Ինծի շատ բարեկամութիւն ցուցուց· Il m'a témoigné beaucoup d'amitié·

Մէկը խայտառակ ընել· Tourner quelqu'un en ridicule·

Խայտառակ, ծաղր ըլլալ· Tomber en ridicule·

Ինքզինք ծաղրելի ընել· Se rendre ridicule·

Ի բնէ, ծննդեամբ ըլլալ· Etre natif de···

Ծնած ըլլալ· Etre né (en, dans)···

Ո՞ւր ծնած էք· Où êtes-vous né? Ես այս երկրին մէջ ծնած եմ· Je suis né dans ce pays· Je suis natif de ce pays·

Ձեր քոյրն ո՞ւր ծնած է· Où votre sœur est-elle née?

Հիւսիսային Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց մէջ ծնած է· Elle est née aux Etats-Unis de l'Amérique du Nord·

Ձեր եղբայրներն ո՞ւր ծնած են. Où vos frères sont-ils nés ?

Գաղլիա ծնած են. Ils sont nés en France.

Թոշակաւորը. Le pensionnaire. Որսորդի մախաղ. La gibecière. Գլխու բարձ մը. Un oreiller. Փետրակ. Le duvet.

224. Հրահանգ

Տէր, կը համարձակի՞մ հարցնելու ձեզ թէ ուր կը բնակի Պ. կոմսը. —Դղեակին մօտ կը բնակի, գետակին անդին. —Կրնա՞ք ըսել ինծի թէ ինչ ճամբայ բռնելու եմ հոն հասնելու համար. —Գետակին երկայնութեանը (եզերքէն ի վեր) գացէք, եւ ապա պիտի տեսնէք փոքր փողոց մը աջդին, որ ձեզ չիտակ պիտի տանի անոր տունը։ Գեղեցիկ տուն մըն է. դիւրաւ կը գտնէք. —Շնորհակալ եմ, տէր. —Ն. Կոմսը հո՞ս կը բնակի. —Այո, տէր, մտէք, եթէ կը հաճիք. —Տէր կոմսը տո՞ւնն է. Կը բաղձամ պատիւ ունենալ անոր հետ խօսելու. —Այո, տէր, տունն է. հրամանքնիդ ո՞վ էք. —Ես Պ. եմ, եւ Կ. կը կոչուիմ. —Զինարանը երթալու համար ամենէն կարճ ճամբան ո՞րն է. —Գացէք այս ճամբէն, եւ երբ ծայրը կը հասնիք, ձախ դարձէք. քառուղի մը պիտի գտնէք, որմէ անցէք։ Յետոյ պիտի մտնէք աւելի նեղ փողոց մը որ ձեզ պիտի տանի մեծ հրապարակ մը ուր պիտի տեսնէք անել փողոց մը. —Անկէ անցնի՞մ. —Ոչ, քանզի ելք չկայ։ Զայն թողէք աջ կողմը, եւ անցէք քովի կամրջակայ ճամբէն. —Ետքը՞. —Ետքը հարցուցէք. —Շատ շնորհակալ եմ ձեզ. —(Շնորհակալութեան) բան չկայ։

225. Հրահանգ

Ձեր մայրն ինչո՞ւ հոգ կ՚ընէ. —Հոգ կ՚ընէ լուր չառնելուն համար իր որդիէն որ բանակն է. —Անոր վրայ հոգ ընելու պէտք չունի, քանզի անիկա ամէն անգամ որ վտանգի մէջ կ՚ըլլայ, անկէ ազատիլ գիտէ։ Անցեալ ամառ, երբ մենք մէկտեղ որսի էինք, գիշերը վրայ հասաւ մեր գեղի տունէն գոնէ տասը մղոն հեռու. —Աղէկ. գիշերն ո՞ւր անցուցիք. —Ես ի սկզբան շատ հոգ կ՚ընէի, բայց ձեր եղբայրն ամենեւին. ընդհակառակն զիս կը հանդարտեցնէր։ Վերջապէս գեղացւոյ տնակ մը գտանք ուր անցուցինք գիշերը։ Հոն առիթ ունեցայ տեսնելու թէ ձեր եղբայրը որչափ յաջողակ է։ Բանի մը նստարան եւ խուրձ (տէմէթ, botte) մը յարդ անոր ծառայեցին անդորր անկողին մը շինելու. շիշ մը անոր աշտանակի տեղ եղաւ, մեր որսի մախաղները մեզի գլխու բարձ եղան. եւ մեր փողպատները՝ գիշերնոց։ Երբ առտուն արթնցանք, այնպէս զուարթ եւ առոյգ (gaillard) էինք, որպէս թէ փետրակի եւ մետաքսի վրայ պառկած էինք. —Հետամուտ մը (un candidat) Բրուսիոյ թագաւորէն պաշտօն մը կը խնդրէր։ Իշխանն անոր հարցուց թէ ուր ծնած էր։ «Պէրլին ծնած եմ», պատասխանեց անիկա։ «Գնա», ըսաւ թագաւորը (le monarque), «Բոլոր Պէրլինցիները բան մը չեն արժեր»։ «Կը ներէք, Տէր», պատասխանեց հետամուտը, «Աղէկներ ալ կան, եւ ես երկուք կը ճանչնամ»։ «Ո՞վ են այս երկուքը», հարցուց թագաւորը։ «Առաջինը կրկնեց հետամուտը, «ձեր վեհափառութիւնն է, երկրորդը ես եմ»։ Թագաւորը չկըր-

ցաւ ծիծաղը բռնել այս պատասխանին վրայ, եւ խընդրուածն անոր շնորհեց։

ՀԴ. ԴԱՍ. Soixante-quatorzième Leçon.

Տեսութենէ կորսնցնել, ալ չտեսնել. Perdre de vue.
Տեսութիւնը. La vue.

Ակնոց կը կրեմ, քանզի կարճատես եմ.	Je porte des lunettes, parce que j'ai la vue basse.

Կարճատես եմ. J'ai la vue courte կամ basse. Je suis myope

Նաւն այնչափ հեռու է որ տեսութենէ պիտի կորսնցնենք զայն.	Le bâtiment est si loin que nous le perdrons bientôt de vue.
Ասիկա տեսութենէ կորսնցուցի.	J'ai perdu cela de vue.
Որովհետեւ շատոնց է որ Անգղիա գացած չեմ, ձեր եղբայրը տեսութենէ կորսնցուցած եմ.	Comme il y a longtemps que je n'ai été en Angleterre, j'ai perdu de vue votre frère.
Որովհետեւ գաղիերէն գիրք չունիմ, այս լեզուին ուսումն այլեւս չեմ շարունակեր.	Comme je n'ai pas de livres français, j'ai discontinué l'étude de cette langue.

ԳԻՏ. Ա. Comme շաղկապը խօսքի մը սկիզբը որովհետեւ կը նշանակէ։

ԳԻՏ. Բ. Պէտք էի, պարտաւոր էի խօսքերը գաղիերէն devoir, պարտիլ բային թէականովը կը բացատրուին. Je devrais, j'aurais dû.

Անիկա պարտաւոր էիք ընել·	Vous devriez faire cela·
Իր հօրը այսպէս խօսելու չէր·	Il ne devrait pas parler ainsi à son père·
Հոնկանուխ երթալու էինք·	Nous devrions y aller de meilleure heure·
Զեր ըսածը մտիկ ընելու էին·	Ils devraient écouter ce que vous leur dites·
Ըսածիս աւելի ուշադրութիւն ընելու էիք·	Vous devriez faire plus d'attention à ce que je dis·
Անիկա ըրած ըլլալու էիք·	Vous auriez dû faire cela·
Ըրածէն աւելի աղէկ ըրած ըլլալու էր·	Il aurait dû s'y prendre mieux qu'il n'a fait·
Ուրիշ եղանակաւ ըրած ըլլալու էիք·	Vous auriez dû vous y prendre d'une autre manière·
Իմ ըրածիս պէս ըրած ըլլալու էին·	Ils auraient dû s'y prendre comme je m'y suis pris·
Անոնց ըրածէն տարբեր եղանակաւ մը ընելու էինք·	Nous aurions dû nous y prendre d'une autre manière qu'ils ne s'y sont pris·

Մաղթել, ըղձալ· Souhaiter (ետեւէն աներ· de ով)·

Ձեզի բարիլոյս կըմաղթեմ·	Je vous souhaite le bon jour·
Ձեզի բարի ճանապարհ կը մաղթեմ·	Je vous souhaite un bon voyage·
Ձեզի բարի տարի կը մաղթեմ·	Je vous souhaite la bonne année·
Մաս մը գնդի խաղալ·	Faire une partie de billard·
Սրինգ հարկանել·	Jouer de la flute·

Անկում մը· Une chute· Անկում մը ընել, իյնալ· Faire une chute, tomber·

Բնակութեան, կենալու տեղ մը· Un séjour·

Բնակութիւն ընել, մնալ, կենալ· Faire un séjour, séjourner·

Քաղքին մէջ երկայն կենալու միտք ունի՞ք· Comptez-vous faire un long séjour dans la ville?

Երկայն կենալու միտք չունիմ· Je ne compte pas y faire un long séjour·

Առաջադրութիւն ունենալ, միտքը դնել· Se proposer (*հետեւէն աներեւոյթը* de *ով*)·

Ճամբորդութիւն ընելու առաջադրութիւն ունիմ· Je me propose de faire le voyage· *Առաջադրութիւն ունիմ որսի երթալու·* Je me propose d'être d'une partie de chasse·

Գուշակել, միտքէն անցնիլ· Se douter (*սեռականով*)·

Ըրածը կը գուշակեմ· Je me doute de ce qu'il a fait·

Միտքէն չանցնիր թէ իրեն ինչ պիտի պատահի· Il ne se doute pas de ce qui va lui arriver·

Խորհիլ մէկուն, բանի մը վրայ· Penser à·

Որո՞ւն վրայ կը խորհիք· A qui pensez-vous? *Ի՞նչ բանի վրայ կը խորհիք·* A quoi pensez-vous?

Խօսք, խնդիր ըլլալ· S'agir de, être question de·

Խօսքն այսինչ բանի վրայ է· Il s'agit de·

Խօսքը ձեր զուարճութեանը վրայ չէ, այլ ձեր յառաջադիմութեանը վրայ· Il ne s'agit pas de votre plaisir, mais de vos progrès·

Դուք կը խաղաք, պարոն, բայց ոչ թէ խաղալ, այլ ուսանիլ պէտք է· Vous jouez, monsieur, mais il ne s'agit pas de jouer, il est question d'étudier·

Խնդիրն ի՞նչ է· De quoi s'agit-il ? *Խնդիրը սա է թէ մեր ժամանակը զուարճութեամբ անցնելու համար ի՞նչ ընելու ենք·* Il s'agit de savoir ce que nous ferons pour passer notre temps agréablement·

Դիտմամբ, գիտութեամբ· Exprès·
Կը ներէք, դիտմամբ չըրի· Je vous demande pardon, je ne l'ai pas fait exprès.
Լռել, լռած, լռելով· Se taire, tu, taisant·
Կը լռէ՞ք· Vous taisez-vous ? *Կը լռեմ·* Je me tais· *Կը լռէ·* Il se tait·
Կէս ժամ խօսելէն ետքը, լռեց· Après avoir parlé (pendant) une demi-heure, il se tut·

226. *Հրահանգ*

Գող մը օր մը գիշերօթիկ դպրոց մը մտնելով, երեք մեկնոց (manteau) *գողցաւ։ Դուրս ելլելու ատենը հանդիպեցաւ թոշակաւորներէն մէկուն որ գեղեցիկ ժապաւինեալ մեկնոց մ'ունէր։ Այնչափ մեկնոցներ տեսնելով հարցուց մարդուն թէ ուստի՞ առած էր զանոնք։ Գողը պաղ կերպով մը պատասխանեց թէ անոնք տանը մէջէն երեք հոգւոյ կը վերաբերէին որոնք տուին զանոնք իրեն որ եղը մաքրէ։ «Իմինիս ալ եղը մաքրեցէք, քանզի շատ պէտք ունի», ըսաւ թոշակաւորը· «բայց», յաւել, «պէտք է որ ժամը երեքին բերէք»։ «Շատ աղէկ, տէր», պատասխանեց գողը, չորս մեկնոցը տանելով, զոր դեռ բերած չէ։ —Կ'երգէք, տեարք, բայց երգել չի պահանջուիր* (il ne s'agit pas), *պարտ էիք լռել եւ ձեզի ըսուածը մինակ ընել· —Վարանեալ ենք·—Ի՞նչ է ձեր վարանքը· —Ձեզի ըսեմ· խնդիր է գիտնալ թէ*

մեր ժամանակն ի՞նչպէս զուարճալի կերպով անցնենք.—Մաս մը դնդի խաղացէք կամ մաս մը նարտ.—Առաջադրութիւն ունինք որսի երթալու. մեզի հետ կու գա՞ք.—Չեմ կրնար, քանզի դեռ համարս չըրի. եւ եթէ զանց ընեմ, վարպետս զիս կը յանդիմանէ.—Դուք գիտէք. եթէ աւելի կ'ընտրէք տունը մնալ քան թէ որսի երթալ, չենք կրնար ձեզ արգելուլ.—Պարոն Պ. մեզի հետ կու գա՞յ.—Թերեւս.—Չեմ սիրեր անոր հետ երթալ, քանզի կարի շատախօս է. բայց այսու հանդերձ շխտակ մարդ է.—Ի՞նչ ունիք. նեղացած կ'երեւիք.—Նեղանալու պատճառ ունիմ, քանզի հիմա ստակ հայթայթելու միջոց չկայ.—Պարոն Ս.ին տունը գացի՞ք.—Անոր տունը գացի, բայց անկէ փոխ առնելու միջոց չկայ. Միտքէս կ'անցնէր թէ ան ինծի փոխ չի տար. ահա ինչու համար չուզեցի անկէ խնդրել. եւ եթէ դուք ինծի ըսած չըլլայիք որ այնպէս ընեմ, ես այս մերժուելու նախատինքը յանձն չէի առներ.

227. Հրահանգ

Միտքէս կ'անցնէր որ դուք պիտի ծարուէիք, եւ ձեր քոյրերը պիտի անօթենային. ահա ինչու համար ձեզ հոս բերի.—Կը ցաւիմ սակայն ձեր մայրը չտեսնելուս.—Ինչո՞ւ ձեր սուրճը չէ՞ք խմեր.—Եթէ քուն չունենայի, կը խմէի.—Մերթ քուն ունիք, մերթ կը մսիք, մերթ տաք էք եւ մերթ ուրիշ բան մը ունիք. Կարծեմ թէ ձեր բարեկամուհւոյն պատահած դժբախտութեան վրայ չափազանց կը մտածէք.—Եթէ ես չմտածէի, ո՞վ պիտի մտածէր.—Ձեր եղբայրն որո՞ւ վրայ կը խորհի.—Իմ վրաս կը խորհի. քանզի մենք միշտ իրարու վրայ կը

խորհինք, երբ մէկտեղ չենք — Այսօր վեց խաղացող տեսայ որոնք ամէնքն ալ միեւնոյն ժամանակ կը շահէին· —Անիկա կարելի չէ· քանզի խաղացող մը չի կրնար շահիլ բայց եթէ երբ ուրիշ մը կը կորսնցնէ· —Իրաւունք կ'ունենայիք, եթէ թուղթ կամ գնդի խաղացողներուն վրայով խօսէի· բայց ես սրինգ եւ վին հարկանողներուն վրայով կը խօսիմ· —Երբեմն երաժշտութիւն կ'ընէ՞ք· —Շատ յաճախ, քանզի շատ կը սիրեմ· —Ի՞նչ նուագարան կը զարնէք·—Ես վին կը զարնեմ եւ քոյրս դաշնակ կը զարնէ։ Եղբայրս որ բամբ կը զարնէ, մեզի հետ կ'ընկերանայ, եւ օրիորդ Սդոլց երբեմն մեզ կը ծափահարէ· —Ան ալ նուագարան մը չի՞ զարնէր· —Անիկա տաւիղ կը զարնէ, բայց այնչափ մեծամիտ է որ մեզի հետ երաժշտութիւն չըներ· —Բաւական աղքատ քաղաք մը տօներու եւ լուսաւորութեանց մեծ ծախք ըրաւ իր իշխանին անցնելուն առթիւ։ Անիկա (իշխանը) զարմացաւ։ «Քաղաքը», ըսաւ պալատական մը, «իր պարտքը միայն ըրաւ»։ «Ճշմարիտ է», ըսաւ միւսը, «բոլոր ըրածը պարտք է»։

ԿԵ. ԴԱՍ. Soixante-cinquième Leçon·

Դէպ ի (տեղ մը)· Vers· Դէպ ի (բարոյապէս), մէկուն հետ· Envers·

Դէպ յիս կու գայ·	Il vient vers moi·
Դէպ յիս, ինծի հետ շատ աղէկ վարուեցաւ·	Il s'est comporté très-bien envers moi·

Դէպ առ ամենայն մարդիկ միշտ աղէկ վարուելու ենք ·	Il faut nous comporter toujours bien envers tout le monde ·
Ուրիշներուն վարմունքը մերինին արձագանգն է ։ Եթէ մենք դէպ առ նոսա աղէկ կը վարուինք , անոնք ալ դէպ առ մեզ աղէկ կը վարուին · բայց եթէ մենք անոնց հետ գէշ կը վարուինք , անոնց կողմէն լաւագոյնի ակնկալելու չենք ·	La conduite des autres n'est qu'un écho de la nôtre · Si nous nous comportons bien envers eux, ils se comporteront bien aussi envers nous ; mais si nous en usons mal avec eux, nous ne devons pas attendre mieux de leur part ·
Վարուիլ աղէկ , գէշ մէկուն հետ ·	En user bien, mal avec quelqu'un
Որովհետեւ դուք ինծի հետ միշտ աղէկ վարուեցաք , ես ալ ձեզի հետ գէշ չեմ վարուիր ·	Comme vous en avez toujours bien usé avec moi, je n'en userai pas mal avec vous ·
Որովհետեւ ինծի հետ միշտ աղէկ վարուեցաւ , ես ալ անոր հետ միշտ նոյն եղանակաւ վարուած եմ.	Comme il en a toujours bien usé avec moi, j'en ai toujours usé de la même manière avec lui ·

Ուշանալ · Tarder (ետեւէն աներեւոյթը à ով) ·

Ետ դառնալու մի ուշանաք.	Ne tardez pas à revenir ·
Դառնալու , նորէն գալու չեմ ուշանար ·	Je ne tarderai pas à revenir ·
Շատ կը ցանկամ ·	Il me tarde de · · · (միադէմ կը գործածուի) ·

Եղբայրս տեսնել շատ կը ցանկամ.	Il me tarde de voir mon frère.
Իր ստակն առնելու շատ կը ցանկայ.	Il lui tarde de recevoir son argent.
Ճաշել շատ կը փափաքինք, քանզի շատ անօթի ենք.	Il nous tarde de dîner, parce que nous avons bien faim.
Պառկելու շատ կը փափաքին, քանզի շատ յոգնած են.	Il leur tarde de se coucher parce qu'ils sont très fatigués
Դիւրութեան, անդորրու մէջ ըլլալ· Դիւրութեան, անդորրու մէջ չըլլալ· Նեղութեան մէջ ըլլալ·	Etre à son aise. Etre mal à son aise
Այս աթոռին վրայ շատ անդորր եմ.	Je suis bien à l'aise sur cette chaise.
Դուք ձեր աթոռին վրայ անդորր չէք.	Vous êtes mal à l'aise sur votre chaise.
Ասիկա ինչ կրնայ ըլլալ·	Qu'est-ce que cela peut [être ?
Այս թոշակատան մէջ անդորր չենք.	Nous sommes mal à notre aise dans cette pension.
Այս մարդն անդորրու մէջ է, քանզի շատ ստակ ունի.	Cet homme est à son aise, car il a beaucoup d'argent.
Այս մարդն անդորրու մէջ չէ, քանզի աղքատ է.	Cet homme est mal à son aise, car il est pauvre.
Անդորր ըլլալ·	Se mettre à son aise.
Անդորր եղիք.	Mettez-vous à votre aise.
Նեղութեան մէջ, նեղն ըլլալ	Etre gêné, être mal à son aise.
Նեղուիլ, նեղն ըլլալ·	Se gêner.
Մի նեղուիք.	Ne vous gênez pas.

Այս մարդը երբէք չի նեղ- | Cet homme ne se gêne ja-
ուիր. մէկուն համար չի | mais ; il ne se gêne ja-
նեղուիր. | mais pour personne.

Կրնա՞ք, առանց նեղուելու, | Pouvez-vous, sans vous gé-
ձեր հրացանն ինծի փոխ | ner, me prêter votre fu-
տալ. | sil ?

Թախանձել, թախանձանօք | Faire des instances ; prier
աղաչել. | avec instances.

Ամէն կարելի թախանձա- | Je l'en ai sollicité avec toutes
նօք անոր աղաչեցի. | les instances possibles.

Աղաչել, պաղատիլ. Solliciter (de ով), prier*)

(*) ԴԻՏ. Prier բայն à նախադրութեամբ ի պաշտօնէ հրաւիրել կը նշանակէ. Il m'a prié (invité) à dîner pour dimanche prochain.

Մէկուն աղաչել. Solliciter quelqu'un.
Բան մը աղաչել. Solliciter quelque chose.
Հոս, հոն. [տեն. Par-ci, par-là.
Երբեմն երբեմն. ատեն ա- De loin en loin.
Բաւական, սանկ. Tant bien que mal. Passablement.

Շարադրութիւնս բաւական | J'ai fait ma composition
աղէկ ըրի. | passablement bien.

Ասիկա վաղուան թողունք. Remettons cela à demain.

Յապաղել, ուրիշ ատենուան թողուլ. Remettre à. Այս դասն ուրիշ անգամուան թողունք. Remettons cette leçon à une autre fois. Տօնը կիրակիի մը թողուեցաւ. La fête a été remise à un dimanche.

Մէկը մասնակից ընել բանի մը. { Faire part de qch. à qqn.
Հաղորդել մէկուն բան մը. } Communiquer qch. à qqn

Ասիկա ձեր հօրը հաղորդեցի՞ք· Avez-vous fait part de cela à votre père? *Հաղորդեցի·* Je lui en ai fait part·

Որչափ որ· Quelque—que (*Տես Դաս Չ·*); quoi—que (*Դաս Չ·*)· *Երկուքն ալ ստորադասականով կը գործածուին ։*

Ի զուր խօսիլ, խնդալ, եւն· Avoir beau parler, rire, *եւն.*

ԴԻՏ· Բ· Avoir beau *էն ետքը եկող աներեւոյթը նախադրութիւն չուզեր ։*

Ի զուր կը խօսիք, ձեզ չի լսեր, քանզի խուլ է· Vous avez beau parler, il ne vous entend pas, car il est sourd·

Ի զուր, վայրապար· En vain; vainement·

Ի զուր բոլորտիքս նայեցայ· ոչ մարդ ոչ տուն կը տեսնէի, եւ ոչ դոյզն երեւոյթ մը բնակութեան· En vain j'avais regardé tout autour de moi; je ne découvrais ni homme, ni maison, pas la moindre apparence d'habitation·

Բնակութիւն, բնակարան մը· Une habitation·

Ի զուր կը խօսիմ, ինծի մտիկ չէք ըներ· J'ai beau parler, vous ne m'écoutez point·

Ի զուր ձեռքէս եկածը կ'ընեմ, անոր չեմ կրնար հաճոյ ըլլալ· J'ai beau faire de mon mieux, je ne puis rien faire à son gré·

Ի զուր կ'ըսէք, ոչ ոք ձեզի կը հաւատայ· Veus avez beau dire, personne ne vous croira·

Ի զուր ստակ կը վաստկին (որչափ ստակ վաստկին), չեն կրնար հարուստ ըլլալ· Ils ont beau gagner de l'argent, ils ne seront jamais riches·

Ի զուր կը փնտռենք, մեր կորսնցուցածը պիտի չգտնենք· Nous avons beau chercher, nous ne trouverons pas ce que nous avons perdu·

Ողջունել. Saluer. *Պատիւ ունիմ ձեզ ողջունելու*. J'ai l'honneur de vous saluer.

Անոր բարեւներս տուէք. Faites-lui mes amitiés. *Կամ* Dites lui bien des choses de ma part.

Կ'աղաչեմ որ իմ բարեւներս տաք ձեր քրոջը. Je vous prie de faire mes compliments à mademoiselle votre sœur. *Մեծարանքս անոր մատուցէք*. Présentez-lui mes respects.

Զանցառութիւն չեմ ըներ. Je n'y manquerai pas.

Ներկան. Le présent. *Անցեալը*. Le passé. *Ապառնին*. L'avenir; le futur. *Ժամանակի կորուստը*. La perte du temps.

Առաքինութեան թոյլ տուած բոլոր հեշտութիւնները վայելեցէք. Jouissez de tous les plaisirs que la vertu permet.

228. Հրահանգ

Ձեր գաղղիերէն շարադրութիւնն ըրի՞ք. —Ըրի. —Ձեր ուսուցիչը գոհ եղա՞ւ. —Չեղաւ. զուր կրծացիս չափ կ'աշխատիմ, անոր հաճոյ չեմ կրնար ըլլալ. —Ի զուր կ'ըսէք (որչափ ըսէք), ոչ ոք ձեզի կը հաւատայ. —Կրնա՞ք առանց նեղուելու, ինծի հինգ ֆրանք փոխ տալ. —Որովհետեւ ինծի հետ միշտ աղէկ վարուած էք, ես ալ ձեզի հետ աղէկ պիտի վարուիմ. —Ձեզ փոխ կուտամ ձեզի պէտք եղած ստակը, բայց սա պայմանաւ որ գալ շաբթու ինծի հատուցանէք. —Կրնաք վստահիլ. —Որդիս ձեզի հետ ի՞նչպէս վարուեցաւ. —Ինծի հետ աղէկ վարուեցաւ, քանզի ամենուն հետ աղէկ կը վարուի. —Անոր հայրը շատ անգամ անոր կ'ըսէր. « Ուրիշներուն վարմունքը մերինին արձագանգն է ։ Եթէ մենք

անոնց հետ աղէկ վարուինք, անոնք ալ մեզի հետ աղէկ կը վարուին. բայց եթէ մենք գէշ կը վարուինք անոնց հետ, անոնց կողմէն լաւագունի սպասելու չենք »: —Ձեր եղբայրները կրնա՞մ տեսնել. —Վաղը կը տեսնէք: Որովհետեւ երկայն ճամբորդութենէ մը նոր եկած են, շատ կը փափաքին քնանալ, քանզի շատ յոգնած են. —Քոյրս ի՞նչ ըսաւ. —Ըսաւ թէ շատ կը ցանկայ ճաշել, քանզի շատ անօթի է. —Ձեր թոշակատան մէջ աղէ՞կ էք. —Հոն շատ աղէկ եմ. —Ձեզի ըսածս ձեր եղբօրը հաղորդեցի՞ք. —Որովհետեւ շատ յոգնած էր, շատ կը փափաքէր քնանալ, այնպէս որ անոր հաղորդելը վաղուան թողի:

229. Հրահանգ

Պատիւ ունիմ ձեզի բարիլոյս մաղթելու. ի՞նչպէս էք. —Շատ աղէկ, շնորհակալ եմ. —Տունէն ի՞նչպէս են. —Բաւական աղէկ. փառք Աստուծոյ: Քոյրս քիչ մը հիւանդացաւ, բայց առողջացաւ. ինծի ապսպրեց որ ձեզի անոր բարեւները տամ. —Շատ ուրախ եմ լսելով որ աղէկ է, իսկ դուք, նոյն իսկ առողջութիւնն էք. ձեր դէմքը շատ աղէկ է. —Հիւանդ ըլլալու ժամանակ չունիմ. գործերս չեն թողուր. —Հրամեցէք, նստեցէք. ահա աթոռ մը. —Ձեզ ձեր գործերէն զբաղեցնել չեմ ուզեր. գիտեմ որ վաճառականի մը համար ժամանակը պատուական է. —Հիմա ստիպողական գործ մը չունիմ. սուրհանդակս արդէն գնաց. —Աւելի չեմ կենար: Ուզեցի միայն, հանդիպելով ձեր առողջութեանը տեղեկանալ. —Ինծի շատ պատիւ կ'ընէք. —Այսօր օդը շատ գեղեցիկ է: Եթէ թոյլ կու տաք, կէսօրէն ետքը ձեզ նորէն տեսնելու հաճութիւնն ունենամ, եւ եթէ ժա-

մանակ ունիք, մէկտեղ պտոյտ մը ընելու երթանք·
—Մեծ հաճութեամբ ։ Ուրեմն կը սպասեմ· —Դէպ ի
ժամը եօթնին ձեզ առնելու կու գամ· —Մնաք բարով
ուրեմն, նորէն կը տեսնուինք· —Պատիւ ունիմ ձեզ
ողջունելու ։

230. Հրահանգ

Ժամանակի կորուստն աննորոգելի կորուստ է ։ Բոլոր
աշխարհի ոսկիովը վայրկեան մը միայն չի կրնար ստաց-
ուիլ ։ Ուստի շատ կարեւոր է աղէկ գործածել ժամա-
նակը որ բոպէներու մէջ կը կայանայ, որոնցմէ օգուտ
քաղել պէտք է ։ Ներկան միայն ունինք· անցեալն այլ
եւս բան մը չէ, եւ ապագան անստոյգ է· —Ամբաւ
մարդիկ չուայտութիւն ընելով կը կործանին ։ Եթէ մար-
դոց մեծ մասն իրենց ունեցածովը շատանալ գիտնար,
երջանիկ կ'ըլլային· բայց անոնց ժլատութիւնը շատ
անգամ զանոնք թշուառ կ'ընէ ։ Երջանիկ ըլլալու հա-
մար, պէտք է անցեալը մոռնալ, ապագային համար
հոգ չընել, եւ ներկան վայելել.—Շատ տխուր էի, երբ
հօրեղբօրորդիս տունս եկաւ ։ « Ի՞նչ ունիք », հարցուց·
« Ո՛հ, սիրելի հօրեղբօրորդիս », պատասխանեցի, «այն
ստակը կորսնցունելով, ամէն բան կորսնցուցի ։ « Հոգ
մ'ընէք », ըսաւ, « քանզի ձեր ստակը գտայ » ։

ՉՈՐՐՈՐԴ ԱՄԻՍ. Quatrième Mois·

ՀԶ. ԴԱՍ· Soixante-seizième Leçon·

Նշանակել, ըսել ուզել· Vouloir dire·
Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք· Que voulez-vous dire ? Ըսել կ'ու-

զեմ· Je veux dire· Այս մարդն ի՞նչ ըսել կ'ուզէ· Que veut dire cet homme? Ըսել կ'ուզէ· Il veut dire·

Անիկա ի՞նչ ըսել է· Qu'est-ce que cela veut dire? Que veut dire cela? Անիկա ըսել է· Cela veut dire· Անիկա բան մը չի նշանակեր· Cela ne veut rien dire· Չեմ գիտեր ինչ ըսել է· Je ne sais (pas) ce que cela veut dire·

Ճիշդ ըլլալ· Y regarder de près·

Այս մարդուն հետ գործ ունենալ չեմ ուզեր, քանզի շատ ճիշդ է· Je n'aime pas à avoir affaire avec cet homme, car il y regarde de trop près·

Անհամբեր ըլլալ· S'impatienter de·

Ասոր համար անհամբեր մ'ըլլար· Ne vous impatientez pas de cela·

Հսկել· Veiller· Բոլոր գիշերը հսկեցի· J'ai veillé toute la nuit·

Խորհուրդ տալ· Conseiller (ետեւէն աներ· de ով)·

Ձեզի խորհուրդ կու տամ մեկնիլ· Je vous conseille de partir·

Հագուստը· La mise· Փառաւոր հանդերձ մը· Une mise élégante·

Հագուիլ· Se mettre· Այս մարդը միշտ աղէկ կը հագուի· Cet homme se met toujours bien·

Ըսելու բան մը գտնել· Trouver à redire à quelque chose

Այս մարդն ամէն տեսածին վրայ ըսելու բան մը կը գտնէ· Cet homme trouve toujours à redire à tout ce qu'il voit·

Ասոր բան մը կը գտնէ՞ք ըսելու· Trouvez-vous à redire à cela?

Ըսելու բան մը չեմ գտներ· Je n'y trouve rien à redire.

Պտոյտ, շրջան, խաղ։ Un tour. *Խաղ մը խաղալ։* Jouer un tour.

Մէկուն խաղ մը խաղալ։	Jouer un tour à quelqu'un.
Պտոյտ, շրջան մը ընել։	Faire un tour de promenade.
Պարտէզը պտոյտ մը ըրի։	J'ai fait un tour de jardin.
Պարտէզը երկու պտոյտ ըրաւ։	Il a fait deux tours de jardin.
Այլեւս, ալ, նաեւ։	De plus; encore.
Ինծի երեք գիրք տուաւ, բայց երեք հատ ալ կ'ուզեմ։	Il m'a donné trois livres, mais j'en veux encore trois.
Բայց ի, զատ։	Outre.
Ձեր ինծի տուած երեք գիրքէն զատ, կ'ուզեմ նաեւ երեք հատ աշխարհագրական տախտակ։	Outre les trois livres que vous m'avez donnés, je veux encore trois cartes géographiques.

Նուազ։ De moins. *Երեք նուազ։* Trois de moins. *Երեք աւելի։* Trois de trop.

Կարողութիւնս։ Ma portée. *Իմ կարողութեանս, ձեռքիս տակ։* A ma portée. *Իմ կարողութենէս վեր։* Au-dessus (hors) de ma portée.

Այս բաները ամէն մարդու կարողութեանը տակ չէ։	Ces choses ne sont pas à la portée de tout le monde.

Հրացանի գնդակի հեռաւորութեան մէջ։ A la portée du fusil. A une portée de fusil.

Հրացանի գնդակի մը կրկին հեռաւորութեամբ։ A deux portées de fusil.

Ո՞րչափ հրացան պարպեցիք։	Combien de coups de fusil avez-vous tirés? (*տես Դաս ԽԸ։*)

Կ'ուզէի գիտնալ թէ ինչո՞ւ այս մարդն այսպէս աղմուկ կ'ընէ· Je voudraie bien savoir pourquoi cet homme fait un tel bruit ?

Յորչափ որ· Tant que·

Յորչափ որ աղէկ կը վարուիք, պիտի սիրուիք· Tant que vous vous comporterez bien, vous serez aimés·

Վերցունել· Elever· Բերան մը լեցուն· Une bouchée·
Լեցունել· Combler· Մէկը ուրախութեամբ լեցունել· Combler quelqu'un de joie·
Վեհանձն· Généreux· Բարերար· Bienfaisant, charitable·

Զիս երախտեօք լեցուցիք· Vous m'avez comblé de bienfaits· [(Մկբ·)·

Անկեղծ· Sincère (ած·)· Անկեղծաբար· Sincèrement

Օգուտ մը, առաւելութիւն· Un avantage·

Վնաս· Le désavantage·

Երբէք ի վնաս ձեր բան մը պիտի չըսեմ· Je ne dirai jamais rien à votre désavantage·

Անձնատուր ըլլալ· Se rendre· Թշնամիք անձնատուր եղան· Les ennemis se sont rendus·

Նախապատիւ համարել· Préférer· Նախապատիւ կը համարիմ օգտակարը զուարճալիէն· Je préfère l'utile à l'agréable·

Գ·Ի·Տ· Գոյականաբար գործածուած բայեր եւ ածականներ արական են·

Խմելը· Le boire· Ուտելը·Le manger·

Նայել, նկատել· Regarder·

Նայեցէք սա դալար եւ պայծառ գոյներով փառաւոր ծաղիկներուն· Regardez ces superbes fleurs aux couleurs si fraîches et si éclatantes·

Գոյնը. La couleur; le teint. *Շուշանը*. Le lis. *Մանուշակը*. La violette. *Լերդախոտը*. La germandrée. *Վարդը*. La rose. *Այլաբանական նշան*. Un emblème.
Կանանչ դալարին աչուըներու աղէկ է La verdure fraîche fait du bien à la vue.

231. Հրահանգ

Ինչո՞ւ այս մարդուն խաղ մը խաղացիք. —Վասն զի ամէն ըսածիս դէմ ըսելու բան մը կը գտնէ. —Աս ի՞նչ կը նշանակէ, տէր. —Աս կը նշանակէ թէ ես ձեզի հետ գործ ընել չեմ սիրեր, քանզի շատ ճիշդ (բծախնդիր) էք. —Կ'ուզէի գիտնալ թէ ձեր եղբայրն ինչու իր պարտքը չըրաւ. —Զափազանց դժուարին էր ։ Բոլոր գիշերն արթուն կեցաւ, եւ չկրցաւ ընել (պարտքը), քանզի այն պարտքը (դասը) իր կարողութենէն վեր էր. —Պ. Ֆ. գիս տեսնելուն պէս, կը սկսի անգղիերէն խօսիլ վարժելու համար, եւ գիս պատուով կը լեցունէ. այնպէս որ շատ անգամ չեմ գիտեր թէ ինչ պատասխանեմ ։ Եղբայրներն ալ այնպէս կ'ընեն. բայց եւ այնպէս շատ աղէկ մարդիկ են. ոչ միայն հարուստ եւ քաղցրաբարոյ են, այլ եւ վեհանձն են եւ բարերար ։ Զիս անկեղծաբար կը սիրեն. ասոր համար է որ զանոնք կը սիրեմ, ուստի եւ ի վնաս նոցա երբէք բան մը պիտի չըսեմ ։ Զանոնք աւելի կը սիրէի, եթէ այնչափ արարողութիւններ չընէին. բայց ամէն մարդ իր թերութիւնն ունի, իմ թերութիւնս ալ անոնց արարողութիւններուն վրայով չափազանց խօսիլ է ։

232. Հրահանգ

Թշնամիք անձնատուր եղա՞ն. —Անձնատուր չեղան,

քանզի կեանքը մահուան նախապատիւ չէին համարեր· ոչ հաց, ոչ միս, ոչ ջուր, ոչ զէնք, ոչ ստակ ունէին· բայց եւ այնպէս ուզեցին մանաւանդ մեռնիլ քան անձնատուր ըլլալ·— Ինչո՞ւ այսպէս տխուր էք· — Ինծի հոգտուող բանը չէք գիտեր, սիրելի բարեկամ·— Ըսէք ինծի, քանզի կ'ապահովցնեմ ձեզ որ ձեր վիշտերուն այնպէս մասնակից եմ ինչպէս ձեր հաճոյքներուն·— Ստոյգ եմ որ դուք մասնակից էք իմ վիշտերուս, բայց այս վայրկենիս չեմ կրնար ըսել ձեզի ինծի հոգ պատճառող բանը։ Բայց դիպող ժամու կ'ըսեմ։ Ուրիշ բանի վրայ խօսինք (խօսքը փոխենք) հիմա· — Ի՞նչ կը խորհիք այն մարդուն վրայով որ երէկ նուագածութեան ատեն մեզի հետ խօսեցաւ·— Շատ խելացի մարդ է, եւ իր արժանաւորութեան հաւնած չէ։ Բայց ինչո՞ւ կը հարցնէք ինծի ասիկա·— Բանի մը վրայ խօսելու համար· — Կ'ըսուի· գոհութիւնը հարստութեան տեղ կը բռնէ· ապա միշտ գոհ ըլլանք· — Մասնակից ըլլանք մեր ունեցածներուն, եւ մեր բոլոր կենացը մէջ անբաժանելի բարեկամներ մնանք։ Դուք միշտ բարով եկած պիտի ըլլաք իմ տունս, ես ալ կը յուսամ այնպէս ըլլալ ձեր տունը։ Եթէ ձեզ երջանիկ տեսնէի, ես ալ նոյնպէս կ'ըլլայի, եւ գոհ կ'ըլլայինք մեծամեծ իշխաններէն (թագաւորներէն) աւելի, որոնք միշտ այնպէս չեն։ Երջանիկ պիտի ըլլանք, երբ կատարելապէս գոհ ըլլանք մեր ունեցածովը· եւ եթէ մեր պարտաւորութիւնն աղէկ ընենք, Աստուած պիտի հոգայ մնացածը։ Անցեալն այլեւս բան մը չըլլալով, ապագային համար հոգ չընենք, եւ ներկան վայելենք։

233. Հրահանգ

Նայեցէք, տիկնայք, սա այնպէս դալար գունով եւ այնպէս պայծառ գեղեցիկ ծաղիկներուն. Ջուր միայն կը խմեն։ Սպիտակ շուշանն անմեղութեան գոյն ունի. մանուշակը համեստութեան նշանակ է. անիկա Լուիզայի աչուըներուն մէջ կրնայ տեսնուիլ։ Լերդախոտը երկնի գոյնն ունի, մեր ապառնի բնակութեանը, եւ վարդը, ծաղկանց թագուհին, գեղեցկութեան եւ ուրախութեան այլաբանական նշանն է։ Բոլոր ասոնք անձնաւորեալ կը տեսնուին, գեղեցիկ Ամելիան տեսնելով։ Դալար խոտն ինչ գեղեցիկ է։ Մեր աչուըներուն օգուտ կ'ընէ, եւ յուսոյ գոյնն ունի, մեր ամենէն հաւատարիմ բարեկամին որ մահուան առենն անգամ մեզ չի թողուր.—Խօսք մ'ալ, սիրելի բարեկամ.—Ի՞նչ կը հրամայէք.—Մոռցայ աղաչելու ձեզ որ իմ մեծարանքս ընէք ձեր տիկին մօրը։ Անոր ըսէք, եթէ կը հաճիք, որ տունը չգտնուելուս կը ցաւիմ, երբ վերջին անգամ զիս պատուեց իր այցելութեամբը.—Անոր կողմէն շնորհակալ եմ, եւ անշուշտ պիտի կատարեմ.—Մնաք բարով ուրեմն։

ՀԷ. ԴԱՍ. Soixante-dix-septième Leçon.

Մետաքսէ շրջազգեստ. Une robe de soie. *Խոհանոցի սեղան.* Une table de cuisine. *Ագաժուէ սեղան.* Une table d'acajou. *Քարէ տուն.* Une maison de pierre. *Հողմաղաց.* Un moulin à vent. *Սրճաղաց.* Un moulin à café.

ԴԻՏ. Ա. Բ. Դասին մէջ արդէն ըսուեցաւ թէ նիւթի մը անուան ու անկէ շինուած առարկային մէջտեղ de

նախադրութիւնը կը դրուի, եւ հայերէն եղեն վերջաւորած ածականներուն նշանակութիւնն ունի· զորօրինակ, le soulier de cuir, կաշիէ մուճակ· le fusil de fer, երկաթեղէն հրացան, եւն ։ Եթէ երկրորդ գոյականը նպատակ մը, գործածութիւն, կամ բանի մը բաղկացուցիչ մասերը կը նշանակէ, երկու անուանց մէջտեղ à նախադրութիւնը կը դրուի ։ Տես հետեւեալ օրինակները ։ Թաւիշէ բեղոյր մը· Un chapeau de velours· Արծաթէ պոյտ· Un pot d'argent· Ջրաղաց (ջրով դառնալու աղօրիք)· Un moulin à eau· Շոգաղաց· Un moulin à vapeur· Թնդանօթի (համար) վառօդ· De la poudre à canon· Հրազէն· Des armes à feu· Միաձի (մէկ ձիով երթալու) կառք· Une voiture à un cheval· Քառաձի կառք· Une voiture à quatre chevaux· Երկանիւ (երկու անուով) կառք· Une voiture à deux roues· Քառանիւ ժանուար· Un carosse à quatre roues· Միայարկ, երկայարկ, եռայարկ տուն· Une maison à un étage, à deux étages, à trois étages·

Չափն անցունել· 2· Զայրացունել· Outrer·

Այս մարդն ինչ որ կ'ըսէ եւ ինչ որ կ'ընէ, չափը կ'անցունէ· Cet homme outre tout ce qu'il dit et tout ce qu'il fait·

Տեղը բռնել· Tenir lieu de···

Այս մարդն ինծի հօր տեղ է· Cet homme me tient lieu de père· կամ, Cet homme me sert de père·

Այս հովանոցն անոր գաւազանի տեղ է· Ce parapluie lui tient lieu de canne· կամ, lui sert de canne·

Մատնաչափ մը· Un pouce·

Մանր (վաճառել)· En petit, en détail·

Մեծ (վաճառել)· En grand, en gros·

Գրեթէ· A peu près, presque· *Իբր*· Environ, de près, à peu près· *Կարգաւ*· Tour à tour·

Ջանալ· S'efforcer (*ետեւէն անկր*· de *ով կամ* à *ով*)·

Ինքզինք ցաւի, ուրախութեան տալ· S'abandonner à la douleur, à la joie·

Հալեցնել, ձուլել· Fondre· *Յարտասուս ցնդիլ*· Fondre en larmes·

Ծնուցանել, առթել, պատճառել· Faire naître, occasionner, causer· *Դժուարութիւններ, կռիւ, կասկած ծնուցանել (հանել)*· Faire naître des difficultés, des querelles, des soupçons·

Այս մարդուն վարմունքը միտքիս մէջ կասկած յարոյց· La conduite de cet homme a fait naître des soupçons dans mon esprit, *կամ* m'a donné du soupçon·

Թօթուել· Secouer· *Այս ծառը թօթուէ, եւ պտուղները պիտի իյնան*· Secouez cet arbre, et les fruits en tomberont·

Պակսիլ, չունենալ· Manquer de· *Այս մարդն ամէն բանէ զուրկ է*· Cet homme manque de tout· *Ստակ չունի*· Il manque d'argent· *Բանի մը պակասութիւն չունիմ*· Je ne manque de rien·

Սեղանի սպաս (դանակ, տարգալ, պատառաքաղ)· Un couvert· *Չորեքսպասեայ (չորս հոգւոյ նստելու) սեղան*· Une table de quatre couverts· *Տասնսպասեայ սեղան*· Une table de dix couverts·

Գրասեղան մը· Une table à écrire· *Սեղանատուն մը*· Une salle à manger· *Ննջարան մը*· Une chambre à coucher· *Կրկնահար ժամացոյց*· Une montre à répétition· *Ձիթոյ շիշ*· Une bouteille à l'huile· *Մանանխոյ աման*. Un pot à moutarde· *Ջրոյ աման*· Un pot à l'eau· *Ոսպէ*

Հրացան. Un fusil de chasse. Ձկնորսութեան կարթ. Une ligne à pêcher.

Պահանջել. Exiger. Ինէ ի՞նչ կը պահանջէք. Qu'exigez-vous de moi? Ձենէ բան մը չեմ պահանջեր. Je n'exige rien de vous.

Կաթնաման. Un pot au lait.

ԴԻՏ. Բ. Նպատակ ցուցնող անունները փոխանակ à ի երբեմն նաեւ յօդով au, à la, aux կ'առնեն. ինչպէս.

Ճագարավաճառը. L'homme aux lapins.

Ոստրէավաճառ կինը. La femme aux huitres.

ԴԻՏ. Գ. Այս ոճն ընտանեկան է. սովորաբար կ'ըսուի, le marchand de lapins, la marchande d'huitres. La laitière. Կաթնավաճառ աղջիկ կամ կինը։

ԼԱՏԻՆԵՐԷՆԷ ԵՒ ՅՈՒՆԱՐԷՆԷ ԱՌՆՈՒԱԾ ՅԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒԱՆՔ

ԿԱՆՈՆ. Ա. a վերջաւորած արանց անուններն a վերջաւորութիւնը կը պահեն. բայց a վերջաւորած կանանց անուններն a ն կը փոխեն e ի.

Կալիգուլա. Caligula. Դոլաբելլա. Dolabella. Կղէոպատրա (կին). Cléopâtre. Դիանա. Diane. Յուլիա. Julie.

ԿԱՆ. Բ. as եւ es վերջաւորուած յատուկ անուանք այն մասնիկները գաղիերէնի մէջ e ի կը փոխեն.

Ենէաս. Enée. Պիւթագորաս. Pythagore. Ուլիսէս (Ոդիսեւս). Ulysse. Սոկրատէս. Socrate.

ԿԱՆ. Գ. o վերջաւորածներն on կ'ըլլան.

Կիկերոն (լատ. Cicero), Cicéron. Դիդոն (Dido), Didon.

ԿԱՆ. Դ. Us վերջաւորած երկավանկ անուններն հասարակօրէն նոյնպէս us կը վերջաւորին. իսկ բազմավանկներն us ը e ի կը փոխեն,

Կիւրոս, Cyrus· *Աստղիկ* (*լատ*· Venus), Vénus·
Կամիլլոս, Camille· *Որփէոս*, Orphée·

ԿԱՆ· Ե· Al *եւ* is *վերջաւորածներուն մեծ մասը երկու լեզուաց մէջ ալ նոյն են*·

Յոբնալ (*լատ*· Juvenal), Juvénal· *Սեսոստրիս*· Sésostris·

ԿԱՆ· Զ· Ander *վերջաւորութիւնը կ'ըլլայ* andre·
Աղեքսանդր, Alexandre· *Լիւսանդր*, Lysandre·

ԿԱՆ· Է· a *վերջաւորած տէրութեանց, գաւառաց եւ քաղաքաց անունները գաղիերէն* a *գիրն* e *ի կը փոխեն*.
Արաբիա· Arabie· *Ասիա*· Asie· *Եւրոպա*· Europe·
Ափրիկէ (Africa)· Afrique· *Ամերիկա*· Amérique·

ԿԱՆ· Ը· *Ուրիշ եւրոպական լեզուաց մէջ* u *ով գրուած* burg *վերջաւորութիւնը, գաղիերէն* ou *ով կը գրուի*·

Ֆրիպուրկ· Fribourg· *Համպուրկ*· Hambourg·
Համեղ պատառը· Le bon morceau, la friandise·
Համեղ պատառներ, բաներ կը սիրէ· Il aime les bons morceaux·
Ցորեկուան տեն, լուսոյ մէջ· En plein jour·
Սեղան նստիլ· Se mettre à table·

234. Հրահանգ

Ձեր քոյրն այսօր դուրս ելա՞ւ· —Բանի մը բան գնելու համար դուրս ելաւ·—Ի՞նչ գնեց·—Մետաքսէ շըրջազգեստ մը, թաւշէ խոյր մը եւ տանդելայէ քող մը գնեց իրեն· —Իմ արծաթէ ամանս ի՞նչ ըրիք· —Խոհանոցի սեղանին վրայ է, եղամանով, կաթնամանով, մա-

նանկոյ ամանով եւ սրճաղացով. —Գինւոյ շիշ մը կը խնդրէ՞ք. —Ոչ. շիշ մը *գինի կը խնդրեմ, ոչ թէ գինւոյ շիշ մը. —Եթէ գինւոյ մառանին բանալին ինծի տալու շնորհք կ'ընէք, հատ մը բերելու երթամ. —Այս մարդն ինէ ի՞նչ կը պահանջէ. —Բան մը չի պահանջեր. բայց պիտի ընդունի ինչ որ անոր կու տաք, քանզի ամէն բանէ զուրկ է. —Ձեզի կ'ըսեմ որ զանի չեմ սիրեր. քանզի անոր վարմունքը մտքիս մէջ կասկած կը ծնուցանէ. Ինչ որ կ'ըսէ եւ ինչ որ կ'ընէ, չափը կ'անցունէ. —Իրաւունք չունիք անոր վրայ այսպէս դէշ կարծիք ունենալու. քանզի ձեզի հօր տեղ բռնեց (հայրութիւն ըրաւ). —Գիտեմ ինչ որ կ'ըսեմ. Փոքու եւ մեծաւ զիս խաբեց, եւ ամէն անգամ որ զիս տեսնելու կու գայ, ինէ բան մը կը խնդրէ: Այսպէս կարգաւ (հետզհետէ) խնդրեց ինէ ինչ որ ունէի. որսի հրացանս, ձկնորսութեան կարթս, կրկնահար ժամացոյցս եւ ոսկիէ աշտանակս. —Զձեզ այնչափ մի թողուք ցաւոյ, ապա թէ ոչ զիս յարտասուս ցնդել կու տաք. —Դեմոկրիտէս եւ Հերակղիտէս երկու փիլիսոփաներ են տարբեր բնաւորութեամբ. առաջինը կը ծիծաղէր մարդոց յիմարութիւններուն վրայ, եւ միւսն անոնց վրայ կու լար: Երկուքն ալ իրաւունք ունէին. քանզի մարդոց յիմարութիւններն արժանի են ծաղու եւ լալեաց:

235. *Հրահանգ*

Ձեր եղբօրաղջիկը տեսա՞ք. —Այո, շատ աղէկ աղջիկ է որ աղէկ կը գրէ եւ աւելի աղէկ կը խօսի գաղղիերէն. ուստի եւ ամենէն կը սիրուի եւ կը պատուուի. —Եղբայրն ի՞նչ կ'ընէ. —Անոր վրայով ինծի մի խօսիր. չար տղայ մըն է որ միշտ դէշ կը գրէ եւ աւելի դէշ կը խօ-

մի գաղղիերէն. ուսումի եւ մէկէ մը չի սիրուիր ։ Աղէկ պատառները շատ կը սիրէ. բայց գիրքերը չի սիրեր ։ Երբեմն ցորեկ տունն անկողին կը մնայ եւ հիւանդ եմ կ'ըսէ. բայց երբ սեղան կը նստի, սովորաբար առողջ է ։ Բժշկութիւն պիտի սորվի, բայց ամենեւին բաղձանք չունի ։ Գրեթէ միշտ կը խօսի իր շուներուն վրայ զորոնք կաթոգի (passionnément) կը սիրէ ։ Հայրը վերջին աստիճան նեղացած է ։ Մանուկ անմիտը մօտերս ըսաւ քրոջը «Խաղաղութիւն ըլլալուն պէս խելոյն զինուոր պիտի գրուիմ» ։

Սիրելի հայրս եւ մայրս երէկ քանի մը բարեկամներով «Սպանիոյ թագաւորին» (պանդոկի անուն է) ճաշեցին. —Ինչո՞ւ միշտ գերմաներէն կը խօսիք եւ երբեք գաղղիերէն. —Վասն զի չափազանց վախկոտ (ամչկոտ) եմ. —Կատակ կ'ընէք. գերմանացի մը երբեք վախկո՞տ է. —Շատ ախորժակ ունիմ. ինծի ուտելու բան մը տուր. —Ստակ ունի՞ք. —Ոչ, տէր. —Ուրեմն ձեզի համար ուտելու բան մը չունիմ. —Ինծի ապառիկ չէ՞ք տար ։ Պատուոյս վրայ կ'երդնում. —Անիկա շատ քիչ է. —Ի՛նչպէս, տէր ։

* Une bouteille de vin, կը նշանակէ Շիշ մը գինի. իսկ Une bouteille à vin, գինւոյ շիշ մը ։

ՀԸ. ԴԱՍ. Soixante-dix-huitième Leçon.

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ. Du présent du subjonctif.

Ստորադասական ներկային կազմութիւնը շատ դիւրին է, եւ գրեթէ բոլոր բայերն այս ձեւին մէջ միեւնոյն վերջաւորութիւնն ունին ։

Ստորադ. ներկային եզակի Ա. եւ Գ. դէմքերը կը շին-

ունին՝ ընդունելութիւն ներկային ant ը անձայն e ի փոխելով. եզ. Բ. դէմքը կ'ըլլայ es. զոր օրինակ.

2. Լծ. Finissant, que je finisse, que tu finisses, qu'il finisse
Որ լմնցունեմ, որ լմնցունես, որ, եւ այլն

1. Լծ. Aimant, que j'aime, que tu aimes, qu'il aime.
Որ սիրեմ, որ սիրես, որ սիրէ.

4. Լծ. Rendant, que je rende, que tu rendes, qu'il rende
Որ տամ, որ տաս, որ տայ.

Յոգնակի Ա. եւ Բ. դէմքերը սահմանական անկատարին պէս ions, iez կ'ըլլան, իսկ Գ. դէմքը կը վերջաւորի ent.

Que nous aimions que vous aimiez, qu'ils aiment.
Որ սիրենք, որ սիրէք, որ սիրեն.
Que nous finissions, que vous finissiez, qu'ils finissent.
Որ լմնցունենք, որ լմնցունէք, որ լմնցունեն.
Que nous rendions, que vous rendiez, qu'ils rendent.
Որ տանք, որ տաք, որ տան.

ԴԻՏ. Ա. Պէտք է գիտնալ որ ստորադասականին եզ. եւ յոգ. Գ. դէմքը հրամայական կերպով ալ կը գործածուի, զորօրինակ. Qu'il aime, թող սիրէ. Qu'ils aiment, թող սիրեն։

ՉԱՐՏՈՒՂՈՒԹԻՒՆՔ

Հետեւեալ բայերուն մէջ ստորադասական ներկային, բաց ի յոգ. Ա. եւ Բ. դէմքերէն, մնացած դէմքերը վերի կանոնէն կը զարտուղին։

Allant. Que j'aille, que tu ailles, qu'il aille.
Que nous allions, que vous alliez, qu'ils aillent.
Tenant. Que je tienne, que tu tiennes, qu'il tienne.
Que nous tenions, que vous teniez, qu'ils tiennent.

Ասոր պէս է venirը, եւ աս երկուքէն ածանցեալները, ինչպէս obtenir, contenir, եւն. devenir, revenir, եւն.

Acquérant· Que j'acquière, que tu acquières, qu'il acquière
Que nous acquérions, que vous acquériez, qu'ils acquièrent·

Mourant· Que je meure, que tu meures, qu'il meure·
Que nous mourions, que vous mouriez, qu'ils meurent·

Recevant· Que je reçoive, que tu reçoives, qu'il reçoive·
Que nous recevions, que vous receviez, qu'ils reçoivent·

Այսպէս կ'ըլլան նաեւ ասկէ ածացեալները, apercevoir, concevoir եւ devoir բայերը։

Valant· Que je vaille, que tu vailles, qu'il vaille·
Que nous valions, que vous valiez, qu'ils vaillent

Mouvant· Que je meuve, que tu meuves, qu'il meuve·
Que nous mouvions, que vous mouviez, qu'ils meuvent·

Voulant· Que je veuille, que tu veuilles, qu'il veuille·
Que nous voulions, que vous vouliez, qu'ils veuillent·

Buvant· Que je boive, que tu boives, qu'il boive·
Que nous buvions, que vous buviez, qu'ils boivent·

Prenant· Que je prenne, que tu prennes, qu'il prenne·
Que nous prenions, que vous preniez, qu'ils prennent·

Այսպէս կ'ըլլան նաեւ ածանցեալները, apprendre, comprendre, entreprendre, եւն։

Հետեւեալ բայերուն ստորադասական ներկային բոլոր դէմքերն ալ զարտուղի են ։

Pouvant· Que je puisse, que tu puisses, qu'il puisse·
Que nous puissions, que vous puissiez, qu'ils puissent·

Ayant· Que j'aie, que tu aies, qu'il ait·
Que nous ayons, que vous ayez, qu'ils aient·

Etant· Que je sois, que tu sois, qu'il soit·
Que nous soyons, que vous soyez, qu'ils soient·

Faisant· Que je fasse, que tu fasses, qu'il fasse·
Que nous fassions, que vous fassiez, qu'ils fassent·

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

1· *Կանոն· Հետեւեալ միադէմ բայերէն ետքը եկած նախադասութեան բայը ստորադասական կը դրուի·*

Պէտք է որ· Il faut que·
Հարկ է որ· Il est nécessaire que·
Նորանշան է որ· Il est singulier que·
Ցաւալի է որ· Il est fâcheux que·
Արդար է որ· Il est juste que·
Անիրաւ է որ· Il est injuste que·
Պատշաճ է որ· Il est à propos que·
Զարմանալի է որ· Il est surprenant que·
Վայելուչ է որ· Il convient que·
Ժամանակ է որ· Il est temps que
Կարեւոր է որ· Il est important que, il importe que·
Բաւական է որ· Il suffit que·
Բաղձալի է որ· Il est à désirer que·
Ըղձալի է որ· Il est à souhaiter que·

Կը թուի* որ·	Il semble que·
Կարելի է որ·	Il est possible que·
Լաւ է որ·	Il vaux mieux que·

*ԴԻՏ. Եթէ il semble ին հետ տրական խնդիր մը կայ, յաջորդ բայը սահմանական կը դրուի. ինչպէս, il me semble que, il lui semble que, եւն.

ՕՐԻՆԱԿՔ

Պէտք է որ կանուխ հոս ըլլաք·	Il faut que vous soyez ici de bonne heure·
Հարկ է որ մարդ ստակ ունենայ·	Il est nécessaire qu'on ait de l'argent·
Արդար է որ պատժուիք·	Il est juste que vous soyez [punis·
Բաւական է որ ասիկա գիտնաք·	Il suffit que vous sachiez cela·
Ժամանակ է որ խօսիք·	Il est temps que vous par- [liez·
Կարեւոր է որ ասիկա ըլլայ·	Il importe que cela se fasse·
Պատշաճ է որ մեկնինք·	Il est à propos que nous partions·
Փափաքելի է որ գեղ երթաս·	Il est à souhaiter que tu ailles à la campagne·
Բաղձալի է որ առանց ուշանալու գաս·	Il est à désirer que tu reviennes sans tarder·
Կ'երեւայ որ նեղացած էք·	Il semble que vous soyez fâché·
Կարելի է թէ վաղը մեկնիս.	Il serait possible que tu ne partisses que demain·
Լաւագոյն է որ այս առտու հասնինք·	Il vaut mieux que nous soyons arrivés ce matin·

2. Կան. Երբ «Il est» միադէմ բային ետքը ստուգութիւն, ճշմարտութիւն ցուցնող ածական կամ մակբայ մը կայ, ինչպէս clair, յայտնի. certain, ստոյգ. vrai, ճշմարիտ. probable, հաւանական, եւն, յաջորդ բայը սահմանական կը դրուի, եթէ միադէմը հաստատական է. իսկ եթէ միադէմը բացասական, հարցական կամ թէական է, յաջորդ բայը ստորադասական կը դրուի. զորօրինակ.

Ստոյգ է որ իրաւունք չունիք.	Սհմ.	Il est certain que vous avez tort.
Ստոյգ չէ որ իրաւունք ունիք.	Ստր.	Il n'est pas certain que vous ayez raison.
Հաւանական է թէ պիտի ընէ.	Սհմ.	Il est probable qu'il le fera.
Հաւանակա՞ն է որ ընէ.	Ստր.	Est-il probable qu'il le fasse?
Ճշմարիտ է թէ ընդունակ է.	Սհմ.	Il est vrai qu'il en est capable.
Եթէ ճշմարիտ ըլլար որ անիկա ընդունակ ըլլար	Ստր.	S'il était vrai qu'il en fût capable.

3. Կան. Տարակոյս, բաղձանք, հրաման, յուսահատութիւն, գանգատ եւ ուրիշ զգացումներ ցուցնող բայերէն ետքը ստորադասական կը դրուի. այսպէս են հետեւեալ բայերը.

Aimer. Սիրել.
Aimer mieux. Ուզել մանաւանդ.
Approuver. Հաճիլ.
Appréhender. Վախնալ.
Attendre. Սպասել.
Avoir peur. Վախնալ.
Commander. Հրամայել.
Consentir. Հաւանիլ.
Craindre. Վախնալ.
Défendre. Պաշտպանել.
Désapprouver. Չհաճիլ.

Désirer. Բաղձալ.
Douter. Տարակուսիլ.
Empêcher. Արգելուլ.
Etre désolé. անմխիթար ըլլալ:
Exiger. Պահանջել.
Mériter Արժանի ըլլալ.
Nier. Ուրանալ.
Ordonner. Պատուիրել.
Permettre. Թոյլ տալ.
Préférer. Նախապատիւ համարել.
Prendre garde. Զգուշանալ
Prier. Աղաչել.
Regretter. Ցաւիլ, զղջալ.
S'étonner. Զարմանալ.
Se plaindre. Գանգատիլ.
Se réjouir. Ուրախանալ.
Souffrir. Կրել.
Souhaiter. Ըղձալ.
Supposer. Ենթադրել.
Trouver bon. Աղէկ գըտնել, հաւնիլ.
Trouver mauvais. Աղէկ չգտնել, չհաւնիլ.
Vouloir. Ուզել.

ՕՐԻՆԱԿՔ

Կը բաղձամ որ յաջողիք.	Je désire que vous réussissiez.
Կը տարակուսիմ թէ հասաւ	Je doute qu'il soit arrivé.
Կ'ուզեմ որ հնազանդի ինծի.	Je veux qu'il m'obéisse.
Կ'ըղձամ որ անոր ըսուի.	Je souhaite qu'on le lui dise.
Կը վախնամ թէ ամպրոպ մը պիտի ունենանք.	Je crains que nous n'ayons un orage.
Կ'ուրանայ թէ ըրաւ.	Il nie qu'il l'ait fait (կամ, il nie l'avoir fait).
Կը գանգատի թէ զինք չարչարեցիք.	Il se plaint que vous l'ayez maltraité.
Կը ցաւիմ շատ որ ըրիք.	Je suis au désespoir que vous l'ayez fait.
Կը ցաւիմ որ սպասելու ստիպուեցաք.	Je regrette que vous ayez été obligé d'attendre.

Աղէկ պիտի գտնէք որ հոն չեմ երթար·	Vous trouverez bon que je n'y aille pas·
Գէշ կը գտնէ որ ըսիք·	Il trouve mauvais que vous l'ayez dit·
Ի՞նչ կ'ուզէք որ այս մարդիկը գնեն·	Que voulez-vous que ces gens achettent ?
Կը յուսաք թէ իր վաճառքը ձեզի ձրի՞ տայ·	Attendez-vous qu'il vous donne ses marchandises pour rien ?
Ի՞նչ կ'ուզէք որ խմեմ·	Que voulez-vous que je boive ?

4. Կան. Մտաւոր գործողութիւն (ոչ զգացում) ցուցնող բայեր երբ հաստատական են, իրենցմէ ետքը սահմանական կ'ուզեն. իսկ եթէ բացասական, հարցական կամ թէական են, ստորադասական կ'ուզեն. ինչպէս,

Affirmer· Հաստատել·
Assurer· Ապահովել·
Apercevoir· Տեսնել, հասկընալ·
Avouer· Խոստովանիլ·
Conclure· Հետեւցընել·
Convenir· Միաբանիլ, խոստովանիլ·
Croire· Հաւտալ, կարծել·
Déclarer· Յայտնել, ծանուցանել·
Dire· Ըսել·
Espérer· Յուսալ·
Juger· Դատել·
Jurer· Երդնուլ·
Maintenir· Հաստատել, պաշտպանել·
Oublier· Մոռնալ·
Penser· Խորհիլ·
Prédire· Կանխաւ ըսել·
Prévoir· Կանխաւ տեսնել·
Promettre· Խոստանալ·
Publier· Հրատարակել·
Savoir· Գիտնալ·
Songer· Մտածել·
Soutenir· Պաշտպանել·
Supposer Ենթադրել·
Voir· Տեսնել·

ՕՐԻՆԱԿՔ

Կը հաւատամ թէ իրաւունք ունի.	Սհմ.	Je crois qu'il a raison.
Կը հաւատա՞ք թէ այս ձին հարիւր սկուտ կ'արժէ	Ստր.	Croyez-vous que ce cheval vaille cent écus?
Չեմ կարծեր թէ հարիւր սկուտ կ'արժէ.	Ստր.	Je ne crois pas qu'il vaille cent écus.
Կը յուսամ թէ պիտի գայ.	Սհմ.	J'espère qu'il viendra.
Կը յուսա՞ք թէ կու գա՞յ.	Ստր.	Espérez-vous qu'il vienne?
Կարծեմ թէ ըրաւ.	Սհմ.	Je pense qu'il l'a fait.
Կը կարծէ՞ք թէ ըրա՞ւ.	Ստր.	Pensez-vous qu'il l'ait fait?

Եթէ կը կարծէք թէ օդը պիտի բացուի, գեղ երթանք.	Si vous pensez que le temps se mette au beau, partons pour la campagne.

5. Կանոն. Երբ վախ կամ կասկած ցուցնող, ինչպէս craindre, avoir peur, բայերէն ետքը եկող բային գործողութիւնը չի բաղձացուիր, այն բայն առանց pas ի ne միայն կ'առնէ. Իսկ եթէ գործողութիւնը կը բաղձացուի, բայը ne—pas կ'առնէ. Ինչպէս.

Կը վախնամ թէ կու գան.	Je crains qu'ils ne viennent.
Կը վախնամ թէ իմ վրայով կը խօսիք.	J'ai peur que vous ne parliez de moi.
Կը վախնամ թէ չեն գար.	Je crains qu'ils ne viennent [pas.

6. Կանոն. Եթէ վախ, կասկած ցուցնող բայը բացասական է, յաջորդ բայն ամենեւին բացասական մակբայ չառներ. զորօրինակ,

Չեմ վախնար թէ մարդը կու գայ·	Je n'ai pas peur que l'homme vienne·

7. Կանն· Douter, nier բայերը, եթէ բացասական են, յաջորդ բայն ալ ne ով միայն բացասական կը դրուի ։

Մի տարակուսիք թէ միշտ ձեր բարեկամը պիտի չըլլամ·	Ne doutez pas que je ne sois toujours votre ami·
Չուրանար թէ չըրիք·	Il ne nie pas que vous ne [l'ayez fait·

8. Կանն· Շատ ածականներ կամ ընդունելութիւն անցեալներ, երբ être, paraître, sembler բայերուն հետ կըգործածուին, իրենցմէ ետքը ստորադասական կ'ուզեն ։

Այս ածականներէն եւ ընդուն· անցեալներէն ոմանք հետեւեալներն են ։

Affligé, վշտացեալ·	Enchanté, սքանչացած·
Bien aise, ուրախ·	Etonné, զարմացած·
Charmé, շատ ուրախ·	Fâché, ցաւած, նեղացած·
Content, գոհ·	Surpris, հիացած, ապշած·
Կը ցաւիմ որ հիւանդ է·	Je suis fâché qu'elle soit malade·
Շատ ուրախ եմ որ հոս էք·	Je suis charmé que vous soyez ici·
Ուրախ եմ որ ստակին ընդունեցաւ·	Je suis bien aise qu'il ait eu son argent·
Կը նեղանայ որ իմ բարեկամն էք·	Elle est fâchée que vous soyez mon ami·
Զարմացած եմ որ աւելի ուշադիր չէք·	Je suis étonné que vous ne soyez pas plus attentif·
Սքանչացած եմ որ ձեր քոյրն առողջացաւ·	Je suis enchanté que votre sœur soit rétablie·

Ձեր հայրը վշտացած է որ ձեր դասերը զանց կ'ընէք	Votre père est affligé que vous négligiez vos leçons.
Բոլորովին ապշած եմ որ ձեր պարտքը կատարած չէք·	Je suis tout surpris que vous n'ayez pas fait votre devoir ·

ԴԻՏ. *Բոլոր այս դէպքերուն մէջ* de ce *սեռական ձեւն ալ կրնայ գործածուիլ սահմանականով*:

Ձեր հոս ըլլալուն վրայ ուրախ եմ.	Je suis charmé de ce que vous êtes ici·
Շատ ուրախ է որ ձեր ստակն առիք·	Il est bien aise de ce que vous avez eu votre argent

236. *Հրահանգ*

Ինծի բան մը պատմել կ'ուզէ՞ք· —Ի՞նչ կ'ուզէք որ պատմեմ. —Կարճ պատմութիւն մը (anecdote), *եթէ կամիք· —Փոքրիկ մանչ մը օր մը սեղանին վրայ միս կը խնդրէր· հայրն անոր ըսաւ թէ բան մը ուզել անքաղաքավարութիւն է, եւ թէ պէտք էր սպասել որ իրեն տրուէր: Խեղճ փոքրիկ մանչը տեսնելով որ ամէն մարդ կ'ուտէր եւ իրեն բան մը չէր տրուեր, ըսաւ հօրը· «Սիրելի հայր, եթէ կամիք, ինծի քիչ մը աղ տուէք»: «Ի՞նչ պիտի ընես» հարցուց հայրը: «Ուտելու համար միսին հետ զոր ինծի պիտի տաք», պատասխանեց տղան: Ամէն մարդ տղուն խելքին զարմացաւ, եւ հայրը տեսնելով որ բան մը չունէր, անոր միս տուաւ, առանց անոր ուզելուն: —Ո՞վ էր այն փոքրիկ մանչը որ սեղանին վրայ միս ուզեց·—Բարեկամներէս մէկուն որդին էր· —Ինչո՞ւ համար միս ուզեց· —Ուզեց, վասն զի ախորժակ ունէր· —Ինչո՞ւ հայրն անոր իսկոյն չտուաւ·*

—Վասն զի մոռցած էր· —Փոքրիկ մանչն անկէ ուզելուն աղէկ չըրած·—Աղէկ չըրաւ, քանզի սպասելու էր· —Ինչո՞ւ հօրմէն աղ խնդրեց·—Աղ խնդրեց, որպէս զի հայրը տեսնէր թէ միս չունէր եւ անոր տար։

Կ'ուզէ՞ք որ ձեզի ուրիշ կարճ պատմութիւն մը ընեմ· —Զիս շնորհապարտ պիտի ընէք·—Մարդ մը վաճառականի քով բան գնած ատենը, անոր ըսաւ· «Շատ վրայ կը դնէք· պէտք չէր որ ինծի այնպէս սուղ ծախէիք ինչպէս ուրիշներուն· քանզի ձեր բարեկամներէն եմ»։ Վաճառականը պատասխանեց· Տէր, պէտք է որ մեր բարեկամներէն բան մը շահինք· քանզի մեր թըշնամիները երբէք մեր քով չեն գար։

237 . Հրահանգ

Մանուկ իշխան մը, եօթը տարեկան, խելքին համար ամենուն զարմանք եղած էր։ Օր մը ծեր պաշտօնակալի մը ընկերութեանը մէջ գտնուելով, ասիկա դիտողութիւն մը ըրաւ, մանուկ իշխանին վրայ խօսելով, թէ երբ տղաք իրենց առաջին տարիներուն մէջ այնչափ խելք ունին, սովորաբար շատ քիչ կ'ունենան, երբ կը յառաջանան հասակաւ։ «Եթէ այսպէս է», ըսաւ մանուկ իշխանը որ անոր մօտիկ ըրած էր, «պէտք է որ դուք ձեր մանկութեան ատենը յանսահման խելք ունեցած ըլլաք»։ —Անգղիացի մը, Գաղիա առաջին անգամ այցելութիւն ընելուն, Գալէի փողոցներուն մէջ հանդիպեցաւ շատ մանուկ տղու մը որ շատ վարժ եւ վայելուչ կերպով գաղիերէն կը խօսէր։ «Տէր Աստուած, միթէ կարելի՞ է», գոչեց, «որ տղաք անգամ հոս մաքուր գաղիերէն խօսին»։

Բարիներուն բարեկամութիւնը փնտռենք, եւ չարե-

րուն ընկերութենէն խոյս տանք. քանզի գէշ ընկերութիւնները բարի բարքերը կ'ապականեն —Այսօր օդն ի՞նչպէս է.—Տակաւին կը ձիւնէ, ինչպէս որ երէկ ձիւնեց, եւ ինչպէս կ'երեւայ, վաղն ալ պիտի ձիւնէ. —Թող ձիւնէ. կ'ուզէի որ եւս աւելի ձիւնէր, քանզի միշտ առողջ եմ, երբ շատ ցուրտ է. —Իսկ ես միշտ աղէկ եմ, երբ ոչ ցուրտ է եւ ոչ տաք. —Այսօր շատ հով է, եւ աղէկ կ'ընէինք տունը մնալ. —Օդն ինչպէս որ ըլլայ, պէտք է որ դուրս ելլեմ. քանզի խօսք տուի քրոջս տունն երթալու ժամը տասնումէկը քառորդ անցած, եւ պէտք է որ խօսքս բռնեմ։

ՀԹ. ԴԱՍ. Soixante-dix-neuvième Leçon.

ՍՏՈՐԱԴ. ԱՆԿ. Imparfait du subjonctif.

Այս ժամանակը կը շինուի անցեալ որոշեալէն (ԿԸ Դաս), այսինքն՝ Ա. լծորդութեան մէջ անցեալ որոշեալին ai մասնիկը asse ի փոխելով, իսկ միւս երեք լծորդութեանց մէջ անցեալ որոշեալին վրայ se աւելցնելով։ Զոր օրինակ.

	Անց. որոշ.	Ստր. Անկ.
1. Լծ.	Je parlai.	Que je parlasse, que tu parlasses, qu'il parlât; que nous parlassions, que vous parlassiez, qu'ils parlassent.
2. Լծ.	Je finis.	Que je finisse, que tu finisses qu'il finît; que nous finissions, que vous finissiez, qu'ils finissent.

Անց. որոշ.	Ստոր. անկ.
3. Լծ. Je reçus.	Que je reçusse, que tu reçusses, qu'il reçût ; que nous reçussions, que vous reçussiez, qu'ils reçussent.
4. Լծ. Je rendis.	Que je rendisse, que tu rendisses, qu'il rendît ; que nous rendissions, que vous rendissiez, qu'ils rendissent.

ԴԻՏ. Ա. *Ստորադասական անցեալը* (subjonctif passé) *եւ Ստոր. գերակատարը* (subj. plusque parfait) *բաղադրեալ ժամանակներ* (temps composé) *են, եւ առաջինը օժանդակին ստոր. ներկայէն, երկրորդն ալ օժանդակին ստոր. անկատարէն ու բային ընդունել. անցեալէն կը շինուին. ինչպէս.*

Que j'aie aimé. *Որ սիրած ըլլամ.*
Que je sois venu. *Որ եկած ըլլամ.*
Que j'eusse aimé. *Որ սիրած ըլլայի.*
Que je fusse venu. *Որ եկած ըլլայի.*

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆԻՆ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆԸ ՎՐԱՅ
ՈՒՐԻՇ ԳԻՏԵԼԻՔ

9. *Կանոն. Հետեւեալ շաղկապներէն ետքը բայը ստորադասական կը դրուի :*

A moins que, *բայց եթէ.*	Jusqu'à ce que, *մինչեւ որ.*
En cas que / Au cas que } *ի դիպուածի որ. եթէ.*	Loin que, *թող որ.*
	Non pas que, *ոչ եթէ.*
Avant que, *յառաջ քան թէ, մինչչեւ.*	Nonobstant que, *ոչինչ ընդհատ.*
De crainte que / De peur que } *չըլլայ թէ, գուցէ.*	Posé que / Supposé que } *ենթադրեալ թէ.*

Pour que, Afin que, — որպէս զի·

Pour peu que, Si peu que, — քիչ մը որ·

Pourvu que, բաւական որ·

Quoique, Bien que, Encore que — թէպէտ եւ, թէեւ·

Sans que, առանց որ·

Sois que, ըլլայ որ·

ՕՐԻՆԱԿՔ

Կ՚ուզէ՞ք հոս մնալ, մինչեւ որ կարենամ ձեզի հետ դուրս ելել· — Voulez-vous rester ici jusqu'à ce que je puisse sortir avec vous, կամ que je puisse, եւն·

Անոր գալէն առաջ դուրս պիտի ելլեմ· — Je sortirai avant qu'il revienne·

Ի դիպուածի որ (եթէ) ձեր չունեցածն ունենայք, հարուստ պիտի ըլլայք· — En cas que* vous eussiez ce que vous n'avez pas, vous seriez riche·

*ԴԻՏ· Լաւագոյն է ըսել, Dans le cas que vous auriez ce que vous n'avez, եւն։

Թէեւ ձեր տղաքը ծոյլ են, յառաջադիմութիւն կ՚ընեն. — Bien que vos enfants soient paresseux, ils font des progrès·

Թէպէտ փոքր է եւ տգեղ, բայց եւ այնպէս սիրուն է· — Quoiqu'elle soit petite et *qu'elle ait mauvaise mine, elle ne laisse pas d'être aimable·

*ԴԻՏ. Հոս que կը նշանակէ quoique, եւ quoique չկրկնելու համար սովորութիւն է այսպէս ընել։

Բաւական է որ իմ բարեկամներէս էք, գոհ եմ· թէ իրաւունք ունենաք, եւ թէ ոչ· — Pourvu que vous soyez de mes amis, je suis content, soit que vous ayez raison ou tort·

10. Կանն. Կան քանի մը շաղկապներ որ մերթ սահմանական եւ մերթ ստորադասական կ'ուզեն. սահմանական՝ երբ խօսքին իմաստն որոշ է. ստորադասական՝ երբ տարակուսական կամ հաւանական է։ Ասոնք հետեւեալներն են։ De façon que, de manière que, de sorte que, en sorte que, tellement que. այնպէս որ.

Sinon que. Եթէ ոչ. բայց եթէ.

Այնպէս կը վարուիք որ ամենէն կը սիրուիք.	Սհմ.	Vous vous conduisez de façon que vous êtes aimé de tout le monde.
Այնպէս վարուեցէք որ սիրուիք.	Ստր.	Conduisez-vous de façon que vous soyez aimé.

11. Կանն. Que շաղկապը վերոյիշեալ շաղկապներուն տեղը կը դրուի, զանոնք չկրկնելու համար, եւ ան ատեն ալ բայը ստորադասական կամ սահմանական կը դրուի, ըստ պահանջելոյ այն շաղկապին որուն տեղ դրուած է que.

Որովհետեւ զանի կը ճանչնաք. եւ (որովհետեւ) անոր երաշխաւոր կ'ըլլաք.	Սհմ.	Dès que vous le connaissiez et que vous répondez de lui.
Բան մը պիտի չսորվիք, եթէ ուշադիր չըլլաք, եւ (եթէ) ձեր պարտքերը կանոնաւոր կերպով չկատարէք.	Ստր.	Vous n'apprendrez rien à moins que vous ne soyez attentif et que vous ne fassiez régulièrement vos devoirs.

12. Կանն. Que շաղկապը si շաղկապը չկրկնելու համար կը գործածուի, եւ իրմէ ետքը ստորադասական կ'ուզէ.

Եթէ ձեր բարեկամն հոս ըլլար, եւ զիս տեսնելու գալ ուզէր·	Si votre ami était ici, et qu'il voulût venir me voir·
Եթէ զիս կը սիրէր եւ անկեղծ օրէն կը բաղձար իմ երջանկութիւնս·	S'il m'aimait et qu'il désirât sincèrement mon bonheur·
Եթէ մէկը կու գայ եւ ես տունը չեմ ըլլար, զիս կանչել տուէք·	Si quelqu'un vient et que je ne sois pas à la maison, envoyez-moi chercher·

15. Կանն· Que ստորադասական կ'ուզէ, երբ 9 կանոնին մէջ յիշուած շաղկապներէն մէկուն տեղ կը գործածուի, զորօրինակ՝ փոխանակ afin que, soit que, sans que, auant que, եւն, շաղկապներուն.

Փութաջան եղիք որ ձեր ծնողքը գոհ ըլլան·	Appliquez-nous que vos parents soient contents (հոս que, afin queի տեղ է)
Թէ կարդամ եւ թէ գրեմ, ըսելու բան մը կը գտնեն	Que je lise ou que j'écrive, on y trouve toujours à redire (հոս que, soit queի տեղ է)·
Սպասեցէք որ (մինչեւ որ) ձեր հայրը գայ·	Attendez que votre père revienne (que հոս jusqu'à ce queի տեղ է)·

238. Հրահանգ

Պր. Թիւրէն վաճառականներէն երբէք ապառիկ բան մը գնել չէր ուզեր, « չըլլայ որ », կ'ըսէր, « անոնց մէկ մասը կորսնցունեն », եթէ իրեն մեռնիլ պատահէր: Բոլոր գործաւորները զորոնք իր տանը մէջ կը գործա-

ծէր՝ պատուէր ունէին իրենց ցուցակները (փուսուլա) բերելու, իր պատերազմի երթալէն առաջ, եւ կանոնաւորապէս կը վճարուէին։

Երբէք պիտի չյարգուիք, եթէ չթողուք գէշ ընկերութիւնը ուր կը յաճախէք.—Այս իրիկուն ձեր աշխատութիւնը չէք կրնար լմնցունել, եթէ ձեզի չօգնեմ.—Ձեզի մեկնեմ բոլոր դժուարութիւնները, որպէս զի չվհատիք ձեր ձեռնարկութեանը մէջ.—Ենթադրելով թէ ձեր բարեկամները կորսնցնէք, ի՞նչ պիտի ըլլաք.—Եթէ իմ ձեռնտուութեանս պէտք ունենաք, կանչեցէք զիս, եւ ձեզի օգնեմ.—Իմաստուն եւ խոհեմ մարդմը խնայութեամբ կ'ապրի, երբ մանուկ (կէնճ) է, որպէս զի իր աշխատութեան պտուղը վայելէ, երբ ծերանայ.—Այս ստակը Պր. Աի տարէք, որպէս զի կարող ըլլայ իր պարտքը վճարել.—Ինծի այս ստակը փոխ տալ կ'ուզէ՞ք.—Ձեզի զայն փոխ չեմ տար, եթէ ինծի խօսք չէք տար կարելի եղածին չափ շուտ հատուցանելու.—Զօրավարը հասա՞ւ.—Երէկ առտու բանակետղը հասաւ, յոգնած եւ խոնջած, բայց ի դէպ ժամու. անմիջապէս հրամանները տուաւ կռիւն սկսելու համար. Թէպէտեւ բոլոր իր զօրքը դեռ չունէր.—Ձեր քոյրերը երջանի՞կ են.—Չեն, թէպէտ հարուստ են. քանզի գոհ չեն.—Թէպէտ աղէկ յիշողութիւն ունին, սակայն բաւական չէ որեւիցէ լեզու մը սորվելու. պէտք է որ իրենց դատողութիւնը գործածեն.—Նայեցէք, ի՞նչպէս սիրուն է այս տիկինը. թէպէտ հարստութիւն չունի, բայց եւ այնպէս կը սիրեմ զանի.—Ձեր վինը (քէման) ինծի փոխ կու տա՞ք.—Ձեզի փոխ կու տամ, բաւական որ այս իրիկուն տաք.—Ձեր մայրը զիս տեսնել պիտի գա՞յ.—Պիտի գայ, միայն թէ զանի նուազածութեան

տանելու խօսք տաք. — Ձանի թախանձելէ պիտի չդադրիմ, մինչեւ որ ինծի ներէք. — Ձեռքն ինծի տուր. — Կու տամ, միայն թէ զայն գէշի չգործածէք. — Լոնտրա պիտի երթա՞ք. — Պիտի երթամ, միայն եթէ ինծի ընկերանաք. եւ նորէն պիտի գրեմ ձեր եղբօրը, եթէ նամակս ընդունած չէ։

239. Հրահանգ

Գործին ատենն ո՞ւր էիք. — Անկողինն էի վէրքերս կապել տալու համար. Աստուած տար որ հոն եղած ըլլայի։ Պիտի ուզէի յաղթել կամ կորսուիլ. — Կռուէն զգուշացան որ չըլլայ թէ բռնուէինք, անոնց զօրութիւնը մերինէն աւելի ըլլալով. — Աստուած չընէ որ ձեր վարմունքը պարսաւեմ. բայց ձեր գործքերը պէտք եղածին պէս պիտի չկատարուին, եթէ զանոնք անձամբ չկատարէք. — Ընդհուպ պիտի մեկնի՞ք. — Պիտի չմեկնիմ, մինչեւ որ չճաշեմ. — Ինչո՞ւ համար ինծի ըսիք թէ հայրս եկած է, թէպէտ հակառակը գիտէիք. — Այնպէս դիւրագրգիռ (prompt) էք որ, մէկը ձեզի քիչ մը հակառակելուն պէս, իսկոյն կը բարկանաք. — Եթէ ձեր հայրն այսօր չի հասնիր, եւ դուք ստակի պէտք ունենաք, ձեզի փոխ կու տամ. — Ձեզի շատ շնորհակալ եմ. — Ձեր պարտաւորութիւնն ըրի՞ք. — Ոչ բոլորովին. եթէ ժամանակ ունեցած ըլլայի եւ այնպէս հոգ չընէի հօրս գալուն վրայ, ամբողջ ըրած պիտի ըլլայի. — Եթէ կը սորվիք եւ ուշադիր էք, կ'ապահովեմ ձեզ որ գաղղիերէն լեզուն քիչ ատենուան մէջ պիտի սորվիք. — Ան որ արուեստ մը սորվեցնել կ'ուզէ, զայն հիմնովին գիտնալու է. պէտք է որ անոր վրայով ճիշդ եւ աղէկ գիտցուած ծանօթութիւններ տայ. պէտք է որ զանոնք

աշակերտին մտքին մէջ խօթէ, եւ մանաւանդ անոր յիշողութիւնը չծանրաբեռնէ անօգուտ եւ չնչին կանոններով։

Սիրելի բարեկամս, ինծի լուի (ոսկի) մը փոխ տուէք. —Մէկին տեղ ահա երկուք. —Որչափ շնորհապարտ եմ ձեզ. —Միշտ գոհ եմ, երբ ձեզ կը տեսնեմ, եւ իմ երջանկութիւնս ձերինին մէջ կը գտնեմ. —Այս տունը ծախո՞ւ է. —Գնել կ'ուզէ՞ք. —Ընդէ՞ր ոչ. —Ձեր քոյրն ինչո՞ւ չի խօսիր. —Կը խօսէր, եթէ միշտ այսպէս ցըրուեալ միտք չըլլար. —Գեղեցիկ կարճ պատմութիւնները կը սիրեմ. անոնք խօսակցութիւնը կը համեմեն եւ ամէն մարդ կը զբօսեցնեն. —Կ'աղաչեմ որ ինծի քանի մը հատ պատմէք. —Տեսէք, եթէ կը հաճիք, ձեզի փոխ տուած գիրքիս հարիւր քառասուն եւ ութերորդ էջը, եւ պիտի գտնէք։

Ձ. ԴԱՍ. Quatre-vingtième Leçon.

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆԻ ՎՐԱՅ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԴԻՏ. Ա. Quelque—que, *կը նշանակէ Որչափ. . որ. եւ ետեւէն միշտ ստորադասական կ'ուզէ։*

Quelque *էն անմիջապէս ետքը կրնայ ածական մը եւ գոյական մը գալ։ Երբ ածական մը կու գայ,* quelque *մակբայ է եւ անփոփոխ կը մնայ. ինչպէս.*

Որչափ բարի որ ըլլաք. Quelque bon que vous soyez
Որչափ հարուստ որ ըլլան. Quelque riches qu'ils soient.

Երբ quelque *էն ետքը գոյական կու գայ,* quelque *ածական է, եւ այն գոյականին հետ թուով կը համաձայնի, այսինքն յոքնակիին մէջ* s *կ'առնէ.*

Որչափ քաջասրտութիւն որ ունիք, ան ձենէ աւելի ունի·	Quelque courage que vous ayez, il en a plus que vous·
Որչափ համբերութիւն որ ունինք, բաւական չունինք·	Quelque patience que nous ayons, nous n'en avons jamais assez·
Որչափ հարստութիւն որ ունենայ, ընդհուպ վերջը պիտի տեսնէ·	Quelques richesses qu'il ait, il en verra bientôt la fin·
Որչափ սխալ որ ընէք, զանոնք ուղղելու պիտի ջանամ.	Quelques fautes que vous fassiez, j'aurai soin de les corriger·

ԴԻՏ. Բ. Quel que, յք· quels que, իգ· quelle que· յք· quelles que· Quel que էն ետքը être բայը կու գայ, անկէ ետքն ալ գոյական մը որ être ին տէր բային է, եւ quel ան գոյականին հետ սեռիւ եւ թուով կը համաձայնի, être բայն ալ ստորադասական կը դրուի:

Ձեր վայելած երջանկութիւնն ինչ որ ըլլայ, ես ձենէ աւելի երջանիկ եմ.	Quel que soit le honheur dont vous jouissiez, je suis plus heureux que vous·
Ձեր ունեցած հարստութիւնն ինչ որ ըլլայ, վայրկենի մը մէջ կրնաք կորսնցնել·	Quelle que soit la fortune que vous possédiez, vous pouvez la perdre en un instant·
Ձեր ըրած ջանքերն ինչ որ ըլլան, ձեր նպատակին պիտի չհասնիք·	Quels que soit les efforts que vous fassiez, vous n'atteindrez jamais votre but·

Ձեր յանձն առած նեղութիւններն ինչ որ ըլլան, երբէք ձեզի շնորհակալութիւն պիտի չըլլայ·	Quelles que soient les peines que vous preniez, jamais on ne vous en saura gré·

ԴԻՏ· Գ· Quelque chose que, quoi que, *ինչ որ կը նշանակէ եւ բայը ստորադասական կ'ուզէ ։ Բայց մը ետքը* quoi que ce soit *կը գործածուի ։*

Հօրս համար ինչ որ ընէք, ձեզ կը վարձատրէ·	Quelque chose que (*կամ* quoi que) vous fassiez pour mon père, il vous en récompensera·
Ինչ որ ըլլայ, կամ որեւիցէ բանի վրայ չեմ գանգատիր·	Je ne me plains pas de quoi que ce soit·

ԴԻՏ· Դ· Qui que ce soit, *ով որ, միշտ ստորադասական կ'ուզէ·* personne, pas un, aucun, rien, *երբեմն միայն ստորադասական կ'ուզեն ։*

Որու վրայով որ խօսիք, չարախօսելու զգուշացէք	De qui que ce soit que vous parliez, gardez-vous de médire·
Չեմ ճանչնար մէկը որ ձեզի չափ բարի ըլլայ·	Je ne connais personne qui soit aussi bon que vous·
Բան մը չտեսայ որ պարսաւելի ըլլայ անոր վարքին մէջ·	Je n'ai rien vu qu'on puisse blâmer dans sa conduite.

ԴԻՏ. Ե. Le plus, la plus, les plus, le moins, *եւն, գերադրականներէն ետքն եկող* qui, que *յարաբերականներուն բայը ստորադասական կը դրուի ։*

Դուք ամենէն սիրուն տիկինն էք զոր ես կը ճանչնամ։	Vous êtes la dame la plus aimable que je connaisse.
Ամենէն նորանշան մարդն է զոր երբէք տեսած եմ.	C'est l'homme le plus extraordinaire que j'aie jamais vu.
Ամենէն փութաջան աշկերտներս էք զոր ես երբէք ունեցայ.	Vous êtes les élèves les plus studieux que j'aie jamais eus.
Ամենէն աղէկ պահանորդը զոր թագաւոր մը կրնայ ունենալ, իր հպատակներուն սիրտն է.	La meilleure garde qu'un roi puisse avoir, c'est le cœur de ses sujets.

ԳԻՏ. Զ. Երբ qui կամ que յարաբերականէն առաջ դասական թուական մը կայ, յարաբերականէն ետքն եկող բայը երբեմն ստորադասական կը դրուի. իսկ premier միշտ ստորադասական կ'ուզէ։

Առաջին մարդն է որ համարձակեցաւ ըսել ինծի.	C'est le premier homme qui ait osé me le dire.
Դուք երկրորդ սիրուն տիկինն էք, որուն այս քաղաքին մէջ հանդիպեցայ.	Vous êtes la deuxième dame aimable que j'aie rencontrée dans cette ville.

ԳԻՏ. Է. Երբ qui կամ que յարաբերականէն առաջ le seul, l'unique բառերը կան, բայց ստորադասական կը դրուի.

Դուք միայն էք որուն վրայ կրնամ վստահիլ.	Vous êtes le seul sur qui je puisse compter.

ԳԻՏ. Ը. Բայց բոլոր այս տեսակ խօսքերու մէջ, երբ qui կամ que յարաբերականէն առաջ իբրեւ յարաբեր-

եալ սեռական մը կայ, յարաբերականին բայը սահմանական կը դրուի:

Ամենէն գեղեցիկն է այն կանանց որ Օբերային էին	C'est la plus belle des femmes qui étaient à l'opéra·
Չեմ ճանչնար եւ ոչ մէկն այն անձանց որ այս առտու ձեր տունը եկան·	Je ne connais aucune des personnes qui sont venues chez vous ce matin·
Կը յուսամ թէ ձեզի ծածուկ ըսածներէս բան մը չէք յայտներ·	J'espère que vous ne direz rien de ce que je vous ai confié·
Կարդացի առաջին հատորն այն գիրքին զոր ինծի փոխ տուիք·	J'ai lu le premier volume de l'ouvrage que vous m'avez prêté·

Դ.Ի.Տ. Թ. Խօսքի մը սկիզբն եղող բայ մը որ զարմանք, իղձ, անէծք կը յայտնէ՝ ստորադասական կը դրուի· զոր օրինակ·

Աստուած տայ որ այսպիսի չարիք մը ձեզի չպատահի	Fasse le ciel que pareil malheur ne vous arrive jamais!
Աստուած տար·	Plût à Dieu, au ciel·
Աստուած տար որ այսպէս ըլլար· [ըլլար·	Plût à Dieu qu'il en fût ainsi!
Աստուած տար որ ըրած	Plût à Dieu qu'il l'eût fait!
Աստուած տար որ բոլոր թագաւորք խաղաղութիւնը սիրէին·	Plût à Dieu que tous les grands seigneurs aimassent la paix!
Աստուած տար որ երբէք աւելի թշուառ չըլլայիք·	Plût au ciel que nous ne fussions jamais plus malheureux!
Իցիւ երջանիկ ըլլայիք·	Puissiez-vous être heureux!

Այս տեսակ խօսքերը զեղչեալ են, եւ ամբողջը պիտի ըլլայ· Je désire que le ciel fasse, եւն· Je voudrais qu'il plût à Dieu, au ciel, եւն ։

Անկէ հարիւր մղոն հեռու ալ ըլլան, զանոնք կը բերեմ· — Fussent-ils à cent lieues d'ici, j'irai les chercher.
Այսինքն· — Quand même ils seraient à cent lieues d'ici, եւ այլն ։

ԴԻՏ. Ժ. Պէտք է գիտնալ որ, երբ խօսքի մը գլխաւոր եւ երկրորդական անդամները միեւնոյն տէր բային ունին, երկրորդ բայը փոխանակ ստորադասականի աներեւոյթ կը դրուի, եթէ իմաստը հոմ կամ երկդիմի չէ։

Կուգամ ձեզ տեսնել· — Je viens vous voir·
Եւ ոչ, — Je viens pour que je vous voie·

Չեմ կարծեր թէ վաղը կարող պիտի ըլլամ դուրս ելլել· — Je ne crois pas pouvoir sortir demain·
Եւ ոչ թէ, — Je ne crois pas que je puisse sortir demain·

Բայց երբ խօսքին երկրորդ անդամին տէր բային առջի անդամին տէր բայէն տարբեր է, ան ատեն երկրորդ բայը դիմաւոր, երբեմն նաեւ ստորադասական կը դրուի։

Je ne crois pas que tu pusses sortir demain· — Չեմ կարծեր թէ կարող պիտի ըլլաս դուրս ելլել·

ԴԻՏ. ԺԱ. Վերջապէս պէտք է գիտնալ որ խօսքի մը երկրորդ անդամը որ que, qui, dont, où, եւ ուրիշ ասոնց նման բառերով կապուած է առաջին անդամին հետ, բայը երբեմն սահմանական կ'ուզէ, երբեմն ստորադասական ։ Սահմանական՝ երբ խօսքին իմաստը որոշ,

ստոյգ է․ ստորադասական՝ երբ անստոյգ, տարակուսական է ։

Կին մը պիտի առնեմ որ ինծի հաճոյ է․	Սհմ․	J'épouserai une femme qui me plaira․
Առնելու կինս ինծի հաճելի ըլլալու է․	Ստր․	J'épouserai une femme qui me plaise․
Ահա գիրք մը, որուն ի հարկաւորութեան կրնաք խորհուրդ հարցնել․	Սհմ․	Voilà un livre que vous pourrez consulter au besoin․
Ինծի գիրք մը տուէք որուն ի հարկաւորութեան կարենամ խորհուրդ հարցնել․	Ստր․	Donnez-moi un livre que je puisse consulter au besoin․
Ինծի փոխ տուէք գիրքը որուն պէտք չունիք․	Սհմ․	Prêtez-moi le livre dont vous n'avez pas besoin
Ինծի փոխ տուէք գիրք մը որուն պէտք չունենաք․	Ստր․	Prêtez-moi un livre dont vous n'ayez pas besoin
Մի թողուք տեղ մը ուր հանգիստ էք, եւ ուստի աղէկ կը լսէք․	Սհմ․	Ne quittez pas une place où vous êtes commodément et d'où vous entendez bien․
Ընտրեցէք տեղ մը ուր հանգիստ ըլլաք, եւ ուստի աղէկ լսէք․	Ստր․	Choisissez une place où vous soyez commodément et d'oû vous enteudiez bien․

240. Հրահանգ

Պէտք է որ համբերութիւն ունենաք, թէպէտ բաղձանք չունիք․ քանզի պէտք է որ ես ալ սպասեմ մինչեւ որ ստակս ընդունիմ։ Եթէ այսօր ընդունիմ, կը վճարեմ ինչ որ ձեզի պարտիմ։ Մի կարծէք թէ մոռ-

ցած եմ, քանզի ամէն օր անոր վրայ կը խորհիմ։ Կամ թերեւս կը կարծէք թէ ընդունեցա՞յ. — Չեմ կարծեր թէ ընդունեցաք. բայց կը վախնամ թէ ձեր միւս պարտատէրներն ընդունած են. — Դուք կ'ուզէք աւելի ժամանակ ունենալ սորվելու համար, ձեր եղբայրներն ալ կ'ուզեն սորվելու պէտք չունենալ. — Աստուած տար որ ունենայիք ինչ որ կ'ըղձաք, եւ ես ունենայի ինչ որ կը բաղձամ. — Թէպէտ չունեցանք ինչ որ կ'ըղձայինք, գրեթէ միշտ գոհ եղանք. եւ պարոնայք Պ. գրեթէ միշտ անգոհ եղան, թէպէտ ունեցան ինչով որ խելացի մարդ մը կրնայ գոհ ըլլալ. — Մի կարծէք, տիկին, որ ձեր հովահարն ունեցայ. — Ո՞վ կ'ըսէ թէ կը հաւատամ. — Քեռայրս կ'ուզէր չունենալ ինչ որ ունեցաւ. — Ինչո՞ւ համար. — Միշտ շատ պարտական ունեցաւ եւ բնաւ ստակ։ — Կը բաղձամ որ ինծի հետ միշտ գաղղիերէն խօսիք, եւ պէտք է որ ինծի հնազանդիք, եթէ սորվիլ կ'ուզէք, եւ չէք ուզեր ձեր ժամանակն յանօգուտս կորսնցնել։ Կ'ուզէի որ աւելի փութաջան եւ աւելի ուշադիր ըլլայիք, երբ ձեզի կը խօսիմ։ Եթէ ձեր բարեկամը չըլլայի, դուք ալ իմինս չըլլայիք, ձեզի այսպէս չէի խօսեր։ Պ. Ա.-ի մի վստահիք, քանզի ձեզ կը շողոքորթէ։ Կը կարծէք թէ շողոքորթ մը կրնա՞յ բարեկամ ըլլալ. — Դուք զանի չէք ճանչնար այնպէս ինչպէս ես, թէպէտ եւ զանի ամէն օր կը տեսնէք. — Մի կարծէք թէ անոր դէմ բարկացած եմ, քանզի հայրը զիս վշտացուց. — Ո՛հ, ահա կու գայ. դուք անձամբ կրնաք ըսել անոր ամէն բան։

241. Հրահանգ

Մեր թագաւորին վրայով ինչ կը խորհիք. — Կ'ըսեմ թէ մեծ մարդ մըն է, բայց կ'աւելցնեմ թէ, թագա-

ւորները որչափ եւ հզօր ըլլան , իրենց հպատակներուն ամենէն տրուպին պէս կը մեռնին. —Բոյրերէս գոհ եղա՞ք.—Եղայ. քանզի որչափ տգեղ ալ են , սակայն շատ սիրուն են , եւ մեր դրացիներուն աղջիկները որչափ եւ գիտուն են , սակայն երբեմն կը խաբուին. —Անոնց հայրը հարուստ չէ՞.—Որչափ եւ հարուստ է, մէկ վայրկենի մէջ կրնայ ամէն բան կորսնցնել. —Ինչ որ ըլլայ Թշնամին որուն չարութենէն կը վախնաք , ձեր անմեղութեան վրայ պարտիք յենուլ. բայց օրէնքները կը դատապարտեն բոլոր յանցաւորները , ով որ ըլլան.—Ինչ որ ըլլան ձեր դիտաւորութիւնները , պարտէիք տարբեր վարուիլ։ —Ինչ փաստ որ բերէք , չարդարացներ ձեր գործը որ ինքնին պարսաւելի է ։ Ինչ որ պատահի ձեզ աշխարհիս մէջ , աստուածային նախախնամութեան դէմ երբէք մի քրթմնջէք. քանզի մարդ ինչ որ կը կրէ , արժանի է.—Ինչ որ ընեմ , երբէք գոհ չէք.—Ինչ որ ըսէք , ձեր քոյրերը պիտի պատժուին , եթէ արժանի են եւ եթէ ուղղուելու չեն ջանար.—Ո՞վ է որ իմ ոսկի ժամացոյցս առաւ.—Չեմ գիտեր ։ Մի կարծէք թէ ես առի , կամ թէ օրիորդ Ս առաւ ձեր արծաթէ քթախոտի տուփը. քանզի երկուքն ալ տեսայ ձեր քրոջը ձեռքը , երբ գրաւական (gage touché) կը խաղայինք. —Վաղիւ Տուվր երթալու համար պիտի մեկնիմ. բայց տասնուհինգ օրէն նորէն պիտի գամ , եւ ան ատեն պիտի գամ ձեզ տեսնել , ձեզ եւ ձեր ընտանիքը.—Ձեր քոյրն հիմա ո՞ւր է.—Բարիզ է , եւ եղբայրս Պէրլին է.—Կ'ըսուի թէ այս փոքրիկ կինը պիտի ամուսնանայ ձեր բարեկամին Բ. զօրապետին հետ. Ճշմարի՞տ է.—Անոր վրայով խօսուիլը չլսեցի.—Մեր մեծ բանակին վրայով ինչ լուր կայ.

—Կ՚ըսուի թէ Վէզէրի եւ Ռենոսի մէջտեղն է.—Ինչ որ սուրհանդակն ինծի ըսաւ, շատ ճշմարտանման երեւնալով, անմիջապէս տուն գացի, քանի մը նամակ գրեցի եւ Լոնտրայի համար ճամբայ ելայ։

ՁԱ. ԴԱՍ. Quatre-vingt-unième Leçon.

Շատ քիչ, կարելի եղածին չափ քիչ.	Tant soit peu; quelque peu.
Կրնա՞ք շնորհք ընել ինծի քիչ մը հաց տալու.	Voulez-vous me faire le plaisir de me donner un morceau de pain?
Շատ կ՚ուզէ՞ք.	En voulez-vous beaucoup?
Ոչ, կարելի եղածին չափ [քիչ.	Non, tant soit peu.
Երեւցնել, ծախել.	Faire valoir.
Այս մարդն իր տաղանդները երեւցնել, ծախել չի գիտեր.	Cet homme ne sait pas faire valoir ses talents.
Այս մարդն իր ստակն առուտուրի մէջ կը բանեցնէ.	Cet homme fait valoir son argent dans le commerce.
Ձեր ստակն ի՞նչպէս կը բանեցնէք.	Comment faites-vous valoir votre argent?
Զանի հասարակաց թուղթերով կը բանեցնեմ.	Je le fais valoir dans les fonds publics.
Ինքզինք արժեցնել.	Se faire valoir.
Մարդ մը այն կ՚արժէ, ինչ որ ինքզինք կ՚արժեցնէ.	Un homme ne vaut que ce qu'il se fait valoir.

Այս մարդը չեմ սիրեր, քանզի ինքզինք չափէն աւելի կ'արժեցնէ.	Je n'aime pas cet homme, parce qu'il se fait trop valoir.
Բայց եւ այնպէս.	Ne laisser pas de.
Այս մարդը քիչ մը ստահակ է, բայց եւ այնպէս իբր աղէկ մարդ կը համարուի.	Cet homme est-tant soit peu fripon, mais il ne laisse pas de passer pour un honnête homme.
Այս մարդը թէպէտ առողջ չէ, բայց եւ այնպէս շատ կ'աշխատի.	Quoique cet homme ne se porte pas bien, il ne laisse pas de travailler beaucoup.
Թէպէտ այս կինը շատ գեղեցիկ չէ, բայց եւ այնպէս շատ սիրուն է.	Quoique cette femme ne soit pas bien jolie, elle ne laisse pas d'être fort aimable.
Թէպէտ այս մարդն ամենեւին քանքար չունի, բայց եւ այնպէս ինքզինք շատ կ'արժեցունէ.	Quoique cet homme n'ait aucun talent, il ne laisse pas de se faire beaucoup valoir.
Թէպէտ եւ այս պանդոկապետին կինը քիչ մը թուխ է, բայց եւ այնպէս անհաճոյ չէ.	Quoique la femme de cet aubergiste soit tant soit peu basanée, elle ne laisse pas de faire valoir le bouchon.
Խիցը (թափա, մանթար),	Le bouchon.
Աղէկ գինին ինքզինք կը յայտնէ.	A bon vin il ne faut point de bouchon. (առակ).
Ձեր նամակն (ամսոյս) հինգին ընդունեցայ.	J'ai reçu votre lettre le cinq.

Վեցին·	Le six·
Դառնալ·	Retourner·
Վերը, en haut·	Վարը· En bas·
Մինչեւ վեր·	Jusqu'en haut·
Երէց եղբայրը·	Le frère aîné·
Կրտսեր քոյրը·	La sœur ainée·
Երէցն է·	C'est l'aîné·
Երեւալ, երեւցած, երեւալով·	Paraître ; paru ; paraissant·
Կ'երեւամ, կ'երեւաս, եւն·	Je parais, tu parais, il paraît·
Պահել, սնուցանել·	Entretenir·
Ապրուստս·	Mon entretien·
Ապրուստս ինծի տարին հարիւր ֆրանք կ'արժէ·	Mon entretien me coûte six cents francs par an·
Ընկղմել, խոթել·	Enfoncer·
Խօսակցիլ մէկուն հետ·	S'entretenir avec quelqu'un.
Խօսակցութիւն·	Un entretien·
Խնայել·	Epargner·
Ձեր ստակը խնայեցէք·	Epargnez votre argent·

Յոգնիլ· Se lasser, être las, իգ· lasse· (ետեւէն եկող աներեւոյթը de ով)·

Գործածել գործիք մը·	Manier un instrument·
Կրթնիլ բանի մը վրան, բանի մը·	S'appuyer sur, contre, de·
Վրաս կրթնեցէք·	Appuyez-vous sur moi·
Պատին կրթնեցէք·	Appuyez-vous contre la muraille·
Իր հօրը հեղինակութեանը (ազդեցութեանը) կ'ապաւինի·	Il s'appuie de l'autorité, du crédit de son père·

Գիրկ մտնել (նշան առնել).	Coucher en joue.
Կարճ.	Court.
Ցանկարծ կենալ (խօսելու ատեն).	S'arrêter tout court.
Առաքինութիւնը սիրուն է.	La vertu est aimable.
Մոլութիւնն ատելի է.	Le vice est haïssable.

ԴԻՏ. Ա. Գաղիերէնի մէջ երբ անուն մը ընդհանուր միտքով առնուած է, այսինքն՝ երբ ամէն նշանակութիւնն ունի, որոշեալ յօդ (le, la, les) կ'առնէ.

Մարդիկ (ամէն մարդ) մահկանացու են.	Les hommes sont mortels.
Ոսկին (ամէն ոսկի) մեծագին է.	L'or est précieux.
Ցորենը կը ծախուի քոռը մէկ սկուտ.	Le blé se vend un écu le boisseau.
Եզան միսը կ'արժէ լիտրան 11 սու.	Le bœuf coûte onze sous la livre.
Մոլութենէ սոսկալ եւ առաքինութիւնը սիրել՝ իմաստնոյն հեշտութիւնն է.	L'horreur du vice et l'amour de la vertu sont les délices du sage.
Անգղիա գեղեցիկ երկիր մըն է.	L'Angleterre est un beau pays.

ԴԻՏ. Բ. Թագաւորութեանց, երկիրներու եւ գաւառներու անունները որոշեալ յօդ կ'առնեն, եթէ իրենցմէ առաջ en կամ de չկայ.

Գաղիայէ դառնալու ատենս Գերմանիա պիտի երթամ.	J'irai en Allemagne à mon retour de France.

Իտալիա Եւրոպիոյ պարտէզն է.	L'Italie est le jardin de l'Europe.
Շունը (ամէն շուն) մարդուն (մարդ արարածին) բարեկամը եւ ընկերն է.	Le chien est l'ami et le compagnon de l'homme.

ԴԻՏ. Գ. *Թէ որոշեալ յօդը եւ թէ մասնական յօդը* (du, de la, des) *ամէն անուան վրայ կը կրկնուի, եւ անուան հետ սեռիւ եւ թուով կը համաձայնի։*

Թեսալիա յառաջ կը բերէ գինի, նարինջ, կիտրոն, ձիթապտուղ եւ ամեն այն տեսակ միրգ.	Thessalie produit du vin, des oranges, des citrons, des olives et toutes sortes de fruits.
Հացը, միսը, խնձորները եւ կարկանդակները կերաւ. գինին, գարեջուրը եւ մրգօղը խմեց.	Il a mangé le pain, la viande, les pommes et les gateaux ; il a bu le vin, la bière et le cidre.

242. *Հրահանգ*

Գալ տարի ո՞ւր պիտի երթաք. —Անգղիա պիտի երթամ, քանզի գեղեցիկ թագաւորութիւն մըն է, ուր միտք ունիմ ամառն անցունելու՝ Գաղիայէն դառնալուս. —Ձմեռն ո՞ւր պիտի երթաք. —Իտալիա պիտի երթամ եւ անկէ արեւմտեան Հնդկաստան. բայց անկէ առաջ, պէտք է որ Հոլանտա երթամ բարեկամներէս հրաժեշտ առնելու. —Այս ժողովուրդներն ի՞նչ երկիրներ կը բնակին. —Եւրոպիոյ հարաւային դին կը բնակին. անոնց երկիրն Իտալիա, Սպանիա եւ Բորդուգալ կը կոչուի, իրենք ալ՝ Իտալացի, Սպանիացի եւ Բորթուկէզ. բայց Ռուս, Սուէտ եւ Պոլոնիացի կոչուած

ժողովուրդները կը բնակին Եւրոպիոյ հիւսիսային կողմը, եւ անոնց երկիրներուն անուններն են Ռուսիա, Սուետիա եւ Պոլոնիա.—Գաղիա Իտալիայէն բաժնուած է Ալպեան լեռներով, եւ Սպանիայէն՝ Պիւռենեան լեռներով.—Թէպէտ գինի գործածել արգելեալ է Մահմետականաց, անոնցմէ ոմանք խմել զանց չեն ըներ.—Ձեր եղբայրն այս առտու բան մը կերա՞ւ. —Շատ կերաւ. Թէպէտ ըսաւ թէ ախորժակ չունի, բոլոր միսը, բոլոր հացը եւ բոլոր բանջարեղէնն ուտելու, եւ բոլոր գինին, բոլոր գարեջուրը եւ բոլոր մրգուզը խմելու զանց չըրաւ. —Հաւկիթն հիմա սո՞ւղ է. —Հարիւրը վեց Ֆրանքի կը ծախուի. —Խաղողը կը սիրէ՞ք. —Ոչ միայն խաղողը կը սիրեմ, այլ եւ սալորը, նուշը, ընկոյզը եւ ամէն տեսակ պտուղներ.—Թէպէտ համեստութիւնը, անկեղծութիւնը եւ քաղցրութիւնը պատուական յատկութիւններ են, սակայն կան տիկնայք որ ոչ համեստ են, ոչ անկեղծ եւ ոչ քաղցրաբարոյ. —Մահուան երկիւղը եւ կենաց սէրը մարդուս բնական ըլլալով, պէտք էր մոլութենէ փախչիլ եւ առաքինութիւնը սիրել։

ՁԲ. ԴԱՍ. Quatre-vingt-deuxième Leçon.

Տեղի, պատճառ տալ.	Donner lieu, sujet (ետեւէն աներեւոյթը de ով).
Գանգատելու տեղի մի տար անոր.	Ne lui donnez pas lieu de se plaindre.
Որովհետեւ կը գանգատի, պատճառ տրուած է անոր.	Puisqu'il se plaint, on lui en a donné sujet.

Մէկը վկայ կոչել՝ կամ անոր խօսքին, որոշմանը յանձնել·	S'en rapporter à quelqu'un·
Հաճիլ, հաւանիլ·	S'en rapporter·
Վերաբերիլ բանի մը·	Se rapporter à quelque chose, s'y référer·
Ձեր խօսքին, ձեզի կը դիմեմ, դուք վկայ եղիք·	Je m'en rapporte à vous·
Աղէկ առուտուր մը·	Un bon marché·
Բանով մը գոհ ըլլալ, անկէ անդին չերթալ·	S'en tenir à·
Ձեր ինծի ըրած առաջարկութեան կը կենամ, անկէ անդին չեմ անցնիր·	Je m'en tiens à l'offre que vous m'avez faite·

ԴԻՏ. Ա. Երբ Douter բայը բացասականով է, ետեւէն եկած բայը որ անկէ կախում ունի՝ ne ով ստորադասական կը դրուի։

Չեմ տարակուսիր (տարակոյս չունիմ) որ իմ բարեկամս էք·	Je ne doute pas que vous ne soyez mon ami·
Տարակոյս չունիմ որ (անտարակոյս) պիտի ընէ·	Je ne doute pas qu'il ne le fasse·
Կրել, ենթակայ ըլլալ·	Essuyer·
Բերդին բոլոր կրակին ենթակայ եղան·	Ils essuyèrent tout le feu de la place·
Մէկուն բերնէն բան առնել·	Tirer les vers du nez à quelqu'un·
Անոր հարցումներ ըրի, եւ այս միջոցով անոր բոլոր գործերուն տեղեկացայ·	Je l'ai questionné, et par ce moyen je me suis mis au fait de toutes ses affaires.

Յանձն առնուլ, հաճիլ.	En passer par.
Պիտի ստիպուիք անոր բոլոր ուզածն յանձն առնուլ.	Vous serez obligé d'en passer par tout ce qu'il voudra.
Թանձր.	Epais, իգ. épaisse.
Թանձր ամպ մը.	Un nuage épais.
Թանձր մօրուք մը.	Une barbe épaisse.
Սկզբնաւորութիւն.	Un éclat.
Գործի մը սկզբնաւորութիւնը (պոռթկալը) արգելուլ.	Empêcher l'éclat d'une affaire.
Քրքիջ, բարձրաձայն (գահ գահ) ծիծաղ.	Un éclat de rire, une risée.
Պայծառութիւնը, աղմուկը	L'éclat.
Աղմուկ, շշուկ ընել.	Faire de l'éclat, du bruit.
Լուսաւորել, լոյս բռնել.	Eclairer.
Թողուլ զինք որ ծեծեն, զարնեն.	Se laisser battre, frapper.
Իյնալ.	Se laisser tomber.
Թողուլ զինք որ նախատեն.	Se laisser insulter.
Թողուլ զինք մեռնիլ.	Se laisser mourir.
Ճամբայ տալ	Renvoyer.
Գովել, հռչակել.	Venter.
Պարծիլ.	Se venter de.
Գացէք.	Allez-y.
Երթանք.	Allons-y.
Գնա.	Va. Vas-y (Տես Դաս Հ.).
Գնա, կորիր.	Va-t-en.
Թող երթայ.	Qu'il y aille.
Թող երթան.	Qu'ils y aillent.

Գացէք·	Allez-vous-en·
Երթանք·	Allons-nous-en·
Թող երթայ·	Qu'il s'en aille·
Տուէք ինծի·	Donnez-moi·
Զայն ինծի տուէք·	Donnez-le-moi·
Զայն անոր տուէք·	Donnez-le-lui·
Անկէ անոր տուէք·	Donnez-lui-en·
Թող զայն ինձ տայ·	Qu'il me le donne·
Ձեզի վճարել տուէք·	Faites-vous payer·
Մեկնինք,	Partons·
Նախաճաշենք·	Déjeûnons·
Կէս օրին հոս թող ըլլայ·	Qu'il soit ici à midi·
Թող ինծի ղրկէ զայն·	Qu'il me l'envoie·
Թող հաւատայ·	Qu'il le croie·
Լմնցուցէք·	Finissez·
Թող լմնցունէ·	Qu'il finisse·
Թող առնէ զայն·	Qu'il le prenne·
Թող ըսէ զայն·	Qu'elle le dise·
Տարմահաւ, տարմածուկ·	Le sansonnet·
Անշուշտ·	En tout cas·
Բնիկը, այդրէնածինը·	L'indigène·
Անյաղթելի դժուարու-թիւնը·	La difficulté insurmontable·
Եթէ հիմա ձեզի հարցում-ներ տայի այն հարցմանց պէս զորոնք երբեմն մեր առաջին դասերուն մէջ կ'ընէի, ինչ պիտի պա-տասխանէիք·	Si je vous posais des ques-tions comme celles que je vous adressais quel-quefois dans nos premiè-res leçons, que répon-driez-vous ?

Ի սկզբան այն հարցումները քիչ մը ծաղրելի գըտանք, բայց ձեր մեթոտին վրայ կատարեալ վստահութեամբ անոնց պատասխան տուինք որչափ որ մեզի կը թողուր մեր անատեն ունեցած բառերու եւ սկզբունքներու պաշարը·

Nous avons d'abord trouvé ces questions tant soit peu ridicules; mais pleins de confiance en votre méthode, nous y avons répondu aussi bien que nous le permettait la petite provision de mots et de principes que nous avions alors·

Շատ չանցաւ հասկցանք որ հարցումները դիտմամբ էին մեզի, յեղյեղելու համար սկզբունքները (կանոնները) եւ մեզ կըրթելու համար խօսելու հարցպատասխանեաց միջոցաւ զոր ստիպուած էինք ընել ·

Nous n'avons pas tardé à nous apercevoir que ces questions étaient calculées pour nous inculquer les principes et nous exercer à parler au moyen des réponses contradictoires que nous étions forcés d'y faire·

Հիմա գիտենք (կրնանք) գրեթէ դիւրութեամբ գաղիերէն խօսակցիլ·

Maintenant nous savons nous entretenir en français presque avec facilité·

Այս խօսքը մեզի տրամաբանօրէն ուղիղ չերեւար

Cette phrase ne nous paraît pas logiquement correcte·

Ապերախտ էինք, եթէ այսպիսի գեղեցիկ պատեհութիւն մը փախցնէինք առանց յայտնելու ձեզ մեր ամենէն եռանդուն շնորհակալութիւնը·

Nous serions ingrats, si nous laissions échapper une si belle occasion, sans vous témoigner la reconnaissance la plus vive·

235. Հրաւիրանք

Տաշտ մը սուրճ խմել կ՚ուզէ՞ք · —Շնորհակալ եմ, սուրճ չեմ սիրեր · —Ան ատեն գաւաթ մը գինի խմեցէք · —Նոր խմեցի · —Պտոյտ մը ընելու երթանք · —Շատ աղէկ · բայց ո՞ւր երթանք · —Ինծի հետ հօրաքեռս պարտէզն եկէք · հոն զուարճալի ընկերութիւն մը պիտի գտնենք · —Այնպէս է , բայց գիտնալու եմ թէ այն զուարճալի ընկերութիւնը զիս կ՚ուզէ՞ · —Դուք ամէն տեղ կ՚ընդունուիք · —Ի՞նչ ունիք , բարեկամ ՚ Այս գինին ինչպէս կը գտնէք · —Աքանչելի կը գտնեմ · բայց բաւական խմեցի · —Մէյ մ՚ալ խմեցէք · —Ոչ , չափէն աւելի գինին առողջարար չէ · իմ խառնուածքս գիտեմ · —Մ՚կնաք · Ի՞նչ ունիք · —Չեմ գիտեր , բայց գլուխս կը դառնայ · կարծեմ թէ պիտի թմրանամ · —Ես ալ այնպէս կը կարծեմ , քանզի գրեթէ մեռելի գոյն ունիք · —Ո՞ր երկրէն էք · —Գերմանացի եմ · —Գաղղիերէն այնպէս աղէկ կը խօսիք որ ձեզ ի ծնէ Գաղղիացի կարծեցի · —Կատակ կ՚ընէք · —Ներեցէք , ես ամենեւին կատակ չեմ ըներ (չեմ ծաղրեր) · —Ո՞րչափ ատեն է որ Գաղղիա էք · —Քանի մը օր է · —Ստուգի՞ւ · —Թերեւս կը տարակուսիք , վասն զի գաղղիերէն կը խօսիմ · Գաղղիա գալէս առաջ գիտէի · —Այսպէս աղէկ ինչպէս սորվեցաք · —Խոհեմ տարիմաձուկի պէս ըրի ։

Ըսէք ինծի , ինչո՞ւ համար դժտեալ էք ձեր կնոջը հետ , եւ ինչո՞ւ համար անօգուտ պատճառներով կը գրաւիք ։ Պաշտօն մը ձեռք բերելու այնչափ դժուարութիւն կայ · դուք այնպէս աղէկ պաշտօն մը ունիք , եւ զանցառութիւն կ՚ընէք ։ Ապագան չէ՞ք մտածեր ·

—Հիմա թող որ ես խօսիմ ։ Ձեր բոլոր ըսածները բանաւոր կ'երեւան. բայց յանցանքն իմս չէ, եթէ համբաւս կորուսի. յանցանքը կնոջս է. իմ ամենէն գեղեցիկ հանդերձներս, մատանիներս եւ ոսկի ժամացոյցս ծախեց ։ Պարտքով բեռնաւորեալ եմ, եւ չեմ գիտեր թէ ինչ ընեմ. —Ձեր կինն արդարացնել չեմ ուզեր. բայց գիտեմ որ դուք ալ ձեր կորստեանը նպաստեցիք ։ Կանայք ընդհանրապէս բարի են, եթէ բարի թողուին ։

237. Հրահանգ

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ուսուցիչը. Եթէ ձեզի հիմա հարցումներ ընէի, ինչպէս կ'ընէի երբեմն իմ առջի հրահանգներուս մէջ, զոր օրինակ՝ *Եղբօրս ունեցած բեղոյրն ունի՞ք. Անօթի՞ եմ. Եղբայրս պարտէզին ծառն ունի՞*, եւն, ի՛նչ պիտի ըսէիք ։

Աշակերտք. Ստիպեալ ենք խոստովանիլ որ ի սկզբան այս հարցումները քիչ մը ծաղրական գտանք. բայց ձեր ուսուցանելու կերպին վրայ լի վստահութեամբ պատասխանեցինք անոնց, որչափ մեզի թոյլ կու տար բառերու եւ կանոններու փոքր պաշարը զոր այն ատեն ունէինք ։ Արդարեւ շատ չանցաւ տեսանք որ այն հարցումները *դիտմամբ շինուած* (հաշուուած, calculer) էին մեզի կանոններն յեղյեղելու եւ կրթելու համար մեզ ի խօսակցութիւն՝ պատասխաններ տալով զոր սովորած էինք ընել ։ Բայց հիմա որ գրեթէ կրնանք խօսակցութիւն ընել ձեր մեզի սորվեցուցած գեղեցիկ լեզուով՝ ձեզի պիտի պատասխանէինք. Անկարելի է որ ունենանք նոյն բեղոյրը զոր ձեր եղբայրն ունի. քանզի երկու անձինք չեն կրնար միեւնոյն բանն ունենալ ։

Երկրորդ հարցման պիտի պատասխանէինք թէ Անկարելի է որ մենք գիտնանք թէ դուք անօթի՞ էք թէ ոչ։ Վերջնոյն գալով, պիտի ըսէինք թէ Պարտէզի մը մէջ ծառ մը միայն չըլլար․ ուստի երբ մեզի կը հարցնէք թէ Պարտէզին ծառն ունի՞, խօսքը մեզի տրամաբանօրէն ուղիղ չերեւար։ Ապաքէն ապերախտ պիտի ըլլայինք, եթէ այսպիսի գեղեցիկ առիթ մը փախցունէինք առանց յայտնելու ձեզ մեր եռանդուն շնորհակալութիւնը ձեր կրած աշխատութեանց համար։ Այս իմաստուն միջոցներով յաջողեցաք յեղյեղուլ մեզ գրեթէ անզգալապէս լեզուին կանոնները եւ մեզ կրթել խօսակցութեան։ Եթէ ուրիշ կերպով սորվեցուցի այս լեզուն օտարականաց, եւ երկրին մէջ ծնած մարդոց իսկ, գրեթէ անյաղթելի դժուարութիւններ կ'ընծայէ։

ՁԳ․ ԴԱՍ․ Quatre-vingt-troisième Leçon․

Քառորդ մը պակաս է․	Il s'en faut d'un quart․
Կէսը պակաս է․	Il s'en faut de la moitié․
Ո՞րչափ պակաս է․	Combien s'en faut-il ?
Այլ եւս շատ պակաս չէ․	Il ne s'en faut plus guère․
Քիչ բան պակաս է․	Il s'en faut de peu de chose.
Մատ մը պակաս է որ ձեզի չափ մեծ ըլլամ․	Il s'én faut d'un pouce que je sois aussi grand que vous․
Շատ բան պակաս էր որ ձեզի չափ հարուստ ըլլայի․	Il s'en fallait de beaucoup que je fusse aussi riche que vous․

Կէսը·	La moitié·
Երրորդ մասը·	Le tiers·
Քառորդը·	Le quart·
Կը կարծէք թէ բոլորն ինծի տուիք, բայց շատ բան պակաս է·	Vous croyez m'avoir tout rendu ; il s'en faut de beaucoup·

ԴԻՏ. Ա.· Il s'en faut իր ետեւէն de կ'ուզէ, երբ ետեւէն եկած բառը քանակութիւն կը ցուցնէ· բայց երբ երկու բանի մէջ եղած տարբերութիւնը կը ցուցնուի, de զանց կ'առնուի ։

Կրտսերն երիցուն չափ իմաստուն չէ· շատ պակաս է·	Le cadet n'est pas si sage que l'ainé, il s'en faut beaucoup·

ԴԻՏ. Բ. Երբ il s'en faut հարցական, կամ բացասական (guère, rien եւն բառերով) խօսքի մը մէջ է, ետեւէն եկած նախադրութիւնը ne կ'ուզէ·

Գրեթէ բան մը չի պակսիր, որ եղբօրը չափ մեծ չըլլայ· այսինքն՝ Գրեթէ եղբօրը չափ մեծ է·	Il ne s'en faut presque rien qu'il ne soit aussi grand que son frère·
Երբեմն գրեթէ անկէ աւելի շուտ կ'երթայ·	Il s'en faut peu qu'il n'aille quelquefois plus vite que lui·
Ափեղցփեղ·	A tort et à travers·
Խենթի պէս ափեղցփեղ կը խօսի·	Il parle à tort et à travers comme un fou.
Իրօք կռուի սկսիլ·	Venir à des voies de fait·
Իրողութիւն մը·	Un fait·

Իրողութիւն մըն է.	C'est un fait.
Կամ.	Ou, ou bien.
Ծաղրել.	Se moquer de.
Մէկը սուտ հանել.	Démentir quelqu'un.
Եթէ այսպէս ըսէր, սուտ կը հանէի.	S'il disait cela, je le démentirais.
Գործքերը խօսքերը սուտ կը հանեն.	Ses actions démentent ses paroles.
Ճանկռտել.	Egratigner.
Ազատիլ բանով մը.	En être quitte pour...
Ծառին բարձրութենէն ինկայ, բայց շատ չվնասուեցայ.	Je suis tombé du haut de l'arbre, mais je ne me suis pas fait beaucoup de mal.
Ճանկռտուելով մը ազատեցայ.	J'en ai été quitte pour une égratignure.
Գողը բռնուեցաւ, բայց քանի մը ամիս բանտարկութեամբ պիտի ազատի	Le voleur a été pris, mais il en sera quitte pour quelques mois de prison.
Շատ . . ով.	A force de.
Շատ աշխատելով.	A force de travailler.
Շատ լալով.	A force de pleurer.
Շատ լալով, ձեր աչուըները պիտի կորսնցնէք.	A force de pleurer, vous perdrez les yeux.
Շատ աղաչելով անկէ այս շնորհքն ընդունեցայ.	J'obtins de lui cette faveur à force de prier.
Բաց ասկէ, առանց ասոր.	A cela près.
Առանց այս թերութեան, աղէկ տղայ մըն է.	A ce défaut près, c'est un bon garçon (bon enfant).

(Իրարու հետ) մրցելով·	A l'envie (l'un de l'autre)·
Այս մարդիկը կ'աշխատին (իրարու հետ) մրցելով·	Ces hommes travaillent à l'envie (l'un de l'autre)·
Մաքուր·	Propre·
Մաքուր ձորձ·	Du linge propre կամ blanc.
Այնչափ աւելի · · · որչափ·	D'autant plus · · · que·
Այնչափ նուազ · · · որչափ·	D'autant moins · · · que·
Ինէ չատ երախտիք ունեցած ըլլալուն համար մանաւանդ տժգոհ եմ անոր վարմունքէն·	Je suis d'autant plus mécontent de sa conduite, qu'il m'a beaucoup d'obligations·
Ինծի բարեկամ ըլլալու պարտական ըլլալուն համար մանաւանդ գոհ չեմ անոր վարմունքէն·	Je suis d'autant moins satisfait de sa conduite, que j'avais plus de droits à son amitié·
Կ'ուզէի·	Je voudrais que·
Կ'ուզէի որ այս տունն իմս ըլլար·	Je voudrais que cette maison fût à moi·
Խորհիլ, միտքը բանի մը վրայ ըլլալ·	Rêver (տեսուէն աներեւոյթը de ով)·
Երկայն ատեն այս գործին վրայ խորհեցայ·	J'ai rêvé longtemps à cette affaire·

ԴԻՏ. Դ. Rêver de կը նշանակէ երազ տեսնել·

Երազիս մէջ դրացիս տեսայ	J'ai rêvé de mon voisin·
Մերկ, բաց ըլլալ·	Etre nu, իգ. nue·
Գլուխը բաց ըլլալ·	Avoir la tête nue·
Ոտքը բոկ ըլլալ·	Avoir les pieds nus·

ԴԻՏ. Դ. Երբ nu ածականը գոյականէ մը առաջ է, անփոփոխ կը մնայ, եւ երկուքին մէջտեղ գիծ կը դրուի·

Բոկոտն ըլլալ·	Etre nu-pieds·
Գլխիբաց ըլլալ·	Etre nu-tête·
Առանց համետի ձի հեծնել·	Aller à poil·
Քիչ մնալ·	Manquer, faillir, penser·

ԴԻՏ. Ե. Manquerէն ետքը եկած աներեւոյթը à եւ de կրնայ ունենալ· manquer աներեւոյթը à ով կը նշանակէ պարտաւորութեան պակսութիւն· Իր պարտաւորութիւնները չկատարողը յարգ չունի· On n'estime pas celui qui manque à remplir ses devoirs· իսկ manquer աներեւոյթը de ով կը նշանակէ մոռնալ· Ne manquez pas d'y aller· Երթալու մի մոռնաք։

Penser եւ faillir սովորաբար առանց նախադրութեան են։

Քիչ մնաց որ ստակս պիտի կորսնցնէի·	J'ai manqué de perdre mon argent· J'ai pensé perdre mon argent·
Քիչ մնաց կեանքս պիտի կորսնցնէի·	Je pensais perdre la vie·
Քիչ մնաց որ մեր մատուըները պիտի կտրէինք·	Nous avons manqué de nous couper les doigts·
Քիչ մնաց որ պիտի իյնար·	Il a manqué de tomber·
Քիչ մնաց որ բանն անոր ըսածին պէս պիտի ըլլար·	La chose a failli arriver comme il l'avait dit·

ԴԻՏ. Զ. Faillir որ être bien près կամ sur le point de... կը նշանակէ, երբեմն de ով կը գործածուի, բայց à ով շատ քիչ։

Քիչ մնաց պիտի իյնայի·	J'ai failli tomber, կամ de tomber·

Քիչ մնաց որ պիտի սպաննուէր·	Il a manqué d'être tué, *կամ* de perdre la vie· Il a pensé être tué, *կամ* Il a failli perdre la vie· Peu s'en est fallu qu'il n'eût été tué· *կամ* qu'il n'eût perdu la vie·
Քիչ մնաց որ պիտի մեռնէր·	Il a pensé mourir, *կամ*, Il a failli mourir·
Ձեր ետեւէն·	A vos trousses·
Թշնամին մեր ետեւէն ինկած է·	L'ennemi est à nos trousses *կամ*, nous poursuit de près·
Զարնել (կայծակ)·	Tomber·
Կայծակը զարկաւ·	La foudre est tombée·
Եղբայրս ծովին վրայ եղած ատենը մեծ փոթորիկ մը պատահեցաւ. Նաւին կայծակ մը զարկաւ եւ բռնկցուց, եւ բոլոր նաւաստիները ծովը նետուեցան որ լողալով ազատին·	Mon frère étant en pleine mer, il survînt une grande tempête; la foudre tomba sur le vaisseau, qu'elle mit en feu, et tout l'équipage se jeta dans la mer pour se sauver à la nage·
Ահիւ բռնուեցաւ, տեսնելով որ կրակն ամէն դի կը ճարակէր·	Il fut saisi de frayeur, voyant que le feu gagnait de tous les côtés·
Չէր գիտեր թէ ինչ ընէ·	Il ne savait quel parti prendre·
Ալ չվարանեցաւ·	Il ne balança plus·
Դեռ անկէ լուր մը չառի·	Je n'ai pas encore eu de ses nouvelles·
Հրեշտակ մը·	Un ange·

Ճարտար գործուած մը· Un chef-d'œuvre· *յք·* des chefs-d'œuvre·

Ծիածանը· L'arc-en-ciel· *յք·* des arcs-en-ciel·

ԴԻՏ. Է· *Բարդ անուններուն երկուքն ալ յոգնակիի նշանը կ'առնեն, երբ երկուքն ալ գոյական են, կամ մէկը գոյական եւ միւսն ածական է։ Եթէ մէկը կամ երկուքն ալ անփոփոխ բառ են, զորօրինակ բայ, նախադրութիւն, մակբայ, յոգնակիի նշան չեն առներ։ Երբ երկուքին մէկը նախադրութեամբ է, նախադրութիւն ունեցողը յոգնակիի նշան չառներ, ինչպէս են վերի երկու բարդ բառերը։*

Գիշերազուարճ (*ծաղիկ*)· Des belles de nuit·

Դէմքը· Sa physionomie·

Հասակը (*պօյ*)· Sa taille·

Բացատրութիւնը· L'expression·

Տեսքը· L'aspect·

Գոհութիւն· Le contentement·

Շիտ (*չէվիք*)· Svelte·

Յարգանքը· Le respect·

Զարմանքը· L'admiration·

Վայելչութիւնը. Les graces

Զարմանալի· A ravir·

Գրաւիչ· Engageant·

Գերազանց· Supérieurement·

Տեսքը յարգանք եւ զարմանք կ'ազդէ· Son aspect inspire du respect et de l'admiration·

245. Հրահանգ

Ինծի հետ ճաշել կ'ուզե՞ք· —Շնորհակալ եմ· —Բարեկամներէս մէկը զիս ճաշելու հրաւիրեց· իմ սիրելի կերակուրս պատրաստել տուաւ· —Ի՞նչ կերակուր է· —Կաթնեղէն է. —Ես, կաթնեղէնը չեմ սիրեր· աղէկ կտոր մը եզան միս կամ խորովէկալ հորթու միսի պէս

չկայ․ —Ձեր կրտսեր եղբայրն ի՞նչ եղաւ․ —Ամերիկա երթալու առենը նաւաբեկութիւն ըրաւ․ —Պատմեցէք ինծի անիկա․ —Շատ յօժարութեամբ․ Երբ ծովուն մէջտեղն էին, մեծ փոթորիկ մը վրայ հասաւ․ Նաւին վրայ կայծակ ինկաւ եւ փռնկցուց․ Նաւաստիները ծովը նետուեցան՝ լողալով ազատելու համար․ Եղբայրս չէր գիտէր թէ ինչ ընէ, լողալ երբէք սորված չըլլալով․ Ի զուր կը խորհէր, միջոց մը չէր գտներ կեանքը փրկելու․ Ահիւ բռնուեցաւ տեսնելով որ կրակն ամէն դի կը ճարակէր․ Զվարանեցաւ, ինքզինք ծովը նետեց․ —Աղէկ, ի՞նչ եղաւ․ —Չեմ գիտեր, դեռ անկէ լուր առած չըլլալով․ —Բայց ձեզի ո՞վ ըսաւ աս ամէնը․ —Եղբօրորդիս որ ներկայ էր եւ ազատեցաւ․ —Ձեր եղբօրորդին հարցունեմ, հիմա ո՞ւր է․ —Իտալիա է․ —Երկայն առե՞ն է որ անկէ լուր առած չէք․ —Այսօր նամակ մը առի անկէ․ —Ի՞նչ կը գրէ․ —Կը գրէ թէ օրիորդ մը կ'առնէ որ անոր հարիւր հազար սկուտ կը բերէ․ —Գեղեցի՞կ է․ —Հրեշտակի պէս գեղեցիկ․ բնութեան ամենաճարտար գործն է․ Դէմքը քաղցր է եւ լի բացարութեամբ․ աչուըներն ամենագեղեցիկ են, եւ բերանը չքնաղ․ Ոչ չափազանց մեծ է, եւ ոչ չափազանց փոքր․ Հասակը շոյտ է․ բոլոր գործողութիւնները (շարժմունքը) լի են շնորհօք եւ եղանակները հաճոյական․ Տեսքը յարգանք եւ զարմանք կ'ազդէ․ Նաեւ շատ խելք ունի այլեւայլ լեզուներ կը խօսի, շատ գերազանց կերպով կը կաքաւէ եւ զարմանալի կերպով կ'երգէ․ Եղբայրս անոր վրայ թերութիւն մը միայն կը գտնէ․ —Ի՞նչ է այս թերութիւնը․ —Ինքնահաւանութիւն ունի․ —Աշխարհիս վրայ կատարեալ բան չկայ․ —Ի՞նչ երջանիկ էք․ հարուստ էք, աղէկ կին մը ունիք, սիրուն զաւկներ, գեղեցիկ տուն մը

եւ ամէն բան որ կը բաղձաք.—Ոչ ամէն բան, բարեկամս.—Եւ ի՞նչ բանի կը բաղձաք.—Գոհութիւն. քանզի գիտէք որ անիկա միայն երջանիկ է որ գոհ է։

ՁԴ. ԴԱՍ. Quatre-vingt-quatrième Leçon.

Ծակել, պարզել.	Déméler.
Մազերը շոկել.	Déméler les cheveux.
Դժուարութիւնները պարզել	Déméler des difficultés.
Այս խօսքին միտքը չկրցայ պարզել.	Je n'ai pas pu déméler le sens de cette phrase.
Կռիւ, վէճ մը.	Un démélé, un différend.
Մէկուն հետ կռիւ մը ունենալ.	Avoir un démélé, կամ un différend avec quelqu'un.
Զգուշանալ.	Se garder de.
Անիկա ընելու շատ պիտի զգուշանամ.	Je me garderai bien de le faire.
Այս մարդուն ստակ փոխ տալու զգուշացէք.	Gardez-vous bien de prêter de l'argent à cet homme.
Կը զգուշանայ պատասխան տալ հարցման զոր անոր ըրի.	Il se garde bien de répondre à la question que je lui ai faite.

ԴԻՏ. Ա. Se garder էն ետքը que ով ստորադասական ալ կը դրուի. Gardez-vous qu'on ne vous surprenne. Նայեցէք որ չբռնուիք։

Հարցում մը ընել.	Faire une question.
Եթէ անիկա ընելու մտաբերէք (յանդգնիք), ձեզ կը պատժեմ.	Si vous vous avisez de le faire, je vous punirai.

Վայլել, ըլլալ (զգեստ մը)·	Seoir; séant (Այս բայը երրորդ դէմք միայն կը գործածուի)·
Ասիկա ինծի կը վայլէ՞·	Cela me sied-il?
Ասիկա ձեզի չի վայլեր·	Cela ne vous sied pas·
Ասիկա ընել ձեզի չի վայլեր·	Il ne vous sied pas de faire cela·
Ասիկա (հանդերձ մը) ձեզի զարմանալի կերպով կը վայլէ·	Cela vous sied à merveille·
Անոր գլխադիրը գլխուն աղէկ չէր	Sa coiffure lui seyait fort mal·
Ձեզի կը վայլէ զիս այսպէս յանդիմանել·	Il vous sied bien, de me le reprocher (հեղնօրէն)·
Հետեւիլ·	S'ensuivre·
Կը հետեւի·	Il s'ensuit·
Ասկէ կը հետեւի որ ասիկա ընելու չէիք·	Il s'ensuit que vous ne devriez pas faire cela·
Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ այսպէս ուշ եկաք·	Comment se fait-il que vous soyez venu si tard?
Չեմ գիտեր ինչպէս կ'ըլլայ ասիկա·	Je ne sais (pas) comment cela se fait
Ի՞նչպէս եղաւ որ իր հրացանը չունէր·	Comment se faisait-il qu'il n'eût (n'avait) pas son fusil?
Չեմ գիտեր թէ ասիկա ինչպէս եղաւ·	Je ne sais (pas) comment cela s'est fait·
Ծոմ պահել·	Jeûner·
Ծոմ ըլլալ·	Etre à jeûn·
Մէկուն բան մը իմացնել·	Avertir quelqu'un de quelque chose·

Այս մարդուն իմացուցէք իր հօրը դառնալը · — Avertissez cette homme du retour de son père·

Լուսաւորել, յայտնի ընել · — Eclaircir·

Օդը կը բացուի · — Le temps s'éclaircit·

Կազդուրել, ոյժ տալ · — Rafraichir·

Քիչ մը ուժ առէք ու եկէք · — Rafraichissez-vous, et revenez tout de suite·

Ճերմկցնել, լուալ · — Blanchir·

Սեւցնել · — Noircir·

Դեղնիլ — Pâlir·

Ծերանալ · — Vieillir (avoir կամ être ով կը խոնարհի)·

Մանկանալ · — Rajeûnir·

Կարմրիլ · — Rougir·

Զուարթացնել · — Egayer·

Զուարթանալ · — S'égayer·

Մէկը ծաղրել · — S'égayer sur quelqu'un·

Զիս կը ծաղրէ · — Il s'égaie sur moi, կամ sur mon compte, կամ à mes dépens·

Կեղծել, կեղծած, կեղծե- [լով· — Feindre; feint; feignant·

Կը կեղծեմ, կը կեղծես եւն. — Je feins, tu feins, il feint·

Կեղծելու արուեստ ունի. — Il possède l'art de feindre·

Բան մը երկնցնել · — Traîner les choses en longueur·

(Մէկուն) հետ գործ ունե- [նալ· — Avoir affaire avec·

Դ·Ի·Տ· Բ· Avoir affaire à, հպատակութիւն կը ցուցնէ· On a affaire à ses supérieurs· Avoir affaire avec, կը նշանակէ սովորական յարաբերութիւն մը· Un mar-

chand est forcé avoir affaire avec toutes sortes de persones.

Այս մարդուն հետ գործ ունենալ չեմ սիրեր, քանզի միշտ բաները կ'երկնցնէ.	Je n'aime pas avoir affaire avec cet homme, parce qu'il traîne toujours les choses en longueur.
Ապացոյց մը.	Une preuve.
Ապացոյց մըն է.	C'est une preuve.
Կորսուիլ.	S'égarer.
Մէջէն, մէջտեղէն.	A travers le, la; au travers de.
Գնդակը պատին մէջէն անցաւ.	Le boulet a passé à travers la muraille.
Սուրը մարմինէն անցուցի.	Je lui ai passé l'épée au travers du corps, *կամ* à travers le corps.

246. *Հրահանգ*

Կարոլոս հինգերորդ կայսր օր մը որսի երթալով՝ անտառին մէջ մոլորեցաւ, եւ տուն մը հասաւ, ուր մտաւ կազդուրելու համար: Հոն կային չորս մարդիկ որ քնանալ կը կեղծէին: Անոնցմէ մէկը ելաւ, եւ կայսեր մօտենալով անոր ըսաւ թէ «Երազ տեսայ որ ժամացոյցդ առնեմ»· եւ առաւ: Յետոյ ուրիշ մը ելաւ եւ ըսաւ թէ «Երազ տեսայ որ վերարկուդ ինծի շատ յարմար է»· եւ առաւ: Երրորդն անոր քսակն առաւ: Վերջապէս չորրորդն յառաջ գալով անոր ըսաւ· «Կը յուսամ թէ չէք նեղանար, եթէ ձեզ խուզեմ», եւ այնպէս ընելով՝ կայսեր վիզը տեսաւ ոսկեղէն շղթայ մը, որուն կախուած էր սուլակ (sifflet) *մը զոր ուզեց գող-*

նալ ։ Բայց կայսրն անոր ըսաւ. «Բարեկամ, գիս այս պտնարէն չցրկած, թող որ անոր զօրութիւնը քեզի տրվեցնեմ»։ Աս ըսելով սուլեց. Անոր մարդիկը որ զանի կը փնտռէին՝ դիմեցին դէպ ի տունը, եւ զարմացան կայսրը տեսնելով այնպիսի վիճակի մէջ։ Իսկ կայսրը զինք վտանգէ ազատ տեսնելով ըսաւ. «Ահա մարդիկ որ ինչ որ ուզեցին երազեցին։ Հիմա ալ ես կ'ուզեմ երազ տեսնել», եւ քանի մը վայրկեան խորհելէն ետքը ըսաւ. «Երազ տեսայ որ դուք չորսդ ալ կախուելու արժանի էք»։ Ասիկա ըսուելուն պէս իսկոյն գործադրուեցաւ տանն առջին։

Թագաւոր մը օր մը կէսօրէն երկու ժամ ետքը քաղաք մը մտաւ, եւ ծերակոյտը զանի բարեւելու համար պատգամաւորներ ղրկեց։ Այն որ պիտի խօսէր՝ սկսաւ այսպէս. «Աղեքսանդր մեծ, մեծն Աղեքսանդր», եւ պապանձեալ մնաց։ Թագաւորը որ շատ անօթի էր՝ ըսաւ. «Է՛, բարեկամ, Աղեքսանդր մեծ ճաշ ըրած էր, իսկ ես դեռ ծոմ եմ»։ Աս ըսելով, ճամբան առաջ տարաւ դէպ ի հասարակաց պալատը (hôtel de ville), ուր անոր մեծաշուք ճաշ մը պատրաստուած էր։

247. Հրահանգ

Բարի ծեր մը շատ հիւանդ ըլլալով, կանչել տուաւ իր ամուսինը որ դեռ շատ մանուկ էր եւ ըսաւ անոր. «Սիրելիս, կը տեսնէք որ վերջին ժամս կը մօտենայ եւ թէ ստիպուած եմ ձեզ թողուլ. ուստի, եթէ կ'ուզէք որ խաղաղութեամբ մեռնիմ, պէտք է որ ինծի շնորհք մը ընէք։ Դեռ մանուկ էք, եւ անտարակոյս պիտի նորէն ամուսնանաք, գիտեմ. բայց կ'աղաչեմ որ Պր. Լուսին չառնէք, քանզի կը խոստովանիմ որ ես միշտ

անկէ նախանձեցայ զձեզ, եւ տակաւին կը նախանձիմ․ Ապա յուսահատ պիտի մեռնիմ, եթէ ասիկա ինծի չէք խոստանար»։ Կինը պատասխանեց․ «Սիրտս, կ՚աղաչեմ զձեզ, որ ասիկա ձեզ չարգելու խաղաղութեամբ մեռնելու․ քանզի կ՚ապահովեմ զձեզ որ, զանի առնելու ալ ըլլամ, պիտի չկրնամ, քանզի արդէն ուրիշի մը խոստացուած եմ»։

Մեծն Փրետերիկոս սովորութիւն ունէր, ամէն անգամ իր թիկնապահութեանը մտնող զինուորին երեք հարցում ընել, այսինքն․ «Քանի՞ տարուան էք․ Որչափ ատեն է որ իմ ծառայութեանս մէջ էք․ Ձեր թոշակէն եւ ռոճկէն գո՞հ էք»։ Պատահեցաւ որ Գաղիա ծնած մանուկ զինուոր մը որ իր երկրին մէջ ծառայած (զինուոր եղած) էր, Բրուսիոյ ծառայութեան մէջ մտնել բաղձաց։ Անոր տեսքը զանի ընդունել տուաւ իսկոյն․ բայց ամենեւին չէր գիտեր գերմաներէն լեզուն, եւ հարիւրապետն, անոր ազդ ընելէն ետքը թէ թագաւորը զանի առաջին անգամ տեսնելուն պէս հարցումներ պիտի ընէ անոր, խորհուրդ տուաւ միանգամայն որ բերնուց սորվի երեք պատասխանները զոր պիտի տար։ Ուստի հետեւեալ օրը զինուորը զանոնք սորվեցաւ, եւ (զօրաց) կարգին մէջ երեւնալուն պէս, Փրետերիկոս մօտեցաւ անոր հարցում ընելու․ Բայց դէպքն այնպէս բերաւ որ այն անգամ թագաւորը երկրորդ հարցումէն սկսաւ, եւ հարցուց․ «Որչափ ատեն է որ ծառայութեանս մէջ ես»․ «Քսան եւ մէկ տարի», պատասխանեց զինուորը։ Թագաւորը նայելով անոր երիտասարդութեանը որ յայտնի կը ցուցնէր թէ զէնք կրելն այնչափ երկայն ատեն չէր, անոր ըսաւ․ «Քանի՞ տարուան ես (ըստ գաղ․ քանի՞ տարի ունիս)»։ —«Մէկ

տարի, ներեցէք վեհափառ տէր » ։ Փրեդերիկոս եւս աւելի զարմանալով, գոչեց · «Պէտք է որ սա երկուքէն մէկը (եւ կամ զոյն) խելքը կորուսած ըլլայ » ։ Զինուորն ասիկա երրորդ հարցման տեղ առնելով, շտապով պատասխանեց · « Երկուքն ալ, ներեցէք վեհափառ տէր ։

ՁԵ. ԴԱՍ · Quatre-vingt-cinquième Leçon ·

Կրկնել ·	Doubler ·
Կրկինը ·	Le double ·
Ձեր մասը ·	Votre part ·
Այս վաճառականը կրկինը կը պահանջէ ·	Ce marchand surfait du double ·
Պէտք է որ անոր հետ սակարկէք ։ կէսը կը կտրէ ·	Il faut que vous marchandiez avec lui · Il vous rabattra la moitié ·
Ձեր մասը կրկին է, երեքկին է ·	Vous avez double part, triple part ·
Նորոգել ·	Renouveler ·
Ապշեցնել, թմրեցնել ։	Etourdir ·
Ապուշ, անհանճար ·	Etourdi ·
Ազատ, անկեղծ ·	Franc, իգ · franche ·
Մէկուն ձեռքը սեղմել ·	Serrer la main à quelqu'un.
Այո ըսի ·	Je lui dis que oui ·
Ոչ ըսի ·	Je lui dis que non ·
Պնդել, գոցել, պահել ·	Serrer ·
Ձեր ստակը պահեցէք ·	Serrez votre argent ·
Գիրքս կարդալուս պէս, կը պահեմ ·	Aussitôt que j'ai lu mon livre, je le serre ·

Աս իրիկուն թատրոն երթալու հոգ չեմ ըներ·	Je ne me soucie pas beaucoup d'aller au spectacle (au théâtre) ce soir·
Կշտանալ, յագիլ·	Se rassasier·
Ժամ մը կայ որ կ'ուտեմ, եւ չեմ կրնար կշտանալ·	Il y a une heure que je mange et je ne puis me rassasier·
կամ,	Je mange depuis une heure et je ne peux pas me rassasier·
Կշտանալ·	Etre rassasié·
Ծարաւն անցունել·	Se désaltérer·
Կէս ժամ է որ կը խմեմ, եւ չեմ կրնար ծարաւս անցունել·	Il y a une demi-heure que je bois, et je ne puis me désaltérer·
Ծարաւն անցունել·	S'être désaltéré·
Քաղցը յագեցնել·	Apaiser la faim·
Ծարաւիլ·	Etre altéré de·
Արեան ծարաւի մարդ մըն է	C'est un homme altéré de sang·
Երկու կողմէն, երկուստեք.	De part et d'autre·
Ամէն կողմէ·	De toutes parts·

ԳԱՂԻԵՐԷՆ ՅԱՏՈՒԿ ԶՐՈՒՑՈՒԱԾՔՆԵՐ

Ինչպէս ուրիշ լեզուներ, նոյնպէս գաղիերէնը յատուկ զրուցուածներ կամ գաղիաբանութիւն ունի, որոնք բառ առ բառ թարգմանուելով իմաստ չեն տար։ Այսպիսի զրուցուածներ ընդարձակ բառարաններու մէջ կը գտնուին· ուստի եւ աշակերտները հոն կը զրկենք· միայն քանի մը հատ կը դնենք օրինակի համար։

Voilà des tableaux d'une grande beauté·	Ահա շատ գեղեցիկ նկարներ·
Dormir la grasse matinée·	Շատ քնանալ, ուշ ելլել·
Etre à deux doigts de sa perte·	Իր կորուստէն երկու մատ հեռու ըլլալ·
Jeter de la poudre aux yeux·	Խաբել, մոլորեցնել·
Jeter feu et flamme·	Սաստիկ բարկանալ·
Passer quelqu'un au fil de l'épée·	Սուրէ անցունել·

Դերանուններն ալ շատ անգամ գալիերէնի մէջ յատուկ կերպով մը կը գործածուին ։ Օրինակ հետեւեալները·

Quel quantième du mois avons-nous? կամ Le quantième est-il?	Ամսուն քանի՞ն է·
Est-ce là votre opinion? —Ne doutez point que ce ne là soit, n'en doutez pas.	Այս ձեր կարծի՞քն է·—Մի տարակուսիք· կամ Այո, անտարակոյս·
Sont-ce là vos domestiques? —Oui, ce les sont·	Ասոնք ձեր սպասաւորնե՞րն են·—Այո, անոնք են·
Madame, êtes-vous la mère de cet enfant? —Oui, je la suis·	Տիկին, այս տղուն մա՞յրն էք· —Այո, եմ·
Mesdames, êtes-vous les étrangères qu'on m'a annoncées? —Oui, nous les sommes·	Տիկնայք, դուք այն օտարական կանա՞յք էք որոնց վրայով ինծի ըսուեցաւ· —Այո, անոնք ենք·
Madame, êtes-vous mère? —Oui, je le suis·	Տիկին, մա՞յր էք· —Այո, եմ։

Madame, êtes-vous malade? —Oui, je le suis.	Տիկին, հիւա՞նդ էք.—Այո, եմ.
Mesdames, êtes-vous contentes de cette musique? —Oui, nous les sommes.	Տիկնայք, այս երաժշտութենէն գո՞հ էք.—Այո, եմք.
Y a-t-il longtemps que vous êtes arrivée? —Je le suis depuis quinze jours.	Երկայն ատե՞ն է որ եկաք.—Տասն եւ հինգ օրէ ի վեր.
Quoique cette femme montre plus de fermeté que les autres, elle n'est pas pour cela la moins affligée?	Թէպէտ այս կինը միւսներէն աւելի համբերութիւն կը ցուցնէ, բայց եւ այնպէս անոնց ամենէն քիչ վշտացեալ չէ.
Cette femme a l'art de répandre des larmes, même quand elle est le moins affligée.	Այս կինն արտասուք թափելու արուեստն ունի, նաեւ երբ ամենէն քիչ վշտացեալ է.

Շատ բայեր այլեւայլ անուններով եւ նախադրութիւններով կերպ կերպ իմաստ կու տան. օրինակի համար հետեւեալները.

Avoir le cœur sur les lèvres.	Սիրտն ու լեզուն մէկ են.
Avoir des affaires par-dessus les yeux.	Զբաղմունքէ աչք չկրնալ բանալ.
Avoir la tête près du bonnet.	Դիւրաբորբոքումն ըլլալ.
Se donner du bon temps.	Զուարճանալ.
Il y va de la vie.	Կենաց վտանգ կայ.
Il y va de mon honneur.	Պատուոյս վտանգ կայ.

Cela va sans dire, կամ cela s'entend de soi-même·	Անիկա ինքնին յայտնի է։
Aller à bride abattue·	Անխոհեմաբար գործել·
Le soleil me donne dans la vue, dans les yeux·	Արեւն աչքս կը մտնէ, կամ աչքիս կը զարնէ·
Ne savoir où donner de la tête·	Ինչ ընելը չգիտնալ·
Donner carte blanche à quelqu'un·	Մէկուն լիակատար իշխանութիւն տալ·
Se donner la mort·	Ինքզինք սպաննել·
Faire la sourde oreille·	Սուտ խուլ ըլլալ·
Je ne puis en venir à bout·	Չեմ կրնար գլուխ հանել·
En venir aux mains·	Ծեծկուիլ·
Mettre de l'eau dans son vin·	Բարկութիւնը բռնել·
Ce vin porte à la tête·	Այս գինին գլուխը կը զարնէ·
Couper la parole à quelqu'un·	Մէկուն խօսքը կտրել·
Ne savoir sur quel pied danser·	Ինչ ընելը չգիտնալ·

Տեսակ մը գաղափարանութիւն են առակները· ինչպէս են հետեւեալները·

A force de forger on devient forgeron·	Մարդ կրթութեամբ վարպետ կ'ըլլայ·
Jamais beau parler n'écorcha la langue·	Աղէկ խօսիլը լեզուն չի մաշեցներ·
L'habit ne fait pas le moine·	Սքեմը կրօնաւոր չըներ·
Chien qui aboie ne mord pas	Հաչող շունը չի խածներ·
Faire d'une pierre deux coups·	Մէկ քարով երկու թռչուն զարնել·

Il faut battre le fer quand il est chaud — Երկաթը կը ծեծուի քանի որ տաք է.
Il n'y a pire eau que celle qui dort. — Կեցող ջուրն է ամենէն գէշը:
Tout ce qui brille n'est pas [or. — Ամէն փայլուն ոսկի չէ.

Դ.Ի.Տ. En եւ comme տարբեր նշանակութիւն ունին, en իրականութիւն կը ցուցնէ, comme՝ նմանութիւն:

Il m'a parlé en ami. — Իբր բարեկամ խօսեցաւ.
J'ai ri comme un fou. — Խենդի պէս ծիծաղեցայ.
Vous vivez en roi. — Իբրեւ թագաւոր, թագաւորաբար կ'ապրիք
Il travaille comme un mer- [cenaire. — Վարձկանի պէս կ'աշխատի.
Il agit en furieux. — Իբրեւ կատաղի կը գործէ.
Se conduire en étourdi. — Իբրեւ ապուշ վարուիլ:

248. Հրահանգ

Մարդ մը երկու որդի ունէր. մէկը մինչեւ ցորեկ քնանալ կը սիրէր, եւ միւսը շատ աշխատասէր էր եւ միշտ շատ կանուխ կ'ելլէր. Ասիկա օր մը առտուն կանուխ ելլելով, տապկած իր քսակ մը գտաւ, կը փութայ եղբօրը՝ զանի հաղորդ ընելու իր բարեբախտութեանը, եւ անոր կ'ըսէ. «Կը տեսնե՞ս, Յովի, մարդ ինչ կը շահի կանուխ ելլելով»: «Իրաւ», պատասխանեց եղբայրը, «եթէ ան որուն այդ քսակը կը վերաբերի ինք աւելի կանուխ ելած չըլլար, չէր կորսնցուներ զայն»:

Մանուկ ծոյլ մը կը հարցունէր թէ ինչու համար այնպէս երկայն ատեն անկողինը կը մնար. «Զբաղեալ եմ», ըսաւ, «խորհուրդ ընելու ամէն առտու. Աշխատութիւնը խորհուրդ կու տայ ինծ ելլել. ծուլութիւնը՝

պառկած մնալ. տունք ինծի հազար փարա կը բերեն ինպատ եւ հախտակ։ Իմ գործս է երկու կողմէն ըսուածները մտիկ ընել, եւ հալիս թէ դատը մտիկ կ'ընեմ, ճաշը պատրաստ կ'ըլլայ »։

Ազնուական կնոջ մը վրայով գեղեցիկ գործ մը կը պատմուի. սակայն հարցնելով թէ ուր էր ամուսինը, որ դաւաճանութեան մը հաղորդ ըլլալուն համար պահուըտած էր, պատասխանեց քաջարտութեամբ թէ ինք պահած էր զնա։ Այս խոստովանութիւնը զանի թագաւորին առջեւը բերելով, թագաւորն անոր ըսաւ թէ չի կրնար տանջանքէն ազատիլ, բայց եթէ իր ամուսնոյն պահուած տեղը յայտնելով. « Սակայն բաւակա՞ն է » ըսաւ տիկինը. « Այո », ըսաւ թագաւորը, « քեզի խօսք կու տամ » ։ « Շատ աղէկ », ըսաւ կինը, « ես զանի սրտիս մէջ պահած եմ, հոն կրնաք գտնել » ։ Այս զարմանալի պատասխանը զարմացուց անոր թշնամիները։

249. Հրահանգ

Կոռնելիա, Գրակքեանց անուանի մայրը, իր ամուսնոյն մահուընէն ետքը որ անոր տասուերկու տղաք թողած էր՝ զինք իր ընտանիքը խնամելու նուիրեց այնպիսի իմաստութեամբ եւ խոհեմութեամբ որ անոր ընդհանուր յարգանք ժառանգեցուցին։ Տասուերկուքէն երեքը միայն հասուն տարիք ժամանեցին. աղջիկ մը, Սեմբրոնիա, Տիբերիոս եւ Կայիոս, զորոնք Կոռնելիա հմտաւոր խնամօք սնոյց։ Եւ թէպէտ առհասարակ գիտցուած էր որ անոնք երջանիկ ճիրքերով ծնած էին, կը կարծուէր թէ աւելի պարտական էին դաստիարակութեան քան բնութեան։ Պատասխանը զոր

Կոռնելիա տուաւ Կամպանիացի տիկնոջ մը անոնց (տղոցը) նկատմամբ՝ շատ երեւելի է , եւ տիկնանց ու մարց համար մեծամեծ խրատներ կը պարունակէ ։

Այս տիկինը որ շատ հարուստ էր եւ պերճութիւնն ու փառքը կը սիրէր՝ ի տես հանած էր իւր ադամանդները , մարգարիտներն ու պատուական գոհարները , եւ շատ կը ստիպէր զԿոռնելիա որ իր գոհարեղէններն անոր ցուցնէ ։ Կոռնելիա ճարտարութեամբ խօսակցութիւնը դարձուց ուրիշ նիւթի մը վրայ , իր որդւոցը դառնալուն սպասելու համար որոնք հասարակաց դըպրոցները գացած էին ։ Երբ անոնք տուն եկան եւ իրենց մօրը սենեակը հասան , Կոռնելիա ըսաւ Կամպանիացի տիկնոջ , զանոնք անոր ցուցնելով · « Ահա իմ գոհարներս եւ միմիայն զարդս որուն յարգ կ՚ընծայեմ ։ Եւ այսպիսի զարդ մը ընկերութեան զօրութիւնը եւ նեցուկն է , մեծ պայծառութիւն մը կը յաւելու բոլոր արեւելեան գոհարներուն գեղեցկութեանը » ։

ՁԶ. ԴԱՍ. Quatre-vingt-sixième Leçon.

ԲԱՆԻ ՄԸ ԿԱՐԵՒՈՐ ԳԻՏԵԼԻՔ

Beau, գեղեցիկ · Vilain, տգեղ · Bon, բարի , աղէկ · Mauvais, գէշ · Méchant, չար · Grand, մեծ · Gros, խոշոր · Petit, փոքր · Cher, սիրելի · Jeune, մանուկ · Vieux, ծեր , հին · Meilleur, լաւագոյն · Moindre, փոքրագոյն · Saint, սուրբ , եւն , ածականները գոյականէն առջը կը դրուին ։

2. Ազգի անուն, գոյն եւ ձեւ ցուցնող ածականները գոյականէն ետքը կը դրուին ։

3. Երբ գոյական մը քանի մը ածական ունի, ասոնք սովորաբար գոյականէն ետքը կը դրուին ։

Un bon enfant·	Բարի տղայ մը·
Un méchant garçon·	Չար մանչ մը·
La langue française·	Գաղղիերէն լեզուն·
Un chapeau blanc·	Սպիտակ բեղոյր մը·
Un bas noir·	Սեւ գուլպա մը·
Une table ronde·	Բոլորակ սեղան մը·
Mon cher ami·	Սիրելի բարեկամս·
Ma cher sœur·	Սիրելի քոյրս·
Un roi bon et généreux·	Բարի եւ վեհանձն թագաւոր մը·
Une femme jeune, riche et vertueuse·	Մանուկ, հարուստ եւ առաքինի կին մը·

4. Հետեւեալ ածականները գոյականէն առաջ կամ ետքը դրուելով տարբեր նշանակութիւն կ'ունենան·

Un grand homme·	Մեծ մարդ մը·
Un homme grand·	Երկայնահասակ մարդ մը·
Une grosse femme·	Գէր կին մը·
Une femme grosse·	Յղի կին մը·
Une sage femme·	Մանկաբարձ մը·
Une femme sage·	Իմաստուն կին մը·
Un galant homme·	Պատուաւոր մարդ մը·
Un homme galant·	(Կանանց հետ) շատ քաղցր վարուող մարդ մը·

5. Cher ածականը գոյականէն ետքը կը դրուի, երբ սուղ կը նշանակէ· Un fusil cher· Une table chère·

6· *Մակբայները սովորաբար բայէն անմիջապէս ետքը կը դրուին, երբ բայը պարզ ժամանակ է։ Երբ բայը բաղադրեալ ժամանակ է, օժանդակին եւ ընդունելութիւն անցեալին մէջտեղ։*

Je sors plus tard que vous·	*Ձենէ ուշ դուրս կ'ելլեմ·*
Votre sœur parle bien·	*Ձեր քո՛յրն աղէկ կը խօսի·*
Elle a bien parlé·	*Աղէկ խօսեցաւ·*

7· *Թէ դերանուն եւ թէ գոյական տէր բային բայէն առաջ կը դրուի, երբ խօսքը հարցական չէ։ Իսկ հարցական խօսքերու մէջ դերանուն տէր բային բայէն ետքը կը դրուի՝ պարզ ժամանակներուն մէջ, բաղադրեալ ժամանակներուն մէջ օժանդակին ու ընդունելութեան մէջտեղ կը դրուի։ Եթէ տէր բային գոյական է, հարցական խօսքերու մէջ ալ բայէն առաջ կը դրուի, բայց նոյն թուով եւ սեռի դերանուն մ'ալ բայէն ետքը կը դրուի· ուստի եւ ան ատեն բային տէր բային երկուք է։*

Il a le coffre·	*Անիկա ունի արկղը·*
L'homme a le crayon·	*Մարդն ունի մատիտը·*
A-t-il mes beaux pistolets?	*Իմ գեղեցիկ ատրճանակներս ունի՞·*
L'homme a-t-il mes beaux pistolets?	*Մարդն իմ գեղեցիկ ատրճանակներս ունի՞·*

8· *Առանց նախադրութեան էական դերանուն խնդիրները բայէն առաջ կը դրուին միշտ· ուրիշ դերանուն, գոյական եւ նախադրութեամբ դերանուն խնդիրները՝ բայէն ետքը, խօսքը թէ հարցական ըլլայ թէ ոչ։*

Vous l'aimez·	*Զանի կը սիրէք·*
Vous m'avez dit cela··	*Անիկա ինծի ըսիք·*

Je l'ai reçu de lui·	Անկէ ընդունեցայ զայն·
Vous aimez cet enfant·	Դուք կը սիրէք այս տղան.
J'ai écrit à mon père·	Հօրս գրեցի·
L'aimez-vous?	Զանի կը սիրէ՞ք·
M'avez-vous dit cela?	Ինծի ըսի՞ք ասիկա·
L'ai-je reçu de lui?	Անկէ՞ ընդունեցայ·
Aimez-vous cet enfant?	Այս տղան կը սիրէ՞ք·
Ai-je écrit à mon père?	Հօրս գրեցի՞·

9. Հարցական բառեր, ինչպէս qui? que? quel? combien? եւն, միշտ խօսքին սկիզբը կը դրուին·

Qui est là?	Հոն ո՞վ կայ·
Qu'avez-vous fait?	Ի՞նչ ըրիք·
Quel garçon a acheté ces livres, et à qui en a-t-il fait cadeau?	Ո՞ր տղան գնեց այս գիրքերը, եւ զանոնք որո՞ւ ընծայ ըրաւ·

10. Բացասական խօսքի մէջ ne բայէն առաջ եւ որ բայէն անմիջապէս ետքը կը դրուի, իսկ անոր վերաբերող pas, point, jamais, rien, եւն, բառերը, բայէն անմիջապէս ետքը կու գան, եթէ բայը պարզ ժամանակ է. իսկ եթէ բայը բաղադրեալ ժամանակ է, օժանդակէն ետքը։

Je ne l'ai pas·	Չունիմ զայն·
Vous n'avez rien de bon·	Աղէկ բան մը չունիք·
Je n'ai jamais fait de mal à personne·	Մէկուն երբէք վնաս ըրած չեմ.
Je n'ai rien jeté·	Բան մը նետած չեմ.

11. Երբ բայն աներեւոյթ է, բացասական մասնիկներուն երկուքն ալ անկէ առաջ կը դրուին։

Il faut être peu sensé pour ne pas voir cela·	Ասիկա չտեսնելու համար քիչ խելք ունենալու է·

12· Հրամայականին դերանուն խնդիրներն ալ գոյական խնդիրներու պէս բայէն ետքը կը դրուին· եւ սեռի խնդիրը միշտ բնութեան խնդրէն առաջ կը դրուի, եթէ երկուքն ալ դերանուն են· իսկ եթէ խնդիրներուն մէկը դերանուն եւ միւսն անուն է, դերանունն առաջ կը դրուի·

Donnez-le-moi·	Ինծի տուէք զայն·
Envoyez-le-lui·	Զայն անոր ղրկեցէք·
Donnez-moi mon crayon·	Մատիտս ինծի տուէք·

13· Եթէ հրամայականը բացասականով է, դերանուն խնդիրները բայէն առաջ կը դրուին։

Donnez-le-lui·	Անոր տուէք զայն·
Ne le lui donnez pas·	Անոր մի տաք զայն·

14· Երբ բայը հարցական եւ հրամայական չէ, դերանուն խնդիրները բայէն առաջ կը դրուին ըսինք (8)։ Պէտք է գիտնալ որ, եթէ դերանուն խնդիրներն երկուք են, մէկը սեռի եւ միւսը բնութեան, եւ երկուքն ալ երրորդ դէմքի դերանուն են, սեռի խնդիրը բնութեան խնդրէն առաջ կը դրուի։ Իսկ եթէ խնդիրներուն մէկը Ա. կամ Բ դէմքի է եւ միւսը Գ դէմքի, Ա. եւ Բ դէմքի խնդիրը Գ դէմքի խնդրէն միշտ առաջ կը դրուի։

Je le lui ai dit·	Զայն անոր ըսի·
Je les lui paye·	Զանոնք անոր կը վճարեմ·

Je vous le dis·	Ձեզի կ'ըսեմ զայն·
Il nous les demande·	Զանոնք մեզմէ կը խնդրէ·
Il me l'a dit·	Ինծի ըսաւ զայն·
Ne le leur rendez pas·	Անոնց մի տաք զայն·
Ne me le donnez pas·	Զայն ինծի մի տաք·

15· En եւ y դերանունները միւս դերանուններէն ետքը կը դրուին·

Je veux lui en donner·	Անոր կ'ուզեմ տալ անկէ·
Je veux vous en donner·	Ձեզի կ'ուզեմ անկէ տալ·
Je veux l'y envoyer·	Կ'ուզեմ զայն հոն ղրկել·
Je les y ai conduites·	Զանոնք հոն տարի·

16· Y en էն առաջ ալ կը դրուի։

Il y en enverra·	Անկէ կամ անոնցմէ հոն պիտի ղրկէ։

250. Հրահանգ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԵՒ ՄԱՐԻԱՄԱՅ

Ատենօք վաճառական մը կար որ իր կնոջը հետ Հընդկաստան գացած էր։ Հոն շատ ստակ շահեցաւ, եւ քանի մը տարի ետքը նաւ մտաւ Գաղիա գալու ուստի էր։ Ուստր մը եւ դուստր մը ունէր։ Մանչը չորեքամեայ էր եւ կը կոչուէր Յովհան, իսկ աղջիկը որ երեքամեայ էր՝ կը կոչուէր Մարիամ։ Երբ ճամբուն կէսը հասան, մեծ ալէկոծութիւն մը պատահեցաւ, եւ նաւուղիղն իմացուց թէ մեծ վտանգի մէջ էին, քանզի հովը զանոնք դէպ ի կղզիներ կը մղէր, ուր անոնց նաւն անվրէպ պիտի խորտակէր։ Խեղճ վաճառականն ու ըն-

լով մեծ տախտակ մը առաւ եւ ուժգին կապեց անոր իր կինն ու երկու տղաքը ։ Զինք ալ անոր պիտի կապէր, բայց ժամանակ չունեցաւ. քանզի նաւը քարի մը զարկաւ, բացուեցաւ եւ բոլոր անոնք որ մէջն էին՝ ծովը ինկան ։ Տախտակը որուն վրայ էին կինն ու երկու տղաքը՝ փոքրիկ նաւակի մը պէս կեցաւ ծովին վրայ, եւ հովը զայն կղզւոյ մը վրայ մղեց ։ Անատեն կինը չուանները քակեց, եւ ցամաք ելաւ իր երկու տղայովք ։

Ապահովնալուն պէս, առաջին ըրած բանը եղաւ ծընկան վրայ գալ Աստուծոյ աղօթելու համար որ զանի փրկեց ։ Իր այրը կորուսած ըլլալուն շատ վշտացած էր, կը խորհէր նաեւ որ ինք եւ իր տղաք անօթութենէ պիտի մեռնէին այն կղզւոյն մէջ, կամ պիտի գիշատուէին վայրի գազաններէ ։ Ժամանակ մը ի վեր այս տխուր խորհուրդներով լեցուած կը քալէր, երբ պըտղովք ծանրացեալ ոչ սակաւ ծառեր տեսաւ. գաւազան մը առաւ, քանի մը հատը ձգեց, զորոնք իր փոքրիկ տղոցը տուաւ, ինք ալ կերաւ ։ Յետոյ աւելի հեռու երթալով տեսնելու համար թէ արդեօք տնակ մը կը գտնէ, հասկցաւ, ի մեծ յուսահատութիւն իր, որ անմարդ կղզւոյ մը մէջ էր ։ Սակայն իր ճամբուն մէջ գտած էր մեծ ծառ մը որ փոր էր, եւ որոշեց գիշերը հոն անցունել ։ Ուստի հոն պառկեցաւ իր տղայովք, եւ ի վաղիւն աւելի յառաջ գնաց կղզւոյն մէջ որչափ կրցան քալել ։ Գտած էր նաեւ ճամբուն մէջ թռչնոց բոյներ, որոնց հաւկիթներն առաւ ։ Վերջապէս տեսանելով որ ոչ մարդ կը գտնէր եւ ոչ վնասակար գազաններ, որոշեց որ Աստուծոյ կամացը հպատակի, եւ կըրցածն ընէ իր տղաքը լաւ կրթելու ։ Իր գրպանին մէջ աւետարան մը եւ աղօթագիրք մը ունէր. զանոնք գոր-

ծածեց իր տղոցը կարդալ եւ զԱստուած ճանչնալ սորվեցնելու համար ։ Օր մը փոքրիկ մանչն անոր ըսաւ . « Մայր , ո՞ւր է հայրս » ։ « Սիրելի որդեակ » , պատասխանեց խեղճ կինը լալով , « ձեր հայրը երկինք գնաց . բայց դուք ուրիշ հայր մը ունիք որ է Աստուած ։ Ան հոս է , թէպէտ զանի չէք տեսներ ։ Ան է որ մեզի այս պտուղներն ու այս հացկիթները կը զրկէ , եւ մեզի խնամք պիտի տանի ցորչափ մենք զանի կը սիրենք մեր բոլոր սրտովը եւ անոր կը ծառայենք » ։ Երբ այն փոքրիկ տղաք կարդալ գիտցան , շատ հաճութեամբ կը կարդային ինչ որ իրենց գիրքերուն մէջ կար , եւ բոլոր օրն անոնց վրայ կը խօսէին ։ Դարձեալ՝ բարի էին եւ շատ հնազանդ իրենց մօրը ։

Երկու տարի ետքը այս խեղճ կինը հիւանդացաւ , եւ զգալով որ մահը կը մօտէր , ի սկզբան շատ հոգ ըրաւ իր խեղճ տղոցը համար . բայց ի վախճանի խորհեցաւ թէ Աստուած որ այնպէս բարի է , անոնց հոգ պիտի տանի ։ Իր ծառին խոռոչին մէջ պառկած էր, եւ իր տղաքը կանչելով անոնց ըսաւ . « Ես ընդհուպ պիտի մեռնիմ , սիրելի տղաքս , եւ դուք այլ եւս մայր պիտի չունենաք ։ Սակայն յիշեցէք որ մինակ պիտի չըլլաք , եւ թէ Աստուած պիտի տեսնէ ինչ որ կ'ընէք ։ Մի պակսիք գիշեր ցորեկ անոր աղօթելէ ։ Դուն , իմ սիրելի Յովհաննէս , քոյրդ խնամք տար , անոր մի սաստեր, երբեք մի ծեծեր . դուն անկէ մեծ ես անկէ զօրաւոր ես . դուն գնա անոր պտուղ եւ հացկիթ փնտռելու » ։ Քանի մը բան ալ Մարիամայ ըսել կ'ուզէր , բայց ժամանակ չունեցաւ . մեռաւ ։

Այս խեղճ տղաքը չէին հասկնար ինչ որ անոնց մայրն անոնց ըսել կ'ուզէր ; քանզի չէին գիտեր թէ ինչ է

մեռնիլը ։ Երբ անիկա մեռաւ, անոնք կարծեցին թէ կը քնանար, եւ չէին համարձակեր աղմուկ ընել զանի արթնցնելու վախէն ։ Յովհան պտուղ փնտռելու գնաց, եւ երբ ընթրեցին, պառկեցան ծառին քով, եւ երկուքն ալ քնացան ։ Ի վաղիւն շատ զարմացան որ իրենց մայրը դեռ կը քնանար, եւ եկան անոր թեւէն քաշելու զանի արթնցնելու համար ։ Երբ տեսան որ իրենց չէր պատասխաներ, կարծեցին թէ իրենց դէմ նեղացած է, եւ սկսան լալ, անկէ ներում խնդրեցին, եւ անոր խոստացան շատ խելօք ըլլալ ։ Բայց ի զուր․ խեղճ կինը չէր կրնար անոնց պատասխանել ։ Հոն կեցան ոչ սակաւ օրեր, մինչեւ որ մարմինը սկսաւ փտիլ ։ Առտու մը Մարիամ սկսաւ աղաղակ բառնալ, եւ ըսաւ Յովհանին. « Ո՛հ, եղբայր, ահա որդերը կ'ուտեն մեր խեղճ մայրը․ պէտք է զանոնք մէկդի ընել․ եկուր օգնել ինծի » ։ Յովհան մօտեցաւ, բայց մարմինը կը բուրէր այնպէս սաստիկ հոտ մը որ չկրցան հոն մնալ, եւ ստիպուեցան երթալ ուրիշ ծառ մը փնտռելու հոն պառկելու համար ։ Այս երկու տղաք չպակսեցան երբէք Աստուծոյ աղօթելէ․ իրենց գիրքերն այնպէս յաճախ կը կարդային որ բերնուց գիտէին զանոնք ։ Երբ շատ կը կարդային, պտտելու կ'երթային, կամ խոտին վրայ կը նստէին ու կը խօսակցէին ։

Օր մը Յովհան իր քրոջն ըսաւ․ « Կը յիշեմ, երբ շատ փոքր էի, տեղ մը գացի ուր մեծամեծ տուներ եւ շատ մարդիկ կային․ հայրս շատ ծառաներ ունէր․ գեղեցիկ հանդերձներ ալ ունէինք ։ Յանկարծ մեր հայրը մեզ տուն մը դրաւ որ ջուրին վրայ կ'երթար, եւ յետոյ մէկէն մեզ տախտակի մը կապեց եւ ծովին տակը գնաց, ուստի նորէն չեկաւ․ եւ մեր խեղճ մայրն ըսաւ թէ ա-

նիկա հիմա երկինքն է » ։ — « Անիկա շատ զարմանալի է » , պատասխանեց Մարիամ , « բայց վերջապէս , որովհետեւ անիկա պատահեցաւ , ուրեմն Աստուած ուզեց ․ քանզի գիտէք , սիրելի եղբայրս , որ անիկա ամենակարող է ։ » Յովհան եւ Մարիամ տասնումէկ տարի այն կղզին մնացին ։ Օր մը որ ծովին եզերքը նստած էին , ոչ սակաւ սեւ մարդոց նաւակով մը մօտենալը տեսան ։ Մարիամ ի սկզբան վախցաւ եւ ուզեց փախչիլ ․ բայց Յովհան ըսաւ անոր ․ « Կենանք , քոյրս , չե՞ս գիտեր որ մեր հայրը Աստուած հոս է , եւ պիտի արգիլէ այս մարդիկը մեզի վնաս ընելու » ։ Այն սեւ մարդիկը ցամաք ելլելով , զարմացան տեսնելով այս տղաքը որ իրենցմէ ուրիշ գոյնով էին ։ Զանոնք պատեցին եւ անոնց խօսեցան ․ բայց անօգուտ եղաւ , քանզի այս տղաք անոնց լեզուն չէին հասկնար ։ Յովհան այն վայրենիները տարաւ այն տեղը ուր մօրը ոսկրներն էին , եւ անոնց պատմեց թէ անիկա ինչպէս մեռած էր ․ բայց անոնք ալ զանի չէին հասկնար ։ Վերջապէս սեւերն անոնց ցուցին իրենց փոքր նաւակը , եւ անոնց նշան ըրին որ հոն մտնեն ։ « Չեմ համարձակիր » , ըսաւ Մարիամ , « այս մարդոցմէ կը վախնամ » ․ բայց եղբայրն անոր սիրտ տուաւ ։

Մտան նաւը որ զանոնք տարաւ աւելի հեռու եւ վայրենիներէ բնակեալ կղզի մը ։ Բոլոր այն վայրենիները զանոնք աղէկ ընդունեցան ․ անոնց թագաւորը չէր յագեր Մարիամին նայելէ , եւ յաճախ ձեռքը սրտին վրայ կը դնէր , ցուցնելու համար որ զանի կը սիրէր ։ Մարիամ եւ Յովհան շուտով այն վայրենիներուն լեզուն խօսեցան , եւ անոնց վերաբերեալ բաներուն տեղեկացան ։ Յովհան հասկցաւ շուտով որ անոնք պատերազմ

կ'ընէին մօտակայ կղզիները բնակող ժողովրդոց հետ, թէ իրենց գերիները կ'ուտէին, եւ թէ կը պաշտէին տգեղ կապիկ մը որ շատ մը վայրենիներ ունէր իրեն ծառայելու համար, այնպէս որ երկու տղաք շատ կը ցաւէին որ այն չար մարդոց քով բնակելու եկան։ Սակայն թագաւորը կ'ուզէր բացարձակապէս ամուսնանալ Մարեմայ հետ, որ կ'ըսէր եղբօրը. «Կ'ուզեմ մանաւանդ մեռնիլ քան թէ այդ մարդուն կին ըլլալ»։ «Շատ տգեղ ըլլալուն համա՞ր է որ չես ուզեր անոր հետ ամուսնանալ», կ'ըսէր Յովհան։ «Ոչ, եղբայր», կ'ըսէր անոր Մարիամ, «վասն զի չար է. չես տեսներ որ մեր հայրը զԱստուած չի ճանչնար. եւ փոխանակ անոր աղօթելու, այն տգեղ կապկին առջեւ կը ծնրադրէ։ Դարձեալ մեր գիրքը կ'ըսէ որ պէտք է ներել մեր թշնամիներուն, եւ անոնց բարիք ընել. եւ դուն կը տեսնես որ փոխանակ այսր, այն չար մարդն իր գերիները սպաննել կու տայ եւ զանոնք կ'ուտէ»։

«Միտքս խորհուրդ մը կու գայ», ըսաւ Յովհան. «Եթէ այն տգեղ կապիկը սպաննենք, անոնք պիտի տեսնեն որ անիկա Աստուած չէ։ Պէտք է որ զանի թունաւորենք»։ Մարիամ հաճութիւն տուաւ, եւ կապիկը մեռաւ։ Անոր խնամ տանող վայրենիները որ անոր քուրմերն էին՝ թագաւորին ըսին որ Մարիամ եւ անոր եղբայրը պատճառ էին պատահած չարեաց, եւ թէ ինք պիտի չկրնար երջանիկ ըլլալ, մինչեւ որ այն երկու ճերմակները չսպաննուէին։ Իսկոյն որոշուեցաւ թէ զոհ մը մատուցուի նոր կապկին որ առաջնոյն տեղ դրուած էր, եւ թէ երկու ճերմակները ներկայ ըլլային այն զոհին, եւ ետքը անոնք կենդանւոյն այրուէին։ —Յովհան այս որոշումն իմանալով անոնց ըսաւ. «Եթէ

ձեր կուռքն Աստուած էր, ես չէի կրնար զանի տեսանել· ո՛չ ապաքէն ես անկէ զօրաւոր եմ։ Պէտք է պաշտել զԱստուած մեծ որ երկնի եւ երկրի արարիչ է, եւ ոչ այսպիսի տգեղ կենդանի մը»։ Այս խօսքը բոլոր վայրենիները զայրացուց· անոնք զՅովհան եւ զՄարիամ ծառի մը կապեցին, եւ զանոնք այրելու կը պատրաստուէին, երբ լուր առին թէ իրենց թշնամիներէն բազմութիւն մը կղզին ելան։ Վազեցին անոնց հետ կռուելու, եւ յաղթուեցան։ Յաղթող վայրենիները երկու ճերմակներուն շղթաներն հանեցին, եւ զանոնք իրենց կղզին տարին, ուր անոնք թագաւորին գերի եղան։ Սակայն այս նոր վայրենիները առէջ պատերազմ կ'ընէին, եւ, իրենց դրացիներուն պէս, կ'ուտէին իրենց գերիները։ Օր մը շատ մը գերի բռնեցին, քանզի շատ քաջ էին։ Աս գերիներուն մէջ ճերմակ մարդ մը կար· եւ որովհետեւ անիկա շատ նիհար էր, վայրենիները որոշեցին զանի գիրցունել ուտելէն առաջ։ Զանի տնակի մը մէջ կապեցին, եւ Մարիամայ յանձնեցին անոր ուտելիք տանել։ Որովհետեւ Մարիամ գիտէր որ այն մարդը քիչ ատենէն պիտի ուտուէր, անոր շատ գութ ունէր, եւ կ'ըսէր տխրութեամբ անոր նայելով· «Տէր Աստուած, գթա անոր»։ Այս ճերմակ մարդը որ շատ զարմացած էր իր գունովը աղջիկ մը տեսնելուն, առաւել եւս զարմացաւ, երբ լսեց որ անիկա իր լեզուն կը խօսէր։ «Քեզի գաղիերէն խօսիլ ո՞վ սորվեցուց», ըսաւ անոր։ «Խօսած լեզուիս անունը չեմ գիտեր» պատասխանեց Մարիամ· «իմ մօրս լեզուն է, եւ ան սորվեցուց ինծի։ Մենք երկու գիրք ալ ունինք, որոնց մէջ ամէն օր կը կարդանք»։ «Տէր Աստուած», գոչեց մարդը ձեռուըները երկինք վերցնելով, «կարելի՞ է։

Բայց, աղջիկս, կրնաս ցուցնել ինծի գիրքերը որոնց
վրայով կը խօսիս»: «Անոնք քովս չեն,» ըսաւ Մա-
րիամ, «բայց երթամ կանչեմ եղբայրս որ զանոնք կը
պահէ, եւ ան ձեզի կը ցուցնէ զանոնք»: Նոյն ժամա-
նակ դուրս ելաւ, եւ քիչ մը ետքը Յովհաննին հետ ե-
կաւ, որ այն երկու գիրքը բերաւ: Ծերունի մարդը
դող ելած բացաւ զանոնք, եւ առջի էջին վրայ կար-
դալով՝ «Այս գիրքը կը վերաբերի Յովհան Մօրիսի»,
գոչեց. «Ո՛հ, սիրելի տղաքս. ձե՛զ կը տեսնեմ. Եկէք
համբուրեցէք ձեր հայրը. կրնա՞ք ձեր մօրը վրայ ինծի
լուր տալ:» Յովհան եւ Մարիամ այս խօսքերուն նետ-
ուեցան ծերունի մարդուն գիրկը ուրախութեան ար-
տասուք թափելով: Ի վերջոյ Յովհան խօսելու սկսելով
գոչեց.

«Սիրտս ինծի կ'ըսէ որ դուք հայրս էք. սակայն չեմ
գիտեր թէ ասիկա ինչպէս կրնայ ըլլալ, քանզի մայրս
ինծի շատ անգամ ըսած է թէ դուք ծովը ինկած էիք»:
«Արդարեւ ծովը ինկայ, երբ մեր նաւը բացուեցաւ «,
պատասխանեց մարդը.» բայց տախտակ մը բռնելով,
յաջողութեամբ կղզի մը ելայ, եւ ձեզ կորսուած կար-
ծեցի»: Անատեն Յովհան անոր ըսաւ ամէն բան որ
կրցաւ յիշել: Ծերունի մարդը շատ լացաւ, երբ իր
խեղճ կնոջը մահն իմացաւ: Մարիամ ալ շատ կուլար,
բայց ուրիշ բանի մը համար: «Բարէ», գոչեց, «ի՞նչ
օգուտ է որ մեր հայրը գտանք, քանզի անիկա պիտի
սպաննուի եւ ուտուի քիչ օրէն»: —«Այս չղթանե-
րը կոտրելու է», ըսաւ Յովհան, «եւ երեքս ալ ան-
տառը փախչելու ենք»: «Հո՛ն ի՞նչ ընենք, խեղճ տը-
ղաքս», ըսաւ Յովհան Մօրիս (անոնց հայրը). «վայ-
րենիները մեզ նորէն պիտի բռնեն եւ կամ անօթութե-

նէ մեռնելու ենք» ։ «Դուք ինծի թողէք», ըսաւ Մարիամ․ «ես ձեզ ազատելու անվրէպ միջոց մը գիտեմ» ։

Մարիամ այս խօսքերը լմնցնելով դուրս ելաւ եւ գնաց Թագաւորը գտնելու ։ Երբ անոր տնակը մտաւ, անոր ոտքն ինկաւ, եւ ըսաւ․ «Տէր, ձենէ մեծ շնորհք մը պիտի խնդրեմ․ կը խոստանա՞ք ինծի կատարել զայն» ։ «Կ'երդնում», ըսաւ Թագաւորը, «քանզի ձենէ շատ գոհ եմ» ։ «Լաւ», ըսաւ Մարիամ․ «գիտցէք որ այն ճերմակ մարդը որուն խնամքը յանձնեցիք ինծի, իմ եւ Յովհաննին հայրն է․ դուք որոշած էք զանի ուտել․ ես եկած եմ ձեզի իմացնելու որ անիկա ծեր եւ նիհար է․ ուր ես մանուկ եւ գէր եմ․ ուստի կը յուսամ որ պիտի ուզէք անոր տեղ զիս ուտել ։ Ձենէ ութ օր միայն ժամանակ կ'ուզեմ զանի աւելի երկայն ատեն տեսնելու հաճութիւնն ունենալու համար» ։ «Արդարեւ», ըսաւ անոր Թագաւորը․ «դուն այնպէս բարի աղջիկ մըն ես, որ ամենեւին չեմ ուզեր քեզ մեռցունել․ դու եւ հայրդ ալ պիտի ապրիք ։ Ձեզի կ'իմացնեմ նաեւ որ հոս ամէն տարի ճերմակ մարդերով լեցուն նաւ մը կու գայ, որոնց մենք չկերուած գերիները կը ծախենք․ այն նաւը քիչ ատենէն կու գայ, եւ ձեզի թոյլ պիտի տամ ասկէ երթալու» ։

Մարիամ Թագաւորին շատ շնորհակալ եղաւ, եւ սրտին մէջ շնորհակալ եղաւ Աստուծոյ, որ Թագաւորին ազդեց իրեն գթալու ։ Վաղեց այս աւետիսը տալու հօրը, եւ քանի մը օր ետքը սեւ Թագաւորին ըսած նաւը հասաւ, եւ Մարիամ իր հօրը եւ եղբօրը հետ նաւարկեց ։ Անոնք Սպանիացիներէ բնակուած կղզի մը ելան ։ Այս կղզւոյն կառավարիչը Մարիամին պատմութիւնը լսելով, ինքնիրէն ըսաւ․ «Այս աղջիկը դանդ

մը չունի, եւ արեւէն այրած է. բայց այնպէս բարի եւ առաքինի է որ կրնայ իր այրն աւելի երջանիկ ընել քան թէ հարուստ եւ գեղեցիկ ըլլար »։ Ուստի Մարեւմայ հօրն աղաչեց որ աղջիկն իրեն ամուսնութեան տայ։ Յովհան Մօրիս հաւանեցաւ, կառավարիչն ալ կին առաւ զանի. իր ազգականներէն աղջիկ մ'ալ Յովհանին տուաւ։ Անոնք շատ երջանիկ ապրեցան այն կղզին, զարմանալով Նախախնամութեան իմաստութեանը վրայ որ թոյլ տուած էր որ Մարիամ գերի ըլլար, որպէս զի անոր պատեհութիւն տար իր հօրը կեանքը փրկելու։

ԲԱՅԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ԳԻՏԵԼԻՔ

Արդէն ըսուեցաւ թէ բայերուն ժամանակներէն ոմանք Նախնական ժամանակներ են, ոմանք՝ Ածանցեալ. եւ թէ՝ Ածանցեալ ժամանակները Նախնականներէն կը շինուին. Տես Դաս ԻԴ։

Նախնական ժամանակ են՝ Աներեւոյթը, Ընդունելութիւն ներկան, Ընդունելութիւն անցեալը, Սահմանական ներկային եզակի երեք դէմքերը, եւ անցեալ որոշեալը։ Մնացեալ ժամանակներն, ինչպէս Սահմ. ներկային յոքնակին, Անկատարը, Ապառնին, եւ այլք այս հինգ նախնական ժամանակներուն մէկէն կամ միւսէն կը շինուին։ Ասոնց կանոնները տես,

Սահմանական ներկային համար՝ Դաս ԻԴ եւ ԻԵ։

Անկատարին համար՝ Դաս ԾԹ եւ Կ.

Անցեալ անորոշին համար՝ Դաս ԼԳ.

Ապառնւոյն համար՝ Դաս ԽԶ։

Անցեալ կամ յառաջադոյն ապառնւոյն համար՝ Դաս ՀԸ։

Թէական ներկային եւ անցեալին համար՝ Դաս Կ.

Հրամայականին համար՝ Դաս Հ.

Ստորադասական ներկային համար՝ Դաս ՀԸ. եւ Ստոր. անկատարին համար՝ Դաս ՀԹ։

Անցեալ յառաջադոյնը (passé antérieur) կը շինուի օժանդակին Անցեալ որոշեալէն եւ բային ընդ. անցեալէն. j'eus aimé, սիրեցի. je fus allé, գացի։

Գերակատարը (plus-que-parfait) միշտ օժանդակին անկատարէն եւ բային ընդունելութիւն անցեալէն կը շինուի. j'avais aimé, սիրած էի. j'étais allé, գացած էի։

Օժանդակին աներեւոյթը բայի մը ընդուն. անցեալովը կը շինէ Անցեալ աներեւոյթը (infinitif passé)· avoir aimé, *սիրած ըլլալ*· être allé, *գացած ըլլալ*։

Օժանդակին ընդ. ներկան բայի մը ընդ. անցեալով դարձեալ ընդունելութիւն անցեալ է· ayant aimé, *սիրած ըլլալով*· étant allé, *գացած ըլլալով*։

Ուստի բայի ժամանակները կազմելու համար՝ բաւական է այն բային նախնական ժամանակները գիտնալ։

Չորս լծորդութեանց կանոնաւոր բայերուն նախնական ժամանակները յայտնի եւ դիւրին են (Տես Դաս ԻԴ)։

Հոս զարտուղի բայերուն նախնական ժամանակներուն միայն պատկերը կը դնենք, բայց կը նշանակենք քանի մը զարտուղի բայերու ածանցեալ ժամանակները որոնք ըստ կանոնի չեն ելլեր նախնական ժամանակներէն։

ՀԱՆՐԱՊԵՏ. ԳՐԱԴԱՐԱՆ ГОС. ПУБЛ. БИБЛИОТЕКА ՀՍՍՌ Арм. ССР им. А. МЯСНИКЯНА ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎ.

Սհմ. Ներկ. je dis, tu dis, il dit. vous dites.

Redire, *կ'ըլլայ* vous redites. *Իսկ* dédire , contredire, interdire, médire, prédire, *կ'ըլլան՝* Vous dédisez, vous interdisez, *եւն.*

Faire, faisant, fait, je fais, je fis.

Սհմ. Ներկ. je fais, tu fais, il fait. vous faites. ils font. *Ապ.* je ferai, *եւն. Ստոր. Ներկ.* que je fasse, *եւն.*

Frire, —, frit. je fris.

Սհմ. Ներկ. je fris, tu fris, il frit. *յոք. չունի.*

Prendre, prenant, pris. je prends, je pris.

Սհմ. Ներկ. je prends, tu prends, il prend. ils prennent. *Ստոր. Ներկ.* que je prenne, que tu prennes, qu'il prenne, qu'ils prennent.